

T.C.
GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

FRANSIZ HUKUKUNDA İCRA GÖREVLİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEHMET EMİN ALPASLAN

TEZ DANIŞMANI: DOÇ. DR. GÜRAY ERDÖNMEZ

MAYIS 2017

T.C.
GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

FRANSIZ HUKUKUNDA İCRA GÖREVLİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEHMET EMİN ALPASLAN

TEZ DANIŞMANI: DOÇ. DR. GÜRAY ERDÖNMEZ

MAYIS 2017

ÖNSÖZ

Fransız hukukunda icra görevlisi hukukumuzla nazaran oldukça farklı bir statüye sahip olup farklı şekilde teşkilâtlanmıştır. Fransız hukukunda icra teşkilâtına ilişkin düzenlemeler, Türk icra teşkilâtının sorunlarının çözümünde faydalanılabilecek zenginliktedir. Çalışmamızda Fransız hukukundaki icra görevlisi çeşitli perspektiflerden incelenerek sunulmuş ve hukukumuz bakımından önem arz edebilecek gerekli noktalar ortaya konulmuştur.

Çalışmanın planının şekillenmesinden son hâlini almasına kadar bana rehber olan ve tecrübelerini paylaşan danışmanım ve hocam Doç. Dr. Güray Erdönmez'e teşekkürlerimi sunuyorum. Çalışmanın her aşamasında bana yol gösteren ve ufuklar açan, her zaman desteğini ve ilgisini hissettiğim hocam Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'e şükranlarımı sunarım. Çalışmanın planlanma aşamasından itibaren bana destek olan ve tecrübelerini paylaşan hocam Yrd. Doç. Dr. Nur Bolayır'a müteşekkirim.

2210-A Yurt İçi Genel Yüksek Lisans Burs Programı çerçevesinde beni destekleyen Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu'na (TÜBİTAK) teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	ii
KISALTMALAR	ix
RÉSUMÉ.....	xi
ABSTRACT	xv
ÖZET.....	xviii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

§ 1. MESLEĞİN TARİHÇESİ, ÖZELLİKLERİ, MESLEĞE KABUL İÇİN ARANAN KOŞULLAR, MESLEĞİN YÜRÜTÜLMESİ BİÇİMLERİ VE MESLEK KURULUŞLARI	5
I. MESLEĞİN TARİHÇESİ VE ÖNEMİ	5
A. Mesleğin Tarihçesi	5
B. İcra Görevlisinin İcra Teşkilâtındaki Yeri ve Önemi	8
II. MESLEĞİN ÖZELLİKLERİ	16
A. Genel Olarak.....	16
B. Mesleğin Kamusal Niteliği.....	24
1. Yapılan İşin Kamu Hizmeti Olup Olmadığı Meselesi.....	24
2. İcra Görevlisinin Kamu Görevlisi Olup Olmadığı Meselesi	24
C. Serbest Meslek Niteliği	28
D. Mesleğin İcrasının Tekel Oluşturması	31
E. Sınırlı Sayı İlkesi	33
III. MESLEĞE KABUL İÇİN ARANAN KOŞULLAR	34
A. Kişisel ve Ahlakî Koşullar	35
1. Vatandaşlık	36
2. Şeref ve Haysiyete Aykırı Filler Sebebiyle Mahkûm Olmamak	38
3. Belli Ağırlıkta Disiplin Cezası Gerektiren Fiilleri İşlememiş Olmak	39
4. Şahsen İflâs Etmemiş Olmak	39

B. Bilimsel ve Meslekî Koşullar	40
1. Hukuk Fakültesi Mezunu Olmak	40
2. Staj Yapmak	43
3. Sınavda Başarılı Olmak	47
C. Koşullardan Muafiyet	49
1. Tam Muafiyet	50
2. Kısmî Muafiyet	50
3. Sınav Sonrası Muafiyet	53
IV. MESLEĞE KABUL PROSEDÜRÜ	53
A. Atama Usûlleri	54
1. Başka Bir İcra Görevlisine Halef Olarak Atama	54
2. Yeni Bir Ofis İhdas Ederek Atama	57
3. Atıl Durumdaki Ofise Atama	59
B. Yemin Edilmesi ve İmza Örneğinin Bırakılması	60
V. MESLEĞİN YÜRÜTÜLME BİÇİMLERİ	61
A. Genel Olarak	61
B. Mesleğin Münferit Olarak İcra Edilmesi	63
C. Masraf Ortaklığı Esasına Dayalı Birlikte Çalışma	63
D. Şirket Çatısı Altında Çalışma	63
E. Bağlı Çalışma	66
VI. MESLEK KURULUŞLARI	67
A. Genel Olarak	67
B. İl Meslek Odası	70
1. Yapısı	70
2. Yetki ve Fonksiyonları	72
C. Bölge Meslek Odası	74
1. Yapısı	74
2. Yetki ve Fonksiyonları	75
D. Ulusal Meslek Odası	76
1. Yapısı	76
2. Yetki ve Fonksiyonları	77
E. Avrupa Meslek Odası	79
F. Uluslararası İcra Görevlileri Birliği	80

İKİNCİ BÖLÜM

§ 2. İCRA GÖREVLİSİNİN FAALİYETLERİ	83
I. TEKEL OLARAK YERİNE GETİRİLEN FAALİYETLER	84
A. Cebrî İcra	84
1. Cebrî İcranın Konusunu Oluşturan Belgeler	86
a. Genel Olarak	86
b. İcra Edilebilir Belgelerin Vasıfları	86
c. İcra Edilebilir Belge Türleri	87
2. Cebrî İcra Prosedürü	92
a. Genel Olarak	92
b. Borçlu Hakkında Araştırma Yapılması	93
c. Cebrî İcra Yolunun Tespiti	93
d. İcra İşlemlerinin Yerine Getirilmesi	95
i. İcra Emrinin Tebliği	97
ii. Haciz	98
iii. Paraya Çevirme	101
iv. Alacaklıya Ödeme	104
e. İşlemlerin Şekli ve Tutanakların İhtiva Etmesi Gereken Kayıtlar	104
i. İşlemlerin Şekli	104
ii. Tutanakların İhtiva Etmesi Gereken Kayıtlar	106
3. Likit Alacakların ve Küçük Alacakların Tahsili Prosedürü	108
a. Likit Alacakların Tahsili Prosedürü	108
b. Küçük Alacakların Tahsili Prosedürü	110
4. İcra Görevlisinin İşlemlerine Karşı Hukukî Çareler	112
B. Tebligat	117
1. Genel Olarak	117
2. Tebliğ Edilecek Evraklar	120
3. Tebligatın Gerçekleştirilmesi	121
C. Diğer Faaliyetler	123
1. Duruşmalardaki Görevler	123
2. Çekilişlerin Organizasyonu	124
II. TEKEL HAKKINA SAHİP OLUNMAYAN FAALİYETLER	125
A. Şeklî Hukuka İlişkin Görevler	126

1. Menkullerin Adlî veya İradî Açık Artırma Yoluyla Satışı	126
2. Delil Tespiti ve Diğer Tespit İşlemleri	127
a. Genel Olarak	127
b. Tespitlerin Delil Değeri.....	129
c. Faaliyetin Gerçekleştirilmesi	129
3. Alacakların Dostane Yolla Tahsili Prosedürü	130
4. Bazı Mahkemeler Nezdinde Tarafların Temsili	132
5. Hukukî Danışmanlık	133
6. Miras Hukukuna İlişkin Geçici Hukukî Koruma Önlemleri	134
B. Maddî Hukuka İlişkin Görevler	134
1. İpotek Tescil Sürecini Yürütme	134
2. Resmî Şekle Tâbi Olmayan Sözleşmeleri Hazırlama	134
3. Kira İlişkilerinde Fesih Bildirimlerini Yapmak.....	135
III. İKİNCİL MAHİYETTE FAALİYETLER.....	136
A. Genel Olarak.....	136
B. İkincil Mahiyette İcra Edilebilecek Faaliyet Türleri	136
1. Arabuluculuk	138
2. Sigorta Acenteliği ve Gayrimenkul Yönetimi	138
IV. İCRA GÖREVLİSİNİN YER BAKIMINDAN YETKİSİ	138
V. MACRON YASASI'NIN FAALİYETLERİN KAPSAMINA ETKİSİ	142
A. Geçiş Dönemi	142
B. 1 Temmuz 2022'den Sonraki Durum	143

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

§ 3. İCRA GÖREVLİSİNİN HAKLARI, YÜKÜMLÜLÜKLERİ VE SORUMLULUĞU	145
I. İCRA GÖREVLİSİNİN HAKLARI	145
A. İcra Görevlisinin Alacaklıyla Olan İlişkisinden Kaynaklanan Haklar	145
1. İlişkinin Hukukî Niteliği	145
2. Ücret Hakkı.....	147
3. Avans ve Masraf Talep Etme Hakkı	150
B. Meslek Mensubu Olma İtibarıyla Sahip Olunan Haklar	150
1. Kolluk Yardımı Talep Edebilme Hakkı.....	150
2. Bilgi ve Belgelere Erişim Hakkı	153

3. Krediden İstifade Hakkı.....	156
4. Sosyal Güvenlik Hakkı	157
II. İCRA GÖREVLİSİNİN AYRICALIKLARI.....	158
A. Halefini Tayin Etme.....	158
B. Bilgi ve Belgelere Doğrudan Erişim.....	158
C. Özel Hukukî Koruma.....	159
III. İCRA GÖREVLİSİNİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ.....	160
A. Vekâlet Sözleşmesinden Kaynaklanan Yükümlülükler	160
1. Dürüst Davranma Yükümlülüğü.....	161
2. Bilgilendirme ve Tavsiyede Bulunma Yükümlülüğü	161
3. Özenli Davranma Yükümlülüğü	162
4. Sadakat ve Sır Saklama Yükümlülüğü	162
5. Hesap Verme Yükümlülüğü	163
B. Mesleğin Kamusal Niteliğinden Kaynaklanan Yükümlülükler	163
1. Genel Olarak	163
2. Borçluyla İlgili Yükümlülükler	164
a. Bilgilendirme Yükümlülüğü	164
b. Borçlunun Menfaatlerini Gözetme Yükümlülüğü	165
c. Sır Saklama Yükümlülüğü	169
3. Faaliyetle İlişkili Yükümlülükler.....	170
a. Teklif Edilen Görevi Kabul Etme Yükümlülüğü.....	171
b. Şahsen İfa Yükümlülüğü.....	172
c. Yasaklılık Hâllerinde Çekinme Yükümlülüğü.....	175
d. Dikkatli Davranma Yükümlülüğü.....	176
4. Görev Gereği Tabi Olunan Diğer Yükümlülükler	178
a. Genel Olarak	178
b. Sürekli Eğitime Katılma Yükümlülüğü	178
c. Başka İş Yapma Yasağı	179
d. Reklam Yasağı	180
e. Meslektaşlarla ve Diğer Yargı Mensuplarıyla İlişkilerde Nazik Olma Mecburiyeti	180
f. Meslekî Kimlik İbraz Mecburiyeti.....	181

g. Kara Paranın Aklanmasıyla ve Yolsuzlukla Mücadele Yükümlülüğü.....	183
IV. İCRA GÖREVLİSİNİN SORUMLULUĞU.....	183
A. Genel Olarak.....	183
B. Özel Hukuk Sorumluluğu.....	184
1. Alacaklıya Karşı Sorumluluğu.....	185
2. Borçluya ve Üçüncü Kişilere Karşı Sorumluluğu	189
3. Meslekî Sorumluluk Sigortası	191
C. Disiplin Sorumluluğu	194
D. Cezaî Sorumluluk	199
E. İcra Görevlisinin Fiilleri Sebebiyle Ulusal Meslek Odasının Sorumluluğu.....	201
F. İcra Görevlisinin Fiilleri Sebebiyle Devletin Sorumluluğu	201
SONUÇ	205
KAYNAKÇA	212
ÖZGEÇMİŞ	227

KISALTMALAR

AB	:	Avrupa Birliği
AİHM	:	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	:	Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
Any.	:	Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
Aşa.	:	Aşağıda
B.	:	Bent
Bkz.	:	Bakınız
CEPEJ	:	Commission européenne pour l'efficacité de la justice (Yargının Etkinleştirilmesine İlişkin Avrupa Komisyonu)
CNHJ	:	Chambre Nationale des Huissiers de Justice (Ulusal Meslek Odası)
D.	:	Décret (Kararname)
DEÜHFD	:	Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
DFS	:	Département formation des stagiaires (Stajyerlerin Formasyonu Departmanı)
EJS	:	E-Justice Signification (Yurtdışına Elektronik Tebligat Projesi)
Dn.	:	Dipnot
Ed.	:	Editör
ENP	:	École Nationale de Procédure (Ulusal Prosedür Okulu)
FCK	:	Fransız Ceza Kanunu
İİK	:	Fransız İcra Kanunu
FMUK	:	Fransız Medenî Usûl Kanunu
FTK	:	Fransız Ticaret Kanunu
HMK	:	Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İİK	:	İcra ve İflâs Kanunu
Karş.	:	Karşılaştırınız
KHK	:	Kanun hükmünde kararname
L.	:	Législative (Kanunî)
m.	:	Madde
N.	:	No
N°	:	Numara
OHADA	:	Organisation Pour l'Harmonisation en Afrique du Droit Des Affaires (Afrika'da Ticaret Hukukunun Uyumlaştırılması Organizasyonu)
p.	:	Page (sayfa)
pr.	:	Paragraf
R.	:	Règlementaire (Kanun hükmünde)
Rec.	:	Recommandation (Tavsiye kararı)
s.	:	Sayfa
S.	:	Sayı
T.	:	Tarih
TEE	:	Titre exécutoire européenne (İcra Edilebilir Avrupa Belgesi)

UIHJ	:	Union Internationale des Huissiers de Justice (Uluslararası İcra Görevlileri Birliği)
vb.	:	Ve benzeri
vd.	:	Ve devamı
Vol.	:	Volume (Cilt)
Yuk.	:	Yukarıda

RÉSUMÉ

La profession d'huissier de justice a connu une longue histoire dans le droit français. La profession a subi un processus de développement et de transformation depuis des siècles. L'huissier de justice est un professionnel et un juriste spécialiste du droit de l'exécution. Il faut dire que l'huissier de justice est un acteur essentiel de l'Etat de droit. L'huissier a été actif pendant des siècles et continue d'exister en tant qu'acteur fondamental dans le système français. Le métier d'huissier de justice en France repose sur deux principes que sont le libéralisme et le professionnalisme.

L'huissier de justice est un auxiliaire de justice, officier public et ministériel. Cette étude portera sur l'histoire de la profession et ses caractéristiques, les conditions d'accès à la profession, l'organisation professionnelle et les attributions de l'huissier de justice. Le statut de l'huissier de justice, ses droits, ses obligations et sa responsabilité seront examinés à la lumière de la doctrine et de la jurisprudence de la Cour de Cassation, du Conseil d'État et de la Cour européenne des droits de l'homme. Une brève analyse du système juridique turc ainsi que d'autres systèmes juridiques a été effectuée en guise d'éventuel besoin de comparaison. Les données numériques et l'explication du statut social de la profession aideront à dégager une image concrète de la profession et de ses membres. Les avantages et les inconvénients du système juridique français seront expliqués alors que l'accent sera mis sur les incompatibilités avec le système juridique turc. Le but de cette analyse est la présentation objective du système français en développant ses aspects positifs et négatifs sans pour autant proposer un statut indépendant des huissiers de justice.

La profession d'huissier de justice est une profession libérale. Les huissiers ne sont pas des fonctionnaires mais des professionnels indépendants. Le garde des Sceaux, ministre de la Justice délègue une partie des prérogatives publiques aux huissiers de justice en vue de l'exécution des décisions de justice parce que l'exécution est une activité fondamentale pour la paix sociale dans un Etat de droit. Autrement dit, une part du pouvoir public est transférée aux huissiers de justice. Il s'agit d'accorder des privilèges de pouvoir public à un professionnel indépendant pour l'accomplissement d'un service public.

Les huissiers de justice sont d'une part professionnels indépendants, d'autre part, ils sont dotés de privilèges de pouvoir public. C'est la raison pour laquelle, il faut remplir des conditions spéciales pour accéder à la profession. Des prérequis relatifs aux conditions personnelles et morales sont notamment exigés pour accéder à la fonction publique, à savoir : la nationalité et d'honorabilité. Par ailleurs les huissiers de justice doivent être titulaires soit de la maîtrise en droit soit de diplômes équivalents. Ils doivent également accomplir le stage professionnel et se présenter à un examen professionnel. La sévérité des conditions est la garantie de la qualité de la

profession. De plus, le candidat doit obtenir un office pour exercer la profession. Le nombre d'offices d'huissiers est limité. L'office est un élément du patrimoine de l'huissier de justice. L'office se réfère non seulement à l'étude de l'huissier de justice, mais aussi à l'autorité donnée par le garde des Sceaux, ministre de la Justice. L'office a deux dimensions que sont le titre et la finance. La combinaison du titre et de la finance révèle les caractéristiques de la profession. La finance est la valeur patrimoniale de l'office. Le titulaire peut disposer de la finance à titre gratuit ou onéreux. Dans ce contexte, l'huissier de justice a le droit de présenter son successeur au garde des Sceaux. Le titre souligne la nature publique de l'activité et appartient à l'Etat. L'Etat peut conférer le titre par arrêté du garde des Sceaux. Le garde des Sceaux, ministre de la justice contrôle les activités des huissiers de justice continuellement. Le ministère de la Justice est une autorité régulatrice importante sur la profession. Il faut dire que la formation continue des huissiers de justice est une obligation pour l'actualisation de la profession et pour la sécurité juridique.

Autrefois les huissiers de justice exerçaient leurs fonctions à titre individuel. Cependant, pour des raisons pratiques et économiques, ils peuvent exercer leurs fonctions soit dans les groupements soit dans le cadre des sociétés. Dans le droit français de nouveaux types de sociétés spécifiques aux professions libérales autorisés par le Ministère sont apparus : la société d'exercice libéral, la société civile professionnelle et société de participations financières de professions libérales. Depuis 2010, il est devenu possible de travailler en tant que salarié. Cependant, il y a des limites à travailler en tant que salarié afin de protéger la nature de la profession.

Les chambres professionnelles occupent une position importante dans l'organisation de la profession. Elles ont été organisées dans une triple structure. Il s'agit des chambres départementales, des chambres régionales et de la Chambre nationale des huissiers de justice. Les chambres professionnelles sont particulièrement importantes dans le domaine disciplinaire. La Chambre européenne des huissiers de justice et l'Union internationale des huissiers de justice sont également importantes dans l'organisation internationale de la profession. L'Union internationale des huissiers de justice comprend non seulement des professionnels libéraux indépendants mais aussi des fonctionnaires. Cependant, l'Union internationale des huissiers de justice essaye de promouvoir les organisations d'huissiers libéraux indépendants (système français). De nos jours, la tendance consiste à appliquer en grande partie le système français, ce qui montre que l'Union internationale des huissiers de justice a atteint son objectif.

Les huissiers de justice exercent des dizaines d'activités. Certaines activités sont monopolistiques. Les activités monopolistiques sont exercées exclusivement par des huissiers de justice. Les autres activités sont non monopolistiques. Ces activités sont exercées concurremment avec d'autres acteurs. Les huissiers de justice peuvent également effectuer des activités accessoires pour assurer l'équilibre économique de l'office.

Les principales activités monopolistiques des huissiers de justice sont la signification des actes et l'exécution des décisions de justice et les autres titres exécutoires. Dans ce contexte, il est nécessaire d'examiner les voies d'exécution, le déroulement de la procédure et la fonction de l'huissier de justice. La contestation des actes de l'huissier de justice doit également être examinée dans la mesure où il existe un risque de violation des droits pendant la procédure d'exécution.

La signification est une activité qui a pour objet de faire connaître officiellement l'acte à son destinataire. Étant donné que la signification est un domaine très formel et technique, l'intervention d'un professionnel qualifié, comme un huissier de justice, constitue une garantie importante pour les justiciables. Le professionnalisme des huissiers de justice à cet égard est une garantie si significative qu'ils sont sollicités (même la signification par huissier est plus coûteuse que la notification par lettre recommandée avec avis de réception) même dans les cas où la signification n'est pas obligatoire. Certains huissiers de justice sont chargés d'assurer le service personnel et l'organisation des audiences près les cours et tribunaux sous le contrôle du juge (huissier audiencier). Les huissiers ont des missions importantes pendant le recouvrement des créances liquides et la procédure simplifiée de recouvrement des petites créances.

Les activités non monopolistiques sont assez diverses. Ces activités sont exercées par des huissiers de justice concurremment avec d'autres acteurs de la scène de la justice. Les activités non-monopolistiques de l'huissier de justice sont les ventes mobilières aux enchères, le recouvrement amiable de toutes créances, la réalisation des constatations matérielles, la représentation des parties devant certains tribunaux, la gestion du processus d'inscription des hypothèques, la rédaction des actes sous seing privé et la rédaction et la notification des résiliations des contrats. Ils peuvent prodiguer conseils juridiques dans certains domaines. Les huissiers de justice sont sollicités dans ces domaines en raison de leurs connaissances juridiques théoriques et pratiques. Les constatations des huissiers de justice font foi jusqu'à preuve du contraire. Parfois, les parties résolvent le différend (en particulier les différends d'assurance) conformément aux constatations des huissiers de justice. En d'autres termes, ces constatations ont également une fonction de prévention des différends.

Outre les activités monopolistiques et non monopolistiques, les huissiers de justice peuvent également exercer certaines activités à titre accessoire que sont la médiation conventionnelle ou judiciaire, l'administration d'immeubles et l'agence d'assurances. Les huissiers de justice obtiennent des revenus supplémentaires en effectuant ces activités secondaires. Ainsi, ils assurent l'équilibre économique de l'office. On peut dire que les activités accessoires reflètent le caractère libéral de la profession.

Les huissiers de justice exercent leurs activités monopolistiques dans le ressort de la cour d'appel du lieu de leur office. C'est une conséquence naturelle et obligatoire du principe de *numerus clausus*. Pour certaines activités, la compétence territoriale des huissiers de justice est nationale.

L'huissier de justice est le mandataire du créancier. Le contrat de mandat donne des droits et impose des obligations contractuelles. De plus l'huissier de justice a des droits et des obligations statutaires. Le caractère public de la profession impose plusieurs obligations. Les huissiers de justice sont responsables des violations contractuelles ou statutaires. Ils sont responsables civilement, pénalement et disciplinairement de leurs faits illicites. Les huissiers de justice ont une assurance responsabilité civile professionnelle contre les demandes d'indemnisation. Le contrat d'assurance responsabilité civile professionnelle des huissiers de justice est conclu par la Chambre nationale des huissiers de justice pour le compte de la profession. En cas de non-indemnisation des dommages, L'État est également responsable des activités des huissiers de justice.

La loi Macron et l'ordonnance n°2016-216 a changé la profession de manière radicale. La loi Macron prévoit que les professions d'huissier de justice et de commissaire-priseur judiciaire fusionnent sous le nom de « commissaire de justice ». Cette fusion sera terminée en 2022. Parallèlement, il y'aura des changements concernant la structure professionnelle et les attributions des huissiers de justice. Dans le cadre de l'analyse de développements actuels concernant la profession, la Loi Macron et l'ordonnance n° 2016-216 seront examinées.

ABSTRACT

In French law, the bailiff (judicial officer, *huissier de justice*) has a long-established history. The profession has undergone a development and transformation process for centuries. The bailiff has been active for centuries and continues to exist as a fundamental actor in the legal system. France has the oldest system and professional organization of self-employed bailiffs.

Bailiff is a public officer, a person authorized by the Ministry and a legal assistant. In this study, the history of the profession and its characteristics, the entry conditions to the profession, the professional structure and the activities of the bailiff are examined. The status, rights, obligations and liabilities of the bailiff are examined in light of doctrine and court practices. Besides that where required, its place under other legal systems and Turkish law have been mentioned briefly. In order to create a concrete perception of the profession and members of the profession, numerical data are presented and the social position of the profession is explained. The weak and strong sides of the French system have been explained and attention has been paid to incompatibilities with the Turkish legal system. Categorical appraisal of French execution system was especially avoided since the aim of this study is to present the system in an objective way with positive and negative aspects. This study has no intention of proposing an independent professional status of bailiffs.

Members of the profession have been equipped with public force in order to implement the compulsory execution which is an important public activity. In other words, public force is transferred to the bailiffs. However, the bailiffs are not civil servants but self-employed. In other words, it is a matter of granting public power privileges to a self-employed person for the fulfillment of a public service. Bailiffs are performing an act on behalf of the State.

Bailiffs, on the one hand, are self-employed while on the other hand they are equipped with public power privileges. For this reason, special conditions are sought for entering the profession. Above all, it is necessary to provide the personal and moral conditions required to enter public service. In addition to personal and moral conditions, law faculty graduation, practical training and vocational exams are also required. In this way, it is ensured that the bailiffs are qualified as lawyers. However, it is not enough to provide these conditions. Because it is necessary to obtain an office (authorization to exercise the profession) from the Ministry of Justice in order for the activity to be carried out. Because the number of bailiff's offices in France is limited. These offices are included in the property of the bailiff. In other words, both the entry conditions should be provided and an office must be acquired in order to carry out the activity. The office also refers not only to the study (*bureau, étude*) of the bailiff but also to the authority given by the Ministry. The office has two dimensions: economic dimension and title. The combination of these two dimensions

reveals the characteristics of the profession. The economic dimension is that the right of office is valid lifelong and is included in bailiff's property. In this context, the bailiffs have the right to appoint a successor to them with the approval of the Ministry of Justice. The title dimension of the office implies the public nature of the activity, the intervention of the government to create the offices and the appointment of the bailiffs, the carrying out of activities under the continuous supervision of the Ministry. Bailiffs are continuously trained to adapt to the changes.

Bailiffs were formerly working alone. However, for practical and economic reasons, work in partnerships and groups has become widespread. Due to developing technology and complex business relationships, bailiffs have begun to work in company structures. This has led to the emergence of new company types that are specific to self-employed professionals authorized by the Ministry. Since 2010, it has become possible to work as an employee. However, there are some limitations on working as an employee in order to protect the nature of the profession.

Bailiffs are self-employed persons, as well as public officers, legal assistants and ministerial officers. For this reason, the Ministry of Justice implements strict controls on the bailiffs (from internship to retirement). The Ministry of Justice is an important authority in overseeing the profession.

The professional bodies (chambers) have an important position in the organization of the profession. The professional chambers have been organized in a triple structure. These are departmental chambers, regional chambers and the National Chamber of Judicial Officers. Professional chambers are particularly important in the disciplinary field. The European Chamber of Judicial Officers and the International Union of Judicial Officers are also important in the international organization of the profession. The International Union of Judicial Officers includes not only self-employed liberal professionals but also civil servants at the same time. However, the International Union of Judicial Officers is trying to promote self-employed liberal bailiff organizations (French system). Today, there is a serious tendency towards French system which shows that the International Union of Judicial Officers has reached its goal.

Bailiffs carry out dozens of activities which mainly consists enforcement activities. Some of these activities are performed exclusively by the bailiff (activities inside the monopoly) and some of them are performed in competition with members of different professions (activities outside the monopoly). Bailiffs can also perform some secondary activities to ensure the economic balance of the office. The fundamentals of these three categories of activity are different.

The most important main traditional activities that bailiffs perform in the monopoly are enforcement and the service of documents. In the context of enforcement of court orders and other executory titles, it is necessary to mention the ways of enforcement, the enforcement procedure and the attributes of the bailiff. Legal remedies against executive proceedings should also be examined. Because there is a risk of violations of rights during the enforcement procedure.

Since the service of documents is a highly formal and technical field, the intervention of a qualified professional, such as a bailiff, constitutes an important guarantee. The professionalism of the bailiffs in this regard is such a significant guarantee that they are preferred (even though they are more costly than delivery by

mail) even in cases where notification is not necessary (when delivery by mail is sufficient). Some bailiffs take charge in the court (*huissier audiencier*) and are concerned with the inner workings of the court by regulating the hearings under the authority of the judge. Bailiffs also perform important tasks in the procedures for liquid claims and small claims.

The activities outside the monopoly are quite diverse. In these activities, the bailiff is in competition with members of different professions. Activities outside the monopoly are selling by auction, drafting statement of facts, the recovery of debts by private agreement, representation of clients in some courts, provide legal counsel in certain matters, manage the mortgage registration process, drafting private agreement and make notification of termination. Bailiffs are preferred in this field because of their theoretical and practical legal knowledge. The bailiff's statement of facts is considered as an acceptable evidence unless confuted by more persuasive counter evidence. Sometimes parties resolve the dispute (especially insurance disputes) according to statement of facts. In other words, these statements also have a dispute prevention function.

Bailiffs also engage in some secondary activities. These activities are limited to mediation, insurance agency and real estate management. Bailiffs obtain additional income by performing these secondary activities. In this way they provide the economic balance of the office. These secondary activities are a reflection of the liberal character of the profession.

Bailiffs may only operate in the geographical jurisdiction of their office. This is a natural consequence of the *numerus clausus* principle. It should be noted that the jurisdiction of bailiffs is constantly expanding.

The legal relationship between the creditor and the bailiff is based on contract of mandate. The bailiff has contractual and statutory rights and obligations. The executory titles give the right to request the assistance of the police. As a public officer, the bailiffs must also take care of the interests of the debtor. Bailiffs must be careful in all their relations (including the dealings with judges, colleagues and third parties).

The bailiffs are responsible for their acts that cause contractual or statutory violations. They have civil, criminal, professional and ethical liabilities. Bailiffs have professional liability insurance for compensation claims. The professional liability insurance contract is concluded by National Chamber of Judicial Officers. The State is also responsible for the activities of the bailiffs.

The profession is constantly changing and transforming. Fundamental changes have been made with the Macron Act and subsequent statutory instruments. With these reforms, the bailiffs and the auctioneers were combined under the name of commissary of justice. At the same time there have been changes in the professional structure, in jurisdiction *ratione loci* and scope of activities. This merger will be completed in 2022. In this study, we tried to examine the current developments in the profession. In this context Macron Act and the ordinance numbered 2016-216 will be reviewed.

ÖZET

Fransız hukukunda icra görevlisi (*huissier de justice*), oldukça köklü bir geçmişe sahiptir ve yüzyıllara dayanan bir gelişim ve dönüşüm süreci geçirmiştir. İcra görevlisi, farklı isimlerle de olsa yüzyıllardır faaliyet göstermekte ve hukuk sisteminin temel bir aktörü olarak varlığını devam ettirmektedir.

İcra görevlisi; bir kamu görevlisi, Bakanlıkça yetkilendirilen kişi ve adalet yardımcısıdır. Bir hukuk profesyoneli olan icra görevlisi; mesleğin tarihçesi, özellikleri, mesleğe kabul koşulları ve mesleğin organizasyonu çerçevesinde incelenmiştir. İcra görevlisinin faaliyetleri ortaya konulmak suretiyle meslek hakkında somut bir algı oluşturulmaya çalışılmıştır. Fransız hukukunda icra görevlisinin statüsü, hakları, yükümlülükleri ve sorumluluğu doktrin ve içtihatlar ışığında incelenmiş, gerekli yerlerde bir mukayeseli hukuk çalışması boyutlarında olmasa da diğer hukuk sistemlerine değinilmiş ve önem arz eden noktalarda hukukumuzla temas edilmiştir. Mesleğe ve meslek mensuplarına ilişkin somut bir algı yaratmak amacıyla bazen sayısal veriler sunularak bazen de mesleğin sosyal plandaki yerine değinilerek konunun farklı açılardan sunulmasına gayret edilmiştir. Yine yeri geldikçe sistemin zayıf ve güçlü tarafları açıklanmış ve bu çerçevede sistemimizle dokusal uyumsuzluk yaratabilecek hususlara dikkat çekilmeye çalışılmıştır. Yani, serbest meslek mensubu icra görevlilerinden oluşan teşkilâtın kategorik olarak övülmesinden kaçınılmıştır. Zira bu çalışmanın, sistemi somut bir şekilde olumlu ve olumsuz yönleriyle ortaya koyma dışında serbest meslek esaslarına tabi icra teşkilâtını önerme gibi bir gayesi yoktur.

Meslek mensupları, önemli bir kamusal faaliyet olan cebrî icrayı gerçekleştirmeleri itibarıyla kamu gücüyle donatılmışlardır. Bir başka deyişle icra görevlilerine kamu gücünün bir kısmı devredilmiştir. Ancak icra görevlileri, memur olmayıp serbest meslek icra etmektedirler. Yani, bir serbest meslek erbabına kamusal bir hizmetin yerine getirilmesi için kamu gücü ayrıcalıklarının bahşedilmesi söz konusudur.

İcra görevlileri bir yandan serbest meslek icra ederken öte yandan kamu gücü ayrıcalıklarıyla donatıldıkları için mesleğe girişleri ve faaliyete başlamaları da orijinallikler barındırmaktadır. Her şeyden evvel icra görevlisi olabilmek için kamu hizmetine girişte aranan kişisel ve ahlakî koşullara ilaveten hukuk fakültesi mezunu olmak, staj yapmak ve meslekî sınavı başarmak gibi koşullar aranmakta ve bu şekilde icra görevlilerinin kalifiye hukukçular olması temin edilmektedir. Ancak söz konusu koşulları sağlamak yeterli olmamakta, faaliyetin icra edilebilmesi için Bakanlık'tan ofis (vazife, mesleği icra edebilme yetkisi) almak da önemli bir zorluk teşkil etmektedir. Çünkü Fransa'daki icra ofisleri kamu hizmetinin etkin şekilde icra edilmesinin gerektirdiği ölçüde ve sınırlı sayıdadır. Ofisler, ofis sahibi icra

görevlisinin malvarlığına dâhil olmakta ve Bakanlıkça gerçeği yansıtip yansıtmadığı kontrol edilen ciddi bedellerle devredilmektedir. Yani faaliyeti icra etmek için hem mesleğe kabul koşulları sağlanarak Bakanlık'tan yetki alınmalı hem de bir ofis iktisap edilmelidir. Ofis (*office*), yalnızca icra görevlisinin vazifesini yerine getirdiği yazıhaneyi (*étude*) değil asıl olarak Bakanlık tarafından verilen yetkiyi de ifade etmektedir ve mesleğin temelindeki aslî kurum olarak karşımıza çıkmaktadır. İcra görevlileri bakanlık yetkilileri olmalarının bir sonucu olarak ofis hakkına sahiptir ve ofis hakkının iki boyutu vardır. Bunlar, iktisadî boyut ve unvan boyutudur. Bu iki boyutun birleşimi mesleğin özelliklerini ortaya koymaktadır. İktisadî boyut icra görevlilerinin elde ettiği ofis hakkının ömür boyu geçerli olması ve mameleke dâhil kabul edilmesi ve bu bağlamda Adalet Bakanlığı'nın onayıyla kendilerine bir halef tayin etme hakkına sahip olmasıdır. Ofis hakkının unvan boyutu ise faaliyetin kamusal niteliğini, devletin ofislerin ihdas edilmesindeki müdahalesini, icra görevlisinin ofise Bakanlık tarafından atanmasını, verilen yetki bağlamında faaliyetlerini yerine getirmesini ve Bakanlık tarafından sürekli olarak denetlenmesini ifade etmektedir. Mesleğe girişlerinde birer hukukçu olarak rüşlerini ispatlayan icra görevlileri, faaliyetleri boyunca da sürekli eğitime tabi tutulmaktadırlar. Ancak sürekli eğitim vasıtasıyla değişen mevzuata ve teknolojiye uyum sağlanması mümkün olabilecektir.

İcra görevlilerinin geleneksel çalışma biçimi, serbest mesleğin bünyesine uygun olarak tek başına (münferit olarak) çalışmadır. Ancak iş hayatının gerekleri ve iktisadî gayelerle, birlikte çalışma (masraf ortaklığına dayalı) yaygınlaşmıştır. Gelişen teknoloji ve girift hâle gelen iş ilişkileri, icra görevlilerini şirket şeklinde organizasyona itmiş ve bu durum, Bakanlıkça yetkilendirilen serbest mesleklere özgü yeni şirket tiplerinin ortaya çıkmasına vücut vermiştir. Şu da belirtilmelidir ki ofis iktisap edilmeksizin bağlı çalışma imkânı da son yıllarda tanınmış ancak mesleğin doğasının zedelenmemesi için buna birtakım kısıtlamalar getirilmiştir.

İcra görevlilerinin serbest çalışan kişiler olmanın yanında birer kamu görevlisi, adalet yardımcısı ve Bakanlıkça yetkilendirilen kişi olmaları nedeniyle Adalet Bakanlığı mesleğe kabulden (hatta stajdan) başlayıp meslekten ayrılmaya kadar (meslekî doğumdan meslekî ölüme kadar) ciddi denetimler uygulamakta olup önemli yetkilere sahiptir.

Adalet Bakanlığı ile beraber mesleğin organizasyonunda önemli fonksiyonlar üstlenen meslek odaları vardır. Meslek odaları üçlü bir yapıda organize olmuştur. Bunlar il meslek odaları, bölge meslek odaları ve Ulusal Meslek Odası'dır. Meslek odalarının özellikle disiplin sahasında önemli yetkileri vardır. Keza meslek mensuplarının sorumluluğu Ulusal Meslek Odası'na garanti edilmiştir. Bunların yanında Avrupa Meslek Odası ile Uluslararası İcra Görevlileri Birliği de mesleğin uluslararası organizasyonunda önemlidir. Fransız Ulusal Meslek Odası'nın, kuruluşunda ve yönetiminde oldukça etkin olduğu Uluslararası İcra Görevlileri Birliği bünyesinde sadece serbest meslek esaslarına tabi icra sistemine sahip ülkelerin icra görevlileri değil aynı zamanda memur statüsünde personelden müteşekkil teşkilâtların mensupları da yer almaktadır. Ancak Uluslararası İcra Görevlileri Birliği, serbest meslek esaslarına tabi teşkilâtları yaygınlaştırmaya çalışmakta ve bu çabasında başarılı oluyor görünmektedir. Zira serbest meslek esaslarına tabi icra teşkilâtlarına dönük ciddi bir eğilim vardır.

İcra görevlileri başta cebri icra faaliyeti olmak üzere onlarca faaliyet yerine getirmektedirler. Faaliyetlerin bir kısmı tekel olarak icra edilmekte bir kısmı ise

farklı meslek mensuplarıyla rekabet hâlinde yerine getirilmektedir. Yine icra görevlileri, ofisin iktisadî dengesini sağlamak maksadıyla ikincil mahiyette bazı faaliyetler icra etmeye de mezon kılınmıştır. Bu üç faaliyet kategorisi tabi oldukları esaslar bakımından farklılıklar arz etmektedirler.

İcra görevlilerinin tekel olarak yerine getirdikleri aslî faaliyetlerin en önemlileri cebrî icra ve tebligattır. Cebrî icra faaliyetinin somutlaştırılması maksadıyla ana hatlarıyla cebrî icra yollarına, cebrî icra prosedürüne ve cebrî icra faaliyetinin başarıya ulaşması maksadıyla icra görevlisine tanınan imkânlarla da değinmek gerekir. İcra faaliyetinin önemi ve bu faaliyet esnasında usûlsüzlükler veya yanlış muameleler olması riski bu işlemlere karşı hukukî çareleri de ortaya koymayı gerektirir.

Tebliğat ise oldukça şeklî ve teknik bir saha olduğundan icra görevlisi gibi kalifiye bir profesyonelin müdahalesi önemli bir güvence teşkil etmektedir. İcra görevlilerinin bu konudaki profesyonellikleri o kadar önemli bir güvence teşkil etmektedir ki, tebligatın gerekmediği (posta yoluyla bildirimin yeterli olduğu) meselelerde dahi icra görevlileri marifetiyle tebligat (posta yoluyla bildirimle kıyasla daha masraflı olmasına rağmen) tercih edilmektedir. Bazı icra görevlileri mahkeme nezdinde görev almakta ve hâkimin otoritesi altında duruşmaların düzenini sağlayarak mahkemenin iç işleyişiyle ilgilenmektedir. İcra görevlileri, likit alacaklar ve küçük alacaklar için öngörülen prosedürlerde de önemli görevler yerine getirmektedirler.

İcra görevlilerinin tekel olarak yerine getirmediği, yani tekel hakkına sahip olmadığı faaliyetler oldukça çeşitlidir. Tekel hakkına sahip olunmayan faaliyetlerde icra görevlisi farklı mesleklerin mensuplarıyla bir rekabet hâlinindedir. Tekel hakkına sahip olunmayan faaliyetler adlî açık artırma yetkililerinin olmadığı yerlerde menkullerin yargısal ve iradî açık artırma yoluyla satılması, delil tespiti (ve diğer tespit işlemleri), alacakların dostane yolla tahsili, bazı mahkemeler nezdinde tarafların temsili, belli konularda hukukî danışmanlık, ipotek kayıt sürecini yönetmek, resmî şekle tabi olmayan sözleşmeleri hazırlamak ve kira sözleşmelerinde fesih bildirimlerini yapmak şeklinde sıralanabilir. Söz konusu sahalarda başkaca meslek grupları da faaliyet gösterebilecekse de; icra görevlileri, sahip oldukları teorik ve pratik hukuk bilgisi sebebiyle tercih edilmektedirler. Keza, icra görevlilerince hazırlanan delil tespitleri ve diğer tespit tutanakları sahip oldukları delil değeri sebebiyle sıklıkla tercih edilmekte ve profesyonel şirketler (özellikle sigortacılar) bu tutanaklarla tespit edilen hususlara göre talepleri karara bağlamayı tercih etmektedirler. Yani bunların uyumsuzluğu önleme fonksiyonu dahi olmaktadır.

İcra görevlileri birer serbest meslek mensubu oldukları, Devlet'ten maaş almadıkları ve ofislerinin iktisadî dengesini sağlamaları gerektiği için bazı ikincil faaliyetlerle de iştigal etmektedirler. İkincil faaliyetler arabuluculuk, sigorta acenteliği ve gayrimenkul yönetimi olup sınırlı sayıdadır.

Ofislerin sınırlı sayıda olması yönündeki ilkeyi anlamlı kılan husus yer bakımından yetki kaideleridir. İcra görevlilerinin müvekkil çevresini doğrudan etkileyen bu kaideler sıklıkla revize edilmekte ve güncel tartışmalara konu olmaktadır.

İcra görevlisi bir yandan alacaklının vekili olarak öte yandan bir kamu görevlisi olarak haklara sahip olmakta ve yükümlülükler altına girmektedir. İcra

görevlisi vekâlet akdi çerçevesinde ücrete hak kazanmakta ve kendisine tevdi edilen işi özenle yerine getirmeyi borçlanmaktadır.

İcra görevlisi, bir kamu görevlisi olması itibarıyla kolluk yardımı talep edebilmekte, bilgi ve belgelere erişebilmekte ve özel bir hukukî korumadan istifade etmektedir. Ancak bu statü icra görevlisine yükümlülükler de yüklemektedir. Bu bağlamda icra görevlisinin borçlunun da menfaatlerini gözetmesi icap etmekte, görev yapma mecburiyeti altında bulunmakta, faaliyeti şahsen ifa etmesi gerekmekte, reklam yasağı ve başka iş yapma yasağı gibi çeşitli meslekî yasaklara ve sınırlamalara uyması icap etmektedir. İcra görevlileri, gerek profesyonel hayatlarında gerekse özel hayatlarında mesleğin onuruna aykırı hareketlerde bulunmamalı, tüm ilişkilerinde özenli olmalıdırlar.

İcra görevlisinin tabi olduğu yükümlülükleri ihlâl etmesi durumunda sorumluluğu gündeme gelmektedir. Sorumluluğa yol açan yükümlülük ihlâli sözleşmesel olabileceği gibi kanunî bir yükümlülük de olabilir. İhlâlin mahiyetine göre icra görevlisinin hukukî, cezaî ve disipliner sorumluluğu gündeme gelebilir. Hatta bazı ihlâller bu sorumluluk çeşitlerinin ikisini veya tamamını gerektirebilir.

Meslek mensuplarının tazminat sorumluluğu gündeme geldiğinde, tazminat davası Devlet'e karşı değil icra görevlisine karşı açılır ve icra görevlisinin sorumluluğu Ulusal Meslek Odası tarafından garanti edilmiştir. Bu şekilde, bir icra görevlisinin faaliyeti sebebiyle ika ettiği zararların tazminini adeta mesleğin bütünü kolektif biçimde karşılamayı garanti etmektedir. İcra görevlileri her ne kadar serbest meslek mensubu olsalar da ika ettikleri ve karşılanmayan zararlardan Devlet'in sorumlu olduğu kabul edilmektedir. Yani, icra görevlisi tarafından karşılanamayan ve Ulusal Meslek Odası'nın da karşılamadığı zarar Devlet tarafından karşılanmalıdır. Faaliyetin hususiyeti sebebiyle; Devlet'in, faaliyeti serbest meslek mensuplarına devrederek sorumluluktan kurtulması söz konusu değildir.

Meslek, köklü geçmişine ve sağlam temellerine rağmen sürekli bir değişim ve dönüşüm hâlinindedir ve çalışmamızda meslekteki güncel gelişmelerin de aktarılmasına gayret edilmiştir. Macron Yasası ve yasayı takiben çıkarılan kararnameler ile meslekte köklü değişiklikler yapılmıştır. Değişikliklerin bazıları derhal yürürlüğe girmiş bazıları ise kademeli olarak yürürlüğe girecektir ve dönüşüm 1 Temmuz 2022 tarihinde büyük oranda tamamlanmış olacaktır. Söz konusu reformlarla mesleğin organizasyonunda, yer bakımından yetkide, faaliyetlerin kapsamında ve hatta mesleğin adında değişikliğe gidilmiştir. İcra görevlileri ile açık artırma görevlileri adalet komiseri adı altında birleştirilmiş ve mesleğe yeni bir çehre kazandırılmıştır. Söz konusu değişiklikler çalışmamızda yeri geldikçe incelenmiştir.

GİRİŞ

Türk icra teşkilâtının sorunları¹, farklı ve oldukça köklü bir sisteme sahip olan Fransız sistemindeki icra görevlisini (*huissier de justice*) incelemeye yöneltmiştir.

Fransız hukukunda icra görevlisi (*huissier de justice*) iki temel esas üzerinde yükselir. Bunlar liberalizm ve en üst derecede hukuk bilgisidir². Fransız hukukunda icra görevlileri, Türk hukukunda olduğu gibi devlet kamu tüzel kişiliğinin içerisindeki memurlar olmayıp Devlet tarafından atanan (Bakanlıkça yetkilendirilen) ve serbest çalışan profesyonellerdir. İşte bu hususiyet mesleği incelenmeye değer kılmaktadır.

Öte yandan; farklı bir organizasyona sahip bu köklü meslek, çeşitli açılardan eleştirilmekte ve revizyonlara tabi tutulmaktadır. Mesleğe yönelik çekinceler ile revizyonlara ve güncel tartışmalara çalışmada yer verilecektir. Meslek hakkında somut bir algı oluşturmak maksadıyla mesleğin toplum nezdindeki yerine de değinilecektir.

Memur olmayan icra görevlisi, temelini Fransız hukukunda bulsa da Fransız hukukuyla sınırlı kalmamıştır ve Avrupa Birliği'nde de gittikçe popüler hâle gelmiştir ve bu eğilimin gittikçe artacağı düşünülmektedir³. Avrupa Birliği'ne üye 28

¹ 2001 yılında yapılan bir araştırma çerçevesinde icra dairelerindeki kötü uygulamalar hakkında bkz. Hayrettin Ökçesiz, **İstanbul Barosu Çevresi Adli Yargıda Yolsuzluk Araştırması**, 2. Baskı, İstanbul 2001, s. 44-53; Hayrettin Ökçesiz, **Yargıda Yozlaşma ve Yolsuzluk Üzerine**, Kamusal ve Ticari Yaşamda Hukuk ve Etik Açısından Yolsuzlukla Mücadele, (Ed. Yener Ünver), Ankara 2014, s. 19-22). İcra dairelerindeki kötü uygulamalar dışında icra dairelerinin yoğun iş yükü altında ezilmeleri, yeterli düzeyde nitelikli personele sahip olmamaları, icra prosedürlerinin uzunluğu da sistemimizin ciddi sorunlarından (Avrupa Adaletin Etkililiği Komisyonu (CEPEJ), **Avrupa Yargı Sistemleri 2010 Basımı (2008 Verileriyle): Adaletin Etkililiği ve Kalitesi**, Ankara 2010, s. 284; Adalet Bakanlığı, **İcra Dairelerinin Etkinliğinin Artırılması Eşleştirme Projesi TR-2009-IB-JH-02 Yeni İcra Modeline İlişkin Kurs Eğitim Kitapçığı**, Ankara 2012, s. 2-5) Bu problemlere ilişkin olarak ayrıca bkz. Ökçesiz, **Yargıda Yozlaşma**, s. 27. Keza Adalet Bakanlığı ve Avrupa Komisyonu'na hazırlattırılan Yeni İcra Modeline İlişkin Kurs Eğitim Kitapçığı'nın ilk cümlesinde icra sistemimizin çok zayıf performansı sebebiyle yargı sisteminde en fazla eleştiriye maruz kalan alan olduğu belirtilmiştir (Adalet Bakanlığı, **Kurs Kitapçığı**, s. 2).

² Jean Claude Olombi, **La profession d'Huissier de Justice au Congo**, Paris 2008, s. 12.

³ Guillaume Payan, **La perspective d'un droit européen de l'exécution**, Actes du Colloque International de Sibiu (Roumanie) 13-14-15 Mai 2009 (Editörler: Jacques Isnard/Ioan Less), Paris 2011, s. 202. Yazar, eserinde Avrupa Birliği'ndeki icra prosedüründe uyumlaştırma çalışmalarının

ülkenin 19 tanesinde bağımsız ve serbest çalışan (memur niteliğinde olmayan) icra görevlilerinden müteşekkil bir organizasyon vardır⁴. Tamamen serbest meslek esaslarına tabi icra teşkilâtına sahip ülkelerden bazıları Fransa, Hollanda, Belçika, Macaristan, Estonya, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Romanya⁵, Makedonya, Moldova, Slovakya, Slovenya, Polonya ve Monako'dur. Çekya (Çek Cumhuriyeti) ve Bulgaristan'da ise karma bir sistem uygulanmaktadır. Bir başka deyişle memur niteliğinde olan ve olmayan icra görevlileri vardır⁶. Almanya, Avusturya, İtalya⁷, İspanya, Portekiz, İsveç, Finlandiya ve Malta'da ise icra memurları vardır⁸. İcra

icra teşkilâtında uyumlaştırmaya gidilmeksizin yapılabileceğini düşünmenin oldukça hayalci olacağını belirtmiş ve bu uyumlaştırmanın serbest meslek esaslarına tabi icra sistemlerinde daha kolay olacağını ifade etmiştir. Ayrıca bu şekilde Avrupa Birliği genelinde yüksek kalitede ve standart bir teşkilât kurulabilecektir. Öyle ki "Avrupa icra görevlisi" tabiri kullanılmaya başlanmıştır (Payan, **La perspective**, s. 202, 210-211). Ayrıca bkz. Shéhérazade Benguerraiche, **L'huissier de justice et la Convention européenne des droits de l'homme**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Aix en Provence 2009, s. 30 vd.; Emmanuel Jeuland, **Droit processuel général**, 2. Édition, Paris 2012, s. 86; Roger Dujardin, **Les huissiers de justice en droit comparé**, Hein Online, European Journal of Law Reform, Yıl: 2006, Cilt 8, s. 114; Mustafa Serdar Özbek, **Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda İlâmlı İcranın Etkinliği**, 3. Baskı, Ankara 2016, s. 277.

⁴ Patrick Safar/Ray Rushe, **French Huissiers de justice (bailiffs/judicial officers)**, http://www.huissier-justice.fr/images-contenu/FrenchBailiffs_BD.pdf (Erişim Tarihi: 12.12.2016), s. 3. Stoica, Orta ve Doğu Avrupa'da komünist rejimlerden demokratik rejimlere geçişin adalet sistemlerini de etkilediğini ve bu nedenle icra teşkilâtlarında liberalleşmenin tercih edildiğini belirtmiş, bu sistemin Avrupa'ya özgü olmadığını vurgulamış ve Dünya genelindeki icra görevlilerinin %68,42'sinin serbest meslek esaslarına tabi görev yaptığını eklemiştir. Avrupa'da ise serbest meslek temelli icra görevlilerinin oranı %73,33'tür. (Adrian Stoica, **Le Statut de la profession de l'Huissier de Justice dans le Monde Contemporaine: Réalité et Perspective**; Hein Online, Contemporary Reading in Law and Social Justice Volume 4(2), 2012, s. 951-952). Avrupa devletlerinin icra teşkilâtlarının kısa bir incelemesi için bkz. Ecole Nationale de Procédure (ENP), **Les professionnels de la signification et de l'exécution en Europe, Rencontres européennes de l'ENPEPP**, Paris 2006, s. 7 vd. Ayrıca bkz. Benguerraiche, s. 49.

⁵ Romanya'da, icra faaliyetiyle vazifelendirilen kişiler 2000 yılına kadar mahkeme teşkilâtı içindeki memurlar iken 2000 yılındaki 188/2000 sayılı Kanun ve buna dayalı alt mevzuat değişiklikleriyle serbest meslek mensubu hâline getirilmişlerdir (Eugen Hurubă, **Discussions on the legal nature of civil enforcement and bailiff's institution**, Curentul Juridic, December 2013, Vol: 55, s. 154).

⁶ Stoica, **Statut**, s. 952; ENP, **Rencontres européennes**, s. 233. İngiltere ve Galler'de icra işleriyle ilgilenen kişilerden *high court enforcement officers* ile *enforcement officers* serbest meslek mensubu iken *county courts bailiffs* ise mahkemeye bağlı memur konumundadır. Yani Birleşik Krallık'ta da karma bir sistemin olduğu söylenebilir. Ayrıntılı bilgi için bkz. ENP, **Rencontres européennes**, s. 18 vd.

⁷ 1902 yılına kadar İtalyan icra memurları (*ufficiale giudiziario*) serbest meslek mensubuydular. Ancak 1902 yılında icra personeli memur statüsüne geçirildi (bkz. ENP, **Rencontres européennes**, s. 155). Günümüzde ise İtalya'da memur statüsünden serbest meslek mensupluğuna geçiş hususu tartışılmaktadır (Payan, **La perspective**, s. 202). Alman İcra Memurları Birliği'nin de 2003 yılında yaptığı açıklamada serbest meslek mensupluğu esasına dayalı sisteme geçişe sıcak baktığı ifade edilmiştir (ENP, **Rencontres européennes**, s. 9). Keza Rusya'da dahi icra teşkilâtındaki yoğun bürokrasiye karşı sistemin serbest meslek esaslarına göre düzenlenmesi önerisi yapılmıştır (Stoica, **Statut**, s. 953-954). Ayrıca bkz. Benguerraiche, s. 43 vd.

⁸ Anne Leborgne, **Droit de l'exécution, Voies d'exécution et procédures de distribution**, 2. Édition, Paris 2014, s. 164. Avrupa Konseyi'nin Rec(2003)17 sayılı tavsiye kararında icra "memuru", "kişinin devlette çalışıp çalışmamasına bakmaksızın icra sürecini yürütmek üzere devlet tarafından yetkilendirilmiş kişi" olarak tanımlanmıştır (CEPEJ, s. 275). Tavsiye kararının tam metni için bkz. https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805df12b. Bu kararda, devletlerin icra görevlilerinin statüsünü belirlemede özgür olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca bkz. Benguerraiche, s. 62 vd.; Özbek, **İlâmlı İcra**, s. 175.

teşkilâtının devlet tüzel kişiliği dışına çıkarılmasının sistemi daha etkin hâle getireceği ve devlet bütçesine daha az yük getireceği yönündeki algı sebebiyle icra teşkilâtlarının serbest meslek esaslarına tabi kılınması eğiliminin diğer üye ülkelere sirayet etmesi mümkündür⁹. Bu noktada, ülkemizin de Avrupa Birliği'ne uyum amacıyla veya bütçe giderlerini düşürmek maksadıyla bu sisteme yönelmesi olası görünmektedir¹⁰. Keza, memur olmayan icra görevlisinin rüşvete ve kara para aklamaya karşı bir garanti olduğu da ifade edilmektedir¹¹. Gerçekten de icra dairelerindeki kötü uygulamaları sona erdirmeye olasılığı da bu sistemi hukukumuz bakımından değerlendirilebilir kılmaktadır.

Öte yandan bu sisteme hukukumuzda zaman zaman temas edilmiş; doktrinde¹² bu sistem icra dairelerinin özelleştirilmesi, özerkleştirilmesi veya noter benzeri kurumlar hâline getirilmesi şeklinde ifade edilmiştir. Bu günlerde Yeni İcra Dairesi Modeli ile icra faaliyetlerinin uzman icra müdürlerine devredilmesine¹³

⁹ http://www.uhj.com/fr/la-profession-d-huissier-de-justice-dans-l-espace-judiciaire-europeen_1018013.html Erişim Tarihi: 01.10.2016. Kazakistan da Devlet Başkanı Nursultan Nazarbaev'in teşvikleriyle icra dairelerinin serbest meslek esaslarına göre düzenlenmesi akımına kapılmıştır. Ancak bu devlet 21 Ekim 2011 tarihli yasayla 170 serbest çalışan icra görevlisi tespit ederek bir geçiş dönemi uygulamış ve zamanla serbest icra görevlilerinin sayısı artmıştır ve nihai hedef faaliyetin kademeli olarak devlet teşkilâtının dışına çıkarılması ve memur olmayan icra görevlilerine bırakılmasıdır (Stoica, **Statut**, s. 951). Ayrıntılı bilgi için bkz. Shynarbek Akchabaev Kairbekuli, **Selçukluların Türkistan'daki Temsilcisi Kazakistan ve Bu Ülkenin Hukuk Tarihinden Bir Kesit: İcra Hukukundaki Problemler**, Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Ekim 2015, Sayı: 10, s. 18-27 s. 25. Ancak Kazak özel icra memurları devletle ilişkili kararların icrasında konu bakımından yetkisizdir.

¹⁰ Nitekim İcra Dairelerinin Etkinliğinin Artırılması Projesi kapsamında Fransız icra sisteminin incelenmesi amacıyla Fransa'ya da çalışma ziyaretleri gerçekleştirilmiş; şu an için öngörülen model Fransız sistemine uzak olsa da, hukukî formasyonun geliştirilmeye çalışılması, meslek içi eğitim ve kontrol gibi olumlu yönler alınmış görünmektedir (<http://www.abgm.adalet.gov.tr/abproje/pdf/DEVAM%20EDEN%20PROJELER/17.%C4%B0cra%20Dairelerinin%20Etkinli%C4%9Finin%20Artt%C4%B1r%C4%B1lmas%C4%B1%20Projesi.pdf> Erişim Tarihi:27.02.2017). Keza bir Davranış Kodları kitapçığı hazırlanarak önemli bir eksiklik giderilmiştir (Adalet Bakanlığı, **İcra Dairelerinin Etkinliğinin Artırılması Eşleştirme Projesi TR-2009-IB-JH-02 Davranış Kodları Eğitim Kitapçığı**, Ankara 2012, s. 1-5). Adalet Bakanlığı'nın Rec(2003)17 sayılı tavsiye kararındaki ilkelere uymaya çalıştığı görülmektedir.

¹¹ Roger Dujardin, **La profession d'huissier de justice à statut libéral: une garantie contre la corruption et le blanchiment de l'argent**, in *La contribution des institutions dans l'aménagement de l'espace de liberté, de sécurité et de justice* (Editörler: Natalie Fricero/Jacques Isnard), Reims 2005, s. 99 vd.; Dujardin, **Les huissiers**, s. 115.

¹² Muhammet Özekes, **Yeni Bir İcra Sistemi Önerisi**, Prof. Dr. Bilge Umar'a Armağan, DEÜHFD Cilt:11, Özel Sayı: 2009, s. 928; Özbek, **İlâmlı İcra**, s. 278.

¹³ Gülcan Ziyat/Cemalettin Gürler, **İcra Dairelerinin Etkinliğinin Arttırılması Model Uygulaması Üzerine**, Ankara Barosu Dergisi, Yıl:2016, Sayı:3, s. 549. Bu makalede uzun zamandır üzerinde çalışılan ve pilot uygulamaya geçilen "Yeni İcra Dairesi Modeli"ne ilişkin bilgiler bulunabilir. Görüldüğü üzere icra sisteminin sahip olduğu sorunlar yeni ve etkili projeler üretmeye çalışılmasına yol açmıştır. Yazarlar eserlerinin son kısmında bu modeli olumlu karşıladıklarını ancak yeni reformlarla desteklenmesi gerektiğini belirtmişlerdir (Ziyat/Gürler, s. 551). Belirtelim ki yasa koyucu icra dairesindeki suistimalleri en aza indirmek amacıyla İİK m. 9'da değişiklik yapmak suretiyle icra dairesinin parayla doğrudan temasını kesmeye çalışmıştı (Hakan Pekcanitez/Oğuz Atalay/Meral Sungurtekin Özkan/Muhammet Özekes, **İcra ve İflâs Hukuku**, 11. Bası, Ankara 2013, s. 109-110;

çalışılmaktadır. Keza, sistem önerisi yapılmaksızın genel anlamda yargıdaki ve özel anlamda icra dairelerindeki başta yolsuzluk olmak üzere sistemsel problemlerin çözümünde de derinlemesine, uzun soluklu ve neredeyse devrimsel nitelikte bir zihniyet değişimine ihtiyaç duyulduğuna vurgu yapılmıştır¹⁴. Bu çalışmada sistemin bütün olarak önerilmesi hedeflenmemekte, yalnızca farklı bir felsefesi ve güçlü temelleri olan bu sistemin temel olarak tanıtılmak suretiyle hiç olmazsa güçlü ve zayıf yanlarının ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu şekilde, icra sistemimizde bir değişiklik yapılması gündeme geldiği takdirde sistemin güçlü yanlarından hukukumuza uygun olanların değerlendirilmesi kolaylaşacaktır.

Serbest meslek esaslarına tabi icra sisteminin hukukumuza yabancı oluşu sebebiyle, bu organizasyon şeklinin somut olarak ortaya konulması için mesleğin geçmişinin ve temel ilkelerinin incelenmesi zorunluluk arz etmektedir.

Hemen belirtmelidir ki, icra görevlisinin temel faaliyet sahası özel hukuk olsa da ceza hukukuna ilişkin görevleri de vardır¹⁵. Ancak bu çalışmada icra görevlisinin ceza hukukuna ilişkin görevleri incelenmeyecektir.

Çalışmamız Fransız hukukuyla sınırlıdır. Ancak, bir mukayeseli hukuk çalışması ölçüsünde olmasa da incelememizde Fransız sisteminin yanı sıra bu sistemden mülhem sistemlerden de istifade edilmiş ve gerekli yerlerde Fransız sisteminin somutlaştırılması gayesiyle başka sistemlerden de kesitler sunulmuştur¹⁶.

Hakan Pekcanitez/Oğuz Atalay/Meral Sungurtekin Özkan/Muhammet Özekes, **İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı**, 3. Bası, Ankara 2016, s. 89; Baki Kuru, **İcra ve İflas Hukuku El Kitabı**, 2. Baskı, Ankara 2013, s. 94; Baki Kuru, **İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku**, İstanbul 2016, s. 58-59; Baki Kuru/Ramazan Arslan/Ejder Yılmaz, **İcra ve İflas Hukuku**, 28. Baskı, Ankara 2014, s. 59; Baki Kuru, **İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı**, İstanbul 2016, s. 50; Ramazan Arslan/Ejder Yılmaz/SemaTaşpınar Ayvaz, **İcra ve İflâs Hukuku**, 2. Baskı, Ankara 2016, s. 55). Yeni İcra Dairesi Modeli ile de bu suistimaller daha da azaltılmaya çalışılacaktır. Yine Karşı da sistem önerisi yapmaksızın icra müdürlerinin hukuksal statüsünün, hak ve yükümlülüklerinin ve sorumluluğunun düzenlenmesi gerekliliğine vurgu yapmıştır (Abdurrahim Karşı, **İcra ve İflas Hukuku**, 3. Baskı, İstanbul 2016, s. 44).

¹⁴ Ökçesiz, **Yargıda Yozlaşma**, s. 29.

¹⁵ Patrick Le Fur, **Huissier de justice**, 1996 (www.dalloz.fr), N. 4.

¹⁶ Çalışmada Belçika başta olmak üzere Avrupa Birliği ülkelerine, İsviçre'ye, Kazakistan'a ve Orta Afrika Ekonomik ve Parasal Birliği'ne ilişkin kesitler yer almaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

§ 1. MESLEĞİN TARİHÇESİ, ÖZELLİKLERİ, MESLEĞE KABUL İÇİN ARANAN KOŞULLAR, MESLEĞİN YÜRÜTÜLME BİÇİMLERİ VE MESLEK KURULUŞLARI

I. MESLEĞİN TARİHÇESİ VE ÖNEMİ

Huissier de justice köklü bir geçmişe sahip olup, gerek mahkemelerdeki fonksiyonları gerek icra sürecini yönetmeleri gerekse yerine getirdikleri diğer adalet hizmetleriyle Fransız yargı sisteminde oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu bölümde evvela mesleğin kökeni ve zaman içerisinde geçirdiği dönüşümler sunulacak, ardından icra görevlisinin icra teşkilâtındaki yeri ve önemine değinilecektir.

A. Mesleğin Tarihçesi

Fransız hukukunda icra görevlisi oldukça eski ve kökleşmiş bir yargı aktörüdür¹⁷. Hatta bu meslek “Kanun kadar eski ve yargıç kadar önemli” vecizesiyle anılmaktadır¹⁸. Mesleğin bu derecede önemli görülmesi tabiidir. Çünkü, yargı kararlarının sözde kalması herhangi bir anlam ifade etmeyip bu kararlar etkin olarak icra edilmekle anlam kazanmaktadır¹⁹. Söz konusu ilke Roma hukukunda “Mahkeme

¹⁷ Yannick Tylinski, **La responsabilité professionnelle de l’huissier de justice**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Aix-Marseille 2001, C. I, s. 4 vd.; Olombi, s. 17 vd.; Benguerraiche, s. 17 vd. İcra görevlisinin “uzun bir geçmişin mirası” olduğu ifade edilmiştir (Thierry Guinot, **L’huissier de justice, normes et valeurs: Ethique, déontologie, disciplines et normes professionnelles**, Paris 2004, s. 17). Mesleğin kökleşmiş olmasının bir yansıması olarak meslek mensupları yeniliklere karşı oldukça muhafazakârdır. Öyle ki yoğun gelenekçilik nedeniyle Bakanlıkça yetkilendirilen meslek grupları içerisinde genelde en son reforma tabi tutulan meslek olmaktadır (Alexandre Mathieu-Fritz/Alain Quemin, **8. Les officiers ministériels face à l’État et à l’Europe. Commissaires-priseurs, huissiers de justice et notaires**, in Didier Demazière et al., *Sociologie des groupes professionnels*, La Découverte «Recherches», 2009, s. 111).

¹⁸ Tylinski, C. I, s. 4; Benguerraiche, s. 17; Safar/Rushe, s. 4.

¹⁹ Tylinski, C. I, s. 128 vd.; André Gâtinais, **L’huissier Auxiliaire de la justice**, Paris 1937, s. 1, s. 5; Olivier Salati-Serge Guinchard/Tony Moussa, **Droit et pratiques des voies d’exécution**, 8. Édition, Paris 2015, s. 3, N. 101.11; Dujardin, **Les huissiers**, s. 115. Bu husus hukukumuzda da vurgulanmıştır. Bkz. Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, **İcra**, s. 49-50; Baki Kuru, **İcra ve İflâs Hukuku**, Cilt:1, 3. Baskı, İstanbul 1988, s. 25-26. Nihaî ve bağlayıcı kararların etkin olarak icrasına imkân tanınmadığı hâllerde mahkemeye başvurma hakkının varlığından söz etmek aldattıcıdır (AİHM, Hornsby/Yunanistan, Başvuru no: 18357/91, T. 19.03.1997, pr. 40). Bu ilke Avrupa

kararları etkili olmalıdır, uygulanmalıdır” şeklinde ifade edilmiştir²⁰. Gerçekten de, mahkeme kararı icra edilmediği takdirde bu kararlar ortaya konulan haklılığın anlamı olmayacaktır.

İcra görevlileri İbranilerde *sotérim*; Roma İmparatorluğu’nda ise *officiales*, *accensi*, *apparitores*, *exécutores*, *viatores*, *statores*, *cohortales*, *cornucilarii* adları altında adalet teşkilâtı içinde yer almışlardır²¹. Mesleğin Fransa’daki resmî temelleri Kral Philippe-le-Bel’in 1285 tarihli Emirnamesiyle atılmış ve bu emirnameyle ihdas edilen adalet yardımcısına *huissier d’armes du roi* (kralın silahlı kapıcıları((icra görevlileri)) denmiştir²². Meslek, Orta Çağ’da ve Eski Rejim’de *huissier* ve *sergent* olarak varlığını sürdürmüştür²³. Bu dönemlerde krallara, derebeylerine ve kiliseye bağlı olarak çalışan *sergent* ve *huissier*’ler vardı²⁴. Yani her iktidar kaynağının kendine bağlı bir teşkilâtı bulunmaktaydı. 13. yüzyılda kralların feodal yargı ve kilise yargısıyla mücadelesinde krala bağlı *sergent* ve *huissier*’ler önemli roller üstlenmiştir²⁵.

17. yüzyıl öncesinde *huissier*, duruşma düzeninin sağlanması amacıyla mahkemeler nezdinde çalışırken *sergent* ise tebligat ve icra işlemlerini yerine getirmiştir²⁶; ancak 17. yüzyıla doğru bu iki grup muamele tek bir kamu görevlisi

Konseyi’nin icraya ilişkin temel ilkeleri ortaya koyduğu (2003)17 sayılı tavsiye kararında da kendine yer edinmiştir. Doktrinde AİHM’nin yaklaşımı “icra hakkının kutsanması” olarak da ifade edilmiştir (Payan, **La perspective**, s. 183). Ayrıca bkz. Benguerraiche, s. 34; Leborgne, s. 137.

²⁰ Belgin Erdoğan, **Hukukta Latince Teknik Terimler Özlü Sözler**, 3. Baskı, İstanbul 2011, s. 72.

²¹ Gâtinais, s. 5; Tyliniski, C. I, s. 4-5; Victor Petitjean, **Le statut de l’huissier de justice**, Brüksel 1973, s. 14; Benguerraiche, s. 17; Guinot, **Valeurs**, s. 52; Lionel Miniato, **Voies d’exécution et procédures de distribution**, Paris 2010, s. 58; **Les huissiers de justice 2014**, Paris 2014, s. 501; Chambre National des Huissier de Justice (CNHJ), **Dossier de presse: L’huissier de justice aujourd’hui**, <http://www.huissier-justice.fr/images-contenu/Dossier%20de%20presse.pdf>, Erişim Tarihi:15.11.2016, s. 19.

²² Guinot, **Valeurs**, s. 66.

²³ Ebenezer Paul Mah, **La profession d’huissier de justice au Cameroun francophone**, L’Harmattan, Paris 2014, s. 45 vd.; Tyliniski, C. I, s. 6; Miniato, s. 57; Jean Vincent/Serge Guinchard/Gabriel Montagnier/André Varinard, **Institutions judiciaires: Organisation, Juridictions, Gens de justice**, 5. Édition, Paris 1999, s. 707; **Les huissiers**, s. 501. Bu kişiler *servientes*, *bedels*, *bedeaux* ve *semonceurs* olarak da anılmışlardır (Petitjean, s. 14; CNHJ, **Dossier**, s. 19).

²⁴ Alexandre Mathieu-Fritz, **L’huissier de justice, un juriste de proximité. Modalités et enjeux de l’inscription spatiale de l’activité professionnelle**, Espaces et sociétés 2004/3 (n° 118), s. 183.

²⁵ Mathieu-Fritz/Quemin, **Les officiers ministériels**, s. 109.

²⁶ Miniato, s. 57; Maylis Douence/Marc Azavant, **Institutions juridictionnelles**, 2. Édition, Paris 2014, s. 384; Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard, s. 707; Alain Héraud/André Maurin, **Institutions judiciaires**, 4. Édition, Paris 2002, s. 126; Geneviève Giudicelli-Delage, **Institutions juridictionnelles**, 2. Édition, Paris 1993, s. 111. Mesleğin iki koldan geliştiği dönemde *huissier*, *sergent*’a nazaran daha prestijli bir konumdaydı. *Sergent*, “hizmet” kelimesinden türetilmiş olup ikinci sınıf adalet yardımcısı olarak görülüyordu (Guinot, **Valeurs**, s. 66). Ayrıca bkz. Tyliniski, C. I, s. 6, s. 9.

tarafından (*huissier de justice*) yerine getirilmeye başlanmış²⁷ ve 18. yüzyıldaki yasal düzenlemelerle bu ayırım ortadan kalkmıştır²⁸. Öte yandan, Krallık dönemi adalet teşkilâtının da bir parçası olan *huissier de justice* 1791 yılında Krallık kurumlarının tamamıyla hesaplaşıırken (buna yargıç ve avukatlar dâhil²⁹) evrilerek de olsa varlığını sürdürmüştür; çünkü işleyen bir yargı sisteminin olmazsa olmaz aktörü olarak değerlendirilmiştir³⁰.

İcra görevlisi, ilk önceleri *hostarii* olarak anılmış ve ilk emirnamelere bu şekilde yansımıştır³¹. Daha sonra ise *huissier*³² olarak isimlendirilmiştir. Bu isimlendirme icra görevlilerinin tarihsel misyonlarına vurgu yapması açısından önemlidir. Şöyle ki, “*huis*” kapı anlamına gelmektedir ve *huissier* denilen kişiler de tarihsel olarak mahkeme kapısının gardiyanlarıydılar³³. Bu kişiler, mahkemenin düzenini sağlayıp yargılamanın yürütülmesi için gerekli tebligat işlemlerini yapmakla ve mahkeme karar verdiğinde bunları icra etmekle yükümlüydüler.

²⁷ Gâtinais, s. 6; Serge Guinchard/André Varinard/Thierry Debard, **Institutions juridictionnelles**, 13. Édition, Paris 2015, s. 1120; André Maurin/Marjorie Brusorio Aillaud/Alain Héraud, **Institutions juridictionnelles**, 10. Édition, Paris 2015, s. 150. Bu nedenle icra görevlisinin melez yapılı olduğundan söz edilmektedir (Guinot, **Valeurs**, s. 66; Dujardin, **Les huissiers**, s. 117; Benguerliche, s. 48).

²⁸ Miniato, s. 57.

²⁹ Hâkim ve avukatlarla hesaplaşmanın çok ağır olmadığını (her ne kadar Baro lağvedilmiş olsa da) belirtmekte fayda vardır. Örneğin avukatlar “resmî müdafî” kurumu ile değiştirilmiş ancak bu işi de önceden avukatlık yapanlar yürütmüştür. Bu dönemle ilgili bkz. Frédéric Chauvaud/Jacques-Guy Petit/Jean-Jacques Yvarel, **Histoire de la justice et de la Révolution à nos jours**, Rennes 2007, s. 68-69. Ancak diğer meslek mensuplarında olduğu kadar olmasa da bazı icra görevlilerine de idam cezaları verilmiştir. Örneğin 1790 yılında bir icra görevlisi bir işleminde tarihi belirtirken özgürlüğün ilk yılı yazmak yerine özgürlüğün son yılı yazdığı için idam edilmiştir. Bu dönem hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Tyliniski, C. I, s. 11. Ayrıca bkz. Semih Güner, **Avukatlık Hukuku**, 6. Baskı, Ankara 2015, s. 81-82.

³⁰ Gâtinais, s. 2; Olombi, s. 5; Chauvaud/Petit/Yvarel, s. 69-70; Leborgne, s. 164; Tyliniski, C. I, s. 10-11.

³¹ Gâtinais, s. 6; Tyliniski, s. 6. Onikinci yüzyılda *portier* (kapıcı) kelimesi de mesleği ifade etmek için kullanılmıştır (Guinot, **Valeurs**, s. 66).

³² Belçika’da isimlendirme için başkaca öneriler yapılırsa da yadsınamaz derecede güçlü tarihsel arka plan nedeniyle *huissier* kelimesinde karar kılınmıştır (Petitjean, s. 15). Yine Fransız hukukunda da, 1999 yılında icra görevlilerinin *huissier de justice* yerine *officier de justice* olarak isimlendirilmesi tartışma konusu olmuş ancak eski isimlendirme korunmuştur. Bu konuda bkz. Olivia Dufour, **Huissiers aujourd’hui... Officiers demain**, Petites Affiches, 25.06.1999, n°126, s. 3 vd. Ayrıca bkz. Olivia Dufour, **Huissiers de justice: Une profession en voie de renovation**, Petites Affiches, 02.06.1999, n°109, s. 3.

³³ Gâtinais, s. 6; Didier Del Prete/Eva Fischer, **Institutions juridictionnelles**, Paris 2006, s. 62; Petitjean, s. 14; Tyliniski, C. I, s. 6; Mah, s. 47; Douence/Azavant, s. 384; Jean-Pierre Scarano, **Institutions juridictionnelles**, 10. Édition, Paris 2007, s. 224; Jeuland, s. 86; CNHJ, **Dossier**, s. 19. *Huis* kelimesinin kökeni ise Latince’de giriş anlamına gelen *ostium*dur (Petitjean, s. 14). Ayrıca bkz. Guinot, **Valeurs**, s. 66-67.

Modern statülerinin temelleri 14 Haziran 1813 tarihli Krallık Emirnamesi (*Ordonnance*) ile atılan³⁴ icra görevlileri aktüel statülerine 2 Kasım 1945 tarih ve 45-2592 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (2 Kasım 1945 tarihli ve 45-2592 sayılı İcra Görevlilerinin Statüsüne İlişkin KHK) ile kavuşmuştur³⁵. Mesleğe ilişkin son köklü düzenleme 2 Haziran 2016 tarihli 2016-728 sayılı KHK ile yapılmış ve icra görevlisinin adı adalet komiseri (*commissaire de justice*) olarak değiştirilmiş olup bu sistemin 1 Temmuz 2022’de yürürlüğe gireceği öngörülmüştür. O hâlde, 1 Temmuz 2022’den itibaren yüzlerce yıldır *huissier de justice* adı altında faaliyet gösteren adalet yardımcısı *commissaire de justice* (adalet komiseri) olarak anılacaktır.

B. İcra Görevlisinin İcra Teşkilâtındaki Yeri ve Önemi

Huissier de justice’in icra teşkilâtındaki yerini incelemeden evvel bu kişinin kim olduğunu, daha açık bir ifadeyle hukuk sistemimiz bakımından kime karşılık geldiğini ortaya koymak gerekir. Her ne kadar çalışmamızın başlığından bu yana onun icra görevlisi olduğunu belirtmiş olsak da, neden bu terimi tercih ettiğimizi ve Fransızların *huissier de justice*’ini neden bu şekilde tanımladığımızı meşrulaştırmamız gerekmektedir.

Huis’nin kapı olduğunu ifade ettikten sonra belirtelim ki *huissier de justice* mana olarak adalet yardımcısı (adaletin kapıcısı)³⁶ anlamına gelir. Gerçekten de faaliyetleri incelendiğinde *huissier de justice*’in icra hukukunu aşan görevleri vardır. Ancak yine de bu çalışmada icra görevlisi terimi tercih edilecektir. Bunun sebebi ise çalışmanın asıl olarak icra hukukuyla sınırlanmış olmasıdır. İcra hukuku perspektifinden ele alınacak bir çalışma için kavramın daha iyi somutlaştırılması amacıyla icra görevlisi terimini seçmek daha uygun olacaktır. Bir başka deyişle *huissier de justice*’i tüm faaliyetlerini göz önünde bulundurarak ve doğrudan kelimeleri tercüme etmek suretiyle adalet yardımcısı (veya adaletin kapıcısı) olarak tercüme ettiğimizde hem konunun sınırlarının çizilmesi zorlaşacak hem de hukukumuzda bir karşılığı olmayan bu kavramın somutlaştırılması zorlaşacaktır. İşte

³⁴ **Les huissiers**, s. 501. Emirname o kadar önemlidir ki, buna “mesleğin gerçek anayasal kanunu” da denmiştir (Tylinski, C. I, s. 11).

³⁵ Olombi, s. 20; Tylinski, C. I, s. 15-16.

³⁶ Çeviri gerçekten de rahatsız edici görünmektedir. Ancak bu durum, kavramın bizatihi kendisinden kaynaklanmaktadır. Nitekim Belçika’da 5 Temmuz 1963 tarihli Kanun’da *huissier de justice* kavramı kullanılmışsa da bu kullanım Belçika Danıştay tarafından eleştirilmiştir. Çünkü Belçika Danıştay’na göre bir kamu görevlisinin icra ettiği fonksiyonun sonuna “*de justice*” eklemek mutad olmadığı gibi dil bilimsel olarak da yanlıştır, keza kavram yapılan işi de karşılamamaktadır (Petitjean, s. 15-16).

bu nedenle *huissier de justice* bu çalışmada icra görevlisi olarak anılacaktır³⁷. Ancak bu şekilde pragmatik bir gerekçelendirmenin yeterli olmadığı açıktır; hatta bunun tek başına kabul edilebilir bir gerekçe olmadığı dahi söylenebilir. O hâlde, *huissier de justice*'i “icra görevlisi” olarak ifade etmek için başkaca kabul edilebilir gerekçeler olmalıdır. Zira icra görevlisi tabiri doğrudan doğruya icra işlerini yürüten kişi olarak anlaşılır. Ancak, bu adlandırma halkın algısına çok yabancı olmayacaktır; zira gerçekleştirdiği onlarca faaliyete rağmen *huissier de justice* halk nazarında cebrî icrayı yerine getiren kişidir³⁸, yani icracıdır, icra görevlisidir³⁹. Fransız icra hukukunu inceleyen yabancı yazarlar *huissier de justice*'i kendi hukuklarındaki icra memurunun benzeri olarak görmüşlerdir⁴⁰, yani bu yazarlar nazarında da *huissier de justice* icra görevlisidir. Çalışmanın birçok yerinde ortaya konulacak olmakla beraber icra “görevlisi” tabirinin seçimini de bu noktada gerekçelendirmek gerekir. Zira icra görevlisi tabiri, hukukumuz çerçevesinden bakıldığında pek yaygın olmayan bir

³⁷ Bu zorluk *huissier de justice* üzerine yapılan İngilizce çalışmalarda da dikkat çekmektedir. Safar/Rushe, çalışmalarının başlığında çeviri yapmaksızın “*huissier de justice*” tabirini kullanmışlardır. Ancak metin içinde *huissier de justice*'e karşılık olarak “*bailiff* (icra memuru)” ve “*judicial officer* (adli memur)” ibarelerinin kullanılabileceğini ifade etmiştir. Yazarlara göre *huissier de justice*'in icra faaliyetleri gibi Bakanlık yetkilisi olarak tekel şeklinde yürüttüğü faaliyetler bakımından “*bailiff*” olarak, bunlar dışındaki faaliyetlerde ise “*judicial officer*” olarak anılması uygundur (Safar/Rushe, s. 3). Bu zorluğa Emerson da dikkat çekmiştir (Robert W. Emerson, **The French Huissier as a Model for U.S. Civil Procedure Reform**, Hein Online, 43 U. Mich. J.L. Reform 1043 2009-2010, s. 1046-1047). Belki de bu kavramsal karmaşa Roma hukukunda “*viatores, excoctores, latium, apparitores, cohortales, statores*” gibi isimlerle anılan çokça adalet yardımcısı olmasından kaynaklanmaktadır (Safar/Rushe, s. 4, s. 7). Öte yandan aynı çeviri zorluğuna Fransız hukukuna ilişkin Almanca eserlerde de rastlanılmıştır. Traichel eserinin Fransız icra organlarına ayırdığı kısmın başlığında *huissier de justice*'i *Gerichtsvollzieher* (icra memuru) olarak çevirmiş ancak metinde *huissier* kelimesini kullanmıştır (Christian Traichel, **Die Reform des französischen Zwangsvollstreckungsrechts, (loi n°91-650 vom 9. Juli 1991; décret n°92-755 vom 31. Juli 1992) eine rechtsvergleichende Untersuchung**, Bielefeld Gieseking 1995, s. 37). Benzer bir kullanım için bkz. Herbert Woopen, **Zwangsvollstreckung und Arrest in Forderungen nach französischem Recht unter besonderer Berücksichtigung der Vollstreckung in Bankkonten**, Köln 1989, s. 9 vd. Fransızca konuşulan Belçika'da dahi isimlendirme tartışma konusu olmuş, mevzuatta *huissier de justice* olarak ifade edilen görevli eserlerde kimi zaman *officier* olarak anılmıştır (Petitjean, s. 16). Bu durumların benzeri çalışmamızda da vardır ve kimi yerlerde icra görevlisi denirken kimi yerlerde *huissier* kavramı tercih edilmiştir. Ancak bu kullanım bir tutarsızlıktan ziyade mesleğin kendine özgü niteliğinin ve hukuk sistemleri arasındaki farklılıkların bir sonucudur.

³⁸ Douence/Azavant, s. 385. Ayrıca bkz. Dujardin, **Les huissiers**, s. 119; Marcel Laborde-Lacoste, **Cours élémentaire de procédure civile et voies d'exécution**, 3. Édition, Paris 1956, s. 283.

³⁹ Buna rağmen, CEPEJ tarafından hazırlanan raporun Adalet Bakanlığı'na yaptırılan çevirisinde *huissier de justice* talihsiz bir biçimde mübaşir olarak tercüme edilmiştir (CEPEJ, s. 275 vd.). Bu çeviri tamamen yanlış olmamakla beraber önemli ölçüde eksiktir. Oğuz ise, *huissier de justice*'i icra memuru olarak çevirmiştir (Arzu Oğuz, **Karşılaştırmalı Hukuk: Kavram, Amaç ve İşlevler, Metod, Tarihçe, Büyük Hukuk Çevreleri**, Ankara 2003, s. 142). Bu çeviri Almanca kaynaklardan ve *huissier de justice*'in asli fonksiyonu nazara alınarak yapılmıştır. Özbek ise mesleğin bütününe dikkate alarak ve mesleğin serbest yapısına da uygun bir biçimde *huissier de justice*'i “icra görevlisi” olarak çevirmiştir (Özbek, **İlâmlı İcra**, s. 138). Ancak eserin ileriki kısımlarında icra memuru ifadesi de kullanılmıştır (Özbek, **İlâmlı İcra**, s. 263).

⁴⁰ Woopen, *huissier de justice*'nin Alman hukukundaki icra memuruna (*Gerichtsvollzieher*) tekabül ettiğini ifade etmiştir (Woopen, s. 9). Traichel de *huissier de justice*'i *Gerichtsvollzieher* (icra memuru) olarak çevirmiştir (Traichel, s. 37).

tabirdir ve neden icra memuru denmediği sorusu akla gelebilir. Çalışmanın ilerleyen kısımlarında⁴¹ detaylarıyla ortaya konacağı üzere *huissier de justice*, idare hukuku manasında memur olarak nitelenemeyeceğinden icra memuru ibaresi de tercih edilmemiştir. Çünkü Fransız hukukunda –Türk hukukunun aksine- icra faaliyetleri – Hazinesinin bazı vergi alacaklarının tahsili dışında- devlet tüzel kişiliği içinde örgütlenen kişiler tarafından değil serbest çalışan icra görevlilerince yerine getirilmektedir. Bu nedenle, *huissier de justice*’i ifade etmek için icra memuru tabirini kullanmak da isabetsiz olacaktı; hatta mesleğin çok övünülen ve karakterini ortaya koyan bağımsız bünyesine ciddi bir aykırılık teşkil edecekti. İşte bu nedenle icra görevlisi tabiri tercih edilmiştir. Ancak şu da belirtilmelidir ki statüter farklılık nedeniyle icra görevlisi tabiri hukukumuzda oldukça yabancı bir tabir olsa da adalet hizmetlerinde çalışan kişilerin “görevli” kelimesiyle ifade edilmesi oldukça yaygındır⁴². Bu durum da “icra görevlisi” şeklindeki çevirimizi bir ölçüde daha kabul edilebilir hâle getirmektedir⁴³.

Tekrar vurgulamak gerekir ki hukukumuzda başka isimlerle anılan kişiler de Fransız hukukunda *huissier de justice* olarak ifade edilmektedir⁴⁴. Yine Fransız

⁴¹ Bkz. aşağıda §1, II, B, 2 ve §1, II, C.

⁴² Hukukumuzda icra işleriyle ilgili kişiler genellikle müdür, müdür yardımcısı veya kâtip olarak ifade edilse de “icra dairesi görevlisi” tabiri de kullanılmıştır (Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan, Özkes, **İcra**, s. 112; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özkes, **Ders Kitabı**, s. 84; Kuru, **İcra**, Cilt 1, s. 81; Kuru, **El Kitabı**, s. 98; Kuru, **İstinafa Göre İcra ve İflas**, s. 61; Kuru, **Ders Kitabı**, s. 53; Kuru/Arslan/Yılmaz, **İcra**, s. 63). Hukukumuzda bir üst başlık olarak yargı görevlileri kavramı da kullanılmaktadır (Mine Akkan, **Pekcanitez Usûl Medenî Usûl Hukuku**, 15. Bası, İstanbul 2017, s. 339; Ramazan Arslan/Süha Tanrıver, **Yargı Örgütü Hukuku**, 2. Baskı, Ankara 2001, s. 185; Süha Tanrıver, **Medenî Usûl Hukuku**, Cilt 1, Temel Kavramlar ve İlk Derece Yargılaması, Ankara 2016, s. 314-316; Hakan Pekcanitez/Oğuz Atalay/Muhammet Özkes, **Medenî Usûl Hukuku Ders Kitabı**, 4. Bası, Ankara 2016, s. 124; Ramazan Arslan/Ejder Yılmaz/Sema Taşpınar Ayvaz, **Medenî Usul Hukuku**, 2. Baskı, Ankara 2016, s. 106; Ömer Ulukapı, **Medenî Usûl Hukuku**, 3. Baskı, Konya 2015, s. 76). Keza Fransız hukukuna ilişkin açıklamaların yer aldığı bir eserde, bu çalışmada adalet yardımcısı olarak ifade edilen kişiler adli görevliler olarak belirtilmiştir (Oğuz, s. 142). Yine, yabancı hukuklardaki noterlerin statüsü incelenirken “kamu hizmeti görevlisi” kavramı da kullanılmıştır (Süha Tanrıver, **Noterlik Hukukuna İlişkin İncelemeler (1993-2011)**, Ankara 2011, s. 44). Keza idare hukukunda da kamu görevlileri tabiri sıklıkla kullanılmaktadır (Yıldızhan Yayla, **İdare Hukuku**, 2. Bası, İstanbul 2010, s. 271 vd.; Kemal Gözler/Gürsel Kaplan, **İdare Hukuku Dersleri**, 18. Baskı, Bursa 2016, s. 614 vd.; A. Şeref Gözübüyük, **Yönetim Hukuku**, 34. Bası, Ankara 2016, s. 197 vd.). Yani kullandığımız “icra görevlisi” formülü hukukumuzda genellikle tercih edilmese de benzer kullanımlar mevcuttur. Özbek de, eserinin bazı yerlerinde Fransa’daki icra ajanını ifade etmek için “icra görevlisi” ifadesini kullanmıştır (Özbek, **İlâmlî İcra**, s. 138).

⁴³ Kazakistan’da yeni düzenlenen ve Fransız hukukunda *huissier de justice*’e tekabül eden kişiye “özel icra memuru” denilmiştir (Kairbekuli, s. 25). Bu ülkede, devlete bağlı icra memurları da muhafaza edildiğinden özel icra memurları ile devlete bağlı icra memurları faaliyetlerine devam etmekte ve icra memuru ifadesinin başına özel tabiri getirilerek fark ortaya konmaktadır. Yani, yapılan yasal düzenlemenin içeriğine göre başkaca adlandırmalar da mümkündür.

⁴⁴ Örneğin, *huissier audencier* olarak adlandırılan görevli mahkemelerdeki hizmetleri yerine getirir. Bu kişi mahkemelerdeki kalem personeline veya mübaşire benzetilebilir. Nitekim yukarıda belirtildiği üzere Bakanlıkça yapılan çeviride yalnızca bu yön dikkate alınmıştır. Bkz. yuk. dn. 39. Öte yandan, belli mahkemelerde taraf temsilcisi olarak yer alabilmeleri ve hukukî danışmanlık verebilmeleri

hukukunda icra hukukuna ilişkin işlemler yapan *huissier de justice* dışında kişiler de vardır. Örneğin açık artırmalar *commissaire priseur* (açık artırma görevlisi) adı verilen görevli tarafından gerçekleştirilmektedir⁴⁵. Ancak 2015 yılında Macron Yasası⁴⁶ ile icra görevlisi ile açık artırma yetkilisinin birleşimi olarak tasarlanan ve tasfiyeye ilişkin konularda da görevlendirilen adalet komiseri (*commissaire de justice*) adlı yeni bir adalet yardımcısı ihdas edilmiştir. Adalet komiserine ilişkin düzenleme, yasaya dayanılarak çıkarılan 2 Haziran 2016 tarihli 2016-728 sayılı KHK ile yapılmış ve bu sistemin 1 Temmuz 2022’de yürürlüğe gireceği öngörülmüştür. 1 Temmuz 2022 tarihine kadar icra görevliliği ile adli açık artırma görevliliği iki ayrı meslek olarak kalmaya devam edecektir (2016-728 sayılı KHK m. 25/III). O hâlde 1 Temmuz 2022’den itibaren yüzlerce yıldır *huissier de justice* adı altında faaliyet gösteren icra görevlisi adalet komiseri (*commissaire de justice*) adıyla faaliyetlerine devam edecektir⁴⁷.

Huissier de justice’in ve 2022’den itibaren faaliyet göstermeye başlayacak olan *commissaire de justice*’in icra görevlisine tekabül ettiğini ortaya koymuş bulunuyoruz. Hukukumuzda kime tekabül ettiği tespit edildikten sonra, icra görevlisinin teşkilâtındaki yerinin tetkikine geçilebilir. İcra görevlisinin, icra ve adalet teşkilâtındaki yerini ortaya koymak için teşkilâtın kısaca somutlaştırılması gerekmektedir. Fransız hukukunda yargı aktörleri hâkimler ve adalet yardımcıları olmak üzere ikiye ayrılır. Hâkimler meslekten hâkimler ve meslekten olmayan hâkimler olarak ayrılırlar⁴⁸. Adalet yardımcıları ise avukatlar, Bakanlıkça yetkilendirilen adalet yardımcıları, özel statülü adalet yardımcıları olmak üzere üçe ayrılır⁴⁹. Özel statülü adalet yardımcıları; zabıt kâtipleri, bilirkişiler, hâkim

noktasında hukukumuzdaki avukatlara; bazı sözleşmelerin hazırlanmasında ve çekilişlerin organizasyonunda yer almaları itibarıyla noterlere; tebligat faaliyetleri bakımından posta memurlarına benzetilebilirler.

⁴⁵ Faaliyetin spesifikliği sebebiyle açık artırma yetkililerinin sadece belirli zamanlarda (belli bir icra kesitinde devreye giren) faaliyet gösteren adalet yardımcıları olduğu belirtilmiştir (Douence/Azavant, s. 382). Ayrıca bkz. Leborgne, s. 149, s. 165 vd.

⁴⁶ Macron Yasası 6 Ağustos 2015 tarih ve 2015-990 sayılı Büyüme, Aktivite ve Ekonomik Şansların Eşitliği’ne Dair Yasa’nın kamuoyunda bilinen ismidir. Yasanın isim babası dönemin Ekonomi Bakanı Emmanuel Macron’dur. Belirtmek gerekir ki bu yasaya meslek mensuplarınca şiddetli biçimde karşı çıkmıştır. Zira bu yasa aslında Macron ile selefi Montebourg’un rantıye olarak nitelediği düzenlenmiş serbest mesleklerle bir hesaplaşmasıdır (Marie-Cécile Renault, **Notaires, avocats, huissiers en guerre contre Macron**, 8 Kasım 2014 tarihli Le Figaro Gazetesi, s. 22-23).

⁴⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz. aşa. § 2, V.

⁴⁸ Del Prete/Fischer, s. 47. Ayrıca bkz. Mustafa Taşkın, **Meslek Dışı (Halktan) Hâkimler**, Ankara 2010, s. 53 vd.

⁴⁹ Natalie Fricero, **L’essentiel des institutions judiciaires**, 5. Édition, Paris 2010, s. 117 vd.; Del Prete/Fischer, s. 61. Bu noktada belirtilmelidir ki doktrinde değişik tasnifler de vardır. Örneğin, Couchez/Lagarde, adalet yardımcılarını avukatlar ve Bakanlık yetkilileri olarak ayırdıktan sonra,

yardımcıları, uzlaştırmacılar, arabulucular, noterler ve adlî açık artırma görevlileridir⁵⁰. Bakanlıkça yetkilendirilen kişiler ise; Fransız Danıştay ve Temyiz Mahkemesi önünde taraf temsilcisi olarak yer alabilecek avukatlar (*avocats aux Conseils*)⁵¹, icra görevlileri⁵² ve ticaret mahkemesi nezdindeki zabıt kâtipleridir⁵³. Yine, Del Prete/Fischer'in özel statülü adalet yardımcıları olarak ifade ettiği noterler ile adlî açık artırma görevlileri de Bakanlıkça yetkilendirilen kişilerdendir⁵⁴. Bakanlıkça yetkilendirilen kişiler devletten *office* veya *charge* (yetki, vazife⁵⁵) olarak tekel

Bakanlık yetkililerini de yüksek mahkemelerde avukatlık yapmaya yetkili kişiler, icra görevlileri ve diğer adalet yardımcıları olarak ayırmışlardır (Gérard Couchez/Xavier Lagarde, **Procédure civile**, 17. Édition, Paris 2014, s. 139 vd.). Douence/Azavant ise, adalet yardımcıları hâkim yardımcıları ve taraf yardımcıları olarak ikiye ayırdıktan sonra; mahkeme kalem personeli, bilirkişiler ve arabulucular gibi kişileri hâkim yardımcıları arasında; avukat ve Bakanlıkça görevlendirilen kişileri de taraf yardımcıları arasında saymıştır. Bakanlıkça yetkilendirilen kişiler olarak da; icra görevlileri, noterler, yüksek mahkemelerde avukatlık yapmaya yetkili kişiler ve adlî açık artırma yetkilileri sayılmıştır (Douence/Azavant, s. 382 vd.). Maurin/Brussorio Aillaud/Héraud ise alt ayrımlara gitmeksizin, adalet yardımcıları başlığı altında avukatları, yüksek mahkemelerde avukatlık yapmaya yetkili kişileri, icra görevlilerini, kâtipleri, adlî açık artırma yetkililerini, noterleri, bilirkişileri, adlî kolluğu, tasfiye memurlarını saymıştır (Maurin/Brusorio Aillaud/Héraud, s. 144 vd.). Söz konusu ayırım oldukça teorik olup çalışmamız bakımından da özel bir pratik öneme sahip değildir. Zira tasnifler arasında ufak farklılıklar olsa da icra görevlisinin yeri hususunda tereddüt yoktur.

⁵⁰ Fricero, **L'essentiel**, s. 127 vd. Karş. Jean-Jacques Taisne, **Institutions juridiques**, 15. Édition, Paris 2016, s. 109; Jean-Jacques Taisne, **Institutions judiciaires**, 8. Édition, Paris 2002, s. 102.

⁵¹ Yüksek mahkemelerde avukatlık yapabilmek için avukat olmak yanında başkaca şartlar (meslekî tecrübe, özel sınav ve özel formasyon gibi) da aranmaktadır. Çünkü yüksek mahkemeler önünde avukatlık ciddi bir uzmanlığı gerektirir (Del Prete/Fischer, s. 62; Couchez/Lagarde, s. 154-155; Vincent/Guinard/Montagnier/Varinard, s. 706-707; Hervé Régoli, **Institutions Judiciaires**, 3. Édition, Paris 2001, s. 212-213; Héraud/Maurin, s. 125; Giudicelli-Delage, s. 111; Nicolas Braconnay/Manuel Delamarre, **Institutions juridiques**, Paris 2007, s. 358). 1 Ocak 2015 itibarıyla Fransa'da 62073 avukat bulunurken yüksek mahkemelerde avukatlık yapabilecek kişilerin sayısı ise yalnızca 111'dir (http://www.justice.gouv.fr/publication/chiffres_cles_20151005.pdf, Erişim Tarihi: 30.10.2016, s. 35).

⁵² İcra görevlileri en meşhur ve en korkutucu adalet yardımcılarıdır (Régoli, s. 208).

⁵³ 30 Kasım 1965 tarihli Kanun'dan evvel tüm zabıt kâtipleri Bakanlık yetkilisi iken bu yasadan sonra yalnızca ticaret mahkemesi nezdindeki zabıt kâtiplerinin Bakanlık yetkilisi sıfatı korunmuş geri kalan zabıt kâtipleri memur statüsüne çekilmiştir (Couchez/Lagarde, s. 154). Reform hakkında ayrıca bkz. Alfred Jauffret/Jacques Normand, **Manuel de procédure civile et voies d'exécution**, 14. Édition, Paris 1984, s. 62-63; Vincent/Guinard/Montagnier/Varinard, s. 693; Régoli, s. 207; Jean Debeaurain, **Théorie et Pratique des Institutions Juridictionnelles**, 3. Édition, Aix-Marseille 1998, s. 22.

⁵⁴ Douence/Azavant, s. 387 vd. 2012 yılından evvel istinaf mahkemeleri nezdinde tarafları temsil etmeye yetkili olan avukatlar (*les avoués*) da Bakanlıkça yetkilendirilen kişiler kategorisinde sayılıyordu. Ancak 25 Ocak 2011 tarihli ve 2011-94 sayılı Yasa gereği bu kişiler artık Bakanlık yetkilisi değildirler. Bu konuda bkz. Natalie Fricero, **Les institutions judiciaires**, 3. Édition, Paris 2010, s. 172; Louis Crémieu, **Traité Elementaire de procédures civiles et voies d'exécution**, Paris 1956, s. 37; Yves Bot, **Les institutions judiciaires: Organisation et fonctionnement**, Paris 1985, s. 23; Thomas Niessen, **Frankreichs Anwaltschaft: Die große Reform des anwaltlichen Berufsrechts**, Köln 1994, s. 23-24. Ayrıca bkz. Sabine Henrichfreise, **Frankreichs Anwaltschaft im Wandel: die Entwicklung des französischen Anwaltsrecht**, Essen 1992, s. 22 vd.

⁵⁵ Özbek, bu yetkiyi ruhsata benzetmiştir (Özbek, **İlâmlı İcra**, s. 263).

biçiminde faaliyetlerini icra etmektedir⁵⁶. O hâlde özetle, icra görevlisi adalet teşkilâtında Bakanlıkça yetkilendirilen adalet yardımcıları arasında sayılmaktadır.

Huissier de justice bir yandan hâkim yardımcılığı bir yandan da taraf yardımcılığı yapar⁵⁷. Mahkemenin iç işleyişiyle ilgilenen, tarafları ve tanıkları duruşmaya çağıran, avukatlar arası tebligatları yapan görevli (adeta mübaşir gibi görev yapan) *huissier audiencier* olarak anılmaktadır⁵⁸. Taraf yardımcısı olarak görev yapan ve cibrî icra işlemlerini yerine getiren ise *huissier de justice chargé de l'exécution*'dur (icra işleriyle yükümlü adalet yardımcısıdır). Biz çalışmamızda asıl olarak duruşmada görevli adalet yardımcısını (*huissier audiencier*) değil, icra işleriyle görevli adalet yardımcısını (*huissier de justice chargé de l'exécution*)⁵⁹ inceleyeceğiz⁶⁰. Yukarıda belirttiğimiz üzere çalışmamızda bu kişi "icra görevlisi" olarak anılacaktır.

İcra görevlileri hukuk devletin en esaslı unsuru olan iyi işleyen bir adalet mekanizması için çok önemli faaliyetler yerine getirmektedirler⁶¹. Adaleti (mahkeme

⁵⁶ Pierre Catala/François Terré, **Procédure civile et voies d'exécution**, Paris 1976, s. 190; Giudicelli-Delage, s. 110; Braconnay/Delamarre, s. 357; Florence Bénard, **L'huissier de justice aux XIXème et XXème siècles: Fonctionnaire public?**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Montpellier 1998, s. 3. Ofis kavramı için bkz. aşağı. §1, II, A ve C. Tekel hakkı için bkz. aşağı. §1, II, D.

⁵⁷ Del Prete/Fischer, s. 62; Catala/Terré, s. 195. Ayrıca bkz. Guinchard/Varinard/Debard, s. 1120.

⁵⁸ Guinchard/Varinard/Debard, s. 1120; Daniel Parisot/Alfred Jauffret, **Manuel de procédure civile et voies d'exécution**, 6. Édition, Paris 1958, s. 65; Maurin/Brusorio Aillaud/Héraud, s. 151; Miniato, s. 57; Douence/Azavant, s. 385; Couchez/Lagarde, s. 156; Jean Larguier/Philippe Conte/Christophe Blanchard, **Droit judiciaire privé**, 20. Édition, Paris 2010, s. 41; Crémieu, s. 36; Jauffret/Normand, s. 69; Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard, s. 707; Régoli, s. 209; Scarano, s. 224; Héraud/Maurin, s. 127; Giudicelli-Delage, s. 111; Braconnay/Delamarre, s. 359; Jeuland, s. 86. *Huissier audiencier* yerine *huissier d'audiencier* tabiri de kullanılmaktadır (Emerson, s. 1047). Camus'nün ünlü eseri *Yabancı*'da mahkeme nezdinde çalışan bir *huissier*'ye ilişkin tasvirlerle rastlanabilir. *Huissier*, duruşmanın başladığını duyurmakta, tanıkları duruşma salonuna almakta, hâkimin emirlerini yerini getirmekte (duruşma salonunun aşırı bunalıcı olmaya başlaması üzerine hâkimlere yelpaze getirmekte) ve hâkimin talimatları doğrultusunda duruşmanın düzeninin sağlanmasına yardım etmektedir (Albert Camus, **L'Étranger**, Paris 1942, s. 70-74).

⁵⁹ Buna *huissier ordinaire* (sıradan (adi) *huissier*) de denmektedir (Guinot, **Valeurs**, s. 370). Duruşmalarda görevli *huissier*'yi icra görevlilerinin özel bir kategorisi olarak da belirtebiliriz (Crémieu, s. 36).

⁶⁰ Hemen belirtilmelidir ki Belçika'da 5 Temmuz 1963 tarihli Kanun'dan evvel buna benzer bir karmaşa vardı. Burada da *huissier*, *huissier pres une cour ou un tribunal* ve *huissier-audiencier* adlarıyla anılan görevliler bulunmaktayken bu kişilerin tamamı bu tarihli Yasa ile beraber *huissier de justice* olarak anılmaya başlanmıştır (Petitjean, s. 13). Yapılan bu değişikliğin Belçika Danıştay tarafından eleştirildiğini belirtmiştik. Çünkü Yüksek Mahkeme'ye göre bir kamu görevlisinin icra ettiği fonksiyonun sonuna "de justice" eklemek mutad olmadığı gibi dil bilimsel olarak da yanlıştır, keza kavram yapılan işi de karşılamamaktadır (Petitjean, s. 15-16).

⁶¹ Guinchard/Varinard/Debard, s. 1121; Dujardin, **Les huissiers**, s. 115; Stéphane Piédelièvre, **Procédures civiles d'exécution**, Paris 2016, s. 63; Leborgne, s. 164; Miniato, s. 59; Marie-Pierre Mourre-Schreiber, **La preuve par le constat d'huissier de justice**, Paris 2014, s. 227; Emerson, s. 1046; **Les huissiers**, s. 500. Bu ilke Romanya aleyhine yapılan bir başvuruda AİHM tarafından vurgulanmıştır (AİHM, Pini ve diğerleri/Romanya, Başvuru no: 78028/01 ve 78030/01, T. 22.06.2004, pr. 183). Bu konuda ayrıca bkz. Payan, **La perspective**, s. 187; Jacques Isnard/Adrian

kararlarını) hayata geçirmektedirler⁶². Öte yandan, icra aşaması adil yargılanma hakkı bakımından da çok önemlidir. Adil yargılanma hakkının önemli bir unsuru makûl süre içerisinde yargılama yapılmasıdır ve AİHM, AİHS m. 6/I kapsamında sürenin hesabında yalnızca mahkeme aşamasının değil icra aşamasının da dikkate alınacağını kabul etmektedir⁶³. İcra görevlisinin makûl bir sürede ve etkin şekilde icra faaliyetini yerine getirmemesi İtalya bakımından bir mahkûmiyet nedeni olarak belirtilmiştir⁶⁴. Keza mahkemece verilen kararın on altı yıl boyunca icra edilmemesi mahkemeye etkin erişim hakkına bir kısıtlama olarak kabul edilmiştir⁶⁵. İşte bu nedenle de icra sisteminin etkin olması önem arz etmektedir. İcra sisteminin etkin olması ise; tek, yetkin, iyi eğitilmiş, bağımsız ve sorumlu icra görevlilerine sahip olmaktan geçer⁶⁶.

İcra görevlilerinin sistem açısından sahip oldukları önem nedeniyle, icra görevlilerine karşı işlenen suçlara her devirde büyük cezalar verilmiştir. Konuyla ilgili belki de en çarpıcı örnek 1399 veya 1400 yılında icra görevlisinin öldürülmesi sebebiyle Kral II. Louis tarafından *Beaujeu* senyörünün tüm topraklarının elinden

Stoica, **L’huissier de justice-élément essentiel dans l’Etat de droit. Vision de CEDH sur son rôle dans les exécutions en nature**, Revista Română de Executare Silită, Yıl 2011, Sayı:1, s. 114.

⁶² Öyle ki icra görevlisi adalet prensibi ile gerçeklik prensibi arasında aracı konumundadır (Guinot, **Valeurs**, s. 52, 71). Basitçe ifade etmek gerekirse adalet prensibinden kasıt mahkeme kararı iken gerçeklik prensibi ise mahkeme kararının hayata geçirilmesini ifade etmektedir. Bu da mahkeme kararının gerçek manada bireyin karşısına çıktığı ve toplumsal meşruiyetinin olup olmadığının anlaşıldığı aşamadır.

⁶³ AİHM, Hornsby/Yunanistan, Başvuru no: 18357/91, T. 19.03.1997, pr. 40 ve orada zikredilen Di Pede/İtalya kararı. Bu ilkenin tekrar edildiği bir başka karar için bkz. AİHM, Kocsis/Romanya, Başvuru no: 10395/02, T. 20.12.2007, pr. 109. Kararların icrasının aşırı ölçüde geciktirilmesinin ihlâl teşkil edeceği yönünde bkz. AİHM, Ilyushkin ve diğerleri/Rusya, Başvuru no: 5734/06 (ve birleştirilen 28 başvuru), T. 17.07.2012, pr. 47. Ayrıca bkz. Laborde-Lacoste, s. 279; Natalie Fricero, **Les enjeux nationaux et européens de l’éthique des professions judiciaires**, Éthique et professions judiciaires (Editör: Natalie Fricero), Nice 2004, s. 7; Payan, **La perspective**, s. 183-184; Guillaume Payan, **La jurisprudence européenne (relative au droit à l’exécution des décisions de justice)**, http://www.uhj.com/ressources/21628/99/guillaume_payan.pdf, Erişim Tarihi: 13.01.2017, s. 2; Adrian Stoica, **Vers un droit européen autonome de l’exécution**, Actes du Colloque International de Sibiu (Roumanie) 13-14-15 Mai 2009 (Editörler: Jacques Isnard/Ioan Less), Paris 2011, s. 173-174; Guinot, **Valeurs**, s. 175; Crémieu, s. 163; Salati-Guinard/Moussa, s. 3, N. 101.11; Soraya Amrani-Mekki, **Le temps et le procès civil**, Paris 2002, s. 191; Leborgne, s. 63, s. 70 vd.; Patrick Maistre du Chambon, **Droit des obligations, Régime général**, Grenoble 2005, s. 137; Hurubă, s. 154; Muhammet Özkes, **İcra Hukukunda Temel Haklar ve İlkeler**, Ankara 2009, s. 136. İcra hakkı AİHS’de açıkça yazılmasa da AİHM, sözleşmenin dinamik ve gelişimci yorumuyla bu hakkın varlığını ortaya koymuştur (Payan, **La Perspective**, s. 184; Leborgne, s. 69). Ayrıca bkz. Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özkes, **İcra**, s. 49-50; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özkes, **Ders Kitabı**, s. 43; Kuru, **İcra**, Cilt 1, s. 26; Kuru, **El Kitabı**, s. 47; Kuru, **İstinaf Sitemine Göre İcra**, s. 37; Kuru, **Ders Kitabı**, s. 33; Üstündağ, **İcra**, s. 2; Kuru/Arslan/Yılmaz, **İcra**, s. 29; Dujardin, **Les huissiers**, s. 115; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz, **İcra**, s. 35-36; Mehmet Kâmil Yıldırım/Nevhis Deren-Yıldırım, **İcra ve İflas Hukuku**, 7. Baskı, İstanbul 2016, s. 1-2.

⁶⁴ Fricero, **L’éthique**, s. 9.

⁶⁵ AİHM, Matheus/Fransa, Başvuru no: 62740/00 ve 78030/01, T. 31.03.2005, pr. 57.

⁶⁶ **Les huissiers**, s. 500. Ayrıca bkz. Laruier/Conte/Blanchard, s. 39.

alınmasıdır⁶⁷. Her devirde mahkeme kararlarının (hukukun) icra edilmesi (hayata geçirilmesi) büyük önem arz ettiğinden bu meslek grubuna atfedilen önemin büyüklüğü pek tabiidir⁶⁸.

İcra görevlilerinin iktisadî önemi sayılarla ortaya konulabilir. 1 Ocak 2015 itibarıyla Fransa'da 3276 icra görevlisi, 413 açık artırma görevlisi görev yapmaktadır⁶⁹. İcra görevlisi ofislerinde yaklaşık 11.000 kişi çalışmakta olup, her yıl 400 kişi icra görevlisi olmak için staja başvurmaktadır⁷⁰. İcra görevlisi ofislerinin sayısı sınırlı olduğundan⁷¹ icra görevlisi sayısında ciddi dalgalanmalar olmamaktadır⁷². Örneğin 2001 yılında 3288 icra görevlisi bulunmaktayken⁷³, 2002 yılında bu sayı 3300 civarı idi⁷⁴. 2014 yılında ise sayı 3265 idi⁷⁵. Mesleğin yarattığı ekonomik değeri de rakamsal olarak ortaya koymak mümkündür. 2013 yılı verilerine göre, icra görevlileri 8 milyar Avro tahsil etmiş, 9,5 milyon tebligat yapmış, 5 milyon kez hukukî danışmanlık vermiş, 2 milyon defa delil tespiti ve tespit işlemi yapmıştır⁷⁶.

Mesleğe ilişkin somut bir algı yaratmak amacıyla mesleğin sosyal plandaki konumuna da kısaca değinmekte fayda vardır. *Huissier de justice* pratik olarak kırsal bölgelerde yaşayan tek adalet yardımcısıdır⁷⁷ ve bu nedenle özellikle kırsal bölgelerde yaşayan kişiler bakımından özel bir öneme sahiptir⁷⁸. Sosyal manada ise

⁶⁷ Safar/Rushe, s. 6. Ayrıca bkz. <https://sites.google.com/site/doctojuris/xii---les-violences-contre-les-huissiers-et-les-sergents> (Erişim Tarihi: 12.09.2016).

⁶⁸ Serge Abbou/Benoît Nicod, **Huissier de justice**, 2004 (www.dalloz.fr), N. 6; Gâtinais, s. 1, s. 5; Tyliniski, C. I, s. 5.

⁶⁹ http://www.justice.gouv.fr/publication/chiffres_cles_20151005.pdf, s.35 (Erişim tarihi: 23.05.2016).

⁷⁰ Safar/Rushe, s. 23.

⁷¹ Sınırlı sayı ilkesi hakkında detaylı bilgi için bkz. aşa. §1, II, E.

⁷² Son iki yüzyılda iki büyük dalgalanma olmuştur. İlk dalgalanma negatif yönlü olup, 1840 yılından 1970'e kadar icra görevlilerinin sayısı 8000 civarından 2376'ya düşmüştür. Bu azalmanın sebebi kırsal bölgedeki ofislerin şehirlere göç nedeniyle ihtiyaç fazlası hâline gelmesi nedeniyle ve mevcut ofislerdeki usûlsüzlükler sebebiyle ofislerin kapatılmasıdır. Toplam iş hacmi azalmasa da kırsal bölgelerdeki ofisler gereksiz hâle gelmiş, şehirdeki ofisler ise aşırı iş yüküyle boğuşmuştur. İkinci dalgalanma ise pozitif yönlü olup 1970 yılından 2001'e kadar bu sayı 2376'dan 3288'e çıkmıştır. İkinci dalgalanmanın sebebi ise 1969 yılında icra ofislerinin şirket şeklinde organizasyonuna cevaz verilmesiydi (Mathieu-Fritz, **Juriste de proximité**, s. 186-188). Şehirde yaşayan icra görevlileri ile kırsalda yaşayan icra görevlilerinin farklı tarzlarda faaliyet icra ettikleri belirtilmiştir. Şehrin ve kırsal bölgelerin farklı dinamiklere sahip olması bu farklılığın sebeplerini kolayca anlamamızı sağlar (Mathieu-Fritz, **Huissiers des villes, huissiers des champs**, Ethnologie française 2005/3 (Vol. 35), s. 493 vd.).

⁷³ Mathieu-Fritz, **Juriste de proximité**, s. 187.

⁷⁴ Mathieu-Fritz, **La resistible integration**, s. 77.

⁷⁵ Guinchard/Varinard/Debard, s. 1120.

⁷⁶ CNHJ, **Dossier**, s. 3.

⁷⁷ **Les huissiers**, s. 506; Mathieu-Fritz, **Juriste de proximité**, s. 184.

⁷⁸ İcra görevlileri, kırsal bölgelerde yaşayan halka en yakın adalet yardımcılarıdır (Guinot, **Valeurs**, s. 143).

icra görevlilerinin toplum nezdinde çok sevilen bir meslek grubu olmadığını belirtmek gerekir⁷⁹. Doktrinde de sevimsiz ancak vazgeçilmez olarak tanımlanmışlardır⁸⁰. Söz konusu algı, mesleğin toplum nezdinde yarattığı kötü çağrışım nedeniyle⁸¹ ülkemiz için de geçerlidir.

Fransa'nın meşhur ulusal sloganında bulunan eşitlik ilkesi meslekteki kadın erkek sayısına sirayet etmemiştir. 1948 yılına kadar sadece erkeklere açık olan bu meslek, bu yıldan sonra kadınlara da açık hâle gelse de kadınların meslekteki oranı her zaman oldukça sınırlı kalmış ve meslek erkek egemen kalmaya devam etmiştir⁸². Meslekteki kadın sayısında kayda değer artış 70'li yıllardan itibaren başlamış ve oldukça yavaş bir şekilde ilerleme kaydetmiştir. 2002 yılında kadınların meslekteki oranı ancak %20'ye yükselebilmıştır⁸³. 2013 yılında ise 3146 meslek mensubunun 2200'ü erkek, 946'sı kadındır⁸⁴.

II. MESLEĞİN ÖZELLİKLERİ

A. Genel Olarak

İcra görevlisi; serbest çalışan bir kamu görevlisi, bakanlık yetkilisi⁸⁵ ve adalet yardımcısıdır⁸⁶. Mesleğin kamusal yönden tetkiki gerektiği açıktır, zira söz konusu

⁷⁹ Dönemin Ulusal Meslek Odası başkanının Guinot için yazdığı önsözde edebî eserlere de sirayet eden kötü bir şöhretin varlığından söz edilmiştir (Guinot, **Valeurs**, s. 5). Borçlu, aleyhine icra edilen faaliyet nedeniyle icra görevlisini sevmekten alacaklı da kendisince ödenmesi gereken ücret kalemleri nedeniyle huzursuzdur. Toplum nezdinde ise mutsuzluğu çağrıştırır (Guinot, **Valeurs**, s. 71-72). Ayrıca bkz. Vincent/Guinard/Montagnier/Varinard, s. 707. İcra görevlisinin “avını bekleyen duygusuz bir yırtıcı” şeklinde tasviri bile yapılmıştır. Bu kötü imaj, edebî eserlerden sinemaya, basından günlük hayata kadar yansımıştır (Alexandre Mathieu-Fritz, **Evolution et dynamique de la profession d'huissier de justice des années 1970 à nos jours**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Metz 2003, s. 12; Alexandre Mathieu-Fritz, **Les huissiers de justice**, Paris 2005, s. 11; Alexandre Mathieu-Fritz, **Les représentations sociales de la profession d'huissier de justice**, Droit et société 2003/2 (n° 54), s. 491). İcra görevlileri hâkimler arasında uzun süre ayaşlar olarak anılmış, hatta 3. Cumhuriyet döneminde birçok icra görevlisi alkoliklik sebebiyle ihraç edilmiştir (Tylinski, C. I, s. 7). Mesleğin sahip olduğu bu kötü şöhret meslek mensuplarını oldukça rahatsız etmektedir (Patrick Sannino/Jonathan Vayr, **Huissiers de justice: une profession en pleine mutation**, Petites Affiches, 24.01.2017, n°17, s. 4).

⁸⁰ Philippe Hoonakker, **Procédures civiles d'exécution**, 5. Édition, Brüksel 2016, s. 1. Ayrıca bkz. Petitjean, s. 20; Guinot, **Valeurs**, s. 71-72.

⁸¹ İcra görevlileri; kaba, görgüsüz, açgözlü, eğitimsiz kişilermiş gibi algılanmışlar ve ikinci sınıf hukukçular olarak görülmüşlerdir. (Guinot, **Valeurs**, s. 17). Miniato da icra görevlilerinin literatürde korkunç, borçlunun mutsuzluğuna duyarsız ve ikiyezli olarak tanıtıldıklarını belirtmiştir (Miniato, s. 58-59).

⁸² Mathieu-Fritz, **La resistible integration**, s. 75 vd. ve meslek mensuplarının algısı için özellikle s. 86 vd.

⁸³ Mathieu-Fritz, **La resistible integration**, s. 76-77.

⁸⁴ CNHJ, **Dossier**, s. 3.

⁸⁵ Bakanlık yetkilisi *officier ministériel* kavramına karşılık kullanılmış ve bununla Bakanlıkça icra faaliyetleri, noterlik gibi faaliyetleri yapmak üzere yetkilendirilen kişiler kastedilmiştir. Benzer bir yaklaşım için bkz. Petitjean, s. 17. Belçika Danıştayı memur (*fonctionnaire public*), bakanlık yetkilisi (*officier ministériel*) ve kamu görevlisi (*officier public*) kavramlarını ayırmanın pek de kolay

olan icra faaliyetidir. Ancak mesleğin yoğun bir liberal karakteri de vardır ve bunun da ortaya konması gerekir. Ancak bu yönlerin ortaya konmasından evvel mesleğin rengini veren ofis kavramının etraflıca ortaya konması gerekir.

Ofis (*office*), yalnızca icra görevlisinin vazifesini yerine getirdiği yazıhaneyi değil, asıl olarak Bakanlık tarafından verilen yetkiyi ifade etmektedir⁸⁷ ve mesleğin temelindeki aslî kurum olarak karşımıza çıkmaktadır⁸⁸. İcra görevlileri bakanlık yetkilileri olmalarının bir sonucu olarak ofis hakkına sahiptir⁸⁹.

Ofis hakkının iki boyutu vardır. Bunlar, iktisadî boyutu ve unvan boyutudur⁹⁰ ve bu iki boyutun birleşimi mesleğin özelliklerini ortaya koymaktadır. Ofis hakkının iktisadî boyutu, ofis hakkının malvarlıksal bir hak teşkil etmesini, ömür boyu geçerli olmasını ve hakkın sahibi olan icra görevlisine vazifeyi devam ettirmek üzere halefini seçme hakkını bahşetmesini ifade eder⁹¹. Ofis hakkının tarihsel arka planı

olmadığını vurgulamıştır (Petitjean, s. 16). Ayrıca bkz. Taisne, *Institutions juridictionnelles*, s. 109; Leborgne, s. 150.

⁸⁶ Leborgne, s. 149; Olombi, s. 15; Couchez, s. 59; Gérard Couchez/Daniel Lebeau, **Voies d'exécution**, 11. Édition, Paris 2013, s. 69; Couchez/Lagarde, s. 154; Le Fur, N. 1; Abbou/Nicod, N. 1; Alexandre Mathieu-Fritz, **La compétence relationnelle dans l'application des décisions judiciaires. Éléments pour une sociologie de l'action des huissiers de justice dans le cadre du recouvrement de créances**, Réseaux 2003/5 (n° 121), s. 179; Guinot, **Valeurs**, s. 51; Fricero, **Les institutions**, s. 172; Fricero, **Exécution**, s. 70; Roland Tendler, **Les voies d'exécution**, Paris 1998, s. 44; Debeaurain, s. 171; Woopen, s. 10; Chambre National des Huissier de Justice Département Formation des Stagiaires (CNHJ), **Je veux devenir huissier de justice**, Paris 2016, <http://www.huissier-justice.fr/images-contenu/2014%20JUILLET-%20Brochure%20je%20veux%20devenir%20huissier%20de%20justice.pdf>, Erişim Tarihi: 12.11.2016, s. 1; **Les huissiers**, s. 501; CNHJ, **Dossier**, s. 4; ENP, **Rencontres européennes**, s. 115. Statü Belçika hukukunda da benzerdir. Bu konuda bkz. Petitjean, s. 15; ENP, **Rencontres européennes**, s. 45 vd.

⁸⁷ Fransız hukukunda Adalet Bakanlığı'nca icra görevlisine tanınan yetkiyi ifade etmek için *office* veya *charge* kavramları kullanılmıştır. *Étude* kelimesi ile de mesleğin fiziken icra edildiği yer yani yazıhane ifade edilmiştir (Mathieu-Fritz, **Juriste de proximité**, s. 184; Alexandre Mathieu-Fritz, **La resistible integration des femmes dans un univers professionnel masculin: Les huissiers de justice**, *Sociétés contemporaines* 2004/2 (n° 54), s. 77; Mathieu-Fritz, **La compétence**, s. 178). Ayrıca bkz. Mathieu-Fritz/Quemin, **Les officiers ministériels**, s. 108; Parisot/Jauffret, s. 61. Bu çalışmada, ofis kelimesi kimi yerlerde faaliyetin icra edildiği yer (yazıhane, büro) manasında kullanılırken kimi yerlerde asıl kullanıma uygun olarak Bakanlıkça verilen yetkiyi ifade etmek üzere kullanılmıştır. Ancak bunun karışıklığa sebebiyet vermeyecek şekilde olmasına gayret edilmiş ve karışıklık olabilecek yerlerde yazıhane veya büro kelimeleri kullanılmıştır. Bu tercihin sebebi ise, yazıhane kelimesinin günlük dilde dahi oldukça az kullanılmaya başlanmış olmasıdır.

⁸⁸ Bénard, s. 5.

⁸⁹ Del Prete/Fischer, s. 60; Couchez/Lagarde, s. 154; Fricero, **Les institutions**, s. 172; Taisne, **Institutions juridictionnelles**, s. 108-109.

⁹⁰ Fricero, **L'essentiel**, s. 122; Parisot/Jauffret, s. 61-62; Taisne, **Institutions juridictionnelles**, s. 109; Couchez/Lagarde, s. 154; Laruier/Conte/Blanchard, s. 59; Jauffret/Normand, s. 67; Régoli, s. 208; Scarano, s. 199; Giudicelli-Delage, s. 110; Braconnay/Delamarre, s. 357. Bu iki unsurun birleşiminin aslında özel mahiyette taşınır mülkiyeti olarak sınıflandırılan ofis hakkına orijinalliyini verdiği ifade edilmiştir (Catala/Terré, s. 191; Couchez/Lagarde, s. 154). Krallık döneminde ofis hakkı önemine binaen taşınmaz mülkiyeti olarak değerlendiriliyordu (Douence/Azavant, s. 379; Vincent/Guinard/Montagnier/Varinard, s. 693).

⁹¹ Ofis hakkı malvarlıksal ve miras yoluyla intikal edebilen bir haktır (Parisot/Jauffret, s. 61-62; Vincent/Guinard/Montagnier/Varinard, s. 693; Scarano, s. 222-223). Ayrıca bkz. Mathieu-Fritz, **La**

çok güçlü olmakla beraber güncel yasal dayanağı ise 28 Nisan 1816 tarihli Kanun'un 91. maddesidir. Söz konusu hükme göre icra görevlileri, malvarlıksal bir hak olan ofis hakkını satıma benzer bir sözleşme olan transfer sözleşmesi ile Bakanlıkça kontrol edilen belli bir bedel karşılığında başka birine devredebilirler, yani haleflerini tayin edebilirler⁹². Yani ofis hakkı malvarlıksal ve devredilebilir bir haktır⁹³. İşte devir bedelinin miktarı iktisadî boyutun rakamsal kıymetini verir⁹⁴. Bu rakamsal kıymet aynı zamanda yukarıda incelenen halef olarak tayin edilme bedelidir⁹⁵. Ancak, ofis hakkının kamusal boyutunun yoğunluğu ve hak sahibinin şahsının önemli olması ofis sahibine sınırsız bir tasarruf sahası bırakmamaktadır. Öyle ki, ofisin kiraya verilmesi, rehnedilmesi, işletme sözleşmesi akdedilmesi mümkün değildir⁹⁶. Ancak ofis hakkının sağlararası ivazsız kazandırma ile devri caizdir⁹⁷.

Ofis hakkının unvan boyutu ise faaliyetin kamusal niteliğini, devletin ofislerin ihdas edilmesindeki müdahalesini, icra görevlisinin bu ofise Bakanlık tarafından atanmasını, verilen yetki bağlamında faaliyetlerini yerine getirmesini ve Bakanlık tarafından sürekli olarak denetlenmesini ifade eder⁹⁸. Unvan boyutu Devlet'e aittir ve alım-satıma konu olmaz. Usûlüne uygun şekilde ofis hakkının iktisadî boyutunu ele geçiren kişiye şartları taşıması hâlinde unvan boyutu Bakanlık kararıyla verilir⁹⁹. İşte

competence, s. 178; Taisne, **Institutions juridictionnelles**, s. 109; Douence/Azavant, s. 380; Larguier/Conte/Blanchard, s. 39; Jauffret/Normand, s. 68; Bot, s. 22; Régoli, s. 208; Bénard, s. 4. Bunu halefini tayin edebilme hakkı olarak ifade edenler de vardır (Couchez/Lagarde, s. 154; Fricero, **Les institutions**, s. 172; Crémieu, s. 35). Ancak "ofis hakkının iktisadî boyutu" kavramı daha kapsayıcı olması ve daha yaygın kullanımı nedeniyle tercih edilmiştir.

⁹² Leborgne, s. 150; Debeaurain, s. 171. Buradaki devrin aslında satıştan başka bir şey olmadığı hakkında bkz. Chauvaud/Petit/Yvorel, s. 70. Bunun hukuken satış olamayacağını, çünkü satış demenin Eski Hukuk döneminde var olan ofisin satılabilirliğini çağrıştıracaklarını belirtenler de vardır. Bu bedel yalnızca elde bulunan ofis hakkının devrinin karşılığıdır (Taisne, **Institutions juridictionnelles**, s. 109). Halefini tayin hakkı sınırlı sayı ilkesi ve tekel hakkı ile anlam kazanmaktadır (Debeaurain, s. 171).

⁹³ Larguier/Conte/Blanchard, s. 39; Jauffret/Normand, s. 68; Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard, s. 693.

⁹⁴ Catala/Terré, s. 191. Eski Rejim döneminde ofisin devir bedelinden Devlet de ciddi paylar almaktaydı. Bu durum artık söz konusu değildir (Giudicelli-Delage, s. 110).

⁹⁵ Catala/Terré, s. 191.

⁹⁶ Catala/Terré, s. 192; Taisne, **Institutions juridictionnelles**, s. 109.

⁹⁷ Catala/Terré, s. 192; Taisne, **Institutions juridictionnelles**, s. 109; Couchez/Lagarde, s. 154.

⁹⁸ Parisot/Jauffret, s. 61; Couchez/Lagarde, s. 154; Fricero, **Les institutions**, s. 172; Larguier/Conte/Blanchard, s. 39; Jauffret/Normand, s. 67. Unvan boyutu ile iktisadî boyut birbirini sınırlamakta ve dengelemektedir. Böylece, Devlet selefin istemediği birini atayamazken, selef de keyfî olarak koşulları taşımayan birini halef olarak tayin edememektedir (Douence/Azavant, s. 380; Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard, s. 694).

⁹⁹ Taisne, **Institutions juridictionnelles**, s. 109; Couchez/Lagarde, s. 154; Crémieu, s. 35; Régoli, s. 208.

Devlet'in gereklilik hâlinde yeni ofisler ihdas etmesinin veya mevcut ofisleri atıl hâle getirmesinin temeli de budur¹⁰⁰.

İcra görevlileri belirli bir meblağ karşılığında ve Adalet Bakanlığı'nın onayıyla ofislerine halef tayin etmektedirler¹⁰¹. İcra görevlilerinin sahip oldukları bu imtiyazı kendilerinde ve ailelerinde tutmak adına çaba sarf ettiği de görülmekte, babadan oğula icra görevliliği söz konusu olabilmektedir¹⁰². Bu husus oldukça rahatsız edicidir. Çekirdek bir kamusal görevin¹⁰³ bu şekilde bir grup kişinin tekeline terk edilmesinin modern, demokratik ve sosyal bir hukuk devletinde kabulü olanaksızdır. Her ne kadar sonradan gelen icra görevlileri çok ciddi aşamalardan geçecek olsa da ve her ne kadar icra görevlisi ofisi iktisap etme ciddi masraflar gerektirse de ortada aşırı liberal bir devlette dahi kamusal olarak nitelendirilecek bir faaliyet vardır¹⁰⁴. Halefini tayin hakkını kabul eden sistem mesleğe dışarıdan girişleri oldukça zorlaştırmakta, adeta kapalı bir meslek yaratmaktadır¹⁰⁵. Kamusal bu göreve yetenekli kişilerin girişi ancak mevcut icra görevlilerinin bu görevi yerine getirecek koşullara sahip yakınları olmadığı takdirde veya yeni ofis ihdasında söz konusu olabilecektir. Kamusal bir görevde bu ölçüde fırsat eşitsizliğinin hukuk sistemimiz bakımından kabulü mümkün değildir. Serbest meslek esaslarına tabi bir icra sistemine geçilmesi hâlinde Fransız hukukunun bu özelliği kesinlikle alınmamalıdır. Her şeyden evvel bu düzenleme Anayasa'nın kanun önünde eşitlik ilkesine¹⁰⁶ (Any.

¹⁰⁰ Taisne, *Institutions juridictionnelles*, s. 109.

¹⁰¹ Taisne, *Institutions juridictionnelles*, s. 109.

¹⁰² Mathieu-Fritz/Quemin, *Les officiers ministériels*, s. 109. Ayrıca bkz. Christian Thuderoz, *Notaires et huissiers de justice: du patrimoine à l'entreprise*, Revue française de sociologie, XXXII, 1991, s. 210.

¹⁰³ Cebri icra faaliyeti klâsik yaklaşımda Devlet'e ait bir fonksiyondur (Hakan Pekcanitez, *İcra-İflâs Hukukunda Şikâyet*, Ankara 1986, s. 2-3). Ayrıca bkz. Özbek, *İlâmlî İcra*, s. 282.

¹⁰⁴ Aşırı liberal (minimal) devlet çoğu sahadan el çekmiştir. Bu modelde devletin görevi, içte ve dışta barışı sağlamak, güvenliği ve adaleti tesis etmekten ibarettir. Yani burada dahi adalet hizmetlerini sunacak olan devlettir (Nazım Öztürk, *Ekonomide Devletin Değişen Rolü*, Amme İdaresi Dergisi, Cilt: 39, S:1, Mart 2006, s. 20). Devlet'in egemenliğinin en somut görünümünden biri olan cebri icranın da geniş anlamda yargıya dâhil olduğu düşünüldüğünde (Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, *İcra*, s. 49) icra faaliyetlerinin Devlet tüzel kişisinin dışında Devlet kontrolünde bir teşkilâta gördürülmesi kabul edilebilse de halefin tayin edilmesi faaliyetin hususiyetleri dikkate alındığında aşırı bir tercih olacaktır. Ayrıca bkz. Arslan/Tanrıver, s. 221; Özbek, *İlâmlî İcra*, s. 282.

¹⁰⁵ Mathieu-Fritz/Quemin, *Les officiers ministériels*, s. 112.

¹⁰⁶ Eşitlik ilkesi için bkz. Bülent Tanör/Necmi Yüzbaşıoğlu, *1982 Anayasasına Göre Türk Anayasa Hukuku*, 16. Bası, İstanbul 2016, s. 122 vd.; İbrahim Ö. Kaboğlu, *Anayasa Hukuku Dersleri (Genel Esaslar)*, 11. Baskı, İstanbul 2016, s. 221-222; Kemal Gözler, *Türk Anayasa Hukuku Dersleri*, 20. Baskı, Bursa 2016, s. 97 vd. Ayrıca bkz. Gustave Peiser, *Droit administratif général*, 26. Édition, Paris 2014, s. 37; Louis Favoreu/ Patrick Gaia/Richard Gheventian/ Ferdinand Mélin-Soucramanien/ Annabelle Pena/Otto Pfersmann/Joseph Pini/André Roux/Guy Scoffoni/Jérôme Tremeau, *Droit des libertés fondamentales*, 7. Édition, Paris 2016.

m. 10), kamu hizmetine girmede ayırım yasağına¹⁰⁷ (Any. m. 70) ve liyakat ilkesine¹⁰⁸ aykırı olacak ve iptali gerekecektir. İcra görevlisi teknik anlamda memur olmasa da kamu hizmetini yerine getirdiğinden ve kamu gücü ayrıcalıklarını kullandığından bu hükmün kapsamına gireceği kanaatindeyiz¹⁰⁹. Her ne kadar bu durumun diğer serbest mesleklerde olandan bir farkı olmadığı ve tepkiyle karşılanmaması gerektiği ileri sürülse de¹¹⁰ kanaatimizce, bu mesele avukatlık veya başkaca bir serbest meslekle de kıyas kabul etmez¹¹¹. Çünkü, dünyada ve Türkiye’de avukatlık başlangıçtan bu yana serbest şekilde icra edilmektedir¹¹². Ancak, Fransız hukukunun aksine Türk hukukunda icra, Devlet’in egemenliğinin bir sonucu olarak, Devlet organizasyonu içinde Devlet’in maaşını ödediği devlet memurları vasıtasıyla yerine getirilmektedir¹¹³; yani ciddi bir zihniyet ve yaklaşım farkı mevcuttur. Fransa’nın bu mesleğin geçmişi bakımından geçirdiği aşamaları geçirmeden sistemini birebir tatbik etmek sosyal anlamda da ciddi problemler doğurabilir¹¹⁴.

¹⁰⁷ Kamu hizmetlerine alınmada görevin gerektirdiği nitelikler dışında ayırım gözetilmesi yasaktır. Kamu hizmetlerine girme hakkı ile ilgili bilgi için bkz. Gözler, s. 157; Nihat Kayar, **Kamu Personel Yönetimi**, 7. Baskı, Bursa 2016, s. 113-115.

¹⁰⁸ Liyakat ilkesi, idarenin ihtiyaçları ile adayın bilgi, beceri ve yeteneklerinin mümkün olduğunca uymasına, bir başka deyişle ihtiyaç duyulan pozisyona ihtiyacı karşılayacak en iyi adayın başkaca referanslar (politik, etnik, dinsel) gözetilmeksizin alınmasını öngörür. Bu konuda bkz. Abdullah Uz, **Anayasal Bir Hak Olarak Kamu Hizmetine Girme Hakkı ve Liyakat İlkesi**, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Yıl: 2011, Cilt 2, Sayı 1, s. 61 vd.; Gözler/Kaplan, s. 631; Kayar, s. 102 vd.

¹⁰⁹ Uz, kamu hizmetine girişin kamu yönetiminde çalışmak üzere işe alınma olarak tanımlamıştır (Uz, s. 62). Kanaatimizce tanımda yer alan “kamu yönetimi” ifadesi tanımın kapsamını olması gerekenden çok daha fazla daraltmıştır. Ancak eserin ilerleyen kısımlarında bir dipnotta kamu hizmetine girme hakkının kamuda sadece memur statüsünde çalışma hakkını değil geniş anlamda kamu görevlisi olarak çalışabilme hakkını da kapsadığı belirtilmiştir (Uz, s. 66). Kanaatimizce bu yorum çok daha isabetli olmuştur. Eserin Fransa’ya ilişkin bazı açıklamalar içeren kısmından da anlaşıldığı üzere icra görevlileri bu ilke kapsamında olan bir meslek olarak değerlendirilmemiştir (Uz, s. 63 vd.).

¹¹⁰ Mathieu-Fritz/Quemin, **Les officiers ministériels**, s. 112.

¹¹¹ Dujardin bu hususu filolojik biçimde ortaya koymuştur. Yazar avukatın ve noterin her dilde benzer olduğunu söyledikten sonra icra görevlileri bakımından ortak bir isimlendirme olmadığına dikkat çekmiştir. Örneğin icra görevlisi Estonya’da *kohtutäiturid*; Macaristan’da *onallo birosagi vegrehajto* olarak anılmaktadır. Bu farklılıklar aslında icra görevliliğinin ve bu bağlamda teşkilâtının global değil, ulusal muhtevada olduğunu gösterir (Dujardin, **Les huissiers**, s. 113).

¹¹² Güner, s. 67 vd.; Meral Sungurtekin Özkan, **Avukatlık Mesleği: Avukatın Hak ve Yükümlülükleri**, 4. Bası, İzmir 2013, s. 31 vd.

¹¹³ Pekcanitez, **Şikâyet**, s. 1; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, **İcra**, s. 102 vd.; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, **Ders Kitabı**, s. 83 vd.; Kuru, **İcra**, Cilt 1, s. 67; Kuru, **El Kitabı**, s. 63 vd.; Kuru, **İstinafa Göre İcra ve İflas**, s. 50 vd.; Necmeddin M. Berkin, **İcra Hukuku Dersleri**, 2. Bası, İstanbul 1969, s. 18-19; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz, **İcra**, s. 51; Arslan/Tanrıver, s. 223; İlhan E. Postacıoğlu/Sümer Altay, **İcra Hukuku Esasları**, 5. Bası, İstanbul, s. 41; Timuçin Muşul, **İcra ve İflâs Hukuku**, Cilt I, 6. Baskı, Ankara 2013, s. 38-40; Ömer Ulukapı, **İcra ve İflâs Hukuku**, Konya 2015, s. 17-18; Saim Üstündağ, **İcra Hukukunun Esasları**, 8. Bası, İstanbul 2004, s. 23; Kuru/Arslan/Yılmaz, **İcra**, s. 55-56; Kuru, **Ders Kitabı**, s. 43-44; Yıldırım/Deren-Yıldırım, s. 24-25; Karşı, **İcra**, s. 41.

¹¹⁴ Yeni bir icra sisteminin mevcut icra kültürü, bilgisi ve birikimi yok sayılmadan önerilmesi gerektiği belirtilmiştir (Özekes, **Öneri**, s. 939). Kurumlar hukukumuzda alınırken ülkemizin gerçeklerinin mutlaka göz önünde tutulması gerekmektedir (Hakan Pekcanitez, **İflâsın Ertelenmesi Kurumuna Eleştirisel Bakış, Makaleler**, İstanbul 2016, Cilt II, s. 491; Pekcanitez, **İstinaf Mahkemeleri, Makaleler**, s. 220-221).

Ciddi bir anayasal sisteme sahip Fransa’da bu tarz ayrımcı bir düzenlemenin varlığını sürdürmesi daha önce de defalarca değinilen tarihsel nedenlere dayanmaktadır¹¹⁵. Kaldı ki daha önce de belirtildiği gibi Fransa’da bakanlıkça yetkilendirilen meslek grupları ve bu bağlamda icra görevlilerinin statüsü de tartışılmaktadır. Tartışmalarda ileri sürülen en önemli tezler ise ofis hakkına ilişkindir. Memur olmayan icra görevlilerinden müteşekkil icra teşkilâtına oldukça mesafeli olan Sosyalist Parti iktidarlarında mesleğe dönük birçok revizyon önerilmiştir. Robert Badinter Adalet Bakanı olduğu dönemde antidemokratik karakteri ve kapalı bir meslek yaratması nedeniyle halefini tayin etme hakkının kaldırılması için çalışmıştır¹¹⁶. Ancak tarihsel arka planın kuvveti nedeniyle, icra görevliliği gibi serbest meslek olarak gerçekleştirilen mesleklerin temellerine dönük değişikliklere pek sıcak bakılmamaktadır. İcra görevlisi gibi Bakanlık yetkilisi olan ve aynen icra görevlisinde olduğu gibi ofis hakkını satın alan ve halefini tayin eden noterler bakımından düzenleme 2014 yılında Fransız Danıştay tarafından Anayasa Mahkemesi’nin önüne itiraz yolu ile götürülmüştür. Anayasa Mahkemesi ise aynı yıl içinde verdiği kararda Anayasa’ya aykırılık olmadığına karar vermiştir¹¹⁷. Mahkeme, kamu hizmetine girişlerde eşitlik ilkesi üzerinden meseleyi değerlendirmiş, ilkenin kökeni olan 1789 Bildirgesi’nin 6. maddesine kadar gitmiş, mesleğin kamusal boyutu olduğunu tekrar etmiş ancak noterlik mesleğinin Bildirge’nin kapsamına giren bir mevkii, rütbe veya görev olmadığı sonucuna varmıştır. Doktrinde, anayasaya aykırılık itirazıyla ilgili olarak verilen kararın kapsamı da değerlendirilmiş olup,

¹¹⁵ Ofis hakkının satılabilirliği Eski Hukuk’tan beri kabul edilen bir haktır. Bu hak Fransız Devrimi’yle 4 Ağustos 1789’da ortadan kaldırılmış (Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard, s. 693; Braconnay/Delamarre, s. 357), ancak icra görevlileri eski portföylerini koruyarak portföyün devri suretiyle yasağı anlamsızlaştırmış, bunun üzerine bu hak 28 Nisan 1816 tarihli Yasa ile tekrar tanınmıştır. Ancak bu sefer iktisadî boyut ve unvan boyutu ayrılmış (Taisne, **Institutions juridictionnelles**, s. 109; Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard, s. 693-694; Braconnay/Delamarre, s. 357) ve günümüz sisteminin temel esasları ortaya konulmuştur. Ofis hakkının iktisadî boyutu ile unvan boyutunun ayrılmasının ve birinin Devlet’e diğerinin mirasçılara ait olduğunun kabulü de işte bu tarihsel sürecin sonucu ve Devrim’in bir kazanımıdır (Scarano, s. 222-223). Görüldüğü üzere Fransız Devrimi gibi tüm Avrupa’ya etki eden bir olay bile ofis hakkının satılabilirliğini yalnızca 27 yıl uzak tutabilmiştir. Doktrinde artık, ofis hakkının satılabilirliğinden değil ofis hakkının malvarlıksal bir değer olduğundan söz edilmektedir (Braconnay/Delamarre, s. 357). Şu da belirtilmelidir ki, her ne kadar bu iki boyut ayrılmış olsa da halkın algısının en somut göstergesi olan günlük dilde hâlâ vazifenin satılmasından bahsedilmekte, kimse halefini tayin etme hakkının satımı ya da iktisadî boyutun satımı tabirlerini kullanmamaktadır (Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard, s. 694). Öte yandan, günümüzde malvarlıksal değer giriliği kavramıyla ifade edilip edilemeyeceği, yani icra görevlisinin bir müteşebbis olarak tavsif edilip edilemeyeceği tartışılmaktadır (Thuderoz, s. 209). Ayrıca bkz. Guinot, **Valeurs**, s. 247.

¹¹⁶ Mathieu-Fritz/Quemin, **Les officiers ministériels**, s. 112. Konuyla ilgili olarak yapılmış meclis tartışmaları için bkz. Bénard, s. 347 vd.

¹¹⁷ Anayasa Mahkemesi kararı için bkz. Conseil Constitutionnel, n°2014-429 QPC; T. 21.11.2014 (www.lexisnexis.com). Ayrıca bkz. Fanny Hartman, **Constitutionnalité du droit de présentation: un courtois victoire pour le notariat**, Petites Affiches, 09.12.2014, n°245, s. 16 vd.

başvurunun yalnızca “noter” kelimesi için yapılmış olduğuna vurgu yapılarak diğer meslekler bakımından (ve bu bağlamda *huissier de justice* bakımından) halefini tayin etme hakkının anayasaya uygun olup olmadığı meselesinin henüz çözümlenmemiş olduğu belirtilmiştir¹¹⁸. Anayasaya aykırılık itirazı her ne kadar yalnızca “noter” kelimesi için yapılmış olsa da; ileride yapılabilecek bir başvuruda, aynı maddenin aynı fıkrasında geçen icra görevlileri bakımından farklı bir sonuca varılması için bir gerekçe yoktur. Zira Anayasa Mahkemesi’nin meseleye yaklaşımı oldukça liberal görünmektedir. Yani, ofis hakkının devredilebilirliği, anayasal düzlemde de kabul gören bir haktır. Ancak belirttiğimiz gibi benzer bir yorumun ülkemiz bakımından yapılması kesinlikle mümkün değildir.

Mesleğe ilişkin köklü değişiklikler gerçekleştiren Macron Yasası’na bu noktada temas etmek gerekir. Yasa tasarısının ilk hâlinde ofis hakkının iktisadî boyutu, halefini tayin etme hakkının kaldırılması suretiyle oldukça sınırlanıyordu¹¹⁹. Meslek mensuplarının yoğun tepkisi¹²⁰ üzerine tasarı yumuşamış, halefini tayin etme hakkı korunmuş ve çalışmamızın çeşitli yerlerinde ifade edeceğimiz değişikliklerle yetinilmiştir¹²¹. Yine bir Sosyalist Parti iktidarında gerçekleşen bu savaşı, daha önce defalarca olduğu gibi meslek mensupları kazanmıştır. Ancak bu sefer ufak da olsa yaralar almışlardır.

Serbest meslek esaslarına tabi bir icra sistemine geçildiği takdirde dahi yeni açılan veya boşalan icra ofislerine atamada hukukumuzda yerleşmiş ve çok daha isabetli olan noterlik modeli¹²² kullanılmalıdır. Sistemimizde Fransız hukukunun aksine noterin halefini tayin etme hakkı yoktur¹²³. Atama ilân yoluyla ve objektif esaslara göre yapılmaktadır. Atamada temel ölçüt kıdemdir (Noterlik Kanunu m. 27/I). Kıdemde eşitlik hâlinde noterlik belgesinin verilme tarihi esas alınmaktadır

¹¹⁸ Hartman, §1, B.

¹¹⁹ Macron ve selefi Montebourg icra görevliliği gibi düzenlenmiş (Devlet’çe düzenlenen ve sıkı şekilde kontrol edilen) serbest meslekleri bir rantiyeye olarak görüyorlardı. Tasarının mimarları, haklı olarak mevcut sistemin, gençlerin mesleğe girişini zorlaştırdığını ve ancak bağlı çalışan olarak mesleğe girilmesine imkân verildiğini belirtmişlerdir.

¹²⁰ Halefini tayin etme hakkının kaldırılması durumunda meslek mensuplarına 9,5 milyar Avro tazminat ödenmesi gerektiği savunulmuştur (Renault, s. 22-23). Belirtmemiz gerekir ki; bu noktada meslek mensupları haklıdır ve eğer halefini tayin etme hakkı ortadan kaldırılacaksa bunun malî karşılığının Devlet’çe ödenmesi gerekmektedir. Yine, tasarının ilk hâli “mesleğin ölümü” olarak nitelenmiştir (Ayrıca bkz. Sannino/Vayr, s. 4).

¹²¹ Macron Yasası’na ilişkin açıklamalarımız için bkz. yuk. §1, I, B ve aşağı. §1, II, E; §1, III, A; §1, III, C, 2; §1, III, C, 3; §1, V, E; §1, VI, A; §2, II, A, 1, §2, IV ile §2, V.

¹²² Ömer Ulukapı/Murat Atalı, **Noterlik Hukuku**, 3. Baskı, Konya 2013, s. 55 vd. Fransız hukukunda noterlerin atanma usûlü de icra görevlilerine benzer şekilde düzenlenmiştir. Bu konuda bkz. Guinchard/Varinard/Debard, s. 1126 vd.

¹²³ Chauvaud/Petit/Yvrol, s. 70; Ulukapı/Atalı, s. 13.

(Noterlik Kanunu m. 27/II). Mesleğe yeni giren kişiler bakımından kıdem esasının kullanılması mümkün olmadığından yalnızca belge sırası dikkate alınmaktadır. Serbest meslek mensubu icra görevlilerden oluşan bir sistem tercih edildiği takdirde yalnızca belge sırasına göre sıralama yerine meslekî sınav sonucuna göre sıralama düşünülmelidir. Meslekî sınavın olduğu bir sistemde atamada sınav sonucunun dikkate alınması daha isabetli olur. Zira meslekî sınavda daha yüksek başarı elde etmek, listeye önce girmiş olmaktan daha muteber bir ölçüttür. Kuşkusuz sınavın liyakata uygun olması gerekmektedir. Sınavın objektif esaslar çerçevesinde yapılması ve değerlendirilmesi durumunda sınav sonucuna göre sıralama, en başarılı adayların mesleğe girişini sağlayacaktır. Lisan bilmek ve lisansüstü eğitim yapmış olmak sıralamanın yapılmasında dikkate alınabilecek diğer ölçütlerdir. Ancak herhâlde, kurgulanacak sistemde temel alınacak ölçütlerin objektif olması gerekmektedir. Zira bir kamu hizmetini kamu gücü ayrıcalıklarını kullanarak yerine getirecek icra görevlisinin objektif ölçütlere göre atanması hem temel anayasal ilkelere uygun olacak hem de kamu vicdanını yaralamayacaktır. Sistemin menşei olan Fransa’da dahi söz konusu düzenleme hakkında 2014 yılında Fransız Danıştay anayasaya aykırılık itirazında bulunmuştur. Keza, 2014 yılında Macron Yasası’nın ilk hâli yasalaşsaydı kanunî değişiklikle de bu duruma son verilecekti. O hâlde yüzyıllara dayanan bir birikimin sonucu olarak halefini tayin etme hakkını uygulamakta olan Fransa’da bile bu hakka ilişkin zaman zaman kuvvetlenen çekinceler mevcutken, bunun hukukumıza olduğu gibi alınması sadece hukukî açıdan değil hukuk politikası bakımından da hatalı olacaktır.

Ofis hakkının detaylı incelemesi sonucu da ortaya çıktığı üzere, bir yandan kamu hizmeti mahiyetinde faaliyetler yerine getiren ve Bakanlık’ın çok sıkı denetimine tabi olan *huissier de justice* öte yandan serbest çalışmakta ve ofisini kendisi organize etmektedir. Bu iki konseptin birbirine tamamen farklı olduğu ve tam da bu nedenle mesleğe herkesçe kabul edilen bir orijinallik verdiği belirtilmektedir¹²⁴.

¹²⁴ Safar/Rushe, s. 19. Ayrıca bkz. Catala/Terré, s. 173. İcra görevlisi, Devlet’çe düzenlenen bir mesleği icra etmekle beraber paradoksal biçimde bağımsız bir görevlidir (Guinot, **Valeurs**, s. 18; Thierry Guinot, **L’éthique de la profession d’huissier de justice: nouveaux aspects. La rapport à l’instrumentalisation**, Éthique et professions judiciaires (Editör: Natalie Fricero), Nice 2004, s. 11). Yine mesleğin kendine özgü bir yapıda olduğu ifade edilmektedir (Douence/Azavant, s. 379; Bot, s. 22). Keza “otonom” ifadesi de mesleği tarif ederken kullanılmaktadır (CNHJ, **Dossier**, s. 18). Mathieu-Fritz ise, mesleğin yüzyılları aşan bir tarihe ve istisnâî bir profesyonel yapıya sahip olduğuna

Meslek, Adalet Bakanlığı Medenî ve Adlî İşler Dairesi, Meslekler Şubesi tarafından Ulusal Meslek Odası'nın katılımıyla düzenlenmekte ve icra görevlilerinin seçtikleri temsilcilerden teşekkül eden meslek odalarınca temsil edilmektedir.

B. Mesleğin Kamusal Niteliği

1. Yapılan İşin Kamu Hizmeti Olup Olmadığı Meselesi

Cebrî icra hukuku özel hukuk ilişkileriyle bağlantılı olması itibarıyla özel hukuka, kamu gücünü elinde bulunduranlar tarafından uygulanması itibarıyla kamu hukukuna ait özellikler ihtiva etmektedir¹²⁵. İcra faaliyetiyle amaçlanan mahkeme kararının hüküm fıkrasının yerine getirilmesidir¹²⁶. *Huissier de justice*'in icra hukukuna ilişkin işlemleri geniş anlamda yargı faaliyetine dâhil olup kamu menfaatini amaçlayan ve kamu gücüne dayanan faaliyetler olmaları sebebiyle kamu hizmeti teşkil eder¹²⁷. Abbou/Nicod, icra faaliyetinin bir kamu hizmeti olduğunu ve *huissier de justice*'in bir imtiyaz sahibi olarak değerlendirilebileceğini ifade etmektedirler¹²⁸.

Hukumumuzda da cebrî icra faaliyetinin kamusal bir faaliyet olduğu hususunda tereddüt edilmese de bu faaliyetin yargısal bir faaliyet mi idarî bir faaliyet mi olduğu meselesine dikkat çekilmiştir¹²⁹.

2. İcra Görevlisinin Kamu Görevlisi Olup Olmadığı Meselesi

İcra görevlisi bir kamu görevlisi, bakanlık yetkilisi ve adalet yardımcısıdır¹³⁰ (45-2592 sayılı KHK m.1). İcra görevlisinin kamu görevlisi olduğu hususunda

vurgu yapmaktadır (Mathieu-Fritz, **Evolution**, s. 12). Bénard ise mesleğin bu ikili yönünü “melez” kelimesiyle tanımlamayı seçmiştir (Bénard, s. 3). Ayrıca bkz. Mathieu-Fritz, **Les mutations**, s. 56.

¹²⁵ Miniato, s. 2; Leborgne, s. 7-8, s. 137; Laborde-Lacoste, s. 280. Ayrıca bkz. Berkin, s. 12; Yıldırım/Deren-Yıldırım, s. 2. Doktrinde bu durum özel hukuk-kamu hukuku ilişkisi veya karşılığı olarak ifade edilmektedir (Özekes, **İlkeler**, s. 35, s. 38).

¹²⁶ Guinot, **Valeurs**, s. 175.

¹²⁷ Olombi, s. 22; Bénard, s. 98 vd.; Dujardin, **Les huissiers**, s. 119; Özbek, **İlâmlı İcra**, 279 vd. Bu esas AİHM kararlarında da istikrarlı biçimde ortaya konmuştur. Kararlar için bkz. yuk. §1, I, B.

¹²⁸ Abbou/Nicod, N. 2 ve kn. 314; ayrıca bkz. **Les huissiers**, s. 501.

¹²⁹ Berkin, icra memurunun işlemlerinin kazaî mahiyette değil idarî mahiyette olduğunu belirtmiştir (Berkin, s. 19). Üstündağ, bunun pratik bir önemi olmadığını ifade etmiştir (Üstündağ, **İcra**, s. 9 vd.). Pekcanitez, icra memurlarının işlemlerinin yargısal değil idarî olduğunu ancak adlî sahaya ilişkin olup burada etkili olduğunu belirtmiştir. Bu görüş ve doktrindeki diğer görüşler için bkz. Pekcanitez, **Şikâyet**, s. 8 vd. Cebrî icra organlarının geniş anlamda yargı mercilerine dâhil olduğu da ifade edilmiştir (Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, **İcra**, s. 49). Yine, icra müdürünün daha çok “adlî” denebilecek bir sahada faaliyet gösterdiği, adlî memur olduğu ve yaptığı işlemlerin Avukatlık Kanunu m. 35/I manasında adlî işlem olduğu ifade edilmiştir (Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz, **İcra**, s. 51).

¹³⁰ Leborgne, s. 150; Olombi, s. 15; Piédelièvre, s. 63; Mathieu-Fritz, **La compétence**, s. 178; Mathieu-Fritz, **Evolution**, s. 13; Mathieu-Fritz, **Les huissiers**, s. 12; Gaëlle Deharo, **La nature**

doktrinde de tereddüt yoktur¹³¹. Yukarıda ofis hakkının unvan boyutu açıklanırken mesleğin kamusal yönü ortaya konmuşsa da meslek mensuplarının kamu görevlisi olup olmadığı meselesinin incelenerek somutlaştırılması gerekmektedir.

İcra görevlisi Adalet Bakanlığı kararı ile atanır ve görev yaptığı yerdeki istinaf mahkemesi nezdindeki başsavcının gözetimi altında vazifesini eda eder¹³². Staja kabulden meslekten ayrılmaya kadar her aşamada Adalet Bakanlığı, cumhuriyet savcıları ve meslek odaları ciddi kontroller uygulamaktadırlar. Adalet Bakanı bir kişiyi “icra görevlisi” olarak atamakla ona kamu yararına faaliyetler icra etmek üzere kamu gücünün bir kısmını devreder¹³³. İşte icra görevlisi kendisine devredilen kamu gücü nedeniyle bir kamu görevlisidir¹³⁴. İcra görevlilerinin tekel kapsamına giren faaliyetlere ilişkin hazırladıkları tutanakların (örneğin cibrî icra faaliyeti çerçevesinde tutulan tutanakların ve tebligat faaliyeti kapsamında tebligatın yapıldığını ve yapılış saatini ortaya koyan tutanakların) resmî senet mahiyetinde olması ve aksinin ancak sahtelik davasıyla ortaya konulabilmesi de bu özelliğin bir yansımasıdır¹³⁵.

İcra görevlisinin tabi kılındığı yükümlülükler de kamu görevlisi olduğunu ortaya koymaktadır. Şöyle ki; icra görevlisinin borçlunun da menfaatlerini olabildiğince koruması gerekmektedir. Borçlunun haklarının ihlâlî hâlinde icra görevlisi bir Bakanlık yetkilisi olması ve kamu gücünü kullanması nedeniyle sorumlu olur¹³⁶. Keza icra görevlisinin, cibrî icra faaliyetinden etkilenen üçüncü kişilerin haklarına azami ölçüde riayet etmesi gerekmektedir. Alacaklının vekili konumundaki icra görevlisinin alacaklı dışında borçluya ve üçüncü kişilere karşı da

juridique des actes d’huissier de justice, Gazette du Palais, 30/01/2007, n°30, (www.lextenso.fr), s. 3.

¹³¹ Guinchard/Varinard/Debard, s. 1120; Piédelièvre, s. 66; Leborgne, s. 149-150; Hoonakker, s. 77 vd.; Abbou/Nicod, N. 1; Crémieu, s. 35; Thuderoz, s. 210; Emmanuel Blanc, **Les nouvelles procédures d’exécution Commentaire article par article de la loi n 91-650 du 9 juillet 1991 et des décrets d’application**, 2. Édition, Paris 1994, s. 37 vd.; Claude Brenner, **Procédures civiles d’exécution**, 8. Édition, Paris 2015, s. 47; Parisot/Jauffret, s. 65; René Lauba/Adrien Lauba, **Le contentieux de l’exécution**, 12. Édition, Paris 2014, s. 911 vd.; Benoît Nicod, **Les voies d’exécution**, Paris 1995, s. 22; Catala/Terré, s. 195-196; Mathieu-Fritz/Quemin, **Les officiers ministériels**, s. 108; Miniato, s. 57; Guinot, **Valeurs**, s. 175 vd.; Jauffret/Normand, s. 69; Mourre-Schreiber, s. 227; Taisne, **Institutions judiciaires**, s. 102. Ayrıca bkz. **Les huissiers**, s. 500.

¹³² Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard, s. 695-696; Olombi, s. 21.

¹³³ Abbou/Nicod, N. 10; François Vinckel, **Droit de l’exécution forcée**, Paris 2008, s. 121; Le Fur, N. 1; Miniato, s. 57; Mathieu-Fritz, **Evolution**, s. 13; Guinot, **Nouveaux aspects**, s. 11.

¹³⁴ Guinot, **Valeurs**, s. 517.

¹³⁵ Taisne, **Institutions judiciaires**, s. 102. Ayrıca bkz. Özbek, **İlâmlî İcra**, s. 264-265. Yine belirtmemiz gerekir ki 1997 yılında bir milletvekilinin sorusu üzerine dönemin Adalet Bakanı tarafından, kendilerine bahşedilen kamu gücü nedeniyle icra görevlilerinin kamu görevlisi niteliği teyit edilmiştir (Leborgne, s. 150).

¹³⁶ Leborgne, s. 159.

yükümlülüklerle tabi kılınmış olması kamu görevlisi olduğunun bir göstergesidir. Keza icra görevlisi, görevi icabı ciddi yükümlülüklerle tabi kılınmıştır¹³⁷. Görevin gereği tabi olunan bu yükümlülükler de icra görevlisinin kamu görevlisi olmasının sonuçları olarak değerlendirilmektedir.

Özetle denebilir ki, icra görevlisi yaptığı icra hukuku muamelelerini kendisine devredilen kamu gücüne dayanarak Devlet namına gerçekleştirdiğinden kamu görevlisidir¹³⁸. Ancak *huissier de justice*'in klâsik manada bir kamu görevlisi (memur) olmadığı da açıktır. Çünkü klâsik manada memurların; kamu hukuku tüzel kişilerince atanmaları, kamusal hiyerarşi dâhilinde çalışmaları, maaşlarının kamu hukuku tüzel kişilerince ödenmesi ve kamusal statüye tabi olmaları gerekmektedir¹³⁹. Ancak, *huissier de justice* Devlet tüzel kişiliğine dâhil olarak maaşlı biçimde çalışmamakta olup gelirini müvekkillerinden elde etmekte, diğer meslek mensuplarıyla ciddi bir rekabet içinde faaliyetlerini yerine getirmekte ve herhangi bir hiyerarşiye tabi olmaksızın bağımsız bir biçimde vazifesini icra etmektedir¹⁴⁰. O hâlde *huissier de justice*, serbest meslek mensubu bir kamu görevlisidir; kesinlikle bir memur (*fonctionnaire public*) değildir¹⁴¹. 18.-19. yüzyıllar ve 20. yüzyılın başları bakımından mesele tartışmalı¹⁴² olsa da 1946 yılında devlet memurlarının tabi olacağı kurallar düzenlenmiş ve icra görevlileri de bu kurallara tabi kılınmamıştır¹⁴³.

¹³⁷ Bu yükümlülükler için bkz. §3, III, B.

¹³⁸ Safar/Rushe, s. 7.

¹³⁹ Jean-Marie Auby/Jean-Bernard Auby/Didier Jean-Pierre/Antony Taillefait, **Droit de la fonction publique**, 7. Édition, Paris 2012, s. 42 vd.; Hartman, §I, A; Gözler/Kaplan, s. 618.

¹⁴⁰ Bénard, s. 84 vd.; Mathieu-Fritz, **La compétence**, s. 178; Crémieu, s. 36; Auby/Auby/Jean-Pierre/Taillefait, s. 35. Fransız sistemine benzer bir sisteme sahip Romanya'da icra görevlisinin, karma muhtevada (hem idarî hem yargısal yönü olan) faaliyetler yerine getiren özel bir organ olduğu da ifade edilmektedir (Hurubă, s. 155-156).

¹⁴¹ Leborgne, s. 149-150; Régoli, s. 208; Scarano, s. 222. Fransız hukukunda sınırlı sayıdaki serbest mesleklerin mensupları aynı zamanda kamu görevlisi niteliğini haizdirler. Mensuplarına aynı zamanda kamu görevlisi niteliği veren bu meslek grupları, icra görevlileri, noterler, açık artırma yetkilileri ile ticaret mahkemelerinde çalışan *clerc*lerdir (Safar/Rushe, s. 8).

¹⁴² İcra görevlisinin statüsüyle ilgili tartışmalara geniş ölçüde girilmesi çalışmanın amacını ve boyutlarını aşacaktır. Bu konudaki tartışmalar için bkz. Bénard, s. 5 vd. Ancak kısaca belirtmek gerekirse, yazar, başlangıçta memur tanımının henüz tam anlamıyla yapılamadığının ve yargı kararlarıyla ortaya konan ölçütlerle konunun somutlaştırılmaya çalışıldığının altını çizerek meselenin bu açıdan da zorluk teşkil ettiğine dikkat çekmiştir (Bénard, s. 5-6). Bu ölçütler çerçevesinde memurun, Devlet veya kamu tüzel kişilerinde ve bir hiyerarşi dâhilinde sürekli çalışan kişiler olarak tanımlanması mümkündür. Ancak şu da belirtilmelidir ki icra görevlisinin memur olup olmadığı hususunda kamu otoriteleri de tarihsel süreçte tereddüt içinde kalmıştır. Öyle ki icra görevlisi başlangıçta ceza hukuku manasında memurlar gibi korunmuş, daha sonra Medenî İdareler Komisyonu tarafından memur olmadıkları yönünde bir görüş verilmiş; bundan sonra ise Fransız Danıştay tarafından faaliyetleri sırasında memur oldukları açıklanmıştır. 1810 tarihli Ceza Kanunu'nda ise aleyhine işlenen belli suçlar bakımından ceza hukuku anlamında memura benzer şekilde değerlendirilmiştir (Bénard, s. 6).

¹⁴³ Bénard, s. 8-9. Özbek, Fransa'da icra görevlilerinin Bakanlık personeli olduğunu belirtmiştir (Özbek, **İlâmlı İcra**, s. 276-277). Eserin aynı yerinde Fransız icra memurunun serbest meslek

Aşağıda detaylı olarak inceleneceği üzere icra görevlileri, Bakanlıkça yetkilendirilen diğer tüm kamu görevlileri gibi görevlerini icra ederken maruz kalabilecekleri müdahalelere karşı Ceza Kanunu m. 433-5 ile korunmuşlardır. Örneğin icra görevlisinin tebligat için veya cebrî icra faaliyeti için meskene girmesi sırasında maruz kaldığı saldırılar ile mahkeme nezdinde görevini ifa ederken maruz kaldığı saldırılar bu kapsamdadır¹⁴⁴. İcra görevlilerine sağlanan bu özel korumanın nedenleri kolaylıkla anlaşılabilir. Çünkü icra görevlileri, adaletin iyi işlemesine hizmet etmekte ve hukuk devletinin aslî bir unsurunu oluşturmaktadırlar¹⁴⁵. Cebrî icranın icbar edici yönü bu korumayı zarurî kılmaktadır¹⁴⁶. Ve bu özel koruma göstermektedir ki, icra görevlileri alelade serbest çalışanlar değil ceza hukuku manasında memurlar gibi korunmakta olan kamu görevlileridir¹⁴⁷.

İcra görevlisinin bir kamu görevlisi olduğunu tespit ettikten sonra, kuvvetler ayrılığının olduğu bir sistemde hangi erkten aldığı kuvveti kullandığını da kısaca belirtmemizde fayda vardır. İcra görevlileri aynen hukukumuzda olduğu gibi¹⁴⁸ yargısal değil idarî bir kuvvet kullanırlar¹⁴⁹. Şüphesiz ki yerine getirilen faaliyet yargısal faaliyete hayat vermekte ve onunla sıkı bir bağlantı içinde bulunmaktadır. Ancak, kullanılan kamu gücü yürütme erkinin verdiği bir güçtür¹⁵⁰.

mensubu olduğu da ifade edilmiştir. O hâlde burada Bakanlık personelinden kastedilen Bakanlıkça yetkilendirilme olsa gerektir. Aksi takdirde “Bakanlık personeli” ibaresi mesleğe uygun bir tanımlama olmayacaktır.

¹⁴⁴ Guinchard/Varinard/Debard, s. 1121-1122.

¹⁴⁵ Guinchard/Varinard/Debard, s. 1122; Nicod, s. 22; **Les huissiers**, s. 500. Ayrıca bkz. AİHM, Pini ve diğerleri/Romanya, Başvuru no: 78028/01 ve 78030/01, T. 22.06.2004, pr. 183.

¹⁴⁶ Nicod, s. 22-23.

¹⁴⁷ Alain Chemama-Marc Dalloz/Christine Courtin, **Fonctionnaires et droit pénal: Des justiciables comme des autres**, Paris 2015, s. 189.

¹⁴⁸ Örneğin şikâyet prosedüründe icra mahkemesinin yalnızca işlemi iptal etmekle yetinmesi ve icra memuru yerine geçerek işlemi yapamaması (Pekcanitez, **Şikâyet**, s. 160-161; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, **İcra**, s. 142; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, **Ders Kitabı**, s. 113) kuvvetler ayrılığının bir yansımasıdır.

¹⁴⁹ Bu konudaki tartışmalar için bkz. Pekcanitez, **Şikâyet**, s. 8 vd. Ayrıca bkz. Dujardin, **Les huissiers**, s. 117.

¹⁵⁰ Denyse Chabot-Léonard, **Saisies conservatoires et saisies-exécutions**, Brüksel 1979, s. 18-19. İcra görevlisinin tebligat dâhil olmak üzere yargısal faaliyetin yürütülmesine destek olan faaliyetleri bakımından yargı erkinin yardımcısı olduğu belirtilmekle beraber, mahkeme kararlarının icrası noktasında yürütme erkinin bir organı olduğu vurgulanmıştır (Dujardin, **Les huissiers**, s. 117). İcra görevlileri ile mahkemeler arasında hukuksal manada ve organizasyonel anlamda tam bir ayrılık olduğu da ifade edilmiştir (Woopen, s. 9). Ancak, icra görevlisinin işlemlerine karşı icra hâkimine başvuruluyor olması aslında bu yargının geçerliliğinin kalmadığını ortaya koymaya yeterlidir. Gerçekten de mahkeme ile icra görevlisi arasında ciddi bir ayrılık olsa da yazarın ifade ettiği tam bir ayrılık söz konusu değildir.

C. Serbest Meslek Niteliği

İcra görevlileri, kamu görevlisi olmalarının yanında serbest meslek icra etmektedirler. Mesleğin serbest meslek yönünü ve bağımsız karakterini ortaya koyan en önemli husus ofis hakkıdır.

Fransız hukukunda cibrî icra faaliyeti, devlete bağlı olarak çalışan memurlarca değil serbest çalışan icra görevlilerince yerine getirilmektedir. İşte bu serbest çalışma mesleğin “serbest” yönünü ortaya koymaktadır ve mesleğin bu yönü icra görevlilerine mahkeme kararlarının icrasında ciddi bir serbestlik sağlamaktadır. İcra görevliliğinin, serbest meslek çerçevesi içerisinde Devlet’çe düzenlenmiş bir meslek olduğu ifade edilmiştir¹⁵¹. İcra görevlisinin hiyerarşik bir üstü yoktur ve bu bağımsızlığının garantisidir¹⁵². Meslek mensupları yalnızca kanunların ve meslek kurallarının emrindedirler. Ancak, icra teşkilâtının serbest meslek esaslarına tabi şekilde organize edilmiş olması sosyal devlet ilkesi çerçevesinde okunmalıdır. Örneğin nafaka alacaklıları ücretsiz olarak alacaklarının tahsilini sağlamaktadırlar¹⁵³.

Tekrar vurgulayalım ki, icra görevlisi Adalet Bakanlığı’na atanan serbest çalışan bir profesyoneldir¹⁵⁴. Bir serbest çalışan olarak ofisini, çalışanlarını ve işini adeta bir şirket müdürü gibi organize eder¹⁵⁵. İcra görevlisi Bakanlıkça belirlenen tarife göre ücret alır ve aylık geliri iş hacmine göre belirlenir¹⁵⁶. Yani ne kadar işlem yaparsa geliri de o ölçüde artar. Hemen belirtilmelidir ki, meslek Ortaçağ’dan bu yana bağımsız bir statüye sahiptir. Monarşiyle yönetilen dönemde de devrimlerin yapıldığı dönemde de bu niteliğini muhafaza etmiştir. Çünkü, icra görevlilerinin faaliyetleri vergiyi gerektirmekte ve söz konusu vergi hazinenin önemli bir gelir kaynağını teşkil etmekteydi¹⁵⁷.

¹⁵¹ Hartman, §I, A.

¹⁵² Dujardin, **Les huissiers**, s. 119. Safar/Rushe, s. 7. İcra görevlisinin bağımsızlığı temel bir ilke olarak ortaya konmaktadır (Stoica, **Droit européen**, s. 178).

¹⁵³ **Les huissiers**, s. 505. Bu kişilerden başlangıçta bir ücret alınmamakta, tahsilden sonra ise masraflar genel kurala uygun olarak nafaka borçlusunun üzerinde kalmaktadır.

¹⁵⁴ İcra görevlisi Devlet tarafından ihsan edilen tekeli özel bir kontekste (serbest meslek olarak) yerine getiren bir kamu görevlisidir (Thuderoz, s. 210). Ayrıca bkz. Safar/Rushe, s. 7; Le Fur, N. 1. Profesyonel mesleklerin bazı temel özellikleri vardır. Bunlar; özel bir bilgiye sahip olma, meslek örgütlerinin bulunması ve bu örgütlerin Devlet karşısında özerk bir konuma sahip olmalarıdır (Zafer Cihirlioğlu, **Türkiye’de Hukuk Mesleği**, Ankara 1997, s. 7).

¹⁵⁵ Safar/Rushe, s. 7; Guinot, **Nouveaux aspects**, s. 11.

¹⁵⁶ Mathieu-Fritz, **La resistible integration**, s. 77.

¹⁵⁷ Safar/Rushe, s. 7.

Memur olmayan icra görevlisinin, bütçe masraflarını önemli ölçüde kısacağı düşünülebilir¹⁵⁸. Çünkü, Devlet binlerce personelin maaşlarını ve yüzlerce dairenin organizasyon giderlerini ödeme yükünü üzerinden atacaktır. Ancak her tezin bir karşı tezi olduğu gibi 1970’li yıllarda icra teşkilâtının devlet içine alınması gündeme geldiğinde ileri sürülen bir karşı tez de, memur olmayan icra görevlisinin aldığı yüksek ve nispî ücretlerin statik bir enflasyon nedeni olduğudur¹⁵⁹. Memur olmayan icra görevlisinin icra faaliyetini pahalılaştırmakla kalmadığı ve aynı zamanda basitleşmesinin de önüne geçtiği ileri sürülmüştür. Ancak serbest meslek esaslarına tabi icra sistemini savunanlarca altı çizilen bir husus vardır, o da icra görevlisince gider olarak tahsil edilen paraların yaklaşık %64’ünün çeşitli adlar altında Devlet’e vergi olarak gittiği gerçeğidir. Yani bu kişilere göre aslında pahalılığın sebebi sistemin serbest meslek esaslarına tabi olması değil bizatihi Devlet’in kendisidir. Yine prosedürün basitleşmesine engel olan bir sistem olduğuna ilişkin eleştiriye karşılık olarak ise aslında kompleks ve iyi organize edilmiş mekanizmalarla dava sayısının azaltıldığı vurgulanmıştır¹⁶⁰.

Öte yandan icra görevlisinin memur statüsünden çıkarılmasını her soruna deva olacak bir çözüm olarak algılamamak gerekir¹⁶¹. Çalışmamızın başında bu hususu ortaya koymak sistemi eleştirel biçimde incelemek için önemlidir. Fransız hukukundaki serbest meslek esaslarına tabi icra teşkilâtının tarihsel temelleri vardır. Sistemin korunmasının ve diğer devletlere sirayet etmesinin ise politik gerekçeleri vardır. Fransız hukukunun tarihsel arka planlı *huissier de justice*’i komünizmin zayıflaması üzerine diğer ülkelerde de teveccüh görmüştür¹⁶². Ancak bakanlıkça yetkilendirilen serbest meslek mensubu icra görevlisi Fransız hukukunda da

¹⁵⁸ Özbek, **İlâmlı İcra**, s. 280. İcra teşkilâtının serbest meslek mensuplarından oluştuğu ülkelerde kalite standartlarının mevcudiyeti ve bunlara riayetini daha yüksek olduğu da ifade edilmiştir (CEPEJ, 281 vd.). Bu durum da serbest meslek esaslarına tabi icra teşkilâtlarının bir başka olumlu yönüdür.

¹⁵⁹ Mathieu-Fritz/Quemin, **Les officiers ministériels**, s. 112.

¹⁶⁰ Languier/Conte/Blanchard, s. 39.

¹⁶¹ CEPEJ’in hazırladığı rapora göre Fransa’da da icra sistemine ilişkin şikâyetler (özellikle prosedürün uzunluğu noktasında) Türkiye’ye benzerdir (CEPEJ, s. 284). Özkes, Türk yargı alışkanlıkları ve kötüye kullanımlar sebebiyle icra teşkilâtının özelleştirilmesine sıcak bakmamaktadır (Özkes, **Öneri**, s. 928). Her ne kadar bu eserde özelleştirmeden bahsedilmiş olup icra teşkilâtının özelleştirilmiş olduğu sistemlere dönük bir eleştiri yapılmaktaysa da, bu eleştiriden idare hukuku manasında teknik anlamda bir özelleştirmenin söz konusu olmadığı Fransız sistemi değerlendirilirken de istifade etmek mümkündür. Özbek de Fransız sistemindeki durumu özelleştirme olarak değil özerkleştirme olarak ifade etmiştir (Özbek, **İlâmlı İcra**, s. 277). Stoica, serbest meslek esaslarına tabi teşkilatlanmanın bizdekine benzer problemler yaşayan Avusturya’ya bünyesel zorluklar sebebiyle uymayacağını ifade etmiştir (Stoica, **Statut**, s. 952-953).

¹⁶² Benguerliche, s. 44-45.

tartışılmıyor değildir¹⁶³. Çünkü devletin egemenliğinin tabii sonucu olan icra faaliyetinin bakanlıkça yetkilendirilen özel kişiler eliyle görülmesi devletin klâsik rolüyle de bağdaşmamaktadır. Özellikle Sosyalist Parti iktidarlarında icra görevlileri ve bakanlıkça yetkilendirilen diğer serbest mesleklerin statüsü tartışma konusu olmuştur. Yani sahip olunan bakış açısına ve hâkim ideolojiye göre bu mesleğin algılanışı da değişmektedir. Örnek vermek gerekirse 1970'lerde Fransa'da icra görevlisinin kademeli olarak devlet memuru hâline getirilmesi düşünülmüştür¹⁶⁴.

İcra personelinin statüsünden bağımsız olarak belirtmek gerekir ki Avrupa Konseyi'nin icraya ilişkin temel ilkeleri ortaya koyduğu 9 Eylül 2003 tarihli ve (2003)17 sayılı tavsiye kararına uygun biçimde güvenlik, şeffaflık, ahlaklılık, meslekî yetkinlik ve sorumluluk ilkeleri çerçevesinde icra teşkilatımızın yeniden organize edilmesi gerektiği kuşkusuzdur. Ancak Konsey'in icra teşkilâtında görevli kişilerin statüsüne dönük bir tavsiyesi söz konusu değildir. Diğer ülkelerde genel eğilim icra teşkilâtlarının Devlet tüzel kişiliğinin dışına çıkarılması yönünde olsa da, Türk icra teşkilâtının yeniden yapılandırılması hâlihazırdaki memurluk statüsü çerçevesinde de yapılabilir. Teşkilâtın yeniden yapılandırılmasında AİHM tarafından icra hukukuna ilişkin verilen kararların gözetilmesi gerekmektedir de AİHM kararlarında serbest meslek mensuplarından teşekkül eden sistemlere dönük açık bir öneri yoktur¹⁶⁵.

Mesleğin serbest meslek niteliği ve yoğun liberal karakteri ortaya konulduktan sonra icra görevlilerinin özel hukuk sâheleriyle olan ilişkilerine de kısaca değinilmesinde fayda vardır. İcra takibinde icra görevlisi ve takiple ilgili kişiler arasında çeşitli ilişkiler kurulur. Bu ilişkilerden en önemlileri takibin tarafları olan

¹⁶³ Bu tartışmalar için bkz. Mathieu-Fritz/Quemin, **Les officiers ministériels**, s. 111 vd. Miniato da eserinde kısaca icra görevlisinin statüsüne dönük serbest meslek mensubu hâline getirme ve memurlaştırma eğilimlerine değinmiştir. Ancak yazara göre icra görevlisinin daha da bağımsız bir statüye kavuşturulması (icra görevlilerinin Bakanlık yetkilisi olmaktan çıkarılması) kamu gücünün kullanılmakta olması ve kullanılmaya devam etmesi gereği karşısında pek mümkün değildir. Öte yandan icra görevlisinin icra memuruna dönüştürülmesi ise tarihsel karşılığı olmayan ve bütçeye yük getiren bir yaklaşım olacağından bu da pek isabetli sayılamaz (Miniato, s. 58). Attali Komisyonu sınırlayıcı ve koruyucu ilkelerin (sınırlı sayı ilkesi gibi mesleğe girişi zorlaştıran ilkelerin) esnetilerek mesleğin rekabete açılmasının gerektiğini belirtmiştir. Bu rapor için bkz. <http://www.ladocumentationfrancaise.fr/var/storage/rapports-publics/084000041.pdf>, özellikle, s. 155. Komisyon çalışmalarıyla ilgili olarak ayrıca bkz. Hélène Hoepffner, **Le démantèlement du notariat ne viendra pas du Conseil Constitutionnel**, Les nouveaux Cahiers du Conseil Constitutionnel, Sayı:47, s. 187 vd. Yine mesleğin liberal karakterini yumuşatmaya dönük yasa tasarıları için bkz. Bénard, s. 5.

¹⁶⁴ Mathieu-Fritz/Quemin, **Les officiers ministériels**, s. 112.

¹⁶⁵ Doktrinde AİHM kararlarında açıkça belirtilmese de öngörülen standartların serbest meslek esaslarına tabi sistemlerle örtüştüğü ifade edilmektedir. Yani zımnî bir şekilde ifade ediliyor olsa da AİHM'nin serbest meslek esaslarına tabi sistemleri önerdiği ileri sürülmektedir (Benguerraiche, s. 71).

alacaklı ve borçlu ile kurulur¹⁶⁶. Ancak bazen takip kapsamında üçüncü kişilerle de münasebetler söz konusu olur.

İcra görevlisi alacaklıyla olan ilişkisi bakımından onun vekili konumundadır¹⁶⁷ ve takip için gerekli işlemleri yapmayı üstlenmiştir. Vekâlet ilişkisinin detayları aşağıda ayrıca ortaya koyulacağından burada daha fazla bilgi verilmeyecektir¹⁶⁸. Ancak şuna dikkat çekelim ki teorik anlamda beklenen icra faaliyetinin idarî bir işleminden ibaret olması iken, burada alacaklının vekili konumundaki icra görevlisi bu faaliyeti yerine getirmektedir¹⁶⁹.

Cebrî icra faaliyeti borçlunun haklarına ciddi bir müdahaleyi barındırdığından her aşamada borçlu ile icra görevlisinin karşı karşıya gelmesi mümkündür. Ancak, borçlu ile icra görevlisi arasında akdî bir ilişki yoktur. İcra görevlisi borçlu bakımından, devletin icra faaliyetini gerçekleştirmek üzere yetkilendirdiği kişi konumundadır¹⁷⁰.

Hukukumuzda olduğu gibi, icra görevlisi icra faaliyeti esnasında borçla ilgisi olmayan kişileri (borçluyla birlikte yaşayanları, aile bireylerini ve diğer kişileri) de etkileyen işlemler yapabilmektedir¹⁷¹. İşte icra görevlisinin üçüncü kişilerin haklarına haksız müdahalesi sonunda hakları haleldar olan üçüncü kişiler, icra görevlisine karşı haksız fiile dayalı sorumluluk davası açabileceklerdir¹⁷².

D. Mesleğin İcrasının Tekel Oluşturması

İcra görevlileri, cebrî icra faaliyeti başta olmak üzere bazı aktiviteleri tekel olarak icra etmektedirler. Burada kastedilen husus bazı faaliyetlerin yalnızca icra görevlisi olan kişilerce yerine getirilmesine cevaz verilmesidir. Mesleğin icrasının

¹⁶⁶ Leborgne, s. 45 vd.; Piédelièvre, s. 22 vd. Doktrinde icra prosedürünün üç temel aktörü olarak gösterilen alacaklı, borçlu ve icra görevlisi sosyolojik manada da incelenmeye değer olduğu ifade edilmiştir (Mathieu-Fritz, **La compétence**, s. 175).

¹⁶⁷ Leborgne, s. 159; Mathieu-Fritz, **La resistible integration**, s. 77; Eugène Garsonnet/Louis Josserand, **Traité Élémentaire des Voies d'Exécution**, Paris 1920, s. 10; Jean Paul Spinelli, **La responsabilité professionnelle des huissiers de justice**, Éthique et professions judiciaires (Editör: Natalie Fricero), Nice 2004, s. 23; Miniato, s. 62; Fricero, **Les institutions**, s. 173; Jacques Prévault/Jean Vincent, **Voies d'exécution**, 11. Édition, Paris 2001, s. 3; Tendler, s. 44; Régoli, s. 211; Giudicelli-Delage, s. 112; Laborde-Lacoste, s. 283.

¹⁶⁸ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. aşağıda §3, I, A ve §3, III, A.

¹⁶⁹ Garsonnet/Josserand, s. 12-13. Hukukumuzda icra memurları; alacaklının, borçlunun veya diğer ilgililerin temsilcisi veya vekili değildir (Arslan/Tanrıver, s. 222).

¹⁷⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz. aşağıda §3, III, B.

¹⁷¹ Leborgne, s. 107, s. 120 vd.; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, **İcra**, s. 79; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, **Ders Kitabı**, s. 65; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz, **İcra**, s. 284 vd.; Özekes, **İlkeler**, s. 39.

¹⁷² Ayrıntılı bilgi için bkz. aşağıda §3, IV, B, 2.

tekel oluşturması, icra görevlilerinin ofis hakkının unvan boyutunun bir sonucudur¹⁷³.

İcra görevlilerinin tekel olarak icra ettikleri faaliyetlerin başlıcaları mahkeme tutanaklarının, yargılamaya ilişkin diğerk belgelerin ve cebrî icra evrakının taraflara tebliğı ile cebrî icra faaliyetlerinin yürütölmesidir¹⁷⁴. Doktrinde cebrî icra faaliyetlerinin yürütölmesinin dar anlamıyla anlaşılması gerektiğı ve bu bağlamda yalnızca cebrî icra takipleri ile ihtiyatî haciz prosedürünün tekel kapsamında kabul edilmesi gerektiğı, adlî teminatların bu kapsamda olmadığı belirtilmiştir¹⁷⁵.

Devlet alacakları ve diğerk kamusal alacakların tahsilinde kurumların bünyesindeki memurlar da yetkili olduğundan (her ne kadar icra görevlilerinin de tevkil edilebilmesi mümkün ise de) tekelin kapsamında değildir¹⁷⁶.

İcra görevlilerinin tekel hakkı sıkı şekilde korunmuştur. Öyle ki, bu tekeli ihlâl etmek suç teşkil etmekte¹⁷⁷ ve ihlâl suretiyle yapılan işlemler butlanla değil, yoklukla malûl kabul edilmektedir¹⁷⁸. Sıkı bir biçimde korunan tekel hakkının karşısında ise mesleğın Bakanlık'ça ciddî biçimde kontrol edilmesi bir güvence olarak yer almaktadır¹⁷⁹.

Ancak faaliyetlerin tekel olarak yerine getirilmesinin yanlış anlaşılmaması gerekir. Zira, aslında münferit olarak bir icra görevlisinin bir yargı çevresinde tekel olması (o yargı çevresinde tek icra görevlisi kalması olasılığı hariç) söz konusu değildir. Yani tekel hakkı münferit bir icra görevlisine değil, o yargı çevresinde faaliyet gösteren tüm icra görevlilerine aittir. Tekel hakkının, sınırlı sayı ilkesiyle beraber ve hatta içinde¹⁸⁰ değerkendirilmesinin sebebi de budur. İşte bunun sonucu olarak, yargı çevresini paylaşan icra görevlileri arasında bir rekabet vardır¹⁸¹. Ancak yargı çevresi içerisindeki meslekî faaliyet, icra görevlisi olmayan kişilere ve icra

¹⁷³ Catala/Terré, s. 191.

¹⁷⁴ Tekel olarak icra edilen faaliyetlerle ilgili ayrıntılı açıklamalar için bkz. aşa. ř2, I.

¹⁷⁵ Pierre Julien/Gilles Taormina, **Voies d'exécution et procédures de distribution**, 2. Édition, Paris 2010, s. 99. Detaylı açıklamalar için bkz. aşa. ř2, I, A, 1, a.

¹⁷⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz. aşa. ř2, I, A, 1. Ayrıca bkz. Julien/Taormina, s. 100.

¹⁷⁷ Marie-Hélène Renaut, **L'huissier de justice face au droit pénal**, Gazette du Palais, 12/10/2002, n°285, N. 61 vd.

¹⁷⁸ Marc Donnier, **Voies d'exécution et procédures de distribution**, 5. Édition, Paris 1999, s. 50.

¹⁷⁹ Braconnay/Delamarre, s. 357.

¹⁸⁰ Taisne, **Institutions judiciaires**, s. 102.

¹⁸¹ Woopen, s. 11. Ayrıca bkz. Thuderoz, s. 209 vd.

görevlisi olup o yargı çevresinde faaliyet göstermeyen icra görevlilerine karşı korunmuştur. Özetle içte bir rekabet, dışa karşı ise bir korumacılık vardır.

E. Sınırlı Sayı İlkesi

Sınırlı sayı ilkesi ile belli bir bölgede yer alan icra görevlisi sayısı Adalet Bakanlığı tarafından o bölgenin nüfusu ve ihtiyaçlarına göre dengeli olarak dağıtılmaktadır¹⁸². Ofislerin sayısına Devlet tarafından karar verilmekte olup bu sayı sınırlıdır. Sınırlı sayı ilkesi temel ve sıkı sıkıya uyulan bir ilkedir. Öyle ki, icra ofislerinin transferi ve kapatılması tüm derecedeki meslek odalarının görüşünün alınmasını, yeni ofislerin ihdası ise ilgili bölge meslek odası ile Ulusal Meslek Odası'nın görüşünün alınmasını gerektirmektedir¹⁸³. Mesele; noter, icra görevlisi ve adli açık artırma yetkilileri için azami önemde olup son yıllarda ciddi çalışmalara konu olmuştur. Öyle ki, meşhur Macron Yasası bu konuya da el atmıştır. Macron Yasası m. 52 uyarınca, düzenlenmiş serbest mesleklere mensup Bakanlıkça yetkilendirilen kişilerin ofislerinin dağılımında uyulacak ilkeler ortaya konulmuş ve 26 Şubat 2016 tarihli ve 2016-216 sayılı KHK ile maddenin uygulanma esasları tespit edilmiştir. Buna göre Rekabet Otoritesi, kamu hizmetinin en etkin şekilde yerine getirilebilmesi için ofislerin dağılımına ilişkin bir öneri hazırlamakta ve Adalet Bakanlığı ile Ekonomi Bakanlığı'na sunmaktadır¹⁸⁴. Bölgedeki ofis sayıları bu çerçevede belirlenmektedir. Macron Yasası ile getirilen bu düzenleme meslek mensuplarınca endişe verici bulunmuştur. Çünkü bu düzenleme ile yeni ofislerin ihdası suretiyle dolaylı olarak halefini tayin etme hakkının yıpratılacağı düşünülmektedir¹⁸⁵.

Sınırlı sayı ilkesi, adaletin etkin biçimde yerine getirilmesi için bölgede ihtiyaç kadar ofis olmasını amaçlar. Çünkü gereğinden fazla ofis, yoğun bir rekabet yaratarak meslek dinamiklerine zarar verecek¹⁸⁶ ve bu durum mesleğin ve meslek mensuplarının yıpranmasına yol açacaktır. Daha önce de ifade edildiği üzere Bakanlık tarafından serbestçe yeni ofisler ihdas edilememesinin bir sebebi de icra

¹⁸² Mathieu-Fritz, **Juriste de proximité**, s. 186; Safar/Rushe, s. 12. Bu çerçevede büyük şehirlerde daha fazla icra görevlisi ofisine izin verilmektedir. Ancak buna rağmen büyük şehirlerde 100.000 kişi başına düşen icra görevlisi sayısı bazı küçük şehirlerin neredeyse yarısı kadardır (Mathieu-Fritz, **Juriste de proximité**, s. 192 vd.).

¹⁸³ Mathieu-Fritz, **Juriste de proximité**, s. 186.

¹⁸⁴ Cyril Nourissat, **Entre Bercy et Vendôme, en passant par la rue de l'Échelle: publication des décrets et arrêtés «Macron» sur les professions juridiques réglementées**, *Procédures-Revue Mensuelle Lexisnexus Jurisclasseur*, Yıl: 22, Sayı: 5, s. 1. Ayrıca bkz. Sannino/Vayr, s. 4.

¹⁸⁵ Sannino/Vayr, s. 4.

¹⁸⁶ Catala/Terré, s. 191.

görevlilerinin ofis hakkının iktisadî boyutudur. O hâlde sınırlı sayı ilkesi, ofis hakkıyla beraber düşünülmesi gereken bir ilke olarak karşımıza çıkmaktadır. İcra görevlisinin sahip olduğu ofis hakkının zorunlu bir sonucu olan bu ilke, meslek içi rekabeti de düzenleyerek ciddi bir vazife ifa etmektedir. Sınırlı sayı ilkesinin karşısında ise yetki sahası dışında işlem yapma yasağı bulunmaktadır¹⁸⁷. Yetki sahası dışında işlem yapılması geleneksel olarak esaslı bir usûl sakatlığı olarak kabul edilmektedir¹⁸⁸. Bu bağlamda icra görevlilerinin yer bakımından yetkisi önem arz etmektedir. Yer bakımından yetki kuralları, yalnızca tekel hakkıyla korunmuş olan faaliyetler bakımından uygulama alanı bulmakta olup alacağın dostane yollarla tahsili gibi tekel dışı faaliyetlerde yer bakımından bir sınırlama olmaksızın faaliyet icra edilebilir¹⁸⁹.

Sınırlı sayı ilkesi, ofis hakkı (halefini tayin hakkı) ile beraber en çok eleştirilen ilkelerdendir. İlkenin kaldırılmasına ilişkin yapılan önerilere karşı, bu ilkenin meslek içi yoğun rekabeti engellemek için zorunlu olduğu ve yoğun rekabetin kamusal faaliyete zarar vereceği belirtilmiştir¹⁹⁰. Ancak, Macron Yasası ile getirilen yer bakımından yetki kaideleri ile bu ilke önemli ölçüde etkisizleştirilmiştir¹⁹¹.

III. MESLEĞE KABUL İÇİN ARANAN KOŞULLAR

Eski Rejim döneminde icra görevlisi olabilmek için belirli ahlakî ve aklı yeterlilikler taşımak gerekmekteyse de icra görevlileri çoğunlukla kaba, görgüsüz ve okuma yazma bilmeyen kişilerdi ve ellerindeki kararı türlü zorbalıkla icra etmeye çalışırlardı¹⁹². Bu dönemde bazı kişilerin (hancıların ve ruhban sınıfına mensup kişilerin) icra görevlisi olması yasaktı. Öte yandan daha sonraki dönemlerde icra görevlisi olmak için teminat olarak bir miktar para verme koşulu da aranmaya başlanmıştır. İlk dönemlerde icra görevlilerinin okuma-yazma bilmesi aranmamıştır. Okuma-yazma bilme, 1667 yılında XIV. Louis tarafından icra görevlisinin taşıması gereken temel niteliklerden biri hâline getirilmiştir. İcra görevlilerinin taşıması

¹⁸⁷ Catala/Terré, s. 191; Couchez, s. 59.

¹⁸⁸ Julien/Taormina, s. 100.

¹⁸⁹ Leborgne, s. 150-151; Couchez/Lebeau, s. 69. Yer bakımından yetki kurallarıyla ilgili detaylı açıklamalar için bkz. aşağıda § 2, IV.

¹⁹⁰ Mathieu-Fritz/Quemin, *Les officiers ministériels*, s. 112.

¹⁹¹ Detaylı açıklamalarımız için bkz. aşağıda §2, IV.

¹⁹² Örneğin 14. yüzyılda icra görevlisi olabilmek için kralın tebaasından olma, mümeyyiz olma, iyi bir şöhrete sahip olma ve ağır hasta olmamak yeterliydi (Mourre-Schreiber, s. 228). Her ne kadar mesleğe kabul için iyi bir şöhrete sahip olmak koşulu aransa da o dönemdeki meslek mensupları kaba ve zorba kişilerdi (Tylinski, C. I, s. 8).

gereken niteliklere ilişkin düzenlemeler 1556, 1667 ve 1813 yıllarında yapılmıştır¹⁹³. İcra görevlileri, 2 Kasım 1945 tarihli ve 45-2592 KHK ile modern statülerine kavuşmuşlardır.

45-2592 sayılı KHK m. 4'te mesleğe kabul koşulları vatandaşlık, yeterlilik, onurluluk, tecrübe, finansal garantilerin sağlanması ve doğruluk olarak sayılmıştır. Maddede sayılan koşulları taşıyan kimseler Adalet Bakanlığı'nca icra görevlisi olarak atanabilirler.

Mesleğe kabul koşullarına ilişkin KHK m. 4'ün uygulanma şeklinin bir kararname ile düzenleneceği ve aynı şekilde bu kararname ile onurluluk, tecrübe, finansal garanti ve doğruluk niteliklerinden ne anlaşılması gerektiğinin somutlaştırılacağı belirtilmiştir (45-2592 sayılı KHK m. 4/III). Bu bağlamda icra görevlilerinin karşılaması gereken koşullar 14 Ağustos 1975 tarihli ve 75-770 sayılı Kararname m. 1 ile ortaya konmuştur.

A. Kişisel ve Ahlakî Koşullar

Mesleğe kabul için aranan kişisel ve ahlaki koşullar (klâsik genel koşullar) vatandaşlık, belli suçlardan mahkûm olmamış olma, belli ağırlıkta disiplin cezası gerektiren fiilleri işlememiş olma ve şahsen iflâs etmemiş olmaktır. Daha önceleri yirmi beş yaşından büyük olmak ve askerlik ile ilişkisi olmamak gibi koşullar da aranmaktaydı¹⁹⁴. Öte yandan Macron Yasası ile mesleğin icra edilebileceği azami yaş sınırı 70 olarak belirlenmiştir. Doktrinde bu koşulu icra görevlisi olma koşulu olarak ifade edenler vardır¹⁹⁵. Bu koşulun mesleğe kabul koşulundan ziyade mesleği sürdürmeye mani bir hâl olarak değerlendirilmesi daha uygun görüldüğünden¹⁹⁶ bu koşul mesleğe kabul için aranan kişisel koşullar arasında değil ilerleyen kısımlarda¹⁹⁷

¹⁹³ Safar/Rushe, s. 6.

¹⁹⁴ Catala/Terré, s. 192-193; Parisot/Jauffret, s. 85; Jauffret/Normand, s. 69; Scarano, s. 223. Ancak belirtilmelidir ki aranan koşulların yirmi beş yaşından önce yerine getirilmesi mümkün değildir. Yirmi beş yaş sınırının bir koşuldan ziyade (Vincent/Guinhard/Montagnier/Varinard, s. 709) fiili bir durum olduğu söylenebilir. Ancak bazı eserlerde hataen hâlâ asgari yaş şartına yer verildiğine rastlanmaktadır (Taisne, *Institutions juridictionnelles*, s. 109). Söz konusu durum bir ihmâlin sonucu olsa gerektir (ENP, *Rencontres européennes*, s. 115-116). Fransa ile aynı esaslara ve temelde 1813 tarihli Emirname'ye dayalı olan Belçika sisteminde yirmi beş yaş koşulu ile askerlikle ilişkisi olmama koşulları hâlâ muhafaza edilmektedir (ENP, *Rencontres européennes*, s. 45).

¹⁹⁵ Guinhard/Varinard/Debard, s. 1122. Söz konusu kısıtlayıcı koşulun, liberal olduğu iddia edilen bir yasaya uymadığı ifade edilmiştir (Agnès Carlier/Valérie Boccara, *Le commissaire de justice ne nous fait pas rêver!*, Bulletin Joly Entreprises en difficulté, n° 06, s. 417).

¹⁹⁶ Çok açık olmamakla beraber kullandığı ifadelerden Piédelièvre'in de yaşla ilgili düzenlemeyi mesleğe kabul koşulu olarak değil, bir sona erme hâli olarak değerlendirdiği düşünülmektedir (Piédelièvre, s. 67).

¹⁹⁷ Bkz. aşa. §1, IV, A, 3.

görevin sona ermesi bağlamında incelenmiştir. Zira Macron Yasası m. 54 uyarınca yapılan düzenleme mesleğe kabul koşullarının düzenlendiği m. 4'te değil m. 4bis'te yapılmıştır ve maddenin ifadesi de yetmiş yaşında meslekî faaliyetin sona ereceği şeklindedir. Keza 2022 yılında hukuk sahnesine çıkacak olan adalet komiserlerine ilişkin 2016-728 sayılı KHK'da da mesleğe kabul koşulları m. 3'te düzenlenmişken, yaş sınırı m. 4'te düzenlenmiş ve burada da açıkça yetmiş yaşında faaliyetin sona ereceğinden söz edilmiştir.

Doktrinde, icra görevliliği ile bağdaşmayan bir işle uğraşmamayı mesleğe kabul koşulları arasında değerlendirenler vardır¹⁹⁸. Gerçekten de icra görevliliği ile bağdaşmayan bir işle meşgul olanların icra görevlisi olarak faaliyet göstermesi mümkün değildir ve bu koşulu da mesleğe girişteki olumsuz koşullardan biri olarak değerlendirmek mümkündür. Ancak doktrinin büyük çoğunluğunda¹⁹⁹ bu mesele mesleğe kabul koşulları arasında incelenmediğinden bu koşul yükümlülükler bahsinde incelenmiştir²⁰⁰.

İcra görevlisi olmak için fiil ehliyetine de sahip bulunmak gerekmektedir²⁰¹. Ancak bu koşul, icra görevlisi olmak için gereken koşulların düzenlendiği maddede düzenlenmemiş olup genel bir koşuldur ve ayrıca tetkikine gerek görülmemiştir. Zira özellik arz eden bir yönü de yoktur.

1. Vatandaşlık

75-770 sayılı Kararname m. 1/1 uyarınca icra görevlisi olmak için Vatandaşlık Kanunu'na uygun şekilde doğum ile veya sonradan kazanma suretiyle Fransız vatandaşı olmak gerekir. Her ne kadar Del Prete/Fischer Avrupa Birliği üyesi ülkelerin vatandaşlığının yeter koşul olduğunu belirtse²⁰² de, Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard ve Abbou/Nicod, kamu hizmeti teşkil eden bu mesleğin birlik içi serbest dolaşım çerçevesinde icra edilemeyeceğini ve yalnızca

¹⁹⁸ Laruier/Conte/Blanchard, s. 41.

¹⁹⁹ Maurin/Brusorio Aillaud/Héraud, s. 151; Del Prete/Fischer, s. 62; Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard, s. 708; Piédelièvre, s. 67.

²⁰⁰ Bkz. aşı. §3, III, B, 4, c.

²⁰¹ Douence/Azavant, s. 380.

²⁰² Del Prete/Fischer, s. 62. Taisne de belli şartları taşıyan Avrupa Birliği'ne üye ülke vatandaşlarının da bu faaliyeti icra edebileceklerini belirtmiştir (Taisne, **Institutions juridiques**, s. 110). Laruier/Conte/Blanchard da aynı kanaattedir (Laruier/Conte/Blanchard, s. 41). Yine aynı yönde bkz. Scarano, s. 223.

Fransız vatandaşlarının icra görevlisi olabileceğini belirtmiştir²⁰³. Doktrindeki diğer yazarlar da Avrupa Birliği üye ülkelerinin ve Avrupa Ekonomik Alanı'na dâhil olan ülkelerin vatandaşlarının Fransa'da avukatlık ve yüksek mahkemeler nezdinde avukatlık yapabileceğini belirtmekle beraber yalnızca Fransız vatandaşlarının icra görevlisi olabileceğini vurgulamaktadırlar²⁰⁴. Zira, burada ayırıcı ölçüt kamu gücünün kullanılıp kullanılmamasıdır. Noterlerin Fransız vatandaşı olma zorunluluğuna ilişkin hüküm zaten daha evvel Avrupa Birliği Adalet Divanı önüne gitmiş ve Divan, bu hükmün Topluluk mevzuatına aykırı olduğunu (Topluluk mevzuatının ihlâl edildiğini) tespit etmiştir²⁰⁵.

Belirtelim ki, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılması durumunda önem kazanabilecek bu sorunun cevabı Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu kuran Roma Sözleşmesi'nin kişilerin serbest dolaşımına ve çalışmalarına ilişkin II. Başlık II. Bölüm m. 55'te bulunmaktadır. Madde açık olarak kamu gücünün kullanımını gerektiren faaliyetlerin serbest dolaşım ve çalışmanın istisnası olduğunu belirtmiştir²⁰⁶. O hâlde biz de Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard ve Abbou/Nicod'nun da belirttiği gibi yalnızca Fransız vatandaşlarının icra görevlisi

²⁰³ Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard, s. 697; Abbou/Nicod, N. 313-314. Ayrıca bkz. Braconnay/Delamarre, s. 358, Safar/Rushe, s. 21.

²⁰⁴ Douence/Azavant, s. 373, s. 381; Couchez/Lagarde, s. 155; Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard, s. 697-698. Kimi yazarlar da Avrupa Birliği üye ülkelerinin durumunu incelemeksizin yalnızca Fransız vatandaşlarının icra görevlisi olabileceklerini belirtmekle yetinmektedirler (Fricero, **Les institutions**, s. 172-173; Mourre-Schreiber, s. 228; Héraud/Maurin, s. 127) Ayrıca bkz. CNHJ, **Kılavuz**, s. 10; Régoli, s. 208. İcra sahasının vatandaşlara özgü olması üyeleri arasında yoğun bir bütünleşme hedefleyen Orta Afrika Ekonomik ve Parasal Birliği'nde de kabul edilmektedir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Sylvain Sorel Kuate Tameghe, **La justice, ses métiers, ses procédures- OHADA, union africaine, Nations unies, Afrique centrale, Afrique de l'Ouest, Cameroun**, Paris 2016, s. 522). Yani devletler uluslararası bütünleşme ne kadar yoğun olursa olsun icra sahasını vatandaşlara özgülemek meylindedirler.

²⁰⁵ Karar metni için bkz. <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=81986&pageIndex=0&doclang=FR&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=43278>, Erişim Tarihi: 29.01.2017. Karara ilişkin değerlendirmeler için bkz. Hoepffner, s. 187 vd. Daha önceleri noterlik ve ticaret mahkemesi zabıt kâtipliğinin de yalnızca Fransız vatandaşlarınca yerine getirilebileceği ifade edilmekteydi (Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard, s. 697). Bu konuda ayrıca bkz. Tanrıver, **İncelemeler**, s. 42. İhlal davaları ile ilgili olarak bkz. Meral Sungurtekin Özkan, **Avrupa Birliği/Avrupa Topluluğu Usul Hukukuna Giriş**, Ankara 2009, s. 61 vd.

²⁰⁶ Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın bu konudaki değerlendirmelerini ortaya koyan Jean Reyners/Belçika kararı için bkz. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/ALL/?uri=CELEX%3A61974CJ0002>, Erişim tarihi: 06.10.2016. Bu karar avukatlık mesleğinin serbest dolaşım kapsamında olup olmadığı sorununa ilişkin olup mahkeme kamu gücünün kullanıldığı faaliyetlerin kapsam dışında olduğunu belirttikten sonra avukatlığın serbest meslek özelliğine vurgu yaparak serbest dolaşım kapsamında olduğuna karar vermiştir. Bu karara ilişkin eleştiriler için bkz. Jacques Hamelin/André Damien, **Les règles de la profession d'avocat**, 7. Édition, Paris 1992, s. 118 vd. Ayrıca bkz. Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard, s. 697; Pekcanitez, **Avukatlıkta Serbest Dolaşım ve Yerleşme, Makaleler**, Cilt I, s. 878.

olacağı görüşündeyiz²⁰⁷. Bu şart, icra görevlilerinin egemenliğin doğrudan yansıması olan kamu gücünü kullanmalarından ileri gelmektedir²⁰⁸.

Her ne kadar doktrinde adlî açık artırma görevlilerinin Fransız olma zorunluluğu olmadığı ve Avrupa Birliği üyesi ülkelerin vatandaşlarının da bu görevi yapabileceği belirtilse²⁰⁹ de bu görüş yakın zamanda geçerliliğini yitirecektir. Zira, Macron Yasası ile adlî açık artırma yetkilileri ile icra görevlileri adalet komiseri adı altında tek çatı altında birleştirildiğinden 1 Temmuz 2022’den itibaren yalnızca Fransız vatandaşları bu faaliyetleri yerine getirecektir. Fransa’da açık artırma yetkilisi olarak (eğer varsa) çalışmakta olan Avrupa Birliği’ne üye diğer ülkelerin vatandaşları 1 Temmuz 2022’den sonra bu faaliyete devam edemeyeceklerdir. Keza öngörülen geçiş döneminde belli bir eğitimden geçmek suretiyle icra görevlilerinin faaliyetlerini icra etmek isteyen adlî açık artırma yetkililerinin de Fransız olma zorunluluğu olacaktır.

2. Şerefe ve Haysiyete Aykırı Filler Sebebiyle Mahkûm Olmamak

Mesleğe kabul koşullarının düzenlendiği 14 Ağustos 1975 tarihli ve 75-770 sayılı Kararname m. 1/b. 2 uyarınca, icra görevlilerinin doğruluğa, şerefe ve haysiyete²¹⁰ aykırı fiillerin faili olmaması gerekir. Anılan nitelikteki suçlardan mahkûm olanlar mesleğe kabul edilmezler²¹¹. Yine aynı kararnamenin stajdan silinme hâllerini düzenleyen 16. maddesinde de stajyerlerin şeref ve haysiyete aykırı fiilleri sebebiyle mahkûm olmaları hâlinde staj listesinden silinecekleri düzenlenmiştir.

Doğruluğa, şerefe ve haysiyete aykırı fiiller Ceza Kanunu’nun muhtelif yerlerinde düzenlenmiştir. Bu bağlamda, örneğin zimmet (FCK m. 432-10), rüşvet, nüfuz ticareti (FCK m. 432-11) gibi suçlardan mahkûm olanlar mesleğe kabul edilmezler.

²⁰⁷ Miniato, s. 63. Diğer ülkelerde de (örneğin, Almanya, Avusturya, Belçika) icra işleri yalnızca vatandaşlarca yerine getirilebilmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. ENP, **Rencontres européennes**, s. 7, 34, 45.

²⁰⁸ Olombi, s. 110; Vincent/Guinhard/Montagnier/Varinard, s. 697.

²⁰⁹ Vincent/Guinhard/Montagnier/Varinard, s. 697.

²¹⁰ Bu bent 26 Mayıs 2016 tarihindeki değişikliktan önce “şeref, haysiyet veya ahlaka aykırı fiiller” şeklinde ifade edilmişken belirtilen değişiklikte “ahlak” ifadesi kaldırılmıştır. Haysiyet (namusluluk) içsel bir kavram olup güzel ahlaka sahip olmayı ifade eder; şeref (saygınlık) ise bunun dışarıdan görünümüdür. İcra görevlisinin her iki özelliği de taşıması gerekir. Bu kavramlar hakkında detaylı bilgi için bkz. Guinot, **Valeurs**, s. 124-125.

²¹¹ Guinot, şereften yoksun olanın bu durumun bir gereği olarak grubun dışında olduğunu belirtmiştir. Zira icra görevlisinin bu konudaki imajı mesleği de etkilemektedir (Guinot, **Valeurs**, s. 125).

3. Belli Ağırlıkta Disiplin Cezası Gerektiren Fiilleri İşlememiş Olmak

75-770 sayılı Kararname m. 1/b. 3 uyarınca mesleğe kabul edilebilmek için idarî veya disiplinler açısından meslekten çıkarma (azil veya ihraç) veya rütbe indirimi yaptırımına bağlanmış bir fiili işlememiş olmak gerekir. Örneğin meslekten çıkarılan avukatlar ile azledilen memurlar icra görevlisi olamazlar²¹². Keza aynı hüküm uyarınca ofis hakkının geri alınması, faaliyet izninin kaldırılması yaptırımlarına tabi tutulmuş olanlar da icra görevlisi olamazlar.

4. Şahsen İflâs Etmemiş Olmak

75-770 sayılı Kararname m. 1/b. 4 uyarınca icra görevlilerinin şahsen iflâs etmemiş olması ve Fransız Ticaret Kanunu m. L. 653-8’de öngörülen yasağa tabi olmaması gerekir.

Fransız hukukunda iflâsa tabi gerçek kişiler FTK m. L. 653-1’de düzenlenmiştir. Buna göre; ticaret, zanaat, tarım veya diğer bir serbest meslek ile iştigal eden kişiler, tüzel kişilerin gerçek veya görünürdeki yöneticileri ile sürekli temsilcileri iflâsa tabidir. O hâlde bu kişiler dışındakiler için söz konusu mesleğe kabul koşulunun bir etkisi yoktur. Ödemelerin tatili üzerine iyileştirme prosedürünü işletenler iflâs tasfiyesine tabi tutulmuş kişiler gibi işlem görür ve icra görevlisi olamazlar²¹³.

Öte yandan FTK m. L. 653-3, 4 ve 5 ise iflâsa tabi gerçek kişilerin iflâs sebeplerini düzenlemekte olup m. L. 653-8 ise haklarında iflâs sebepleri gerçekleşmiş iflâsa tabi kişiler hakkında iflâs kararı yerine “ticaretle, zanaatla veya tarımla ilgili her türlü işletmelerle diğer tüzel kişilerde doğrudan veya dolaylı olarak yönetici veya denetçi olma yasağı”na karar verilebilmesini düzenlemektedir. Bir başka ifadeyle maddede sayılan kişiler hakkında kişisel iflâs kararı verilmemekte, bu kişilerin ticaretle, zanaatla, tarımla ilgili işletmelerle tüzel kişileri yönetemeyeceklerine, idare edemeyeceklerine ve doğrudan veya dolaylı olarak kontrol edemeyeceklerine dair bir karar verilmektedir. Burada mahkemenin bir takdir yetkisi vardır. O hâlde hakkında m. L. 653-8 yaptırımını uygulanan kişi teknik anlamda iflâs etmiş sayılmasa da icra görevlisi olamayacaktır.

²¹² Parisot/Jauffret, s. 62; Larguier/Conte/Blanchard, s. 39; Jauffret/Normand, s. 68; Vincent/Guinhard/Montagnier/Varinard, s. 698.

²¹³ Larguier/Conte/Blanchard, s. 39.

B. Bilimsel ve Meslekî Koşullar

Bilimsel ve meslekî koşullar, icra görevlisinin meslekî yeterliliğinin garantisidir²¹⁴. Bu koşullar; hukuk fakültesi mezunu olma, staj yapma ve sınavda başarılı olmaktır.

1. Hukuk Fakültesi Mezunu Olmak

75-770 sayılı Kararname m. 1/b.5 uyarınca icra görevlisi olmak için hukuk fakültesi mezunu olmak veya eşdeğerde formasyona sahip olmak gerekir. Hukuk fakültesi mezuniyetine eşdeğerde kabul edilecek formasyonları tespit etme hususunda Adalet Bakanlığı yetkilendirilmiştir. Adalet Bakanlığı 27 Eylül 1995 tarihli kararıyla hukuk öğrenimine eşdeğerde kabul edilecek diplomaları belirlemiştir. 5 Ekim 1995 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan karara göre hukuk doktorası, hukuk disiplinlerinde yapılan *D.E.A (le diplôme d’études approfondies)* ve *D.E.S.S (le diplôme d’études supérieures spécialisées)*²¹⁵, hukuk bilimi ve tekniği alanından mezuniyet, istinaf mahkemelerinde avukatlık yapmaya yeterli olan diplomalar ile noterliğe kabul için yeterli olan diplomalar ve *FACO Paris*²¹⁶ diploması hukuk eğitime eşdeğerde sayılmıştır.

İcra sistemindeki problemlerin, icra teşkilâtını oluşturan memurların akademik alt yapılarının ve formasyonlarının geliştirilerek entelektüel ilerlemelerinin sağlanmasıyla bir nebze de olsa hafifleyeceği açıktır²¹⁷. Hukuk eğitimi ve buna eklenecek nitelikli bir staj, icra memurlarını sadece icra memuru olmaktan çıkarır ve onları yüksek hukuk eğitimi almış nitelikli hukukçular hâline getirir²¹⁸.

Hukukumuzda, icra müdürü olmak için hukuk fakültesi mezunu olma koşulu aranmamaktadır. İcra Müdür ve Yardımcıları ile İcra Kâtiplerinin Sınav, Atama ve Nakil Yönetmeliği m. 3/c uyarınca icra memuru olabilmek için hukuk fakültesi, adalet meslek yüksekokulu, meslek yüksekokullarının adalet bölümü veya adalet meslek eğitimi ön lisans programı mezunu olmak gerekmektedir. Yani hukuk fakültesi mezunu olmayanlar da icra müdürü olabilmektedirler. İcra memuru

²¹⁴ Vincent/Guinhard/Montagnier/Varinard, s. 698.

²¹⁵ D.E.A. (*le diplôme d’études approfondies*) ve D.E.S.S. (*le diplôme d’études supérieures spécialisées*) Fransız sisteminde yer alan lisansüstü eğitim türlerinin tamamlanması üzerine verilen diplomalardır. Bunlar hakkında detaylı bilgi için bkz. Oğuz, s. 145.

²¹⁶ FACO Paris 1968 yılında kurulmuş özel statülü bir fakültedir.

²¹⁷ Olombi, s. 19.

²¹⁸ Olombi, s. 21.

olabilmek için asgari olarak iki yıllık adalet meslek eğitimi almış olma koşulu son derece isabetli olmakla beraber, bunun en azından icra müdürleri bakımından hukuk fakültesi mezuniyetiyle veya en az dört yıllık hukuk eğitimiyle sınırlanması düşünülebilir. Dört yıllık hukuk eğitimi koşulu, hukuk fakültesi mezuniyeti ile sağlanabileceği gibi adalet meslek yüksekokulları bünyesinde icra müdürü yetiştirmeye yönelik dört yıllık programlar kurulması suretiyle de sağlanabilir²¹⁹. Hatta kanaatimizce, icra teşkilâtında sistemsel bir değişikliğe gidilmese yani icra memurunun memur statüsü muhafaza edilse dahi, bu koşulun Türk hukukunda kabulü faydalı olacaktır²²⁰. Bu şekilde icra dairelerinin kalitesinin ciddi ölçüde artacağı aşîkârdır. Öte yandan icra dairelerindeki temel sorunlardan biri olan yolsuzluğun bu şekilde azalacağı düşünülmektedir²²¹. Bu düzenleme kabul edildiği takdirde yeterli sayıda hukuk fakültesi mezununun bulunacağından şüphe etmemek gerekir. Zira yıllardan beri bilimsel eserlerde hukuk fakültelerinin ve hukuk fakültesi öğrenci sayısının artışına dikkat çekilmektedir²²². Bu eserler ışığında başvuru sayısı bakımından bir problem olmayacağı sonucuna varılabilirse de mesleğe kabul edilecek adayların seçim usûlü de sistemin iyi işlemesi bakımından çok önemli bir meseledir. Meslek mensuplarının yüksek nitelikli hukukçulardan oluşması için

²¹⁹ Karşlı, **İcra**, s. 44-45.

²²⁰ Özkes, icra dairesinde görev yapacak kişilerin niteliklerinin yeniden belirlenmesine ihtiyaç duyulduğunu belirtmekte ancak hukuk fakültesi mezuniyeti koşulunu aramamaktadır. Ancak, hukuk fakültesi mezunu icra memurlarına ileride hâkimliğe geçiş imkânı tanınmasını önermektedir (Özkes, **Öneri**, s. 929). Özbek de icra müdürlerinin hukukçu olmalarının önemine dikkat çekmiştir (Özbek, **İlâmlı İcra**, s. 280). Karşlı, icra müdürünün hukuk bilgisine oldukça ihtiyaç duyduğunu ancak hukuk fakültesi mezunlarının icra müdürü olmayı tercih etmediklerini belirtmekte ve çözüm olarak da adalet meslek yüksekokullarının icra müdürü yetiştirmeyi hedefleyen (dört yıllık) fakülteler hâline getirilmesini önermektedir. Meslek bu şekilde bir kariyer mesleği hâline gelebilecektir (Karşlı, **İcra**, s. 44-45). Bu yönde bir düzenleme de sistemsel sorunlarımızı oldukça azaltacak ve nitelikli icra memurlarından müteşekkil bir teşkilâta sahip olmamızı sağlayacaktır. Şu da belirtilmelidir ki; her ne kadar hukuk fakültesi mezuniyeti koşulunu önersek de bunun aksini de savunmak mümkündür. Zira, icra faaliyetleri için yeterli teknik donanımına sahip olmanın yeterli olacağı savunulabilir ve hukuk fakültesi mezuniyeti koşulu da lüks olarak telakki edilebilir. İncelemekte olduğumuz Fransız sisteminde ve ondan mülhem Belçika’da, keza İspanya, Portekiz, Finlandiya, İtalya, İsveç, İrlanda, Estonya, Letonya, Litvanya, Polonya, Çekya, Slovakya, Slovenya’da hukuk fakültesi mezuniyeti koşulu aransa da (ENP, **Rencontres européennes**, s. 91, s. 189, s. 105, s. 144, s. 203, s. 213, s. 221, s. 225, s. 229, s. 235, s. 237, s. 241); Almanya, Avusturya, Yunanistan, Hollanda hukuk fakültesi mezuniyeti koşulunu aramamaktadır (ENP, **Rencontres européennes**, s. 7, s. 34, s. 131, s. 177).

²²¹ Yapılan araştırmada, katılımcı avukatların % 44,8’i icra dairelerindeki yolsuzluğun sebepleri arasında personelin hukuk bilgisi ve meslekî beceri düzeyinin yetersizliğini göstermişlerdir. İlk sırada ise iş yükü yer almaktadır (Ökçesiz, **Yolsuzluk Araştırması**, s. 73). Bu araştırma esas alındığı takdirde hukuk bilgisinin artırılmasının yolsuzluğun azaltılmasını olumlu yönde etkileyeceği sonucuna varılabilir.

²²² Pekcanitez, **Yargı Reformu Yapılmasını Gerektiren Nedenler, Makaleler**, Cilt I, s. 208; Pekcanitez, **Cumhuriyet’in 75. Yılında Yargı, Makaleler**, Cilt I, s. 506-507; Pekcanitez, **Aktif Eğitim Veya Probleme Dayalı Öğrenim, Makaleler**, Cilt I, s. 772; Pekcanitez, **Avukatlıkta Serbest Dolaşım ve Yerleşme, Makaleler**, Cilt I, s. 878; Pekcanitez, **Hukuk Eğitimi: Hukukta Probleme Dayalı Öğretim, Makaleler**, Cilt II, s. 90-93; Özbek, **İlâmlı İcra**, s. 280.

liyakat ilkesine uygun seçim yapılması gerekmektedir²²³. Pek tabii ki, icra müdürlerinin maaş ve özlük haklarının yeni düzenlemeye uygun olarak iyileştirilmesi gerekecektir. Aksi takdirde bu önemli göreve başvuran nitelikli adayların vazifede uzun süre kalmayı tercih etmeyeceği açıktır²²⁴.

Hukukumuzda sistemsal bir değişikliğe gidilmeden, hukuk fakültesi mezuniyeti koşulunun getirilmek istenmesi hâlinde icra dairesi çalışanlarının bunu tepkiyle karşılaması olasıdır. Nitekim Fransa'da öyle olmuştur²²⁵. Önceleri hukuk fakültesi mezuniyeti koşulu aranmayan Fransa'da, mezuniyet koşulunun getirilmesi uzun süre konuşulmuş, ancak genellikle hukuk fakültesi mezunu olmayan, tecrübeli ve gelenekçi icra görevlilerinin direnmesiyle 1975 yılına kadar sürüncemede kalmıştır. Hukukumuzda da ortaya çıkabilecek bu tip tepkilere karşı geçiş dönemi uygulamalarının, mevcut icra müdürleri ve icra dairesi çalışanları mağdur edilmeyecek şekilde iyi organize edilmesi gerekecektir. Bu çerçevede geçiş döneminin uzun bir sürece yayılması ve bu geçiş döneminde mevcut icra müdürlerine ve icra dairesi çalışanlarına gerekli eğitimleri alma imkânı tanınması düşünülebilir. Hukuk fakültesi mezunu olan icra müdürleri bakımından bu koşulun kabulünün herhangi bir etkisi olmayacaktır. İki yıllık meslek yüksekokulu mezunu icra müdürlerine geçiş dönemi içinde ek iki yıllık eğitim alma imkânı sağlanmalı ve belli bir tarihe kadar bu eğitimin tamamlanması teşvik edilmelidir. Bu kapsamda hukuk fakültesi mezunu icra müdürlerinin mevcut kademe ilerlemesi ve derece yükselmesi düzenlemelerine²²⁶ ilaveten maaşlarında iyileştirilme yapılması düşünülebilir. İyileştirmenin yapılmasında aylık gösterge yolu, ek gösterge yolu veya yan ödemeler (eğitim ve öğretim tazminatı gibi) kullanılabilir²²⁷. Ancak mevcut icra müdürlerinin bu eğitimi almama hususunda direnmesi hâlinde memurluk hakkı ve statü güvencesi nedeniyle bu kişilere bir yaptırım uygulanamayacaktır²²⁸. Bu

²²³ Özbek, hukukçu sayısındaki artış dikkate alındığında icra müdürlerinin ve personelinin hukukçular (örneğin avukatlar) arasından belli bir liyakate göre atanmasının mümkün olduğunu belirtmiştir (Özbek, **İlâmlı İcra**, s. 280).

²²⁴ Nitekim Kazakistan'da da benzer problemler yaşanmaktadır (Kairbekuli, s. 18). Karşı da icra müdürlerinin eğitiminin düzenlenmesiyle ilgili önerileriyle beraber malî koşullarının ve çalışma şartlarının iyileştirilmesini önermiştir (Karşı, **İcra**, s. 44-45). Özbek de icra görevlilerine tatminkâr bir statü verilmesi gerekliliğine dikkat çekmiştir (Özbek, **İlâmlı İcra**, s. 279).

²²⁵ Mathieu-Fritz/Quemin, **Les officiers ministériels**, s. 110-111.

²²⁶ Bu düzenlemeler hakkında bkz. Gözübüyük, s. 235-237.

²²⁷ Bu uygulamalar hakkında bkz. Gözübüyük, s. 234-235.

²²⁸ Memurlara tanına güvenceler hakkında bkz. Gözübüyük, s. 224; Gözler, s. 653; Kayar, s. 215-216. Buna göre memurlar; çıkarılmayı gerektiren bir fiil işlemleri, memurluğa alınma koşullarının birinin taşınmadığının sonradan anlaşılması, memurlukla bağdaşmayan bir iş yapılması ve emekliliğe sevk edilmesi hâlleri dışında kendileri istemedikçe memuriyetten alınamazlar.

durumda yoğun bir hizmet içi eğitim programıyla eğitimin tamamlanması düşünülebilir²²⁹. Ancak belirtilmelidir ki doktrinde personel sistemindeki bozuklukların ve yapısal bozuklukların hizmet içi eğitimle giderilemeyeceği vurgulanmaktadır²³⁰.

Hukukumuzda sistemsal bir değişiklik yapılması ve serbest meslek esaslarına tabi bir icra sistemine geçilmesi hâlinde ise olası tepkilerin muafiyet rejiminin iyi organize edilmesi suretiyle aşılması mümkündür²³¹.

2. Staj Yapmak

Hukuk fakültesinden mezun olanlar veya eşdeğerde formasyona sahip olanlar icra görevlisi olmak için staja tabi tutulur. Staj, meslek mensubu olmaya aday kişilerin kendilerini yetiştirmelerine, teorik bilgilerini pekiştirmelerine ve bu teorik bilgileri pratiğe geçirebilmelerine imkân sağlar. Zira, yeni mezun olan kişilerin mesleğe dair henüz çok somut bir algıları yoktur. Öte yandan staj, meslekî tecrübelerin genç icra görevlisi adaylarına aktarımı suretiyle mesleğin devamlılığını ve yenilenmesini de sağlar²³².

İcra görevlisi adaylarının staj yerlerini (bürosunda staj yapacakları icra görevlilerini) kendi bulması gerekmektedir. Staja kabul ve stajın organizasyonu 14 Ağustos 1975 tarihli ve 75-770 sayılı Kararname m.6 - m.17 arasında düzenlenmiştir. Buna göre staja kabul, yetki çevresinde staj yapılacak il meslek odasının tuttuğu listeye yazılmakla olur. Ancak yetki çevresinde staj yapılan il meslek odasının staj süresince değiştirilmesi mümkündür. Staj listesine yazılma talebinin, yanında staj yapılacak icra görevlisinin katılımıyla il meslek odasına yapılması gerekir. Başvuru esnasında stajyer ve yanında staj yapılacak icra görevlisi Staj Şartı'nı imzalar. Staj Şartı'nda yer alan kurallara staj boyunca uyulması gerekir. Şarta uyulup uyulmadığı bu işle görevlendirilen staj eğitim merkezi yönetim kurulu üyelerince staj süresince denetlenir²³³. Yanında staj yapılacak bir icra görevlisi bulunmasına rağmen staj

²²⁹ Bu noktada Bakanlığa bağlı eğitim merkezleri açılarak eksiklik giderilebilir (Gözübüyük, s. 215-216; Kayar, s. 184 vd.).

²³⁰ Gözübüyük, s. 215.

²³¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. aşa. § 1, III, C.

²³² Guinot, **Valeurs**, s. 158-159.

²³³ CNHJ, **Kılavuz**, s. 29-30.

listesine yazılma talebinin reddi hâlinde bu karara karşı İstinaf Mahkemesi'ne başvurulabilir²³⁴.

Stajın süresi kural olarak 2 yıldır (75-770 sayılı Kararname m. 10/I). Ancak bazı kişiler için bu süre 1 yıl olarak uygulanmaktadır²³⁵. Kararname m. 10/II uyarınca; istinaf mahkemeleri nezdinde avukatlık yapma hakkı elde etmek için yapılan sınavı başarıyla geçenler, ticaret mahkemesi zabıt kâtipleri, açık artırma görevlileri, noterler ve avukatlık mesleğine kabul sertifikası sahipleri²³⁶ için bu staj süresi 1 yıldır.

75-770 sayılı Kararname m. 11 uyarınca bu stajın yarısı bir icra görevlisinin ofisinde; diğer yarısı ise avukat, noter, açık artırma yetkilisi, şirketlerin hukuk ve muhasebe departmanları ile kamu idarelerinde gerçekleştirilir. Stajın yabancı bir ülkede bulunan ve hukuk sahasında faaliyet gösteren düzenlenmiş (Devlet'çe düzenlenen ve sıkı şekilde kontrol edilen) meslekleri icra etmekte olan kişilerin yanında yapılması mümkündür. Doktrinde, yurtdışına tebligatın kolaylaştırılması bakımından yurtdışındaki staj olanaklarının teşvik edilmesi gerektiği de ifade edilmiştir²³⁷.

Stajyer, yanında çalıştığı icra görevlisinden (üstaddan) işin inceliklerini öğrenir²³⁸. Ancak bu yalnızca icra edilen faaliyetle sınırlı değildir, bu staj sırasında ofis idaresinin de öğrenilmesi gerekir²³⁹. Keza yine bu staj sırasında biraz aşağıda ifade edeceğimiz teorik eğitime uyumlu faaliyetler yapılmasına dikkat edilir. Örneğin o hafta işçi maaşlarına dönük cebrî icraya ilişkin teorik dersler alınmışsa ona uygun işlemler stajyerle birlikte yapılır. Mesleğin bütününün özümsettirilmesi de ihmâl edilmez, yani stajyer cebrî icra faaliyetini yerine getirmek üzere

²³⁴ Abbou/Nicod, N. 18.

²³⁵ Taisne, stajın iki veya üç yıl olabileceğini belirtmişse de (Taisne, **Institutions juridictionnelles**, s. 109) üç yıllık staja ilişkin bir düzenlemeye rastlanmamıştır, diğer kaynaklarda da bu yönde bir bilgiye yer verilmemiştir.

²³⁶ CAPA olarak kısaltılan avukatlık mesleğine kabul sertifikası (*certificat d'aptitude à la profession d'avocat*), 7 Aralık 2005 tarihli karar çerçevesinde yedi sınavdan başarılı olanlara verilen avukatlığa kabul sertifikasıdır. Bu konuda bkz. Abbou/Nicod, N. 21. Ayrıca bkz. Oğuz, s. 144.

²³⁷ Abbou/Nicod, N. 27.

²³⁸ Stajın temeli, üstadın işin inceliklerini sabırla tekrar etmesi, öğrencinin ise bunları sabırla öğrenmesidir (Guinot, **Valeurs**, s. 158).

²³⁹ Guinot, **Valeurs**, s. 156-157; CNHJ, **Kılavuz**, s. 29.

programlanmış bir robot olarak değil mesleğin teamüllerine hâkim saygın bir profesyonel olarak yetiştirilir²⁴⁰.

Stajyer, staj süresince çalışmakta olduğu iş kolunda yönetmelik, toplu iş sözleşmesi, sözleşme ve teamüller çerçevesinde belirlenen normal çalışma süresine uygun olarak yine bu esaslara göre belirlenen normal ücret karşılığında çalışır. Görüldüğü üzere stajyer ile yanında staj yapılan kişi arasında iş ilişkisi kurulduğu kabul edilmektedir²⁴¹. Staja ilişkin düzenlemeler üç açıdan isabetlidir. İlk olarak stajın iki yıl sürmesi *huissier de justice* adaylarının daha iyi yetişmesine hizmet edecektir²⁴². Türk hukukunda icra memurlarının stajı düzenlenmemiştir. Avukatların staj süresi ise bir yıldır (Avukatlık Kanunu m. 15). Staj süresi çok kısa olmakla beraber bu stajlar zaman zaman amacından uzaklaşmakta ve yeterli düzeyde meslekî bilgi ve birikim edinilmeden tamamlanmaktadır. Fransız hukukundaki iki yıllık sürenin, meslek mensuplarının daha iyi yetişmesi açısından son derece isabetli olduğu açıktır ve mevcut sistem muhafaza edilse dahi icra memurlarının ciddi bir staja tabi tutulmaları gereklidir. Zira mesleğe kabul prosedürünün zorluğu faaliyetin aslı bir garantisidir²⁴³. Fransız sistemindeki isabetli ikinci nokta ise, stajın yarısının icra görevlilerinin meslekle ilgili zengin tecrübeler ve farklı bakış açıları kazanabilecekleri avukat, noter gibi meslek mensuplarının yanında yapmalarıdır. Bu şekilde icra görevlileri, sistemin genelini görebilecek ve diğer meslek mensuplarıyla ilişkiler kurabilecektir. Doktrinde stajın bu şekilde geniş bir sahada yapılabilmesinin avukat ve noter gibi diğer hukukçularca icra görevlilerinin tanınmasına ve hangi faaliyetleri icra görevlilerine devredebileceklerini somut olarak tespit etmelerine yardımcı olacağı da ifade edilmiştir²⁴⁴. Üçüncü isabetli nokta ise, stajyerlerin çalışmaları karşılığında uygun bir ücret alacakları hususunun mevzuatta da yer almasıdır. Önceleri Fransız hukukunda stajyere ücret verilmeyeceği öngörülmüştü ancak daha sonra ücret ödeneceği kabul edilmiş ve hatta bu stajın geçerlilik koşulu

²⁴⁰ Guinot, **Valeurs**, s. 157. Stajyeri yalnız belli bir grup muameleyle sınırlamak Staj Şartı'na aykırılık teşkil eder. Stajyere mesleğin bütünü öğretilmelidir (CNHJ, **Kılavuz**, s. 28-29).

²⁴¹ Abbou/Nicod, N. 22.

²⁴² İki yıllık staj Belçika'da da uzun yıllardır uygulanmaktadır (Petitjean, s. 21) ve kanaatimizce böylesi önemli bir görev için daha kısa süreli staj yetersiz olacaktır. Karşılı, icra teşkilâtının iyileştirilmesi amacıyla yaptığı önerisinde, icra müdürlerinin stajının düzenlenmesi gerekliliğine vurgu yapmıştır. Karşılı, adalet meslek yüksekokullarının adalet fakültelerine dönüştürülerek dört yıllık eğitim verilmesini ve son iki yılın uygulamaya dönük bir staj programı olmasını önermiştir (Karşılı, **İcra**, s. 44-45). Kanaatimizce bu öneri nihai olarak hedeflenen nokta olmamalı ise de bir geçiş formülü olarak düşünülebilir.

²⁴³ Mourre-Schreiber, s. 228.

²⁴⁴ Abbou/Nicod, N. 26.

olarak değerlendirilmiştir²⁴⁵. Stajyere ücret ödenmeyeceğine ilişkin hükmün kaldırılması bu normu ölü bir norm olmaktan kurtarmış ve stajyerlere daha iyi ve gerçekçi koşullar sağlamıştır. Stajyere ücret verilmemesi zaten demode bir tutum olurdu. Çünkü stajyere ücret verilmemesinin nedeni stajyerin eğitim amacıyla orada bulunması ve iş yapmaktan ziyade işin inceliklerini öğrenmek amacıyla orada faaliyet göstermesidir. Belki de eski usta çırak ilişkisinde bu yaklaşım makûl kabul edilebilir ise de bu yaklaşımdan uzaklaşan günümüzde ücret ödeneceğinin öngörülmesi daha isabetlidir²⁴⁶. Hukukumuzda icra memur ve müdürleri için staj düzenlemesi yapıldığı takdirde, bu staj esnasında kendilerine uygun bir ücret ödenmesi de düzenlenmelidir.

Türk hukukunda avukatlık stajının aksine, Fransız hukukunda icra görevliliği stajına 1 yılı aşmayacak şekilde ara vermek de mümkün kılınmıştır. Geçerli bir sebep olması hâlinde bir yılı aşkın süre de ara verilebilir (75-770 sayılı Kararname m. 12).

İcra görevliliği stajı pratik kısmı dışında teorik bir eğitimi de ihtiva eder. 75-770 sayılı Kararname m. 14 uyarınca stajyerlere verilecek eğitim Adalet Bakanlığı'nca belirlenecek esaslar dairesinde Ulusal Meslek Odası'nın kontrolünde gerçekleştirilir. Ulusal Prosedür Okulu (*École Nationale de Procédure, ENP*) bünyesinde yer alan ve *DFS* olarak kısaltılan *Département formation des stagiaires* (Stajyerlerin Formasyonu Departmanı, Staj Eğitim Merkezi) bu eğitimi organize eder. Stajyerlerin eğitimi iki ayaklı olacak şekilde organize edilmiştir. Eğitimin ilk ayağı *ENP* (Ulusal Prosedür Okulu) kursları olarak ifade edilen teorik eğitimidir, ikincisi ise *DFS* (*Département formation des stagiaires*, Staj Eğitim Merkezi) formasyonu olarak ifade edilen, aynı adla anılan sınava hazırlık amacı güden ve meslek mensuplarınca verilen pratik eğitimidir²⁴⁷. Ancak şu da belirtilmelidir ki, icra görevlileri staj döneminden sonra da ciddi biçimde organize edilmiş bir sürekli eğitime tabi tutulurlar. Staj sırasındaki eğitimler ve sözünü ettiğimiz sürekli eğitim Ulusal Prosedür Okulu²⁴⁸ tarafından gerçekleştirilir. Hukuk profesyonellerinin ciddi biçimde meslek içi sürekli eğitime tabi tutulması, bu kişilerin teorik alt yapılarının sağlamlaşmasını ve gelişmelere ayak uydurmalarını sağlayacaktır. Hemen

²⁴⁵ Guinot, Valeurs, s. 158.

²⁴⁶ Guinot, Valeurs, s. 158.

²⁴⁷ Guinot, **Valeurs**, s. 160. Eğitimlere katılmak ücretsiz değildir, adayın yıllık 300 Avro ödemesi gerekmektedir (CNHJ, **Kılavuz**, s. 27).

²⁴⁸ Ulusal Prosedür Okulu 1960'da kurulmuş olup merkezi Paris'tedir. Ancak Fransa'da 25 noktada icra ofisi çalışanları, stajyerler ve icra görevlileri için eğitim faaliyeti gerçekleştirmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. <http://www.enpro.org/>. Ayrıca bkz. CNHJ, **Kılavuz**, s. 31; CNHJ, **Dossier**, s. 17.

belirtilmelidir ki, icra görevlileri ile açık artırma görevlilerinin tek çatı altında birleştirilmesi staj süresince verilen eğitim ile sürekli eğitim programlarını ciddi biçimde değiştirecektir²⁴⁹.

Stajını bitiren stajyer, yanında staj yaptığı kişiden staj süresini ve icra görevlisinin stajyer hakkındaki kanaatini içeren bir yazı alır. Söz konusu yazıyla beraber yetki çevresinde staj yapılan il meslek odasına (eğer staj birden çok il meslek odası nezdinde gerçekleştirilmişse stajın son kısmının gerçekleştirildiği il meslek odasına) başvurarak meslek sınavı için gerekli olan staj bitim belgesini alır²⁵⁰. İl meslek odasının staj bitim belgesinin verilme istemini reddetmesi hâlinde, ilgili tarafından bu karar aleyhine iki ay içinde istinaf mahkemesine başvurulabilir

İcra görevlileri, Fransız hukukunda son derece önemli bir faaliyeti yerine getirdiklerinden staj listesinden silinme de detaylı olarak düzenlenmiştir (75-770 sayılı Kararname m. 16). Stajyer, aşağıda incelenecek olan staj sonrası sınavda dört kez başarısız olması, geçerli bir sebep olmaksızın staja bir yıldan fazla devam etmemesi, doğruluk ve şeref aykırı suçlardan mahkûm olması durumlarında staj listesinden silinir. Bu hâllerin gerçekleşmesi durumunda il meslek odasının bir takdir yetkisi olmayıp listeden silme işlemini uygulaması gerekir. Ancak bazı hâllerde ise il meslek odasına bir takdir yetkisi verilmiştir. Stajyer, staj yükümlülüklerini ağır olarak ihlâl ederse, doğruluk ve şeref aykırı eylemlerde bulunursa, staj süresinin bitiminden itibaren iki yıl boyunca geçerli bir sebep olmaksızın sınava girmezse veya sınava girip başarısız olduktan sonra iki yıl boyunca geçerli bir sebep olmaksızın yeniden sınava girmezse staj listesinden silinebilir. Yani bu hâllerde il meslek odasının bir takdir hakkı vardır. Staj listesinden silinen stajyer, il meslek odasının kararına karşı iki ay içinde istinaf mahkemesine başvurabilir.

3. Sınavda Başarılı Olmak

Staj bitiminde stajyerlere, *DFS* (Stajyerlerin Formasyonu Departmanı) sınavı olarak anılan meslekî bir sınav²⁵¹ uygulanmaktadır. Sınava ilişkin düzenlemeler, 75-

²⁴⁹ Patrick Sannino, *L'huissier de justice du XXI siècle: pour une nouvelle jeunesse tournée vers le numérique!*, Procédures- Revue Mensuelle Lexisnexis Jurisclasseur, Yıl: 22, Sayı: 5, s. 3.

²⁵⁰ Abbou/Nicod, N. 24.

²⁵¹ Bu sınavda adayların medenî hukuk (kişiler, aile, eşya, borçlar genel, borçlar özel, sorumluluk, teminat hukuku), medenî usûl hukuku (adli teşkilât, dava, delillerin toplanması, kanun yolları, süreler, yargılama giderleri), icra hukuku, ticaret hukuku, ceza hukuku, ceza muhakemesi hukuku bilgisi ölçülmektedir (CNHJ, *Kılavuz*, s. 22-25). Görüldüğü üzere adaylara detaylı bir sınav uygulanmakta ve yetkin birer hukukçu olup olmadıkları sınanmaktadır.

770 sayılı Kararname m. 18 - m. 21’de bulunmaktadır. Meslekî sınav Ulusal Sınav Kurulu tarafından Paris’te yılda iki kez yapılır²⁵². Kurul, bir Temyiz Mahkemesi hâkimi başkanlığında, bir öğretim görevlisi, üç icra görevlisi ve icra görevlisi olmak için gerekli koşulları taşıyan bir icra görevlisi kâtibinden teşekkül eder. Kurula seçilecek öğretim görevlisi, üniversitelerden sorumlu bakanlığın önerisi üzerine; icra görevlileri, Ulusal Meslek Odası’nın görüşü üzerine; icra görevlisi kâtibi ise yetkili sendikaların görüşü üzerine Adalet Bakanlığı’nın kararıyla atanır. Kurul üyeleri üç seneliğine atanırlar ve yalnız bir kez daha atanabilirler. Aynı zamanda yedek kurul üyeleri de aynı sayıda ve asıl üyenin seçim usûlüne uygun olarak seçilirler. Adalet Bakanlığı, uzmanlık gerektiren konularda sınav yapmak üzere heyete uzmanların da dâhil edilmesine karar verebilir. Heyette sınav neticesi hususunda oylarda eşitlik çıkarsa karar Kurul başkanının oy verdiği yönde alınmış sayılır.

75-770 sayılı Kararname m. 20 uyarınca sınavın programı ve uygulanma biçimi Adalet Bakanlığı kararıyla belirlenirken, sınavın uygulanmasını Ulusal Meslek Odası gerçekleştirir. Bu bağlamda Ulusal Meslek Odası’nın sınavı uygun vasıtalarla ilân etmesi gerekir²⁵³. Buna göre yazılı sınav, adayların anonimliğini koruyacak şekilde uygulanacaktır. Yani sınav kâğıtlarının kime ait olduğu değerlendiren tarafından görülmeyecektir. Sözlü sınav ise kamuya açık yapılacaktır. Görüldüğü üzere 75-770 sayılı Kararname sınavda objektifliği azami ölçüde sağlamaya dönük bir hüküm getirmiştir.

Sınava girebilmek için diploma ile staj bitim belgesinin ibrazı gerekir. Bununla birlikte il meslek odası bazı adaylara stajının son üç aylık kısmında sınava girme hakkı tanıyabilir (75-770 sayılı Kararname m. 18).

İcra görevliliği stajını tamamlayanlar sınava ancak belirli sayılarda girebilirler. Yani adaylara sonsuz bir sınav hakkı tanınmamıştır. Adaylar en fazla dört kez meslekî sınava girebilirler. Dört kez başarısız olunması durumunda ise adaylar staj listesinden silinirler. Yine staj eğitiminin bitiminden itibaren iki yıl içinde bu sınava girilmesi gerekmektedir. Geçerli bir mazereti olmaksızın staj bitiminden itibaren iki yıl içinde sınava girmeyenler ile sınava girip başarısız olduktan sonra iki yıl boyunca geçerli bir mazereti olmaksızın sınava girmeyenler de staj listesinden silinebilirler. Görüldüğü üzere mesleğe kabul için sınav koşulu aranmakla kalınmayıp sınav da çok

²⁵² CNHJ, **Kılavuz**, s. 11.

²⁵³ Abbou/Nicod, N. 31.

sıkı şartlara tabi kılınmıştır. Mesleğin taşıdığı önem göz önüne alındığında, sınavın da sınavla ilgili sıkı koşulların da isabetli olduğu sonucuna varılır. Çünkü hakka doğrudan müdahale edecek ve ciddi bir hukukî faaliyeti yerine getirecek bir görevlinin sınavsız olarak mesleğe başlaması ya da gevşek bir sınav rejimine tabi kılınması kabul edilemezdir. Hukukumuzda yukarıda ifade ettiğimiz şekilde sistem değişikliği olmasa bile, icra müdürlerinin hukuk fakültesi mezunu olma şartına ilaveten gerçek manada meslekî sınav zorunluluğu da getirilmelidir²⁵⁴. Hâlihazırda icra müdürü olabilmek için yapılmakta olan yazılı ve sözlü sınavların iyileştirilmesi suretiyle de düzenleme yapılabilir. Çünkü ancak iyi hazırlanan ve objektif olarak değerlendirilen bir sınav ile nitelikli hukukçuların bu önemli mesleğe alınmaları sağlanabilecektir²⁵⁵.

C. Koşullardan Muafiyet

Bazı hâllerde belli nitelikleri taşıyan kişilere koşulların bir kısmı veya tamamından muafiyet tanınmıştır. Böylece sistemin ve kişilerin vakit kaybının önüne geçilmiştir. Muafiyet meselesi hukukumuz bakımından önem arz edebilecek bir konu olup, ülkemizde kısmen veya tamamen sistem değişikliğine gidildiği takdirde özellikle icra dairelerinin mevcut çalışanlarından gelebilecek tepkileri en aza indirmek ve sancısız bir geçiş süreci geçirmek amacıyla muafiyet sisteminin iyi organize edilmesi gerekeceğinden konu aşağıda ayrıntılı biçimde incelenmiştir. Muafiyetlerin öngörüldüğü bir geçiş kabul edildiği takdirde, muafiyet koşullarını sağlayamayan icra müdürleri icra görevlisi olarak atanamayacak ve bulundukları kadro kaldırıldığı için kadro açığı ortaya çıkacaktır. Memuriyet statüsünün sağladığı güvenceler ihlâl edilmemek kaydıyla bu kişilerin başka yerlerde görevlendirilmeleri söz konusu olabilecektir.

Yine muafiyet sisteminin eleştirel bir bakış açısıyla irdelenmesi için belirtelim ki; eski uygulamaların yeni kurulacak sisteme sirayet etmemesi için köklü bir değişiklik yapıp hiçbir muafiyet öngörülmemesi, yani icra sisteminin baştan yaratılması ve tüm icra görevlilerinin sınav suretiyle seçilmesi düşünülebilir. Bu

²⁵⁴ Karşlı, icra müdürü olunabilmesi için dört yıllık hukuk eğitimini takip eden stajın sonunda sınav yapılmasının önemine vurgu yapmıştır (Karşlı, **İcra**, s. 44).

²⁵⁵ Ülkemizde de hukuk profesyonellerinin meslekî sınava tabi tutulmaları gerektiği vurgulanmaktadır. Pekcanitez, **Yargı Reformu Yapılmasını Gerektiren Nedenler, Makaleler**, Cilt I, s. 208; Pekcanitez, **Cumhuriyet'in 75. Yılında Yargı, Makaleler**, Cilt I, s. 506-507; Pekcanitez, **Avukatlıkta Serbest Dolaşım ve Yerleşme, Makaleler**, Cilt I, s. 880; Pekcanitez, **Hukuk Eğitimi Hukukta Probleme Dayalı Öğretim, Makaleler**, Cilt II, s. 90-93; Pekcanitez, **İstinaf Mahkemeleri, Makaleler**, Cilt II, s. 226.

sistem çok iyi bir yasal düzenlemeyi gerektirmekte olup köklü, etkili ve en zahmetli yoldur. Serbest meslek mensuplarından oluşan bir icra teşkilâtı kurulması düşünüldüğü takdirde tüm icra personelinin yeni baştan seçilmesi kurulacak sistemin daha fazla sahiplenilmesini sağlayacak ve icra dairesi geleneklerinin yeni ofislere sirayetini engelleyecektir. Öte yandan mevcut uygulama birikiminden istifade edilemeyecek olması önemli bir dezavantaj olacaktır. Ancak herhâlde mevcut icra dairesi çalışanları memurluk statüsü çerçevesindeki güvencelerden istifade edeceklerdir²⁵⁶.

Muafiyet sisteminin yeni bir sisteme geçilmesi hâlinde arz edeceği önem ortaya konduktan sonra Fransız hukukunda muafiyet sisteminin organizasyonunun incelenmesine geçilebilir. Muafiyet türleri, 75-770 sayılı Kararname m. 2-m. 5 arasında geniş olarak düzenlenmiştir. Bu çerçevede sırasıyla tam muafiyet, kısmî muafiyet ve sınav sonrası muafiyet incelenecektir.

1. Tam Muafiyet

Tam muafiyet 75-770 sayılı Kararname m. 4'te düzenlenmiştir. İcra görevlisi olup mesleği bırakmış olanlar tekrar mesleğe dönmek istediklerinde staj ve sınavdan muaftırlar²⁵⁷. Bazı kişilere tam muafiyet tanınması kolaylıkla meşrulaştırılabilir. Zira bu kişiler mesleğe kabul için gerekli tüm koşulları daha önce yerine getirmişlerdir. İşte bu nedenle de bunun gerçek bir muafiyet olmadığı dahi söylenebilir. Ancak icra görevlisi mesleğe ara verdiği dönemde görevi sürdürmek için gerekli koşulları kaybederse örneğin ceza mahkûmiyeti alırsa bu durumda göreve devam edemez²⁵⁸.

Türk hukukunda, serbest meslek esaslarına tabi bir teşkilâta geçilmesi hâlinde hukuk fakültesi mezunu icra memurlarının tüm koşullardan muaf tutulması düşünülebilir. Yine belli bir tecrübeye sahip hâkimlerin de tüm koşullardan muaf tutulması öngörülebilir. Muafiyet uygulamalarıyla sistem değişikliğinin az sancılı olması sağlanabilir.

2. Kısmî Muafiyet

Burada kişinin subjektif durumu sebebiyle kişiye özel bir karar ile muafiyet tanınmaktadır. Kararnamede sayılan nitelikleri haiz kişilerin başvurusu üzerine

²⁵⁶ Bkz. yuk. dn. 227.

²⁵⁷ Abbou/Nicod, N. 32; Safar/Rushe, s. 21.

²⁵⁸ Guinot, **Valeurs**, s. 125. Ayrıca bkz. yuk. §1, III, A, 2.

Ulusal Meslek Odası'nın görüşü alınarak başvuranın yerleşim yerinin bağlı bulunduğu istinaf mahkemesi nezdinde görev yapan cumhuriyet başsavcısı tarafından bireysel muafiyet kararı verilebilir. Doktrinde subjektif muafiyet üç kategori altında incelenmektedir²⁵⁹.

Birinci kategori muafiyet 75-770 sayılı Kararname m. 3'te düzenlenmiştir. Buna göre, eski adli açık artırma görevlileri stajdan muaf olup sınavdan muaf tutulabilirler. Görüldüğü üzere bu kategorideki kişiler için staj bakımından tam muafiyet söz konusu olup bu muafiyetten faal adli açık artırma görevlileri istifade edebileceği gibi görevden ayrılanlar da istifade edebilir²⁶⁰. Bu kişilere stajdan tam muafiyet tanınması açık artırma görevlilerinin icra pratiğine hâkim olmalarından ve mesleğe kabul bakımından oldukça zor koşulları karşılamalarından kaynaklanmaktadır. Öyle ki, adli açık artırma görevlisi olabilmek için hukuk mezunu olmak yetmemekte ayrıca sanat tarihi (uygulamalı sanat, arkeoloji veya plastik sanatlar) diploması aranmakta (iki diploma sahibi olmak gerekmektedir), meslekî sınav uygulanmakta, bu sınavı başarıyla geçen adaylar iki yıllık staja tabi tutulmakta ve mesleğe kabul için tekrar sınava girmektedirler²⁶¹. Bu kadar zor şartları yerine getiren bu kişilere tanınan muafiyetin yerindeliğinden şüphe duymamak gerekir. Ancak belirtilmelidir ki bu muafiyet artık pratik olarak pek bir anlam ifade etmeyecektir. Zira yukarıda da değindiğimiz üzere Macron Yasası m. 61 ile icra görevlisi (*huissier de justice*) ile açık artırma yetkilisinin (*commissaire-priseur*) birleşimi olarak tasarlanan ve tasfiyeye ilişkin konularda da görevlendirilen adalet komiseri (*commissaire de justice*) adlı yeni bir adalet yardımcısı ihdas edilmiştir. Dolayısıyla 2 Haziran 2016 tarihli 2016-728 sayılı KHK uyarınca 1 Temmuz 2022'den itibaren bu kişiler zaten tek bir meslek grubunu oluşturacaktır. Ancak bu muafiyet 1 Temmuz 2022 öncesi bakımından da değerini kaybedecek ve tabiri caizse bir ölü norm hâlini alacaktır. Zira 2017 yılından itibaren icra görevlisinin aktivitelerini de gerçekleştirmek isteyen açık artırma yetkilileri ile açık artırma yetkilisinin faaliyetlerini icra etmek isteyen icra görevlileri belli bir eğitimden geçmek suretiyle bu hakkı kullanabileceklerdir²⁶². Yani bu imkânın sunulmasından sonra tanınan muafiyetin pratik bir kıymeti kalmayacaktır. Pek tabiidir ki bu geçişin

²⁵⁹ Abbou/Nicod, N. 33.

²⁶⁰ Abbou/Nicod, N. 33.

²⁶¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. <http://commissaires-priseurs.com/wp-content/uploads/downloads/2015/10/Livret-conditions-acc%C3%A8s-aout-2011.pdf>, Erişim Tarihi: 25.12.2016. Ayrıca bkz. Douence/Azavant, s. 389; Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard, s. 709-710; Régoli, s. 215.

²⁶² Sannino, s. 3.

alt yapısı muafiyet rejiminin (özellikle 75-770 sayılı Kararname m. 3'ün) revizyonu suretiyle yapılırsa hüküm etkisini farklı bir biçimde sürdürmeye devam edecektir.

İkinci kategori muafiyet 75-770 sayılı Kararname m. 5 ve 5-1'de düzenlenmiştir. 75-770 sayılı Kararname m. 5 uyarınca, bir icra görevlisinin ofisinde en az altı yıl başkâtip olarak çalışan veya icra görevlisi meslek odasında yahut meslekî eğitim kurumlarında buna benzer sorumlulukları yükleyen işlerde en az altı yıl çalışan kişiler stajdan muaf tutulabilirler. 75-770 sayılı Kararname m. 5-1 uyarınca ise *CAPD (capacité en droit)*²⁶³ sahipleri, *DUT (diplômes universitaires de technologie)*²⁶⁴ sahipleri ile Ulusal Meslek Odası'na bağlı Ulusal Prosedür Okulu'nun diplomasına sahip olan kişilerden en az on yıl boyunca icra kâtipi olarak çalışanlar hukuk fakültesi mezunu olma koşulundan muaf oldukları gibi stajdan da muaf tutulabilir. Ancak bunun için on yıllık kâtiplik süresinin en az beş yılında başkâtip olarak görev yapmış olmak gerekir.

Üçüncü kategori muafiyet 75-770 sayılı Kararname m. 2 ile düzenlenmiş olup maddede sayılan kişiler sınavdan ve stajdan (kısmen veya tamamen) muaf tutulabilirler. Söz konusu muafiyetten yararlanabilecek kişiler; adlî yargı hâkimleri, idare mahkemelerinin başkan ve üyeleri, hukuk ve iktisat alanında görev yapmış profesörler ile doçentler, noterler, yükseköğretimde iki yıl görev almış yardımcı doçentler, öğretim görevlileri ve hukuk doktorları, en az iki yıl görev yapmış olmak kaydıyla Fransız Temyiz Mahkemesi ve Fransız Danıştay nezdinde avukatlık yapmaya yetkili avukatlar, en az iki yıl boyunca baro levhasına kayıtlı bulunmuş avukatlar, en az iki yıl görev yapmış olmak kaydıyla istinaf mahkemeleri nezdinde avukatlık yapmaya yetkili kişiler, iki yıl boyunca hukukî danışmanlar listesinin en az birinde kayıtlı bulunanlar, A kategorisinde bulunan memurlar (yönetmelik işler kategorisi) ile bunlara eşdeğerde kabul edilen ve kamu idarelerinde hukukla veya vergiyle ilgili işlerde en az üç yıl çalışanlar, en az üç hukukçu istihdam eden kamu iktisadî teşebbüslerinin veya özel teşebbüslerin hukuk veya vergi departmanlarında en az beş yıl çalışmış olanlar, iş uyuşmazlıkları hakem heyetlerinde kâtip ve sekreter olarak en az beş yıl çalışanlar ile iflâs tasfiye görevlisi olarak en az iki yıl çalışanlardır. Hemen belirtilmelidir ki sayılan bu kişilerin yukarıdaki faaliyetlerine

²⁶³ CAPD (*capacité en droit*), lisans mezunu olmayan kişilerin alabildiği iki yıllık hukuk eğitimi ifade etmektedir. Bu programı Türkiye'deki adalet meslek yüksekokullarına benzetmek yanlış olmayacaktır.

²⁶⁴ DUT (*diplômes universitaires de technologie*), iki yıllık multidisipliner bir eğitimi tamamlayan öğrencilere verilir.

son vermiş olmaları gerekir, yani icra görevliliğini yukarıdaki faaliyetlerin yanında yürütemezler, evvela bu faaliyetlerin terki gerekir. Bu kategori muafiyet de seçkin bir hukukçu grubuna tanınmıştır. Söz konusu kişilerin tekrar sınava ve staja tabi tutulmaması hem bu kişilerin hem de sistemin vakit kaybetmemesi adına önemlidir. Ancak burada vakit kaybetmemek adına kaliteden ödün verildiği sanılmamalıdır. Çünkü söz konusu muafiyetten istifade edebilecek kişiler yalnızca kalifiye ve tecrübeli hukukçulardır.

Serbest meslek esaslarına tabi bir teşkilâta geçilmesi hâlinde belli bir tecrübeye sahip noterler ile avukatların staj koşulundan muaf tutulması düşünülebilir. Ancak sınav koşulunun herhâlde uygulanması gerekir. Zira noterler ve avukatlar mesleğe girişlerinde herhangi bir sınava tabi tutulmamışlardır. Öte yandan belli tecrübeye sahip icra dairesi personelleri de staj koşulundan muaf tutulabilir.

3. Sınav Sonrası Muafiyet

Bu muafiyet, eğitimlerini Avrupa Birliği üyesi başka bir ülkede tamamlayan veya başka bir üye ülkede çalışan Fransız vatandaşları için 21 Aralık 1990 tarihli 90-1210 sayılı Kararname ile öngörülmüştür. 75-770 sayılı Kararname m. 5-2 bu muafiyetin detaylarını düzenlemektedir. Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde icra görevlisi olarak çalışmaya imkân veren diploma, sertifika veya diğer belgelere sahip olan kişiler Fransa'da icra görevlisi olabilmek için gereken diploma, staj veya meslekî sınav koşullarından muaf tutulabilirler²⁶⁵. Ancak bunun için, başvuru tarihinden geriye doğru on yıllık süre içerisinde en az iki yıl boyunca tam zamanlı şekilde icra görevlisi olarak çalışmış olmak gerekir. Ancak her hâlde bu kişiler, jüri önünde bir sınava tabi tutulurlar ve bunu başarıyla geçen kişiler muafiyetten yararlanabilirler. Sınava ilişkin esaslar Adalet Bakanlığı'nda düzenlenir.

IV. MESLEĞE KABUL PROSEDÜRÜ

Fransız hukukunda icra görevlilerinin mesleğe kabul ve göreve başlama prosedürleri çok ciddi şekilde düzenlenmiştir. Mesleğe kabul prosedürünü tetkik ederken devlet egemenliğinin²⁶⁶ yerine getirilmesine hizmet eden bir kamu görevlisi ile karşı karşıya olduğumuzu unutmamak gerekir. Çünkü yalnızca bu sayede getirilen

²⁶⁵ Abbou/Nicod, N. 36; Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard, s. 697.

²⁶⁶ Hoonakker, s. 2.

sıkı prosedürün konuluş amacını anlamak mümkün olur. Mesleğe kabul prosedürü atama şekline göre değişiklik göstermektedir.

Atama usûllerine geçmeden evvel, atanacak bir ofis bulmaksızın veya şirket şeklinde organize olmuş bir ofiste çalışmaksızın mesleğin icrasının mümkün olmadığını belirtelim. Yani staja kabul için ve stajı tamamlamak için yerine getirilen koşullar ancak atama yapılabilecek bir yer bulunması faraziyesinde mana ifade edecektir²⁶⁷. Çalışmanın önceki kısımlarında açıklandığı üzere sınırlı sayıda icra ofisi olup bunlara sahip olmak pek de kolay değildir. Bir başka deyişle, tüm koşullara sahip bir kişinin ofis hakkı yoksa yani bir ofisin hak sahibi değilse bu görevi yerine getirmesi (bağlı çalışma dışında) imkânsızdır. İşte bu nedenle ofise sahip olmayı icra görevliliği mesleğine girişin olmazsa olmaz koşulu olarak değerlendirenler vardır²⁶⁸. Kanaatimizce, bu koşul mesleğe giriş koşulundan ziyade olsa olsa mesleği icra edebilmek için bir gereklilik olabilir²⁶⁹. Öte yandan söz konusu görüşün ileri sürüldüğü makale bağlı çalışma imkânının olmadığı 2003 yılına ait olup daha sonra bağlı çalışma imkânı da getirildiğine göre kanaatimizce bu görüş savunulabilirliğini yitirmiştir. Ancak 2015 tarihli eserlerinde ofis hakkını bir mesleğe kabul koşulu olarak sayanlar da vardır²⁷⁰. Yukarıda açıkladığımız gerekçelerle yeni mevzuat çerçevesinde bu görüşün kabulü mümkün değildir.

A. Atama Usûlleri

İcra görevlileri, bir icra görevlisiyle ofisin devri hususunda anlaşarak ona halef olmak suretiyle atanabilecekleri gibi, yeni ihdas edilen bir ofise veya atıl duruma gelmiş bir ofise atanabilirler.

1. Başka Bir İcra Görevlisine Halef Olarak Atama

1816 yılından bu yana (28 Nisan 1816 tarihli Yasa ile) Fransız hukukunda icra görevlilerinin, kendilerinden sonra ofislerini²⁷¹ idare edecek kişiyi seçme hakları

²⁶⁷ Mathieu-Fritz, *Juriste de proximité*, s. 185.

²⁶⁸ Mathieu-Fritz, *La compétence*, s. 178. Ayrıca bkz. Héraud/Maurin, s. 127.

²⁶⁹ Miniato, s. 57. Aynı doğrultuda bkz. ENP, *Rencontres européennes*, s. 116.

²⁷⁰ Maurin/Brusorio Aillaud/Héraud, s. 151. Bu görüşü savunan yazarların eserlerinde geçerliliğini yitiren başkaca açıklamalar da mevcut olup kanaatimizce konuyla ilgili görüşleri de ufak bir ihmalin sonucudur. Örneğin icra görevlilerinin yer bakımından yetkisine ilişkin açıklamalarında yeni düzenlemeler dikkate alınmamıştır. Bu konuda bkz. aşağıda dn. 644.

²⁷¹ Ofis kelimesi burada yalnızca icra görevlisinin işlemlerini yerine getirdiği yazıhaneyi değil asıl olarak Bakanlık tarafından kendilerine verilen yetkiyi ifade etmek için kullanılmıştır. Fransız hukukunda Adalet Bakanlığı'nca icra görevlisine tanınan yetkiyi ifade etmek için *office* veya *charge* kavramları kullanılmıştır. *Étude* kelimesi ile de mesleğin fiziken icra edildiği yer ifade edilmiştir

vardır²⁷². Bu durum başta rahatsız edici gelse de tarihsel temelleri vardır. Krallık zamanında savaşların finansmanını ve bütçe gelir-gider dengesini sağlamak üzere kişilere icra görevlisi ofisi işletme imtiyazı tanınıyordu²⁷³. Karşılığında ciddi bir bedel ödenerek alınan bu ofislerin imtiyaz sahibinin mamelekine dâhil olduğu kabul edilmekte olup satıma benzer bir sözleşme olan transfer sözleşmesi²⁷⁴ ile belli bir bedel karşılığında veya sağlararası ivazsız kazandırma ile²⁷⁵ başka birine devredilmesi de hukuken caiz görölmüştür²⁷⁶. Öyle ki, çoğu zaman icra görevlisinin ölümlü üzerine bu devir gerekliliği gündeme geldiğinden icra görevlisinin mirasçıları veya vasiyet edilmişse vasiyet alacaklısı bu sözleşmeyi akdetmektedirler²⁷⁷. Hemen belirtmelidir ki ofisi devralacak kişinin icra görevlisi olmak için gereken tüm koşulları sağlamış olması gerektiğinde tereddüt etmemek gerekir. Çünkü miras yoluyla geçen şey ofis hakkının finansal boyutudur, unvan boyutu ise yalnızca icra görevlisi olan kişilere geçebilir²⁷⁸.

Başka bir icra görevlisinin halefi olarak atanma 75-770 sayılı Kararname m. 23-26'da düzenlenmiştir. Buna göre halefini göstermek isteyen icra görevlisi ile halef, ofisin bulunduğu yerin bağlı bulunduğu istinaf mahkemesi cumhuriyet

(Mathieu-Fritz, **Juriste de proximité**, s. 184; Mathieu-Fritz, **La resistible integration**, s. 77; Mathieu-Fritz, **La competence**, s. 178).

²⁷² Chauvaud/Petit/Yvrel, s. 70; Piédelièvre, s. 66; Fricero, **Les institutions**, s. 173. Bu yön, icra görevlisini (ve genel anlamda Bakanlıkça yetkilendirilen görevlileri) memurlardan ayırmaya yarayan en temel noktadır (Crémieu, s. 35). Bu hakkın noterler bakımından Anayasa Mahkemesi önüne götürüldüğünü ancak Anayasaya uygun bulunduğunu belirtmiştik (Bkz. yuk. dn. 117).

²⁷³ Bu yetki kraldan satın alınıyor, önemine binaen taşınmaz olarak niteleniyor, sahibinin mal varlığına dâhil kabul ediliyor ve mirasçılara intikal ediyordu (Douence/Azavant, s. 379).

²⁷⁴ Transfer sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması gerekir. Taraflar daha emin olmasını arzu ederlerse bunu resmî şekilde de yapabilirler. Bu sözleşmenin sonuçları ve doğurduğu hak ve borçlar (ofisi teslim borcu, bedeli ödeme borcu gibi) normal bir satım sözleşmesine benzer. Bu çerçevede eski icra görevlisi ayıptan da sorumludur. Örneğin eski icra görevlisi yaptığı usûlsüz bir işlem nedeniyle ayıptan sorumluluk çerçevesinde sorumlu tutulabilir ve ayıba bağlı seçimlik haklar (örneğin bedel indirimi) kullanılabilir (Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard, s. 694). Ancak ofisin unvan boyutu ile iktisadî boyutun birbirine sıkı sıkıya bağlı olması (ayrılmaz olması) nedeniyle bazı hususiyetler de görölmektedir. Örneğin satıcının sözleşmeye aykırılığı hâlinde ya da devir bedelinin ödenmemesi hâlinde sözleşmenin feshedilmesi mümkün değildir. Zarar için tazminat davası açılabilir ve ödenmeyen ofis bedelinin tahsili için cebrî icra yolları işletilebilir (Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard, s. 694-695).

²⁷⁵ Catala/Terré, s. 192; Couchez/Lagarde, s. 154; Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard, s. 695. Ancak bağışlama da bazı hususiyetler göstermektedir. Örneğin normal bir bağışlamadan belli koşulların varlığı hâlinde dönülebilirse de icra ofislerinin bağışlanmasında dönme hâlinde ofis eski hak sahibine ve mirasçılara dönmez. Burada yalnızca ofis hakkının bedelinin iadesi söz konusudur (Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard, s. 695).

²⁷⁶ Leborgne, s. 150; Couchez/Lagarde, s. 154; Giudicelli-Delage, s. 110; Braconnay/Delamarre, s. 357. Buradaki devrin aslında satıştan başka bir şey olmadığı hakkında bkz. Chauvaud/Petit/Yvrel, s. 70; Piédelièvre, s. 66. Mesleğin feodal bir zihniyete sahip olduğu hakkında bkz. Guinot, **Valeurs**, s. 52.

²⁷⁷ Piédelièvre, s. 66; Abbou/Nicod, N. 42.

²⁷⁸ Catala/Terré, s. 191-192; Scarano, s. 222-223.

başsavcılığına başvururlar. Başvuru ile beraber, gerekli tüm belgelerin ve özellikle halef ile selef arasındaki sözleşmenin²⁷⁹ ibraz edilmesi gerekir. Başsavcılık, ön incelemeden sonra il meslek odasından gerekçeli görüşünü talep eder. Talep edilen görüşün kapsamı; halef olarak gösterilen kişinin ahlâkî durumu, meslekî yeterliliği ve finansal koşullarıdır. Finansal koşullara ilişkin görüş, halef ile selef arasındaki sözleşme çerçevesindeki yükümlülükleri finansal olarak karşılayabilme olasılığının değerlendirilmesinden ibarettir. Görüldüğü üzere, icra görevlisi adayı hakkında çok kapsamlı ve ciddi bir inceleme yapılmaktadır. Öte yandan, il meslek odasının kırkbeş gün içinde yanıt vermemesi hâlinde aday hakkında olumlu görüş verdiği kabul edilir. Söz konusu düzenlemenin getirilmiş olan sıkı prosedüre uygunluğu tartışılabilir. Bir yandan icra görevlisi hakkında çok detaylı bir rapor isteyip öte yandan raporun süresi içinde gelmemesi hâlinde olumlu görüş verildiği yönünde değerlendirme yapılması tutarlı görünmemektedir.

Nihayet incelemesini tamamlayan cumhuriyet başsavcısı, dosyayı ve gerekçeli görüşünü Adalet Bakanlığı'na iletir. Dosya kendisine ulaşan Adalet Bakanlığı, Ulusal Meslek Odası da dâhil olmak üzere tüm meslek kuruluşlarından gerekçeli görüş isteyebilir ve koşulların yerine getirildiğini, devir sözleşmesinin ve özellikle devir bedelinin usûlüne uygun olduğunu tespit ederse adayı bir kararname ile icra görevlisi olarak atar. Adalet Bakanlığı'nın bedeli aşırı bulması hâlinde devir bedelini azaltma yetkisi varsa da bu yetki neredeyse hiç kullanılmamaktadır²⁸⁰. Adalet Bakanlığı'nın aşırı bedeli indirmesi durumunda takdir ettiği yeni bedele Bakanlık fiyatı (Bakanlıkça takdir edilen fiyat) denmektedir. Bakanlığa tanınan bu yetki, ofis hakkının kamusal boyutunun ve kamu yararına ilişkin olmasının bir sonucudur. Zira aşırı devir bedelinin kamu yararını ikinci plana atacağı ve aşırı ödeme yapan icra görevlisinin bu bedeli kısa sürede elde etmek için kaliteden ödün vereceği, bu bedeli müvekkillerden çıkarmaya çalışacağı veya faaliyete uzak başkaca faaliyetlere temayül edilebileceği endişesi vardır²⁸¹.

Yukarıda sözü edilen sözleşmenin (özellikle bedel unsurunun) detaylı olarak incelenmesinde fayda vardır. Halefini gösterme hakkına sahip olan icra görevlisi veya mirasçıları halefi olacak kişiyle ofisin net değeri üzerinden anlaşır. Ofisin net

²⁷⁹ Bu sözleşme pratikte Bakanlık tarafından devrin uygun görülmemesi ihtimaline binaen şarta bağlı olarak yapılmaktadır (Douence/Azavant, s. 380).

²⁸⁰ Catala/Terré, s. 192.

²⁸¹ Douence/Azavant, s. 381; Vincent/Guinhard/Montagnier/Varinard, s. 694; Scarano, s. 223.

değeri son 5 yıllık vergi matrahı dikkate alınarak hesaplanır. Ancak doktrinde bu bedelin hesaplanmasında bilimsel bir metodun söz konusu olmadığına ve meslekî teamüller ile ekonomik beklentilerin belirleyici olduğuna dikkat çekilmiştir²⁸². Devir bedelinin temin edilmesi amacıyla icra görevlisi adaylarına kredi vermek için Ulusal Meslek Odası bünyesinde bir sandık kurulmuştur²⁸³, ancak icra görevlisi adayları banka kredisi yoluyla da bu bedeli karşılayabilirler. Devir bedeli icra görevlisinin atanmasını takiben mesleğe başlamak için yemin etmesi üzerine istenebilir hâle gelir ancak daha önceden bir teminatın kararlaştırılması mümkündür²⁸⁴.

Uygulamada ofis devralacak genç icra görevlilerinin hem gelir beklentisinin yüksekliği hem de atıl duruma gelme olasılığının düşüklüğü sebebiyle asliye hukuk mahkemelerinin yargı çevresindeki ofislere rağbet ettiği belirtilmektedir. Sulh mahkemelerinin yargı çevresindeki ofisler pek güven uyandırmadığı gibi aşırı iş yükünün olduğu yerler de çok tercih edilmemektedir²⁸⁵. Öte yandan memleket, aile bağları ve ofisin devir bedeli de devralınacak ofisin tercihinde önemli rol oynamaktadır. İcra görevlileri bulundukları yerden de çok uzaklaşma meylinde olmamakta ve kâtip veya stajyer olarak çalıştıkları yerlerden ortalama olarak 160 km uzaklaşmaktadırlar, uygun bir ofis bulmaları ise icra görevlisi olmalarından itibaren ortalama iki buçuk sene sürmektedir²⁸⁶. Makûl bir strateji olarak yeterli tecrübe ve birikimden sonra iş hacmi daha büyük olan ofislerin de iktisabına çalışılmaktadır²⁸⁷. Söz konusu durum ülkemizde de noterliklerde söz konusu olmakta, tecrübe arttıkça daha üst sınıftaki noterlikler için çıkılan ilânlara başvurulmaktadır.

2. Yeni Bir Ofis İhdas Ederek Atama

Nüfusun ve iş ilişkilerinin artması ve buna bağlı olarak icra işlerinin yoğunlaşması yeni icra ofislerine ihtiyaç duyulmasına neden olabilir. Bu nedenle yeni icra ofislerinin ihdas edilmesi gerekebilir. Yeni ofis ihtiyacını tespit edecek ve uygun yerlere yeni icra ofislerinin açılmasına izin verecek olan merci, adalet teşkilâtının organizasyonundan sorumlu olan Adalet Bakanlığı'dır. Ancak Adalet

²⁸² Abbou/Nicod, N. 44. Ayrıca bkz. Bot, s. 22.

²⁸³ Sandık tarafından verilen kredi ofis devir bedelinin en fazla yüzde kırkı kadardır. Kredi azami 183.000 Avro olabilir ve on iki taksitte geri ödenir. Krediyi başvuru il ve bölge meslek odalarının aracılığıyla olur (CNHJ, **Kılavuz**, s. 12).

²⁸⁴ Abbou/Nicod, N. 43.

²⁸⁵ Mathieu-Fritz, **Juriste de proximité**, s. 197-198. Aynı sayfada genç bir icra görevlisinin ofis seçerken yaptığı değerlendirmeler de yer almaktadır.

²⁸⁶ Mathieu-Fritz, **Juriste de proximité**, s. 199.

²⁸⁷ Mathieu-Fritz, **Juriste de proximité**, s. 200.

Bakanlığı yeni açılacak ofisleri çok ciddi incelemelerden sonra kararlaştırmalıdır. Ciddi incelemenin sebepleri ise açıktır ve yukarıda incelenmiştir. Sebeplerin ilki icra görevliliğinin serbest meslek niteliğidir. Evvela, çok ciddi maddî külfetlere katlanarak faaliyete başlayan icra görevlilerinin yanına kâra ortak olacak yeni ofisler açmak çok kolay olmasa gerektir. Bunun için gerçek bir ihtiyacın yani kamu yararının olması zaruridir. Keza ortaya çıkan yeni rakip sebebiyle o yargı çevresinde faaliyet gösteren icra görevlilerine bir tazminat ödenmesi gerekecektir²⁸⁸. Tazminat uygulaması son derece makûl ve isabetlidir. Zira yeni ofis ihdasıyla, çok ciddi masraflar yaparak bir ofis iktisap eden icra görevlilerinin iş hacimlerinden bir kısmı alınmakta ve ofisin kıymeti azaltılmaktadır.

Öte yandan Adalet Bakanlığı'nın bir bölgedeki icra görevliliği “sektör”ünü tahrip ederek yeni ofislere izin vermesi mesleğin cazibesini ve mevcut icra görevlilerinin gelirlerini ciddi oranda düşürecektir. İşte bu nedenle Bakanlık, ciddi hesaplamalar yapmalı ve ilgili bölgenin ihtiyaçlarını objektif ölçütlerle değerlendirerek icra ofislerinin coğrafi anlamda uyumlu dağılımını gözetmelidir. Söz konusu değerlendirme yapılırken kullanılacak ölçütlere örnek olarak doktrinde; hedef bölgenin ihtiyaçları, bölgede hâlihazırda görev yapmakta olan icra görevlilerinin iş hacmi (dosya sayısı ve tutar bakımından), nüfus, sosyo-ekonomik koşullar ve geleceğe dönük beklentiler sayılmaktadır²⁸⁹. Bu çerçevede Morcenx, Ferrette gibi küçük yerlerde tek icra görevlisi varken, başkent Paris'te 170'in üzerinde icra görevlisi ofisi vardır²⁹⁰ ve yeni ofis ihdas edilirken bölgedeki iş dengesinin bozulmamasına dikkat etmek gerekmektedir.

Macron Yasası m. 52'ye dayanılarak hazırlanan 26 Şubat 2016 tarihli ve 2016-216 sayılı KHK uyarınca Rekabet Otoritesi, kamu hizmetinin en etkin şekilde yerine getirilebilmesi için ofislerin dağılımına ve sayısına ilişkin bir öneri hazırlayarak Adalet Bakanlığı ile Ekonomi Bakanlığı'na sunmakta ve yeni ofis ihdası bu çerçevede gerçekleştirilmektedir. İcra görevlisinin yeni bir ofis ihdas edilerek atanması usûlüyle ilgili düzenlemeler ise 75-770 sayılı Kararname m. 27-33'te yapılmıştır. Kararname m. 27 uyarınca yeni ihdas edilen ofise atama İcra Görevlisi Tavsiye Komisyonu'nun önerisi üzerine Adalet Bakanlığı'nca yapılır. Adalet Bakanlığı, başvuru takvimini bir karar ile belirler ve bu karar Resmî Gazete'de

²⁸⁸ Douence/Azavant, s. 382.

²⁸⁹ Abbou/Nicod, N. 45.

²⁹⁰ **Les huissiers**, s. 88, 103, 107 vd.

yayımlanır. Ancak Adalet Bakanlığı bu takvimi belirlerken bazı süre sınırlarına riayet etmelidir. Şöyle ki, m. 28 uyarınca adaylara başvuru için tanınacak süre, kararın ilânından itibaren en az otuz gün olmalıdır. Mümkün olduğunca çok ilgilinin başvurusunu sağlamak amacıyla bu şekilde bir koruyucu alt sınır öngörülmüş olması isabetlidir.

Yapılan ilân üzerine adaylar, başvurularını taahhütlü mektupla yaparlar. Başvuru dosyasında ofisin ihdas edileceği yerin bağlı bulunduğu istinaf mahkemesi cumhuriyet başsavcısından görüş alınması talebi de yer alır. Cumhuriyet başsavcısı ön incelemeden sonra il meslek odasından başvurucunun ahlâkî durumu, meslekî yeterliliği ve finansal koşullarına dair gerekçeli görüş talep eder. Gerekçeli görüşün alınmasından sonra cumhuriyet başsavcısı, bölge meslek odasının görüşünü alarak kendi görüşünü ihtiva eden dosyayı Adalet Bakanlığı'na ulaştırır. Tavsiye Komisyonu başvuru sırasına göre adayları Bakanlık'a önerir. Herhangi bir başvuru yapılmaz veya Tavsiye Komisyonu herhangi bir adayı tavsiye edilmeye şayan bulmaz yahut Bakanlık tavsiye edilen adaylardan hiçbirini atanmaya uygun görmezse Adalet Bakanlığı aynı prosedürü işletmek üzere yeniden ilân yapar (75-770 sayılı Kararname m. 32).

Yürütülen süreç başarıya ulaşırsa ofise atanması uygun görülen icra görevlisi atanır. Ancak atanan adayın 45-1418 sayılı KHK'nın 45. maddesi çerçevesinde süresi içinde yemin ederek göreve başlanmaması nedeniyle müstafî sayılması hâlinde Adalet Bakanlığı kendisine tavsiye edilen adaylar arasından en uygun olanına vazifeyi teklif eder. Adayın teklifi kabul etmemesi veya teklifin yapılabileceği aday bulunmaması hâlinde Adalet Bakanlığı yeniden ilân yaparak yeni bir süreci başlatır (75-770 sayılı Kararname m. 33).

3. Atıl Durumdaki Ofise Atama

Yukarıda ekonomik ve sosyal koşulların yeni ofis ihdasını zorunlu kılması açıklanmıştı. Ancak bazen bu süreç tersine işleyebilir ve bazı bölgeler cazibesini yitirebilir. Bu bölgelerde gerek nüfus azalması gerekse iş hacminin azalması sonucu mevcut icra görevlilerine yetmeyecek kadar az iş kalabilir. İşte bu noktada Adalet Bakanlığı devreye girer ve koşullar gerektirirse bazı ofisleri atıl hâle getirebilir²⁹¹, bir

²⁹¹ Abbou/Nicod, N. 45. Keza kamu yararı gerektiriyorsa bazı ofislerin kaldırılması da mümkündür. Yeni ofis ihdasında olduğu gibi ofisin kaldırılmasında da geriye kalan ofislerin değeri etkilenir. Ofisin

başka deyişle faaliyetlerini tatil edebilir. Halef olarak gösterilecek bir icra görevlisi bulunamaması hâlinde (75-770 sayılı Kararname m. 34) ya da icra görevlisinin ölümü üzerine ofise talip olan başkaca bir icra görevlisi bulunamazsa yahut icra görevlisinin görevi başka bir sebeple sona ererse²⁹² (disiplin cezası gibi) de ofis atıl hâle gelebilir²⁹³. İşte bu şekilde atıl duruma gelmiş ofise bölgenin tekrar canlanması hâlinde yeni bir icra görevlisinin atanması gerekir.

Atıl durumdaki ofise atama da yeni ihdas edilen ofise atamadaki usûle göre yapılır. Atanacak icra görevlisinin faaliyete başlamak için Adalet Bakanlığı'na belirlenen tazminatı ödemesi gerekmektedir (75-770 sayılı Kararname m. 34/II). Tazminat ofisin eski hak sahibine (örneğin yaş sınırı nedeniyle faaliyete devam edemiyorsa) veya mirasçılara (görev ölüm nedeniyle sona ermişse) ödenir²⁹⁴. Ofisin hak sahipliği, atanması uygun görülen icra görevlisinin yemin etmesiyle değil atama kararının verilmesiyle el değiştirir²⁹⁵.

Şu da belirtilmelidir ki Macron Yasası ile ofisin atıl duruma gelmesine neden olacak bir başka hâl düzenlenmiştir. Yasayla icra görevliliği için azami yaş haddi 70 olarak belirlenmiştir. Ancak Adalet Bakanlığı'nın izni olmak şartıyla halefi yemin edene kadar azami on iki ay daha göreve devam imkânı vardır. Ancak bu noktadan sonra görevi icraya devam edilemeyeceğinden bu sınırı aşan icra görevlilerinin ofisleri de atıl hâle gelecektir.

B. Yemin Edilmesi ve İmza Örneğinin Bırakılması

75-770 sayılı Kararname m. 35 uyarınca icra görevlisinin atanmasına ilişkin kararın Resmî Gazete'de yayımlandığı ay içerisinde görev yapacağı yerdeki asliye hukuk mahkemesi önünde yemin etmesi gerekir. İcra görevlisi, görevlerini doğruluk ve titizlikle yerine getireceğine ve tüm ödevlerine riayet edeceğine dair yemin eder. Yemin çok önemli bir aşama olup 45-1418 sayılı KHK'nın 45. maddesi çerçevesinde mücbir bir sebep olmaksızın süresi içinde yemin edilmemesi hâlinde adayın görevi ifa etmekten vazgeçtiği kabul edilmiştir. Aday ancak yemin ederek görevini ifa etmeye başlayabilir.

kaldırılmasından sonra geriye kalan ofislerin değeri artacağından bunların kaldırılan ofisin hak sahiplerine ödenecek tazminata katılmaları gerekir (Douence/Azavant, s. 381-382).

²⁹² Catala/Terré, s. 192.

²⁹³ Mathieu-Fritz, *Juriste de proximité*, s. 186.

²⁹⁴ Catala/Terré, s. 192.

²⁹⁵ Abbou/Nicod, N. 50.

Göreve başlamadan evvel yerine getirilmesi gereken bir diğer formalite ise, ofisin bulunduğu yerdeki asliye hukuk mahkemesi kalemine imza ve paraf örneklerinin bırakılmasıdır. Söz konusu düzenleme de 75-770 sayılı Kararname m. 36 ile getirilmiş olup bazı işlemler sırasında hazırladığı tutanaklar resmî senet teşkil eden ve çok ciddi yetkilerle donatılan icra görevlisinin işlemlerinin güvenliğini sağlamaya dönük isabetli bir düzenlemedir²⁹⁶.

V. MESLEĞİN YÜRÜTÜLME BİÇİMLERİ

A. Genel Olarak

Mesleğin yürütülme biçimlerini ayrı ayrı tetkik etmeden evvel tüm alt kategoriler için ortak olan iç teşkilâtlanma meselesine değinmek gerekir. Ofisin etkin bir biçimde faaliyetlerini yerine getirmesi iyi bir iç organizasyona bağlıdır. İcra görevlisi ofisinde, icra görevlisi olmayan kişileri de çalıştırır. Yani icra görevlisinin işveren şapkası da vardır ve çalışanlarıyla ilişkisi İş Kanunu hükümlerine ve ulusal toplu iş sözleşmesine tabidir. Bu bağlamda icra görevlisi, çalışanlarına emir ve talimat verebilir ve cevaz verilen sınırlar dâhilinde yaptırım uygulayabilir. Yine onların işlemlerini sürekli olarak denetleyebilir; ofisin imajını zedeleyecek hâl, tavır ve tutumlardan men edebilir. İcra görevlileri dışında icra ofislerinde çalışan kişiler; idarî personel (sekretarya gibi), kâtipler ve stajyerlerdir. İdarî personel ofisin sekreterlik işlerini yapar ve aslî faaliyeti gerçekleştiren kişilerin bu faaliyeti daha kolay biçimde gerçekleştirmesine yardımcı olur.

Kâtipler, ofisin işleyişinde önemli bir role sahiptirler²⁹⁷ ve ofisin yerine getirdiği hukuksal hizmetlerle ilgilenirler. Kâtipler de iki gruba ayrılmaktadır. Birinci grup kâtipler tebligat işleriyle ilgilenen yeminli tebligat kâtipleridir²⁹⁸. Bunlar mesailerinin büyük bir kısmını ofis dışında tebligat işleri için geçirirler tabiri caizse ofisin dışı bakan yüzüdürler. Tebligat işlerinin teknik bir saha olması nedeniyle bunların işe alınma prosedürleri de oldukça ciddi ve zorludur. İkinci grup kâtipler ise tespit işlemleri yapmaya yetkili kâtiplerdir²⁹⁹. Tespit işlemleri yapmaya yetkili kâtip sayısı her icra ofisi için bir kişidir. Ancak icra görevliliği şirket şeklinde organize edilmişse iki adet tespit işlemleri yapmaya yetkili kâtip çalıştırılabilir (KHK m. 1

²⁹⁶ Fricero, *L'essentiel*, s. 123; Méline Douchy-Oudot, *Procédure civile*, Paris 2010, s. 208; Fricero, *Les institutions*, s. 174; Tyliniski, C. I, s. 171-172.

²⁹⁷ Bu nedenle işe alımları, ofisler arası transferleri ciddi prosedürlere tabi olup kâtipler de işe başlamak için yemin etmektedirler (Guinot, *Valeurs*, s. 148 vd.).

²⁹⁸ Guinot, *Valeurs*, s. 153.

²⁹⁹ Guinot, *Valeurs*, s. 154 vd.

bis). Kâtiplere bu tespitleri yaparken oldukça serbest bir saha tanınmıştır, faaliyetin önemi ve serbest sahanın genişliği bu kâtiplerin seçiminde özel şartlar aranmasını³⁰⁰ gerektirmiştir. Tüm kâtiplerin, ofisin saygınlığını zedelemeyecek şekilde hareket etmeleri gerekmektedir.

İcra görevlisinin çalışma biçimi ne olursa olsun çeşitli pozisyonlarda yardımcılar istihdam ettiğini ortaya koyduk. Bu noktada belirtilmelidir ki icra görevlisinin meslek kurallarıyla ortaya konan, personelini özenle seçme yükümlülüğü vardır³⁰¹. Ancak bu yükümlülüğün kapsamının iyi çizilmesi gerekir. Zira alelaide bir serbest meslek icra eden kişilerin de personellerini yetkin kişilerden seçmemeleri hâlinde oluşan zarardan sorumluluğu vardır. Ancak sıradan serbest mesleklerde sonuç itibarıyla ve sorumluluk noktasında etki doğuran bir özenle adam seçme yükümlülüğü varken icra görevlisine meslek kurallarıyla en baştan bu yükümlülük yüklenmiştir. Çünkü, icra görevlisi personeli de bir çok önemli iş yapmakta ve gizli bilgilere erişebilmektedir. İcra görevlisinin personelini yetkin ve yüksek ahlaklı kişiler arasından seçmesi ve faaliyetlerini kontrol etmesi gerekmektedir³⁰². Biraz yukarıda bir yetki olarak anlatılan ofisin imajını zedeleyecek davranışlardan men etme hususunu burada bir yükümlülük olarak sunmakta bir sakınca yoktur. Zira, icra görevlisi personelinin yaptığı olumsuz davranışlar yalnız ofisin imajını zedelemekle kalmayıp genel olarak mesleğin imajını zedeler.

İcra görevlileri, mesleği tek başlarına serbest olarak veya birlikte çalışma suretiyle icra edebilirler. Öte yandan tüzel kişiliği haiz bir hukukî varlık bünyesinde de faaliyetin icrası mümkündür. 2010 yılı öncesinde mesleğin serbest meslek karakterinin bir yansıması olarak yalnızca serbest veya ofis ortağı olarak mesleği icra etmek mümkündü, bağlı çalışma mümkün değildi. Ancak 2010 yılından itibaren bağlı çalışmaya da cevaz verilmiştir³⁰³.

³⁰⁰ Delil tespiti yapmaya yetkili kâtiplerin meslekî sınavı geçmiş olması veya hukuk fakültesi mezunu olması ya da beş yıllık kâtiplik tecrübesine sahip olması gerekir (Guinot, **Valeurs**, s. 154-155).

³⁰¹ Uygulamada personelin meslekî tecrübesi araştırılmakta eski işverenden ve il meslek odasından bilgi istenmektedir. İcra görevlilerinin eski çalışanlarıyla ilgili olarak tam ve doğru bilgi verme yükümlülükleri vardır. Söz konusu yükümlülük, meslektaş olmanın bir gereğidir (Guinot, **Valeurs**, s. 149).

³⁰² Guinot, **Valeurs**, s. 149.

³⁰³ Safar/Rushe, s. 12; Guinchard/Varinard/Debard, s. 1122.

B. Mesleğin Münferit Olarak İcra Edilmesi

İcra görevlileri tek başına (münferit icra görevlisi olarak) çalışmayı tercih edebilirler³⁰⁴. Bu çalışma biçimi aslında en eski çalışma biçimidir ve icra görevlileri uzun yıllar tek başlarına organize ettikleri bir büroda kâtipleri ve yardımcılarıyla çalışmışlardır³⁰⁵. Ancak, günümüzün değişen şartlarında bu şekilde işlerin iyi şekilde organizasyonu pek mümkün olmadığından çok tercih edilen bir çalışma biçimi değildir. Örneğin, 2012 yılında Fransa'da icra görevlilerinin yalnız üçte biri tek çalışıyordu³⁰⁶. Yine de bu çalışma biçiminin, iş hacminin küçük olduğu yerler için uygun bir çalışma biçimi olduğunda kuşku yoktur.

C. Masraf Ortaklığı Esasına Dayalı Birlikte Çalışma

İcra görevlilerinin birlikte çalışması, 29 Şubat 1956 tarihli ve 56-222 sayılı İcra Görevlilerinin Statülerine İlişkin Kararname m. 31 ile düzenlenmiştir. Buna göre icra görevlileri, *groupement* (gruplaşma, masraf ortaklığı) ve *association* (ortaklık, icra görevlisi ortaklığı) yapısı altında birlikte çalışabilirler. *Groupement* yapısı bu başlıkta incelenmekle beraber, bir ortaklık olması itibarıyla icra görevlisi ortaklığı şeklinde çalışma aşağıda tetkik edilecektir.

Groupement yapısı Türk hukukunda avukatların sıklıkla tercih ettiği masraf ortaklığına (ortak avukatlık bürosuna³⁰⁷) benzetilebilir. Buna göre aynı çevrede faaliyet gösteren icra görevlileri işlerin organizasyonunu daha iyi sağlamak ve külfetleri (özellikle yazıhane masraflarını) bölüşmek amacıyla birlikte çalışmayı seçmektedirler³⁰⁸. Bu şekilde birden fazla icra görevlisi bir yazıhaneyi beraber kullanarak faaliyet gösterir. Burada tek bir yazıhanede birden fazla ofis söz konusudur³⁰⁹ ve burada her ortak kendi müşteri (müvekkil) portföyünü korur³¹⁰.

D. Şirket Çatısı Altında Çalışma

İcra görevlilerinin şirket şeklinde organizasyonu pratik sebeplerle açıklanabilir. Bunlar iş organizasyonunu kolaylaştırmak ve hastalık veya izin gibi durumlarda

³⁰⁴ Fricero, *L'essentiel*, s. 123; Fricero, *Les institutions*, s. 174.

³⁰⁵ Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard, s. 699.

³⁰⁶ Stoica, *Statut*, s. 955.

³⁰⁷ Sungurtekin Özkan, *Avukatlık*, s. 189-191.

³⁰⁸ Fricero, *Les institutions*, s. 174.

³⁰⁹ Fricero, *L'essentiel*, s. 123; Fricero, *Les institutions*, s. 174.

³¹⁰ Douence/Azavant, s. 376, s. 386.

işlerin aksamadan sürmesidir³¹¹. Ancak belirtilmelidir ki bu şirketlerdeki çalışma saatleri, mesleğin münferit olarak icra edildiği ofislere nazaran daha uzundur³¹².

İcra görevlilerinin şirket şeklinde organize olması hâlinde, sermayenin ve oy hakkının ne şekilde düzenleneceği KHK m. 2/II'de ifade edilmiştir. Macron Yasası ile şirket şeklinde organizasyona ilişkin önemli bir değişiklik yapılmıştır. Buna göre, şirket şeklinde organizasyon için, şirketin ortaklarından en az birinin mesleği icra etmek için gerekli nitelikleri taşıyor olması gerekir (KHK 1 bis AA/III). Diğer ortaklar farklı bir yargı görevlisi olabilirler, icra görevlisi olma zorunluluğu yoktur. Yani, hukuk sahasında faaliyet gösteren farklı mesleklere mensup kişilerin (noterler, avukatlar, icra görevlileri, açık artırma yetkilileri) tek şirket bünyesinde teşkilâtlanmaları Macron Yasası'yla mümkün hâle gelmiştir³¹³. Bu şekilde mesleklerarası işbirliğinin kuvvetlendirilmesinin önü açılmıştır³¹⁴. Ancak, şirketin icra görevliliğiyle iştigal edebilmesi için en az bir icra görevlisinin şirketin yönetim veya denetim kurulu üyesi olması gerekmektedir (KHK 1 bis AA/IV). Bu şirketlerin meslek birliklerine kayıtları ve kayıtların silinmesi ise kararnameyle belirlenmektedir (KHK 1 bis AA/V).

Sınırlı sayı ilkesi nedeniyle yeni ofis ihdası çok nadir görüldüğünden icra görevlileri ofis hakkına sahip şirketler nezdinde çalışmak durumunda kalmaktadırlar. Şu da belirtilmelidir ki şirket şeklinde organize olan icra ofisleri de belli şartlar çerçevesinde sınırlı sayı gibi mesleğin işleyişine ilişkin temel ilkelere tabidir³¹⁵. Yine icra görevliliğinin şirket şeklinde organize olunması sebebiyle ofis sayısının kamu hizmetini aksatacak ölçüde azalmasına izin verilmemektedir (59-1274 sayılı Kararname m. 2).

Mesleğin tüzel kişiliği haiz bir hukukî varlık bünyesinde (icra görevlisi ortaklığı veya Bakanlık tarafından kendisine ofis hakkı tanınan bir şirket şeklinde) icrası mümkündür. Ancak ortaklarına tacir sıfatını kazandıran organizasyonlar biçiminde örgütlenilmesi yasaktır.

Assosication, icra görevlisi ortaklığı şeklinde faaliyet gösterme olarak ifade edilebilir ve hukukumuzdaki avukatlık ortaklıklarına benzetilebilir. Burada iki ya da

³¹¹ Mathieu-Fritz, *Juriste de proximité*, s. 195.

³¹² Mathieu-Fritz, *Juriste de proximité*, s. 195.

³¹³ Sannino/Vayr, s. 4.

³¹⁴ Ancak bu düzenlemenin ofisler arası dengeleri bozma ve karteller yaratma tehlikesi de vardır (Carlier/Boccara, s. 417).

³¹⁵ Mathieu-Fritz, *Juriste de proximité*, s. 186.

üç icra görevlisi ofis haklarını muhafaza ederek ancak tüm faaliyetlerini birleştirerek hareket ederler (56-222 sayılı Kararname m. 31). Masraf ortaklığı yapısının aksine icra görevlisi ortaklıklarında sadece masraflar değil faaliyetler, portföy ve gelirler de ortaktır.

Ticari olmayan profesyonel şirketler şeklinde organize olma imkânı, 29 Kasım 1966 tarihli Yasa ile getirilmiş ve 69-1274 sayılı Kararname ile icra görevlileri bakımından 1969 yılından itibaren hayata geçirilmiştir³¹⁶. Söz konusu yasa ve kararname ile ciddi bir talep karşılanmıştır. Çünkü çağın gereklilikleri bu şekilde birlikler kurulmasını zorunlu kılmıştır³¹⁷. Hemen belirtmelidir ki “ticari olmayan profesyonel şirket (*société civile professionnelle (S.C.P)*)” kamu hizmeti yerine getiren serbest meslek gruplarının varlığı sebebiyle ortaya çıkmış Fransız hukukuna özgü bir modeldir³¹⁸. Aynı serbest mesleği icra eden kişiler bir araya gelerek ticari olmayan profesyonel bir şirket kurabilirler; şirketin bir sermayesi vardır ve ortak icra görevlilerinin ortaklık payları bellidir. Masraflar ve kâr paya göre belirlenmekte olup müşteri (müvekkil) portföyü şirkete aittir³¹⁹. Yine mesleği icra edebilmenin temelindeki kavram olan “ofis hakkı”nın sahibi de şirkettir³²⁰. Şirket, icra görevliliği ofis hakkına sahip şirket olarak anılmakta ve şirket ortakları da ortak icra görevlisi olarak ifade edilmektedirler. Bu şirketlerin ve ortaklarının tabi olacağı esaslar Adalet Bakanlığı’na çıkarılan bir kararname ile düzenlenmiştir. Ticari olmayan profesyonel icra görevlisi şirketleri, ortaklarının tamamının asliye hukuk mahkemesi önünde yemin etmesiyle faaliyete geçebilir³²¹.

Ticarî olmayan profesyonel şirketin her ortağı şirket faaliyetlerinden müteselsilen sorumludur. Şirket kararlarında, her ortak icra görevlisinin bir oy hakkı vardır. Ortaklar paylarını devredebileceği gibi bu paylar miras yoluyla mirasçılara geçer³²². Payların miras yoluyla geçişi ofis hakkının doğal bir sonucudur ancak pek tabiidir ki burada devirle geçen husus ofis hakkının iktisadî boyutudur. Devralan kişinin şirkette icra görevlisi olarak yer alması için mesleğe kabulde aranan tüm şartları taşıması gerekir.

³¹⁶ Mathieu-Fritz, **La resistible integration**, s. 77; Guinchard/Varinard/Debard, s. 1122.

³¹⁷ Safar/Rushe, s. 19.

³¹⁸ Safar/Rushe, s. 20.

³¹⁹ Douence/Azavant, s. 376.

³²⁰ Douence/Azavant, s. 386. Zira, ofis hakkına sahip ortakların şirket ortağı olmakla beraber ofis hakları sona erer. Bu kişiler yeni şirkette pay sahibidirler.

³²¹ Safar/Rushe, s. 20.

³²² Safar/Rushe, s. 20.

İcra görevlilerinin şirket şeklinde organizasyonda kullanabileceği bir diğer model ise serbest meslek faaliyetiyle iştigal etmek maksatlı şirkettir (*société d'exercice libéral, S.E.L*)³²³. Söz konusu modelin esasları 92-1448 sayılı Kararname ile düzenlenmiştir. Yukarıda incelenen ticarî olmayan profesyonel şirket bir şahıs şirketi olmasına rağmen serbest meslek faaliyetiyle iştigal maksatlı şirket ise bir sermaye şirkettir ve bu şirketlerin işleyişi ve vergilendirme esasları arasında farklılıklar vardır. Ancak bu şirket türlerinde ortak olan husus, şirketleşmenin kolaylıklarını barındırmalarıdır. Yine icra görevlileri *société en participation* (gizli ortaklık) şeklinde organize olabilecekleri gibi, Fransız hukukundaki düzenlenmiş serbest mesleklerle özgülü olan ve mesleklerarası organizasyon ve işbirliğini kolaylaştırmak maksadıyla; avukat, noter, icra görevlisi, açık artırma yetkilisi ve muhasebe uzmanı gibi serbest meslek mensuplarının kurdukları şirketlerin paylarını belli esaslar çerçevesinde iktisap etmeye mezun kılınmış olan “serbest mesleklerin malî katılımına dayalı şirketler” (*SPFPL, société de participations financières de professions libérales*) şeklinde de faaliyet gösterebilirler³²⁴.

E. Bağlı Çalışma

2010-1609 sayılı Yasa ve 25 Temmuz 2011 tarihli ve 2011-875 sayılı Kararname ile ücretli icra görevlilerine cevaz verilmiş, bir başka deyişle icra görevlilerinin bağlı çalışması düzenlenmiştir. Buna göre icra görevlisi mesleğini “icra görevlisi” ofisine sahip bir gerçek veya tüzel kişinin ücretli çalışanı olarak icra edebilir.

Ancak 2015 yılında Macron Yasası m. 59 ile bu konuda çeşitli sınırlamalar öngörülmüştür. İcra görevlisi ofisine sahip bir gerçek kişi ikiden fazla ücretli icra görevlisi istihdam edemez. İcra görevlisi ofisine sahip tüzel kişiler ise ortak olarak mesleği icra eden icra görevlisi sayısının iki katını aşan sayıda ücretli icra görevlisi çalıştıramazlar. Yani icra görevliliğini yürüten şirketin üç ortağı varsa azami olarak altı ücretli icra görevlisi istihdam edilebilir. Bu şekilde sınırlama getirilmesinin mesleğin tekelleşmesini ve ticarileşmesini önleyeceği açıktır. Her ne kadar ücretli olarak mesleğin icrasına izin verilmiş olsa da meslek kurallarından taviz verilmemiştir. KHK m. 3 ter/III uyarınca ücretli icra görevlisi ile yapılacak iş sözleşmesi hiçbir hâlde meslek kurallarına aykırılık teşkil edemeyecektir. İş

³²³ Taisne, *Institutions juridiques*, s. 109.

³²⁴ Larguier/Conte/Blanchard, s. 41.

sözleşmesinin hükümlerinde aksi öngörülse dahi, icra görevlisi bilgi ve tecrübesine aykırı gördüğü veya bağımsızlığına halel getireceğini düşündüğü muameleleri yapmayı reddedebilir. Bu düzenleme mesleğin onuruna uygun olup kamu hizmeti boyutunun bir yansımasıdır.

Macron Yasası bağlı çalışan icra görevlileriyle akdedilen sözleşmelere konulan rekabet yasağına ilişkin hükümleri de düzenlemiştir. Buna göre, rekabeti yasaklayan sözleşme hükümleri yazılmamış sayılır (KHK m. 3 ter/III).

KHK 3 ter maddesinin uygulanmasıyla ilgili olarak düzenlemelerin kararname ile yapılacağı belirtilmiştir. Söz konusu kararnamede, ücretli icra görevlileri ile işveren icra görevlisi arasında iş sözleşmesinden kaynaklı olarak çıkacak (ücretli icra görevlisinin işten çıkarılmasına veya Bakanlık yetkilisi olma sıfatının kaldırılmasına ilişkin) ihtilaflarda il meslek odası başkanının arabuluculuğundan sonra uygulanacak kurallar belirtilecektir (KHK m. 3 ter/IV).

VI. MESLEK KURULUŞLARI

A. Genel Olarak

Fransa’da icra görevlileri meslek odalarına bağlı olup bunlar tarafından temsil edilirler. Fransa’da idarî bölünmeye uygun olarak³²⁵ meslek odaları korporatif³²⁶ bir yapıda il meslek odaları, bölge meslek odaları ve Ulusal Meslek Odaları şeklinde organize edilmiş olup kamu yararına kuruluşlardır (KHK m. 5). Meslek odalarının kamu tüzel kişiliği vardır³²⁷. Her ne kadar bu kuruluşlar arasında bir hiyerarşi ilişkisi olmasa da bu yapı piramidal sistem olarak anılmaktadır. Meslek odalarının faaliyetleri birbirlerini tamamlar mahiyette olup hiyerarşik ilişki olmadığı gibi yarışan görevler de söz konusu değildir³²⁸.

56-222 sayılı Kararname m. 40-1 uyarınca her ilde bir il meslek odası, her bölgede ise bir bölge meslek odası oluşturulması öngörülmüştür. Ancak Ulusal Meslek Odası ile ilgili il ve bölge meslek odalarının görüşü alınarak Adalet

³²⁵ Fransa Napoléon Bonaparte zamanından beri idarî olarak bölge, il ve ilçelere bölünmüş olup meslek odaları da buna uygun organize olmuştur. Ancak II. Dünya Savaşı’na kadar varlığını koruyan ilçe meslek odaları 2 Kasım 1945 tarihli KHK ile kaldırılmıştır (Safar/Rushe, s. 17).

³²⁶ Couchez/Lagarde, s. 155; Douence/Azavant, s. 387; Larguier/Conte/Blanchard, s. 39; Vincent/Guinhard/Montagnier/Varinard, s. 700; Giudicelli-Delage, s. 110; Braconnay/Delamarre, s. 358.

³²⁷ Catala/Terré, s. 193.

³²⁸ Safar/Rushe, s. 18. Douence/Azavant, hiyerarşik bir yapıdan söz etmektedirler (Douence/Azavant, s. 387). Ancak hiyerarşik bir ilişkinin varlığına dair herhangi bir açıklama yapmamışlardır. Ayrıca bkz. Vincent/Guinhard/Montagnier/Varinard, s. 700.

Bakanlığı'nca hazırlanacak rapor üzerine birkaç ilin il meslek odası mahiyetinde olacak şekilde iller arası meslek odası ile birkaç bölgenin meslek odası olacak şekilde bölgeler arası meslek odasına cevaz verilmiştir. 45-2592 sayılı KHK m. 9 uyarınca Paris İl Meslek Odası ise aynı zamanda Paris Bölge Meslek Odası olarak faaliyet göstermekte olup, bölgenin diğer illeri için ayrı bir meslek odası vardır.

Meslek kuruluşlarının incelenmesinden evvel meslekle ilgili birçok kritik noktada önemli yetkileri olan Adalet Bakanlığı'na burada kısaca değinmekte fayda vardır. Adalet Bakanlığı, adalet teşkilatının organizasyonundan sorumlu en üst kurumdur. İcra görevliliği bakımından da Bakanlık çok geniş yetkilere sahiptir. Adalet Bakanlığı'nın yetkileri daha önce yeri geldikçe incelenmiş olup burada yalnızca genel bir çerçeve çizilmeye çalışılacaktır. Her şeyden evvel, icra görevlisi Bakanlık'a bağlı bir memur değil serbest çalışan ve Bakanlıkça yetkilendirilen bir adalet yardımcısıdır. Ancak yapılan işin yoğun kamusal niteliği icra görevlilerinin staja kabulünden başlayarak meslekî faaliyetlerini sona erdirene kadar Adalet Bakanlığı'nın ciddi bir denetim ve gözetimi altında çalışmalarına neden olmaktadır. Bakanlık her aşamada çok kritik yetkilerle donatılmıştır.

Evvela staja kabul edilecek adayların tespiti için oluşturulacak sınav komisyonunu Bakanlık atar, sınavın programını ve uygulanma biçimini Bakanlık belirler. Stajyerlere verilecek eğitimin esasları Bakanlıkça belirlenir (75-770 sayılı Kararname m. 14). Staj sonrası sınavı Bakanlık organize eder. Bu aşamalardan sonra belirli esaslar dairesinde icra görevlisinin atamasını Bakanlık yapar. Kamu yararının varlığı hâlinde, Bakanlık yeni ofisler ihdas ederek buralara atama yapar. Hatta ofisin devri hâlinde devir sözleşmesi ile devir bedeli Bakanlıkça kontrol edilir³²⁹. İcra görevlilerinin uygulayacağı tarifeyi de Bakanlık tespit eder. Mesleğe ilişkin mevzuatın hazırlanmasında da asıl aktör Adalet Bakanlığı'dır³³⁰.

Görüldüğü üzere, liberal esaslara göre teşekkül eden Fransız sisteminde de Bakanlık aslî yetkilerle donatılmıştır ki bu durum gayet normal ve hatta zarurîdir³³¹. Devletin egemenlik hakkının kullanıldığı ve hakka müdahalenin doğrudan olduğu bu sahada en ufak bir aksaklık adalet sistemine olan güveni ve dolayısıyla sistemi temelinden sarsacağından Bakanlık'a kapsamlı bir alan bırakılması gerekmektedir.

³²⁹ Taisne, **Institutions Juridictionnelles**, s. 109.

³³⁰ Del Prete/Fischer, s. 61; CEPEJ, s. 282; Douence/Azavant, s. 379-381; Taisne, **Institutions Juridictionnelles**, s. 108-109.

³³¹ Del Prete/Fischer, s. 60-61.

Öte yandan getirilen düzenlemelerin sistemin bağımsız karakterine halel getirmediği de söylenebilir. Çünkü mesleğin serbest meslek mahiyetinde olması Devletin o sahadan tamamen el çekmesi manasına gelmemekte olup kamu hizmetinin aksamaması ve kamu menfaatlerinin zedelenmemesi için bu tarz düzenlemeler zorunludur. Görüldüğü üzere Bakanlık, faaliyetin gereklerine uygun olarak mesleğin her noktasında önemli yetkilerle donatılmış olup etkili bir konuma sahiptir³³².

Yine son olarak destek kuruluş mahiyetindeki Malî ve Vergisel Konularda Ulusal Yardım Birliği'ne değinmekte fayda vardır. Birlik, icra görevlilerine malî ve vergisel konularda yardım etmekle görevli olup meslek mensuplarının malî ve idarî mevzuata uygun şekilde hareket etmelerini sağlamayı amaçlar. Hesap verilebilirlik, mesleğin önemli niteliklerinden olup, Birlik bu niteliğin gereklerinin yerine getirilmesini hedefler. Birlik yalnızca meslek mensuplarına hizmet etmeye yetkilidir. Birlik mevzuatı 1 Temmuz 1901 tarihli Yasa ile 29 Aralık 1976 tarihli Yasa'nın 64. maddesine dayanmaktadır. Birlik son derece önemli bir misyonu ifa etmekte ve akçalı konularda icra görevlilerine yardımcı olarak üyelere karşı yaptırımları en aza indirmektedir.

Yine belirtmelidir ki, icra görevlileri Derneklere İlişkin 1 Temmuz 1901 tarihli Yasa çerçevesinde dernek, Fransız İş Yasası'nın L. 2131-1 hükmü uyarınca sendika kurabilirler (KHK m. 1 bis AA/I). Ancak kurulan dernek, meslek odasını ikame edecek veya yetkilerini ihlâl edecek mahiyette olamaz³³³.

Meslek kuruluşlarını teker teker incelemeden evvel, son olarak Macron Yasası'na dayalı olarak çıkarılan 2 Haziran 2016 tarih ve 2016-728 sayılı KHK'nın meslek kuruluşlarına ilişkin getirdiği yeniliklere değinmek gerekir. 2016-728 sayılı KHK bir bütün olarak 1 Temmuz 2022'de yürürlüğe girecek olsa da Ulusal Meslek Odası'na ilişkin düzenlemeler 1 Ocak 2019'da yürürlüğe girecektir (2016-728 sayılı KHK m. 25/II). Buna göre hâlihazırdaki Ulusal İcra Görevlileri Birliği'nin görevi 31 Aralık 2018'de sona erecektir. 1 Ocak 2019'dan itibaren mesleği ulusal planda temsil edecek meslek kuruluşu Ulusal Adalet Komiserleri Odası olacaktır. Yani adalet komiserliği yürürlüğe girmeden meslek odası çalışmaya başlayacak ve 1 Ocak 2019'dan 30 Haziran 2022'ye kadar Oda, icra görevlileri ile adlî açık artırma

³³² Douence/Azavant, s. 379-381; Taisne, **Institutions Juridictionnelles**, s. 108-109; Fricero, **Les institutions**, s. 174.

³³³ Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard, s. 700.

görevlilerini temsilen eşit sayıda üye tarafından yönetilecektir. 1 Temmuz 2022'den itibaren ise adalet komiserlerinden teşekkül eden yeni Ulusal Meslek Odası bürosu (yönetim kurulu) faaliyete başlayacaktır. Mevcut ulusal meslek örgütlerinin (icra görevlileri ve adli açık artırma görevlilerinin) malvarlıkları yeni ihdas edilen odaya geçecek ve eski odaların taraf olduğu sözleşmelerde Ulusal Adalet Komiserleri Odası bunların yerini alacaktır.

Macron Yasası ve onu takip eden KHK ile çok radikal bir değişiklik daha yapılmıştır. 1 Temmuz 2022'den itibaren meslek örgütleri üç dereceli yapıdan iki dereceli yapıya inecek ve il meslek odalarının görevi sona erecektir. Bu tarihte hâlihazırda faaliyette bulunan her iki meslek grubuna ait il ve bölge meslek odalarının malvarlığı adalet komiserleri bölge meslek odalarına devredilecektir (2016-728 sayılı KHK m. 25/IV/6). Anılan odaların yetkilendirildiği tüm faaliyetler (bu bağlamda disiplin faaliyetleri) 1 Temmuz 2022'den itibaren adalet komiserleri bölge meslek odaları tarafından yerine getirilecektir.

B. İl Meslek Odası

1. Yapısı

İl meslek odası o ilde faaliyet gösteren icra görevlilerinden teşekkül eder. İl meslek odası, ilde faaliyet gösteren icra görevlilerini idarî ve adli makamlar nezdinde temsil eder. Fransa'da anakarada 95 il meslek odası bulunmakta olup deniz ötesi topraklarda dört il meslek odası bulunmaktadır³³⁴. 56-222 sayılı Kararname m. 41 uyarınca il meslek odası yönetim kurulu üye sayısı, ilde faaliyet gösteren icra görevlisi sayısına göre değişiklik göstermektedir. Örneğin yirmiden az icra görevlisi bulunan yerlerde üye sayısı dört iken, elli bir ilâ yüz arasında icra görevlisi bulunan yerlerde dokuzdur.

56-222 sayılı Kararname m. 42 vd. hükümlerinde yönetim kurulunun seçim usûlü düzenlenmiştir. İl meslek odası yönetim kurulu üyeleri o odaya bağlı icra görevlileri arasından altı yıllığına seçilir. Her iki yılda bir ekim ayında üyelerin üçte biri için seçim düzenlenir. Aynı şirkette çalışan icra görevlileri yönetim kurulunun üçte birinden fazlasını oluşturamaz. Bu çalışmada seçim usûlünün detayları

³³⁴ **Les huissiers**, s. 144 vd.

incelenmeyecek olup sadece dört olumlu yönüne dikkat çekilecektir³³⁵. İlk olarak iki yılda bir üyelerin üçte birinin değişmesi oldukça isabetli bir düzenlemedir. Çünkü unutulmamalıdır ki meslek odası profesyonel bir örgüttür ve politik eğilimi ne olursa olsun meslek mensupları mesleğe değer katmak için birlikte hareket etmektedirler. Öte yandan bu şekilde sürekli bir kesinti de söz konusu olmaz. Önceki seçimden kalan üçte iki üye yeni üyeleri yetiştirirler ve böylece kamu hizmetinin organizasyonu tecrübeyle ve tutarlılıkla sağlanır. İkinci husus ise aynı şirketten kişiler bakımından bir üyelik sınırının konmasıdır. Söz konusu sınırlama hem oluşabilecek olumsuz algıyı engellemesi hem de bireysel çıkarların meslek menfaatlerinin önüne geçmesi tehlikesini bertaraf etmesi itibarıyla isabetlidir. Üçüncü isabetli nokta ise yönetim kuruluna seçilecek üyelerin yarısından fazlasının tecrübeli üyeler arasından seçilmesidir. Nihayet yönetim kurulu üyeliğine seçilen kişiler genel kurul cevaz vermedikçe görevi reddedemezler. Yönetim kurulu üyeliği sebebiyle üyelere seyahat giderleri dışında ödeme yapılmaz. Görüldüğü gibi bu hususlar da meslek odası yönetim kurulu üyeliğinin kamusal boyutunu ortaya koymaktadır.

Seçilen üyeler kendi aralarında bir başkan, bir idarî mümessil, bir raportör, bir sekreter ve bir sayman belirlerler ve bunlar oda bürosunu teşkil ederler³³⁶. Üye sayısı dört ise bu durumda sekreterlik ve saymanlık vazifelerini başkan, idarî mümessil veya raportör ifa eder. Ancak her hâlde başkan, idarî mümessil ve raportör farklı kişiler olmalıdır (56-222 sayılı Kararname m. 47). Örneğin dört üyeli Ardennes Meslek Odası'nda sekreter ile sayman aynı üyedir³³⁷.

İl meslek odası mesleğin tüm bileşenlerini etkileyen konularda karma komite şeklinde toplanır. Karma komite, icra görevlileriyle beraber, ofislerde çalışan kâtipler ve diğer personelin de katıldığı ve personel özlük haklarının ve iş koşullarının düzenlendiği komitedir³³⁸.

³³⁵ Seçim usûlü hakkında daha geniş bilgi için bkz. **Les huissiers**, s. 513. Önceki uygulama için bkz. Crémieu, s. 37.

³³⁶ Guinot, **Valeurs**, s. 478.

³³⁷ **Les huissiers**, s. 145.

³³⁸ Vincent/Guinard/Montagnier/Varinard, s. 700.

İl meslek odalarının bünyesinde bir disiplin kurulu bulunmakta olup, yetkisi dâhilindeki disiplin cezasını gerektiren fiilleri inceleyerek üyelerine gerekli yaptırımları uygulamaktadır³³⁹.

Üye sayısının az olduğu küçük iller için birkaç ilin il meslek odası olacak şekilde illerarası meslek odası da oluşturulabilir (56-222 sayılı Kararname, m. 40-1). Bu durumda başkan ile idarî mümessilin farklı illerden olması gerekir (56-222 sayılı Kararname, m. 44).

2. Yetki ve Fonksiyonları

En genel şekilde ifade edecek olursak il meslek odası, meslek mensuplarının sorumluluğunu teminen kurulan garanti sandığını idare etmekte ve disiplin konularıyla ilgilenmektedir³⁴⁰. Keza, Ulusal Meslek Odası ile bağlı bulunduğu bölge meslek odasının aldığı kararların il yargı çevresinde uygulanmasını temin etmektedir.

İl meslek odası, yargı çevresinde faaliyet gösteren icra görevlileri arasındaki meslekî problemleri önlemeye çalışır, uyuşmazlık ortaya çıktığında tarafları uzlaştırmaya gayret eder. Tarafların uzlaşmaması hâlinde uyuşmazlığı “derhâl icra edilebilir” bir kararla çözer.

45-2592 sayılı KHK m. 6’da il meslek odalarının görevleri düzenlenmiştir. Buna göre, il meslek odası haber aldığı, bilgisi dâhiline giren disiplin suçlarıyla ilgili gerekli işlemleri yapar. Disiplin suçu il meslek odasının müeyyidelendirebileceği bir suçsa bu konuda gerekli süreci işleterek uygun cezayı verir. Eğer fiil mahkeme tarafından müeyyidelendirilmesi gereken ağırlıktaysa meselenin asliye hukuk mahkemesi önüne taşınması için durumu cumhuriyet savcısına ihbar eder³⁴¹.

İl meslek odasının önemli bir vazifesi de üçüncü kişilerin icra görevlilerinin mesleklerini icrası sırasındaki faaliyetleri ve özellikle takip masrafları hakkındaki her türlü şikâyetleri incelemesidir. Buradaki şikâyet, mevzuata veya meslek ilkelerine aykırı hareket eden icra görevlisinin disiplin sorumluluğunun işletilmesi maksadıyla

³³⁹ Guinchard/Varinard/Debard, s. 1123.

³⁴⁰ Douence/Azavant, s. 387; Fricero, *Les institutions*, s. 174. Hatta il meslek odası disiplin odası olarak da ifade edilmiştir (Guinot, *Valeurs*, s. 475; Crémieu, s. 37). Bunu lokal (yerel) oda olarak ifade edenler de vardır (Vincent/Guincharde/Montagnier/Varinard, s. 700). Özbek de eserinin Fransa’ya ayırdığı kısmında “yerel icra memurları odası” demeyi tercih etmiştir (Özbek, *İlâmlı İcra*, s. 263).

³⁴¹ Hangi yaptırımların mahkeme tarafından uygulanması gerektiği hususu başta olmak üzere icra görevlisinin disiplini hakkında bkz. şa. §3, IV, C.

disiplin otoritesinin dikkatinin çekilmesinden ibarettir. Bir başka deyişle, icra görevlisinin kanuna veya meslek ilkelerine aykırı fiilleri sebebiyle üçüncü kişilerin şikâyetlerini (yakınmalarını) inceleyecek olan ve gereken yaptırımları uygulayacak olan da il meslek odasıdır. Yani üçüncü kişinin buradaki maksadı icra görevlisinin fiilleri nedeniyle hakkında disiplin soruşturması başlatmaktır. İcra görevlisince yapılan işlemlerin iptali veya ücretle ilgili uyuşmazlıkların halli için başvurulması gereken yer ise mahkemelerdir³⁴².

Bu uyuşmazlıkların mahkeme önüne gelmesi hâlinde il meslek odasının önemli bir fonksiyonu daha karşımıza çıkmaktadır. İl meslek odası talep edildiği takdirde icra görevlilerine karşı icra faaliyetleri sebebiyle açılan tazminat davalarında ve takip giderleriyle ilgili olarak asliye hukuk mahkemesinin önüne gelen uyuşmazlıklarda görüş bildirme yükümlülüğü altındadır. Söz konusu yükümlülük hukuken bilirkişilik yapma mecburiyeti olarak tavsif edilebilir. İl meslek odasının mesele ile ilgili olarak il dâhilindeki en yetkin kuruluş olması bu zorunluluğun getirilmesinin sebebidir.

İl meslek odasının bir başka yükümlülüğü ise, icra görevlisi olmak isteyenlerin ahlakî durumuna ilişkin belge taleplerini gerekçeli olarak kabul veya reddetmektir. Daha önce de belirtildiği gibi, bu belgeler başvuru sırasında cumhuriyet başsavcılığınca sıkı şekilde tetkik edilir. İl meslek odası bu belgenin verilme prosedürü dışında staj sürecini de takip eder.

İl meslek odası; ofis personelinin işe alımı, formasyonu, iş koşulları, ücret ve ek ücretlere ilişkin meselelerle de ilgilenir³⁴³. KHK m. 6/II uyarınca karma komite şeklinde toplanan il odası, karma komite şeklinde toplanan bölge odası ve Ulusal Oda'nın kararlarının ve personel sosyal hakları hususundaki kararların il yargı çevresinde gerçekleştirilmesiyle yükümlüdür. Keza ofislerin hesap verebilirliğinin teminiyle de ilgilenir³⁴⁴.

Meslek odası, oda bütçesini hazırlayarak genel kurulun onayına sunar, oda mallarını yönetir ve oda üyelerinden aidatları toplar. Ulusal Meslek Odası, icra

³⁴² İcra hukukumuzdaki şikâyet hukukî çaresine benzeyen *contestation* mekanizması için bkz. aşa. §2, I, A, 4. Ücret uyuşmazlıklarının çözümü için bkz. aşa. §3, I, A, 2.

³⁴³ Guinot, **Valeurs**, s. 148.

³⁴⁴ Vincent/Guinard/Montagnier/Varinard, s. 700.

görevlilerinin meslekî sorumluluğunu garanti etmiştir. İşte bu garantiyi karşılamak üzere il meslek odası nezdinde kurulan sandıkları il meslek odası yönetir³⁴⁵.

C. Bölge Meslek Odası

1. Yapısı

Bölge meslek odası, istinaf mahkemelerinin yargı çevresindeki il meslek odalarının yetkili temsilcilerinden teşekkül eder. Bölge meslek odaları nezdinde ili temsil edecek kişiler, il meslek odası üyelerince seçilir. İl meslek odaları, üyeleri nispetinde temsilci gönderirler; yani iller eşit sayıda temsilci ile değil, üye sayısına göre temsilci ile temsil edilir³⁴⁶. Bölge meslek odası yönetim kurulu üye sayısı bölgeye göre değişiklik göstermekte olup sabit bir sayı yoktur. Örneğin; Chambéry Bölge Meslek Odası Yönetim Kurulu sekiz üyeden oluşurken, Aix-en-Provence on bir üyeden, Versailles dokuz üyeden, Caen ise yedi üyeden oluşmaktadır³⁴⁷.

Bölge meslek odaları disiplin konuları dışında il odalarının hiyerarşik üstü değildir. Meslek odaları arasında bir hiyerarşi ilişkisi yoktur. Bölge meslek odalarının konumu icra görevlisi ofislerinin denetimi ve muhasebe kayıtlarının iç denetimi konularında güçlendirilmiştir³⁴⁸.

KHK m. 7 ter uyarınca, bölge meslek odasına bağlı tüm icra görevlileri Fransız Danıştayı tarafından hazırlanacak kararname ile belirlenecek esaslar dairesinde Ulusal Meslek Odası nezdinde bölgeyi temsil edecek delegenin seçimine katılırlar.

İl meslek odasında belirttiğimiz üzere birkaç bölgenin bölge meslek odası olacak şekilde bölgelerarası meslek odaları da oluşturulabilir (56-222 sayılı Kararname, m. 40-1).

22 Aralık 2010 tarihli ve 1609 sayılı Kanun’la değiştirilen KHK m. 7 bis çerçevesinde bölge meslek odası disiplin dairesi olarak da toplanabilir. Disiplin dairesi en az 5 üyeden oluşur. Tabii üyeler dışındaki daire üyeleri, bölge meslek odasındaki delegeler arasından seçilir. Tabii üyeler, bölge meslek odası başkanı, bu bölgeye bağlı il meslek odası başkanları ve duruma göre illerarası dairenin başkan

³⁴⁵ Fricero, *L’essentiel*, s. 123.

³⁴⁶ Safar/Rushe, s. 17.

³⁴⁷ *Les huissiers*, s. 134 vd.

³⁴⁸ Safar/Rushe, s. 17.

yardımcılarıdır. Bununla birlikte denizötesi illerde, disiplin dairesi en az üç üyeden oluşur. Bölge meslek odasının disiplin dairesi olarak faaliyet göstermesine ilişkin ayrıntıların Fransız Danıştayı'na hazırlanacak bir kararname ile tespit edileceği öngörülmüştür.

2. Yetki ve Fonksiyonları

Bölge meslek odasının en önemli iki işlevi ofislerin hesap verebilirliğini kontrol etmek ve mesleğe ilişkin çeşitli meselelerde görüş vermektir³⁴⁹. Bölge meslek odası, ilgili istinaf mahkemesi yargı çevresinde görev yapmakta olan icra görevlilerini temsil eder ve meslek mensuplarının haklarını ve ortak menfaatlerini korumayı hedefler. İstinaf mahkemesi birinci başkanı ile istinaf mahkemesi savcısının mesleğe ilişkin hususlardaki muhatabı bölge meslek odasıdır.

Detaylı olarak incelenmesine gelirse, bölge meslek odasının görevleri 45-2592 sayılı KHK m. 7'de düzenlenmiştir. Bölge meslek odası il meslek odaları ve farklı illerde görev yapan icra görevlileri arasındaki meslekî uyuşmazlıkları önler. Uyuşmazlık hâlinde bunları uzlaşma suretiyle çözmeye çalışır. Uzlaşmanın sağlanmaması hâlinde ise bu uyuşmazlığı “derhal icra edilebilir (derhal etkili)” bir kararla çözer.

Bölge meslek odası bazı önemli meseleler hakkında görüş verir. Bu meselelerin ilki, bölge meslek odasının görev yaptığı istinaf mahkemesi yargı çevresindeki il meslek odalarının yönetmelikleridir. İkinci husus ise, yargı çevresindeki icra görevlisi ofislerinin kapatılmasıdır. İcra ofislerinin kapatılması gerek icra görevlilerinin subjektif haklarını gerekse bölgedeki iş yoğunluğunu etkileyeceğinden fevkalade önemlidir. Keza yargı çevresi dâhilinde yeni ofis ihdasında veya ofislerin yerlerinin değiştirilmesinde (transferinde) de bölge meslek odasından görüş alınır.

İcra görevlileri serbest ve düzenlenmiş bir faaliyet yerine getirdiklerinden Fransız Ticaret Kanunu m. L. 814-10-1 çerçevesinde özel bir denetime tabi tutulmaktadırlar. İşte bölge meslek odası kendisine bağlı bulunan ofislerin hesap verilebilirliğini denetlemekle yükümlüdür. Keza ofislerin organizasyonunu ve işleyişini denetleyecek olan da bölge meslek odasıdır.

³⁴⁹ Douence/Azavant, s. 387; Fricero, *Les institutions*, s. 174.

Bölge meslek odalarının sınavların organizasyonu bağlamında da önemli görevleri vardır. Bu çerçevede hangi icra görevlilerinin sınav komisyonunda yer alacağına da karar verir³⁵⁰.

Bölge meslek odası, kendi bütçesini hazırlar ve masrafları bölgede yer alan il meslek odaları arasında dağıtır. Yine kredi sandığından istifade etmek suretiyle ofis hakkı iktisap edilmek istendiğinde bölge meslek odası bu konuda görüş verir.

Bölge meslek odası, icra görevlilerinin Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadele Hakkında Parasal ve Finansal Kanun'un V. Kitap VI. Başlık 1. Bölümünde öngörülen yükümlülüklerle riayet edip etmediklerini kontrol eder ve Fransız Danıştay tarafından belirlenen esaslar dairesinde bu yükümlülüğe riayete dair belgeleri hazırlar.

Karma komite şeklinde toplanan bölge meslek odası, icra ofislerinde (yazıhanelerde) çalışan personeli ilgilendiren müesseseler ve özellikle sosyal haklarla ilgili tüm meseleleri halleder. Bölge meslek odası, Ulusal Meslek Odası tarafından alınan kararların görev yaptığı bölge içerisinde icrasını temin etmekle yükümlüdür. 22 Aralık 2010 tarihli ve 1609 sayılı Kanun'la değiştirilen KHK m. 7 bis uyarınca, disiplin dairesi olarak toplanan bölge meslek odası, somut olaya göre disiplin cezası verir veya disiplin cezası önerir.

D. Ulusal Meslek Odası

1. Yapısı

Ulusal Meslek Odası her istinaf mahkemesi yargı çevresinden gelen bir üyeden teşekkül eder. Ancak Paris İstinaf Mahkemesi yargı çevresinden iki üye bulunmakta olup Ulusal Meslek Odası 35 temsilciden oluşmaktadır. Temsilciler o istinaf mahkemesi yargı çevresinde faaliyet gösteren icra görevlileri tarafından 6 yıllığına seçilir (56-222 sayılı Kararname m. 67). Ulusal Meslek Odası'na seçilecek üyelerin en az on yıldır icra görevlisi olarak çalışıyor olması gerekmektedir. Ulusal Meslek Odası üyeliği, il meslek odası ve bölge meslek odası başkanlığıyla birlikte yürütülemez, bu görevler birbiriyle bağdaşmaz.

³⁵⁰ Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard, s. 700.

Ulusal Meslek Odası'na seçilen 35 üye, 7 kişilik Ulusal Meslek Odası Bürosu'nu seçerler. Büro bir başkan, iki başkan yardımcısı, bir sekreter, bir sayman, bir sayman yardımcısı ve bir sekreter yardımcısından oluşur. Başkan yalnızca bir kez tekrar seçilebilir. Diğer üyeler bakımından ise böyle bir sınır yoktur (56-222 sayılı Kararname m. 67/II ve m. 69).

Aynen il meslek odalarının seçiminde açıklandığı şekilde, burada da her iki yılda bir üyelerin üçte biri yenilenir. Bölge meslek odalarının başkanları takvime uygun olarak seçimleri organize ederler. Seçimlerin ilk iki turunda mutlak çoğunluk aranmakta olup bu ilk iki turda çoğunluk sağlanamazsa üçüncü turda nispi çoğunluk yeterlidir. Üçüncü turda oylarda eşitlik olması hâlinde kıdemli aday (meslek mensubu olarak en uzun süre çalışan aday) seçilmiş sayılır (56-222 sayılı Kararname m. 67/VII).

İl ve bölge meslek odalarında olduğu gibi, Ulusal Meslek Odası Bürosu üyelerine de ulaşım ve seyahat giderleri dışında ödeme yapılmaz (56-222 sayılı Kararname m. 70)

Ulusal Meslek Odası yılda iki kez olağan genel kurulu toplar. Olağan toplantılar mart ve eylül ayında olmaktadır. Olağan toplantılar dışında olağanüstü genel kurul toplantıları da yapılabilmektedir.

2. Yetki ve Fonksiyonları

Ulusal Meslek Odası mesleğin bütününe kamu otoriteleri nezdinde ulusal ve uluslararası düzeyde temsil eder³⁵¹. Ulusal Meslek Odası; bölge meslek odaları, farklı bölge istinaf mahkemelerinin yargı çevresindeki il odaları ve farklı istinaf mahkemeleri yargı çevresinde faaliyet gösteren icra görevlileri arasındaki meslekî uyuşmazlıkları önler. Uyuşmazlık hâlinde bunları uzlaşma suretiyle çözmeye çalışır. Uzlaşmanın sağlanmaması hâlinde ise bu uyuşmazlığı “derhal icra edilebilir (derhal etkili)” bir kararla çözer (45-2592 sayılı KHK m. 8/I).

Ulusal Meslek Odası, icra görevlilerini ilgilendiren sosyal haklara ilişkin bütçeyi düzenler ve organize eder. İl meslek odaları ve bölge meslek odalarının iç

³⁵¹Taisne, **Institutions juridictionnelles**, s. 109; Douence/Azavant, s. 387; Fricero, **Les institutions**, s. 174; Guinot, **Valeurs**, s. 477; Bot, s. 23; Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard, s. 700; Régoli, s. 210; ENP, **Rencontres européennes**, s. 117.

tüzükleri ve yönetmeliklerini inceler ve bunlar hakkında görüş verir. Oda bünyesinde çalışan kişilerle ilgili olanlar başta olmak üzere tüm iç idarî ilişkileri düzenler (45-2592 sayılı KHK m. 8/I).

Ofislerin kapatılması veya transferi hâlinde ofisi kapatılan veya transfer edilen icra görevlisine ödenmesi gereken tazminatı, Fransız Danıştay'ı'na belirlenecek esaslar dairesinde bu tazminata iştirâk etmesi gereken icra görevlilerinden toplama, bu tazminatı idare etme ve hak sahibine ödeme de Ulusal Meslek Odası'nın görevidir³⁵².

Ulusal Meslek Odası, mesleğin kolektif menfaatlerini doğrudan veya dolaylı olarak ihlâl eden fiillere karşı tüm yargı organları önünde, özel hukuk kişilerine tanınan tüm imkânları kullanabilir (45-2592 sayılı KHK m. 8/II).

Ulusal Meslek Odası, kendi bütçesini hazırlar ve masrafları bölge meslek odaları arasında taksim eder (45-2592 sayılı KHK m. 8/III). Ulusal Meslek Odası ve meslekî sendikalar veya işveren birlikleri toplu iş anlaşmalarını görüşür ve akdeder (45-2592 sayılı KHK m. 8/IV).

Karma komite şeklinde teşekkül eden Ulusal Meslek Odası yazıhanelerde çalışan personelin sosyal haklarının ihdası, işleyişi ve bütçesi ile ilgili sorunları çözer. Her ne kadar il meslek odaları ile bölge meslek odaları da sosyal haklar hususunda yetkili kılınmışsa da bu konuda düzenlemeler pratikte Ulusal Meslek Odası'na yapılmaktadır³⁵³.

Ulusal Meslek Odası, görevine giren konular hakkında, Adalet Bakanlığı'na talep edilen görüşleri verir. Bu bağlamda meslekle ilgili yasal düzenlemelerde veya değişiklik çalışmalarında önerilerini Adalet Bakanlığı'na sunar³⁵⁴. Ulusal Meslek Odası'nın Adalet Bakanlığı ile ilişkisi bundan ibaret değildir. Devletin egemenliğine hizmet eden mesleğin ulusal düzeydeki temsilcisi ile ilişkinin sınırlı olması beklenemezdi. Ulusal Meslek Odası ile Adalet Bakanlığı dirsek teması içinde çalışmaktadır. Örneğin, Ulusal Meslek Odası yeni teknolojilerin menkul kıymetlerle yapılan işlemlerde uygulanabilmesi için Adalet Bakanlığı ile beraber çalışmaktadır.

³⁵² **Les huissiers**, s. 517.

³⁵³ Guinot, **Valeurs**, s. 149.

³⁵⁴ **Les huissiers**, s. 501; Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard, s. 700.

Öte yandan Ulusal Meslek Odası, Ulusal Güvenilir Üçüncü Kişi (*tiers de confiance*, *trusted third party*) Birliği'ne de üyedir³⁵⁵.

Ulusal Meslek Odası stajyerlerin eğitimini ve meslek mensuplarının meslek süresince almaları gereken zorunlu-sürekli eğitimlerini organize eder. Mesleğin tanıtımı, geliştirilmesi ve itibarı için çalışmalarda bulunur, diğer meslek örgütleriyle bağlantı ve işbirliğini kurar. Oda; seminerler, konferanslar ve sempozyumlar tertip eder, uluslararası koordinasyon için çalışmalarda bulunur³⁵⁶.

Ulusal Meslek Odası'nın uluslararası planda da aktif olarak çalıştığına değinmekte fayda vardır. Avrupa Birliği tarafından finanse edilen üç büyük projede Fransız Ulusal Meslek Odası lokomotif rolü görmektedir. Bu projeler Avrupa Adli İcra Projesi (*Execution Judiciaire en Europe, EJE*³⁵⁷), Yurtdışına Elektronik Tebligat Projesi (*E-justice signification, EJS*³⁵⁸) ve İcra Görevlilerinin E-Eğitim Projesi (*Formation e-learning des huissiers de justice, EJL*³⁵⁹)'dir³⁶⁰. Ulusal Meslek Odası, Avrupa İcra Görevlileri Birliği ile Dünya İcra Görevlileri Birliği'ne üyedir.

E. Avrupa Meslek Odası

Avrupa Meslek Odası, mesleğe ilişkin en yeni kuruluştur. Oda, 2012 yılında kurulmuştur. Fransız Ulusal Meslek Odası, bu birliğin kurucu üyesi olup Avrupa Meslek Odası'nın Fransa ile beraber yedi üyesi, iki gözlemci üyesi vardır. İspanya ise üyelik aşamasındadır. Oda'nın yönetimi idare heyetince gerçekleştirilmektedir. İdare heyeti beş üyeden oluşmakta olup başkanlığını Fransız Ulusal Meslek Odası başkanı yapmaktadır.

Oda, mesleğin Avrupa Birliği kurumları (Avrupa Birliği Konseyi, Avrupa Parlamentosu, Avrupa Komisyonu) ve Avrupa Konseyi nezdinde temsili amacıyla kurulmuş olup³⁶¹ Avrupa Birliği nezdinde yargıya, icra hukukuna ve tebligata ilişkin

³⁵⁵ **Les huissiers**, s. 501; CNHJ, **Dossier**, s. 10.

³⁵⁶ Safar/Rushe, s. 18.

³⁵⁷ EJE hakkında bilgi için bkz. <http://www.europe-eje.eu/fr/projet-eje>. Ayrıca bkz. CNHJ, **Dossier**, s. 12.

³⁵⁸ EJS hakkında bilgi için bkz. <http://www.cejh.eu/activites/projets/e-justice/>. Ayrıca bkz. CNHJ, **Dossier**, s. 12-13.

³⁵⁹ EJL hakkında bilgi için bkz. <http://www.europe-ejl.eu/main/index.php?module=node&cmd=PageHome&func=showPage&nodeId=64>. Ayrıca bkz. CNHJ, **Dossier**, s. 13.

³⁶⁰ **Les huissiers**, s. 502. Ayrıca bkz. CNHJ, **Dossier**, s. 11 vd.

³⁶¹ Avrupa Birliği kurumlarınca yapılan düzenlemeler mesleği etkilemekte olup meslek mensupları bu düzenlemelerde söz sahibi olmayı istemektedirler. Hatta Macron Yasası'nın Avrupa Komisyonu'nun

olarak gerçekleştirilmeye çalışılan projelere destek vermekte (biraz yukarıda değinilen *EJE* ve *EJS* projeleri gibi) ve meslek mensuplarını Avrupa Birliği mevzuatına adapte etmektedir³⁶².

F. Uluslararası İcra Görevlileri Birliği

Uluslararası İcra Görevlileri Birliği (*Union internationale des huissiers de justice, UIHJ*) 1952 yılında kurulan ve 75 üyeden oluşan uluslararası bir sivil toplum örgütüdür. Başlangıçta Batı Avrupa ile sınırlı olan Birlik önce kıtalararası daha sonra ise dünya ölçeğinde bir kuruluş hâline gelmiştir³⁶³. Üyelerin 37 tanesi Avrupa'dan, 28 tanesi Afrika'dan, 3 tanesi Asya'dan, geri kalanlar ise Amerika'dandır. Amacı, üyelerini uluslararası planda temsil etmek, mesleğin uluslararası planda bütünlüğünü sağlamak ve meslek mensupları arasında uluslararası planda işbirliğini sağlamaktır³⁶⁴. Birliğe üye ülkelerin tamamı serbest meslek esaslarına tabi icra sistemlerine sahip değildir. İsviçre³⁶⁵, Almanya gibi üyelerde hukukumuzdakine benzer şekilde icra memurları vardır. Bu şekilde farklı temellere sahip icra sistemlerinin ortak bir zeminde buluşturulması Uluslararası İcra Görevlileri Birliği'nin büyük bir başarısı olarak ifade edilmektedir³⁶⁶. Ancak belirtilmelidir ki serbest meslek esaslarına tabi icra teşkilâtını benimseyen devletler de artma eğilimindedir. Söz konusu eğilimde komünizmin zayıflamasının ve Fransız Ulusal Meslek Odası'nın çalışmalarının etkisi büyüktür³⁶⁷. Afrika'daki yoğun katılım ise buradaki Fransız etkisinden ve 1992 yılında OHADA Sözleşmesi'nin akdedilmesinden ileri gelmiştir³⁶⁸. Birlik de, memur statüsündeki üyeleri dışlamadan bağımsız statüde icra görevlilerinin olduğu sistemlerin yaygınlaşması için çalışmalar yapmakta ve bu yöndeki projeleri desteklemektedir³⁶⁹.

raporlarının ve tavsiye kararlarının bir yansıması olduğu ifade edilmiştir. Bu konuda bkz. Sannino/Vayr, s. 4.

³⁶² Oda hakkında detaylı bilgi için bkz. <http://www.cehj.eu/>. Ayrıca bkz. CNHJ, **Dossier**, s. 13.

³⁶³ **Les huissiers**, s. 642; Benguerraiche, s. 66 vd.

³⁶⁴ **Les huissiers**, s. 641.

³⁶⁵ Cenevre'de de Fransız sistemine benzer bir teşkilât vardır (**Les huissiers**, s. 641).

³⁶⁶ **Les huissiers**, s. 640.

³⁶⁷ **Les huissiers**, s. 502.

³⁶⁸ OHADA'nın on yedi üyesi vardır. Bunlar; Benin, Burkina Faso, Kamerun, Orta Afrika Cumhuriyeti, Komorlar Birliği, Kongo, Fildişi Sahili, Gabon, Gine, Gine-Bissau, Ekvator Ginesi, Mali, Nijer, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Senegal, Çad ve Togo'dur. Birlik hakkında bilgi için bkz. <http://www.ohada.org/index.php/fr/>, Erişim Tarihi: 14.04.2017.

³⁶⁹ UIHJ'nin, serbest meslek esaslarına tabi icra teşkilâtlarına geçişin itici gücü olduğu ifade edilmiştir (Dujardin, **Les huissiers**, s. 114).

Uluslararası İcra Görevlileri Birliği, dünya çapındaki icra görevlilerini 17.12.2009 tarihli CEPEJ³⁷⁰ (*Commission européenne pour l'efficacité de la justice*, Yargının Etkinleştirilmesine İlişkin Avrupa Komisyonu) ilkeleri çerçevesinde getirilen esaslara uygun hâle getirmeye çalışmaktadır.

UIHJ³⁷¹, Uluslararası Kongre, Daimi Konsey ve UIHJ Bürosu olmak üzere üç ayaktan oluşur. Uluslararası Kongre, UIHJ'ye üye teşkilâtların tüm üyelerinden oluşur ve bağlayıcı kararlar alır. Kongre, UIHJ'nin genel kurulu olup her üç yılda bir sırayla farklı bir kıtada toplanır³⁷². UIHJ Bürosu ise Birlik Yönetim Kurulu olarak ifade edilebilir ve tüm kıtaların temsil edilmesi ilkesine uyularak üç yıllığına seçilen onbir üyeden oluşur. Büro, Kongre kararlarını icra eder. Daimi Konsey, Birlik'in en üst otoritesidir. Ana işlevi ise Kongre kararlarının icra edilip edilmediğinin üst gözetimini yapmaktır. Daimi Konsey denetim kuruluna benzetilebilir. Daimi Konsey'de her üye teşkilât bir delege ile temsil edilir. Ve her üye için bir de yedek üye vardır. Birlik'in kurucu üyelerinin daha fazla sayıda temsilcisi vardır. Konsey, her yıl Paris'te Ulusal Meslek Odası'nda toplanmakta olup delegeler, temsilcisi oldukları ulusal meslek odasının üye sayısı nispetinde oy hakkına sahiptir.

UIHJ, yüksek kalitede hukukçulardan oluşan serbest meslek esaslarına tabi icra teşkilâtlarının yaygınlaşması için çalışmaktadır. Örneğin Kazakistan'da 2010-2013 yılları arasında gerçekleşen reformlar UIHJ tarafından desteklenmiştir³⁷³. Üye sayısı göz önüne alındığında ve icra teşkilatlarındaki serbest meslek hâline getirme eğilimleri göz önünde tutulduğunda amacında başarılı olduğunu söyleyebiliriz.

UIHJ, hükümetler ve uluslararası örgütler nezdinde de alanla ilgili konularda uzman olarak faaliyetler icra etmektedir³⁷⁴. UIHJ, Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi ile Lahey Konferansı'na üye, Yargının Etkinleştirilmesine İlişkin Avrupa Komisyonu'nun daimi gözlemcisi³⁷⁵ ve Avrupa Hukuk Enstitüsü'nün kurucu üyesidir.

³⁷⁰ CEPEJ'in kuruluşu ve misyonlarına ilişkin olarak bkz. Payan, **La perspective**, s. 188-190. CEPEJ, Adalet Bakanlığı'na tercüme ettirilen bir eserde Avrupa Adaletin Etkililiği Komisyonu olarak çevrilmiştir (CEPEJ, s. 13). CEPEJ hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. CEPEJ, s. 15 vd.

³⁷¹ UIHJ Statüsü için bkz. http://www.uhj.com/ressources/21591/48/uihj_-_statuts_-_3_mai_2012.pdf, Erişim Tarihi: 29.11.2016.

³⁷² Örneğin kongre 2012'de Cape Town'da, 2015'te Madrid'de gerçekleştirilmiş olup 2018'de Bangkok'da gerçekleştirilecektir.

³⁷³ CNHJ, **Dossier**, s. 14.

³⁷⁴ **Les huissiers**, s. 640 ve s. 650; CNHJ, **Dossier**, s. 14.

³⁷⁵ Yargının etkinleştirilmesi yargı profesyonellerinin katılımı olmaksızın mümkün olamayacağından UIHJ'nin gözlemci sıfatı önemlidir (Payan, **La perspective**, s. 196).

UIHJ, Avrupa ve Dünya’da icra prosedürleri ile icra görevlilerinin statülerinin uyumlulaştırılması amacıyla *Stobra* adlı projeyi yürütmektedir. Yine Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi ile beraber “icra edilebilir belge” mahiyetindeki belgelerin tenfize gerek olmaksızın tüm Avrupa’da icrasının sağlanması amacıyla çalışmalar sürdürmektedir³⁷⁶. Birliğin önemli projelerinde biri de Dünya İcra Kanunu projesidir³⁷⁷.

³⁷⁶ Payan, **La perspective**, s. 182 vd.

³⁷⁷ Madrid’de gerçekleşen 25. Uluslararası Kongre’de Dünya İcra Kanunu olarak tanıtılan ve icra hukukuna ilişkin temel kaideler olarak sunulan otuz dört maddelik metin için bkz. http://www.uihj.com/fr/code-mondial-de-l-execution_2165010.html, Erişim Tarihi: 29.11.2016.

İKİNCİ BÖLÜM

§ 2. İCRA GÖREVLİSİNİN FAALİYETLERİ

Çalışmamızın konusu her ne kadar icra görevlisi olsa da, sistemimize oldukça yabancı bir sistemdeki icra görevlisini o sistemi genel olarak tanıtmadan ve bu bağlamda icra görevlisinin faaliyetlerini açıklamadan anlatmak yeterli olmayacaktır. Ancak bu faaliyetlerin açıklanmasında aşırıya kaçmak bizi konunun ekseninden bir hayli uzaklaştırabilir. Aşağıda bazen detaya girilerek anlatılacak faaliyetleri çalışmamız için önemli kılan husus faaliyetlerin öznesidir. Bu bölümde, özneyi merkeze almak suretiyle faaliyetlerin ana hatlarıyla ortaya konmasına gayret edilecektir.

İcra görevlileri özel hukukî statüleri sebebiyle çok geniş bir yelpazede iş görmekte, icra sahasıyla ilgili olan ve olmayan onlarca faaliyet yerine getirmektedirler. Faaliyetlerin bir kısmında tekele sahip olan icra görevlileri bir kısmında ise diğer adalet yardımcılarıyla beraber görev yapmaktadırlar. Çalışmamızın bu kısmında icra görevlisinin faaliyetleri, tekel hakkına sahip olunan faaliyetler ve tekel hakkına sahip olunmayan faaliyetler olarak incelenecektir. Söz konusu faaliyetler icra görevlisinin aslî faaliyetleridir. Bir de icra görevlisinin talî faaliyetleri vardır ve bunlar da ortaya konulacaktır. Çalışmanın başında ortaya koyduğumuz kapsama uygun şekilde, icra faaliyeti ve bu faaliyetle ilgili olan faaliyetler daha geniş bir şekilde açıklanmaya çalışılacaktır. Keza faaliyetlerin icra edilebileceği saha (yer bakımından yetki) da burada incelenecektir. Son olarak Macron Yasası'nın faaliyetlerin kapsamına etkisi ortaya konulacak ve bu şekilde faaliyetlerin kapsamının geleceği somutlaştırılacaktır. Ancak çok uzun soluklu bir projeksiyon pek kolay görünmemektedir. Zira icra görevlileri zaman içinde faaliyet sahalarını genişletmeye devam etmişlerdir ve hâlâ genişletmeye çalışmaktadırlar³⁷⁸.

³⁷⁸ Mathieu-Fritz/Quemin, *Les officiers ministériels*, s. 109; Piédelièvre, s. 64; Safar/Rushe, s. 9.

I. TEKEL OLARAK YERİNE GETİRİLEN FAALİYETLER

Fransız İcra Kanunu 1. Kitap 2. Başlık 2. Kısım'da L. 122-1 ilâ L. 122-3 maddelerinde cebrî icrayla görevli kişilere ilişkin düzenlemeler yer almıştır. L. 122-1/I hükmü uyarınca, cebrî icra ile ihtiyatî hacizlerin icrası hususunda tek yetkili kişi icra görevlisidir.

Çalışmamızın önceki kısımlarında belirtildiği gibi Fransız hukukundaki *huissier de justice*'in icra hukuku dışında da çok önemli görevleri vardır. Aşağıda görevler incelenirken icra hukukuna ilişkin olmayan görevler kısaca açıklanacak, esas olarak icra hukukuna ilişkin görevler incelenecektir.

45-2592 sayılı KHK'nın 1. maddesine göre icra görevlilerinin tek başlarına görevli olduğu, yani bir tekele sahip olduğu, bir başka deyişle münhasıran icra görevlilerince yapılabilecek faaliyetler vardır. Buna göre icra görevlileri; kendilerince hazırlanan evrakların tebliğini, özel bir tebligat yöntemi belirlenmemişse kanun ve yönetmeliklerce öngörülen tebligatların yapılmasını ve mahkeme kararlarının ve diğer icra edilebilir belgelerin icrasını yürütür.

Bu bölümde asıl olarak, *huissier de justice*'in tekel hakkına sahip olduğu en temel iki görev olan belgelerin tebliği ile mahkeme kararlarının cebrî icrası³⁷⁹ üzerinde durulacak, duruşmalardaki görevler ile çekilişlerin organizasyonu ise kısaca incelenecektir.

A. Cebrî İcra

Bir alacağı (geniş anlamda alacak) olan alacaklının isteği yerine getirilmediği takdirde alacaklı bir mahkeme kararı (icra edilebilir belge, *titre exécutoire*) elde etmek için dava açabilir, hatta kural olarak dava açmalıdır; zira Fransız hukukunda icra edilebilir belge olmaksızın cebrî icra takibi yapılmasına izin verilmemiş ve Türk hukukunun aksine ilâmsız icra düzenlenmemiştir³⁸⁰. Mahkemeden lehine karar alan kişi, ilâmın gereğini cebren kendisi yerine getirmeye çalışamaz, zira ihkak-ı hak

³⁷⁹ Douence/Azavant, s. 385; Abbou/Nicod, N. 1, Le Fur, N. 2; Guinot, **Valeurs**, s. 172; Brenner, **Procédures**, s. 47; Dujardin, s. 119; Claude Brenner, **Voies d'exécution**, Paris 2011, s. 43; Debeaurain, s. 172; Jeuland, s. 86; ENP, **Rencontres européennes**, s. 115; CNHJ, **Dossier**, s. 4.

³⁸⁰ Ancak Fransız hukukunda likit alacaklar için daha kolay prosedürler öngörülmüştür. Keza küçük alacakların tahsilinde de oldukça pratik bir yöntem kabul edilmiştir. Bu konudaki açıklamalar için bkz. Aşa. §2, I, A, 3.

yasaktır³⁸¹. O hâlde ilâmın gereğinin devlet tarafından yerine getirilmesi gerekir. Devlet bu faaliyeti kendi memurları vasıtasıyla yerine getirebileceği gibi icra faaliyetinin yerine getirilmesi hususunda devletçe düzenlenen ancak serbest meslek esaslarına tabi bir teşkilâtı da yetkilendirebilir. İşte, Fransız hukukunda bu işi yapan kişi *huissier de justice*'dir. Hatta bu iş, *huissier de justice*'in aslî faaliyetidir ve *huissier de justice* halk nezdinde de icra işlerini yapan kişidir. Fransız sisteminde icra işlerini yerine getiren temel aktör icra görevlisi olmakla beraber icra sahasında başka aktörler de vardır. İcra görevlisinin işlemlerini kontrol eden icra hâkimi ve mahkeme kararları ile diğer icra edilebilir belgelerin icrasını temin eden cumhuriyet savcısı bu sahada önemlidir³⁸². Yine, borçlunun mukavemeti hâlinde kolluk kuvvetlerinin müdahalesi gündeme gelecektir.

İcra görevlilerinin icra işlemleri bakımından tekel hakkına sahip olması kolaylıkla anlaşılabilir. Çünkü borçlunun temel haklarını doğrudan etkileyen cebri icra muamelelerinin herkes tarafından yapılabilmesi düşünülemez³⁸³. Ancak şu da belirtilmelidir ki İş Kanunu m. R. 3252-20 uyarınca işçi alacaklarının tahsiline ilişkin takiplerde sulh mahkemesi kâtibi asıl rolü üstlenmektedir³⁸⁴. Keza devlet alacakları ve diğer kamusal alacakların tahsilinde asıl yetkili kişiler devlet ve kamu kuruluşları bünyesinde bulunan ve bu işle yetkilendirilen finans müfettişleridir. Söz konusu alacaklar bakımından bir icra görevlisinin görevlendirilmesine bir mani yoktur³⁸⁵. Söz konusu istisnalar sebebiyle doktrinde tekel yerine “tekel benzeri” ifadesi de kullanılmaktadır³⁸⁶. Ancak her hâlde icra işlerinde kural olarak icra görevlisi görevli olup yalnızca aksine bir düzenleme olduğu takdirde ve yalnızca o düzenleme çerçevesinde başka kişiler bu faaliyeti icra edebilir³⁸⁷.

³⁸¹ Régoli, s. 1; Debeaurain, s. 13; Pekcanitez, *Şikâyet*, s. 2; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, *İcra*, s. 49; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, *Ders Kitabı*, s. 43; Kuru, *İcra, Cilt 1*, s. 26; Kuru, *El Kitabı*, s. 48; Kuru, *İstinafa Göre İcra ve İflas*, s. 38; Berkin, s. 10; Kuru/Arslan/Yılmaz, *İcra*, s. 30; Kuru, *Ders Kitabı*, s. 34; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz, *İcra*, s. 35-36; Postacıoğlu/Altay, *İcra*, s. 2-3; Yıldırım/Deren-Yıldırım, s. 1; Karlı, *İcra*, s. 8.

³⁸² Tendler, s. 38; Vinckel, s. 121. Ancak Donnier, icra görevlisini icra hâkiminden sonra ikinci temel aktör olarak saymıştır (Donnier, s. 50).

³⁸³ Abbou/Nicoud, N. 1; Leborgne, s. 151.

³⁸⁴ Piédelièvre, s. 65; Vinckel, s. 122.

³⁸⁵ Piédelièvre, s. 65-66; Vincent, s. 122. Ancak burada icra görevlilerinin tekil edilmesi zorunlu ya da gerekli değil yalnızca faydalıdır (Guinot, *Valeurs*, s. 183). Daha önceleri kendi personeline sahip kamu kuruluşlarının icra görevlisine başvuramayacağı ifade edilmekteydi (Donnier, s. 51). Ayrıca bkz. Özbek, *İlâmlî İcra*, s. 263.

³⁸⁶ Piédelièvre, s. 66; Julien/Taormina, s. 100. Tendler bunun gerçek bir tekel olduğunu belirtmiştir (Tendler, s. 44). Couchez “kural olarak gerçek bir tekel” ifadesini kullanmıştır (Couchez, s. 59; Couchez/Lebeau, s. 69). Mathieu-Fritz ise “özel hukuka ilişkin kararların icrasında tekel” diyerek bir istisnayı bertaraf etmek suretiyle kaideyi ortaya koymuştur (Mathieu-Fritz, *La compétence*, s. 175).

³⁸⁷ Natalie Fricero, *Procédures civiles d'exécution*, 2. Édition, Paris 2010, s. 69.

1. Cebrî İcranın Konusunu Oluşturan Belgeler

a. Genel Olarak

Cebrî icranın konusunu oluşturan belgeler icra edilebilir belge (*titre exécutoire*, *executory title*, *Vollstreckungstitel*) olarak ifade edilmektedir³⁸⁸. Cebrî icranın konusu icra edilebilir belgelerde vücut bulan haklar olup amacı bu haklara hayat kazandırmaktır. O hâlde cebrî icra faaliyetini anlayabilmek için icra edilebilir belgelerin ne olduğu ortaya konmalıdır. Bunun içinse icra edilebilir belgelerin vasıfları somutlaştırılmalı ve kanunda tahdidi olarak sayılan belgeler incelenmelidir.

Şu da belirtilmelidir ki, ciddi ve sıkı kurallara tabi cebrî icra yoluyla tahsilden evvel daha pratik olan ve *huissier de justice*'in de faaliyetleri arasında yer alan dostane yolun³⁸⁹ işletilmesi ve alacağın bu şekilde tahsiline çalışılması makûldür. Zira bu şekilde, kolayca ve ucuz biçimde alacak tahsil edilir. Alacağın tahsilinin kolay olması bunu alacaklı için, ucuz olması ise borçlu için avantajlı hâle getirir³⁹⁰.

b. İcra Edilebilir Belgelerin Vasıfları

İcra faaliyeti için icra edilebilir belge olarak nitelenen bir belgeye (Kanun'da icra edilebilir olduğu belirtilen belgelerden birine) ihtiyaç olsa da bu yeter koşul değildir. Belgenin aynı zamanda icraî kabiliyeti haiz olması gerekir. Bu çerçevede belgede ortaya konan alacağın kesin (gerçek), likit ve talep edilebilir olması gerekir³⁹¹. Alacağın kesin olması alacağın mevcut ve tartışmasız olması, muhtemel veya şarta bağlı olmaması manasına gelir. Alacağın likit olması ise hukukumuzda yabancı olmayan bir kavram olup³⁹² alacağın belirli veya belirlenebilir olmasını ifade eder. Alacağın talep edilebilir olması ise alacağın doğmuş ve vadesinin gelmiş olmasını ifade eder. Keza likit ve talep edilebilir bir alacağı ortaya koyan icra edilebilir belgenin icraî kabiliyeti haiz olabilmesi için kural olarak aynı zamanda

³⁸⁸ Türkçe eserlerde bu belgeye, “cebrî icra belgesi” ve “icra kabiliyetini haiz belge” de denmektedir (Üstündağ, *İcra*, s. 354). Özbek ise “icra edilebilir belge” şeklindeki çeviriyi tercih etmiştir (Özbek, *İflâmlı İcra*, s. 305).

³⁸⁹ Alacağın dostane yolla tahsili prosedürü için bkz. aşağıda, §2, II, A, 3.

³⁹⁰ Guinot, *Valeurs*, s. 184-185.

³⁹¹ Brenner, *Procédures*, s. 50-51; Brenner, *Voies*, s. 46-47; Leborgne, s. 68; Crémieu, s. 36; Philippe Malinvaud, *Droit des obligations*, 9. Édition, Paris 2005, s. 516-517.

³⁹² Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, *İcra*, s. 210-211; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, *Ders Kitabı*, s. 157; Kuru, *El Kitabı*, s. 264 vd.; Kuru, *İstinafa Göre İcra ve İflas*, s. 151 vd.; Üstündağ, *İcra*, s. 108; Kuru/Arslan/Yılmaz, *İcra*, s. 169-171; Kuru, *Ders Kitabı*, s. 118; Postacioğlu/Altay, *İcra*, s. 235 vd.; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz, *İcra*, s. 176-178; Ejder Yılmaz, *İcra ve İflâs Kanunu Şerhi*, Ankara 2016, s. 376; Yıldırım/Deren-Yıldırım, s. 105; Karşı, *İcra*, s. 245.

“icra edilebilir olduğuna dair kayıt (icra edilebilirlik formülü)³⁹³” içermesi gerekir. İşte tüm bu koşullar var ise bu belgeye dayanılarak cebrî icraya başlanabilir. Nihayet, icra edilebilir belgenin icrasını talep edenin alacaklı olması ve bunun belgede borçlu gösterilen aleyhine talep edilmesi gerekir.

c. İcra Edilebilir Belge Türleri

İcra edilebilir belge (*les titres exécutoires*) likit ve talep edilebilir bir para alacağının varlığını resmî olarak ortaya koyan ve cebrî icraya konabilen belgedir. Fransız İcra Kanunu’nun L. 111-3 maddesinde “icra edilebilir belgeler” tahdidi olarak sayılmıştır. Buna göre icra edilebilir belgeler³⁹⁴; adlî veya idarî yargı mercilerince verilen icra edilebilir kararlar ve yine bu mercilerce tasdik edilen ve icra edilebilirliğine karar verilen mutabakat metinleri, aleyhine icranın tehiri istenemeyecek şekilde tenfiz edilen yabancı mahkeme ve hakem kararları, taraflar ve hâkim tarafından imzalanan uzlaşma tutanakları, icra edilebilir mahiyetteki noter tutanakları, çekin ödenmemesi hâlinde *huissier de justice* tarafından verilen belge ve kamu hukuku tüzel kişilerinin hazırladığı ve kanunlarda icra edilebilir olarak nitelenen belgeler ile kanunda mahkeme kararının etkisini haiz olduğu gösterilen diğer belgelerdir.

Mahkeme kararları icra edilebilir bir belge olarak kabul edilmekte olduklarından icraları mümkündür. Burada mahkeme kararından kasıt, yargı koluna bakılmaksızın Fransız mahkemelerince verilen kararlardır³⁹⁵. Ancak mahkeme kararları yalnızca “icra edilebilir olduklarına dair kayıt (icra edilebilirlik formülü)” içeriyorlarsa icraya konulabilirler. Yine mahkeme kararlarının icra edilebilmesi için tebliğ edilmiş olması aranmaktadır (FMUK m. 503), çünkü mahkeme kararının tebliği ile bu karar davayı kaybedene ulaştırılmış olacak ve ancak bu şekilde

³⁹³ Bu kayıt *formule exécutoire* olarak bilinen ve 12 Haziran 1947 tarihli 47-1047 sayılı Kararname ile düzenlenen bir formüldür (tip metindir). Burada Fransız Cumhuriyeti adına icra görevlilerinden icra edilebilir belgenin icrası istenmekte (emredilmekte) ve bu kişilere bu hususta yetki verilmektedir. Ayrıca bkz. Laborde-Lacoste, s. 281.

³⁹⁴ Hukukumuz bakımından ilâm ve ilâm niteliğinde belgelere benzetilebilir. Zira doktrinde de ilâm ve ilâma denk belge ifadesi de kullanılmıştır. Bkz. Crémieu, s. 163. 1991-1992 reformuyla cebrî icranın etkin, hızlı ve ucuz olmasına çalışılmış, icra prosedürünün mümkün mertebe mahkemelerden uzak kalmasına gayret edilmiş ve bu çerçevede hâkimden özel izin almaksızın *titre exécutoire* ile takibe başlanması imkânı getirilmiştir. Yani elinde bir *titre exécutoire* bulunan alacaklı bununla takibe başlayabilecektir. Bu reform ile *titre exécutoire* yeniden değer kazanmıştır (Couchez, s. 65, Leborgne, s. 17-18). Keza paranın haczine ilişkin olan ve ciddi problemler barındıran *saisie-arrêt* yerine daha etkili bir prosedür olan *saisie-attribution* kabul edilmiştir (Leborgne, s. 20).

³⁹⁵ Brenner, *Procédures*, s. 48.

çelişmeli yargılama ilkesine gerçek anlamda riayet edilmiş olacaktır³⁹⁶. Mahkeme kararı borçluya tebliğ edilmeksizin yapılan tüm icra işlemleri batıldır. Mahkeme kararlarının tebliği de bizi icra görevlisinin tekel hakkına sahip olduğu bir diğer faaliyet olan tebligata götürecektir. Tebligat faaliyeti aşağıda detaylı olarak tetkik edilmiş olduğundan burada yalnızca atıf yapmakla yetinilmiştir³⁹⁷. Mahkeme kararlarının icrasında aranan en önemli kriter, kesinleşmiş olma koşuludur³⁹⁸. Fransız mahkeme kararları kural olarak ancak kesin hüküm hâlini aldıklarında icraya konabilirler (FMUK m. 501). Ancak aynı maddede kesin hüküm hâlini almadan kastın erteleyici kanun yollarını tüketmiş olmak olduğu ifade edilmiştir. Fransız hukukunda temyiz erteleyici bir kanun yolu olmayıp yalnızca aktarıcı bir yol olduğundan istinaf incelemesinden geçen kararlar icra edilebilir mahiyettedir³⁹⁹. Bu kuralın aynı maddede düzenlenen iki istisnası vardır. Bunlar, borçluya bir mehil tanınmış olması hâli ile kesinleşmeden icraya konulabilecek (geçici olarak icraya konabilecek) kararın söz konusu olması hâlidir. İlk durumda hüküm kesinleşse de mehilin bitiminin beklenmesi gerekir. İkinci durumda ise kararın kanun yollarından geçmesi beklenmeden geçici olarak icraya konması mümkündür⁴⁰⁰. Derhal icraya konabilecek kararlara örnek olarak nafakaya ilişkin kararlar, çocuğun eğitime ilişkin kararlar ve geçici hukukî koruma mahiyetindeki kararlar verilebilir. İhtiyaten verilen mahkeme kararlarının (örneğin acil durumlar için öngörülen *référé* prosedürü çerçevesinde) da icrası mümkün olmakla beraber burada geçici önlemin haksızlığı hâlinde icranın iadesi problemi gündeme gelecektir (FİK m. L. 111-10). Yetkili mahkeme tarafından Fransız Medenî Usûl Kanunu m. 1565 vd. uyarınca tasdik edilen (*homologation*) ve icra edilebilirliğine karar verilen mutabakat metinleri de

³⁹⁶ Larguier/Conte/Blanchard, s. 127; Brenner, **Procédures**, s. 48; Loïc Cadiet/Emmanuel Jeuland, **Droit judiciaire privé**, 5. Édition, Paris 2006, s. 456; Georges Bendjouya, **Procédure civile**, Grenoble 2001, s. 139. Tebligat ilâma etkililik kazandıran bir icra edilebilirlik ön koşuludur (Cadiet/Jeuland, s. 456). Ancak istisnâ bazı hâllerde hüküm tebliğ edilmeksizin derhal icra edilebilme imkânı vardır. Bu durumlarda hükmün ibraz edilmesi tebliğ yerine geçmektedir (Bendjouya, s. 139, s. 149).

³⁹⁷ Bkz. aşa. §2, 1, B.

³⁹⁸ Brenner, **Procédures**, s. 48; Tendler, s. 48; Amrani-Mekki, s. 189-190; Hervé Croze/Christian Morel/Olivier Fradin, **Procédure Civile**, 3. Édition Paris 2005, s. 62. Hukukumuzda ilâmların icrasında kural olarak kesinleşme koşulu aranmamıştır (HMK m. 350, m. 367). Bu konuda bkz. Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, **İcra**, s. 462-464; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, **Ders Kitabı**, s. 327-329; Baki Kuru, **İcra ve İflâs Hukuku**, Cilt 3, 3. Baskı, İstanbul 1993; s. 2185 vd.; Kuru, **El Kitabı**, s. 913 vd.; Kuru, **İstinafa Göre İcra ve İflas**, s. 391 vd.; Üstündağ, **İcra**, s. 354 vd.; Kuru/Arslan/Yılmaz, **İcra**, s. 394-396; Kuru, **Ders Kitabı**, s. 291-293; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz, **İcra**, s. 381-383; Yıldırım- Deren Yıldırım, s. 309-311; Karlı, **İcra**, s. 400.

³⁹⁹ Amrani-Mekki, s. 192; Piédelièvre, s. 117; Leborgne, s. 205-206; Fricero, **Voies**, s. 44; Bendjouya, s. 150-151; s. 62.

⁴⁰⁰ Croze/Morel/Fradin, s. 63.

icra edilebilir belgelerdendir. Mutabakat metinleri arabuluculuk, uzlaşma veya diğer bir katılımcı yolla oluşturulmuş olabilir.

Yabancı mahkeme ve hakem kararlarının icra edilebilir belge olarak kabul edilmeleri için tenfiz prosedüründen geçerek icraî karakter kazanmaları gerekse de, Avrupa Birliği içerisinde tenfiz prosedürünün kolaylaştırılması amacıyla Brüksel I Tüzüğü ve Lugano Konvansiyonu başta olmak üzere çalışmalar yapılmıştır⁴⁰¹. Öte yandan Avrupa Birliği ülkelerinde icra kolaylığını sağlamak üzere *TEE (Titre exécutoire européenne)* adında tartışmasız alacaklara⁴⁰² ilişkin icra edilebilir Avrupa belgesi ihdas edilmiştir⁴⁰³. Buna göre elinde Danimarka dışında bir Avrupa Birliği ülkesinden verilen mahkeme kararı veya resmî şekilde düzenlenmiş bir senet bulunan alacaklı, mahkeme kararının tenfizine gerek kalmaksızın⁴⁰⁴ kararın verildiği ülkeden aldığı “icra edilebilir Avrupa belgesi”⁴⁰⁵ ile kararın icra edilmesini istediği ülkede (kararın fiilen icra edilebileceği ülkede) yetkili makamlara matbu bir form aracılığıyla başvurur⁴⁰⁶ ve icra görevlisi vasıtasıyla icrayı sağlayabilir⁴⁰⁷. Hemen belirtilmelidir ki, söz konusu belge medenî ve ticarî sahaya ilişkin hususlarda geçerli

⁴⁰¹ Bu konuda ve Avrupa Birliği bünyesindeki diğer düzenlemeler hakkında bkz. Brenner, **Procédures**, s. 48-49; Tendler, s. 36. Ayrıntılı bilgi için bkz. Hélène Gaudemet-Tallon, **Compétence et exécution des jugements en Europe, Règlement 44/2001 Conventions de Bruxelles (1968) et de Lugano (1988 et 2007)**, 4. Édition, Paris 2010, s. 3 vd. Ayrıca bkz. Jérôme Carriat-Jérôme Attard/Michel Dupuis/Maxence Laugier/Vincent Sagaert/Denis Voinot (Ed.), **Un recouvrement de créances sans frontières?**, Bruxelles 2013 s. 103-107; Brenner, **Voies**, s. 45.

⁴⁰² Tartışmasız alacak kavramı için bkz. Jose Almagro Hosete, **Le titre exécutoire européen**, Actes du Colloque International de Sibiu (Roumanie) 13-14-15 Mai 2009 (Editörler: Jacques Isnard/Joan Less), Paris 2011, s. 79 vd.

⁴⁰³ Bu sistemin işleyişini kolaylaştırmak için çeşitli örnek formlar hazırlanmıştır (Almagro Hosete, s. 75).

⁴⁰⁴ TEE doktrinde, zaman ve para kaybını önlemesi ve üye ülke yargı sistemlerinin birbirlerine karşılıklı güveninin güçlendirmesi sebebiyle çok olumlu değerlendirilmektedir (Almagro Hosete, s. 73). Öte yandan AB içinde dil birliği ve sistem birliği olmaması gibi sebeplerle TEE’yi bir başarısızlık olarak görenler de vardır (Mathieu Chardon, **Comment remédier aux imperfections de certain textes?**, Actes du Colloque International de Sibiu (Roumanie) 13-14-15 Mai 2009 (Editörler: Jacques Isnard/Joan Less), Paris 2011, s. 107). Ayrıca bkz. Özbek, **İlâmlî İcra**, s. 305 vd.

⁴⁰⁵ Belgenin verilme koşullarıyla ilgili olarak bkz. Almagro Hosete, s. 76. Ayrıntılı bilgi için bkz. Guillaume Payan, **Droit européen de l’exécution en matière civile et commerciale**, Brüksel 2012, s. 3 vd. Ayrıca bkz. Jacques Héron/Thierry Le Bars, **Droit judiciaire privé**, 3. Édition, Paris 2006, s. 264-265.

⁴⁰⁶ Başvuru prosedürü ve form örneği için bkz. <https://www.service-public.fr/professionnels-entreprises/vosdroits/F32117>, Erişim Tarihi: 30.11.2016. Başvuruyla ilgili detaylı bilgi için bkz. Cyril Nourissat, **Nouveau refus de la Cour de justice de caractériser des circonstances exceptionnelles en matière réexamen**, *Procédures- Revue Mensuelle Lexisnexis Jurisclasseur*, Yıl: 22, Sayı: 1, s. 29; Cyril Nourissat, **Certification et réexamen d’un titre exécutoire européen: petit guide à destination du législateur national**, *Procédures- Revue Mensuelle Lexisnexis Jurisclasseur*, Yıl: 22, Sayı: 2, s. 23; Almagro Hosete, s. 73 vd.; Chardon, s. 107 vd.; Stoica, **Droit européenne**, s. 173 vd.; Payan, **La perspective**, s. 181 vd.

⁴⁰⁷ İcra edilebilir belgenin icrasının istendiği üye ülke yalnızca TEE’yi düzenleyen AB Tüzüğü’nde öngörülen minimal normlara riayet edilip edilmediğini inceler. Bu konuda bkz. Almagro Hosete, s. 74, 81 vd.; Chardon, s. 108-109.

olup (vergiye, gümrüğe, idare hukukuna ilişkin belgeler kapsam dışıdır) bu sahada da kişiler hukuku, aile hukuku, sosyal güvenlik hukuku, miras hukuku gibi alanlara ilişkin belgeler kapsam dışıdır. Söz konusu kararlar için tenfiz prosedürüne başvurmak gerekir. Keza Devlet veya diğer kamu kurumlarına açılacak sorumluluk davaları da kapsam dışıdır⁴⁰⁸.

Tarafların uyuşmazlığı uzlaşma suretiyle çözmeleri hâlinde, taraflar ve hâkim tarafından imzalanan uzlaşma tutanağı da icra edilebilir belge mahiyetindedir. Mahkeme kararlarının aksine, icra edilebilirlik vasfı için tutanağın tebliğ edilmiş olma şartı da aranmaz⁴⁰⁹.

İcra edilebilirlik formülünü havi noter tutanakları da icra edilebilir belgelerdendir. Noterler bir kamu görevlisi olduklarından resmî şekilde sözleşmeler hazırlamaları veya hazırlanmış sözleşmeleri onaylamaları ve bunlara icra edilebilirlik formülünü eklemeleri mümkündür⁴¹⁰. Yani bir borcun varlığına ilişkin olan ve noter tarafından düzenlenen veya onaylanan belge icra edilebilirlik formülünü içermesi hâlinde icra edilebilir belge vasfındadır⁴¹¹.

Yukarıda icra edilebilir belgeler arasında saydığımız çeke ilişkin belge hususiyet arz etmektedir. Nasıl ki hukukumuzda kambiyo senetlerinin iktisadî önemi nedeniyle özel bir takip usûlü öngörülmüşse⁴¹² aynı gerekçelerle Fransız hukukunda da çek için özel, basit, ucuz ve hızlı bir prosedür öngörülmüştür⁴¹³. Söz konusu prosedürde alacaklı ödenmemiş çeki icra görevlisine verir, icra görevlisi çekin karşılıksız olduğuna ilişkin muhatap bankadan aldığı belgeyi borçluya tebliğ eder. Tebliğden itibaren on beş gün içinde borçlu ödemeyi gerçekleştirmezse, icra görevlisi borçluya karşı derhal icraya konabilecek icra edilebilir belgeyi hazırlar⁴¹⁴ ve bu belge icraya konur. Ancak Fransız Temyiz Mahkemesi bu belgenin mahkeme hükmü mahiyetinde olmadığını belirterek buna dayalı olarak kesin kazaî ipotek tescil

⁴⁰⁸ Almagro Hosete, s. 75.

⁴⁰⁹ Brenner, **Procédures**, s. 49; Laborde-Lacoste, s. 282. Burada yargısal mahiyette olmayan hukukî bir belgenin varlığı söz konusudur (Brenner, **Voies**, s. 45).

⁴¹⁰ Brenner, **Procédures**, s. 50; Tendler, s. 36-37; Brenner, **Voies**, s. 45.

⁴¹¹ Brenner, **Procédures**, s. 50; Brenner, **Voies**, s. 45.

⁴¹² Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, **İcra**, s. 412 vd.; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, **Ders Kitabı**, s. 294 vd.; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz, **İcra**, s. 348 vd.; Yılmaz, **Şerh**, 878 vd.; Postacioğlu/Altay, **İcra**, s. 831 vd.; Yıldırım/Deren-Yıldırım, s. 278 vd.; Karlı, **İcra**, s. 367 vd.

⁴¹³ Tendler, s. 37; **Les huissiers**, s. 505; Christian Laporte, **Titre exécutoire et hypothèque**, **Procédures- Revue Mensuelle Lexisnexis Jurisclasseur**, Yıl: 22, Sayı: 3, s. 21; CNHJ, **Dossier**, s. 5.

⁴¹⁴ **Les huissiers**, s. 505; Brenner, **Procédures**, s. 50; Brenner, **Voies**, s. 46.

edilemeyeceğini belirtmiştir⁴¹⁵. Ancak bu belgeye dayanılarak ihtiyatî tedbir mahiyetinde ipotek tescil edilebilir⁴¹⁶.

Kamu hukuku tüzel kişilerinin hazırladığı ve kanunlarda icra edilebilir olarak nitelenen belgeler ise kamu alacaklarının (özellikle vergi alacaklarının) tahsilini kolaylaştırmak için tanınmıştır ve kamu hukuku karakterlidir⁴¹⁷. Kamusal mahiyetteki icra edilebilir belgeler 31 Aralık 1992 tarih ve 92-1476 sayılı Kararname ile ortaya konmuştur. Bunların icra edilebilirlik formülünü ihtiva etmesi de aranmamaktadır⁴¹⁸.

Özetle ifade edecek olursak, Fransız icra hukukunda cebrî icra yalnızca istinaf incelemesinden geçmiş ilâmlar ile ilâm niteliğinde belgelere (icra edilebilir belgelere) özgüdür. Ancak bunun için, bu belgelerde ortaya konmuş olan alacağın kesin, likit ve talep edilebilir olması gerekir. İcra edilebilir belgelerde ve vasıflarında çalışma bakımından asıl önemli olan husus icra görevlisinin kendisine verilen belgenin tüm bu vasıfları taşıyıp taşımadığını tetkik etmesi gerekmesi ve buna aykırılığın sorumluluğa yol açmasıdır.

Türk hukukunda icra memurlarının statüsünde bir değişikliğe gidildiği takdirde icra edilebilir belgeler önem arz edecektir. Zira serbest meslek mensubu icra görevlilerinden müteşekkil bir sistem kurulduğu takdirde genel haciz yoluyla takibe ilişkin düzenlemeleri olduğu gibi muhafaza etmek sakıncalı olabilir. Özellikle herhangi bir belge olmaksızın takibe başlanabilmesine⁴¹⁹ imkân tanınmaması gerekir. Çünkü icra görevlisi, alacaklının vekili olup kazanacağı para ve şöhreti alacaklının alacağının tahsiliyle orantılıdır. Yani icra görevlisinin menfaati alacaklıyla aynı doğrultuda ve borçlunun menfaatinin karşısındadır. İcra görevlisinin tarafsızlığını temin etmenin zorluk ihtiva edeceği bu sistemde elinde belge olmayan alacaklının ilâm elde etmeksizin icra takibi yapmasına izin verilmesinin alacaklılar ve icra görevlilerince kötüye kullanılması mümkündür. Cebrî icraya başlanabilmesi için belge zorunluluğu aranması serbest meslek mensubu icra görevlilerinden oluşan sistemde ciddi bir güvence teşkil edecektir. Nitekim Fransız hukukunda borçlunun

⁴¹⁵ Cour de Cassation 3. Chambre Civile, 21 janvier 2016, n° 14-24.795 (Laporte, **Titre exécutoire**, s. 21).

⁴¹⁶ Laporte, **Titre exécutoire**, s. 22.

⁴¹⁷ Brenner, **Procédures**, s. 50; Brenner, **Voies**, s. 46; Tendler, s. 37-38.

⁴¹⁸ Prévault/Vincent, s. 3; Laborde-Lacoste, s. 281, s. 282-283.

⁴¹⁹ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, **İcra**, s. 168; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, **Ders Kitabı**, s. 131; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz, **İcra**, s. 127.

rızası hilâfına cebrî icra işlemleri uygulanabilmesi için icra edilebilir belgeye sahip olunması gereklidir.

2. Cebrî İcra Prosedürü

a. Genel Olarak

Cebrî icra, icra emrinin tebliğiyle başlayan ve borçlunun borcu karşılayacak miktarda haczi kabil malvarlığının satışıyla sona eren bir süreçtir⁴²⁰. Fransız hukukunda takiplerin gidişatı eldeki belgeye göre değil üzerine cebrî icra uygulanması istenen malvarlığı unsuruna göre isimlendirildiğinden aslında tüm icra edilebilir belgelerin (mahkeme kararları ve icra edilebilir belgelerin) icra prosedürleri aynıdır, zaten icra edilebilir belgeleri düzenleyen Fransız İcra Kanunu'nun L. 111-3 maddesinde mahkeme kararları icra edilebilir belgeler arasında sayılmıştır.

Bu noktada hassas bir prosedür olması nedeniyle çocuk teslimine ilişkin takip usûllerine kısaca değinilmesi faydalı olacaktır. Zira bundan sonra yalnızca malvarlıksal hususlara ilişkin prosedürler nispeten detaylı bir biçimde anlatılacaktır. Çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına mani olunması hâllerinde; aile hâkimi ve cumhuriyet savcısının kontrolünde icra görevlileri, kolluk kuvvetleri ve sosyal çalışmacıların katılımıyla kararın gereği yerine getirilmektedir. Burada icra görevlisi çocuğun teslimine ilişkin emri ihtiva eden kararı tebliğ etmekte ve çocuğun rızaen teslimini talep etmektedir. Çocuğun rızaen teslim edilmemesi hâlinde ise meseleyi bir tutanak tutmak suretiyle hâkime havale etmekte ve kolluk yardımı isteyerek cebrî icrayı yerine getirmektedir⁴²¹. Çocuk tesliminin rızaen yerine getirilmemesi hâlinde başvuru hâkim çocuğun cebren tesliminin ne şekilde yapılacağına ve bu esnada hangi uzmanların bulunacağına karar verir. Öte yandan, çocuğun haksız biçimde diğer ebeveyne teslim edilmemesi veya kişisel ilişki kurulmasına mani olunması ceza hukuku anlamında suç olduğundan (FCK m. 227-5 ilâ 227-11), ilgili ebeveyn aleyhine ceza mahkemesine başvurularak bir karar alınabilmekte ve kararın gereği cumhuriyet savcısı ve kolluk kuvvetleri vasıtasıyla yerine getirilmektedir⁴²². Bu hâlde icra görevlileri devreye girmemekte mesele ceza hukuku çerçevesinde çözümlenmektedir. Ancak belirtilmelidir ki, çocukla kişisel

⁴²⁰ Malinvaud, s. 518; Piédelièvre, s. 421; Safar/Rushe, s. 10. Ancak şu da belirtilmelidir ki doktrinde icra emrinin tebliğinin icra faaliyetinin başlangıcı olarak değil icraya hazırlık olarak değerlendiren yazarlar da vardır. Zira, mallar üzerindeki tasarruf yetkisi haciz tutanağının tebliğiyle sınırlanmaktadır (Leborgne, s. 604-605).

⁴²¹ Isnard/Stoica, s. 102-104.

⁴²² Jérôme Casey (Ed.), *L'enfant et sa famille*, Paris 2003, s. 334 vd.

ilişki kurulmasına mani olunması hâllerinde bu hususun ceza yargılamasında kullanılmak üzere tespitinde icra görevlisinden yardım alınması mümkündür⁴²³. Son olarak şu da ifade edilmelidir ki Fransa’da çocuk teslimine ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair hususların çözümü için etkin bir arabuluculuk mekanizması vardır ve yıpratıcı olabilecek cebrî prosedürlere gerek kalmaksızın meselenin çözümü mümkün olabilmektedir⁴²⁴.

b. Borçlu Hakkında Araştırma Yapılması

Borçlu aleyhine cebrî icra muamelelerinin etkin bir biçimde yerine getirilmesi için, borçlunun adresinin ve malvarlığı değerlerinin tespit edilmesi gerekir. Fransız hukukunda, borçlunun malvarlığına ilişkin beyanda bulunma zorunluluğu da olmadığından⁴²⁵ icra görevlisinin gerek alenî kayıtlardan gerekse kendisine tanınan bilgi ve belgelere erişim hakkı çerçevesinde diğer kaynaklardan faaliyetin icrasında önemli olabilecek bilgileri toplaması gerekir⁴²⁶. Buradan elde edilen veriler ışığında hangi malların takip edileceği tespit edilir ve rota çizilir.

c. Cebrî İcra Yolunun Tespiti

Cebrî icra yolunun tespitinden evvel cebrî icra yollarının neler olduğuna kısaca ve anahatlarıyla değinmekte fayda vardır. Fransız hukukunda icra hukuku iki büyük başlık altında değerlendirilmektedir. Bunların ilki cebrî icra takipleri diğeri ise geçici hukukî koruma önlemleridir⁴²⁷. Cebrî icra ise taşınırılar üzerinde ve taşınmazlar üzerinde olmak üzere ikiye ayrılır. Taşınırılar üzerindeki cebrî icra ise para üzerindeki cebrî icra ve diğer mallar üzerindeki cebrî icra olmak üzere ikiye ayrılır. Para üzerinde cebrî icra çeşitli özel görünümlere sahiptir. Bunlar üçüncü kişideki alacağın haczi prosedürü⁴²⁸ (*saisie-attribution*, FİK m. L. 211-1 ilâ m. L. 211-5) banka

⁴²³ Bkz. aşı. §2, II, A, 2, a.

⁴²⁴ Françoise Bouvet, **La médiation familiale: regards croisés**, Gazette du Palais, 24/12/2013, n°358, §2; Marc Juston, **Justice et médiation familiale**, Gazette du Palais, 28/10/2008, n°302, s. 3 vd.

⁴²⁵ Couchez/Lebeau, s. 70.

⁴²⁶ Bilgi ve belgelere erişim hakkı bahsinde konuya ilişkin oldukça geniş açıklamalar yapılmıştır. Bkz. aşı. §3, I, B, 2.

⁴²⁷ Miniato, s. 1; Garsonnet/Josserand, s. 8; Leborgne, s. 449 vd.

⁴²⁸ Fransız hukukunda Türk-İsviçre hukukunun aksine cebrî icra yolları takip esasına göre değil, *saisie* (haciz) esaslı bir ayrıma tabi tutulmakta ve ona göre adlandırılmaktadır. Bu sınıflandırmada icra prosedürü adını, alacaklının üzerinde cebrî icra uygulanmasını istediği malvarlığı unsurundan almaktadır. Örneğin, alacaklı borçlunun ücretinin haczi suretiyle tatmin edilmek istiyorsa bu prosedürün adı ücret alacaklarının haczi prosedürü olmaktadır. “*Saisie*” kelime manası olarak haciz anlamına gelse de içerik olarak *saisie*’den kasıt yalnızca haciz işlemi değildir. *Saisie*; haczi, paraya çevirmeyi ve ödemeyi barındıran bir süreçtir, bir prosedürdür. İşte bu nedenle *saisie* kelimesi “haciz prosedürü” şeklinde tercüme edilmiştir. Bu prosedürler hakkında bkz. Prévault/Vincent, s. 10 vd.; Couchez, s. 87 vd.; Miniato, s. 107 vd.; Leborgne, s. 122-124.

hesabındaki paranın haczi prosedürü (*saisie sur compte bancaire*, FİK m. R. 211-18 ilâ m. R. 211-23, m. L. 162-1, m. L. 162-2, m. R. 162-1 ilâ m. R. 162-9) ile ücretin haczi prosedürü (*saisie sur salaire, saisie des rémunérations du travail*, FİK m. L. 212-1 ve R. 212-1 atfıyla Fransız İş Kanunu m. L. 3252-1 ilâ m. L. 3252-13 ve m. R. 3252-1 ilâ m. R. 3252-49)dür⁴²⁹. Taşınır mallar üzerindeki cebri icra ise genel olarak satış amaçlı haciz prosedürüyle (*saisie-vente*, Fransız İcra Kanun m. L. 221-1 ilâ m. L. 221-6 ve m. R. 221-1 ilâ m. R. 221-61) yerine getirilir. Bu prosedürün de motorlu kara taşıtlarının haczi (FİK m. L. 223-1 ve m. L. 223-2), kasada muhafaza edilen malların haczi (FİK m. R. 224-1 ilâ m. R. 224-12), gemilerin ve uçakların haczi (Taşıtlar Kanunu m. L. 5114-21 ilâ m. L. 5114-29, Sivil Havacılık Kanunu m. R. 123-1 ilâ m. R. 123-7 ve m. D. 123-1 ile m. D. 123-2) gibi özel görünimleri vardır. *Saisie-vente* prosedürüyle haczedilen mallar paraya çevrilerek alacaklı tatmin edilmektedir. Cebri icra bizatihi malın teslimine yönelikse bu hâlde işin mahiyetine göre *saisie-apprehension* (FİK m. L. 222-1, m. R. 222-1 ve m. R. 222-10) veya *saisie-revendication* (FİK m. L. 222-2) prosedürü kullanılır. Gayrimaddi menkul malların haczi ise ortaklık paylarının ve menkul kıymetlerin haczi (FİK m. L. 231-1) ve diğer gayrimaddi menkul malların (bu bağlamda fikri mülkiyete tabi unsurların; FİK m. L. 241-1) haczi olmak üzere ikiye ayrılır. Taşınmazlar üzerinde ise *saisie immobilière* (taşınmazın haczine ilişkin prosedür, FİK m. L. 321-1 ilâ m. L. 321-6) ve *expulsion* (tahliye, FİK m. L. 411-1 vd.) söz konusudur. Geçici hukuki koruma önlemleri olarak da *saisie conservatoire* (ihtiyatî haciz, FİK m. L. 521-1 vd.) ve *sûretés judiciaires* (teminat, FİK m. L. 531-1 vd.) vardır⁴³⁰.

Fransız icra hukukunun genel çerçevesini ve takip yollarını ortaya koyduktan sonra takip yolunun seçiminde icra görevlisinin riayet etmesi gereken temel ilkenin de incelenmesi gerekir. Bu ilke, icrada menfaatler dengesinin gözetilmesidir. Cebri icranın amacı her ne kadar alacaklının alacağına kavuşması olsa da borçlunun mahvına yol açacak şekilde hareket edilmemesi gerekir. Şüphesiz ki alacaklının alacak ve mülkiyet hakkı korunacaktır. Ancak bu koruma, borcunu ödemeyen borçluyu adeta bir hukuk düşmanı olarak görerek; onu, objektif kaidelerin sunduğu güvencelerden mahrum etmek suretiyle olmamalıdır⁴³¹. Menfaatlerin telif edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda hacizde tertip ilkesine riayet edilerek cebri icraya

⁴²⁹ Şu da belirtmelidir ki bankadaki paranın haczi prosedürü üçüncü kişideki alacağın haczi prosedürünün özel bir görünüm biçiminden başka bir şey değildir. Bu konuda bkz. Leborgne, s. 507.

⁴³⁰ Miniato, s. 1; Leborgne, s. 67-68; Maistre du Chambon, s. 138.

⁴³¹ Miniato, s. 2.

girişilmelidir. Söz konusu ilke Roma hukukundan beri uygulanmaktadır⁴³². Fransız hukukunda, şahıs üzerinde icraya cevaz verilen dönemde dahi hacizde tertibe riayet edilmiş ve taşınırın haczinin taşınmazlara nazaran tercih edileceği ifade edilmiştir⁴³³. Keza 9 Temmuz 1991 tarihli Kanuna dayanan 31 Temmuz 1992 tarihli Kararname ile ev üzerindeki cebrî icranın ikincilliği kuralı, haczedilemeyen mallara ilişkin düzenlemelerin geliştirilmesi, kötü niyetli takiplerin yaptırıma bağlanması ve borçluya bir erteleme süresinden (*délai de grâce*⁴³⁴) faydalanma imkânı tanınması⁴³⁵ da bu ilkelerin bir sonucudur.

İcra görevlisi icra prosedürünün yürütülmesinden sorumlu olup alacaklının da onayıyla en uygun icra yolunu seçmekle mükelleftir. Her ne kadar hangi malvarlığı değerinin takip edileceğini seçecek olan alacaklı ise de yukarıda belirttiğimiz gibi bu sınırsız bir seçim özgürlüğü değildir⁴³⁶. Zira cebrî icra yollarının seçiminde orantılılık ilkesi hakimdir. Alacaklı çok küçük bir alacak için taşınmazın ya da borçluya yokluğu zarar verecek bir malın haczini istememelidir. Bu yönde bir taleple karşılaşan icra görevlisi görevi kabul etmemelidir. Çünkü burada hukuka aykırı olması itibarıyla görev yapma mecburiyetinin istisnası olan bir talep vardır⁴³⁷.

d. İcra İşlemlerinin Yerine Getirilmesi

İcra görevlisi işletilecek icra prosedürünü usûlüne uygun olarak belirledikten sonra, prosedür kapsamındaki icra işlemlerini yerine getirmeye başlayacaktır. Ancak alacağın tehlikeye düşecek olması hâlinde, cebrî icra prosedürü kapsamındaki işlemlere başlamadan evvel mahkeme emrine veya taraflar arasındaki akdî ilişkiye dayalı olarak koruyucu önlemler alınır; keza henüz bir mahkeme kararı alınmamış olsa bile alacağın tehlikeye düşecek olması hâlinde mahkemeden karar alınıncaya kadar geçecek sürede oluşabilecek zararı engellemek için geçici hukukî koruma önlemleri alınır. Bunlar genellikle taşınır mallara el konulması, banka hesaplarının ihtiyaten haczedilmesi veya motorlu taşıtların yakalatılması gibi önlemlerdir⁴³⁸. Bu

⁴³² Miniato, s. 3-4.

⁴³³ Miniato, s. 7.

⁴³⁴ İcra hâkimi kural olarak icra edilebilir belgenin icrasının durdurulmasına karar veremezse de *délai de grâce* (erteleme süresi, lütuf süresi, mehil) kurumuyla bazı koşulların varlığı hâlinde hükümde dikkate alınmamış sebeplere dayanarak borçluya bir süre verilebilmektedir. Bu konuda bkz. Piédelièvre, s. 82-83, s. 187 vd.; Bendjouya, s. 150. Lütuf süresi (mehil) içerisinde cebrî icra işlemleri yapılamasa da, bu sürenin geçici hukukî koruma önlemlerine etkisi yoktur (Bendjouya, s. 150).

⁴³⁵ Miniato, s. 11, s. 68-69; Leborgne, s. 19.

⁴³⁶ Tyliniski, C. I, s. 98.

⁴³⁷ Brenner, **Voies**, s. 21-22. Ayrıca bkz. Laborde-Lacoste, s. 280.

⁴³⁸ Maistre du Chambon, s. 138; Safar/Rushe, s. 10.

önlemlerle ilgili olarak ihtilaf çıkması hâlinde icra görevlisi meseleyi icra hâkimine taşır ve konu ile ilgili karar alınır.

Geçici hukukî koruma önlemleri nihaî hukukî koruma sağlanıncaya kadar alacaklının hakkının tehlikeye düşmesini engeller⁴³⁹. Alacaklının elinde icra edilebilir bir belge, henüz icra edilebilir hâle gelmemiş bir mahkeme kararı, kabul edilmiş poliçe, emre muharrer senet veya karşılıksız çek varsa doğrudan icra görevlisine *saisie conservatoire* (ihtiyatî haciz) için başvurur⁴⁴⁰. Elinde bu belgeler olmayan kişinin evvela mahkemeye başvurması gerekir. Ancak mahkemenin geçici hukukî koruma önlemi talebini haklı bulması hâlinde borçlunun malları üzerinde geçici hukukî koruma önlemini icra edecek olan yine icra görevlisidir. Yani bu noktada da ciddi görevler üstlenmiştir.

Özetle ifade edecek olursak nihaî cebrî icra işlemlerine başlamadan evvel cebrî icranın sonuçlarını muhafaza etmek maksadıyla geçici hukukî koruma mahiyetinde olan işlemlere başvurulabilir. Hatta geçici hukukî koruma işlemlerinin icrasında, icra edilebilir belgeye de ihtiyaç yoktur. Geçici hukukî koruma önlemleriyle icra prosedürünün sonucu temin edildikten sonra icra işlemlerine başlanabilir.

Yukarıda icra yolları ismen belirtilmişti. Ancak icra sürecinin, seçilen icra yoluna göre farklılıklar göstermekte olduğu belirtilmelidir. Tüm icra yollarının teker teker incelenmesi konunun kapsamını bir hayli aşacağından, bundan sonra icra yolları faaliyetin somutlaştırılmasının gerektirdiği ölçüde incelenecektir. Bu çerçevede para üzerindeki cebrî icraya değinilip esas olarak satış amacıyla menkullerin haczi (*saisie-vente*) prosedürü irdelenecektir. Zira bu prosedür asıl icra yolu olarak kabul edilmektedir⁴⁴¹. Diğer prosedürlere ise yalnızca belli bazı noktalarda temas edilecektir.

⁴³⁹ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, *İcra*, s. 512; Kuru, *İcra*, Cilt 3, s. 2495 vd.; Kuru, *El Kitabı*, s. 1033; Kuru, *İstinafa Göre İcra ve İflas*, s. 470; Kuru/Arslan/Yılmaz, *İcra*, s. 436; Leborgne, s. 68; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz, *İcra*, s. 416; Yılmaz, *Şerh*, s. 1089 vd.; Postacıoğlu/Altay, *İcra*, s. 860; Yıldırım/Deren-Yıldırım, s. 331; Karşlı, *İcra*, s. 553.

⁴⁴⁰ İcra görevlisi ihtiyatî haczin icrasında (*saisie conservatoire*) tekele sahip olsa da bu tekel bir başka koruyucu önlem olan adli teminatlar (*sûretès judiciaires*) bakımından geçerli değildir. Fransız hukukunda *sûretès judiciaires* kapsamında değerlendirilen ipotek, hisse rehni gibi işlemler avukatlar ve icra kâtipleri tarafından da gerçekleştirilebilmektedir (Piédelièvre, s. 65). Ayrıca bkz. Leborgne, s. 152; Roger Perrot/Philippe Théry, *Procédures civiles d'exécution*, 3. Édition, Paris 2013, s. 175; Couchez/Lebeau, s. 69; Miniato, s. 61; Vinckel, s. 121.

⁴⁴¹ Leborgne, s. 599 vd.

i. İcra Emrinin Tebliği

Kendisine icra edilebilir belge bırakılan icra görevlisi, gerekiyorsa ihtiyatî haciz muamelelerini yaptıktan veya diğer geçici koruma önlemlerini aldıktan sonra, borçlu hakkında yapılan araştırmada elde edilen veriler çerçevesinde ve alacaklının da talebini dikkate alarak uygun bir icra emri hazırlar ve icra emrini şahsen tebliğ eder⁴⁴². Aşağıda icra emrinin ihiva etmesi gereken genel kayıtlar incelenmiş olup⁴⁴³ asıl icra yolu olan satış amaçlı haciz (*saisie-vente*) prosedüründe gönderilecek icra emrinde; takibe dayanak olan icra edilebilir belgeye ilişkin bilgilerin, alacağın miktarına ve faizine ilişkin bilgilerin ve borcun sekiz gün içinde ödenmemesi hâlinde menkul malların cebren satışına girişileceğine ilişkin ihtarın yer alması gerekir.

Bu noktada *commandement de payer* (icra emri), *sommation de payer* (ödeme ihtarı) ve *injonction de payer* (ödeme emri) kurumlarının ortaya konması gerekir. Elinde herhangi bir icra edilebilir belge bulunmayan alacaklı (takip hukuku anlamında alacaklı) icra görevlisine başvurarak borçluya yükümlülüklerini yerine getirmesini hatırlatan bir ihtar gönderilmesini ister. İşte bunun adı *sommation de payer*'dir. Ancak borçlunun bu hatırlatmaya riayet etmemesi hâlinde icra edilebilir belge edinmek için herhâlde mahkemeye başvurmak gerekecektir. *Commandement de payer* ise elinde icra edilebilir belge bulunan alacaklının, cibrî icra işlemlerine girişilmeden evvel borçlusunu yükümlülüğünü yerine getirmeye davet ettiği belgedir. Hukukumuzdaki ödeme emrine ve icra emrine benzetilebilir. Her ne kadar bu belge Fransız hukukunda *commandement de payer* (ödeme emri) olarak anılsa da öncesinde icra edilebilir belge de alınmış olduğundan belki de hukukumuzdaki icra emrine benzetmek daha doğru olur. Bir de likit alacakların tahsili bahsinde açıklamaya çalışacağımız *injonction de payer* müessesesi de bu iki kurumla karıştırılmaya müsait olan ama karıştırılmaması gereken bir başka prosedürdür. *Injonction de payer* ödeme emri manasına gelmektedir, ancak burada elde henüz bir icra edilebilir belge yoktur ve bu prosedüre yalnızca belli nitelikteki uyuşmazlıklarda ve oldukça kolay bir usûlle başvurulmaktadır⁴⁴⁴. İşte bu nedenle *commandement de payer* icra emri; *injonction de payer* ödeme emri; *sommation de payer* ise ödeme ihtarı ya da icra görevlisi marifetiyle gönderilen temerrüt ihtarı olarak düşünülebilir.

⁴⁴² Bkz. aş. §2, I, B.

⁴⁴³ Bkz. aş. §2, I, A, 2, e, ii.

⁴⁴⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz. aşağıda §2, I, A, 3, a. Ayrıca bkz. Michel Véron, **Voies d'exécution et procédures de distribution**, Paris 1989, s. 29.

İcra emrinin tebliğiyle beraber, borçlu daha önce temerrüde düşürülmemişse temerrüde düşer ve zamanaşımı kesilir⁴⁴⁵. Borçlunun icra emrinin gereğini rızaen yerine getirmemesi hâlinde, icra görevlisi tarafından bilgi ve belgelere erişim hakkı bağlamında kamu kurum ve kuruluşlarından ve bankalardan edinilen bilgiler çerçevesinde tespit edilen ve alacaklı tarafından takip edilmesi istenen mallar aleyhine cibrî icra işlemleri uygulanır.

Son olarak belirtmelidir ki, icra emrinin tebliğinden itibaren iki yıl boyunca herhangi bir icra takip işlemi yapılmazsa yeniden icra emri gönderilmeksizin icra takip işlemleri yapılamaz (FİK m. R. 221-5).

ii. Haciz

Borçlu, icra emrinin tebliğinden itibaren sekiz gün içinde borcunu ödemezse ihtiyaten haczedilen taşınır mallar satış amaçlı haciz (*saisie-vente*) prosedürü kapsamında paraya çevrilerek alacaklı tatmin edilir. Daha önce bir ihtiyatî haciz uygulanmamışsa da borçlunun evinde veya borçluya ait eşyaları ellerinde bulunduran kişilerin elinde bulunan mallar haczedilerek satılır ve alacaklı tatmin edilir.

Haczin uygulanmasında riayet edilmesi gereken kurallar vardır. Her şeyden evvel 8 günlük süre içerisinde haciz işlemlerinin uygulanması mümkün değildir. Yine haciz işlemlerinin haciz uygulanabilecek saatlere ve günlere riayet edilerek uygulanması gerekir. Keza üçüncü kişilerin konutunda bulunan borçluya ait malların haczi amacıyla konuta girebilmek de icra hâkiminin özel iznine tabidir (FİK m. L. 221-1/III). Borçlu haciz sırasında hazır bulunuyorsa, icra görevlisinin hacze başlamadan önce borçluyu sözlü olarak ödemeye davet etmesi gerekmekte ve ödememenin sonuçlarını bir kez daha hatırlatması gerekmekte, adeta icra emri sözlü olarak da iletilmektedir (FİK m. R. 221-15). Ayrıca borçluya daha önce haczedilen mallar varsa bunlara ilişkin bilgileri de vermesi gerektiği hatırlatılmalıdır. Aynen hukukumuzda olduğu gibi icra görevlisinin haciz işlemlerini haczedilmezlik kurallarına uygun şekilde ve hacizde tertip ilkesi çerçevesinde orantılı bir biçimde

⁴⁴⁵ Paul Cuche/Jean Vincent, **Voies d'exécution et procédures de distribution**, 8. Édition, Paris 1961, s. 56. Leborgne, icra emrinin tebliğinin bir cibrî icra muamelesi olmadığı kanaatinde olduğundan bunun zamanaşımını kesmeyeceğini ifade etmektedir (Leborgne, s. 605). Ancak Fransız İcra Kanunu m. R. 221-5 icra emrinin tebliğiyle zamanaşımın kesileceğini açıkça ortaya koymaktadır.

gerçekleştirmesi gerekir⁴⁴⁶. İcra görevlisinin bu kurallara sıkı şekilde riayet etmesi gerekir, aksi hâlde sorumluluğu gündeme gelir.

Öte yandan, faizler ve masraflar hariç 535 Avronun altında olan alacakların tahsilinde özel bir hacizde tertip esası getirilmiştir (FİK m. L. 221-2). Buna göre bu alacaklar için öncelikle borçlunun banka hesabına ve ücretlerine haciz konulmalı ve gönderilecek icra emri de bu yönde ihtarlar ihtiva etmelidir (FİK m. R. 221-5). Borçlunun bu ihtara riayet etmemesi ve örneğin işverenini bildirmemesi hâlinde ise *saisie-vente* prosedürünün ikincilliği kuralının aşılmış kabul edilip edilmeyeceği tartışılmıştır. Daha açık bir ifadeyle, borçlunun ihtara rağmen işverenini bildirmemesi üzerine doğrudan menkul malların satış maksadıyla haczine girişilebilecek midir? Bu soruya olumsuz yanıt verilmekte olup, borçlunun suskunluğu hâlinde de icra görevlisinin kendisine sunulan bilgi edinme vasıtalarını kullanarak borçlunun işverenini tespit etmesi gerektiği ifade edilmiştir⁴⁴⁷. Ancak bu kural nafaka alacaklarına ilişkin takiplerde uygulanmamaktadır.

İcra görevlisi, hukukun cevaz verdiği çerçevede gerekli gördüğü izinler için yetkili otoritelere başvurur. Cebri icranın gerektirdiği önlemleri hâkime sunar. Meskene cebren girilmesi gereken hâllerde polis ve jandarmanın refakatini ister ve işlemler bu kişilerin tanıklığında yapılır. İcra görevlisine mukavemet hâlinde, icra görevlisince kolluk kuvvetlerinin müdahalesi istenebilir⁴⁴⁸.

Haczedilen mallar genellikle derhal başka bir yere kaldırılmamakta, malların haczinden satışına kadar olan devrede mallar borçlunun elinde bırakılmaktadır. Borçlu bunları kullanmaya devam etmekte, ancak haczedilen malların envanterinin tutulmasıyla beraber borçlunun veya malı elinde bulunduran üçüncü kişinin mallar üzerinde tasarruf yetkisi kısıtlanmaktadır (FİK m. R. 221-13/I). Bu bağlamda haczedilen malın devredilmesi veya yerinin değiştirilmesi yasaklanmaktadır⁴⁴⁹. Bu noktada Fransız İcra Kanunu m. R. 221-12 icra görevlilerine haczedilen malların fotoğrafını çekme hakkı vermektedir. Ancak bu fotoğraflar, yalnızca meselenin icra hâkiminin önüne itiraz yoluyla gitmesi durumunda kullanılabilir. Şu da

⁴⁴⁶ Haczedilmezlik hâlleri insan onurunun ve kamu düzeninin korunması maksadıyla düzenlenmiş olup icra görevlisi bunlara sıkı şekilde riayet etmelidir (Crémieu, s. 170 vd.; Brenner, **Voies**, 39-43; Véron, s. 31 vd.; Malinvaud, s. 518). Orantılılık ilkesiyle ilgili olarak bkz. Piédelièvre, s. 70; Leborgne, s. 601.

⁴⁴⁷ Leborgne, s. 606-607.

⁴⁴⁸ Nicod, s. 23; Safar/Rushe, s. 10.

⁴⁴⁹ Ancak meşru bir sebebin bulunması hâlinde alacaklının da önceden bilgilendirilmesi şartıyla malın yerinin değiştirilmesi mümkündür (FİK m. R. 221-13/II).

belirtilmelidir ki, icap ettiği takdirde haczedilen malların bir yed-i emine bırakılması da mümkündür⁴⁵⁰. Burada da icra görevlisinin bir başka rolü karşımıza çıkmaktadır. Sahip oldukları güvenceli sorumluluk nedeniyle icra görevlileri de yed-i emin olarak malları muhafaza edebilmektedirler⁴⁵¹. İcra görevlileri, menkul malların haczi üzerine borçluya dostane satış yoluyla malları paraya çevirebileceğini de hatırlatır⁴⁵².

İcra görevlisi haczi gerçekleştirdikten sonra bir haciz tutanağı (*procès-verbal de saisie*) düzenler. Haciz tutanağına haczedilen mallar ile muhammen bedelleri yazılır. Ancak haczi kabil hiçbir mal bulunmadığı takdirde mal bulunmadığına ilişkin bir belge düzenlenir⁴⁵³. Bu belge *procès-verbal de carence* (mal yokluğu tutanağı) olarak adlandırılmakta olup hukukumuzdaki aciz vesikasına tekabül etmektedir.

Borçlunun daha önce haczedilen malların olduğunu beyan etmesi hâlinde ise icra görevlisinin *opposition* (mualefet, karşı çıkma) yoluyla önceki hacze iştirâk için gerekli işlemleri yapması gerekir (FİK m. L 221-1). Keza, haczin ilk haciz olması hâlinde koşulları sağlayan diğer alacaklıların bu hacze mualefet yoluyla iştirâk etmesi mümkündür⁴⁵⁴. Hacze iştirâk hâlinde, cebrî icra prosedürünü ilk haczi koyduran alacaklının icra görevlisi yürütür (FİK m. R. 221-42/III). Hacze iştirâk hâlinde tamamlayıcı hacizler yapılması mümkündür.

Haczin tamamlanması üzerine hazırlanacak haciz tutanağı özel bir önemdedir. Haciz tutanağında bulunması gereken kayıtlar Fransız İcra Kanunu m. R. 221-16'da sayılmıştır. Buna göre; hacze dayanak olan icra edilebilir belgeye ilişkin kayıtlar, haczedilen mallara ilişkin detaylı açıklamalar içeren envanter, borçlu önceki hacizlere ilişkin açıklamalarda bulunmuşsa bu bilgiler, haczedilen mallar üzerinde tasarruf yetkisinin kaldırıldığı, malların borçluya bırakıldığı ve malların devri hâlinde Fransız Ceza Kanunu m. 314-6'daki yaptırımların uygulanacağı ihtar, borçlunun bir ay içinde rızaî satış işlemlerine girişebileceği, hacze ilişkin itirazların hangi merci önünde yapılacağına ilişkin açıklamaların ve hacze katılan kişilere ilişkin bilgiler ile bu kişilerin imzalarının yer alması gerekir. Ayrıca Fransız Ceza Kanunu m. 314-6 ile

⁴⁵⁰ Mal elinde bırakılan borçlu ve üçüncü kişinin bu malı hacze rağmen devretmesinin yaptırımı 375.000 Avro para cezası ve üç yıl hapis cezasıdır (FCK m. 314-6). Buna rağmen alacaklı malların borçlu veya üçüncü kişinin elinde bırakılmasını istemiyorsa icra hâkiminden malın yed-i emine tesliminin emredilmesini isteyebilir (Leborgne, s. 609-610).

⁴⁵¹ **Les huissiers**, s. 508.

⁴⁵² Leborgne, s. 611.

⁴⁵³ Leborgne, s. 609.

⁴⁵⁴ Lauba/Lauba, s. 374.

rızaî satışa ilişkin hükümler de tutanağa eklenir. Borçluya haciz tutanağının tebliği gerekir. Borçlu, tutanağın tebliğinden itibaren bir ay içinde icra hâkimine itiraz edebilir⁴⁵⁵.

Gayrimaddî malvarlığı unsurlarının haczi de önem arz etmektedir. Bu bağlamda bir sicilde kayıtlı olan malvarlığı haklarına (örneğin fikri mülkiyete dâhil unsurlara) sicile bildirilerek haciz uygulanır. Ortaklık paylarının haczi, ilgili şirketin merkezine bildirilmek suretiyle gerçekleştirilir. İşletme ruhsatlarının haczi, belediyeye başvurularak gerçekleştirilir⁴⁵⁶.

Borçlunun maaşı, konutunda bulunan para veya üçüncü kişilerdeki alacakları (bu bağlamda örneğin bankadaki parası) haczedilirse alacaklı doğrudan bu paradan tatmin edilir. Eğer borçlunun menkul bir malı veya taşınmazı haczedilirse bu hâlde paraya çevirme aşamasına geçilecektir.

iii. Paraya Çevirme

Borçlunun haczedilen malları paraya çevrilmek suretiyle alacaklı tatmin edilir. Paraya çevirme, satış amaçlı haciz prosedürünün son aşamasıdır⁴⁵⁷. Ancak malın cebrî yollardan satılmasından evvel, daha yüksek bir bedel elde edilmesi maksadıyla borçluya malları rızaen satma imkânı da tanınmıştır⁴⁵⁸ (FİK m. R. 221-30 ilâ m. R. 221-32). Buna göre borçlu haciz tutanağının tebliğinden itibaren bir ay içinde haczedilen malların rızaen satışının gerçekleştirilmesi için alıcılar bulmaya çalışabilir. Bu sürede de mallar üzerinde tasarruf yetkisi sınırlanmıştır ve borçlunun malları koruma yükümlülüğü devam etmektedir, borçlu yalnızca malın rızaen satımı için alıcılar bulmaya çalışmaya izinlidir⁴⁵⁹. Borçlu bu süre içinde bulduğu alıcıları, teklif ettikleri bedelleri, vaad ettikleri ödeme tarihini ve iletişim bilgilerini de belirterek yazılı olarak icra görevlisine bildirir (FİK m. L. 221-3/III). İcra görevlisi bu bildirim müvekkil alacaklıya ve varsa muhalefet yoluyla hacze iştirâk eden diğer alacaklılara iadeli-taahhütlü posta yoluyla bildirir. Alacaklıların on beş gün içerisinde bir yanıt vermesi gerekmekte olup bu süre içerisinde yanıt verilmezse bedeli uygun buldukları kabul edilir. Alacaklılar oybirliğiyle bedeli açıkça kabul ederse veya

⁴⁵⁵ İtiraz prosedürü hakkında bkz. §2, I, A, 4.

⁴⁵⁶ Leborgne, s. 6.

⁴⁵⁷ Piédelièvre, s. 421.

⁴⁵⁸ Rızaen satış az masraflı bir yol olup malın daha iyi bedelle satılmasını sağlayabilir. Ancak borçlular tarafından çok sık tercih edilmemektedir (Piédelièvre, s. 421-422).

⁴⁵⁹ Her ne kadar hükümde malların satışını gerçekleştirmeden bahsedilse de, burada borçlunun yetkisi uygun alıcılar bulmakla sınırlıdır (Leborgne, s. 617). Ayrıca bkz. Piédelièvre, s. 422.

susmalarına kabul sonucu bağlanırsa malın rızaen satışı gerçekleştirilir. Bu kapsamda, satılan malların bedeli icra görevlisine ödenmeksizin malların alıcıya teslimi mümkün değildir. Mülkiyet malların bedelinin icra görevlisine ödenmesiyle alıcıya intikal eder (FİK m. L. 221-3/V, m. R. 221-30 ve m. R. 221-32/I). Rızaen satış prosedüründe, kabul edilen bedelin alacaklının icra görevlisine ödenmemesi hâlinde cebri satış işlemlerine başlanır.

Alacaklıların rızaen satış prosedürüyle teklif edilen bedeli yetersiz bulmaları hâlinde⁴⁶⁰ kabul etme yükümlülükleri yoktur. Ancak bu bedel sırf borçluya zarar vermek maksadıyla kabul edilmezse bu hâlde alacaklıların sorumluluğu gündeme gelir (FİK m. L. 221-3/IV). Alacaklılar teklif edilen miktarı yetersiz bulursa veya rızaen satış prosedürü hiç işletilmezse icra görevlisi malın satımını gerçekleştirmek üzere haczedilen malları kaldırır ve açık artırma yoluyla cebri açık artırma prosedürüne girer. Ancak bu prosedüre girilmesi için her hâlde haciz tutanağının tebliğiyle başlayan bir aylık sürenin geçmiş olması gereklidir. Keza alacaklıların teklifi reddetmesi söz konusu olmuşsa alacaklılara yanıt için verilen on beş günlük süre de bir aylık süreye eklenir (FİK m. R. 221-31/IV). Öte yandan muhalefet yoluyla hacze iştirâk edilmesi sonucu tamamlayıcı hacizler yapılmışsa, daha önceden haczedilmiş malların satımı için de kural olarak tamamlayıcı haciz üzerine geçmesi gereken sürelerin de geçmesi gerekir.

Gerekli süreler geçtikten sonra malların açık artırma suretiyle satışına girilir. Bu noktada yer bakımından yetki kuralları çerçevesinde adli açık artırma görevlileri⁴⁶¹ devreye girer. Malların açık artırma yoluyla satımı için evvela açık artırmaya hazırlık işlemleri gerçekleştirilir ve bu kapsamda açık artırmanın yerini, zamanını ve satılacak malların vasıflarını ihtiva eden artırma ilânının borçlunun yerleşim yerindeki ve artırmanın gerçekleştirileceği yerdeki belediyeye asılması gerekir. Açık artırmanın gazetelerde de ilân edilmesi mümkündür (FİK m. R. 221-34/III). Açık artırma görevlileri malları kaldırırken niteliklerini tekrar kontrol ederler ve icra görevlilerinin daha önce çekmiş oldukları fotoğraflar ve tutulan envanterle mukayese ederek eksik veya hasarlı mal olup olmadığını araştırırlar ve bunu doğrulama tutanağı olarak adlandırılan bir tutanakla tespit ederler. Eksik veya hasarlı

⁴⁶⁰ Detaylı bilgi için bkz. Leborgne, s. 618, Piédelièvre, s. 422.

⁴⁶¹ Pek tabii ki açık artırma görevlilerinin olmadığı yerlerde açık artırmalar icra görevlisince gerçekleştirilebilir. Ancak doktrinde borsaya kote olmayan menkul kıymetlerin ve ortaklık paylarının satımında icra görevlisinin görev alıp alamayacağı tartışmalı olup bu konu içtihatlarla da aydınlatılmamıştır. Bu konuda bkz. Leborgne, s. 159; Piédelièvre, s. 423.

mal olması hâlinde borçlunun sorumluluğu gündeme gelir. Tutulan tutanağın icra hukuku manasında çok ciddi bir işlevi vardır ve bu tutanağın tutulmasıyla beraber haczedilmiş malların bedeli haciz koyduran alacaklı ile bu ana kadar hacze iştirâk eden alacaklılara özgülendir, yani bu noktadan sonra hacze muhalefet yoluyla iştirâk mümkün değildir (FİK m. L. 221-5)⁴⁶². Açık artırma, malların bulunduğu yerde veya malın daha az masrafla ve daha yoğun bir rekabet ortamında satılmasına elverişli olan bir müzayede salonunda gerçekleştirilebilir (FİK m. R. 221-33/I). Müzayede yerini seçme hakkı alacaklıya aittir (FİK m. R. 221-33/II). Açık artırmaya ilişkin bilgilerin icra görevlisi marifetiyle borçluya ayrıca bildirilmesi gerekir (FİK m. R. 221-35).

Açık artırma, adlî açık artırma yetkilileri tarafından organize edilir. Açık artırma yetkilileri bu faaliyet esnasında da icra hukukunun temel ilkelerinden olan orantılılığa riayet etmelidirler. Bu bağlamda, satılan malların bedeli müvekkil alacaklı ile muhalefet yoluyla hacze iştirâk edenler olmuşsa bu kişilerin alacaklarının toplamını, faizleri ve masrafları karşıladığı noktada açık artırmaya son verilmeli, diğer malların satımı gerçekleştirilmemelidir⁴⁶³. Mallar en yüksek teklifi yapana, üç kez bağırıldıktan sonra ihale edilir ve bedelin peşin ödenmesi gerekir (FİK m. R. 221-38). Bedelin ödenmemesi hâlinde açık artırma yenilenir ve bu hâlde teklif ettiği bedeli ödemeyen kişi ihale bedelleri arasındaki farktan sorumlu olur⁴⁶⁴.

İhalenin yapılmasından sonra malların ihale edildiği kişileri, bunlara satılan malları ve satım bedelini gösteren bir ihale tutanağı hazırlanır (FİK m. R. 221-39). Mal bedelinin ödenmesi üzerine mülkiyetin devri icra hukuku manasında bazı sonuçlar doğurur. Bu noktadan sonra takibin geçersizliğini tespit gibi ihalenin sonuçlarını tamamen ortadan kaldıracak mahiyette davalar açılmaz⁴⁶⁵. İhaleye ilişkin tüm usûlsüzlüklere karşı haczin gerçekleştirdiği yerdeki icra hâkimi önünde itiraz (*contestation*) hukukî çaresine başvurulabilir⁴⁶⁶. Örneğin, rızaen satış için verilmesi gereken bir aylık süreye uyulmadan cibrî satış işlemlerine girişilmesi

⁴⁶² Leborgne, s. 620; Piédelièvre, s. 424.

⁴⁶³ Leborgne, s. 621; Piédelièvre, s. 424.

⁴⁶⁴ Leborgne, s. 621; Ayrıca bkz. Cour de Cassation, 2. Chambre Civile, n°: 01-13.069; T. 12.6.2003 (www.lexisnexis.com).

⁴⁶⁵ Leborgne, s. 622.

⁴⁶⁶ İtiraz prosedürü hakkında detaylı bilgi için bkz. şa. §2, I, A, 4.

hâlinde açık artırma tarihini içeren bildirimin iptali için itiraz yoluna başvurulabilir⁴⁶⁷.

Hemen belirtilmelidir ki, üçüncü kişiler nezdinde haczedilen malların satışı için öncelikle icra hâkiminden izin almak gerekir. Borçlunun taşınmazını sattırmak suretiyle alacaklının tatmin edilmesi yolu seçilirse bu durumda mahkeme devreye girerek taşınmazın paraya çevrilmesi sürecini yürütür ve bu prosedür sonunda elde edilen parayla alacaklı tatmin edilir⁴⁶⁸.

iv. Alacaklıya Ödeme

Borçlunun konutunda para bulunması hâlinde, haczedilen paralar bir aylık itiraz süresinin sonuna kadar icra görevlisince muhafaza edilir ve bu sürede itiraz vukubulmazsa derhal alacaklıya ödenir.

İcra görevlisi, rızaen satış veya açık artırma yoluyla cibrî satış sonucu eline geçen paraları da derhal alacaklıya ödemelidir. Birden fazla alacaklı var ise paraların paylaşılması meselesi gündeme gelir⁴⁶⁹. Daha önce de belirttiğimiz üzere hacze iştirâk edebilecek alacaklılar, yalnızca doğrulama tutanağının hazırlanmasına kadarki aşamada muhalefet yoluyla bu iradelerini bildiren alacaklılardır (FİK m. L. 221-5). Hacze iştirâk eden alacaklılar arasında paraların paylaşılması hususunda bir uyuşmazlık çıktığı takdirde meselenin dostane bir şekilde çözülmesi denenir (FİK m. L. 221-6). Eğer bir çözüme ulaşılamazsa; icra görevlisi, elindeki paraları Depo ve Emanet Sandığı'na emanet bırakır ve icra hâkimine paraların paylaşılması gerçekleştirmesi talebiyle başvurur (FİK m. L. 221-6/II).

e. İşlemlerin Şekli ve Tutanakların İhtiva Etmesi Gereken Kayıtlar

İcra görevlilerinin işlemlerinin şekli bu bahiste incelenecekse de yapılacak açıklamalar yalnız cibrî icra faaliyetleriyle sınırlı olmayıp genel olarak tüm işlemler bakımından geçerli olacaktır.

i. İşlemlerin Şekli

İcra görevlileri çok çeşitli faaliyetler icra etmektedir. Bu faaliyetlerin bir kısmı yargılamayla ilgili iken bir kısmı ise yargılama dışındaki faaliyetlerdir. Faaliyetlere

⁴⁶⁷ Piédelièvre, s. 421.

⁴⁶⁸ Crémieu, s. 165 vd.; Leborgne, s. 621.

⁴⁶⁹ Philippe Goichot, *La pratique des procédures de distribution (ordres et contribution)*, Paris 1978, s. 85 vd.; Leborgne, s. 622.

ilişkin tutulacak tutanakların ve faaliyetler bağlamında yapılacak işlemlerin belli şekli kurallara riayet etmesi gerekir. İşlemlerin belli bir şekle uygun olarak yerine getirilmesi yönünde bir zorunluluk öngörülmesinin amacı, muhataba işlem hakkında açık ve net bilgiler verilerek haklarını tam anlamıyla bilmesini temin etmek yani muhatabı korumaktır⁴⁷⁰.

İcra görevlileri yaptıkları işlemleri ve hazırladıkları tutanakları iki orijinal⁴⁷¹ ve aslına uygun bir kopya şeklinde hazırlarlar. Fransızca olarak hazırlanan iki orijinal nüshanın birini icra görevlisi muhafaza eder diğeri ise işlemi talep edene (icra takiplerinde alacaklıya) verilir, kopya ise muhataba gönderilir⁴⁷². Gereken hâllerde (muhatabın birden fazla olması hâli gibi) icra görevlisi muhafaza ettiği orijinal belgeyi kullanarak daha fazla kopya hazırlayabilir. Belgenin aslının saklanma koşullarına ve onaylı kopyaların hazırlanması usûlüne 45-2592 sayılı KHK m. 2/I ile 56-222 sayılı Kararname'de yer verilmiştir. KHK m. 25 uyarınca icra görevlileri taraflara aslına uygun ve ücretsiz bir kopya hazırlayıp verir. KHK m. 24'te belgenin aslının ve kopyalarının farklı ortamlarda (kâğıt olarak veya elektronik ortamda) hazırlanmasına izin verilmiş ve 2005-972 sayılı Kararname ile elektronik ortamda yapılacak işlemlerde uyulacak esaslar düzenlenmiştir. Buna göre, kullanılacak sistemin verilerin korunmasını ve iletilmesini sağlaması ve tutanakların güvenli elektronik imzayla imzalanması gerekmektedir. Elektronik ortamda hazırlanan belgelerin aslı Ulusal Meslek Odası tarafından oluşturulan ve kontrol edilen bir arşivde muhafaza edilmektedir⁴⁷³.

İcra görevlilerinin faaliyetleri esnasında hazırladıkları belgeler bazı mahkemelerin (asliye hukuk mahkemesi, sulh hukuk mahkemesi, sulh hâkimliği, ticaret mahkemesi) celpleri⁴⁷⁴ (çağrı kâğıtları), muhatabı hukukî işlemde haberdar etmeyi amaçlayan tebligat evrakları, ödeme-icra emirleri (*commandement* ve

⁴⁷⁰ Christophe Lefort, **Procédure civile**, 5. Édition, Paris 2014, s. 163; Corinne Bléry, **Quelle sanction pour l'absence de certaines des exigences relatives aux actes d'huissier de justice?**, Gazette du Palais, 09/09/2014, n°252, s. 19. Şekil, bireylerin menfaatlerinin garantisi ve keyfi uygulamaların engelleyicisidir (Jean Vincent/Serge Guinchard, **Procédure civile**, 25. Édition, Paris 1999, s. 535).

⁴⁷¹ Vincent/Guinchard, s. 535; Serge Guinchard/Frédérique Ferrand/Cécile Chainais, **Procédure civile: Droit interne et droit communautaire**, 29. Édition, Paris 2008, s. 666.

⁴⁷² Larguier/Conte/Blanchard, s. 95; Lefort, s. 163; Vincent/Guinchard, s. 541; Guinchard/Ferrand/Chainais, **Droit communautaire**, s. 667. Bu kopyanın hazırlanışı önemlidir. Örneğin, belgenin aslında (orijinalinde) tarih olmasına rağmen kopyada yer almaması yapılan işlemin geçersizliği sonucunu doğurur (Vincent/Guinchard, s. 542).

⁴⁷³ Larguier/Conte/Blanchard, s. 95; Guinchard/Ferrand/Chainais, **Droit communautaire**, s. 667. Ayrıca bkz. Mourre-Schreiber, s. 125 vd.; Lefort, s. 164.

⁴⁷⁴ Davetiye ile taraflar veya ilgililer dinlenmek üzere duruşmaya çağılır (Guinchard/Ferrand/Chainais, **Droit communautaire**, s. 666).

sommatation), delil tespit tutanakları, diğer tutanaklar (örneğin haciz esnasında tutulan tutanaklar) ve mahkeme zabıtlarıdır⁴⁷⁵.

ii. Tutanakların İhtiva Etmesi Gereken Kayıtlar

İcra görevlisinin yaptığı işlemlere ilişkin tutanakların ihtiva etmesi gereken kayıtlara ilişkin genel düzenleme Fransız Medenî Usûl Kanunu m. 648'de yapılmıştır. Buna göre, hazırlanan belgelerde evvela tarihin yer alması gerekir. Belgenin tarihi, sürelerin başlangıç anının tespitinde, zamanaşımına ilişkin hesaplarda ve temerrüt faizinin hesaplanmasında oldukça önemlidir⁴⁷⁶. Eğer işlemi talep eden (icra takibinde alacaklı, tespit işleminde herhangi bir taraf gibi) bir gerçek kişi ise; bu kişinin adı, soyadı, mesleği, ikâmetgahı, uyruğu, doğum yeri ve tarihi yer almalıdır. İşlemi talep eden bir tüzel kişi ise; şirketin adı, türü, merkezi ve şirketi yasal olarak temsile yetkili organına ilişkin bilgiler yer almalıdır. İcra görevlisinin, hazırladığı belgeye kendisine ilişkin bilgileri de yazması gerekir. Bu bağlamda icra görevlisinin adı, soyadı, ofis adresi ve imzasının da belgede bulunması gerekir. Eğer işlem icra görevlisi şirketi tarafından yapılmışsa bu hâlde şirkete ilişkin bilgilerle beraber o işlemi gerçekleştiren icra görevlisinin (ortak veya bağlı çalışan) bilgileri ve imzası yer alır⁴⁷⁷. İmza yerine icra görevlisinin imzasının da bulunduğu kaşenin basılması mümkün değildir, ancak elektronik imza mümkündür⁴⁷⁸. Tebliği gereken bir belge hazırlanmışsa, bu hâlde muhataba ilişkin bilgilere de yer verilmelidir. Muhatap gerçek kişi ise adı soyadı ve adresi; tüzel kişi ise adı ve merkezinin adresi yer almalıdır. Bu unsurların tamamı zorunlu olup herhangi birinin eksikliği hâlinde işlem geçersizdir (batıldır) (FMUK m. 114). Fransız Medenî Usûl Kanunu m. 649'da ise icra görevlisinin işlemlerinin geçersizliğinin usûl işlemlerinin geçersizliğine ilişkin hükümlere tabi olacağı ifade edilmiştir. Ancak şu da belirtilmelidir ki

⁴⁷⁵ Laruier/Conte/Blanchard, s. 95; Guinchard/Ferrand/Chainais, **Droit communautaire**, s. 666-667.

⁴⁷⁶ Laruier/Conte/Blanchard, s. 95; Lefort, s. 165; Vincent/Guinchard, s. 542. Aksi sahtelik davasıyla ispat edilene kadar icra görevlisi tutanağında gösterilen tebliğ tarihi tebligat tarihi olarak kabul edilir (Cour de Cassation, 3. Chambre Civile, n°: 05-12.521, T. 22.02.2006 (www.lextenso.fr)). Kural olarak, gün, ay ve yılın belirtilmesi yeterlidir. Ancak *réfère* prosedüründe olduğu gibi istisnai hâllerde işlem saati de yazılır (Guinchard/Ferrand/Chainais, **Droit communautaire**, s. 668). Ayrıca bkz. Tylnski, C. I, s. 163-164.

⁴⁷⁷ Lefort, s. 165; Guinchard/Ferrand/Chainais, **Droit communautaire**, s. 669. Tebligatın şirket bünyesinde çalışan bir yeminli kâtip tarafından yapılması hâlinde kâtime ilişkin bilgilerin yer almamasını icra görevlisinin bilgilerinin yer almamasıyla eş değerde gören Temyiz Mahkemesi kararı doktrinde gerekçesi nedeniyle eleştirilmiş ve bu hâlde aslî unsurlardan birinin eksikliği veya kamu düzenine aykırılık çerçevesinde değerlendirme yapılması gerektiğine dikkat çekilmiştir (Bléry, **Actes d'huissier**, s. 19). Karar için bkz. Cour de Cassation, Chambre Commerciale, n°: 13-18.064, T. 11.06.2014 (www.lextenso.fr).

⁴⁷⁸ Guinchard/Ferrand/Chainais, **Droit communautaire**, s. 668. Ayrıca bkz. Tylnski, C. I, s. 171.

içtihatlarda şekle sıkı bağlılığın biraz yumuşatıldığı da belirtilmelidir. Şöyle ki, örneğin işlemi talep edenin kimliği tam olarak anlaşılabiliriyorsa yukarıda sayılan alacaklıya ilişkin kayıtlardan birinin yer almamasına, işlemin geçersizliği sonucu bağlanmamaktadır⁴⁷⁹.

Genel düzenleme bu olmakla birlikte yapılan her işlemin ilişkin olduğu hükümlerde işleme özgü başkaca koşullar aranabilir⁴⁸⁰. Örneğin üçüncü kişilerdeki alacakların haczi prosedürüne ilişkin Fransız İcra Kanunu m. R. 211-1 uyarınca hazırlanacak icra emrinde icra edilebilir belgeye ve alacağa ilişkin bilgilerin de yer alması gerekir. Yine Fransız Medenî Usûl Kanunu m. 56'da mahkeme celbinde yer alması gereken hususlar detaylı olarak düzenlenmiştir. Dolayısıyla işlemlerin geçerli olup olmadığının tespitinde hem genel düzenlemenin hem de özel düzenlemelerin nazara alınması gerekmektedir.

İcra görevlisinin icra hukukuyla ilişkili olarak yaptığı işlemlerde şekle sıkı uygunluk temel bir kaidedir. Zira icra muamelelerinin şekli kamu düzenindendir⁴⁸¹. Bunun da tabii bir sonucu olarak taraflar icra muamelelerinin şeklini anlaşılarak değiştiremezler.

Şunu da vurgulamak gerekir ki, icra görevlisince tekel teşkil eden faaliyet alanlarına giren hususlara ilişkin olarak (icra işlemleri, tebligat, duruşma tutanakları) hazırlanan belgeler resmî senet⁴⁸² mahiyetindedir. Söz konusu senetlerin aksi sahtelik davasıyla ortaya konana kadar doğruyu yansıttığı kabul edilir⁴⁸³. Ancak bunun için senetlerin yukarıda incelediğimiz ve Fransız Medenî Usûl Kanunu m. 648'de ortaya konulan şekil şartlarını taşıması gerekir, aksi hâlde bu senetler geçersizdir.

Doğru olduğu kabul edilen hususlara senet içeriğiyle beraber tarihe, belge örneklerinin taraflara verildiği yere ilişkin bilgiler ile imzalar da dâhildir⁴⁸⁴. Tekrar vurgulayalım ki, resmî şekilde düzenlenen belgelerin (resmî senetlerin) gerçeği

⁴⁷⁹ Vincent/Guinchard, s. 543.

⁴⁸⁰ Vincent/Guinchard, s. 543; Guinchard/Ferrand/Chainais, **Droit communautaire**, s. 668. Ayrıca bkz. Amrani-Mekki, s. 166-167.

⁴⁸¹ Crémieu, s. 167.

⁴⁸² Resmî senet Fransız Medeni Kanunu m. 1317'de tanımlanmıştır. Buna göre resmî senet, senedin düzenlendiği yerde o senedi düzenlemeye yetkili kamu görevlisi tarafından gerekli formalitelerle uygun şekilde düzenlenen senettir.

⁴⁸³ Amrani-Mekki, s. 163-164; Safar/Rushe, s. 13.

⁴⁸⁴ Piédelièvre, s. 65.

yansıtmadığı ancak sahtelik davası ile ortaya konulabilir, yani resmî senedin aksi ancak bu senet sahtelik davasıyla çürütüldüğü takdirde ortaya konabilir⁴⁸⁵.

Herhangi bir karışıklığa mahal vermemek için delil tespit tutanaklarının resmî senet mahiyetinde olmadığı ve aksinin yargılama içerisinde ileri sürülebileceği ve daha kuvvetli delillerle ispat edilebileceğinin vurgulanmasında fayda vardır. Yani delil tespit tutanaklarının delil değerini çürütmek için sahtelik davası açılmasına gerek yoktur⁴⁸⁶.

3. Likit Alacakların ve Küçük Alacakların Tahsili Prosedürü

a. Likit Alacakların Tahsili Prosedürü

Türk hukukunda, para ve teminat alacakları için öngörölmüş olan genel haciz yoluyla takibe sıkça başvurulmaktadır. Fransız hukukunda her türlü para alacağı için öngörölmüş olan ve ilâm veya icra edilebilir belge olmaksızın alacağın tahsilinde kullanılan bir yol vardır ve bu yolda da icra görevlisi önemli fonksiyonlar üstlenmiştir. Ancak bu yolu hukukumuzdaki genel haciz yoluyla takibe benzetmek pek mümkün değildir, zira burada baştan itibaren mahkeme devrededir. Hukukumuz bakımından da önem arz edebilecek bu yolun icra görevlisinin faaliyetlerinin somutlaştırılması bağlamında kısaca ortaya konmasında fayda vardır⁴⁸⁷. Bu yol basit, hızlı ve ucuzdur⁴⁸⁸.

Alacağını tahsil edemeyen ve elinde ilâm veya derhal icra edilebilir belge bulunmayan alacaklılar ilâm elde etmek üzere yargılama sürecine girmek yerine bir icra görevlisi veya avukat vasıtasıyla veya şahsen mahkemeye başvurarak bir “ödeme emri” almaya çalışırlar. Bu yola başvurmak için alacağın sözleşmeden⁴⁸⁹

⁴⁸⁵ Yves Strickler, **Procédure d'inscription de faux contre acte authentique**, Procédures- Revue Mensuelle Lexisnexis Jurisclasseur, Yıl: 22, Sayı: 2, s. 14-15; Douence/Azavant, s. 387.

⁴⁸⁶ Bkz. a.ş. §2, II, A, 2, b.

⁴⁸⁷ Bu yolların temel esaslarını incelemek için bkz. <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F1746> Erişim Tarihi: 19.11.2016. Avrupa Birliği'ndeki durum için bkz. Stéphane Piédelièvre-Attard/Dupuis/Laugier/Sagaert/Voinot (Ed.), s. 13 vd.; Vincent Charlet-Attard/Dupuis/ Laugier/Sagaert/Voinot (Ed.), s. 29 vd.; M. Paul Cheneau-Attard/Dupuis/Laugier/Sagaert/Voinot (Ed.), s. 47 vd.

⁴⁸⁸ **Les huissiers**, s. 506.

⁴⁸⁹ Sözleşme benzeri (ilişkilerden doğan) alacaklar bu kapsamın dışındadır (Philippe Casson, **Deux ans de procédure d'injonction de payer (janvier 2014- décembre 2015)**, Procédures- Revue Mensuelle Lexisnexis Jurisclasseur, Yıl: 22, Sayı: 3, s. 6). Yine haksız fiil ve haksız fiil benzerlerinden doğan alacaklar da kapsam dışıdır (Laurent Sousa, **Procédure simplifiée de recouvrement des petites créances**, Procédures- Revue Mensuelle Lexisnexis Jurisclasseur, Yıl: 22, Sayı: 6, s. 10).

veya bir statüden doğmuş olması⁴⁹⁰ ve belirli olması gerekir. Alacak kambiyo senedine de dayalı olabilir ancak çeke dayalı alacaklar için bu yola başvurulamaz, çünkü yukarıda incelediğimiz üzere çek için özel, basit ve hızlı bir yol vardır ve alacaklının bu yola başvurması gerekir. Yine bu yolla istenemeyen bir diğer alacak ise nafaka alacağıdır çünkü bunun için de özel bir takip usûlü vardır⁴⁹¹.

Alacağını bu yolla tahsil etmek isteyen alacaklı taraflara ilişkin bilgileri, talebini ve talep edilen miktarın gerçeği yansıttığını ortaya koyan belgeleri görevli ve yetkili mahkemenin hâkimine⁴⁹² sunar. Burada sözü edilen alacağın belirli olması koşulunun sağlanmasıdır. Yani 25000 Avro için ödeme emri talep eden kişinin 25000 Avroluk ödemenin belgelerini sunması (makbuz, banka kayıtları vb.) gerekir. Bununla beraber alacaklı talebini haklı çıkarmaya yarayan sözleşme, fatura, temerrüt ihtarı vb. belgeleri de sunmalıdır. Bu hususlarda eksiklik olması hâlinde talep geçersizdir. Bu hususların tamam olması hâlinde hâkim meseleyi tetkik eder. Hemen belirtilmelidir ki bu bir çekişmesiz yargı işi olup borçlu bu aşamada dinlenmez. Hâkim talebi haklı görürse talep edilen tutara ilişkin ödeme emrini havi bir karar verir. Talebin haklı görülmemesi hâlinde ise red kararı verilir. Red kararı üzerine alacaklı görevli ve yetkili mahkemede dava açarak bir ilâm elde etmek zorundadır.

Ödeme emrini havi kararı alan alacaklı, icra görevlisi vasıtasıyla altı ay içinde borçluya ödeme emri göndermelidir. Süre hak düşürücü mahiyette olup bu süre sonunda karar iptal edilir. Ödeme emri kendisine tebliğ edilen borçlu tebliğden itibaren bir ay içinde kararı veren mahkemeye itiraz edebilir. İşte bu şekilde karar verilirken dinlenmeyen borçluya da savunmalarını ileri sürme imkânı tanınmıştır⁴⁹³. İtiraz bizzat mahkemeye gidilerek yapılabilebileceği gibi iadeli taahhütlü mektupla da yapılabilir. İadeli taahhütlü mektupla yapılacak itirazlarda, itirazın haklılığını ortaya koyacak tüm belgelerin eklenmesi gerekir. İtiraz üzerine mahkeme tarafları duruşmaya çağırır, öncelikle uyuşmazlığı sulh yoluyla çözmeyi dener; eğer taraflar sulh olmazlarsa mahkeme uyuşmazlığı hüküm ile çözer. Parasal sınırlara göre karara

⁴⁹⁰ Meslek odalarına ödenmesi gereken aidatlar ile emeklilik sandıklarına ödenmesi gereken primler bu kapsamda değerlendirilmektedir.

⁴⁹¹ Bu prosedür için bkz. Leborgne, s. 551 vd.; Donnier, s. 361 vd. Avrupa Birliği düzenlemeleriyle ilgili olarak bkz. Mélanie Briard-Attard/Dupuis/Laugier/Sagaert/Voinot (Ed.), s. 93 vd.

⁴⁹² Talep mahkeme hâkimine hitaben yapılmaktadır. Örnek talep formu için bkz. <http://www.economie.gouv.fr/dgccrf/Lettre-de-requete-en-injonction-de-payer>, Erişim Tarihi: 19.11.2016.

⁴⁹³ **Les huissiers**, s. 507.

karşı kanun yoluna başvurulur. Bu olasılıkta artık bir ilâm elde edilmiş olduğundan ilâm bir icra görevlisine verilerek icraya konur.

Borçlu süresi içinde itiraz etmezse alacaklı veya alacaklının vekili olan icra görevlisi kararı veren mahkemeye başvurarak mahkeme kaleminden ilâm niteliğinde olan icra edilebilirlik vesikasını talep eder ve bu vesika icraya konur.

Bu sistemde dikkat çeken husus Fransa’da da genel haciz yoluyla takibe benzer basit bir yönteme ihtiyaç duyulmasına rağmen herhangi bir belgeye dayanmaksızın takibe cevaz verilmemesidir. Öte yandan bu yola başvurabilmek için her hâlde hâkim incelemesi gerekmektedir. Bu iki husus hukukumuz bakımından da örnek teşkil edebilir.

Bu prosedürün bizim açımızdan önemi ise şudur. İcra görevlisinin müdahalesi her faraziyede gerekli olmasa da muhalefet hâllerinde icra görevlisinin müdahalesi gerekmektedir. Hiç şüphesiz, alacaklı en baştan itibaren de süreci icra görevlisi marifetiyle yürütebilir. Görüldüğü üzere, sürecin icra görevlisi dışındaki kişiler marifetiyle başlatılabilişinin mümkün olması nedeniyle faaliyet başlangıç anından itibaren tekel olunan faaliyetler kapsamına düşmese de belli bir kesitten sonrası (cebrî icraya dönüşmesi faraziyesinde) tekel olarak icra edilebilen faaliyet olduğundan burada incelenmesi uygun görülmüştür.

b. Küçük Alacakların Tahsili Prosedürü

Yukarıda görüldüğü gibi likit alacakların tahsili prosedüründe icra görevlisi aktif olarak rol almaktadır. Ancak icra görevlisinin çok daha aktif rol aldığı⁴⁹⁴ bir tahsil prosedürü vardır. Bu prosedür, küçük alacakların tahsili için Fransız İcra Kanunu m. L. 125-1, m. R. 125-2 ve 9 Mart 2016 tarih ve 2016-285 sayılı Kararname ile düzenlenmiş⁴⁹⁵ ve 1 Haziran 2016 tarihinden bu yana kullanılmakta

⁴⁹⁴ Hatta doktrinde bu sahanın icra görevlilerine ayrıldığından ve “icra görevlisinin kalkını (himayesi) altında bir anlaşmanın sağlandığından” söz edilmektedir (Christian Laporte, **Lettre de l’huissier au débiteur dans la procédure simplifiée de recouvrement des petits créances**, Procédures- Revue Mensuelle Lexisnexis Jurisclasseur, Yıl: 22, Sayı: 8-9, s. 31). Ayrıca bkz. Rémy Libchaber, **Un titre exécutoire nouveau pour les créances de faible montant**, Revue des contrats, 01/09/2016, n°3, s. 458 vd.; Corinne Bléry, **Procédure simplifiée de recouvrement des petites créances (PSRPC): et une procédure de plus!**, Gazette du Palais, 31/05/2016, n°20, s. 15 vd.

⁴⁹⁵ Avrupa Birliği’nde küçük alacakların tahsili prosedürü hakkında bilgi için bkz. Cyril Nourissat, **Injonction de payer et règlement des petits litiges**, Procédures- Revue Mensuelle Lexisnexis Jurisclasseur, Yıl: 22, Sayı: 2, s. 22; Serge Guinchard-Attard/Dupuis/Laugier/Sagaert/Voinot (Ed.), s. 65 vd. Bu prosedür basitleştirilmiş ve yeknesak bir prosedürdür (Anthonie W. Jongbloed, **Signification de la procédure européenne d’injonction de payer et de la possibilité de recouvrer les montants de faible importance dans un contexte européen**, Actes du Colloque International de

olan oldukça basit⁴⁹⁶, ucuz⁴⁹⁷ ve etkin bir prosedürdür. Sözleşmeden veya bir statüden doğan alacak, eğer 4000 Avrodan⁴⁹⁸ düşükse (anapara ve faiz dâhil) bu durumda alacaklı bir çevrimiçi platform⁴⁹⁹ vasıtasıyla talebini oluşturur ve bir icra görevlisine ulaştırır. İnternete bağlı bir bilgisayardan ulaşılabilen bu platformda alacaklının kişisel bilgilerini, alacağa ilişkin belgeleri ve icra görevlisine bıraktığı pazarlık payını belirtmesi gerekmektedir. Talebin ulaştırıldığı icra görevlisi talebi borçluya ulaştırır⁵⁰⁰. Bu bildirimde alacaklıya ilişkin bilgilere, borca ilişkin bilgilere (borcun kaynağı, miktarı, işlemiş faizler gibi) ve ilgili kanun hükümlerine yer verilir⁵⁰¹. Borçlu bir ay içerisinde platform vasıtasıyla veya posta yoluyla alacağı kabul edebilir. Bu hâlde icra görevlisine ödeme yapılması ile prosedür sona erer. Alacaklı ile borçlunun ödemenin miktarı ve şekli hususunda anlaşmaları hâlinde icra görevlisi bu anlaşmaya uygun icra edilebilir bir belge düzenler⁵⁰². Yani bu durumda icra edilebilir belge, mahkeme önüne gidilmeksizin hazırlanmaktadır⁵⁰³. Prosedürün tüm masrafları alacaklı tarafından karşılanmakta ve borçluya yüklenmemektedir⁵⁰⁴. Söz konusu prosedür bakımından yetkili icra görevlileri, genel yetki kuralına uygun olarak borçlunun yerleşim yerinin bulunduğu istinaf mahkemesinin yargı çevresindeki icra görevlileridir⁵⁰⁵.

Borçlu bir ay içinde hiç cevap vermez veya cevap vererek prosedüre katılmayı reddederse, alacaklının ya yukarıda açıklanan şekilde ödeme emri almak üzere mahkemeye başvurması ya da dava açması gerekmektedir.

Sibiu (Roumanie) 13-14-15 Mai 2009 (Editörler: Jacques Isnard/Ioan Less), Paris 2011, s. 95 vd.) Ayrıca bkz. <https://www.service-public.fr/professionnels-entreprises/vosdroits/F32084> , Erişim Tarihi: 30.11.2016.

⁴⁹⁶ Bu prosedüre başvuru şeklinin karmaşıklığının işlevselliğinden şüpheye neden olduğu da ileri sürülmüştür (Sousa, **Procédure simplifiée**, s. 10).

⁴⁹⁷ Bu prosedürün ucuzluğunun özellikle küçük ve orta büyüklükteki işletmeler için alacakların tahsilinde önemli bir kolaylık sağladığı ifade edilmiştir (Sannino, s. 2).

⁴⁹⁸ Belirlenen miktarın yüksek olduğu yönünde eleştiriler vardır (Sousa, **Procédure simplifiée**, s. 10).

⁴⁹⁹ <https://www.petitescreances.fr/>, Erişim Tarihi: 19.11.2016.

⁵⁰⁰ Borçluya ulaştırılacak metnin örneği için bkz. <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/R44053>, Erişim Tarihi: 19.11.2016. Başka örnekler için bkz. Gérard Chouraoui, **Formulaires des actes usuels des huissiers de justice**, Paris 1985, s. 37 vd. ve s. 65 vd.; Eugene Raviart, **Traite Formulaire de procédure generale**, Tome 2, 5. Édition, Paris 1933, s. 206 vd.

⁵⁰¹ Laporte, **Procédure simplifiée**, s. 31-32.

⁵⁰² Tamamen borçlunun iyi niyetine dayalı olarak kurgulanan bu prosedürün, alacaklının alacağına kavuşma sürecini uzatabileceği yönünde eleştiriler vardır. Bu konuda bkz. Bléry, **Procédure simplifiée**, s. 17.

⁵⁰³ Sannino/Vayr, s. 4; Libchaber, s. 458 vd.; Bléry, **Procédure simplifiée**, s. 15.

⁵⁰⁴ Libchaber, s. 458; Bléry, **Procédure simplifiée**, s. 15 vd.

⁵⁰⁵ Bléry, **Procédure simplifiée**, s. 15 vd.

4. İcra Görevlisinin İşlemlerine Karşı Hukukî Çareler

İcra görevlisi çok iyi yetişmiş bir hukuk profesyoneli olsa da bazen iradî olarak bazense bilmeden hukuka aykırı işlemler gerçekleştirebilir. Hukuka aykırılıklara göz yumulması -hele ki icra hukuku gibi bir sahada⁵⁰⁶- mümkün değildir. İcra görevlilerinin kanuna ve hukuka aykırı muamelelerine karşı hukukumuzda olduğu gibi⁵⁰⁷ Fransız hukukunda da bir başvuru mekanizması öngörülmüştür. İcra görevlilerinin işlemlerine⁵⁰⁸ karşı gidilebilecek hukukî çare itiraz (*contestation*) mekanizmasıdır⁵⁰⁹. İtiraz mekanizması muhteva olarak aslında hukukumuzdaki şikâyet⁵¹⁰ hukukî çaresini karşılayan bir yoldur. Ancak mekanizma şikâyet (*plainte*) olarak değil itiraz (*contestation*) olarak adlandırılmıştır⁵¹¹.

İtiraz mekanizmasına borçlu, alacaklı ve ilgili üçüncü kişiler başvurabilir. Ancak genellikle borçluların bu yola başvurduğu görülmektedir⁵¹². Yapılan başvuruda karşı tarafın kim olacağı ve kimlerin dinleneceği itiraz yoluna başvuran kişiye ve itiraza hangi prosedür çerçevesindeki muameleler için başvurulduğuna göre değişmektedir⁵¹³. Örneğin çalışmamızda esas aldığımız satış amacıyla haciz prosedürü çerçevesinde üçüncü kişilerin elindeki mallar haczedildiği takdirde, üçüncü kişi istihkak iddiasını itiraz prosedürü çerçevesinde ileri sürmelidir. Burada itirazın karşı tarafı takip yapan alacaklıdır ve yargılama esnasında borçlu da

⁵⁰⁶ Ağırlığı sebebiyle icra prosedürleri geleneksel olarak icra mahkemelerinin sıkı denetimi altındadır (Brenner, **Voies**, s. 50).

⁵⁰⁷ Pekcanitez, **Şikâyet**, s. 3; Berkin, s. 158 vd.; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz, **İcra**, s. 73 vd.; Yılmaz, **Şerh**, s. 92 vd.; Postacioğlu/Altay, **İcra**, s. 57 vd.; Muşul, **İcra**, Cilt I, s. 87 vd.; Yıldırım/Deren-Yıldırım, s. 31 vd.; Karşlı, **İcra**, s. 77 vd.; Ulukapı, **İcra**, s. 39 vd.

⁵⁰⁸ Bu işlemlerin karma muhtevada olduğu ifade edilmektedir (Hurubâ, s. 155). Hukukumuz açısından bu işlemlerin hukukî mahiyeti (yargısal mı idarî mi olduğu hususu) için bkz. Pekcanitez, **Şikâyet**, s. 9 vd. Ayrıca bkz. Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz, **İcra**, s. 51.

⁵⁰⁹ Couchez, s. 65.

⁵¹⁰ Şikâyet, icra organlarının işlemlerine ve kararlarına karşı düzenlenmiş yasal bir yoldur (Pekcanitez, **Şikâyet**, s. 1). Ayrıca bkz. yuk. dn. 507.

⁵¹¹ Kelime karşılıkları için bkz. Türk Hukuk Kurumu, **Türk Hukuk Lûgatı**, 3. Baskı, Ankara 1991, s. 311, s. 433. Ayrıca bkz. <http://www.larousse.fr/>. Bu hukukî çare İsviçre İcra Kanunu'nun Fransızca versiyonunda *plainte* (m. 17), Almanca versiyonunda *Beschwerde* olarak ifade edilmektedir. Bu konuda ayrıca bkz. Pekcanitez, **Şikâyet**, s. 5.

⁵¹² Piédelièvre, s. 85; Christophe Lefort/Linda Boudour, **Saisie-attribution, Répertoire de procédure civile** (Ed. Serge Guinchard), Dalloz Veri Tabanı, 2016, N. 202 vd.

⁵¹³ Belirtelim ki hukukumuzda icra memurunun işlemi sebebiyle gidilen şikâyet yolunda şikâyetin karşı tarafı olarak takibin karşı tarafının gösterilmesi son derece isabetsizdir. Bu konudaki eleştiriler için bkz. Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, **İcra**, s. 132-133; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, **Ders Kitabı**, s. 107-108; Kuru, **İcra**, Cilt 1, s. 92-93; Kuru, **El Kitabı**, s. 107; Kuru, **İstinafa Göre İcra ve İflas**, s. 66-67; Kuru/Arslan/Yılmaz, **İcra**, s. 70; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz, **İcra**, s. 76-77; Postacioğlu/Altay, **İcra**, s. 83; Muşul, **İcra**, Cilt I, s. 103; Yıldırım/Deren-Yıldırım, s. 34; Karşlı, **İcra**, s. 79; Ulukapı, **İcra**, s. 46. Konuyla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Pekcanitez, **Şikâyet**, s. 108-111. İsviçre'de de şikâyetin pasif tarafı takibin karşı tarafı değildir, işlemi yapan icra dairesidir (Pekcanitez, **Şikâyet**, s. 110; Yıldırım/Deren-Yıldırım, s. 34).

dinlenmektedir. Hacze iştirâk eden alacaklılar varsa dava bu kişilere de ihbar edilir⁵¹⁴. Satış amacıyla haciz prosedüründe itiraz prosedürüne başvuran kişi borçlu ise alacaklı dinlenerek bir karar verilir⁵¹⁵. İhtiyatî haciz dolayısıyla vukubulan itirazlarda itirazın tarafları alacaklı ve borçludur⁵¹⁶. Üçüncü kişideki alacağın haczi prosedüründe itirazın karşı tarafı alacaklı olup işlemine karşı itiraz yoluna başvurulmuş icra görevlisi de bu durumdan haberdar edilmelidir⁵¹⁷. İtirazın tevcih edildiği kişi her ne kadar hukukumuzda benzer şekilde düzenlense de, Fransız hukukunda itiraz prosedürü sonucu zarara uğrayan alacaklının vekâlet sözleşmesine ilişkin sorumluluk hükümleri çerçevesinde icra görevlisine gitmesi mümkündür⁵¹⁸.

İtirazın kime yapılacağı hususunda 1991-1992 yıllarındaki reform önemlidir. Çünkü bu reform ile icra prosedürünün mümkün merteye mahkemelerden uzak kalmasına gayret edilmiş⁵¹⁹ olup her şeyden önemlisi icra görevlisinin işlemlerine karşı itirazları inceleyecek olan icra hâkimi de ihdas edilmiştir⁵²⁰. İcra hâkimi başlangıçta icra edilebilir belgeye dayalı takiplerde görevli olsa da 2006'dan itibaren borca batıklık hâlleri ile taşınmaz üzerindeki takiplerde de görevli hâle gelmiştir⁵²¹.

⁵¹⁴ Piédelièvre, s. 427; Leborgne, s. 626.

⁵¹⁵ Piédelièvre, s. 427.

⁵¹⁶ Piédelièvre, s. 243.

⁵¹⁷ Leborgne, s. 498, s. 500; Piédelièvre, s. 499.

⁵¹⁸ İcra görevlisinin özel hukuk sorumluluğu için bkz. aşağıda, §3, IV, B.

⁵¹⁹ Couchez, s. 61, s. 65; Piédelièvre, s. 78; Prévault/Vincent, s. 3-4; Leborgne, s. 16 vd.

⁵²⁰ İcra hâkimi reformun merkezindeki kişi olarak ifade edilmiştir (Couchez, s. 65). Ancak icra hâkimi ayrı bir hâkim olmayıp Adli Teşkilât Kanunu m. L. 213-5 uyarınca icra hâkiminin görevleri asliye hukuk mahkemesi başkanınca yerine getirilmektedir. Başkanın bu konuda başka hâkimleri yetkilendirmesi mümkündür. Yalnız bu durumda yetkilendirilen hâkimlerin görev süresi ile yetkili olacakları coğrafi sınır da belirlenmelidir. Öte yandan icra hâkimi olarak görev yapan hâkim meselenin heyet olarak tetkikine karar verirse dosyayı asliye hukuk mahkemesi heyetine gönderebilir (Adli Teşkilât Kanunu, m. L. 213-7). İcra hâkimi hakkında detaylı bilgi için bkz. Couchez, s. 65 vd.; Piédelièvre, s. 78; Miniato, s. 64; Guinot, **Valeurs**, s. 176-177; Tendler, s. 38. Hâkimlerin yetkilendirilmesine ilişkin karar il meslek odası da dâhil olmak üzere konu ile ilgili kuruluşlara uygun vasıtalarla bildirilir ve ilgililerin öğrenmesi için de belli yerlerde ilân edilir (Piédelièvre, s. 78).

⁵²¹ Miniato, s. 11. Taşınmazların takibinin daha fazla formalite ve kontrol gerektirmesinin bir gereği olarak prosedürler arasında farklar mevcuttur. Taşınmazların takibi 21 Nisan 2006 tarihli KHK ile revize edilmiş ve 27 Temmuz 2006 tarihli kararnameyle tamamlanmıştır. Bu reform, taşınmazlar üzerindeki takip ile beraber paraların paylaşılmasını da düzenlemiştir. Söz konusu reformda temel gayeler; verimliliği sağlamak, prosedürü basitleştirmek, süreyi ve masrafları azaltmak ve prosedürleri insanıllaştırmaktır. Yasa koyucu dostane satışı (*vente amiable*) açık artırma ile satışa nazaran ön plana almaya çalışmıştır. 2006 öncesinde taşınmazların takibinde itirazlar asliye hukuk mahkemesine yapılırsa da reformdan sonra bu konuda yetkili merci icra hâkimi olmuştur. Yasa koyucu, cebrî icraya ilişkin tüm uyuşmazlıkların uzmanlaşmış tek bir mahkeme tarafından çözümü yönünde irade ortaya koymuş ve bu yaklaşım daha sonra OHADA ülkelerinde de tercih edilmiştir (Miniato, s. 12, s. 64; Leborgne, s. 15-16). Ayrıntılı bilgi için bkz. Hervé Croze/Christian Laporte, **Guide pratique de la saisie immobilière**, 2. Édition, Paris 2010, s. 7 vd.; Leborgne, s. 20-21. Doktrinde taşınmaza ilişkin takiplerin de görev sahasına girmesiyle beraber icra hâkiminin aynen tanrı *Janus* gibi birden fazla yüzü olan bir kişi hâline geldiği belirtilmiştir (Piédelièvre, s. 78). İdare hukukçuları tarafından sevilmekte olan Janus benzetmesi kanaatimizce icra hâkimine pek uygun olmamıştır. Çünkü taşınırlara ilişkin takipler ile taşınmazlara ilişkin takipleri iki ayrı yüz olarak değerlendirmek yerine

Önceleri bu itirazları inceleyecek özel bir merci yoktu ve icra faaliyetine ilişkin uyuşmazlıklar uyuşmazlığın niteliğine göre sulh mahkemesi, asliye hukuk mahkemesi, ticaret mahkemesi ve iş mahkemesi tarafından görülmekteydi. İcra hukukuna ilişkin uyuşmazlıkların çözümünde birlik sağlanması reformun en önemli amacı olup doktrinde de olumlu olarak karşılanmıştır⁵²². Zira icra memurunun işlemlerine karşı yapılacak itirazlarda kural olarak icra hâkimi görevli hâle gelmiştir. Ancak itiraz edilen işlem görülmekte olan bir dava ile doğrudan ilişkiliyse bu hâlde itirazın uyuşmazlığı görmekte olan mahkemeye yapılması gerekmektedir.

Nelerin itiraz konusu yapılarak icra hâkiminin önüne götürüleceği hususu önemlidir. Mesele icra hâkiminin yetkilerini incelenmek suretiyle dolaylı olarak ortaya konulabilir. İtiraz sebepleri usûle ilişkin olabileceği gibi esasa da ilişkin olabilir. Adlî Teşkilât Kanunu m. L. 213-6 uyarınca icra edilebilir belgelere ilişkin problemler⁵²³ ile icra prosedürü ile ilgili itirazlar⁵²⁴ hususunda (bunlar esasa ilişkin dahi olsa) icra hâkimi münhasıran görevli olup (adlî yargıdaki başka bir mahkemenin görevli olmaması hâlinde⁵²⁵) bu kural kamu düzenindendir. İcra hâkiminin bakması gereken bir uyuşmazlık başka bir hâkim önüne götürülürse görevsizlik re'sen nazara alınır⁵²⁶. Keza geçici hukukî koruma önlemlerine karar verilmesi ile bu önlemlerin icrasına ilişkin uyuşmazlıklar da icra hâkimince incelenir⁵²⁷. Doktrinde “icra edilebilir belgelere ilişkin uyuşmazlıklar” formülünün kapsayıcı olduğundan bahsedilmiş ve bu kapsama, belgenin yorumlanmasına, icra edilebilirlik karakterine (bu bağlamda alacağın miktarına, likit ve talep edilebilir mahiyette olup olmadığına ilişkin meselelere) ve mahkeme kararı dışındaki icra edilebilir belgelerin varlığına ve geçerliliğine ilişkin muhalefetlerin de dâhil olduğu belirtilmiştir⁵²⁸. Bu bağlamda, icra faaliyeti kapsamında sunulan icra edilebilir belge (örneğin noter senedi) hakkındaki sahtelik iddiaları da icra hâkimince incelenip karara

aynı yüzün görüş açısı olarak algılamak daha doğru olurdu. İcra hâkimi ile ilgili detaylı bilgi için bkz. Christian Laporte, **Juge de l'exécution**, Procédures- Revue Mensuelle Lexisnexis Jurisclasseur, Yıl: 22, Sayı: 4, s. 16.

⁵²² Couchez, s. 65; Piédelièvre, s. 78.

⁵²³ Couchez, maddede itirazlara ilişkin olarak belirtilen “icra prosedürüne ilişkin olma” koşulunun icra edilebilir belgeler bakımından da aranacağına tereddüt edilmemesi gerektiğini belirtmiştir (Couchez, s. 69). İcra görevlisinin icra prosedürü dışında bir icra edilebilir belgeyi denetleme hususunda yekisi yoktur (Piédelièvre, s. 80-82).

⁵²⁴ İcra hâkiminin görevli olması için itirazın bir icra takibine ilişkin olması kâfidir (Couchez, s. 70).

⁵²⁵ Piédelièvre, s. 86

⁵²⁶ Miniato, s. 65.

⁵²⁷ Piédelièvre, s. 242. Geçici hukukî koruma önlemlerine bazı durumlarda başkaca mahkemelerce (örneğin ticaret mahkemesi) de karar verilebilir (Couchez, s. 70)

⁵²⁸ Couchez, s. 69; Miniato, s. 66-67.

bağlanabilmektedir⁵²⁹. İcra prosedürüne ilişkin itirazlar takipteki her türlü usûlsüzlük sebebiyle olabileceği gibi paraların paylaştırılması aşamasına ilişkin de olabilir⁵³⁰. Haczedilemeyen malların haczedilmesi hâlinde ve istihkak iddialarında mesele icra hâkimince karara bağlanır⁵³¹. Bu kapsamdaki tüm usûlsüzlükler için icra hâkimine itiraz edilebilir. Yine icra faaliyeti çerçevesinde koruyucu önlemlere karar verecek olan ve bu önlemlerin icrasıyla ilgili itirazları inceleyecek olan ve bu bağlamda faydasız ve kötü niyetli tedbirlerin kaldırılması amacıyla başvurulacak kişi de icra hâkimidir⁵³².

Nelerin itiraza konu yapılabileceğini ve itiraz bakımından görevli mercii tespit ettikten sonra yetkili mercii de tespiti önemlidir. Yetkili mercii tespitinde takibin hangi mala ilişkin olduğu önem arz etmektedir. Taşınırlara ilişkin takiplerde icra takibi kapsamındaki itirazlarda yetkili icra hâkimi borçlunun yerleşim yerindeki icra hâkimi ile icraî önlemin uygulandığı yer icra hâkimi olup (FİK m. R. 121-2) alacaklının bir seçim hakkı vardır⁵³³. Borçlu yabancı bir ülkede ikâmet ediyorsa veya ikâmet ettiği yer bilinmiyorsa⁵³⁴ yetkili hâkim icraî önlemin uygulandığı yer hâkimidir. Uygulanan icraî işlemin veya önlemin türüne göre yetkili hâkim değişeceğinden borçlunun yetkisiz yerde itirazını yapmasını önlemek amacıyla kendisine tebliğ edilen işlemlerde işlem aleyhine yapılacak başvuruda yetkili hâkimin gösterilmesi gerekir⁵³⁵. Taşınmazlara ilişkin takiplerde ise taşınmazın bulunduğu yerin bağlı bulunduğu asliye hukuk mahkemesinin icra hâkimi yetkilidir (FİK m. R. 311-2).

⁵²⁹ Hukukumuzda da varolan ve icra mahkemesinin dar yetkili bir mahkeme olduğu yönündeki yaklaşımın bir benzeri Fransız hukukunda da vardı. Öyle ki başlangıçta Temyiz Mahkemesi, icra hâkiminin icra edilebilir belgeyi hükümden düşürecek mahiyette karar veremeyeceği yönünde kararlar vermiş ancak daha sonra bu yaklaşım noter senetlerine ilişkin olarak terk edilmiştir. Bu konuda açıklamalar için bkz. Couchez, s. 69-70 ve orada zikredilen kararlar; Piédelièvre, s. 82-85, s. 499 ve orada zikredilen kararlar; Miniato, s. 66-67. Temyiz Mahkemesi'nin 16 Haziran 1995 tarihli ve 095008 P sayılı görüşünde de, icra hâkiminin icra edilebilir belgenin vasfına ilişkin uyumsuzlukları inceleme hususundaki yetkisinin yalnızca bu belgeye dayalı olarak yapılan icra muameleleri bakımından olduğu belirtilmiş ve icra edilebilir belgedeki hakları ve borçları etkileyecek şekilde karar verilemeyeceği (bu bağlamda belgenin geçersizliğine karar verilemeyeceği) vurgulanmıştır. Temyiz Mahkemesi'nin bu görüşü için bkz. https://www.courdecassation.fr/jurisprudence_2/avis_cour_15/avis_class_239/1995_293/1995_0950008_302/0950008_p_165.html, Erişim Tarihi: 17.12.2016.

⁵³⁰ Couchez, s. 70; Piédelièvre, s. 80; Miniato, s. 67.

⁵³¹ Piédelièvre, s. 85; Leborgne, s. 625.

⁵³² Piédelièvre, s. 80, s. 85.

⁵³³ Couchez, s. 73; Piédelièvre, s. 79.

⁵³⁴ Ancak Piédelièvre yetki bahsinde borçlunun izinin bulunması için gerekli çabanın gösterildiğinin alacaklı tarafından ortaya konması gerektiğini ifade etmiştir (Piédelièvre, s. 79). Borçlunun adresinin tetkiki tebligat bakımından önemli olacaksa da alacaklının yetkili mahkemeyi seçme hakkı olduğuna göre yetki hükmünün kademeli olduğu anlamına gelebilecek bu açıklamanın isabetsiz olduğu kanaatindeyiz.

⁵³⁵ Piédelièvre, s. 79.

İtiraz prosedürünün genel çerçevesi bu olmakla beraber takip usûllerine göre farklılıklar olabilmektedir. Örneğin üçüncü kişilerdeki alacağın haczi prosedüründe yetkili mahkeme yalnızca borçlunun yerleşim yeri mahkemesi nezdindeki icra hâkimidir (FİK m. R. 211-10). Söz konusu prosedürde, itiraz yoluna başvurulduğu hususunun itiraza konu edilen işlemi yapan icra görevlisine iadeli taahhütlü posta yoluyla bildirilmesi itirazın geçerlilik koşulu olarak karşımıza çıkmaktadır⁵³⁶ (FİK m. R. 211-11/I).

Temel aldığımız satış amaçlı haciz (*saisie-vente*) prosedürü çerçevesinden bakıldığında, bu prosedürde itiraz sebepleri haczedilen malın mülkiyetine ilişkin olabileceği gibi (istihkak iddiaları) malın haczedilebilirliğine veya takibin geçersizliğine yönelik muhalefetler de olabilir⁵³⁷. İstihkak iddiasında, borçlu da üçüncü kişi de bulunabilir. Üçüncü kişinin açtığı istihkak davasında davalı tarafta takibi yürüten alacaklı yer alır. Takibi yürüten alacaklı davayı hacze iştirâk etmiş olan alacaklılara ihbar eder. Davada borçlu da dinlenir. Ancak mal paraya çevrilmişse bu hâlde üçüncü kişinin istihkak davası değil malın bedelinin ödenmesine yönelik bir dava açması (*action en revendication*) gerekir. Malın mülkiyetine ve malın haczedilebilirliğine yönelik itirazlar takibin o mallar bakımından devamına engel olur (FİK m. R. 221-49). İnceleme sonunda borçlu haklı çıkarsa haciz kalkar. Borçlu, mallar paraya çevrilene kadar takibin geçersizliğine karar verilmesini isteyebilir. Takibin geçersizliği usûlî bir sebepten kaynaklanabileceği gibi esasa ilişkin bir nedenden de kaynaklanabilir. Örneğin takibe esas alacağın itfası hâlinde takip geçersizdir⁵³⁸. Takibin geçersizliğine ilişkin itirazlar takibi durdurmaz. Yani takibin geçersizliği sebebiyle itiraz prosedürü işletilirken cebrî icra işlemleri sürer ve bu arada mal paraya çevrilebilir. Bu durumda malın değerinin talep edilmesi mümkündür⁵³⁹. İtirazın yapılacağı icra hâkimi ise genel kurala uygun olarak haczin uygulandığı yerdeki icra hâkimidir⁵⁴⁰.

İtiraz prosedürü çelişmeli yargılama prensibine uygun olarak gerçekleştirilmekte olup kural olarak her iki taraf da dinlenmektedir. Geçici hukukî koruma önlemleri sebebiyle yapılan itirazlar ise özel bir ispat kuralı öngörmesi

⁵³⁶ Piédelièvre, s. 500.

⁵³⁷ Leborgne, s. 625-627.

⁵³⁸ Piédelièvre, s. 426.

⁵³⁹ Piédelièvre, s. 427.

⁵⁴⁰ Lauba/Lauba, s. 374.

sebebiyle değinilmeye değerdir. Bu prosedürde geçici hukukî koruma önleminin hukuka uygun olduğunu ispat etmesi gereken alacaklıdır (FİK m. R. 512-1/II).

İtiraz üzerine hâkim gerekli incelemeyi yapacak ve itirazın haklılığına kanaat getirirse prosedürün geçersizliğine veya sakatlığına karar verecektir. Bu çerçevede faydasız veya kötü niyetli tüm icra işlemlerinin kaldırılmasına karar verebilecek⁵⁴¹ ve kötü niyetli takip yapılması hâlinde alacaklıya yaptırım uygulayabilecektir. Keza geçici hukukî koruma önlemlerine ilişkin itiraz yoluna başvurulması hâlinde, icra hâkimi önlemin kaldırılmasına ve alacaklıyı da geçici hukukî koruma önleminin uygulanması dolayısıyla ortaya çıkan zararın tazminine karar verebilecektir (FİK m. L. 512-2/II). İtiraz prosedürü sonunda verilen kararlara karşı istinaf yoluna başvurulabilmektedir⁵⁴².

Meselenin somutlaştırılması amacıyla bu alt başlıktaki tüm hususlar bir örnek üzerinde değerlendirilebilir. Örneğin, icra görevlisinin haczi kabil olmayan bir malı haczetmesi hâlinde borçlu, kendi yerleşim yerinin bağlı bulunduğu asliye hukuk mahkemesi nezdindeki icra hâkimine başvurarak malın haczedilebilirliği yönündeki karara karşı itiraz edebilir. İtirazın haczi kabil olmayan malın haczine ilişkin tutanağın tebellüğ edilmesinden itibaren bir ay içinde yapılması gerekir. Yapılan takibin geçersiz olduğuna ilişkin itirazlar ise haczedilen mallar paraya çevrilene kadar yapılabilir. İcra hâkimi başvuruyu haklı bulursa haczin kaldırılmasına veya şartları oluşmuşsa geçersizliğine karar verecektir.

B. Tebligat

1. Genel Olarak

Tebliğat, bilgilendirme ve belgelendirme unsurlarıyla hukukî dinlenilme hakkının haberdar olma unsurunu gerçekleştirmeye yarayan önemli bir faaliyettir⁵⁴³. Öyle ki kişiler kendileri hakkında açılan davadan ve yapılan işlemlerden haberdar

⁵⁴¹ Tendler, s. 45.

⁵⁴² Piédelièvre, s. 243.

⁵⁴³ Lefort, s. 165; Cadiet/Jeuland, s. 456; Tylinski, C. I, s. 179; Güray Erdönmez, **Pekcanitez Usûl**, C. I, s. 488; Baki Kuru/Ramazan Arslan/Ejder Yılmaz, **Medenî Usul Hukuku**, 25. Baskı, Ankara 2014, s. 725; Baki Kuru, **İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medenî Usul Hukuku**, İstanbul 2016, s. 847; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz, **Usul**, s. 180; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz, **İcra**, s. 91 vd.; Ejder Yılmaz/Tacar Çağlar, **Tebliğat Hukuku**, 6. Baskı, Ankara 2013, s. 39-40; Özekes, **İlkeler**, s. 140; Dujardin, **Les huissiers**, s. 117-118; Muşul, **İcra**, Cilt I, s. 161-162; Timuçin Muşul, **Tebliğat Hukuku**, 6. Baskı, Ankara 2016, s. 46; Yıldırım/Deren-Yıldırım, s. 54. Yine icra sürecinin ilerleyebilmesi yalnızca etkin ve usûle uygun tebligatla mümkün olabileceğinden icra faaliyeti bakımından da tebligat azamî önemdedir (Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz, **İcra**, s. 91).

olma hakkına sahiptirler. Çünkü ancak bu şekilde savunmalarını gerçekleştirebilirler. Doktrinde tebligatın iadeli taahhütlü yapılmasının (*notification*) muhatap bakımından yeterli güvenceyi sağlamayacağı (sürenin kaçırılması riski, evrakın usûle aykırı hazırlanması ve ulaştırılması riski), tebligatın hukuka uygun olarak yapılması ve yapıldığının tespit edilmesinin ancak sorumlu ve yetkin bir hukuk profesyoneli tarafından yapılmasıyla mümkün olacağı ifade edilmiştir⁵⁴⁴. İşte Fransız hukukunda bu işle görevlendirilen kişi *huissier de justice* olup hukukî belgelerin tebliğinde (*signification*) bir tekele sahiptir⁵⁴⁵. İcra görevlisi marifetiyle tebligat, iadeli taahhütlü mektupla bildirim nazaran daha pahalı olsa da, tebligatın gerçekleştirildiği vakıası ve tebligat tarihi bakımından ancak sahtelik davasıyla çürütülebilecek bir belirlilik sağlamaktadır. Öte yandan, icra görevlileri tebliğ edecekleri evrakların içeriğini de kontrol etmekle yükümlüdürler. Bir hukuk profesyonelinin tebliğ edilecek evrakı tekrar okuması ve maddî ve şeklî açıdan tüm geçerlilik koşullarını ihtiva edip etmediğini tetkik etmesi önemli bir güvence teşkil etmektedir⁵⁴⁶. Zira AİHM kararlarıyla da ortaya konduğu üzere tebligatın içeriğinin, bildirilmek istenen hususa ilişkin açık, belirli ve tam bilgiler içermesi gerekir⁵⁴⁷.

Huissier de justice usûl işlemlerinin, mahkeme kararlarının ve diğer belgelerin muhatabın tebliğ aldığını inkâr edemeyeceği şekilde ulaştırdığından çok önemli bir misyonu ifa etmektedir ve görevin önemi nedeniyle bu işlemin azami özenle yerine getirilmesi gerekmektedir⁵⁴⁸. Tebligat oldukça şeklî bir saha olup, tüm şekil kurallarına azamî derecede riayet etmek gerekmektedir. Tebligatın geçersiz olması hâlinde tebligat hiç yapılmamış sayılır, usûlsüz tebligat hâlinde ise muhatabın tebligatı öğrendiği tarih tebliğ tarihidir⁵⁴⁹. Her iki hâl de ciddi zararlara yol açabilir.

⁵⁴⁴ Chardon, s. 108; Cadiet/Jeuland, s. 333; Amrani-Mekki, s. 164; Dujardin, **Les huissiers**, s. 117. Hatta icra görevlisi ile tebligatın gerekmediği hâllerde de çok daha pahalı olmasına rağmen güvenceli olması ve göndericiye usûlsüz tebligat hâlinde vekâlet akdi çerçevesinde sorumluluğuna gidebileceği bir vekil vermesi nedeniyle icra görevlisi vasıtasıyla tebligat (*signification*) tercih edilmektedir. (Larguier/Conte/Blanchard, s. 96; Giudicelli-Delage, s. 111). Her ne kadar profesyonel biçimde tebligat yapılma imkânı verse de Fransa’da aynı şehirdeki muhataba tebligat 6-10 gün sürerken bunun Türkiye’de 1-5 gün sürdüğü ifade edilmiştir (CEPEJ, s. 289).

⁵⁴⁵ Cadiet/Jeuland, s. 333; Spinelli, s. 23. Ayrıca bkz. Vincent/Guinchard, s. 545 vd.

⁵⁴⁶ İcra görevlisi tebligata ilişkin faaliyetlerinde de hukukî, cezaî ve disiplinler manada sorumludur (Dujardin, **Les huissiers**, s. 118). İadeli taahhütlü mektupla bildirim seçildiğinde ise sorumluluk çoğu zaman komik miktarlarla sınırlıdır.

⁵⁴⁷ Dujardin, **Les huissiers**, s. 118.

⁵⁴⁸ Catala/Terré, s. 195; Spinelli, s. 23; Giudicelli-Delage, s. 111; CNHJ, **Dossier**, s. 7. Fransız Temyiz Mahkemesi tebligata ilişkin değerlendirmelerde şekle oldukça önem vermekte ve örneğin yeterli araştırma yapmaksızın muhatap dışındaki bir kişiye veya belediyeye tebligat yapılmasını usûlsüz saymaktadır (Spinelli, s. 24).

⁵⁴⁹ Yves Strickler, **Critère de la connaissance de la mesure d’exécution**, Procédures- Revue Mensuelle Lexisnexis Jurisclasseur, Yıl: 22, Sayı: 4, s. 12.

İşte tebligatın geçersizliği veya usûlsüzlüğü hâllerinde icra görevlisinin sorumluluğu gündeme gelir.

Tebliğatın icra görevlisinin aslî ve tekel olarak yerine getirilen bir faaliyeti olması itibarıyla incelenmesi zorunludur. Öte yandan tebligatın hukukumuzda kanayan bir yara olması sebebiyle⁵⁵⁰ (örneğin ihalelerde usûlsüz tebligatın yaygın bir fesih sebebi olduğu düşünüldüğünde) bu faaliyetin nispeten geniş bir biçimde incelenmesi faydalı olacaktır. Zira Fransız sisteminin tebligatın usûle uygun yapılması amacıyla uygulamakta olduğu çözüm ilgi çekicidir. Görüldüğü üzere Fransız hukukunda tebligatlar uzman hukukçular olan icra görevlileri marifetiyle yapılmaktadır. Hukukumuzda icra memurlarının statülerinde bir değişiklik yapılarak serbest çalışan icra görevlilerinden müteşekkil bir sisteme geçildiği takdirde Fransız hukukuna benzer şekilde tebligat faaliyetinin icra görevlileri vasıtasıyla yapıp yapılamayacağı meselesi gündeme gelebilir. Ancak tüm adlî tebligatların icra görevlileri marifetiyle yapılması hukukumuzda oldukça yabancıdır⁵⁵¹. Tebligatların bir hukukçu tarafından yapılmasının olumlu sonuçları yadsınamazsa da bu hukukçunun icra görevlisi olması bir zorunluluk değildir⁵⁵². Bu bağlamda Türk hukukunda tebligatların yapılmasında etkin olabilecek daha elverişli bir müessese vardır. Söz konusu müessese noterliklerdir. Noterlikler vasıtasıyla tebligat hukukumuzda yabancı da olmayacaktır⁵⁵³. Fransız sisteminden, sitemi olduğu gibi alarak (yani adlî tebligatların tamamıyla icra görevlilerini vazifelendirerek) istifade etmek yerine noterlik memurları vasıtasıyla tebligatın yaygınlaştırılması suretiyle

⁵⁵⁰ Erdönmez, **Pekcanitez Usûl**, C. I, s. 488-489; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, **İcra**, s. 384; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, **Ders Kitabı**, s. 275; Kuru, **El Kitabı**, s. 702; Yılmaz/Çağlar, s. 41; Muşul, **Tebliğat**, s. 14-17; Talih Uyar, **Gerekçeli-İçtihatlı İcra ve İflâs Kanunu Şerhi**, Cilt: 7, 2. Baskı, Ankara 2007, s. 10201 vd., s. 10247 vd. Ayrıca bkz. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, 23.02.2017, 2016/24182 E., 2017/2523 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası); Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, 20.02.2017, 896/2212 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası); Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, 16.02.2017, 2016/32369 E., 2017/2118 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası); Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, 14.02.2017, 2016/24526 E., 2017/1967 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁵⁵¹ Fransız hukukunda tebligat faaliyetlerinin icra görevlilerinin aslî faaliyeti arasında görülmesinin tarihsel nedenleri vardır (Miniato, s. 57; Douence/Azavant, s. 384; Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard, s. 707).

⁵⁵² Yargı görevlileri marifetiyle tebligat hukukumuzda çok yabancı değildir, memur vasıtasıyla tebligat Tebligat Kanunu m. 41 ve Tebligat Yönetmeliği m. 64'te düzenlenmiştir. (Erdönmez, **Pekcanitez Usûl**, C. I, s. 490-491; Pekcanitez/Atalay/Özekes, **Usûl Ders Kitabı**, s. 173; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz, **İcra**, s. 92; Yılmaz/Çağlar, s. 85 vd.).

⁵⁵³ Yılmaz/Çağlar noterlerin kendi memurları eliyle tebligat yapıp yapamayacağı hususunda uygulamada bazı tereddütlerin olduğunu belirtmişlerdir. Yılmaz/Çağlar, noterlerin iş durumları imkân verdiği takdirde (yani iş yoğunlukları ve personel sayısı) yetki çevreleri içerisinde kendi personelleriyle tebligat yapabilecekleri hususunda tereddüt edilmemesi gerektiğini ifade etmişlerdir (Yılmaz/Çağlar, s. 88 vd.).

Türk hukukunda yararlanılması mümkündür⁵⁵⁴. Şu da belirtilmelidir ki serbest meslek mensuplarından müteşekkil bir icra sistemine geçildiği takdirde gerekli altyapı hazırlandıktan sonra yalnızca icra tebligatlarının dairelerin kendi personeliyle yapılması da düşünülebilir. Tebligatların uzman kişilerce yapılmasının yargılama ve icra faaliyetine getireceği hız ve güvence inkâr edilemez boyutlarda olacaktır. Öte yandan söz konusu düzenlemenin tebligat masraflarını artıracığı açıktır. Ancak sağlanan hız ve güvence ile kıyaslandığında ücret artışı kolaylıkla kabul edilebilir. Nitekim Fransız hukukunda yasal gereklilik olmayan hâllerde dahi, çok daha pahalı olmasına rağmen icra görevlileri marifetiyle tebligat tercih edilmektedir.

2. Tebliğ Edilecek Evraklar

Fransız hukukunda icra görevlisi marifetiyle tebligat yalnızca kanun tarafından emredildiğinde zorunludur, bu yönde bir emir yoksa iadeli taahhütlü mektupla da bildirim yapılabilir; ancak zorunluluk olmasa dahi güvenceli olması nedeniyle bu yola başvurulmaktadır. Mahkemelerce çıkarılan davetiyeler, zorla getirtme kararları, iş sözleşmelerinde fesih ihbarnameleri, ödeme ihtarları (*sommation*), bir işin yapılmasına yönelik ihtarlar (*sommation de faire*), icra emirleri (*commandement*) ve mahkemece verilen kararlar icra görevlisi marifetiyle tebliğ ettirilmelidir. Diğer belgelerin icra görevlisi vasıtasıyla tebliği zorunlu değildir.

Mahkeme kararlarının tebliği özel bir öneme sahiptir. Bu kararların kural olarak icra görevlisi vasıtasıyla tebliğ edilmesi (*signification*) gerekir (FMUK m. 675). Ancak çekişmesiz yargı işlerine ilişkin işlemler ilgili mahkemenin kalemi tarafından iadeli taahhütlü posta yoluyla bildirilebilir (*notification*). Keza iş uyuşmazlıklarında, tarımsal kiralamalarda ve sosyal güvenliğe ilişkin meselelerde de icra görevlisince tebligat yerine iadeli taahhütlü mektupla bildirim (*notification*) yolu seçilmektedir. Söz konusu bildirimlerin iadeli taahhütlü olarak yapılmasıyla, ilgili yargı mercilerinin sekreteryası ilgilenir⁵⁵⁵.

⁵⁵⁴ Yılmaz/Çağlar noterlik personeli vasıtasıyla yapılacak tebligatlar için (özellikle tarife hususunda) ayrı bir düzenleme yapılması gerektiğini vurgulamışlardır (Yılmaz/Çağlar, s. 88 vd.). Kanaatimizce de, sistemsel bir değişikliğe gidilirse dahi önemli evrakların tebliği noktasında memur vasıtasıyla tebligat usûlü ve özellikle gerekli altyapı da hazırlanarak noterlik personeli marifetiyle tebligat usûlü yaygınlaştırılabilir. Bu anlamda da Fransız sistemi faydalanılabilecek bir model olabilir. Zira hukuk profesyonelleri eliyle tebligat Fransa'da köklü bir maziye ve iyi bir organizasyona sahiptir. Adli tebligatlara ilişkin sorunun çözümü için Muşul'un önerisi ise PTT bünyesinde adli tebligatlarda uzmanlaşmış ayrı birim oluşturulması ve meslek içi eğitime ağırlık verilmesidir (Muşul, **Tebliğat**, s. 17).

⁵⁵⁵ Larguier/Conte/Blanchard, s. 96, s. 127; Lefort, s. 163; Cadiet/Jeuland, s. 456; Bendjouya, s. 139.

Huissier de justice tarafından hazırlanan tebligat yapıldığına dair tutanak, aksi sahtelik davasıyla ortaya konuncaya kadar doğru kabul edilir⁵⁵⁶. Tebligat klâsik şekilde matbu hâlde yapılabileceği gibi elektronik tebligat da mümkündür⁵⁵⁷.

3. Tebligatın Gerçekleştirilmesi

Hukukî mahiyetteki belgeler (örneğin mahkeme kararının aslına uygun bir sureti), *huissier de justice* veya yanında çalıştırdığı yeminli kâtipler tarafından⁵⁵⁸ iş günlerinde ve tebligat saatleri içinde (06:00-20:00) bizzat muhatabın adresine gidilerek yapılır⁵⁵⁹. Eğer muhatabın adresi belli değilse adres araştırması da icra görevlisi ve çalışanlarınca yapılır⁵⁶⁰. Ancak sahip oldukları tekelin bir yansıması olarak takiplere ilişkin tebligatın bizzat icra görevlisince yapılması gerekir, icra görevlisinin yeminli kâtip vasıtasıyla bu tebligatı yapması geçersiz kabul edilmiş olmakla beraber muhatap şirkete adreste tebligat yapılamaması hâlinde tebligat evrakının belediyeye ofis kâtabi tarafından bırakılmasına cevaz verilmiştir⁵⁶¹. Ancak aşağıda değineceğimiz üzere icra görevlilerinin yer bakımından yetkilerinin kapsamı sürekli olarak genişletildiğinden, 2010-433 sayılı Kararname m. 2 ile 56-222 sayılı Kararname m. 16 değiştirilmiş ve tebligatın muhataba daha yakın başka bir icra görevlisi vasıtasıyla yapılabilme imkânı tanınmıştır. Bu imkân hukukumuzdaki istinabe kurumuna tekabül etmektedir. Söz konusu imkânın tanınması, yetki sahası başlangıçta sulh mahkemesiyle sınırlı olan icra görevlisinin tebligat bakımından yetkili olduğu sahanın önce asliye hukuk mahkemesinin daha sonra ise istinaf mahkemesinin yargı çevresine kadar genişletilmesinin zorunlu bir sonucudur. Öte yandan pratikte icra görevlileri diğer yargı çevrelerinden icra görevlileriyle anlaşmak suretiyle bulundukları istinaf mahkemesinin yargı çevresi dışındaki icra görevlisine tebliğ evrakını ulaştırarak onun vasıtasıyla tebligatı gerçekleştirmektedirler.

⁵⁵⁶ Catala/Terré, s. 196; Cadiet/Jeuland, s. 331. Aksi sahtelik davasıyla ispat edilene kadar icra görevlisi tutanağında gösterilen tebliğ tarihi tebligat tarihi olarak kabul edilir (Cour de Cassation, 3. Chambre Civile, n°: 05-12.521, T. 22.02.2006 (www.lextenso.fr)).

⁵⁵⁷ Guinchard/Varinard/Debard, s. 1120; Cadiet/Jeuland, s. 333.

⁵⁵⁸ Özbek, pratikte tebligatın mahkeme kâtipleri tarafından yerine getirildiğini ifade etmiştir (Özbek, **İlâmlı İcra**, s. 265). Ancak Fransız hukukunda tebligatı yapan *clerc assermenté* ile kastedilen mahkeme kâtabi değildir. Burada sözü edilen kişi icra görevlisinin yanında çalışan yeminli kâtiplerdir.

⁵⁵⁹ Larguier/Conte/Blanchard, s. 96-97; Amrani-Mekki, s. 165-166; Cadiet/Jeuland, s. 333; Vincent/Guinchard, s. 550-551. İşlemi gerçekleştiren kâtabin yeminli olup olmadığı uyuşmazlık konusu olursa kâtabin yeminli kâtip olduğunu icra görevlisi ispat etmelidir (Bléry, **Actes d'huissier**, s. 19).

⁵⁶⁰ Guinot, **Valeurs**, s. 165-171. Ayrıca bkz. Cadiet/Jeuland, s. 331.

⁵⁶¹ Guinchard/Varinard/Debard, s. 1120. Bu işlemler hakkında detaylı bilgi için bkz. Lefort, s. 166-176; Vincent/Guinchard, s. 552 vd.

İcra görevlisi, tebligatın yapılacağı kişinin tebligatı kabul etmeye yetkili olup olmadığını da tetkik etmelidir. Kural olarak muhataba tebligat yapılır ancak muhatabın adreste bulunmaması hâlinde birlikte yaşadığı veya çalıştığı kişilere de usûlü dairesinde tebligat yapılabilir⁵⁶². *Huissier de justice* belgenin içeriğini de teyit eder ve böylece sahtelik hususunda delil varsa belgenin gerçeği yansıtmadığı yalnızca açılacak sahtelik davasıyla ileri sürülebilir⁵⁶³. Yani, *huissier de justice* tebliğ edilecek belgeyi hazırlar ve belgeye ilişkin sorumluluğu üzerine alır.

İcra görevlisinin tebliğ edeceği belge yargılamayla ilgili olabileceği gibi (dava dilekçesinin veya ilâmın tebliği), bir yargılamayla ilgili de olmayabilir (fesih ihbarları veya ihtarlar)⁵⁶⁴. Yargılamayla ilgili belgelerin tebliği, yargıç tarafından belgenin akıbetinin takip edilmesine imkân tanıyacak şekilde sıkı kurallara tabidir. Tebliğ usûlüne uyulmaması hâlinde hâkim işlemin geçersizliğine hükmedebilir ve bu durumda icra görevlisinin sorumluluğu söz konusu olur⁵⁶⁵.

Huissier de justice yargılamayla ilgili olmayan belgelerin tebliğini de yapar. Örneğin kira akdinin feshine dair ihtar veya bir şeyin yapılması veya yapılmamasına dair ihtar *huissier de justice* marifetiyle yapılabilir. İhtarın *huissier de justice* marifetiyle yapılması iki etki yaratabilir. İlki, uyuşmazlığın mahkemeye taşınmaksızın çözülmesini sağlamak iken diğeri ise uyuşmazlığın çıkış noktası olmasıdır⁵⁶⁶. Daha açık bir ifadeyle, muhatabın tebliğ edilen hususa uygun hareketi hâlinde anlaşmazlık uyuşmazlığa dönüşmeden sona ermekte iken muhatabın buna uygun davranmaması hâlinde ise bu ihtar anlaşmazlığın uyuşmazlığa dönüştüğünü ortaya koyan bir belge niteliğini kazanmaktadır.

İcra görevlilerinin elektronik yoldan tebligat yapmasına ilişkin özel düzenlemeler bulunmaktadır. Bu bağlamda icra görevlilerinin iki hâlde yetkili oldukları sahanın dışına elektronik tebligat yapmaları mümkündür⁵⁶⁷. Tebligatın muhataplarından yalnızca biri veya birkaçı icra görevlisinin yetki sahası içindeyse, icra görevlisi yetki sahası dışında olan muhataplara da tebligat yapmaya yetkili kılınmıştır. Keza bir sözleşmeyi tebliğe yetkili icra görevlisi muhatabın daha sonra

⁵⁶² Larguier/Conte/Blanchard, s. 97.

⁵⁶³ Safar/Rushe, s. 9; Amrani-Mekki, s. 164.

⁵⁶⁴ Lefort, s. 162-163.

⁵⁶⁵ Safar/Rushe, s. 9. Ayrıca bkz. Amrani-Mekki, s. 164.

⁵⁶⁶ Safar/Rushe, s. 9-10.

⁵⁶⁷ Piédelièvre, s. 64.

adresini değiştirmesi gibi bir nedenle yetkisiz hâle gelmiş olsa da o sözleşmeyle ilgili ihbarların tebliğini gerçekleştirebilir.

Son olarak belirtilmelidir ki, Avrupa Birliği’nde icra edilebilir belgelere ve küçük alacaklara ilişkin prosedüre ilişkin çalışmaların yanında tebligat hususunda da çalışmalar vardır ve bu konuda ciddi mesafeler kaydedilmiřtir⁵⁶⁸. Yurtdışına Elektronik Tebligat Projesi (EJS⁵⁶⁹) aktif projelerdendir. Fransız icra görevlileri de 2008 yılından bu yana Avrupa Ulusal Ağı’na entegre bir biçimde faaliyet göstermektedirler⁵⁷⁰. Bu erevede Fransız icra görevlileri 29 Mayıs 2000 tarihli ve 1348/2000 sayılı AB Tüzüğü erevesinde Danimarka dışındaki AB ülkelerine kolaylıkla tebligat yapabilmektedir. AB dışındaki ülkelere ve Danimarka’ya ise 1965 tarihli Lahey Konvansiyonu ve ikili anlaşmalar çerçevesinde tebligat yapmaktadırlar.

C. Diğer Faaliyetler

1. Duruşmalardaki Görevler

KHK m.1/III uyarınca, *huissier audiencier* (duruşmada görevli adalet yardımcısı) mahkemelerde duruşmaların organize edilmesinden ve işleyişinden sorumludur. *Huissier audiencier*, ön inceleme aşamasının, duruşmaların ve avukatlararası tebligatın gerçekleştirilmesinde aktif rol almakla beraber hâkimin otoritesi dâhilinde duruşma düzenine riayeti de tesis eder. Bu görevliler yargılama sürecinde ve duruşmalarda hâkime yardımcı olurlar⁵⁷¹. Bu bağlamda tarafları, avukatları, bilirkişileri, tercümanları yüksek sesle duruşma salonuna davet eder ve salonun içerisinde sessizliğin sağlanması ve duruşma teamüllerine riayeti tesis eder. Burada yapılan iş bakımından hukukumuzdaki mübaşire benzetilebilir⁵⁷².

Hâkim duruşma esnasında *huissier de justice*’ten uyuramazlığın belli noktalarına ilişkin vakıa tespitleri ve raporlar talep edebilir⁵⁷³. *Huissier de justice* bu vazife bakımından da bir adalet yardımcısı durumundadır.

⁵⁶⁸ Kaydedilen aşamaya ilişkin Chardon “Tampere toplantısından günümüze kadar geçen on yılda Fransa’nın güneyinden İşpanya’nın kuzeyine yapılması yedi yıl kadar sürebilen tebligatlar bir aya kadar düşmüştür” demiştir (Chardon, s. 107). Ayrıca bkz. Stoica, **Droit européen**, s. 176.

⁵⁶⁹ EJS hakkında bilgi için bkz. <http://www.cejh.eu/activites/projets/e-justice/>.

⁵⁷⁰ Chardon, s. 109.

⁵⁷¹ Douence/Azavant, s. 385; Couchez/Lagarde, s. 156; Le Fur, N. 2; Abbou/Nicod, N. 5; Catala/Terré, s. 196; Maurin/Brusorio Aillaud/Héraud, s. 151; Larguier/Conte/Blanchard, s. 39; Guinot, **Valeurs**, s. 370-373; Crémieu, s. 36; Jeuland, s. 86; Emerson, s. 1047 vd.

⁵⁷² Bkz. yuk. dn. 58.

⁵⁷³ Piédelièvre, s. 63; Safar/Rushe, s. 8.

Hemen belirtmelidir ki duruşmalardaki görevleri (*huissier audiencier* olarak) ifa edecek icra görevlisinin kim olacağına o mahkemenin başkanı adli yılın başında karar vermektedir⁵⁷⁴. Ancak bu uygulama bakımından teamüller gelişmiş olup bazı ofisler ceza bazı ofisler ise hukuk uyuşmazlıklarında gerçekleştirilen duruşmalarda hizmet vermekte olup, her adli yıl dönüşümlü olarak bu hizmetler yerine getirilmektedir⁵⁷⁵.

Bu görev doğrudan icra hukukuna ilişkin olmadığından daha fazla üzerinde durulmayacaktır. Ancak icra görevlisinin *huissier audiencier* olarak faaliyetine ilişkin ayrıntılı düzenleme 56-222 sayılı Kararname m.11-14'te yer almaktadır. Son olarak şu da belirtmelidir ki *huissier audiencier* doğrudan mahkeme için çalışmakta, taraflarca tevkil edilmemekte ve dolayısıyla ücreti de doğrudan taraflarca ödenmemektedir⁵⁷⁶.

2. Çekilişlerin Organizasyonu

Şirketler, tüketiciler nezdinde tanınırlıklarını artırmak maksadıyla zaman zaman çekilişler düzenlemekte ve belirlenecek kişilere cazip hediyeler vadetmektedirler. Örneğin haftasonu tatili, araba, bilgisayar veya hediye çekleri ödül olarak belirlenmektedir. Çekilişlerde katılımcı, çekilişi düzenleyen kişinin istediği formu doldurmak suretiyle etkinliğe katılır. Bazen ise formu doldurmakla beraber bazı sorulara da yanıt vermek gerekir. Burada katılımcıların hedefi ödül olarak vadedilen şeyi kazanmaktır. Kazanan kişi katılımcılar arasından çekilmek suretiyle tespit edilir. Bu tip bir organizasyondaki usûlsüzlük tüm katılımcıların haklarını zedeleyeceğinden ve organizasyonlara olan güvenlerini azaltacağından çekilişlerin kontrol altında gerçekleştirilmesi gerekir⁵⁷⁷. Fransız hukukunda icra görevlisi, çekilişlerin kurallara uygun şekilde gerçekleştirilmesine nezaret eder. Burada evvela çekilişin organizatörü çekiliş kurallarını *huissier de justice*'e tevdi eder. *Huissier de justice*, çekiliş kurallarının mevzuata uygun olup olmadığını (bu bağlamda çekiliş kurallarının katılımcıların anlayacağı derecede açık olup olmadığını ve koruyucu hükümlere yer verilip verilmediğini) kontrol eder ve eğer uygunsa çekilişe nezaret eder. Tüketim Yasası⁵⁷⁸ m. L. 121-36 uyarınca çekiliş kurallarının *huissier de justice*

⁵⁷⁴ Le Fur, N. 14; Guinot, **Valeurs**, s. 370 vd.; Crémieu, s. 36; Jauffret/Normand, s. 69.

⁵⁷⁵ Le Fur, N. 14.

⁵⁷⁶ Emerson, s. 1047.

⁵⁷⁷ Guinot, **Valeurs**, s. 213 vd.

⁵⁷⁸ Hukukumuzdaki Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'a tekabül etmektedir.

tarafından kontrolü zorunlu olmakla beraber, kuralların mevzuata uygun olması hâlinde çekilişin gerçekleştirilmesinde icra görevlisinden yardım almak ihtiyarîydi. Ancak 20 Aralık 2014 tarih ve 2014-1545 sayılı Yasa m. 54 ile çekiliş kurallarının icra görevlisine tevdi zorunluluğu da ortadan kaldırılmıştır. Zorunluluk kaldırılmış olsa da, çekiliş kurallarının icra görevlisince kontrolü ile çekilişin icra görevlisi nezaretinde gerçekleştirilmesi tüm katılımcılar bakımından ciddi bir hukukî güvence teşkil edecektir. Yani zorunluluk kalkmış olsa da icra görevlisine başvuru hâlâ en emin yoldur. Zira bu şekilde çekiliş organizatörü mevzuata aykırı bir durumun ortaya çıkması suretiyle ağır cezaî ve malî müeyyidelerle karşılaşma riskini en aza indirir ve olası usûlsüzlük iddialarıyla piyasadaki imajının zedelenmesini engeller. Katılımcılar da çekilişin usûle uygun şekilde yapıldığından emin olurlar. Keza, çekiliş sonuçlarının ilân edilmesinde de icra görevlisinden yardım alınabilir. Gerek çekiliş kurallarının (çekiliş şartlarının) usûlsüzlüğü gerekse çekilişin gerçekleştirilmesindeki usûlsüzlükler icra görevlisinin tazminat sorumluluğuna, disiplin sorumluluğuna ve cezaî sorumluluğuna yol açabilir⁵⁷⁹.

II. TEKEL HAKKINA SAHİP OLUNMAYAN FAALİYETLER

İcra görevlilerinin aslî faaliyetleri arasında incelenen ancak tekel olarak icra edilmeyen faaliyetler de vardır. Söz konusu faaliyetler esas olarak 45-2592 sayılı KHK m.1/II'de sayılmıştır. Buna göre, icra görevlileri her türlü alacağın dostane yollarla tahsil prosedürünü yürütür (KHK m. 1/II). Adli açık artırma yetkililerinin olmadığı yerlerde iradî veya cebri açık artırma prosedürlerini yürütür. Ayrıca, mahkemelerden talep edilmesi üzerine veya ilgililerin talebiyle hukukî veya maddî sonuçlar ve değerlendirmeler içermeksizin tamamen maddî tespitler yapar. Bu tespitler ceza yargılamasında sadece basit birer bilgi mahiyetinde olmasına rağmen ceza yargılaması dışında aksi ispat edilene kadar doğru kabul edilirler (KHK m. 1/II). İcra görevlileri Fransız Medenî Kanunu'nun öngördüğü şartlar çerçevesinde, mirasın açılmasından sonra geçici hukukî himaye tedbirlerini de icra eder.

İcra görevlisinin tekel hakkına sahip olmadığı faaliyetler, şekli hukuka ve maddî hukuka ilişkin faaliyetler olmak üzere ikiye ayrılarak incelenecektir. Cebri icra faaliyetine dâhil olan ve 2022 yılından itibaren özel bir önem arz edecek olan açık artırma yoluyla satış ile icra görevlilerinin en önemli faaliyetlerinden biri olan tespit işlemleri daha geniş bir biçimde ortaya konulacaktır.

⁵⁷⁹ Guinot, **Valeurs**, s. 214-215.

A. Şekli Hukuka İlişkin Görevler

1. Menkullerin Adli veya İradî Açık Artırma Yoluyla Satışı

İcra görevlilerinin, icra hukukuna ilişkin olan ama bir başka meslek grubuyla paylaştıkları önemli bir faaliyet ise menkullerin⁵⁸⁰ açık artırmasıdır. Bu faaliyet, kıymet takdiri ile bunu takiben müzayede salonlarında menkullerin açık artırma suretiyle adli satışından oluşmaktadır⁵⁸¹.

Fransız hukukunda menkullerin açık artırması *huissier de justice* veya *commissaire priseur* (açık artırma görevlisi) tarafından yapılmaktadır. Ancak hemen belirtilmelidir ki, icra görevlileri yalnızca açık artırma görevlilerinin olmadığı yerlerde bu faaliyeti icra edebilirler. Yani bu faaliyet bakımından *huissier de justice* tali konumdur⁵⁸². İcra görevlileri, cebri açık artırmalar dışında iradî açık artırmaları da düzenleyebilirler⁵⁸³. İcra görevlileri, iradî açık artırmalar bakımından menkullerin iradî yolla satımıyla iştigal eden şirketlerle rekabet hâlinde dirler⁵⁸⁴. Doktrinde Guinchard/Varinard/Debard, açık artırma yetkililerinin bulunmadığı yerlerde menkullerin iradî açık artırma yoluyla satılması faaliyetini icra görevlilerinin ikincil faaliyetleri arasında saymıştır⁵⁸⁵. Ancak söz konusu faaliyet ikincil faaliyetlere ilişkin olan 56-222 sayılı Kararname'nin 20. maddesinde değil, asıl faaliyetlere ilişkin olan 45-2592 sayılı KHK'nın 1. maddesinde sayılmıştır. Bu nedenle söz konusu faaliyetin ikincil faaliyetler arasında değil aslî faaliyetler arasında incelenmesi uygun bulunmuştur. Öte yandan Macron Yasası ile öngörülen sürecin tamamlanması ve yasaya dayanılarak çıkarılan 2016-728 sayılı KHK'nın 1 Temmuz 2022'de yürürlüğe girmesiyle icra görevlileri ile açık artırma görevlileri adalet komiseri adı altında birleştirileceğinden açık artırma yoluyla satışın aslî faaliyetler arasında ve hatta tekel hakkına sahip olunan faaliyetler içerisinde incelenmesi gerekecektir. Ayrıca geçiş sürecinde de icra görevlileri ile açık artırma yetkililerine belli bir eğitimden geçme şartıyla birbirlerinin faaliyetlerini de yerine getirme imkânı tanındığında⁵⁸⁶ bu

⁵⁸⁰ Ortaklık paylarının ve borsaya kote olmayan şirketlerinin paylarının cebri satışında icra görevlilerinin görev alıp almayacağı tartışmalıdır. Bu konudaki tartışmalar için bkz. Leborgne, s. 158-159. Yine bu faaliyet yalnızca menkullerin cebri açık artırmaya ilişkindir, gayrimenkullerin açık artırma yoluyla satışıyla mahkeme ilgilenmektedir (Douence/Azavant, s. 389).

⁵⁸¹ Douence/Azavant, s. 389.

⁵⁸² Piédelièvre, s. 65; Leborgne, s. 157-158; Miniato, s. 61; Douence/Azavant, s. 385; Vinckel, s. 122.

⁵⁸³ Safar/Rushe, s. 11. Fransa'da cebri prosedürler dışında da malların bir profesyonel nezaretinde açık artırma yoluyla satımı tercih edilebilmektedir (Douence/Azavant, s. 389).

⁵⁸⁴ Miniato, s. 61.

⁵⁸⁵ Guinchard/Varinard/Debard, s. 1121.

⁵⁸⁶ Sannino, s. 3.

imkândan yararlanmak isteyen icra görevlileri bakımından da bu faaliyetler aslî faaliyet olarak değerlendirilecektir.

İcra görevlileri, cebrî açık artırmalarla ilgili faaliyetleri bakımından açık artırma görevlilerinin tabi olduğu kurallarla bağlıdırlar ve bu faaliyetleri il meslek odasınca kontrol edilir (56-222 sayılı Kararname m. 19). Ancak ticaret mallarının toptan şekilde iradî açık artırma yoluyla satılması özel koşulların gerçekleştirilmesine bağlıdır⁵⁸⁷. Cebrî açık artırma tekel kapsamında olan faaliyetlerden olmasa da yer bakımından yetki kurallarına tabidir⁵⁸⁸.

2. Delil Tespiti ve Diğer Tespit İşlemleri

a. Genel Olarak

İcra görevlileri, mahkemece veya diğer gerçek veya tüzel kişilerce talep edildiği takdirde herhangi bir hukukî değerlendirme yapmaksızın⁵⁸⁹ vakıa tespitleri yaparlar ve rapor tanzim ederler. Bu şekilde daha sonraki yargılamada kullanılacak deliller tespit edilir ve bir tutanağa bağlanır⁵⁹⁰. Tespit işlemleri çoğunlukla yargılamadan önce yapılır ve bu faaliyet ile vakıanın belli bir andaki durumunun adeta fotoğrafı çekilir. Şüphesiz ki bu tespitin objektif⁵⁹¹ ve tarafsız olması gerekir⁵⁹². Davalarda *huissier de justice* tarafından yapılan tespitlerin kullanılması, uzmanlıkla hazırlanan bağımsız ve tarafsız tespitlerin kullanılması anlamına gelir. Bu faaliyet bakımından *huissier de justice*'in tavsiyede bulunma kapasitesi oldukça önemlidir⁵⁹³.

⁵⁸⁷ Guinchard/Varinard/Debard, s. 1121.

⁵⁸⁸ Leborgne, s. 158.

⁵⁸⁹ Hâkimin hukuku re'sen uygulaması ilkesi gereği hukukî değerlendirme yapacak olan kişi vakıaları tespit eden icra görevlisi değil uyuşmazlığa bakan hâkimdir. Ancak hukukî değerlendirme yasağı vakıayla bağlantılı maddî sonuçlara ilişkin değerlendirmeler yapmayı yasaklamaz (Guinot, **Valeurs**, s. 188).

⁵⁹⁰ Maurin/Brusorio Aillaud/Héraud, s. 151; Fricero, Les institutions, s. 173; Mourre-Schreiber, s. 45 vd.; Jean Paul Lacroix Andrivet-Serge Guinchard, **Droit et Pratique de la Procédure civile, Droit interne et européen**, 9. Édition, Paris 2016, s. 75; Braconnay/Delamarre, s. 359. Tespit işlemlerinin kapsamı oldukça geniştir, her maddî şey (durum, vakıa) tespit işlemine konu olabilir (Guinot, **Valeurs**, s. 197 vd.). Örneğin bu kapsamda eşin zinası ya da binanın olması gerekenden farklı inşa edildiğinin tespiti istenebilir (Douence/Azavant, s. 385). Keza, teslimatın geciktiği, haksız rekabet yapıldığı, internet sitelerinin içerikleri, çevre kirliliği gibi durumların da icra görevlisi marifetiyle tespiti mümkündür (Guinot, **Valeurs**, s. 198).

⁵⁹¹ İcra görevlisinden mutlak bir tasvir beklenmemektedir. Zira bu bilimin işidir (Guinot, **Valeurs**, s. 70, s. 75).

⁵⁹² Miniato, s. 61; Safar/Rushe, s. 11. İcra görevlisi, her ne kadar tekel kapsamına giren bir faaliyet olmasa da delil tespitini kamu görevlisi şapkasıyla yapar (Mourre-Schreiber, s. 228).

⁵⁹³ Safar/Rushe, s. 11.

İcra görevlilerince yapılan tespitler hızlı ve ucuz olup kimi zaman uyuşmazlığı de engelleyebilmektedir⁵⁹⁴. Bu tespitler daha sonra pahalı ve meşakkatli uzman görüşleri alınmasını da gereksiz kılmakta, uzman görüşü alınmak istenmesi hâlinde ise süreci fevkalade kolaylaştırmaktadır. Fransız sisteminde önemli bir yer teşkil etmekte olan bu faaliyet Amerikan sisteminde dahi önerilmektedir⁵⁹⁵.

Fransız sisteminde icra görevlisinin tespit işlemleri son derece geniş sahalarda olabilmektedir. Haksız rekabeti, taklit ürünleri, gayrimenkulün giriş ve çıkış zamanlarındaki durumunu, kötü ve geç ifayı, şirket genel kurulunu, işçinin ağır kusurunu, grevi, stok sayımını, halka açık bir aktiviteye katılımı bu yolla emin bir biçimde tespit etmek mümkündür. Keza, tespit işlemleri yapılması faaliyeti kapsamında boşanma hâlinde kusurlu eşin kusurunun ortaya konulmasında diğer eşe yardımcı olunabilir. Çocuğun mallarının korunması maksadıyla envanter tutulması ve aile bireylerinin çocukla kişisel ilişkilerinin kurulması da bu faaliyet kapsamında gerçekleştirilebilir⁵⁹⁶. Yine komşular arasındaki problemlerin tespitiyle mesaj veya elektronik posta yoluyla kişilerin taciz edilmesi durumunda bu mesajların tutanağa geçirilmesi suretiyle tespiti de gerçekleştirilebilir.

Şu da belirtilmelidir ki, icra görevlileri gelişen teknolojiye uygun biçimde faaliyetlerini geliştirmişlerdir. Şirketlerin bilişim sistemlerinde meydana gelen açıkların tespiti ile daha sonra hizmet sağlayıcıya karşı yöneltilecek taleplerin ispatı kolaylaştırılmaktadır. Özellikle internet üzerinde yapılacak tespitlerde icra görevlileri uygulamada özel bir öneme sahiptir. Haksız rekabet teşkil eden hususların veya fikrî hak ihlallerinin internet ortamında tespiti ciddi bir teknoloji bilgisi ve hız gerektirdiğinden bu tip tespit işlemlerinde *huissier de justice* tercih edilmektedir. Delil tespiti tekel kapsamına giren bir faaliyet olmadığından yer bakımından yetki sınırlaması yoktur. Bu faaliyet tamamen internet ortamında gerçekleştirildiğinden fiziken de herhangi bir sınır olmadığı söylenebilir. Keza fikrî ürünlerin korunmak maksadıyla tespiti de icra görevlisinden istenebilir. Bu şekilde fikrî veya sınâî mülkiyet ürünleri gün ve saat belirtilerek tespit edilmiş ve bu şekilde daha sonraki ihlâllere karşı korunmuş olur. Ürünlerin taklidi hâlinde asliye hukuk mahkemesinden alınacak bir karar ile hak ihlallerinin tespiti ve önlenmesi de icra görevlisince gerçekleştirilir.

⁵⁹⁴ Mourre-Schreiber, s. 109.

⁵⁹⁵ Emerson, s. 1048.

⁵⁹⁶ CNHJ, **Dossier**, s. 8.

b. Tespitlerin Delil Değeri

Huissier de justice tarafından yapılan delil tespitleri ceza yargılamasında sadece basit birer bilgi mahiyetinde olmasına rağmen Beteille Yasası ile birlikte Aralık 2010'dan bu yana ceza yargılaması dışında aksi (daha inandırıcı başka delillerle) ispat edilene kadar doğru kabul edilmektedir⁵⁹⁷.

Hukukumuzdaki noter tespit işlemlerinin aksine⁵⁹⁸ icra görevlilerinin tespit işlemleri delil tespiti mahiyetinde de olabilmektedir⁵⁹⁹. Ancak icra görevlileri tamamlayıcı yemini veya tanık beyanlarını tutanakla tespit edemezler, zira bu faaliyetler hâkim tarafından doğrudan yapılmalıdır⁶⁰⁰.

İcra görevlilerinin delil tespiti olarak nitelenemeyecek tespit işlemleri de vardır. Örneğin bazı kira sözleşmelerine kiralanan yerin durumunu gösteren bir raporun eklenmesi gerekir. İcra görevlileri bu raporları tarafsız biçimde hazırlayarak kiralanan yerin durumunu tevsik ederler⁶⁰¹.

İcra görevlisince yapılan tespitlerin mahkemede delil olarak kullanılma dışında önemli bir fonksiyonları daha vardır. Bu tespitler uyuşmazlıkların mahkemeye taşınmadan çözümünü sağlamaktadır. Zira, icra görevlisince yapılan tespitlere sigorta şirketlerince itibar edilmekte ve bu tespitler doğrultusunda anlaşmaya varılmaktadır⁶⁰².

c. Faaliyetin Gerçekleştirilmesi

Tespit işleminin icra görevlisi tarafından şahsen yerine getirilmesi zorunlu değildir. İcra görevlisi, bireylerin talebiyle yapılacak delil tespitlerini kararnameyle

⁵⁹⁷ Fricero, **Les institutions**, s. 173; CNHJ, **Dossier**, s. 4-5. 2010 öncesi rejim için bkz. Guinot, **Valeurs**, s. 186 vd.; Mourre-Schreiber, s. 257 vd. Görüldüğü üzere, bunların aksinin ispatı yeterli olup ayrıca sahtelik davası açılmasına gerek yoktur (Lacroix Andrivet-Guinard, **Droit et pratique**, s. 75). Karş. Guinard/Varinard/Debard, s. 1121; Maurin/Brusorio Aillaud/Héraud, s. 151.

⁵⁹⁸ Hukukumuzda, noterler sınırlı biçimde tespit işlemleri yapabilmekte ve mahkemeye intikal eden hususlarda tespit yapamamaktadırlar. Noterlerin yaptıkları vakıa tespitlerinin de HMK manasında delil tespiti olmadığı belirtilmektedir. Bu konuda bkz. Muhammet Özkes, **Pekcanitez Usûl**, C. III, s. 2564-2565.

⁵⁹⁹ Mourre-Schreiber, s. 45 vd., s. 112; CNHJ, **Dossier**, s. 9; Lacroix Andrivet-Guinard, **Droit et pratique**, s. 75. Zira icra görevlisine delil tespit ettirmek ucuz ve basit bir yoldur (Mourre-Schreiber, s. 93 vd.)

⁶⁰⁰ Mourre-Schreiber, s. 49-51; Lefort, s. 163.

⁶⁰¹ **Les huissiers**, s. 506. Kira sözleşmesinin bitiminde de bu tespiti ihtiyaç duyulabilir (Lefort, s. 163).

⁶⁰² CNHJ, **Dossier**, s. 6-7.

tespit edilen koşullar çerçevesinde tespit işlemi yapmaya yetkili bir kâtibine de yaptırabilir.

Tespit işleminin yetkili yardımcı tarafından yapıldığı hâllerde tespit tutanağı yardımcı tarafından imzalanır. Aynı tutanak, yardımcısının eylemlerinden hukuken sorumlu olan icra görevlisi tarafından karşı imzalanır (KHK m. 1 bis/II).

Tespit işlemleri, talep edene ait mekanlarda ve kamusal alanlarda her zaman yapılabilir. Ancak kamuya açık özel yerlerde (örneğin lokantalarda) ve özel alanlarda (başkasının konutunda) delil tespiti ancak yasal saatlerde ve ilgilinin muvafakatı veya hâkimin izniyle yapılabilir⁶⁰³.

3. Alacakların Dostane Yolla Tahsili Prosedürü

Alacağın dostane yolla tahsili prosedürü aslında her türlü alacağın tahsilinde ilk aşamayı teşkil eder. Dostane yolla tahsil çok daha yumuşak ve az riskli bir yoldur. Burada cebrî icranın sıkı şekil kuralları olmadığından süreç daha hızlı ilerler. Kişi, yargılamanın ağır işleyen ve bazen de paslı olan çarkına girmeden alacağını tahsil etmeye çalışır ve bu çerçevede borçluya olan sosyal ve ticarî ilişkileri de mümkün olduğunca az zedelenir⁶⁰⁴. Söz konusu yöntemi alacaklı şahsen işletebileceği gibi bu işle uğraşan profesyonel şirketlerden veya bir hukuk profesyoneli olan icra görevlisinden yardım alabilir (FİK L. 124-1). İcra görevlisinin cebrî icrayla görevli kılınması alacağın dostane yollarla tahsili prosedürünü yerine getiremeyeceği anlamına gelmez, böyle bir yasak söz konusu değildir⁶⁰⁵.

Bu yöntemde icra görevlisi borçluya ulaşarak ona alacağının varlığını hatırlatır (bir hatırlatma mektubu veya elektronik posta ile) ve onu borçlarını ifa etmeye davet eder. Burada gönderilen evraka *sommation de payer* (ödeme ihtar) denir ve bu belge *commandement* adı verilen icra emrinden farklı bir belgedir. Yani *sommation* bir emirden ziyade bir hatırlatma, bir temennidir; borçlu daha önce temerrüde düşürülmemişse bu ihtar, temerrüt ihtarının da sonuçlarını doğurur. Borçlu ihtar

⁶⁰³ Piédelièvre, s. 75; Mourre-Schreiber, s. 106-107; CNHJ, **Dossier**, s. 9.

⁶⁰⁴ Guinot, dostane yolun aslında göz korkutma suretiyle alacağı tahsil etmeye çalışma olduğunu ifade etmektedir. Zira savaş çoktan kazanılmıştır ve burada icra görevlisi tarafından borçluya masrafsız ziyaretler yapılarak borcu ödemesi gereği hatırlatılmakta ve ödeme için süre tanınmaktadır. Ancak pek tabii ki icra görevlisinin teknik anlamda (ceza hukuku manasında) tehdite başvurusu söz konusu değildir (Guinot, **Valeurs**, s. 184-186). Ayrıca bkz. Leborgne, s. 178.

⁶⁰⁵ Leborgne, s. 150; Douence/Azavant, s. 385; Fricero, **Les institutions**, s. 173; Jauffret/Normand, s. 69. Belçika hukukundaki durum için bkz. Aude Berthe-Attard/Dupuis/Laugier/Sagaert/Voinot (Ed.), s. 109 vd.

üzerine borcunu öderse icra görevlisi azamî altı hafta içinde parayı alacaklıya ulaştırmalıdır. Borçlunun borcunu ödememesi hâlinde icra görevlisi telefon, elektronik posta gibi vasıtalarla veya borçlunun evine gitmek suretiyle onu ödeme yapmaya teşvik eder. Ancak buradaki teşvik sözcüğünün önemli olduğunu belirtmekte fayda vardır. İcra görevlisi bu faaliyet esnasında kamu gücü kullanamaz, zira yapılan faaliyet cebrî icra faaliyeti değildir. İcra görevlisinin borçluya yapacağı bildirimlerde cebrî icrayla karıştırılmaya yol açacak ifadeler yer vermesi kesin şekilde yasak olup, disiplin yaptırımına tabidir⁶⁰⁶. İcra görevlisi bu faaliyet bakımından, alacaklıya ödeme yapılmasını isteyen herhangi bir kişiden farksızdır⁶⁰⁷. Pek tabiidir ki o, bir hukuk profesyoneli ve uzmanlığı belki alacaklıyı alacağına kavuşturmaya da yarayacaktır ancak bu faaliyet kamusal bir faaliyet olarak kabul edilmediğinden cebrî icra faaliyeti bağlamında tanınan kamu gücü ayrıcalıkları burada kullanılamayacaktır. Borçlunun borcunu ödememekte ısrar etmesi hâlinde borçlunun tehdit edilmesi, rızası hilafına konutuna girilmesi veya diğer cebrî icra faaliyetlerinin yapılması kesin olarak yasaktır. Özetle, burada icra görevlisi aslında bir uzlaştırıcı gibi borçluyu alacaklının da kabul edeceği bir ödeme planına razı etmek suretiyle yargılamanın ve onu takip eden cebrî icra faaliyetinin para ve zaman maliyetini ortadan kaldırmaya gayret eder. Borçlu ödeme yapmayı kabul ederse bunu icra görevlisinin internet sitesinden dosya numarasını yazarak kredi kartıyla bile yapabilmektedir.

Borçlunun tüm bu çabalara rağmen borcunu ödememesi hâlinde ise ya dava açılarak ilâm alınmaya çalışılacak veya alacak likit ise likit alacaklar için öngörülen yol işletilecektir. Alacağın 4000 Avrodan az olması hâlinde küçük alacaklar için getirilen prosedürün de işletilmesi mümkündür.

Son olarak; alacağın dostane yolla tahsili tercih edilirse, icra görevlisine ödenmesi gereken ücretlerin borçludan tahsil edilemeyeceğini ve bu ücretlerin alacaklı üzerinde kalacağını ifade edelim.

⁶⁰⁶ Guinot, **Valeurs**, s. 218-219; Leborgne, s. 178-179.

⁶⁰⁷ Guinot, icra görevlisinin dostane yolla tahsil prosedüründe meslekî kimliğini kullanıp kullanamayacağını tartışmış ve “icra görevlisi” unvanını kullanma yasağının yalnızca ikincil mahiyetteki faaliyetler bakımından öngörüldüğünü isabetli olarak vurgulayarak dostane yolla tahsilde “icra görevlisi” unvanının kullanılabilmesi gerektiğini belirtmiştir (Guinot, **Valeurs**, s. 219).

4. Bazı Mahkemeler Nezdinde Tarafların Temsili

Hukukî danışmanlığın yanı sıra *huissier de justice* bazı mahkemelerde taraf temsilcisi olarak yer alabilir ve gerekli talep yazılarını hazırlayabilir⁶⁰⁸. İcra görevlilerinin avukatların tekel hakkını ihlâl eder mahiyette hukukî danışmanlık yapmaları veya tarafları temsil etmeleri kesin olarak yasaktır⁶⁰⁹. Bu nedenle tarafların temsilinin istisnai hâllerde söz konusu olduğu ifade edilmiştir⁶¹⁰. İcra görevlilerinin tarafları temsil edebildiği mahkemeler ticaret mahkemeleri (FMUK m. 853) ile hasılat kiralarına ilişkin uyuşmazlıklara bakan mahkemelerden (FMUK m. 884) ibarettir. Bunlar dışındaki mahkemelerde tarafları temsil etmek avukatların tekelindedir⁶¹¹. Örneğin asliye hukuk mahkemelerinde avukatların tekel hakkı vardır ve icra görevlilerinin bu mahkemeler nezdinde tarafları temsili mümkün değildir. Ancak icra takipleriyle doğrudan bağlantılı olmaları itibarıyla işçi ücretlerinin haczi prosedürü çerçevesinde duruşma yapılması gerekirse mahkemede bu konuyla sınırlı olarak taraf temsilcisi olarak yer alabilirler. Yine bazı istisnaî hâllerde icra hâkimi önünde de taraf temsilcisi olarak yer alabilmektedirler. İcra görevlileri de taraf temsilcisi olarak yargılamaya katılacakları hâllerde, avukatların tabi olduğu vekâletname ibrazı mecburiyetine tabidirler⁶¹².

Hemen belirtilmelidir ki icra görevlilerinin taraf temsilcisi olarak yer alabileceği mahkemelerdeki fonksiyonları, pratikte yalnızca bir icra prosedürü veya delil tespitine ilişkin mahkemeye intikal eden bir husus olursa devreye girmekten ibarettir.

İcra görevlilerinin tarafı temsil edebildiği istisnaî bir hâl daha vardır. Fransız hukukunda *référé* adı verilen ve ihtiyatî tedbir yargılamasına tekabül eden, kısa bir sürede mahkemeden karar alınmasını sağlayan bir prosedür vardır⁶¹³. Söz konusu prosedür çok istisnai hâller için öngörülmüştür. Bunun için acele hüküm alınmasını gerektiren bir hâl olmalıdır. Örneğin, özel hayatın gizliliğini ağır biçimde ihlâl eden bir kitabın yayımlanmasının engellenmesi için bu yola gidilebilir. Taraflar bu yola

⁶⁰⁸ Douence/Azavant, s. 386.

⁶⁰⁹ Douence/Azavant, s. Safar/Rushe, s. 14.

⁶¹⁰ Guinchard/Varinard/Debard, s. 1120; Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard, s. 708; Héraud/Maurin, s. 127; ENP, **Rencontres européennes**, s. 117.

⁶¹¹ Régoli, s. 210; Safar/Rushe, s. 11.

⁶¹² Guinchard/Varinard/Debard, s. 1120.

⁶¹³ Lacroix Andrivet-Guinchard, **Droit et pratique**, s. 68.

huissier de justice vasıtasıyla başvurabilirler⁶¹⁴ ve icra görevlisi *référé* prosedürünün işleyeceği mahkemede taraf temsilcisi olarak yer alabilir. Başvuruyu yalnız yapan veya avukatıyla yapan kişiler ise her hâlde karşı tarafa tebligat için icra görevlisine başvurmalıdır (45-2592 sayılı KHK m. 1/I). Hükümün icrası da ancak icra görevlisinden istenebilecektir (45-2592 sayılı KHK m. 1/I). Bu prosedürde de icra görevlisi temel bir rol üstelenmektedir.

Bazı yargı mercileri önünde icra görevlisine tanınan yetkilerin sosyolojik ve pratik açıklamaları vardır. Örneğin hasılat kiralarna ilişkin uyuşmazlıklarda görevli mahkeme, icra görevlilerinin taraf temsilcisi olarak yer alabileceği yargı mercilerindendir. Bunun sebebi ise hasılat kiralarnın kırsal bölgelerde yaygın olması ve bu bölgelerde yaşayan yegane adalet yardımcısının *huissier de justice* olmasıdır⁶¹⁵. Keza icra görevlisi özellikle kırsal kesimlerde halka en yakın Bakanlık yetkilisi olması itibarıyla zilyetliğe ilişkin uyuşmazlıklarda da davacı adına dava açmaya yetkilidir⁶¹⁶.

5. Hukukî Danışmanlık

Huissier de justice, kanunen hukukî danışmanlık vermeye mezun kılınmış kişilerden biridir⁶¹⁷. İcra görevlilerine, hukukî danışmanlık verebilme yetkisinin tanınması yüksek derecede hukuk bilgisine sahip olmalarından kaynaklanır. Hukuk fakültesi mezuniyeti, iki yıllık staj ve sınav sonrasında mesleğe başlayan ve sürekli eğitimlere katılan icra görevlisine bu yetkinin tanınması oldukça doğaldır. Ancak unutulmamalıdır ki hukukî danışmanlık vermeye yetkili asıl meslek grubu avukatlardır. Öyle ki, icra görevlilerinin avukatların tekel hakkını ihlâl eder mahiyette hukukî danışmanlık yapmaları kesin olarak yasaktır⁶¹⁸. *Huissier de justice* yalnızca belirli bazı sahalarda hukukî danışmanlık vererek ilgililerin haklarını

⁶¹⁴ Woopen, s. 10.

⁶¹⁵ **Les huissiers**, s. 506. Sınırlı sayı ilkesi dolayısıyla, her ilde icra görevlileri bulunmakta olup icra görevlileri sadece büyük şehirlerde yoğunlaşmış değildir. Pek tabii ki icra görevlilerine olan ihtiyaçla doğru orantılı olarak büyük şehirlerde daha fazla icra görevlisi vardır ancak bu diğer mesleklerdeki gibi değildir. Örneğin 1999 yılında faal olan yaklaşık 33000 avukatın 15000'i Paris'te faaliyet göstermekteydi. Oysa aynı yılda faal olan 3235 icra görevlisinin yalnızca 151'i Paris'te faaliyet göstermekteydi. Konu ile ilgili detaylı açıklamalar ve grafikler için bkz. Mathieu-Fritz, **Juriste de proximité**, s. 190-191.

⁶¹⁶ **Les huissiers**, s. 505.

⁶¹⁷ Le Fur, N. 3; Safar/Rushe, s. 10; **Les huissiers**, s. 506.

⁶¹⁸ Safar/Rushe, s. 14.

bilmesine ve korumasına yardımcı olur. Genellikle hukukî danışmalık, icra işleriyle ilgili olarak icra görevlisine başvuran küçük çaplı şirketlerce talep edilmektedir⁶¹⁹.

6. Miras Hukukuna İlişkin Geçici Hukukî Koruma Önlemleri

İcra görevlileri Fransız Medenî Kanunu'nun m. 1304 vd. maddelerinin öngördüğü şartlar çerçevesinde, mirasın açılmasından sonra geçici hukukî himaye tedbirlerini de icra eder⁶²⁰. Söz konusu tedbirlerin alınması için ilgililer öncelikle mirasın açıldığı yerdeki asliye hukuk mahkemesine başvururlar. Hâkimin kararı üzerine icra görevlisi mal veya haklarla ilgili defter tutma ve mühürleme gibi tedbirlerden uygun olanını alır.

B. Maddî Hukuka İlişkin Görevler

1. İpotek Tescil Sürecini Yürütme

İpotek, alacaklıya alacağını borçlunun veya ipotek veren üçüncü kişinin taşınmaz malı üzerinden almasını temin eden sınırlı bir aynî haktır ve kredi sisteminde çok önemli ve emin bir teminat vasıtasıdır. Ancak ipotek de teknik bir mesele olup, işin uzmanları tarafından tesis edilmesi daha güvenlidir. İşte alacaklılar ipotek tescil sürecini yürütmek üzere bir icra görevlisi ile de anlaşabilirler. Bu hâlde icra görevlisi gerekli formaliteleri yerine getirerek ipoteğin mevzuata uygun şekilde tescilini temin eder.

2. Resmî Şekle Tâbi Olmayan Sözleşmeleri Hazırlama

Huissier de justice, yukarıda açıklandığı üzere hukukî danışmanlık vermeye yetkili olduğu gibi hususî sözleşmeleri (*acte sous seing privé, private agreements*) de hazırlamaya mezdur⁶²¹. Örneğin adi kiraya, konut ve çatılı işyeri kirasına, hasılat kirasına ilişkin sözleşmeleri, borç tanınmasına ilişkin sözleşmeleri, şirket sözleşmelerini hazırlayabilir. Kendisine tanınan bu yetki icra görevlisinin iktisadî hayata katılımını sağlar⁶²². Ancak, hemen belirtilmelidir ki 56-222 sayılı Kararname

⁶¹⁹ Bénard, s. 363.

⁶²⁰ Detaylı bilgi için bkz. <http://www.huissiersdeparis.com/laposition-des-scelles-par-lhuissier-de-justice-a-louverture-dune-succession/>, Erişim Tarihi: 20.11.2016. Ayrıca bkz. Guinchard/Varinard/Debard, s. 1121; Mourre-Schreiber, s. 228.

⁶²¹ **Les huissiers**, s. 505. Safar/Rushe, s. 10. Hususî sözleşmeler (*acte sous seing privée*) icra görevlisinin kamu görevlisi olarak hareket etmeden hazırladığı sözleşmelerdir. Bu nedenle sözü edilen sözleşmeler resmî senetlerde aranan şekil şartına tabi değildirler.

⁶²² **Les huissiers**, s. 505 vd.; Safar/Rushe, s. 10.

m. 21 uyarınca icra görevlileri hazırladıkları sözleşmelerle ilgili müzakerelere katılamazlar.

İcra görevlileri alacağın temlikine ilişkin sözleşmelerde de aktif rol almaktadırlar. Özellikle alacaklının alacağını faktoring şirketlerine devretmesine sık rastlanmakta olup taraflar temlik sözleşmesini *huissier de justice* nezdinde yapmakta ve böylece temlik de *huissier de justice* tarafından borçluya bildirilmektedir⁶²³.

İcra görevlilerinin kırsal bölgelerde yaşayan yegane adalet yardımcısı olduğunu belirtmiştik. Bir başka deyişle bu bölgelerde halka en yakın adalet yardımcısı icra görevlisidir⁶²⁴. Bu nedenle tarımla uğraşan yerlerde yaygın olan ve *warrant* olarak adlandırılan rehin hakkı sözleşmeleri de icra görevlileri tarafından yapılmaktadır⁶²⁵.

İcra görevlileri aile hukukuna ilişkin olarak da çeşitli faaliyetler yerine getirmektedir. Fransa'da yaygın olan ve *PACS (pacte civil de solidarité)* olarak bilinen hayat ortaklığı sözleşmesinin akdinden evvel tarafların mallarının envanterlerinin tutumu icra görevlisince gerçekleştirilebilir. Keza, hayat ortaklığı sözleşmesini icra görevlisi kaleme alabilir.

3. Kira İlişkilerinde Fesih Bildirimlerini Yapmak

İcra görevlileri kira sözleşmelerinde kiracı veya kiraya veren adına fesih bildirimleri yapmaya da yetkilidir. Fesih bildirimlerine ilişkin mevzuatın karmaşık olması nedeniyle hukuka uygun bir fesih bildirimini yapabilmek ve ilgililerin hak kayıplarının önüne geçmek için icra görevlisine başvurulduğu ifade edilmektedir⁶²⁶. İcra görevlisi vasıtasıyla fesih bildirimlerini yapmak ticari kira, hasılat kirası ve bazı konut kiralarda zorunludur. Ancak meselenin teknik olması nedeniyle tüm kira sözleşmelerinde fesih bildirimlerinin icra görevlisi vasıtasıyla yerine getirilmesi önerilmektedir⁶²⁷. İcra görevlilerinin kira hukukuna ilişkin işlemleri bundan ibaret değildir. Kira sözleşmelerinin ve bu sözleşmelere ek sözleşmelerin hazırlanmasında, kira bedelinin uyarlanması da icra görevlilerinden yardım alınabilir⁶²⁸. Keza kira

⁶²³ **Les huissiers**, s. 505.

⁶²⁴ İcra görevlisi, hak arayanlara ve günlük hayattaki adaletle en yakın konumda olan hukuk pratiyenidir (Chardon, s. 109).

⁶²⁵ **Les huissiers**, s. 509.

⁶²⁶ **Les huissiers**, s. 505; CNHJ, **Dossier**, s. 9. Zira icra görevlisi bir mükemmeliyet örneğidir (Deharo, s. 2).

⁶²⁷ **Les huissiers**, s. 506.

⁶²⁸ **Les huissiers**, s. 507.

bedelinin ödenmemesi hâlinde kira bedelinin tahsili amacıyla başvurulacak kişi icra görevlisidir.

Daha önce de belirttiğimiz gibi, bazı kira sözleşmelerine kiralanan yerin durumunu gösteren bir raporun eklenmesi gerekir. İcra görevlileri bu raporları tarafsız biçimde hazırlayarak kiralanan yerin durumunu tevsik ederler.

Sözleşmenin herhangi bir şekilde sona ermesi üzerine mahkemece verilen karara uygun şekilde kiralananın tahliyesi gerektiğinde de yukarıda incelenen aslî fonksiyon (icra prosedürünü yürütme fonksiyonu) çerçevesinde tahliye icra görevlisince gerçekleştirilecektir. Ancak burada temel icra hukuku ilkelerine uyulmalı ve insan onuru zedelenmemelidir⁶²⁹.

III. İKİNCİL MAHİYETTE FAALİYETLER

A. Genel Olarak

İcra görevlilerinin ana faaliyetleri yukarıda incelenmiştir. Ancak icra görevlilerinin faaliyetleri ana faaliyetlerle sınırlı değildir. İcra görevlileri birer serbest çalışan olmaları itibarıyla ofislerine yeni gelir kaynakları yaratmak maksadıyla ana faaliyet alanları dışında da hizmetler vermektedirler. İkincil mahiyette faaliyetler, ofis yönetiminde iktisadî dengenin sağlanması gerekliliği ile meşrulaştırılabilir. İkincil mahiyetteki faaliyetler genellikle ana faaliyetlerden elde edilen gelirin düşük olduğu ofislerce yapılmaktadır⁶³⁰.

B. İkincil Mahiyette İcra Edilebilecek Faaliyet Türleri

45-2592 sayılı KHK ile ikincil faaliyetlerin listesi ve bu faaliyetleri yapmaya yetkili olacakların taşınması gereken niteliklerin bir kararnameyle belirleneceği öngörülmüştür (45-2592 sayılı KHK m.1/IV). Buna uygun olarak 56-222 sayılı Kararnameyle gerekli düzenlemeler yapılmıştı. Hâlihazırda ikincil faaliyetlerin dayanağı 23 Eylül 2011 tarih ve 2011-1173 sayılı Kararname ile değiştirilen 56-222 sayılı Kararname m. 20 olup, bu faaliyetler özel hükümler saklı kalmak kaydıyla sigorta acenteliği, gayrimenkul yönetimi, sözleşmesel (iradî) ve adlî

⁶²⁹ Özkes, **İlkeler**, s. 111 vd.

⁶³⁰ Safar/Rushe, s. 11. İkincil faaliyetlere cevaz verilmesi ise İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki yeniden inşa hareketinin bir neticesidir (Bénard, s. 364).

arabuluculuktur⁶³¹. İcra görevlileri, bu ikincil mahiyetteki sahalarda işlem yapıp yapmamakta veya ikincil faaliyet sahalarının yalnızca bir kısmında faaliyette bulunmakta serbesttirler⁶³². Ancak şu da önemle belirtilmelidir ki, hükümdeki sayım tahdidi olup icra görevlileri başkaca bir yan faaliyet icra edemezler⁶³³. İcra edilebilecek ikinci faaliyetlerin sayılması da yine mesleğin kamusal niteliğinin bir gereği olup ikincil faaliyetler sebebiyle icra görevlilerinin asıl faaliyetlerini aksatmalarının ve bağımsızlıklarını kaybetmelerinin önüne geçilmesi amaçlanmıştır⁶³⁴.

Bununla birlikte, ikincil faaliyetler için ofisin bulunduğu yerin bağlı bulunduğu istinaf mahkemesi başsavcısının ve bölge meslek odasının bilgilendirilmesi gerekir. Yine ikincil mahiyetteki faaliyetler (aksesuar faaliyetler) bu sayılan otoritelerin denetimi altında gerçekleştirilir ve bu faaliyetler için verilen izin 56-222 sayılı Kararname m. 23 uyarınca bazı hâllerde geri alınabilir. İznin geri alınabileceği hâller, ikincil faaliyetin, aslî faaliyetlerin yerine getirilmesini engellemesi veya ikincil faaliyetler hakkında gerekçeli ve makûl şikâyetlerin ulaşması hâlleridir. Bu durumda cumhuriyet başsavcısı icra görevlisinden konu ile ilgili savunma alır, bölge meslek odasından gerekçeli görüş talep eder ve gereken kararı verir.

İcra görevlisi gerçekleştireceği ikincil faaliyetlerde “icra görevlisi” unvanını kullanamaz⁶³⁵. Çünkü, ikincil faaliyetler kamusal sahaya ilişkin değildir. Bu bölümde evvela arabuluculuk faaliyeti incelenecek daha sonra sigorta acenteliği ve gayrimenkul yönetimine ilişkin açıklamalar yapılacaktır.

⁶³¹ Guinchard/Varinard/Debard, açık artırma yetkililerinin bulunmadığı yerlerde mankullerin iradî açık artırma yoluyla satabilme yetkisini de ikincil faaliyetler arasında saymıştır (s. 1121). Ancak söz konusu faaliyet ikincil faaliyetlere ilişkin olan 56-222 sayılı Kararname m. 20’de değil asıl faaliyetlere ilişkin olan 45-2592 sayılı KHK m. 1’de sayıldığından bu faaliyeti ikincil faaliyetler arasında değil yukarıda aslî faaliyetler arasında incelemek uygun bulunmuştur.

⁶³² Le Fur, N. 11. Özbek, ikincil faaliyetleri; kayyımlik, sigorta komisyonculuğu ve bazı tasarruf kurumlarının yönetimi gibi faaliyetler olarak ifade etmiştir (Özbek, **İlâmlı İcra**, s. 265). Ancak ikincil faaliyetleri düzenleyen 56-222 sayılı KHK m. 20’de kayyımlik değil arabuluculuk (*médiation*) sayılmıştır. Öte yandan Macron Yasası ile kayyımlik bir ikincil faaliyet değil, tekel hakkına sahip olunmayan aslî faaliyet olarak düzenlenmiştir (Bkz. aşa. §2, V, B ve dn. 659). Şu da belirtilmelidir ki faaliyetlerin sayımından sonra “gibi” ifadesinin kullanılması da isabetli değildir. Çünkü bu faaliyetler 56-222 sayılı KHK m. 20/I’de sınırlı sayıda gösterilmiştir (Douence/Azavant, s. 386).

⁶³³ Douence/Azavant, s. 386.

⁶³⁴ Douence/Azavant, s. 386.

⁶³⁵ Douence/Azavant, s. 386. Ayrıca bkz. Bénard, s. 364.

1. Arabuluculuk

Sözleşmesel veya yargısal arabuluculuk faaliyetleri ikincil mahiyetteki önemli bir faaliyettir. Arabulucu, taraflar arasındaki müzakerelerin sürdürülmesini sağlayarak uyuşmazlığın mahkemeye intikal etmeden sonlandırılmasına hizmet eder⁶³⁶. Söz konusu faaliyet mahkemelerin iş yükünü azaltması itibarıyla yargının kalitesini arttırmakla kalmayıp uyuşmazlıkların dostça ve kazan-kazan kuralına⁶³⁷ uygun çözümlenmesine hizmet etmesi sebebiyle uzlaşma kültürünü geliştirir. Arabuluculuk konusunda da küçük alacakların tahsilindekine benzer bir çevrimiçi platform kurulmuştur. Söz konusu platform özellikle tüketici uyuşmazlıklarında etkindir⁶³⁸.

2. Sigorta Acenteliği ve Gayrimenkul Yönetimi

Gayrimenkul yönetimi icra görevlilerinin ifa ettiği en önemli ikincil faaliyettir ve bu faaliyet gayrimenkul yöneticilerinin az olduğu küçük veya orta büyüklükteki şehirlerde önemlidir. İcra görevlilerinin bu faaliyet bakımından tercih edilmesinin sebepleri aslında açıktır. Bunların ilki icra görevlilerinin yüksek hukuk bilgisine sahip profesyoneller olması, bir diğeri ise verdikleri zarar sebebiyle meslek odasının da sorumlu olmasıdır⁶³⁹. Faal icra görevlilerinin yaklaşık yüzde onu gayrimenkul yönetimiyle ilgilenmektedir, sigorta acenteliğiyle uğraşan icra görevlisi ise neredeyse yoktur⁶⁴⁰.

IV. İCRA GÖREVLİSİNİN YER BAKIMINDAN YETKİSİ

Yer bakımından yetki icra görevlileri bakımından en hassas konulardan biridir. Çünkü icra edilmekte olan bir serbest meslektir ve getirisi de alınan işin sayısı ve hacmiyle orantılıdır. Alınacak işin sayısı ise yer bakımından yetkiyle doğru orantılıdır. İşte bu nedenle yer bakımından yetki meselesi mesleğin başlangıcından bu yana meslek mensupları arası uyuşmazlıklara neden olmuştur. İcra görevlileri

⁶³⁶ Özekes, **Pekcanitez Usûl**, C. III, s. 2814 vd.; Pekcanitez/Atalay/Özekes, **Ders Kitabı**, s. 669 vd.; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz, **Usûl**, s. 756; İlhan E. Postacıoğlu/Sümer Altay, **Medenî Usûl Hukuku Dersleri**, 7. Bası, İstanbul 2015, s. 1056-1057. Ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa Serdar Özbek, **Alternatif Uyuşmazlık Çözümü**, Cilt II, Ankara 2016, s. 1177 vd.; Melis Taşpolat Tuğsavul, **Türk Hukukunda Arabuluculuk**, Ankara 2012, s. 26 vd. Ayrıca bkz. **Les huissiers**, s. 507.

⁶³⁷ Özekes, **Pekcanitez Usûl**, C. III, s. 2823; Pekcanitez/Atalay/Özekes, **Ders Kitabı**, s. 674.

⁶³⁸ Sannino, s. 1; Sannino/Vayr, s. 4.

⁶³⁹ **Les huissiers**, s. 505.

⁶⁴⁰ ENP, **Rencontres européennes**, s. 117.

daha fazla gelir elde etmek için başka icra görevlilerinin yetkili oldukları sahalara girmeye çalışmışlardır⁶⁴¹.

45-2592 sayılı KHK m. 3'e dayanılarak hazırlanan 29.02.1956 tarih ve 56-222 sayılı Kararname m. 5'in ilk hâli uyarınca icra görevlileri bulundukları yerin bağlı bulunduğu sulh mahkemesinin yargı çevresiyle sınırlı işlem yapabilmekteydi⁶⁴². İcra görevlileri bağlı bulundukları istinaf mahkemesi cumhuriyet başsavcısının kararıyla görev yaptıkları yerin bağlı bulunduğu asliye hukuk mahkemesinin yargı çevresinde bulunan diğer sulh mahkemelerinin yargı çevresinde görev yapabilmekteydi⁶⁴³. Bu sistemde sınırlı sayı ilkesinin işlevsel hâle geldiği söylenebilir.

Ancak yetkiye ilişkin bu kural daha sonra 11 Mayıs 2007 tarihli ve 2007-813 sayılı Kararname ile değiştirilmiştir. 1 Ocak 2009'dan 31 Aralık 2016 tarihine kadar geçerli olan yetki kurallarına göre icra görevlileri ofislerinin bulunduğu yerdeki asliye hukuk mahkemesinin yargı çevresinde işlem yapmaya yetkilidirler. Görüldüğü üzere bu düzenleme ile yetki çevresi genişletilmiş ve sınırlı sayı ilkesinin etkisi azaltılmış, daha liberal ve daha rekabetçi bir sisteme geçilmiştir. Doktrinde de yer bakımından yetkinin sulh mahkemesine göre değil, asliye mahkemesine göre belirlenmesinin rekabeti artırmak suretiyle adalet sisteminin kullanıcıları bakımından bir kazanım olduğu ifade edilmiştir⁶⁴⁴. Asliye hukuk mahkemesinin yargı çevresinde faaliyet gösteren tek bir icra görevlisinin bulunması hâlinde, istinaf mahkemesi birinci başkanı tarafından başka bir yargı çevresinde faaliyet gösteren bir icra görevlisine KHK m.1/I ve 1/II'de sayılan işlemleri gerçekleştirmek hususunda izin verilebileceği öngörülmüştür (56-222 sayılı Kararname değişik m. 6/I). Burada coğrafi yakınlık ölçütü de gözetilerek tarafların menfaatlerine en uygun olacak şekilde bir görevlendirme yapılması bir başka deyişle tarafların masraflarını en az artıracak komşu icra görevlisinin yetki sahasının genişletilmesi yolunun tercih

⁶⁴¹ Tylinski, C. I, s. 7.

⁶⁴² Catala/Terré, s. 196; Nicod, s. 22; Vincent/Guinhard/Montagnier/Varinard, s. 708; Piédelièvre, s. 64; Miniato, s. 59; Douence/Azavant, s. 385; Couchez/Lagarde, s. 156; Prévault/Vincent, s. 3; Tendler, s. 45; Héraud/Maurin, s. 127; Vinckel, s. 121; Woopen, s. 11; Braconnay/Delamarre, s. 359; Laborde-Lacoste, s. 284.

⁶⁴³ Piédelièvre, s. 64. Yetki sınırları ve yetkili olunan sahanın genişletilmesine ilişkin kararnameler uyuşmazlıklara konu olmuştur. Bu konudaki bir kararnamenin Fransız Danıştay'ından doğrudan yorumunun talep edildiği bir başvuru için bkz. Yann Aguila, **Compétence territoriale des huissiers de justice**, Petites affiches, 14/08/2008, n°163, s. 10 vd.

⁶⁴⁴ Guinhard/Varinard/Debard, s. 1123. Maurin/Brusorio Aillaud/Héraud hatalı biçimde icra görevlisinin yetkisinin sulh mahkemesinin yargı çevresiyle sınırlı olduğunu ifade etmişlerdir (Maurin/Brusorio Aillaud/Héraud, s. 151).

edilmesi gerektiği savunulmuştur⁶⁴⁵. Asliye hukuk mahkemesinin yargı çevresinde hiçbir icra görevlisi faaliyet göstermediği takdirde bu yargı çevresinde yapılması gereken işlemler aynı istinaf mahkemesine bağlı komşu yargı çevrelerindeki icra görevlilerince yapılır (56-222 sayılı Kararname değişik m.6/III). Bu hâlde istinaf mahkemesi başkanının özel bir yetkilendirmesine gerek yoktur, mevzuat gereği otomatik olarak yetki sahası genişletilmiştir⁶⁴⁶.

Kural olarak, borçlunun yerleşim yerinde bulunan icra ofisi veya takip bir eşyaya ilişkinse eşyanın bulunduğu yer icra ofisi yetkilidir. Bu kural, icra görevlisince tebligat, ilâmların icrası ve menkullerin adli veya iradî açık artırmasında geçerlidir⁶⁴⁷. İcra görevlisine bir gerçek kişi veya tüzel kişi tarafından tespit işlemi için başvurulmuşsa tespit işleminde yetkili olan icra ofisi tespitin yapılması gereken yerin bağlı bulunduğu icra ofisidir. Bir mahkeme kararına veya icra edilebilir belgeye konu olmayan alacakların dostane yollarla toplanmasında tüm icra görevlileri yetkilidir. Ancak bu alacak için bir cebrî icra işlemi uygulanmak gerektiğinde bu hâlde yukarıda değinilen yetki kuralı geçerlidir. Yani bu önlemi yalnızca, borçlunun yerleşim yeri veya malın bulunduğu yerdeki icra görevlisi uygulayabilir. Uygulamada alacaklı dosyasını dilediği icra görevlisine vermekte ve alacağın tahsili bakımından cebrî icra işlemleri uygulamak gerektiğinde icra görevlisi meseleyi yetkili icra görevlisine havale etmektedir⁶⁴⁸. Nafaka alacaklarına ilişkin takiplerde ise yetki kuralı tamamen değişik olup yetkili icra görevlisi nafaka alacaklısının yerleşim yerindeki icra görevlisidir. Burada nafaka alacaklısı korunmak istenmiş olup, bu düzenleme sosyal devlet ilkesi çerçevesinde oldukça isabetlidir.

2015 yılında ise Macron Yasası olarak anılan ve Fransız kamuoyunu uzun süre meşgul eden 6 Ağustos 2015 tarihli ve 2015-990 sayılı Yasa'nın 54. maddesi, 1 Ocak 2017 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yetki kaidelerini radikal denecek derecede değiştirmiştir. Yasanın 54. maddesi ile değiştirilen 45-2592 sayılı KHK'nın 3. maddesine göre, icra görevlilerinin alacakların dostane yollarla tahsili, iradî veya cebrî açık artırma prosedürlerinin yürütülmesi, tespit işlemlerinin yapılması, mirasın açılmasından sonra geçici hukukî himaye tedbirlerinin alınması ve ikincil nitelikteki (sigorta aracılığı gibi) faaliyetlerin yerine getirilmesinde yer bakımından yetkileri

⁶⁴⁵ Miniato, s. 60.

⁶⁴⁶ Miniato, s. 60.

⁶⁴⁷ **Les huissiers**, s. 504.

⁶⁴⁸ **Les huissiers**, s. 504.

ulusaldır. Söz konusu faaliyetler bakımından artık sınırlı sayı ilkesinin pek bir anlamı kalmadığı düşünülmektedir. Çünkü her ne kadar belli bir bölgedeki icra görevlisi sayısı kural olarak sabit tutulacaksa da artık diğer yargı çevrelerindeki icra görevlileri de bu sahaya girerek faaliyet gösterebilecektir. Bir başka deyişle yargı çevresi içindeki ofis sayısı değişmeyecekse de bazı faaliyetler bakımından tüm ülkedeki icra görevlileri yetkili hâle gelecektir. Yani, yeni ofis ihdası önemli sınırlamalara tabi tutulacaksa da tüm Fransa'ya şamil yetki kaideleri yoğun bir rekabet yaratarak ilkeyi oldukça yıpratacaktır. İcra görevlisinin tekel hakkının olduğu faaliyetler bakımından da yetki kuralları değiştirilmiş ve ofisin bulunduğu yerin bağlı bulunduğu asliye hukuk mahkemesinin yargı çevresi kuralı yerine istinaf mahkemesinin yargı çevresi kuralı getirilmiştir⁶⁴⁹. Yani bu değişiklikten sonra icra görevlileri ofislerinin bulunduğu yerdeki asliye hukuk mahkemesinin yargı çevresiyle sınırlı kalmayacak ve istinaf mahkemesinin yargı çevresine dâhil olan her yerde faaliyet icra edebileceklerdir. Bir başka deyişle artık herhangi bir ilde gerçekleştirilecek faaliyetlerde yalnızca o ildeki icra görevlileri değil istinaf mahkemesi yargı çevresindeki tüm icra görevlileri yetkilidir. Bu anlamda da sınırlı sayı ilkesinin ciddi derecede etkisizleştirildiği görülmektedir.

Pratikte icra görevlileri bulundukları yargı çevresindeki işlemleri bizzat yapmakta diğer yargı çevrelerinde ise başka icra görevlileriyle anlaşmalar yaparak faaliyetler icra etmektedirler.

İcra görevlilerinin yer bakımından yetkisi adlî teşkilâta ilişkin bir husus olması itibarıyla kamu düzenindendir⁶⁵⁰. İcra görevlisinin özel bir yetkilendirme olmaksızın yetki sahası dışında işlem yapması durumunda bu işlemler kesin hükümsüzdür ve bu aykırılık hâkim tarafından kural olarak⁶⁵¹ re'sen nazara alınır⁶⁵².

Temyiz Mahkemesi nezdinde görevli *huissier audiencier* yalnızca Temyiz Mahkemesi nezdinde görülen uyuşmazlıklarda yetkilidir (56-222 sayılı Kararname m. 9).

⁶⁴⁹ Sannino/Vayr, s. 4. Ayrıca bkz. <https://www.lextenso.fr/lextenso/ud/urn%3ADFF134r2>, Erişim Tarihi: 27.04.2017.

⁶⁵⁰ Piédelièvre, s. 64.

⁶⁵¹ Borca batıklık kapsamındaki işlemlere ilişkin uyuşmazlıklarda konu bakımından yetkisizlik re'sen nazara alınmaz (Miniato, s. 64).

⁶⁵² Piédelièvre, s. 64. Bu ilkenin ortaya konduğu bir karar için bkz. Cour de Cassation, 3. Chambre Civile, n°: 75-11401, T. 20.05.1976 (www.legifrance.gouv.fr)

V. MACRON YASASI'NIN FAALİYETLERİN KAPSAMINA ETKİSİ

Mesleğin tarihî bir dönüm noktası olarak ifade edilen⁶⁵³ Macron Yasası ile icra görevlileri ile açık artırma görevlilerinin *commissaire de justice* (adalet komiseri) adı altında birleştirildiğini daha önce belirtmiştik. Bu çerçevede hazırlanan (1 Temmuz 2022'de yürürlüğe girecek olan) 2 Haziran 2016 tarihli 2016-728 sayılı KHK'nın görevlere ilişkin 1. maddesinde her iki meslek grubunun önceden yerine getirdiği faaliyetler birleştirme suretiyle sayılmakla kalmamış yapılabilecek faaliyetlere yenileri de eklenerek kapsam genişletilmiş ve geçiş düzenlemeleri de yapılarak reformun sancısız olmasına gayret edilmiştir⁶⁵⁴.

A. Geçiş Dönemi

2016-728 sayılı KHK 1 Temmuz 2022'de yürürlüğe girecek ise de bu tarihe kadar çeşitli geçiş düzenlemeleri uygulanacaktır. 2017 yılından itibaren icra görevlisinin aktivitelerini gerçekleştirmek isteyen açık artırma yetkilileri ile açık artırma yetkilisinin görevlerini icra etmek isteyen icra görevlileri belli bir eğitimden geçmek suretiyle bu hakkı kullanabileceklerdir⁶⁵⁵. Yani geçiş döneminde gerekli eğitimleri tamamlamak suretiyle menkullerin açık artırma yoluyla satışındaki ikincil rolün aslî role çevrilmesi mümkün görünmektedir. Ancak hemen vurgulayalım ki, diğer meslek grubuna ait faaliyetlerin gerçekleştirilmesi bu mesleklerin birleştiği şeklinde yorumlanmamalıdır. Zira her iki meslek grubunun birleşmesi 1 Temmuz 2022 tarihinde gerçekleşecek olup geçiş döneminin sonu olan 30 Haziran 2022

⁶⁵³ Öyle ki, Macron Yasası 1945'ten bu yana mesleğe ilişkin olarak yapılan en önemli reformdur (Sannino/Vayr, s. 4 vd.). Macron Yasası'nın uzun bir sürecin sonucu olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Çünkü 1973 yılından itibaren, icra hukukuna ilişkin faaliyetler yerine getiren icra görevlisi, açık artırma görevlisi ve tasfiye görevlisi tek bir çatı altında birleştirilmeye çalışılmış ancak buna ilişkin tasarı yasalasmamıştır (Mathieu-Fritz/Quemin, **Les officiers ministériels**, s. 111). Bu yönelim uzun yıllar sürmüş ve bu konuda çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu bağlamda Darrois Komisyonu'na hazırlanan 8 Nisan 2009 tarihli rapor da Macron Yasası'na giden yolda önemli bir adım olmuştur. Bu raporda icra görevlileri, açık artırma yetkilileri ve tasfiye görevlilerinin tek bir çatı altında birleştirilerek büyük bir hukuk profesyoneli yaratılması önerilmiştir (Miniato, s. 58). Macron Yasası da bu birikimi ve önerileri dikkate almış görünmektedir. Bu birleşme icra görevlilerince olumlu karşılanmıştır (Sannino, s. 3; Jonathan Vayr, **Les huissiers de justice regardent vers l'avenir avec optimisme**, Petites affiches, 02/02/2017, n° 024, s. 4). Ancak adli açık artırma görevlileri bu birleşmeye karşı daha mesafeli görünmektedirler. Zira bu tasarıda meslek mensuplarının görüşlerinin dikkate alınmadığı ifade edilmekte ve farklı uzmanlıklar gerektiren faaliyetlerin biraraya toplanmasına da çekinceyle yaklaşılmaktadır. Bkz. Carlier/Boccara, s. 417.

⁶⁵⁴ Meslek mensuplarının temennisi de, adalet komiserliği mesleğinin ekonomik açıdan çekici olması ve 21. yüzyılın hukukî gereksinimlerini karşılamaya yeterli hukukî imkânlarla donatılmasıydı (Carlier/Boccara, s. 417).

⁶⁵⁵ Sannino, s. 3. Öte yandan, gerekli formasyonu 1 Temmuz 2026'ya kadar tamamlamayan hâlihazırdaki icra görevlileri ile açık artırma yetkilileri bu tarihten itibaren faaliyetlerine devam edemeyeceklerdir (2016-728 sayılı KHK, m. 25/V).

tarihine kadar açık artırma yetkilileri ile icra görevlileri iki ayrı mesleğe mensup kişiler olarak değerlendirilecektir (2016-728 sayılı KHK m. 25/III)⁶⁵⁶.

Bu eğitimden geçerek diğer mesleğe ilişkin faaliyetleri yapma hakkı elde eden meslek mensuplarının unvanlarının sonuna adalet komiserliği formasyonuna sahip olduklarını belirten bir ekleme yapılacaktır (2016-728 sayılı KHK m. 25/III/3). Söz konusu düzenleme, geçişin sancısız olmasını sağlayacak isabetli bir düzenlemedir. Yeni ihdas edilen adalet komiserinin daha geniş bir faaliyet sahası ile iş dünyasına daha entegre bir şekilde çalışması ve kapsamlı bir eğitimle daha donanımlı olması hedeflenmektedir⁶⁵⁷.

B. 1 Temmuz 2022'den Sonraki Durum

1 Temmuz 2022'den itibaren adalet komiserleri açık artırma yetkililerinin yapmakta olduğu faaliyetleri de yerine getirmeye başlayacaklardır. Aynen yürürlükte olan sistemde olduğu gibi faaliyetlerin bir kısmı tekel olarak icra edilecek bir kısım ise diğer mesleklere mensup kişilerle rekabet içerisinde yerine getirilecektir⁶⁵⁸.

Bu çerçevede adalet komiserleri icra faaliyetleri, tebligat, menkullerin açık artırma yoluyla satımı, mirasın açılmasından sonra geçici koruma önlemlerinin uygulanması, duruşmalardaki faaliyetler, çekin ödenmemesi üzerine icra edilebilir belgenin hazırlanması, küçük alacakların tahsili prosedürünün yürütülmesi, kiralananana ilişkin tespit işlemlerinin yapılması (kira ilişkisinin başında ve sonunda), vesayet hesaplarının incelenmesinde mahkeme yazı işleri müdürüne yardımcı olmak gibi faaliyetleri yerine getirebilecektir. Öte yandan, icra görevlileri alacakların dostane yolla tahsili işlemleri, delil tespit işlemleri, sözleşmesel yed-i eminlik ve teknik konularda bilirkişilik yapabileceklerdir. Yine ikincil (tali) mahiyette faaliyetler de yapabileceklerdir (1 Temmuz 2022'de yürürlüğe girecek olan 2016-728 sayılı KHK m. 1).

Macron Yasası ile faaliyetlerin kapsamına ilişkin belki de en önemli değişiklik küllî icraya ilişkindir. Macron Yasası'ndan evvel icra görevlilerinin küllî icra prosedürlerine ilişkin faaliyetleri oldukça sınırlıydı. Fransız Ticaret Kanunu m. L. 621-4 uyarınca ticaret mahkemesi uygun gördüğü takdirde icra görevlilerini de envanter tutulmasıyla görevlendirebiliyordu. İcra görevlilerinin küllî icrada da

⁶⁵⁶ <https://www.lextenso.fr/lextenso/ud/urn%3ADFF134r2>, Erişim Tarihi: 27.04.2017.

⁶⁵⁷ Sannino, s. 3.

⁶⁵⁸ <https://www.lextenso.fr/lextenso/ud/urn%3ADFF134r2>, Erişim Tarihi: 27.04.2017.

faaliyet sahaları genişletilmiştir. Macron Yasası'na dayalı olarak çıkarılan 2 Temmuz 2016 tarih ve 2016-727 sayılı KHK ile Ticaret Kanunu'nda yapılan değişiklikle icra görevlilerini ve açık artırma yetkililerinin belli bir cironun altında ciroya sahip şirketlerin yeniden yapılandırılma ve iflâs tasfiye sürecinde mahkeme tarafından tasfiye memuru ve kayyım sıfatıyla sürekli surette görevlendirilebilmesi öngörülmüştür⁶⁵⁹. Yine bu kişilerin yeniden yapılandırma prosedürlerinde de hâkim yardımcısı olarak vazife alabilmesi düzenlenmiştir. 2016-727 sayılı KHK m. 25 uyarınca bu hüküm 1 Ocak 2017 tarihinde yürürlüğe girmiş olup yürürlüğe girmesinden sonra açılan iflâslar hakkında uygulanacaktır. Doktrinde, tasfiye memurluğunun ve kayyımlığın teknik ve zor bir alan olması sebebiyle konuya uyum sağlanmasına ve icra görevlileriyle açık artırma görevlilerinin bu alanda kendilerini yetiştirmelerine fırsat verdiği için KHK'nın ileri bir tarihte yürürlüğe girmesi olumlu bulunmuştur⁶⁶⁰. Söz konusu düzenlemenin çok daha olumlu bir yönü vardır. 1 Temmuz 2022'den itibaren icra görevlileri ile açık artırma yetkililerinin yerini adalet komiseri alacağından ve adalet komiserinin görevleri arasında küllî icraya ilişkin faaliyetler bulunmakta olduğundan söz konusu düzenleme ile aslında 2022'deki geçişin sancısız olması sağlanacaktır. Ancak şu da belirtilmelidir ki küllî icra prosedürlerinin oldukça farklı ve teknik bir saha olması nedeniyle, bu faaliyetin adalet komiserlerince de icra edilebilmesine imkân tanınmasını çekinceyle karşılayan meslek mensupları vardır⁶⁶¹.

Küllî icra prosedürleri oldukça teknik olduğundan bu imkândan yararlanarak tasfiye memuru veya kayyım olarak çalışmak isteyen icra görevlileri ile açık artırma yetkililerinin sürekli eğitim ve mesleğin üst kuruluşları tarafından ciddi bir kontrole tabi tutulma gibi şartlara riayet etmeleri gerekir⁶⁶².

⁶⁵⁹ Guinchard/Varinard/Debard, s. 1121; Blandine Rolland, **Difficultés des Entreprises**, Procédures-Revue Mensuelle Lexisnexis Jurisclasseur, Yıl: 22, Sayı: 7, s. 27. Daha detaylı bilgi için bkz. Pierre Michelle Le Corre, **Missions de procédures collectives confiées aux huissiers de justice et commissaires-priseurs judiciaire et principe d'égalité des citoyens devant la loi**, http://www.dalloz-actualite.fr/chronique/missions-de-procedures-collectives-confiees-aux-huissiers-de-justice-et-commis-saires-prise#.WHFLi_mLTIV (Erişim Tarihi: 20.02.2017) s. 1. Ayrıca bkz. François-Xavier Lucas, **Commentaire des dispositions de la loi du 6 août 2015 «pour la croissance, l'activité et l'égalité des chances économiques» intéressant le droit des entreprises en difficulté**, Bulletin Joly Entreprises en difficulté, 01/09/2015, n°05, s. 317 vd.

⁶⁶⁰ Rolland, s. 27.

⁶⁶¹ Carlier/Boccaro, s. 417.

⁶⁶² Rolland, s. 28.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

§ 3. İCRA GÖREVLİSİNİN HAKLARI, YÜKÜMLÜLÜKLERİ VE SORUMLULUĞU

I. İCRA GÖREVLİSİNİN HAKLARI

A. İcra Görevlisinin Alacaklıyla Olan İlişkisinden Kaynaklanan Haklar

1. İlişkinin Hukukî Niteliği

İcra görevlisi, alacaklıyla olan ilişkisi bakımından vekil konumundadır⁶⁶³ ve takip için gerekli işlemleri yapmayı üstlenmiştir⁶⁶⁴. Hatta doktrinde “alacaklının icra görevlisi” tabiri kullanılmaktadır⁶⁶⁵. Ancak icra görevlisi bir hukuk profesyoneli olduğuna göre temel hususlar dışındaki konularda ve özellikle işin teknik kısmında müvekkilden talimat almak zorunda değildir⁶⁶⁶. Örneğin, icra görevlisinin takibi sürdürme veya takipten vazgeçme hususunda alacaklı yerine karar vermesi ya da alacaklının izni olmadan borçluya süre vermesi söz konusu değildir. Zira bunlar tasarruf ilkesinin bir sonucu olarak alacaklıya ait yetkililerdir ve işin teknik kısmına değil genel gidişatına ilişkin noktalar⁶⁶⁷.

Bu bağlamda icra görevlileri, alacaklının vekili olarak vekâlet akdi çerçevesinde haklara sahip olup borçlarla yükümlüdürler. İcra görevlileri alacaklının vekili olmaları itibarıyla alacağın takibini gerçekleştirirler⁶⁶⁸. Özel hâller saklı kalmak kaydıyla icra görevlisinin genel vekâlete sahip olduğu ve bu genel vekâlet kapsamında alacaklı adına borçlunun malvarlığı üzerinde tüm hukukî işlemleri

⁶⁶³ Leborgne, s. 159; Mathieu-Fritz, **La resistible integration**, s. 77; Garsonnet/Josserand, s. 10; Spinelli, s. 23; Miniato, s. 62; Fricero, **Les institutions**, s. 173; Prévault/Vincent, s. 3; Tendler, s. 44; Régoli, s. 211; Giudicelli-Delage, s. 112.

⁶⁶⁴ Piédelièvre, s. 66.

⁶⁶⁵ Perrot/Théry, s. 176; Garsonnet/Josserand, s. 10. Hatta Woopen’a göre Fransız icra görevlisi, Alman icra memuruna kıyasla tarafsız bir adalet yardımcısından ziyade alacaklıların uzatılmış koludur (alacaklının borçlu üzerine uzanan koludur). Bkz. Woopen, s. 9.

⁶⁶⁶ Piédelièvre, s. 67. İşin teknik kısmına ilişkin olmayan ve müvekillin tercihlerinin önem arz edeceği meselelerde karar verecek olan müvekkildir (Miniato, s. 62).

⁶⁶⁷ Guinot, **Valeurs**, s. 179-180; Tendler, s. 45.

⁶⁶⁸ Garsonnet/Josserand, s. 10. Oysa hukukumuzda, icra memurları icra takibini devlet adına yürüten ve cebrî icra gücüne sahip memurlar olup alacaklının, borçlunun veya diğer ilgililerin temsilcisi veya vekili değildir (Pekcanitez, **Şikâyet**, s. 16). Ayrıca bkz. Arslan/Tanrıver, s. 222.

gerçekleştirebileceği kabul edilmektedir⁶⁶⁹. İcra görevlilerinin icra faaliyetini usûlüne uygun olarak etkin biçimde gerçekleştirmeleri gerekir. Burada icra faaliyeti idareye bağlı memurlarca değil alacaklının vekili konumundaki icra görevlisi tarafından yerine getirilmekte olup faaliyeti özel kılan da bu husustur⁶⁷⁰.

İcra görevlisiyle yapılacak olan vekâlet akdi, alacaklı tarafından bizzat yapılabileceği gibi alacaklının avukatı tarafından da yapılabilir⁶⁷¹. Fransız İcra Kanunu m. R. 141-1 uyarınca, sözleşme herhangi bir geçerlilik şekline tabi olmayıp alacaklı veya avukatı tarafından icra görevlisine icra edilebilir belgenin teslim edilmesiyle de kurulabilir. İcra edilebilir belgenin teslim edilmesi suretiyle kurulan vekâlet sözleşmesiyle icra görevlisi gerçekleştirilmesi özel yetki gerektiren işlemler⁶⁷² dışındaki tüm işlemleri yapabilir⁶⁷³. İcra edilebilir belgenin icra görevlisine teslimi bazı önemli sonuçlar doğurur. İcra edilebilir belgenin teslim edildiği icra görevlisinin ofisi o takip süresince yapılacak tebligatlarda alacaklının yerleşim yeri olarak kabul edilir. İcra edilebilir belgenin icra görevlisine bırakılmasının bir diğer önemli sonucu, icra görevlisinin o takip çerçevesinde tahsilat yapmaya da yetkili kılındığı anlamına gelmesidir (56-222 sayılı Kararname m. 18). İcra görevlisine yapılan tebligat alacaklıya yapılmış gibi sonuç doğurur ve icra görevlisi tarafından yasal çerçevede yapılan işlemler takip alacaklısını da bağlar⁶⁷⁴. Zira vekil tarafından ve vekâlet ilişkisi kapsamında yapılan işlemler söz konusudur.

Münferit takipler için akdedilen sözleşmelerden başka iş ortaklığı sözleşmesi olarak ifade edilen ve çok fazla sayıda takibi olan büyük alacaklılarla (şirketler, kamusal kuruluşlar, Hazine) akdedilen sözleşmeler vardır⁶⁷⁵. Bu tip sözleşmelerde alacaklı ile icra görevlisi arasındaki ilişki daha sıkı olduğundan, müvekkilin etkisi altında kalmamak ve meslek kurallarına uygun hareket etmek için icra görevlisinin daha fazla çaba sarf etmesi gerekir.

⁶⁶⁹ Leborgne, s. 159.

⁶⁷⁰ Garsonnet/Josserand, s. 12-13.

⁶⁷¹ Piédelièvre, s. 69.

⁶⁷² Örneğin taşınmazın haczi prosedüründe yazılı şekilde verilen özel yetki aranmaktadır (Leborgne, s. 159; Julien/Taormina, s. 100; Prévault/Vincent, s. 3; Laborde-Lacoste, s. 283).

⁶⁷³ Leborgne, s. 159; Couchez/Lebeau, s. 70; Julien/Taormina, s. 100; Prévault/Vincent, s. 3.

⁶⁷⁴ Fricero, Exécution, s. 70.

⁶⁷⁵ Guinot, Valeurs, s. 182-184.

Alacaklı ile icra görevlisi arasındaki vekâlet sözleşmesi, icra görevlisinin azledilmesiyle veya cebrî icra prosedürünün tamamlanmasıyla sona erer⁶⁷⁶.

2. Ücret Hakkı

İcra görevlisi serbest çalışmakta olup ücret mukabilinde iş görür. Yani icra görevlisi Devlet'ten maaş almayıp, yaptığı muameleler sonucunda alacaklı ve borçludan tarifeye göre belirlenen ücretleri tahsil eder⁶⁷⁷. İcra görevlisinin ücret alacağı kanunen korunmuş olup ücreti ödenmediği sürece icra görevlisine alacaklıya ait olan belgeler üzerinde bir hapis hakkı tanınmıştır⁶⁷⁸.

İcra görevlisi başlangıçta alacaklıdan avans alabilecekse de, faaliyetin sonunda bu avans da dâhil olmak üzere icra masrafları borçluya yüklenecektir. Ancak borçludan tahsil edilemeyen ücret (borçlunun ücreti karşılamaya yeterli malı bulunmazsa) alacaklı tarafından ödenecektir. Yine her türlü masrafın borçluya yüklenmesinin mümkün olmadığını belirtmekte fayda vardır. Yapılan işlem, gerekliliği tartışmasız bir işlem ise bu hâlde masrafı takibin sonunda borçludan alınır. Eğer yapılan işlem bu yönde bir zorunluluk barındırmıyorsa masrafı, işlemi talep eden öder⁶⁷⁹. Öte yandan alacakların dostane yollardan tahsili prosedürlerinde ise aksine açıkça bir anlaşma olmadığı sürece, ücreti ödeyecek olan icra görevlisini tevkil eden alacaklıdır.

İcra görevlisinin serbest çalışmakta olup ücret⁶⁸⁰ mukabilinde iş gördüğü ortaya konulmuştur. Bu durum, işin serbest meslek niteliğinin bir sonucudur. Ancak, kamu hizmeti niteliğindeki işlemlerin ücretleri tarife⁶⁸¹ ile belirlenmiş olup ücretin tarifeye uygun olması gerekir. Bu da mesleğin kamusal niteliğinin bir sonucudur⁶⁸² ve mesleği düzenlenmiş bir meslek hâline getiren bir unsurdur. Bir başka ifadeyle, icra görevlileri düzenlenmiş bir meslek icra etmekte olduklarından alacakları ücret de tarife ile belirlenmiştir. İcra görevlilerinin tarifeyi internet sitelerinde ve ofislerinde görülebilir ve okunabilir şekilde ilân etmeleri gerekmektedir. Tarife tabi işlerde

⁶⁷⁶ Piédelièvre, s. 70. Ayrıca bkz. Pascal Puig, **Contrats spéciaux**, 6. Édition, Paris 2015, s. 659-662; Béatrice Bourdelois, **Droit civil: Les contrats spéciaux**, 3. Édition, Paris 2015, s. 115-117.

⁶⁷⁷ Woopen, s. 10.

⁶⁷⁸ Piédelièvre, s. 70.

⁶⁷⁹ Brenner, **Voies**, s. 49.

⁶⁸⁰ İcra görevlisinin ücretine de aynen avukatlarda olduğu gibi *honoraires* denmektedir (Larguier/Conte/Blanchard, s. 39; Mourre-Schreiber, s. 97). Zira bu alelade bir ücret değildir.

⁶⁸¹ Tarifeye ilişkin esaslar Fransız Ticaret Kanunu m. L. 444-1 ilâ L. 444-7; R. 444-1 ilâ R. 444-58 ile A. 444-1 ilâ A. 444-52 hükümlerinde düzenlenmiştir.

⁶⁸² Parisot/Jauffret, s. 61; Taisne, **Institutions juridictionnelles**, s. 109; Larguier/Conte/Blanchard, s. 39; Crémieu, s. 37; Jauffret/Normand, s. 67.

icra görevlilerinin tarifenin üzerinde veya aşağısında ücret almaları yasak olup bu husus bağlı bulundukları savcı tarafından denetlenir ve böyle bir durumda alacaklı ve borçlu mahkemeden ücretin tarifeye uygun hâle getirilmesini isteyebilir⁶⁸³.

Macron Yasası m. 50 ile icra görevlileri dâhil olmak üzere bakanlıkça yetkilendirilen kişilerin tarifelerine ilişkin düzenlemeler yapılmış⁶⁸⁴ ve icra görevlilerinin uyması gereken güncel tarife 28 Şubat 2016 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 26 Şubat 2016 tarihli 2016-230 sayılı Kararname ile belirlenmiştir. Söz konusu düzenleme ile hedeflenen husus, tarifelerin daha adil ve şeffaf şekilde düzenlenerek vatandaşların adalete erişimlerini kolaylaştırmaktır⁶⁸⁵. Tarifeye göre ücret, belli bir sınırın altında olmamak üzere takibe konu alacağın miktarına göre nispi şekilde belirlenmiştir⁶⁸⁶.

İcra görevlisinin tekel olarak icra etmediği faaliyetlerde (örneğin hukuki danışmanlık, resmî şekle tabi olmayan sözleşmelerin hazırlanması, delil tespit tutanakları⁶⁸⁷) ise ücret serbestçe kararlaştırılır. Ücretin serbestçe kararlaştırılması demek icra görevlisinin fahiş bir ücret talep etmesi demek değildir. Tarifeye tabi olmayan işlerin de ücretlerini tespit eden hususlar⁶⁸⁸ vardır. Talep edilen işin türü, zorluk derecesi, aciliyeti, gerektirdiği mesai ve emek ücretin belirlenmesine esas olacak unsurlardır. Pek tabiidir ki icra görevlisinin ünü ve tecrübesi de ücreti etkileyecektir. Yine aynı yargı çevresindeki icra görevlileri ve tekel kapsamının dışında kalan faaliyetler bakımından bu işlerle uğraşan diğer kişilerin arasındaki rekabet de ücreti frenleyen bir unsur olacaktır. Örneğin hukukî danışmanlık faaliyeti bakımından, avukatlık ücret tarifeleri de etkili olacaktır. Yine somut bir örnek verecek olursak, tekel kapsamında olmayan ve tarifeye tabi kılınmamış olan delil tespiti faaliyetinde, Paris’te bulunan icra görevlileri masraflar hariç saatlik 350 Avro

⁶⁸³ Catala/Terré, s. 192.

⁶⁸⁴ Bu düzenlemelerin %2,5 oranında gelir kaybına yol açtığı ifade edilmiştir (Sannino/Vayr, s. 7). Gelir kaybının kırsal bölgedeki icra ofisleri üzerinde ağır sonuçları olacağı ifade edilmektedir (Emmanuelle Bernard, **Réforme des tarifs des huissiers, greffiers et notaires: l’impact sera lourd pour les petites études**, Petites affiches, 04/04/2016, n°67, s. 3). Ayrıca bkz. Guinchard/Varinard/Debard, s. 1122-1123. Adli açık artırma görevlileri de, tarifiedeki değişikliklerin zaten getirisi oldukça azalan mesleği daha da olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir (Carlier/Boccara, s. 417).

⁶⁸⁵ Bernard, s. 3.

⁶⁸⁶ Safar/Rushe, s. 16; CNHJ, **Dossier**, s. 5.

⁶⁸⁷ Mourre-Schreiber, s. 97; CNHJ, **Dossier**, s. 5. Ancak delil tespiti mahiyetinde olmayan ve satım veya kiralamadan evvel sözleşmeye esas olmak üzere taşınmazın durumunu ortaya koyan tutanaklar için tarifeye göre ücret alınır, bu faaliyetler ve bazı başkaca faaliyetler bakımından ücret serbestçe değil tarifeye göre kararlaştırılır (Mourre-Schreiber, s. 100).

⁶⁸⁸ Mourre-Schreiber, s. 98.

civarı bir ücret talep etmektedirler. Hukukî danışmanlık ve sözleşme hazırlanması için ise ücret saatlik 250 Avro civarındır⁶⁸⁹. Pek tabiidir ki ekstra gayret gerektiren hizmetlerde ek ücret alınabilir. Ücretin serbestçe kararlaştırılabileceği faaliyetler bakımından icra görevlisine getirilmiş bir yükümlülük de vardır. İcra görevlisi talep edilen işlemin muhtemel masraflarını veya ücretin hesaplanma esaslarını önceden bildirmeli ve ispat kolaylığı açısından bu bildirimini yaptığına ilişkin yazılı bir beyan almalıdır⁶⁹⁰.

Tarafın adlî yardımdan yararlanıyor olması hâlinde ücrete ilişkin özel düzenlemeler vardır. Örneğin, tarifeye tabi olmayan işler bakımından da belli ve oldukça düşük ücretler saptanmıştır⁶⁹¹. Taraf, kısmî adlî yardımdan faydalaniyorsa bu hâlde de ücretin müzakere edilmesi mümkündür⁶⁹².

Bir mahkeme kararının cibrî icrasında ücretlerin borçludan tahsil edileceğini belirtmiştik. Bunun dışındaki hizmetlerin ücretlerini hizmeti talep eden karşılar. İcra görevlisine bir yargılama esnasında hâkim tarafından başvurulmuşsa ücretin miktarı ile ücreti ödeyecek kişi hâkim tarafından belirlenir⁶⁹³. Tarafın adlî yardımdan yararlanıyor olması hâlinde ücret doğrudan Devlet tarafından ödenir. Yine nafaka alacaklarında da özel bir ücret esası vardır. Burada, nafaka alacaklısından başlangıçta ücret alınmaz, icra görevlisi ücretini daha sonra nafaka borçlusundan tahsil eder.

İcra görevlisi ile taraf arasında ücret, avans ve masraflar konusunda uyuşmazlık çıktığı takdirde bu uyuşmazlık Adlî Teşkilat Kanunu m. L. 211-6 ve Fransız Medenî Usûl Kanunu m. 52 uyarınca dava konusunun değerine göre sulh hukuk veya asliye hukuk mahkemesince çözülür. Yani görev sulh mahkemesi ile asliye mahkemesi arasında dava konusunun değerine göre paylaşılmıştır⁶⁹⁴. Yetkili mahkeme ise Fransız Medenî Usûl Kanunu m. 52 uyarınca icra görevlisinin faaliyetlerini icra etmekte olduğu yer mahkemesidir. Ücret, avans veya masrafa ilişkin uyuşmazlık bir dava ile ilişkili olarak ortaya çıkmışsa bu hâlde ücret uyuşmazlığına da asıl davanın görüldüğü mahkemece bakılır.

⁶⁸⁹ Tarife örneği için bkz. <http://www.adam-huissier-paris.com/huissier-adam-paris/tarifs-huissier-adam.php>, Erişim Tarihi: 25.02.2017.

⁶⁹⁰ Mourre-Schreiber, s. 98-99. Zira bildirimini yaptığını ispat edecek olan icra görevlisidir (Cour de Cassation, 2. Chambre Civile, n°: 02-13.537, T. 08.04.2004 (www.lextenso.fr)).

⁶⁹¹ Mourre-Schreiber, s. 99.

⁶⁹² Mourre-Schreiber, s. 100.

⁶⁹³ Safar/Rushe, s. 16. Ayrıca bkz. CNHJ, **Dossier**, s. 5.

⁶⁹⁴ Serge Guinchard/Frédérique Ferrand/Cécile Chainais, **Procédure civile**, 4. Édition, Paris 2015, s. 188. Sulh hukuk mahkemesi 10.000 Avro'dan küçük uyuşmazlıklara bakacaktır.

3. Avans ve Masraf Talep Etme Hakkı

İcra görevlisi, kendisine teklif edilen işi kabul etmekle yükümlü ise de faaliyete başlamadan evvel, kendisini tevkil eden alacaklıdan faaliyetin gerektirdiği masrafları avans olarak isteyebilir. Kural olarak kendisine avans ödenmediği sürece faaliyete başlama zorunluluğu yoktur.

İcra görevlilerinin gerçekleştirmekte oldukları faaliyet nedeniyle seyahat etmeleri gerekebilir. Bu hâllerde icra görevlileri harcırah hakkına sahiptirler (2016-230 sayılı Kararname m. 18). Ödenecek tutar ise kural olarak birinci sınıf bir tren yolculuğunun kilometre fiyatına endekslidir ve bunun otuz iki katı tutarındadır. Kararnamede gösterilen hâllerde bilet fiyatının tamamı da istenebilmektedir. Söz konusu tutar borçludan tahsil edilecektir. Bu nedenle getirilen otuz iki katlık ücret sınırı, borçluya uzak bir icra görevlisinin seçilmesi suretiyle borçlunun zarara uğratılmasının önüne geçmesi nedeniyle isabetlidir.

B. Meslek Mensubu Olma İtibarıyla Sahip Olunan Haklar

1. Kolluk Yardımı Talep Edebilme Hakkı

İcra görevlileri, bazı cibrî icra muamelelerini gerçekleştirirken borçlunun ve ilgililerin mukavemetiyle karşılaşabilir. Mukavemet hâlinde icra görevlisinin muameleyi yapmaktan vazgeçmesi söz konusu olmayıp işleme devam etmesi gerekir⁶⁹⁵. Zaten faaliyetin cibrî olmasının manası da budur. İşte Fransız İcra Kanunu m. L. 153-2 uyarınca mahkeme kararlarını veya diğer icra edilebilir belgeleri icra eden icra görevlileri gerektiği takdirde (borçlunun muameleyi engellemesi veya direnmesi hâllerinde), kolluk kuvvetlerinin yardımını isteyebilirler⁶⁹⁶ ve böylece polis veya jandarma eşliğinde icra işlemlerini yerine getirirler. Kolluk kuvvetlerinin yardımını isteyebilmenin doğal sonucu ise güç kullanma yasağıdır. İcra görevlisinin kolluk kuvvetlerinin yardımı olmaksızın kendiliğinden güç kullanması yasaktır⁶⁹⁷. Örneğin bir yerel mahkeme kararına konu olduğu üzere icra görevlileri tahliye prosedüründe konutta haksız şekilde oturan kişiyi korkutmak amacıyla köpek kullanamazlar⁶⁹⁸.

⁶⁹⁵ Couchez, s. 60; Miniato, s. 63; Cuche/Vincent, s. 57.

⁶⁹⁶ Miniato, s. 63; Safar/Rushe, s. 8. Kolluk kuvvetlerinin yardımını talep edebilme icra görevlisine bir hak olarak tanınmış olsa da bu konuda bir tekel mevkiinde değildir, bazı durumlarda ve belli şartlara riayet edilerek alacaklı da kolluk kuvveti yardımı talep edebilmektedir (Piédelièvre, s. 73).

⁶⁹⁷ Piédelièvre, s. 75; Leborgne, s. 161; Cuche/Vincent, s. 57; Donnier, s. 51-52.

⁶⁹⁸ Leborgne, s. 161.

Kolluk kuvvetlerinin yardımını talep edebilmek için esasa ilişkin ve usûle ilişkin çeşitli koşulların oluşması gerekir. Esasa ilişkin koşullar, icra edilebilir bir belgenin olması ve kolluk kuvvetlerinin müdahalesi olmaksızın icra imkânsızlığıdır⁶⁹⁹. Demek ki kolluk kuvvetlerinin yardımını talep edebilme icra edilebilir mahiyetteki belgeler bakımından öngörülmüştür. Öte yandan, kolluk kuvvetlerinin yardımını talep hakkı icra görevlisinin konforu amacıyla öngörülmüş olmayıp icra imkânsızlığı olmaksızın keyfî bir biçimde kolluk kuvvetlerinin yardımını talep etmek de mümkün değildir. İcra imkânsızlığı fiilî bir imkânsızlık olmalıdır. Örneğin konuta girilmesi gereken hâllerde borçlunun mukavemeti olursa ya da kapı kilitli olursa fiilî bir imkânsızlığın varlığından söz edebiliriz⁷⁰⁰. Ancak hemen belirtilmelidir ki konuta girilmesine mani hâl, mahkemece çözülmesi gereken bir husus ise, icra görevlisi tutanak düzenleyerek meseleyi icra hâkimine intikal ettirir⁷⁰¹.

Usûle ilişkin koşul ise valilikten kolluk kuvveti yardımı talep etmektir (FİK m. R. 153-1). Kolluk yardımı başvurusunda icra edilebilir belgenin örneğinin verilmesi⁷⁰² ve icra imkânsızlığının ortaya konulması gerekmektedir. İmkânsızlık ortaya konulurken imkânsızlığın aşılabilir niteliği belirtilmeli ve bu bağlamda mukavemeti aşmak için gerekli özenin gösterildiği ortaya konulmalıdır⁷⁰³. Hemen belirtilmelidir ki burada beklenen şey, mukavemete karşı güç kullanmak ve buna rağmen muvaffak olunamazsa kolluk kuvveti yardımı talep etmek değildir. Zira, yukarıda belirtildiği gibi icra görevlisinin kendiliğinden güç kullanması yasaktır. Öte yandan, ortaya çıkan icra zorluğuna ilişkin bu kadar detay verilmesinin amacı da durumun ciddiyetinin ve gereken yardımın mahiyetinin saptanabilmesidir⁷⁰⁴. Valilik, kendisine ulaşan talebin kabulüne veya reddine karar verebilir. Ancak ret kararı gerekçeli olmalıdır (FİK m. R. 153-1) ve cumhuriyet savcısı ile alacaklıya (icra

⁶⁹⁹ Piédelièvre, s. 74-75. Ayrıca bkz. Tyliniski, C. I, s. 55; Malinvaud, s. 517. Doktrinde, kolluk kuvvetlerine başvurunun ağır tehdit, şiddet kullanımı ve başkaldırı gibi istisnai hâllerde gündeme geleceği ifade edilmiştir (Leborgne, s. 140).

⁷⁰⁰ Keza mukavemetin aşılabilir olması gerekmektedir. Zira kolluk kuvveti yardımı talep etme istisnai bir hâl olarak düzenlenmiştir (Piédelièvre, s. 75).

⁷⁰¹ Piédelièvre, s. 75; Leborgne, s. 140. Yine benzer şekilde, özel yerlerde veya kamuya açık hususî yerlerde delil tespiti tarafın muvafakat etmemesi hâlinde ancak hâkimin izniyle mümkündür (Mourre-Schreiber, s. 106-107.)

⁷⁰² Her ne kadar madde metninde icra edilebilir belgenin hüküm fıkrası denmiş olsa da uygulamada yalnızca hüküm fıkrasının sunulmasına itibar edilmediği ve valiliklerce icra edilebilir belgenin tam örneğinin arandığı belirtilmiştir (Piédelièvre, s. 75).

⁷⁰³ Ancak bunun ortaya konmaması kolluk kuvveti yardımı talebinin reddini gerektirmez (Conseil d'État, T. 14.11.2011, n°343908(www.legifrance.gouv.fr)).

⁷⁰⁴ Piédelièvre, s. 75; Leborgne, s. 141.

görevlisi vasıtasıyla) bildirilmelidir. Valilik kendisine ulaşan talep hakkında iki ay içerisinde karar vermelidir. İki aylık sürede herhangi bir yanıt verilmediği takdirde talep zımnen reddedilmiş sayılır. Ancak zımnen ret hâlinde de “reddin gerekçeli olma zorunluluğu” vardır ve zımnen ret süresi geçtikten sonra alacaklı valiliğe başvurarak zımnen reddin gerekçesini isteyebilir. Bu hâlde valilik tarafından bir ay içerisinde gerekçe verilmesi zorunludur, verilmediği takdirde ret kararı usûlsüz sayılır. Hemen belirtilmelidir ki valilik ret kararını her zaman geri alabilir ve kolluk kuvveti yardımı talebini kabul edebilir⁷⁰⁵.

Talep edilen polis yardımını verme, kamu düzenini bozabilecek mahiyette ise talebin reddi isabetlidir. Örneğin, kış aylarında (kış arasında, *trêve hivernale*⁷⁰⁶) tahliye amaçlı kolluk tahsisi kamu düzenini bozucu niteliktedir. Kolluk tahsis edilmesinin kamu düzenini bozacağı hâllerde kolluk kuvveti talebinin reddi uygundur. Eğer bir mahkeme kararının bu nedenle icra edilmemesi söz konusu olaksa bu durumda karar lehine olan taraf Devlet’in kusursuz sorumluluğuna gider ve kolluk yardımı talebini reddeden valiliğe karşı idare mahkemesinde tam yargı davası açar⁷⁰⁷. Ancak kamu düzenini ihlâl edebilecek bir durum olmamasına rağmen kolluk kuvveti yardımı talebi reddedilirse valiliğin bu kararına karşı yetki aşımı sebebine dayalı olarak idare mahkemesinde iptal davası açılabilir⁷⁰⁸. Keza İdarî Yargı Kanunu m. L. 521-2 uyarınca müstacel durumlar için öngörülen acil idarî prosedür de işletilerek karar alınması yolu denenebilir⁷⁰⁹. Bu noktada vurgulayalım ki, Devlet’in icra görevlilerine gerekli desteği verme ve kolluk vasıtasıyla cebrî icra muamelelerinin kolaylık ve güven içinde sürdürülmesini sağlama gibi pozitif bir edim yükümlülüğü vardır (FİK m. L. 153-1) ve bu yükümlülük AİHM tarafından da ortaya konmuştur⁷¹⁰. Söz konusu yükümlülüğün idarî merciler ve kolluk kuvvetleri tarafından yerine getirilmesinin haksız biçimde reddi hâlinde ise devletin sorumluluğu doğar⁷¹¹ ve devlet aleyhine idare mahkemelerinde tam yargı davası

⁷⁰⁵ Piédelièvre, s. 76; Leborgne, s. 142-143.

⁷⁰⁶ Bu dönem her yıl 1 Kasım’dan 31 Mart’a kadardır. Tahliye işlemleri ancak 1 Nisan-31 Ekim arasında yapılabilir. Fransız Danıştayı 2007 öncesinde bu dönemde valiliğe başvurunun dahi yapılamayacağını ifade etmekteyken 2007’de bu görüşünü değiştirmiş ve başvurunun yapılabileceği ancak tahliyenin gerçekleştirilemeyeceğini belirtmiştir (Bu konuda bkz. Piédelièvre, s. 74; Leborgne, s. 141).

⁷⁰⁷ Piédelièvre, s. 77.

⁷⁰⁸ Piédelièvre, s. 77. Ayrıca bkz. Leborgne, s. 143.

⁷⁰⁹ Piédelièvre, s. 77; Leborgne, s. 143.

⁷¹⁰ Couchez, s. 60; Leborgne, s. 138; Isnard/Stoica, s. 114; AİHM, Pini ve diğerleri/Romanya, Başvuru no: 78028/01 ve 78030/01, T. 22.06.2004.

⁷¹¹ Couchez, s. 60; Donnier, s. 52; Leborgne, s. 138. Fransız Danıştayı’nın bu ilkeyi ortaya koyduğu karar 1923 tarihli Couitéas kararıdır. Kararın analizi için bkz. <http://www.conseil-etat.fr/Decisions->

açılabilir⁷¹². Keza kolluk kuvvetlerinin yardımı hâlinde de devletin sorumluluğu gündeme gelebilir. Özellikle kolluk yardımının geç yapılması veya icra işleminin uygulanması sırasında kolluk kuvvetlerinin kusurlu eylemleri ile zarar doğması hâllerinde de devlet sorumludur⁷¹³.

Meskene cebren girilmesi gereken hâllerde, meskene giriş tahliye prosedürü kapsamında gerçekleşiyorsa kolluk kuvveti olmaksızın konuta girilmesi mümkündür, ancak takip kapsamında (haciz amacıyla) meskene giriliyorsa kolluk kuvvetlerinin refakatini istemek ve işlemleri bu kişilerin tanıklığında yapmak zorunludur⁷¹⁴. Ancak her hâlde konuta girilmesine direnilir örneğin kapı açılmazsa kolluk kuvvetlerinin yardımı talep edilebilir.

Son olarak belirtilmelidir ki, icra görevlileri Fransız İcra Kanunu m. L. 122-2 uyarınca gereken hâllerde mahkemeden ve savcıdan gerekli izinlerin verilmesini ve gereken önlemlerin alınmasını isteyebilir.

2. Bilgi ve Belgelere Erişim Hakkı

İcra görevlileri ve alacaklılar bazen borçlunun adresi ve malvarlığı hususunda yeterli bilgiye sahip olmayabilirler. Ancak bu bilgiler olmaksızın faaliyetin devamı mümkün değildir. Zira alacaklı ancak borçlunun malvarlığı değerlerini bilirse uygun takip prosedürünü seçebilir⁷¹⁵. Fransız hukukunda borçlunun malvarlığına ilişkin beyanda bulunma zorunluluğu da yoktur⁷¹⁶. Prosedürün yürütülebilmesi için bu noktada meselenin çözümü gerekmektedir. Her şeyden evvel alacaklı ile ilgili olarak herkesin ulaşabileceği bazı kaynaklar vardır. Tapu sicillerine, kadastral kayıtlara, gemi sicillerine, fikrî-sınâî mülkiyete ilişkin sicillere tüm ilgililerin ulaşması mümkündür, zira bunlar alenî kayıtlardır. Öte yandan alacaklının kimliğiyle ilgili olarak da seçmen kütüğünden veya ticaret sicilinden bilgi edinilebilir⁷¹⁷. Ancak buralardan gelen veriler çoğu zaman borçlunun malvarlığının belirlenmesine yetmez.

Avis-Publications/Decisions/Les-decisions-les-plus-importantes-du-Conseil-d-Etat/30-novembre-1923-Couiteas, Erişim Tarihi: 12.11.2016. AİHM'nin bir kararına konu olayda fuzulî şağilin taşınmazdan çıkarılmasına ilişkin ilâmın 16 yıl boyunca icrasının reddi mülkiyet hakkının ihlâli olarak kabul edilmiş ve Fransa mahkûm edilmiştir (AİHM, Matheus/Fransa, Başvuru no: 62740/00 ve 78030/01, T. 31.03.2005, pr. 57, 59, 68).

⁷¹² Miniato, s. 63; Tendler, s. 47; Leborgne, s. 139-141.

⁷¹³ Piédelièvre, s. 76; Tendler, s. 47.

⁷¹⁴ Nicod, s. 23. Şu da belirtilmelidir ki pratikte kolluk kuvvetlerinin yardımına en çok başvuru prosedür tahliye prosedürüdür (Leborgne, s. 138).

⁷¹⁵ Leborgne, s. 249.

⁷¹⁶ Couchez/Lebeau, s. 70.

⁷¹⁷ Leborgne, s. 252 vd.

Hatta yalnız bu genel vasıtalarla borçlunun adresine dahi ulaşamayabilir. Bu noktada daha etkin bir yolun bulunması gerekmektedir. İşte Fransız İcra Kanunu m. L. 152-1 icra görevlilerine önemli bir hak tanımakta ve icra görevlisine bazı bilgilere doğrudan⁷¹⁸ erişme imkânı vermektedir⁷¹⁹. Buna göre icra görevlisi talep ettiği takdirde, 51-711 sayılı Yasa çerçevesinde gizlilik kapsamındaki bilgi ve belgeler hariç olmak üzere tüm merkezî kamu idareleri, tüm yerel yönetimler ve kamu iktisadî teşebbüsleri; borçlunun adresinin, borçlunun işverenin kim olduğunun ve işverenin adresinin, borçlunun malvarlığının⁷²⁰ ve üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklarının tespiti için gerekli tüm bilgileri vermek zorundadırlar. Keza bankalar ve finans kuruluşları da borçluya ait hesaplara (ortak hesaplar da dâhil olmak üzere) ilişkin bilgileri⁷²¹ vermekle mükelleftirler⁷²². Buradaki kapsama ilişkin sayım sınırlı olup sayılmayan konular bakımından bilgi ve belgelere erişim hakkı mevcut değildir⁷²³. Sözü edilen kurumlar meslek sırrı olduğu gerekçesiyle bu bilgileri vermekten imtina edemezler. Bilgi ve belgelere erişim hakkından yalnızca elinde icra edilebilir belge olan icra görevlileri istifade edebilir⁷²⁴, yani bu hak icra faaliyetine ilişkin olup icra görevlisinin diğer faaliyetlerinde kullanmak üzere bu bilgilere erişimi mümkün değildir.

⁷¹⁸ 22 Aralık 2010 tarihli Béteille Yasası'ndan evvel bilgi ve belgelere erişim doğrudan değil savcı vasıtasıyla idi. Bilgi ve belgelere erişim hakkının kapsam ve metod bakımından tarihsel gelişimi için bkz. Leborgne, s. 154-157. Ayrıca bkz. Fricero, **Exécution**, s. 71; Guinot, **Valeurs**, s. 180-182. Ayrıca bkz. Özbek, **İlâmlı İcra**, s. 265). Doğrudan erişim hakkının tanınmasının icra faaliyetlerini kolaylaştırmasını sağlaması itibarıyla olumlu olduğu belirtilmiştir. Ancak kamu kurumları ile devlet kontrolündeki kuruluşların cevap verme sürelerinin düzenlenerek yeni sistemin etkinleştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Couchez/Lebeau, s. 70).

⁷¹⁹ Piédelièvre, s. 67. Başlangıçta yalnızca nafaka alacakları bakımından etkin bir erişim hakkı tanınmışken daha sonra kapsam genişletilmiştir (Leborgne, s. 153-154).

⁷²⁰ Bu bağlamda borçluya ait taşınmazlar ile motorlu kara taşıtları örnek verilebilir (Couchez/Lebeau, s. 71; Fricero, **Exécution**, s. 71).

⁷²¹ Bilgi alma hakkı kapsamında hesabın bakiyesi öğrenilemez. Hesap bakiyesi yalnızca üçüncü kişideki alacağın haczi prosedürü veya ihtiyatî haciz prosedürü işletilirse öğrenilebilecektir (Couchez/Lebeau, s. 71). Söz konusu düzenleme, borçlular bakımından önemli ve yerinde bir güvence sağlamaktadır. Zira bilgilere erişim hakkı bağlamında hesabın bakiyesinin öğrenilmesine imkân tanınması aşırı ve orantısız olurdu. Mevcut düzenleme ile alacaklı bilgilere erişim hakkı çerçevesinde cebri icra uygulanacak banka hesabını kolaylıkla belirleyebilecek ve bu şekilde alacaklı korunmuş olacaktır. Öte yandan hesaba haciz uygulanmadıkça hesap bakiyesi öğrenilemeyecek ve bu şekilde borçluya ilişkin kişisel bilgiler korunmuş olacaktır. Söz konusu düzenleme her iki tarafın menfaatlerini telif etmektedir.

⁷²² Fransa'da FICOPA (*Fichier national des comptes bancaires et assimilés*, Banka Hesapları Ulusal Arşivi) adında Ekonomi Bakanlığı'nca banka hesaplarının toplu kaydının tutulduğu bir sistem vardır. İcra görevlileri hesap detaylarına ulaşmak için bankalara başvurmadan evvel bu merkezî sistemden borçluya ait hesapların bulunduğu yerleri tespit edebilmektedir. FICOPA'dan bilgi alınabilmesi için icra edilebilir belgenin sunulması gerekmektedir FICOPA'nın bilgi vermeyi reddetmesi hâlinde icra görevlisi cumhuriyet savcılığına başvurur (Fricero, **Exécution**, s. 71).

⁷²³ Couchez/Lebeau, s. 71; Fricero, **Exécution**, s. 71.

⁷²⁴ Couchez/Lebeau, s. 70; Fricero, **Exécution**, s. 70.

Serbest meslek esasları çerçevesinde görev icra eden ve alacaklının vekili olan icra görevlisinin, kişisel bilgilere ve banka hesaplarına doğrudan erişiminin kişisel hakları ihlâl edip etmeyeceği sorusu gündeme gelebilir. Bu sorunun cevabı da Fransız sisteminin özel yapısında gizlidir. Serbest meslek esaslarına göre çalışsa da, icra görevlisi kamu gücü kullanarak kamusal faaliyet yerine getiren bir kamu görevlisidir ve bu bağlamda kamu kurumları ile finans kuruluşlarının söz konusu bilgileri paylaşabileceği ölçüde güvenilirdir⁷²⁵. Zira bilgi ve belgelere erişim hakkı çok önemli bir hak olup icra faaliyetinin etkin bir biçimde yerine getirilebilmesi için olmazsa olmazdır. İcra görevlisinin bu bilgilere sahip olmadan icra faaliyetini gerçekleştirmesi pek mümkün olmazdı⁷²⁶. Böyle olunca da icra edilebilir belgenin fiilen icrası mümkün olmayacağından veya çok zor olacağından kıymeti azalırdı⁷²⁷. Yani bilgi ve belgelere erişim hakkı, aslında bir zaruretin sonucudur. Ancak bu zaruretin, AİHS m. 8 ile güvence altına alınmış olan özel hayata saygı hakkının ihlâlini hangi ölçüye kadar meşrulaştıracağı da cevaplanmaya muhtaçtır. Acaba hedefteki kişinin borçlu olması ve bilgiye erişenin kamu gücüyle donatılmış olması her türlü ihlâli meşrulaştırır mı? Soruya olumsuz şekilde cevap verilmesi gerekmektedir. Bilgilere erişimin sınırı vardır ve bu sınırın tespitinde kullanılacak ilke Fransız Temyiz Mahkemesi tarafından, düzenlenmiş bir başka meslek olan özel dedektiflerin faaliyetlerine ilişkin bir kararda ortaya konmuştur⁷²⁸. Karısına nafaka vermek istemeyen bir koca özel dedektifle anlaşarak karısının hayatını ve özellikle başka biriyle evlilik dışı ilişkisi olup olmadığını tespit maksadıyla takip ettirmiştir. Yerel mahkeme müdahaleyle amaçlanan hususun tarafların gerçek maddî durumlarının ortaya konması olduğundan bahisle müdahaleyi uygun bulmuştur. Temyiz Mahkemesi ise konuyla ilişkin kararında ilkeyi ortaya koyarak özel hayata yönelik keyfî müdahalelerin hukuka aykırı olduğunu belirtmiştir. Temyiz Mahkemesi'ne göre nafaka davasında kullanılmak üzere maddî durumun ortaya konması maksadıyla birinin aylar boyunca takip edilmesi olayında özel hayatın gizliliği ihlâl edilmiştir, çünkü özel hayata müdahalenin boyutu (aylarca takip) ulaşılmak istenen maksada göre (nafaka davası için delil) orantısızdır. İşte icra

⁷²⁵ Leborgne, s. 156-157.

⁷²⁶ Doktrinde borçlu hakkında bilgi toplama faaliyeti sürecin kalbi olarak ifade edilmiştir (Fricero, **Exécution**, s. 70). Zira borçlunun ve işverenin yerleşim yerine, borçlunun malvarlığı unsurlarına ve bunların durumuna ilişkin bilgilerin yetersizliği icra faaliyetinin önünde büyük bir engel olabilirdi (Couchez/Lebeau, s. 70).

⁷²⁷ Leborgne, s. 156-157.

⁷²⁸ Cour de Cassation, 2. Chambre Civile, n°: 02-19.886; T. 3.6.2004 (www.lexisnexis.com). Ayrıca bkz. Couchez/Lebeau, s. 70. Bu sınır “yalnızca gerektiği kadar bilginin yalnızca amaç için kullanımı ve daha sonra kullanılmaması” şeklinde öz biçimde ifade edilmiştir (Guinot, **Valeurs**, s. 181).

görevlisinin bilgi ve belgelere erişim hakkını değerlendirirken, müdahale ile amaç arasındaki ilişki incelenmeli ve amaç müdahaleyi meşrulaştıracak boyutta ise bilgi ve belgeye ulaşılmasına cevaz verilmelidir. Bir profesyonel olan ve kamu görevi yerine getiren icra görevlisi, bilgi ve belgelere erişim hakkını menfaatleri gözetme yükümlülüğü çerçevesinde kullanmalıdır. Hakkın kullanımına ilişkin uyuşmazlık olması hâlinde hâkim somut durumu değerlendirerek uyuşmazlık hakkında bir karar verecektir. Ancak kanaatimizce bu tartışmanın en azından çerçevesi mevzuatla halledilmiştir. Çünkü mevzuat zaten icra görevlisinin kimden neleri isteyebileceğini sınırlı olarak saymıştır. Zaten yukarıda sıralanan bilgi ve belgeler dışındakilere erişim mümkün değildir⁷²⁹. Peki bu içtihatla ortaya konan ilke hangi durumda işe yarayacaktır, yoksa icra görevlileri bakımından pratik olarak uygulanamayacak bir ilkeyle mi karşı karşıyayız? Sorunun ikinci kısmının cevabı hayırdır, o hâlde ilk kısmının cevabını vermek gerekecektir. Söz konusu ilke, icra görevlilerinin kendilerine tanınan saha içinde de uymaları gereken bir ilkedir. Bir başka deyişle icra görevlisi kendisine tanınan bilgi ve belgelere erişim hakkını da borçluyu en az rencide edecek şekilde ölçülü biçimde kullanmalı, tabiri caizse “bilgi ve belgeye erişimde tertip” kuralına⁷³⁰ uymalıdır.

Öte yandan, icra görevlisine verilen bilgilerin ciddi ölçüde korunduğu da bir gerçektir. Zira, bilgi ve belgelere erişim hakkının karşısında aşağıda incelenecek olan sır saklama yükümlülüğü vardır ve elde edilen bilgiler yalnızca icra faaliyeti bakımından gerekli olduğu ölçüde kullanılabilmekte olup ihlâl ağır şekilde yaptırıma tabi tutulmuştur. Hatta bu bilgi ve belgelerin daha sonra başka bir icra edilebilir belgenin icrası sırasında kullanılması mümkün değildir⁷³¹.

3. Krediden İstifade Hakkı

Meslek örgütlerinde üyelerin ihtiyacı için kredi imkânlarına sık rastlanmaktadır. Bu nedenle üyelerin çeşitli ihtiyaçları için kredi sandıkları

⁷²⁹ Couchez/Lebeau, s. 71.

⁷³⁰ Bu ifadeye doktrinde rastlanmamış olup yalnızca meseleyi “hacizde tertip” ilkesini çağrıştırmak suretiyle somutlaştırmak maksadıyla yer verilmiştir. Zira burada da kanunla çizilen sınırlar ve bu sınırlar içerisinde riayet edilmesi gereken kurallar vardır. Fransız hukukunda bu ilkenin; yalnızca gerektiği kadar bilginin yalnızca amaç için kullanımı ve daha sonra kullanılmaması şeklinde ifade edildiğini belirtmiştik.

⁷³¹ Leborgne, s. 157; Couchez/Lebeau, s. 71.

kurulmuştur⁷³². Kredi sandıkları 45-2592 sayılı KHK m. 9 bis ile kurulmuş olup 2016-728 sayılı KHK ile adalet komiseri için de muhafaza edilmiştir.

Ulusal Meslek Odası bünyesindeki Kredi Servisi (*Service Caisse de Prêts*) icra görevlisi adaylarına ve icra görevlilerine kredi imkânı sunmaktadır. Krediyeye ihtiyaç duyulabilecek ilk dönem staj eğitim dönemi olup, stajyerler eğitimleri sırasında sandıktan kredi kullanabilirler. İcra görevlileri icra ofisinin devralınması hâlinde veya icra görevlisi şirketinin ortağı olunması hâlinde kredi kullanabilmektedir. Bu hâllerde kredi özel önem arz etmektedir, çünkü genellikle yüksek olan bu devir bedelinin kredi olmaksızın elde edilmesi mümkün değildir.

Meslek mensuplarına veya adaylara bu şekilde maddî destek sağlanması mesleğe ilginin artmasına, meslek mensuplarının daha iyi yetişmesine, mesleğin sürekliliğinin sağlanmasına ve dolayısıyla hizmet kalitesini artırmaya faydalı olacaktır. Keza meslek içi birlik ve dayanışmanın sağlanmasına da imkân verecektir.

Kredi sandığının gelirleri faal icra görevlilerinden sağlanmaktadır. Kredinin mesleğin sürekliliğini sağlamak amacıyla kullanılması dolayısıyla kamu yararına dönük olması faal icra görevlilerinden sandık için katılım paylarının alınmasını meşrulaştırmaya yeterlidir. Burada mesleğin devamı için meslek mensupları arasında bir dayanışma söz konusudur.

4. Sosyal Güvenlik Hakkı

İcra görevlilerinin emeklilikleri, 19 Temmuz 1948 tarihli ve 48-1179 sayılı Kararname ile kurulan Bakanlık Görevlileri ve Kamu Görevlileri Yaşlılık Sigortası Sandığı (*Caisse d'assurance vieillesse des officiers ministeriels et des officiers publics, CAVOM*) bünyesinde organize edilmiştir. Söz konusu sandık, Ekonomi Bakanlığı ile Sağlık ve Sosyal İşler Bakanlığı'nın otoritesi altında organize olmuştur. Yaşlılık Sigortası Sandığı'nın amacı hak sahibi veya emekli meslek mensuplarının sosyal durumlarını iyileştirmek⁷³³ ve bu kişilere sosyal sigortaların temelindeki kuşaklararası dayanışma ilkesi çerçevesinde öngörülebilir ve kaliteli bir gelecek sağlamaktır.

⁷³² Vincent/Guinchard/Montagnier/Varinard, s. 708.

⁷³³ **Les huissiers**, s. 628.

İcra görevlilerinin yanında çalışan kâtipler ile diğer personel için de tamamlayıcı bir emeklilik sistemi vardır. Sistem, İcra Görevlilerine Bağlı Çalışan Kâtipler ve Diğer İşçiler İçin Tamamlayıcı Emeklilik Sistemi (*Caisse de retraite complémentaire des clerks et employés des huissiers de justice, CARCO*) olarak bilinmekte olup Sosyal Güvenlik Yasası'nın L. 932-24 maddesinden kaynaklanan bir zorunluluktur. Tamamlayıcı emeklilik rejimi, işkolunun toplu iş sözleşmesiyle şekillenmiştir⁷³⁴.

II. İCRA GÖREVLİSİNİN AYRICALIKLARI

A. Halefini Tayin Etme

Fransız hukukunda icra görevlilerinin kendilerinden sonra ofislerini idare edecek kişiyi seçme hakları vardır. Çünkü karşılığında ciddi bir bedel ödenerek alınan ofislerin imtiyaz sahibinin mamelekine dâhil olduğu kabul edilmekte olup ofisin belli bir bedel karşılığında veya bedelsiz olarak başka birine devredilmesi de hukuken caiz görülmüştür. Bu konuyu yukarıda tetkik etmiş olduğumuzdan oraya atıf yapmakla yetiniyoruz⁷³⁵.

B. Bilgi ve Belgelere Doğrudan Erişim

İcra görevlileri ve alacaklılar bazen borçlunun adresi ve malvarlığı hususunda yeterli bilgiye sahip olmayabilirler. Ancak bu bilgiler olmaksızın faaliyetin devamı mümkün değildir. Zira alacaklı ancak borçlunun malvarlığı değerlerini bilirse uygun takip prosedürünü seçebilir⁷³⁶. Fransız hukukunda borçlunun malvarlığına ilişkin beyanda bulunma zorunluluğu da olmadığından faaliyetin gerçekleştirilmesi ve alacaklının hakkına ve sistemden beklediği hukukî korunmaya kavuşması amacıyla borçlunun mal varlığına ilişkin bazı kayıtlara doğrudan erişim imkânı tanınmıştır. Söz konusu imkânın kapsamı, gerekçeleri ve sakıncaları biraz yukarıda detaylı incelendiğinden oraya atıf yapmakla iktifa ediyoruz⁷³⁷.

⁷³⁴ **Les huissiers**, s. 630.

⁷³⁵ Bkz. yuk. §1, II, A; §1, II, C; §1, IV, A, 1.

⁷³⁶ Leborgne, s. 249.

⁷³⁷ Bkz. yuk. §3, I, B, 2.

C. Özel Hukukî Koruma

Cebrî icra faaliyeti sıklıkla insan ilişkilerinin fazlaca gerildiği⁷³⁸ bir faaliyettir. Zira kişiye rızası hilafına bir işlem uygulanmaktadır ve aleyhine icra işlemi uygulanan kişi icra görevlilerine hukuka aykırı psikolojik, fiziksel veya sözlü saldırılar yapmaya yönelebilmektedir⁷³⁹. Ancak icra görevlileri keyfî hareket eden kişiler değil, devlet tarafından verilen yetkiyle donatılan ve kamu gücünü kullanarak kamu görevi yerine getiren kişilerdir. İcra görevlileri icra ettikleri mesleğin önemi ve “kamu görevlisi” olmalarının gereği özel bir hukukî korumaya tabidirler⁷⁴⁰. İcra görevlilerine karşı vazifelerini yerine getirirken işlenen suçlar normal bir vatandaşa karşı işlenen suçlardan daha ağır yaptırımlara bağlanmıştır⁷⁴¹. Çünkü icra görevlileri devleti (ve özellikle devletin egemenliğini) temsil eden bir mevkidedirler. Doktrinde icra görevlilerinin ifa ettikleri görevin hukuk devletinin bir koşulu olması nedeniyle faaliyetlerini kolaylıkla icra edebilmelerinin sağlanmasının AİHM’nin de mesleğe ilişkin olarak tasdik ettiği genel bir ilke olduğu ifade edilmiştir⁷⁴².

İcra görevlilerine tanınan özel hukukî koruma görevlinin şahsından ziyade mesleğin bütününe korunmasını hedeflemektedir⁷⁴³. Ancak icra görevlisine karşı işlenen suçlar sebebiyle açılan ceza davalarına bölge meslek odasının katılımı (müdahalesi) kabul görmemektedir⁷⁴⁴.

⁷³⁸ İnsanların rızası hilafına mallarına el konmakta, özel hayatlarına müdahale edilebilmektedir. Kirayı ödeyemeyen kiracı zorla tahliye edilmektedir. Bağırışlar ve gözyaşlarının icra görevlisinin üzücü rutini olduğu ifade edilmiştir (Olivier Laouenan/David Epailly, **La protection pénale de l’huissier de justice dans le cadre de son ministère**, Petites Affiches, 08/01/2002, n°6, N. 1).

⁷³⁹ Laouenan/Epailly, §I, A, 1, N. 8; Renaut, N. 42 vd.

⁷⁴⁰ Hatta icra görevlileri diğer kamu görevlilerine nazaran daha sıkı korunmaktadırlar (Laouenan/Epailly, §I, A, N. 7). Şu da belirtilmelidir ki tüm kamu görevlilerine bir koruma sağlanmış olsa da bu koruma pratikte en çok icra görevlileri bakımından gündeme gelmektedir (Vincent/Guincharde/Montagnier/Varinard, s. 708). Özel hukukî koruma da tarihsel arka plana sahiptir. 13 ve 14. yüzyıllarda Yüksek Mahkeme *huissier*’leri *committimus*tan istifade etmekteydi. Bu çerçevede yerel mahkemelerce değil doğrudan Yüksek Mahkeme tarafından yargılanmaktaydılar (Guinot, **Valeurs**, s. 67). İcra görevlisinin öldürülmesi sebebiyle Beaujeu senyörüne uygulanan yaptırımlara yukarıda değinilmişti (Bkz. yuk. §1, I, B). Benzer durum 1405 yılında da yaşanmıştır. İcra görevlisine ödeme yapmayı reddeden Paris tahsildarı hapis cezasına ve ağır para cezasına çarptırılmıştır (Guinot, **Valeurs**, s. 67).

⁷⁴¹ Prévault/Vincent, s. 3. Safar/Rushe, s. 13; Laborde-Lacoste, s. 284. İcra görevlisini yakasından yakalayarak tokat atmaya çalışan kişiye Fransız Ceza Kanunu m. 222-13 çerçevesinde kamu görevlisine saldırı suçundan ceza verilmiştir (Cour de Cassation, Chambre Criminelle, n°: 96-84116, T. 28.04.1997 (www.lextenso.fr)).

⁷⁴² Payan, **La perspective**, s. 188.

⁷⁴³ İcra görevlilerinin korunmasına ilişkin olarak “Devlet ajanının korunması” ve “kamusal faaliyetin korunması” şeklinde iki teori vardır. Bu konuda bkz. Laouenan/Epailly, N. 3.

⁷⁴⁴ İcra görevlilerine karşı açılan davalara ise bölge meslek odalarının katılımına (müdahaleye) cevaz verilmektedir (Laouenan/Epailly, N. 4).

Özel hukukî koruma, yalnızca mesleğin icrası sırasındaki saldırılar bakımından uygulama alanı bulur⁷⁴⁵. Bu nedenle faaliyetin icrasının kapsamı ortaya konmalıdır. Doktrinde, mahkeme nezdinde görev ifa ederken yahut tebligat veya cebrî icra faaliyeti için bireylerin evine gidildiğinde uğranılan saldırıların bu kapsamda olacağı ifade edilmiştir⁷⁴⁶.

İcra görevlisine karşı işlenen saldırı suçunda, suçun maddî unsuru icra görevlisine fiziksel, sözlü veya psikolojik bir saldırı yapılmasıdır. Manevî unsur ise kasttır. Ancak özel kast aranmamaktadır, yani failin belirli bir saikle hareket etmesi gerekmemektedir. Suçun kamu görevlisine karşı işlenmesi ise bazı suçlar bakımından ağırlaştırıcı bir hâl teşkil etmektedir (FCK m. 222-8 vd. hükümler)⁷⁴⁷.

İcra faaliyeti ile ilgili olması açısından Fransız Ceza Kanunu m. 433-6 ve devamı maddelerde düzenlenen başkaldırı suçu da önemlidir. Burada icra görevlisine fizikî bir saldırı uygulanmamakla beraber ona karşı direnilmekte ve görevini yerine getirmesine izin verilmemektedir⁷⁴⁸. Örneğin icra görevlisinin icra mahalline girişi kapının kilitlenmesi suretiyle engellenmektedir. Başkaldırı suçunun yaptırımını Fransız Ceza Kanunu m. 433-7’de bir yıl hapis ve 15000 Avro para cezası olarak düzenlenmiştir.

Yine kamu görevlilerine hakaret de Fransız Ceza Kanunu’nda özel olarak düzenlenmiştir. Buna göre, icra görevlilerine hakaretin yaptırımını altı ay hapis ve 7500 Avro para cezasıdır (FCK m. 433-5/II). Yine icra görevlilerinin tehdit edilmesi de daha ağır yaptırımlara tabi kılınmıştır (FCK m. 433-3 ve m. 433-5).

III. İCRA GÖREVLİSİNİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

A. Vekâlet Sözleşmesinden Kaynaklanan Yükümlülükler

Taraflar arasındaki ilişkiye Fransız Medeni Kanunu’nun vekâlet akdine ilişkin XIII.’i Başlık hükümleri uygulanır ve icra görevlisi vekâlet akdi çerçevesinde çeşitli borç ve yükümlülükler altındadır⁷⁴⁹. Bu bağlamda icra görevlisi, alacağın tahsili amacıyla cebrî icra muamelelerini dürüstçe, özenli ve etkin biçimde gerçekleştirmeli

⁷⁴⁵ Laouenan/Epailly, §1, A.

⁷⁴⁶ Vincent/Guinard/Montagnier/Varinard, s. 709.

⁷⁴⁷ Laouenan/Epailly, §I, A, 2, N. 10 vd.

⁷⁴⁸ Laouenan/Epailly, § I, B, N. 1.

⁷⁴⁹ Piédelièvre, s. 69; Alexandre Mathieu-Fritz, **Les mutations de la profession d’huissier de justice depuis les années 1970**, Sociologie du travail, 48 (2006), s. 56. Ayrıca bkz. Puig, s. 646 vd.; Bourdelois, s. 114 vd.; Daniel Mainguy, **Contrats spéciaux**, 10. Édition, Paris 2016, s. 612 vd.

ve faaliyet sonucu elde edilen parayı mevzuata uygun şekilde alacaklıya ulaştırmalıdır.

1. Dürüst Davranma Yükümlülüğü

İcra görevlilerinin müvekkillerine karşı dürüst olmaları gerekmektedir. Dürüstlük vekâlet akdinin bir gereğidir. Dürüst davranma objektif bir biçimde faaliyet gösterme ile beraber icra görevlisi ile müvekkil arasındaki ilişkinin kurucu unsuru olan güveni ortaya çıkarır⁷⁵⁰. Bu bağlamda icra görevlilerinin müvekkillerinin çıkarlarını korumaları gerekir⁷⁵¹. Ancak şüphesiz ki bu koruma, faaliyetin kamusal niteliğinin cevaz verdiği ölçüde olmalıdır.

2. Bilgilendirme ve Tavsiyede Bulunma Yükümlülüğü

İcra görevlisinin vekâlet akdi çerçevesindeki önemli bir yükümlülüğü bilgilendirme ve tavsiyede bulunma yükümlülüğüdür⁷⁵². Söz konusu yükümlülük yalnızca vekâlet akdinin değil aynı zamanda tekel olarak faaliyette bulunmanın da bir gereğidir⁷⁵³. Bir profesyonel olan icra görevlisi icra prosedürüne ilişkin olarak müvekkiline gerekli tüm bilgileri objektif bir şekilde vermeli ve tavsiyelerde bulunmalıdır. Bu bağlamda, kendisinden talep edilen takip yolunun etkili olup olmayacağı hususunda müvekkilini aydınlatmalı, yapılacak işlemlerin mahiyeti ile hukukî sonuçları konusunda müvekkilini bilgilendirmelidir⁷⁵⁴. Bu yükümlülük, müvekkilin profesyonel olması hâlinde de geçerlidir⁷⁵⁵.

Bilgilendirme yükümlülüğünün yerine getirilmesi için, yapılan bildirimlerin dürüst, açık ve somut olaya uygun olması gerekir. Genel ifadelerle ve karışık biçimde verilen bilgiler icra görevlisinin sorumluluğunu gerektirir⁷⁵⁶.

Müvekkilin bilgilendirildiği ve kendisine gerekli tavsiyelerde bulunulduğu hususu uyuşmazlık hâlinde icra görevlisince ispat edilmelidir⁷⁵⁷.

⁷⁵⁰ Guinot, **Valeurs**, s. 73-77.

⁷⁵¹ Puig, s. 649.

⁷⁵² Tyliniski, C. I, s. 27 vd.

⁷⁵³ Julien/Taormina, s. 100.

⁷⁵⁴ Tyliniski, C. I, s. 32 vd.; Piédelièvre, s. 69; Julien/Taormina, s. 101; Miniato, s. 62; Tendler, s. 45; Puig, s. 648.

⁷⁵⁵ Fransız Temyiz Mahkemesi, müvekkilin mevduat bankası olduğu bir uyuşmazlıkta da icra görevlisinin bu yükümlülüğü tam anlamıyla yerine getirmesi gerektiğine hükmetmiştir (Cour de Cassation, 1. Chambre Civile, n°: 389, 09-12.824; T. 8.4.2010 (www.lexisnexis.com))

⁷⁵⁶ Tyliniski, C. I, s. 43-46.

⁷⁵⁷ Piédelièvre, s. 69. Bu esasa vurgu yapılan bir karar için bkz. Cour de Cassation, 2. Chambre Civile, n°: 04-17.514, T. 28.06.2006 (www.lexisnexis.com). Bu ispat kuralı hukukumuzda da belli

3. Özenli Davranma Yükümlülüğü

İcra görevlisi özenli davranma yükümlülüğü altında olup alacağın tahsili için kanunun cevaz verdiği ölçüde gerekli her işlemi yapmalı, muamelelerin hızlı bir biçimde başarıyla sonuçlanması için en uygun tedbirleri almalı⁷⁵⁸ ve yine mevzuata uygun olarak hızlı bir biçimde alacaklıya ödemeyi gerçekleştirmelidir. Burada icra görevlisinin borçlunun menfaatlerini de gözetmekle yükümlü olduğu ihmal edilmemelidir. Bu kapsamda icra edilebilir belge olarak teslim alınan belgenin başvuru tarihi itibarıyla bu mahiyette olup olmadığı re'sen incelenmelidir⁷⁵⁹.

Özenli davranma yükümlülüğü icra edilebilir belgenin icra görevlisine bırakıldığı andan başlar ve takibin sonuçlanmasına kadar sürer. Öyle ki icra görevlisi alacaklının da kabulüyle en uygun icra yöntemini seçmekle mükelleftir. Öte yandan yapacağı tüm icra muamelelerinde en uygun tedbirleri almakla mükelleftir.

İcra görevlisinin gerekli özeni göstermemesi ve gereksiz yahut geçersiz muameleler yapması hâlinde bunların gerektirdiği masrafı kendisi üstlenir, bu masrafı taraflar üzerine bırakması mümkün değildir (FMUK m. 650). Aynı kural biraz daha genişletilerek ve tüm adalet yardımcılarına teşmil edilerek Fransız Medenî Usûl Kanunu m. 698'de de tekrar edilmiştir. Buna göre yersiz duruşmaya, usûl işlemine veya icra işlemine sebep veren adalet yardımcısı bunun giderinden sorumludur.

4. Sadakat ve Sır Saklama Yükümlülüğü

İcra görevlileri sıkı gizlilik kurallarına tabidirler ve bu kuralların ihlâli hâlinde disiplin yaptırımları ve cezaî yaptırımlarla karşı karşıya kalırlar⁷⁶⁰. Sır saklama yükümlülüğüne uyulup uyulmaması, mesleğin temelini teşkil eden güveni doğrudan etkilemektedir⁷⁶¹.

profesyoneller bakımından kabul edilmiştir. Örneğin sigorta sözleşmesinde sigorta ettirenin aydınlatıldığı sigortacı tarafından ispat edilmelidir (TTK m. 1423/2).

⁷⁵⁸ Miniato, s. 62-63; Tendler, s. 45; Tylinski, C. I, s. 51 vd.

⁷⁵⁹ Cour de Cassation, 1. Chambre Civile, n°: 12-25.511, 546, T. 13.05.2014 (www.lexisnexis.com); Cour de Cassation, 1. Chambre Civile, n°: 14-29.776, T. 28.09.2016 (www.lextenso.fr).

⁷⁶⁰ Safar/Rushe, s. 14.

⁷⁶¹ Guinot, **Valeurs**, s. 73-74.

İcra takibinin sona ermesi durumunda, icra görevlisinin kendisine teslim edilmiş olan belgeleri alacaklıya iade etmesi gerekir⁷⁶². Ancak icra görevlisi, ücreti ve masrafları ödenene kadar bu belgeler üzerinde hapis hakkına sahiptir.

Sır saklama yükümlülüğünün kapsamı oldukça geniş olup takip çerçevesinde vakıf olunan tüm hususlar bu kapsamdadır⁷⁶³. İcra görevlisi sıkı bir biçimde bu yükümlülüğe riayet etmelidir. Ancak idare tarafından, özellikle vergiye ilişkin hususlarda mevzuata uygun olarak alacaklıya ilişkin talep edilen bilgilerin icra görevlisi tarafından verilmesi gerekir. Mevzuata uygun şekilde ve mevzuatın cevaz verdiği çerçevede talep edilen bilgiler, meslek sırrı olduğu gerekçesiyle saklanamaz⁷⁶⁴.

5. Hesap Verme Yükümlülüğü

İcra görevlileri vekâlet akdi çerçevesinde vekili olarak hareket ettikleri alacaklıya karşı hesap verme yükümlülüğü altındadırlar (Fransız Medenî Kanunu m. 1993). Bu bağlamda yapılan masrafların şeffaf biçimde ortaya konması ve işlerin gidişatıyla ilgili olarak gerekli bilgilerin verilmesi gerekir. Hesap verme yükümlülüğünün hem faaliyetin icrası esnasında hem de faaliyet tamamlandıktan sonra yerine getirilmesi gerekmektedir⁷⁶⁵. Yine bu bağlamda, alacaklı tarafından icra görevlisine tevdi edilen belgelerin iadesi gerekmektedir.

B. Mesleğin Kamusal Niteliğinden Kaynaklanan Yükümlülükler

1. Genel Olarak

İcra görevlileri kamusal bir faaliyet yerine getiren ve bakanlıkça yetkilendirilen kişilerdir. O hâlde icra görevlilerinin tabi oldukları yükümlülüklerin vekâlet akdiyle sınırlı kalması düşünülemez. Bu kişiler statüleri icabı da çeşitli yükümlülükler altındadırlar. İcra görevlilerinin vekâlet akdinden kaynaklanmayan bu yükümlülükleri, inceleme kolaylığı açısından; borçluya ilişkin olanlar, faaliyete ilişkin olanlar ve profesyonel statü gereği tabi olunan diğer yükümlülükler olmak üzere üç alt başlıkta incelemek mümkündür.

⁷⁶² Piédelièvre, s. 70.

⁷⁶³ Guinot, **Valeurs**, s. 145 vd.

⁷⁶⁴ Guinot, **Valeurs**, s. 147-148.

⁷⁶⁵ Puig, s. 652-653. Ayrıca bkz. Bourdelois, s. 114.

2. Borçluyla İlgili Yükümlülükler

İcra görevlisinin borçlunun da menfaatlerini olabildiğince koruması gerekmektedir. Borçlunun haklarının ihlâlî hâlinde icra görevlisi, bir Bakanlık yetkilisi olması (ve kamu gücünü kullanması) nedeniyle sorumlu olur⁷⁶⁶. Cebrî icra faaliyeti, borçlunun haklarına ciddi bir müdahaleyi de barındırdığından her aşamada borçlu ile icra görevlisinin karşı karşıya gelmesi mümkündür. Keza alacaklının yasaklamaması hâlinde icra görevlisi ile borçlunun bir ödeme planı üzerinde mutabık kalmak üzere görüşmeleri de olasıdır⁷⁶⁷.

İcra görevlisi ile borçlu arasındaki sosyal ilişki ilginç bir yapıya sahiptir⁷⁶⁸. Çünkü bu ilişki alacaklının vekili olan ve asıl amacı alacağı mümkün olduğunca çabuk ve tam biçimde tahsil etmek olan icra görevlisi ile malvarlığına müdahale edilecek olan borçlu arasında kurulmaktadır. Hatta bu ilişki, “işin sosyal dramının”⁷⁶⁹ bir örneği olarak değerlendirilmektedir⁷⁷⁰. Şu da belirtilmelidir ki, icra görevlisi ile borçlunun sosyal bağlamda ilişkisi, borçlunun ödeme kabiliyetine ve ödeme niyetine, her iki tarafın iletişim tarzlarına göre oldukça farklılık gösterebilir⁷⁷¹.

a. Bilgilendirme Yükümlülüğü

İcra görevlilerinin, icra edilebilir belgelerin icrası sırasında her iki tarafı bilgilendirme ve her iki tarafa tavsiyede bulunma yükümlülükleri vardır. Her ne kadar amaç, alacağın tahsilini sağlamak olsa da cebrî icra faaliyetinin hassas ve kamusal niteliği borçlunun da korunmasını ve aydınlatılmasını gerektirir. Zira icra görevlisi Devlet’in güvenine mazhar olan ve Devlet’in kendisine tevdi ettiği kamu gücünü kullanan bir kimsedir ve bu çerçevede icra muameleleriyle ilgili olan herkesi

⁷⁶⁶ Leborgne, s. 159.

⁷⁶⁷ Mathieu-Fritz, **La competence**, s. 184-185.

⁷⁶⁸ Mathieu-Fritz, **La competence**, s. 183.

⁷⁶⁹ İşin sosyal dramı, bir taraf için hayati önemde olan bir meselenin profesyonel taraf için bir rutinden ibaret olmasını ifade etmek için kullanılmıştır. Yani bir ilişkiye, ilişkinin taraflarının gözünden bakılmaktadır ve tarafların algıları arasında uçurumlar bulunmaktadır. Örneğin, bir doktora öğrencisi için doktora tezi akademik hayatının dönüm noktası iken tez danışmanı açısından belki de sadece yönetilen yirminci çalışmadır. Keza kalp ameliyatı hasta bakımından son derece kritik bir önemdeyken operatör için belki de o gün yapması gereken dördüncü operasyondur. Bu örnekler için ve kavram hakkında detaylı bilgi için bkz. Everett Hughes, **Le drame social du travail**, in Actes de la recherche en sciences sociales. Vol. 115, décembre 1996: Les nouvelles formes de domination dans le travail (2), s. 94 vd.

⁷⁷⁰ Mathieu-Fritz, **La competence**, s. 183.

⁷⁷¹ Mathieu-Fritz, **La competence**, s. 183-184.

bilgilendirmekle mükelleftir⁷⁷² ve icra faaliyetinin usûlüne uygun yapıp yapılmadığı cumhuriyet savcılarınca da kontrol edilmektedir⁷⁷³.

İcra görevlisinin borçluyu bilgilendirme yükümlülüğü mevzuattan kaynaklanmakta olup yollanacak icra emrinde borçluya yönelik açıklamaların (bu bağlamda hak ve yükümlülüklerin) ve icra emrine karşı başvurulacak hukukî çarelerin ortaya konması gerekir⁷⁷⁴. Söz konusu açıklamaların okunabilir mahiyette olması ve icabında icra görevlisi tarafından sözlü olarak yinelenmesi gerekmektedir⁷⁷⁵. Örneğin, Fransız İcra Kanunu m. R. 221-15 uyarınca, haciz esnasında hazır bulunan borçluya daha önceden yapılan hacizleri açıklaması gerektiği bildirilir ve R221-17 uyarınca haczedilen ve uhdesinde bırakılan malların üzerinde tasarruf edemeyeceği hususu ile bundan sonraki hacizlerde bu haczin uygulandığını beyan etmesi gerektiği hususu ihtar edilir. Yine cebrî icra önlemlerinin sona ermesi için yapabilecekleri hususunda da borçlunun bilgilendirilmesi gerekir⁷⁷⁶. Bu bağlamda icra görevlisinin m. R. 221-32 uyarınca dostane satış yolunun tercih edilebileceğini hatırlatması gerekir. Zira bu şekilde malın cebrî icra yoluyla satışına gerek kalmaz ve malın doğrudan satışına geçilir. Keza alacaklıya ödeme yapmak suretiyle cebrî icraya son verebileceği hususunda da borçlunun bilgilendirilmesi gerekir.

Bilgilendirme yükümlülüğü borçlunun malını elinde bulunduran üçüncü kişiler bakımından da geçerli olup icra görevlisi bu kişilere de işlemin mahiyetiyle beraber olası riskleri ve imkânları açıklamalıdır⁷⁷⁷.

b. Borçlunun Menfaatlerini Gözetme Yükümlülüğü

Cebrî icra faaliyeti yargılamanın tamamlayıcı bir parçası olup adil yargılanma hakkının cari olduğu bir sahadır⁷⁷⁸. İcra görevlisi alacaklının vekili de olsa Devlet adına icra ettiği cebrî icra faaliyetinde her iki tarafın menfaatini gözetmeli⁷⁷⁹, alacaklı ile borçlu arasında silahların eşitliği ilkesine riayet etmelidir. İcra görevlisi tarafsız

⁷⁷² Dujardin, **Les huissiers**, s. 119.

⁷⁷³ Tendler, s. 38, s. 47; Leborgne, s. 145. Fransız icra görevlilerinin Adalet Bakanlığı, hâkimler, meslek örgütleri ve savcılar tarafından dört koldan kontrol edildiği belirtilmiştir (CEPEJ, s. 282).

⁷⁷⁴ Spinelli, s. 25; Piédelièvre, s. 68; Miniato, s. 62; Fricero, **Exécution**, s. 70; Tendler, s. 45; Donnier, s. 50.

⁷⁷⁵ Piédelièvre, s. 68.

⁷⁷⁶ Fricero, **Exécution**, s. 70.

⁷⁷⁷ Piédelièvre, s. 68.

⁷⁷⁸ Fricero, **L'éthique**, s. 7; Guinot, **Valeurs**, s. 175.

⁷⁷⁹ Doktrinde kendisine verilen vekâletten bağımsız bir meslekî etikten bahsedilmektedir (Leborgne, s. 160). Ayrıca bkz. Fricero, **Exécution**, s. 70.

hareket etmeli, cebrî icra işlemlerini tarafsız olarak uygulamalı⁷⁸⁰, müvekkil alacaklının menfaatlerini merkeze alarak kamu görevlisi perspektifini yitirmemeli yani müvekkilci olmamalıdır⁷⁸¹. Zira faaliyetin merkezinde olması gereken değer kamu hizmetidir. İcra görevlisi hüküm lehine olan tarafın değil, hükmün emrindedir⁷⁸². İşte bu nedenle, kamu görevlisi olarak değerlendirilen ve kamusal bir misyonu gerektiğinde polis yardımı talep ederek gerçekleştiren icra görevlisinin, müvekkilini kayıran bir tutum sergilemesi onu alacaklının hizmetlisi konumuna getirir ve bu durum hizmetin kamusalılığıyla bağdaşmaz. Öyle ki, icra görevlisinin bir tarafın emrine girmesi ve uşaklaşması mesleğin sonu demektir. Öte yandan takibin sonunda icra görevlisine ödenen ücret borçluya yükleneceğinden alacaklının hizmetlisinin ücretini borçlunun ödemesi gibi absürt olarak nitelenen bir durum ortaya çıkar⁷⁸³.

Belirtmek gerekir ki, icra hukukunun alacaklının menfaatlerini gözettiği görüşü uzun zaman önce terk edilmiş olup modern sistemlerde her iki tarafın korunmaya değer menfaatleri telif edilmektedir⁷⁸⁴. Ancak tahmin edilebileceği gibi menfaatleri eşit şekilde gözetmek tekemmül etmiş bir meslek ahlakına sahip olmayan icra görevlisi bakımından zorluk teşkil edebilir. Çünkü icra görevlisine devlet bir maaş ödemez ve ofisinin sabit giderlerini, personel maaşlarını ve tüm diğer ihtiyaçlarını karşılayabilmek için icra görevlisinin tahsilat yapması gerekir. İşte bu nedenle doktrinde statüter bir çelişkinin varlığından söz edilmekte ve alacaklının tatmin edilmesinin icra görevlisine ödeme yapılmasıyla eş anlamlı olduğuna dikkat çekilmektedir⁷⁸⁵. İcra görevlisinin menfaati, menfaatleri eşit gözetmekten yana değil tahsilat yapabilmekten yanadır, yani alacaklının menfaatiyle aynı doğrultuda ve

⁷⁸⁰ Devlet tarafından yetkilendirilen bir adalet yardımcısı olan icra görevlisinin bağımsız ve tarafsız olmasının statüter bir yükümlülük olduğu ifade edilmiştir (Lauvergnat, **Huissiers de justice: de quelques devoirs statutaires**, Gazette du Palais, n°29 (www.lextenso.fr), s. 81). Bağımsızlığın ve tarafsızlığın ne anlama geldiğine ilişkin detaylı açıklamalar için bkz. Lauvergnat, s. 81. Ayrıca bkz. Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, **İcra**, s. 104; Kuru, **El Kitabı**, s. 63; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, **Ders Kitabı**, s. 84; Arslan/Tanrıver, s. 222; Karşı, **İcra**, s. 41-42; Özekes, **İlkeler**, s. 135.

⁷⁸¹ Douence/Azavant, s. 386; Guinot, **Valeurs**, s. 173. Müvekkilciliğin mesleği itibarsızlaştıracağı ifade edilmiştir (Guinot, **Valeurs**, s. 174).

⁷⁸² Guinot, **Valeurs**, s. 174.

⁷⁸³ Guinot, **Valeurs**, s. 173-174.

⁷⁸⁴ Alacaklının iktisadî menfaatleri korunurken borçlunun da sosyal menfaatleri korunmalıdır. İcra görevlisi tarafların haklarını iktisadî ve sosyal barışı bozmaksızın tesis etmelidir (Dujardin, **Les huissiers**, s. 115). Ayrıca bkz. Laborde-Lacoste, s. 280; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, **İcra**, s. 73 vd.; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, **Ders Kitabı**, s. 60 vd.; Arslan/Tanrıver, s. 222; Özekes, **İlkeler**, s. 37; Yılmaz, **Şerh**, s. 494.

⁷⁸⁵ Mathieu-Fritz, **La compétence**, s. 179-180. Mesele dilemma olarak veya ödevlerin çatışması şeklinde de ifade edilmiştir (Guinot, **Valeurs**, s. 97 vd.).

borçlu menfaatinin karşısındadır. Yine büyük şirketlerin takibin kontrolü hususunda icra görevlisi üzerinde baskı kurması ve cibrî icranın sert bir şekilde gerçekleştirmeye yöneltmesi olasıdır⁷⁸⁶. Tüm bunlara rağmen icra görevlisi menfaatleri gözetmeli, adeta bir psikoloji uzmanı gibi alacaklının tahsilata dönük sabırsızlığını sakinleştirirken borçlunun endişesini de yatıştırmalıdır⁷⁸⁷.

Menfaatleri gözetme yükümlülüğü, icra edilebilir belgenin teslimiyle beraber somut olarak görülmeye başlar. Zira icra görevlisi teslim aldığı ve alacaklı tarafından icra edilebilir olduğu iddia edilen belgeyi sadece bu beyana dayanarak işlemlere esas alamaz. İcra görevlisinin belgeyi ve özellikle icra edilebilirlik vasfını kontrol etmesi gerekir. Yoksa müvekkilinin menfaatini korumak maksadıyla icra edilebilir olmayan belgeyle cibrî icra işlemleri yapması yasak olup meslekî bir hata teşkil eder ve icra görevlisinin sorumluluğunu gerektirir. Zira icra prosedürünün usûle uygun cereyan etmesi icra görevlisinin sorumluluğundadır⁷⁸⁸.

Menfaatleri gözetme yükümlülüğü özellikle haciz ve paraya çevirme esnasında somut olarak görülmektedir. Her şeyden evvel icra görevlisinin haczedilemeyen eşyalara el atmaması gerekir⁷⁸⁹. İcra görevlisinin cibrî icra uygulamalarında hacizde tertip ve orantılılık ilkelerine uygun hareket etmesi gerekir⁷⁹⁰. Öte yandan daha önce ifade edildiği üzere faizler ve masraflar hariç 535 Avronun altında olan alacakların tahsilinde özel bir hacizde tertip esası getirilmiş (FİK m. L. 221-2) olup icra görevlisinin bu kurala uygun hareket etmesi gerekir⁷⁹¹.

Belki de menfaatleri gözetme yükümlülüğünün en fazla önem arz ettiği yer tahliyeyle ilişkin takiplerdir. Fransız mevzuatı tahliye takiplerinde borçluyu koruyucu düzenlemelere sahiptir. Örneğin daha önce belirttiğimiz gibi kış döneminde (kış arasında, *trêve hivernale*) kişinin aslî konutundan tahliyesi kural olarak yasaktır. Yine tahliyenin icra edilebileceği dönemlerde de kural olarak tahliye emrinin tebliğinden itibaren iki ay geçmeden tahliye gerçekleştirilemez⁷⁹². İcra görevlisinin

⁷⁸⁶ Mathieu-Fritz, **La compétence**, s. 180.

⁷⁸⁷ Guinot, **Valeurs**, s. 72. Ayrıca bkz. Leborgne, s. 610.

⁷⁸⁸ Douence/Azavant, s. 386.

⁷⁸⁹ İnsan onurunun ve kamu düzeninin korunması maksadıyla haczedilmezlik hâlleri düzenlenmiş olup icra görevlisi bunlara sıkı şekilde riayet etmelidir (Crémieu, s. 170 vd.; Brenner, **Voies**, 39-43; Véron, s. 31 vd.; Malinvaud, s. 518).

⁷⁹⁰ Piédelièvre, s. 70; Leborgne, s. 601.

⁷⁹¹ Bkz. yuk. §2, I, A, 2, d, ii.

⁷⁹² Bu düzenlemenin amacı borçlunun uygun bir yere taşınmasına fırsat tanımaktır (Piédelièvre, s. 74).

bu ve buna benzer düzenlemeleri ihdas amacına uygun şekilde sıkı sıkıya uygulaması gerekir.

İcra görevlisinin menfaatleri gözetme yükümlülüğü 1985 yılında meclis tartışmaları esnasında gündeme gelmiş ve Adalet Bakanlığı'na icra görevlisinin bir yandan kamu görevlisi öte yandan serbest meslek esaslarına tabi olduğunun altı çizilerek yanıtlanmıştır⁷⁹³. Bakanlık, alacaklının vekili olarak cebrî icrayı yerine getirmek üzere görevlendirilen icra görevlisinin borçlunun durumunu da nazara alması gerektiğini ve borçlunun borcu ödemesi ve yükümlülüklerini yerine getirmesi için en uygun koşulları araştırması gerektiğini ifade etmiştir. Bakanlıkça verilen cevaba göre, icra görevlisi alacaklı ile borçlunun anlaşmasına çalışmalı ve takip yollarından en uygun ve masrafsızını seçmeli, borçluyu borçtan yüksek takip giderleriyle karşı karşıya bırakmamalıdır.

Hukukumuzda da menfaatler dengesi temel kaidelerden biridir⁷⁹⁴. Hukukumuzda Fransa'ya benzer bir icra görevliliği düzenlemesi yapılırsa, üzerinde en çok düşünülmesi gereken meselelerden biri de bu olmalıdır. Hatta bu mesele hakkında varılacak kanaat sistemin kabulü veya reddinde de temel bir noktada olacaktır. Çünkü belirtilen statüter çelişki bizde de ortaya çıkacak ve temeli para ve menfaat olan bu statüter çelişki belki de Fransa'dan çok daha vurucu sonuçlar ortaya çıkacaktır. Zira bilindiği üzere sistemimizde ve özellikle icra dairelerinin bir kısmında bazı kötü uygulamalar vardır⁷⁹⁵ ve serbest meslek esaslarına tabi icra sisteminde bunların ne noktaya varabileceği meçhûldür⁷⁹⁶. Alacaklının vekili olarak hareket eden ve kazanacağı para, şöhreti ve müvekkil portföyü alacaklının alacağının tahsiliyle orantılı olan icra görevlisinin tarafsızlığını sağlamak ciddi zorluklar ihtiva edecektir. Mesele hukuksal olduğu kadar kültürel bir problemdir ve sistemin temel taşlarından birini oluşturmaktadır. Çünkü, tarafsız olmadığı düşünülen bir icra teşkilâtına güven olmayacak ve bu durum sistemi temelinden sarsacaktır. İcra

⁷⁹³ Bakanlıkça verilen yanıt için bkz. <http://archives.assemblee-nationale.fr/7/qst/7-qst-1985-02-18.pdf>, s. 686, Erişim Tarihi: 12.05.2016.

⁷⁹⁴ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, **İcra**, s. 297; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, **Ders Kitabı**, s. 213; Kuru, **El Kitabı**, s. 47; Kuru, **İstinafa Göre İcra ve İflas**, s. 37; Yılmaz, **Şerh**, s. 494; Yıldırım/Deren-Yıldırım, s. 6-7; Karşı, **İcra**, s. 281.

⁷⁹⁵ İcra dairelerindeki kötü uygulamalar hakkında bkz. yuk. dn. 1.

⁷⁹⁶ Hukukumuzdaki noterlik uygulaması bu konuda bize bazı veriler sunabilir. Ülkemizde 2015 yılında sahteliği açıkça anlaşılan bir kimliğe dayalı olarak taşınmaz satışı için vekâletname düzenlenebilmiştir (Yargıtay 5. Ceza Dairesi, 20.10.2016, 6321/8482, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası). Noter kâtipleri ile avukatlar iştirâk hâlinde sahte vekâletnameler düzenletebilmektedirler (Yargıtay 11. Ceza Dairesi, 15.12.2016, 10766/8513, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

görevlisinin tarafsızlığını ve icra sisteminin güvenilirliğini sağlamanın yolu icra görevlisi olarak seçilecek kişilerin yüksek eğitilmiş ve meslek ahlakına sahip olmasına dikkat edilmesinden geçer. Yani yukarıda incelenen ahlak koşulunun bir formalite olarak kalması ciddi problemlere neden olur. Seçilen iyi adaylara nitelikli bir eğitim vermek gerekecektir. Tüm bunlara rağmen yapılabilecek usûlsüzlüklere karşı uygun yaptırımlar düzenlenmeli ve daha önemlisi bu yaptırımlar sıkı şekilde uygulanmalıdır.

c. Sır Saklama Yükümlülüğü

İcra görevlisinin vekâlet akdi çerçevesinde alacaklıya karşı sır saklama yükümlülüğü yukarıda incelendi. Ancak icra görevlisinin özel bir sır saklama yükümlülüğü de vardır⁷⁹⁷. Yükümlülüğün çerçevesine, icra görevlisinin kamusal gücü kullanmak suretiyle borçluya ve kimi zaman üçüncü kişilere ilişkin edindiği bilgiler dâhildir. İcra görevlisinin edindiği bilgilerin hangilerinin korunacağını tespit etmek önemlidir. Bu kapsama icra faaliyeti esnasında öğrenilen her şey (bu bağlamda yazılı belgeler, sözlü beyanlar, gözlemler) dâhildir. Gizliliğe ilişkin düzenlemelerde genel olarak kişisel menfaat ile kamusal menfaat karşı karşıya gelirken⁷⁹⁸, burada gizliliğin korunması hem kişisel faydaya hem de kamusal menfaatlere dönüktür⁷⁹⁹. Zira bir yandan öğrenilen hususlar açıklanmayacak ve bu şekilde birey korunacaktır. Öbür yandan ise gizlilik muhafaza edilecek ve kamusal planda çok önemli olan bir faaliyete ve o faaliyetin mensuplarına olan güven korunacaktır.

İcra görevlisi konuta girmekte, borçlunun iş yerine gitmekte yani borçluya ilişkin pek çok konuda bilgiler elde etmektedir⁸⁰⁰. İcra görevlisi bu kapsamda öğrendiği hususları korumakla yükümlüdür. Söz konusu yükümlülüğe aykırılık hâlinde meslekî gizliliğin ihlâli sebebiyle bir yıl hapis cezası ile 15.000 Avro para cezasına hükmedilir (FCK m. 226-13).

Sır saklama yükümlülüğünün özel bir görünümü olarak değerlendirilebilecek bir hâl vardır. İcra görevlisine tanınan bilgilere erişme hakkının karşısında yer alan

⁷⁹⁷ Guinot, **Valeurs**, s. 143.

⁷⁹⁸ Örneğin ünlü bir kişiye ilişkin bir bilginin korunması onun menfaatine iken bunun bilinmesi kamunun menfaatine olabilir ve burada iki menfaat karşı karşıyadır. Yani bir menfaat gizliliğin korunmasında öbürü ise korunmamasındadır. Hangi menfaatin üstün tutulacağı tartışılmaktadır.

⁷⁹⁹ Guinot, **Valeurs**, s. 145-146.

⁸⁰⁰ İcra görevlisi borçlunun dramına şahit olmaktadır (Guinot, **Valeurs**, s. 143).

yükümlülük özel bir sır saklama mecburiyetidir⁸⁰¹. Fransız İcra Kanunu m. L. 152-3 uyarınca bilgi ve belgelere erişim hakkı çerçevesinde kamu kurumları ile finansal kuruluşlardan elde edilen bilgiler yalnızca icra faaliyeti bakımından gerekli olduğu ölçüde kullanılabilir. Sözü edilen bilgilerin üçüncü kişilerle paylaşımı kesin olarak yasaklanmış olup bunun ihlâli hâlinde kişisel verilerin gizliliğini ihlâl sebebiyle Fransız Ceza Kanunu m. 226-21 uyarınca beş yıl hapis cezası ile 300.000 Avro para cezasına hükmedilir. Temyiz Mahkemesi ve doktrin de gizlilik ilkesini oldukça sıkı değerlendirmektedir⁸⁰². Yine bu yükümlülüğün ihlâli sebebiyle icra görevlisinin özel hukuk sorumluluğuna gidilebileceği gibi disiplin yargılaması da yapılacaktır⁸⁰³.

Keza icra görevlisinin icra edilebilir belgenin icrası sırasında elde ettiği bilgileri sonraki takiplerde kullanması mümkün değildir⁸⁰⁴. Yani aynı borçluya karşı yapılan yeni takipte önceki takiplerde elde edilen bilgiler kullanılmayıp yeniden araştırma yapmak gerekmektedir.

Sır saklama yükümlülüğünün kamusal bazı sınırlamaları vardır. İdare tarafından özellikle vergiye ilişkin hususlarda mevzuata uygun şekilde ve mevzuatın cevaz verdiği çerçevede talep edilen bilgiler meslek sırrı olduğu gerekçesiyle saklanamayıp idare ile paylaşılacak zorundadır⁸⁰⁵.

3. Faaliyetle İlişkili Yükümlülükler

İcra görevlisinin kamusal niteliği ve özellikle sahip olduğu tekel ona faaliyete ilişkin birçok özel yükümlülük de getirmektedir⁸⁰⁶. Doktrinde bu özel yükümlülüklerin, sahip olunan tekelin karşı edimi ve bakanlık yetkilisi olma niteliğinin bir tezahürü olduğu veciz şekilde ifade edilmiştir⁸⁰⁷.

Faaliyetle ilişkili yükümlülükler çerçevesinde evvela teklif edilen görevi kabul etme yükümlülüğü incelenecek ardından şahsen ifa yükümlülüğü, yasaklılık hâllerinde çekinme yükümlülüğü ve dikkatli davranma yükümlülüğü tetkik edilecektir.

⁸⁰¹ Piédelièvre, s. 68; Julien/Taormina, s. 101.

⁸⁰² Piédelièvre, s. 68.

⁸⁰³ Leborgne, s. 157; Couchez/Lebeau, s. 71.

⁸⁰⁴ Leborgne, s. 157. Bu yaklaşımın ilgili yasa olan 78-17 sayılı Yasa'nın ruhuna uygun olduğu ifade edilmiştir (Guinot, **Valeurs**, s. 144).

⁸⁰⁵ Guinot, **Valeurs**, s. 147-148.

⁸⁰⁶ Olombi, s. 15; Douence/Azavant, s. 386.

⁸⁰⁷ Fricero, **L'essentiel**, s. 122; Fricero, **Les institutions**, s. 173. Ayrıca bkz. Tendler, s. 45.

a. Teklif Edilen Görevi Kabul Etme Yükümlülüğü

Fransız İcra Kanunu 1. Kitap 2. Başlık 2. Bölüm m. L. 122-1/II ve 56-222 sayılı Kararname m. 15 uyarınca icra memurunun kural olarak görevi kabul etme yükümlülüğü vardır. İcra memuru, kendisinden talep edilen işlem hukuka aykırı ise bunu reddedebilir. Ancak eğer gerekiyorsa, bu taleple ilgili ne yapılacağına ilişkin olarak meseleyi icra hâkimine havale edebilir. Yine, eğer talep edilen işlemin masrafları alacağın kendisini açık bir biçimde aşacaksa bu hâlde de görev reddedilir. Zira bu durumda görevin reddi orantılılık ilkesinin bir gereğidir⁸⁰⁸. Ancak bu kural, borçlusu tarafından yerine getirilmeyen (yerine getirilme talebi reddedilen) sembolik tazminatların tahsilinde uygulanmaz. Öte yandan hastalık veya fevkalade mühim ailevî sebeplerin varlığı hâlinde de görev yapma mecburiyeti yoktur. Ancak hastalık ve mühim ailevî sebebin varlığını uyuşmazlık hâlinde mahkeme takdir edecektir⁸⁰⁹. Aynı şekilde daha önce ifade ettiğimiz yasaklılık hâllerinde de görev yapma mecburiyeti olduğundan söz edilemez. Hatta bu hâllerde bir “görevi reddetme mecburiyeti”nin söz konusu olduğu söylenebilir.

İcra görevlisinin görev yapma mecburiyeti kendisine tanınan ayrıcalıkların ve özellikle tekelin karşı edimi mahiyetinde olup kendisinden talep edilen işi yapmayan icra görevlisi aleyhine, savcının girişimiyle cezaî ve disiplinler yaptırımlar uygulanabilir⁸¹⁰.

İcra görevlilerinin görev yapma mecburiyetleri, aslında içinde bir de görevi red mecburiyeti ihtiva eder. İcra görevlisi kendisine yöneltilen hukuka uygun talepleri yerine getirmekten imtina edemezken, kendisinden talep edilen hukuka aykırı işlemleri de aynı sebatla reddetmelidir. Örneğin elinde icra edilebilir bir belge olmayan alacaklı için takip işlemlerine başlamamalıdır⁸¹¹. Tekrar vurgulayalım ki,

⁸⁰⁸ Vinckel, s. 122; Tylinski, C. I, s. 137 vd. Örneğin, çok küçük bir alacak için taşınmazın ya da borçluya yokluğu zarar verecek bir malın haczi istendiğinde icra görevlisi görevi kabul etmemelidir. Çünkü bu talep orantılılık ilkesine aykırı olup görev yapma mecburiyetinin istisnasıdır (Brenner, **Voies**, s. 21-22).

⁸⁰⁹ Safar/Rushe, s. 12 vd. Ayrıca bkz. Julien/Taormina, s. 100.

⁸¹⁰ Couchez, s. 59; Vincent/Guinhard/Montagnier/Varinard, s. 693; Parisot/Jauffret, s. 61; Leborgne, s. 152; Piédelièvre, s. 66; Mathieu-Fritz, **La compétence**, s. 179; Tylinski, C. I, s. 120 vd.; Taisne, **Institutions juridictionnelles**, s. 109; Taisne, **Institutions judiciaires**, s. 102; Couchez/Lebeau, s. 69; Douence/Azavant, s. 385; Couchez/Lagarde, s. 154; Fricero, **Les institutions**, s. 173; Fricero, **Exécution**, s. 69; Brenner, **Procédures**, s. 47; Jauffret/Normand, s. 67; Tendler, s. 45; Brenner, **Voies**, s. 43; Régoli, s. 210; Scarano, s. 222; Debeaurain, s. 171; Donnier, s. 51; Giudicelli-Delage, s. 110; Vinckel, s. 121. Şu da belirtilmelidir ki, cumhuriyet savcısı Fransız İcra Kanunu m. L. 121-6 çerçevesinde görev yapmaktan kaçınan icra görevlisine görev yapmayı emredebilir.

⁸¹¹ Vinckel, s. 122.

icra görevlileri zorluk ihtiva eden hâllerde icra faaliyetini reddederek icra hâkiminden görüş talep edebilir⁸¹². Yine karşılaştıkları icra zorluklarında bir tutanak tutmak suretiyle meselenin çözümü için icra hâkimine başvurabilirler⁸¹³.

İcra görevlileri bir ayı aşkın süre mesleği icra etmeyecekleri takdirde (uzaklaştırma veya adli tatil nedeniyle) bu süre zarfında kendi yerlerine işlem yapacak icra görevlisini 24 saat içinde bağlı bulundukları cumhuriyet savcısına bildirmek zorundadırlar (56-222 sayılı Kararname m.10). Söz konusu bildirim zorunluluğu görev yapma mecburiyetinin ve faaliyetin kamusal mahiyetinin bir gereği olarak değerlendirilebilir.

b. Şahsen İfa Yükümlülüğü

İcra ofisleri çok geniş yelpazede faaliyetler yerine getirmektedirler. Bu faaliyetlerin bir kısmının ofis çalışanlarınca (yeminli kâtiplerce) icrasına cevaz verilmişken bazı faaliyetler ise icra görevlisince şahsen ifa edilmek zorundadır. Yeminli kâtiplerin ihdasına ilişkin 27 Aralık 1923 tarihli Kanun m. 6 ile yeminli kâtiplere yaptırılamayacak işler sayılmıştır. Buna göre tespit tutanakları, icra işlemleri ve menkullerin iradî veya cibrî açık artırma yoluyla satılması işlemleri yeminli kâtip tarafından yapılamaz⁸¹⁴. Zira kâtipler Bakanlık yetkilisi olarak kabul edilmemektedirler⁸¹⁵.

İcra faaliyetlerine yerine getirmekle yükümlü icra görevlisinin, faaliyetin gerçekleştiği mahalde bulunarak faaliyeti yönetmesi gerekir. Çünkü cibrî icra faaliyeti yardımcıya devredilemeyecek kadar ağır sonuçlar ve sorumluluk barındırır⁸¹⁶. Pek tabiidir ki icra görevlisi cibrî icra faaliyetinin gerektirdiği hâllerde başka kişilerin de yardımını alabilir (çilingir, belediye görevlisi gibi)⁸¹⁷. Ancak bu durum, faaliyetin şahsen yapılmadığı anlamına gelmez, bu kişilerden yalnızca yardım alınmaktadır. Aşağıda detaylı olarak inceleneceği üzere şahsen ifa yükümlülüğü

⁸¹² Cour de Cassation, 1. Chambre Civile, n°: 10-25.811, 338; T. 20.05.1976 (www.lexisnexis.com); Couchez, s. 59; Miniato, s. 62. İcra görevlisi talebini mahkeme kalemine yazılı olarak iletir ve icra edilebilir belge ile beraber zorluğun mahiyetine ilişkin açıklamalarını ekler ve tarafların da sürece katılımını sağlamak üzere taraflara haber verir (Couchez, s. 79).

⁸¹³ Tendler, s. 45; Brenner, **Voies**, s. 44; Donnier, s. 50-51. Söz konusu imkân son derece isabetli bir düzenleme olup icra faaliyetlerinin daha sağlıklı ve güvenceli işlenmesini sağlar. Serbest meslek esaslarına tabi icra sistemi kabul edilmese dahi icra görevlilerinin zorluk ihtiva eden konularda bağlı bulundukları icra hâkimliğine başvuru imkânı hukukumuz açısından da son derece faydalı olacaktır.

⁸¹⁴ Taşınmazların haczi prosedüründe ödeme emri tebliğinin de kâtip tarafından yapılamayacağını savunanlar vardır (Guinot, **Valeurs**, s. 154).

⁸¹⁵ Miniato, s. 60.

⁸¹⁶ Perrot/Théry, s. 186; Safar/Rushe, s. 19.

⁸¹⁷ Perrot/Théry, s. 186.

bakımından icra faaliyetlerinin kapsamına icra tebligatları (icra takipleri kapsamında yapılan tebligatlar) da dâhildir. İhtiyatî haczin kesin hacze dönüştürülmesine ilişkin işlem bir icra takip işlemi olup yeminli kâtip tarafından yapılmasına cevaz verilmemiştir. İşlemin bizzat icra görevlisince yapılması gerekir⁸¹⁸. Keza, gemi haczinin icra kâtibi tarafından uygulanması da usûlsüzdür⁸¹⁹.

Tespit işlemleri bakımından kâtip tarafından yapılma yasağı daha sonra biraz yumuşatılmıştır ve tespit işleminin icra görevlisi tarafından şahsen yerine getirilmesi zorunluluğu icra görevlisinin son aşamada karşı imza yoluyla işleme katılması yoluyla aşılmıştır. Buna göre icra görevlisi, bireylerin talebiyle yapılacak delil tespitlerini kararnameyle tespit edilen koşullar çerçevesinde tespit işlemi yapmaya yetkili bir yardımcısına da yaptırabilir. Tespit işleminin yetkili yardımcı tarafından yapıldığı hâllerde tespit tutanağı yardımcı tarafından imzalanır. Aynı tutanak, yardımcısının eylemlerinden hukuken sorumlu olan icra görevlisi tarafından karşı imzalanır (45-3592 sayılı KHK m. 1 bis/II). Ancak icra görevlisinin şahsen tespit işlemine katılması beklenen bir hâl vardır. Çelişmeli delil tespitlerinde karşı taraf kâtip ile değil bizzat icra görevlisi ile tespite katılmışsa tespite katılan kâtip müvekkile durumu bildirir ve müvekkil arzu ederse icra görevlisinin bizzat bu işleme katılması gerekir. Her ne kadar kâtip tarafından yapılan tespit ile icra görevlisi tarafından yapılan tespitin hukukî kıymeti aynı olsa da icra görevlisinin bizzat katılımı alacaklının kendini iyi hissetmesini de sağlayacaktır⁸²⁰. Burada şahsen ifa zorunluluğundan ziyade şahsen ifaya teşvik var denebilir.

Tebliğat bahsinde de değinildiği üzere hukukî mahiyetteki belge *huissier de justice* veya yanında çalıştırdığı yeminli kâtipler tarafından bizzat muhatabın adresine gidilerek yapılır. Ancak sahip oldukları tekelin bir yansıması ve faaliyetin ciddiyetinin bir neticesi olarak takiplere ilişkin tebligatın bizzat icra görevlisince yapılması gerekir. İcra görevlisinin yeminli kâtip vasıtasıyla bu tebligatı yapması geçersiz kabul edilmiş⁸²¹ olmakla beraber şirket hissesinin haczine ilişkin ihbarnamenin muhatap şirkete adreste tebligat yapılamaması hâlinde tebligat evrakının belediyeye ofis kâtibi tarafından bırakılmasına cevaz verilmiştir, çünkü bu,

⁸¹⁸ Cour de Cassation, 2. Chambre Civile, n°: 13-25.552, T. 25.09.2014 (www.lextenso.fr).

⁸¹⁹ Leborgne, s. 151.

⁸²⁰ Guinot, **Valeurs**, s. 155-156.

⁸²¹ Örneğin tahliye emrinin icra kâtibi tarafından tebliğ edilmesi usûlsüzdür (Leborgne, s. 151). Ayrıca bkz. Fricero, **Exécution**, s. 69; Vinckel, s. 121.

bir icra takip işlemi değildir⁸²². Üçüncü kişideki paranın haczi için gönderilen ihbarname icra görevlisince imzalanırsa dahi icra kâtabi vasıtasıyla tebliği usûlsüzdür, çünkü bu bir icra takip işlemidir⁸²³. Ancak üçüncü kişiye ihbarnamenin gönderildiğine ilişkin evrakın icra kâtabi tarafından borçluya tebliği mümkündür⁸²⁴. Zira bu bir icra takip işlemi değildir⁸²⁵. Keza ihtiyatî hacze ilişkin tebligatların icra kâtabince yerine getirilebileceği kabul edilmektedir⁸²⁶. Tebligat ile ilgili olarak önemli son husus ise bazı hâllerde icra görevlilerinin işini kolaylaştırmak amacıyla başka bir icra görevlisi marifetiyle tebligatın gerçekleştirilmesine cevaz verilmesidir. Bu imkân 56-222 sayılı Kararname m. 16'da düzenlenmiştir. Buna göre icra görevlileri, tebligatın yapılması işini aynı yetki çevresinde faaliyet gösteren ve tebligatın yapılacağı adrese daha yakın olan başka bir icra görevlisinden isteyebilir. Keza, işbirliği anlaşmalarıyla başka yargı çevresinde bulunan muhataplara da o yargı çevresinde faaliyet gösteren icra görevlileri marifetiyle tebligat yaptırabilir.

Geçici hukukî koruma önlemlerinin icrasının şahsen gerçekleştirilmesi gerekip gerekmediği meselesi tartışılmıştır. Çünkü 27 Aralık 1923 tarihli Kanun m. 6'da sadece icra görevlisince yapılabileceği belirtilen işler arasında geçici hukukî koruma önlemleri gösterilmemiştir. Paris İstinaf Mahkemesi, önüne gelen bir davada maddede sayılmadığından ötürü ihtiyatî haczin icra kâtiplerince de yerine getirilebileceğine hükmetmiştir⁸²⁷. Ancak doktrinde kanun koyucunun ihtiyatî hacizleri icra görevlilerinin tekeline dâhil etme amacında olduğu belirtilmiştir⁸²⁸. Nitekim Fransız İcra Kanunu m. L. 122-1 de ihtiyatî haczi icra görevlisinin tekeline saymıştır. Buna göre ihtiyatî hacizleri icra görevlisi şahsen gerçekleştirmek zorunda iken geri kalan geçici hukukî koruma önlemlerini (adlî teminat kapsamında değerlendirilen ipotek, rehin) bakımından icra görevlileri de icra kâtipleri ve avukatlar da yetkilidir⁸²⁹.

⁸²² Cour de Cassation, 2. Chambre Civile, n°: 06-17.879, T. 04.10.2007 (www.lexisnexus.com). Ayrıca bkz. Guinchard/Varinard/Debard, s. 1120; Fricero, *Exécution*, s. 69; Vinckel, s. 122. Çünkü tebliğ evrakının belediye bırakılması basit bir formaliteden ibarettir (Leborgne, s. 151).

⁸²³ Cour de Cassation, 2. Chambre Civile, n°: 04-17.514, T. 28.06.2006 (www.lexisnexus.com).

⁸²⁴ Cour de Cassation, 1. Chambre Civile, n°: 99-20.672, T. 18.02.2003 (www.lexisnexus.com).

⁸²⁵ Miniato, s. 60.

⁸²⁶ Vinckel, s. 122.

⁸²⁷ Leborgne, s. 152.

⁸²⁸ Leborgne, s. 152; Perrot/Théry, s. 175.

⁸²⁹ Leborgne, s. 152; Piédelièvre, s. 65; Miniato, s. 61.

c. Yasaklılık Hâllerinde Çekinme Yükümlülüğü

Kamusal bir faaliyet yerine getiren kişilerin bazı durumlarda görev ifa etmesine cevaz verilmemiştir. Bu durum faaliyeti yerine getirenlerin bağımsızlığını ve tarafsızlığını korumayı amaçlayan bir yasak olup⁸³⁰, aynı zamanda da kamuoyu nezdinde kamusal faaliyetler hakkında şüphe uyanmasını ve kamu hizmetlerinin ve kamu otoritelerinin güven kaybetmesini engellemeye dönüktür. Zira, bu hâllerde icra görevlisinin tarafsızlığını etkileyebilecek derecede menfaat çatışması söz konusudur⁸³¹.

İcra görevlilerinin belli derecedeki yakınlarının ilişkili olduğu meselelerde işlem yapmaları yasaklanmıştır. Yasaklılığın kapsamına hemen aşağıda değinilecektir. Ancak bu noktada belirtilmelidir ki, icra görevlisinin yasaklılık hâllerinin düzenlenmiş olması mesleğin niteliği meselesinde de yol gösterici olacaktır⁸³². Zira icra görevliliği ailede bir serbest meslek olsa idi yasaklılık meselesi gündeme gelmeyecekti. İcra görevlisinin yasaklılık hâllerinin düzenlenmesi bir kamusal hizmet yerine getirmesi, Bakanlık yetkilisi olması ve bazı konularda tekele sahip olmasından kaynaklanmaktadır⁸³³.

İcra görevlisi eşinin, kendisinin veya eşinin altsoy veya üstsoyunun ve altıncı dereceye kadar yansoy hısımlarının ilişkili olduğu işlerde görev yapamaz. Bu hükme aykırı işlemler batıldır⁸³⁴ (45-2592 sayılı KHK m. 1 bis A). Ancak, görüldüğü üzere hüküm yalnızca yakın akrabalık bağı bulunan kişileri kapsar mahiyettedir ve icra görevlisinin menfaat ilişkisi içinde olduğu diğer kişiler (örneğin şirketler) bakımından bir açıklık yoktur. Bu noktada bir kanun boşluğu olduğundan söz edilmektedir⁸³⁵. Sözü edilen kanun boşluğuna ilişkin yaklaşım ise süreç içinde

⁸³⁰ Douence/Azavant, s. 386.

⁸³¹ Lauvergnat, s. 81.

⁸³² Bkz. yuk. §1, II, B, 2.

⁸³³ Douence/Azavant, s. 386.

⁸³⁴ Detaylı bilgi için bkz. Tyliniski, C. I, s. 144. Yazar, işlem yasağının gerek bu kişilerin alacaklı olduğu işlemler bakımından yani bu kişiler lehine olan muamelelerde, gerekse bu kişilerin borçlu olarak yer aldığı yani bu kişiler aleyhine uygulanacak işlemlerde de uygulama alanı olacağını vurgulamıştır. Türk hukukunda İİK m.10 memnuiyet hâllerini düzenlemektedir. Bu düzenlemeye göre üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlarının ilgili olduğu işler görülemez. Akrabalık ilişkilerine verilen önemin yüksek olduğu toplumumuzda Fransız hukukuna benzer şekilde 6. Dereceye kadar yasaklılık düzenlemesi yerinde olurdu. Ancak şu da belirtilmelidir ki Belçika'da dördüncü dereceye kadar yansoy hısımlarının ilişkili olduğu işler bakımından yasaklılık söz konusudur (ENP, **Rencontres européennes**, s. 46-47). Şu da belirtilmelidir ki 1 Temmuz 2022'de yürürlüğe girecek olan 2016-728 sayılı KHK m. 8 de Belçika hukukunda olduğu gibi yasaklılık hâllerini dördüncü dereceyle sınırlamıştır.

⁸³⁵ Lauvergnat, s. 81.

değişmiştir. 1862 tarihli bir kararda hükmün lafzına sadık kalınarak (ve kanun boşluğu olmadığı kabul edilerek) yasaklılık hâlleri sadece hükümde sayılan kişilerle sınırlı kalmıştı. Ancak Temyiz Mahkemesi, daha sonra içtihadını değiştirmiş ve maddeyi AİHS m. 6 çerçevesinde geniş yorumlamış ve devletçe yetkilendirilen ve kamu gücü kullanan icra görevlisinin faaliyetleri esnasında genel bir bağımsızlık ve tarafsızlık yükümlülüğüne tabi olduğunu içtihat ederek KHK m. 1 bis A ile sınırlı kalmamıştır⁸³⁶. Keza doktrinde de icra görevlisinin çok yakın ve eski bir arkadaşının taraf olduğu işlemler bakımından da reddedilebileceği ifade edilmiştir⁸³⁷. Evlilik bağı kurulmasa bile, icra görevlisinin hayat ortaklığı sözleşmesiyle bağlı olduğu hayat ortağının ilişkili olduğu işler de yasak kapsamındadır⁸³⁸.

Belirtmek gerekir ki, icra görevlisinin bağımsızlığını ve tarafsızlığını koruyup koruyamayacağını ortaya koymak her zaman çok kolay bir mesele değildir. İşte burada da icra görevlisinin bağımsızlığından ve tarafsızlığından şüphe eden kişinin, icra görevlisinin bir kamu görevlisi olması itibarıyla sunması gereken garantilerin sunulamayacağı hususunda objektif olarak meşrulaştırılabilen kaygılarının olması gerekir. Buradaki ölçü makûl şüphedir. Makûl şüphenin icra görevlisinin taraflı veya bağımlı olduğu yönünde değil, icra görevlisinin bir kamu görevlisi olması itibarıyla sunması gereken garantileri sunamayacağına (tarafsızlığını ve bağımsızlığını koruyamayacağına) yönelik olması yeterlidir⁸³⁹.

Daha önce incelendiği üzere sahip olduğu tekelin bir sonucu olarak görevi kabul etmek zorunda olan icra görevlisinin yakınlarının ilişkili olduğu meselelerde adeta bir görev yapmama mecburiyeti vardır ve icra görevlisinin yasaklı olduğu hâlde yaptığı işlemler batıldır. Burada esasa ilişkin bir butlan söz konusudur⁸⁴⁰. Yasaklı olmasına rağmen işlemler yapan icra görevlisinin disiplin sorumluluğu ile özel hukuk sorumluluğu gündeme gelir⁸⁴¹.

d. Dikkatli Davranma Yükümlülüğü

İcra görevlisinin işlemlerinde dikkatli davranması gerekir. Bu yükümlülük icra görevlisinin çatışan iki konseptte (kamu görevliliği ve serbest meslek mensubu olma)

⁸³⁶ Bu konudaki mahkeme içtihatlarının gelişimi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Lauvergnat, s. 81.

⁸³⁷ Le Fur, N. 13.

⁸³⁸ <https://www.lextenso.fr/lextenso/ud/urn%3ADFF134r2>, Erişim Tarihi: 27.04.2017.

⁸³⁹ Lauvergnat, s. 81.

⁸⁴⁰ Julien/Taormina, s. 100.

⁸⁴¹ Fricero, Exécution, s. 69.

tabi olmasından kaynaklanır. İcra görevlisi, müvekkili konumundaki alacaklının kendisinden istediği icra işlemlerini yerine getirmeden önce alacaklının verdiği bilgi ve belgelerin gerçeği yansıtıp yansıtmadığını tetkik etmeli ve borçluya karşı haksız, ağır ve telafisi zor cebrî icra işlemleri uygulamamalıdır. Bir başka deyişle orantılı tedbirler uygulamalıdır⁸⁴².

Bu noktada icra edilebilir olduğu iddia edilen belgenin bu mahiyette olup olmadığının incelenmesi fevkalade önemlidir. Örneğin belge 47-1047 sayılı Kararname ile düzenlenen icra edilebilirliğe ilişkin formül ifadeyi ihtiva etmiyorsa icra edilebilir değildir, buna dayanılarak yapılan icra muameleleri batıldır⁸⁴³. Keza mahkeme kararının sayfası eksikse bu göz ardı edilerek icra takip muameleleri yapılamaz.

İcra edilebilir belgedeki maddî hatalar ve hesap hataları ne kadar açık olursa olsun icra görevlisince düzeltilemez, bu durumda icra edilebilir belgeyi veren mercie tashih başvurusu yapılmalıdır⁸⁴⁴, keza hüküm fıkrasının belirsiz veya çelişik olması hâlinde kararı veren mahkemeden hükmün tavihi istenmelidir. İcra görevlisinin müvekkili koruma refleksiyle açık yanlışları dikkate almaksızın veya belirsizliği ve çelişkiyi önemsemeksizin kendine göre olması gerektiği şekilde icra işlemleri yapması basiretli davranma yükümlülüğüne aykırılık teşkil eder ve sorumluluğunu gerektirir⁸⁴⁵.

Keza icra görevlisi gecikmesinde sakınca bulunan ve derhal yerine getirilmesi gereken tedbirleri alırken tedbirleri talep eden kişiden koşulların gerektirmesi hâlinde teminat isteyebilir⁸⁴⁶. İcra görevlisi durum gerektiriyorsa teminat almaktan imtina etmemelidir. Ancak alacaklı bir kamu kurumu ise, adlî yardımdan istifade eden bir kimseye veya nafaka alacağı için işlem yapılmışsa teminat istenemez. Burada özel yarardan daha üstün menfaatler söz konusudur.

⁸⁴² Piédelièvre, s. 70; Tylinski, C. I, s. 100.

⁸⁴³ Guinot, **Valeurs**, s. 178.

⁸⁴⁴ İcra görevlisi mahkeme kararını yorumlamaya mezun değildir, bunu yalnız hâkim yapabilir (Guinot, **Valeurs**, s. 179).

⁸⁴⁵ Guinot, **Valeurs**, s. 178.

⁸⁴⁶ **Les huissiers**, s. 504.

4. Görev Gereği Tabi Olunan Diğer Yükümlülükler

a. Genel Olarak

İcra görevlilerinin profesyonel statüleri icabı tabi oldukları yükümlülükler vardır. Bu yükümlülükler sürekli eğitime katılma yükümlülüğü, başka iş yapma yasağı, reklam yasağı, meslektaşlarla ve diğer yargı mensuplarıyla ilişkilerinde nazik olma yükümlülüğü ve kara paranın aklanmasıyla mücadele yükümlülüğüdür. Bu yükümlülükler aşağıda incelenmekte olup bunların dışında; bir meslek kuruluşuna üye olmaları itibarıyla aidat ödeme, kamu gücünün de kullanıldığı bir serbest meslek icra etmeleri itibarıyla hesap verilebilirliğin sağlanması ve yine mesleğin hususiyetleri gereği belgeleri saklama mecburiyetine tabidirler.

b. Sürekli Eğitime Katılma Yükümlülüğü

İcra görevlilerinin yerine getirdikleri faaliyetler, onların alana ilişkin güncel gelişmeleri takip etmelerini gerektirmektedir⁸⁴⁷. Yasal düzenlemeler, ardı arkası kesilmeyen teknolojik gelişmeler ve Avrupa Birliği mevzuatının gelişimi bu gerekliliği bir zorunluluğa dönüştürmektedir. Sürekli eğitim, icra görevlilerinin kendilerini devamlı surette yenileyerek hizmetlerinin kalitesini ve güvenilirliğini artırmalarını sağlar⁸⁴⁸.

Sürekli eğitim, icra görevlileri tarafından uzun süre talep edilmiş olup 2010-1609 sayılı Yasa ile öngörülmüş ve nihayet 3 Ekim 2011 tarih ve 2011-1230 sayılı Kararname ile düzenlenmiştir. Söz konusu kararname ile faal olan icra görevlilerine “devam eden meslekî formasyon” zorunluluğu getirilmiş ve Fransız Danıştay tarafından ortaya konulacak esaslar çerçevesinde “devam eden mesleki formasyon” olarak kabul edilebilecek eğitimin mahiyeti ve süresinin belirleneceği öngörülmüştür.

Sürekli eğitimde karşımıza çıkan aslî kurum Ulusal Meslek Odası’dır. Ulusal Meslek Odası, sürekli eğitimin tamamlanma usûllerini saptar⁸⁴⁹. Eğitimin süresi asgari olarak yıllık 20 veya iki yıllık 40 saattir. Ulusal Prosedür Okulu bünyesinde *Formation continue des huissiers de justice*⁸⁵⁰ (İcra Görevlilerinin Sürekli Eğitimi) adında bir birim oluşturularak icra görevlilerinin sürekli eğitimleri düzenlenmiştir.

⁸⁴⁷ CNHJ, **Dossier**, s. 17.

⁸⁴⁸ Yves Broussolle, **De formation professionnelle continue de certaines professions judiciaires ou juridiques réglementées**, Petites affiches, 06/03/2012, n°47, s. 3.

⁸⁴⁹ Broussolle, s. 3.

⁸⁵⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz. <http://www.enppro.org/>.

Bu bağlamda, her yıl Ulusal Prosedür Okulu tarafından eğitimler düzenlenmektedir. Eğitimlerin kapsamı mesleğe ilişkin yeni yasal düzenlemeler ve yeni içtihatlar, usûl hukuku ve takip hukukudur⁸⁵¹.

İcra görevlilerinin her yıl en geç 31 Ocak'a kadar, önceki yılda alınması gereken eğitimin alındığına dair belgeleri bağlı bulundukları bölge meslek odasına vermeleri gerekir. Sürekli eğitimin yerine getirilip getirilmediği bölge meslek odasınca gönderilecek müfettişlerce de denetlenir⁸⁵².

Ulusal Meslek Odası zorunlu sürekli eğitim programları dışında da sürekli çalışmakta ve yıl boyunca meslekle ilgili kongreler, forumlar, çalıştaylar düzenlemektedir. Ayrıca, hazırlanan iki dergi vasıtasıyla gelişmeler periyodik olarak meslek mensuplarıyla paylaşılmaktadır. Serbest meslek esaslarına tabi icra sistemine geçilmese dahi sürekli eğitimin hukukumuzda da düzenlenmesi ve ciddi olarak uygulanması icra teşkilatının kalitesini yükseltecektir⁸⁵³. Mesleğe ilişkin güncel gelişmelerin mesleğin pratisyenleriyle sürekli paylaşılmasının faydaları yadsınamaz.

c. Başka İş Yapma Yasağı

İcra görevliliği herhangi başka bir meslekle bağdaşmaz⁸⁵⁴. Bu bağlamda icra görevlileri başkaca bir serbest meslek icra edemeyecekleri gibi ücretli olarak da çalışamazlar, ticaretle uğraşamazlar ve kamusal başka bir görev alamazlar⁸⁵⁵. Hemen belirtmelidir ki ikincil mahiyette faaliyetler bu yasağın dışındadır⁸⁵⁶. 56-222 sayılı Kararname m. 20 uyarınca icra görevlileri sigorta acenteliği, gayrimenkul yönetimi ve arabuluculuk yapabilirler⁸⁵⁷. Söz konusu faaliyetlerin icra edilmesi hususunda icra görevlileri yetkili kılınmıştır. Ancak bu faaliyetlerin sınırlı sayıda olup özel düzenlemelere tabi olduğu hususu ihmâl edilmemelidir.

⁸⁵¹ **Les huissiers**, s. 502.

⁸⁵² Safar/Rushe, s. 25; Broussolle, § I.

⁸⁵³ Özekes, **Öneri**, s. 929. Adalet Bakanlığı da aynı yaklaşımı uygulamaya çalışıyor görünmektedir. İspanya ve Yunanistan ile ortak yürütülen İcra Dairelerinin Etkinliğinin Artırılması Projesi kapsamında pilot icra dairelerindeki icra personeli meslek içi eğitime tabi tutulmuştur (<http://www.abgm.adalet.gov.tr/abproje/pdf/DEVAM%20EDEN%20PROJELER/17.%C4%B0cra%20Dairelerinin%20Etkinli%C4%9Finin%20Art%C4%B1r%C4%B1lmas%C4%B1%20Projesi.pdf>, Erişim Tarihi:27.02.2017)

⁸⁵⁴ Douence/Azavant, s. 386.

⁸⁵⁵ Taisne, **Institutions juridiques**, s. 110.

⁸⁵⁶ Douence/Azavant, s. 386.

⁸⁵⁷ Bkz. yuk. §2, III, B.

d. Reklam Yasağı

Devletçe düzenlenmiş ve tekel olarak icra edilen bir meslekte reklam mesleğin dokusunu bozabilir⁸⁵⁸. İşte bu nedenle meslek mensupları sıkı bir reklam yasağına tabidirler⁸⁵⁹. Ulusal Meslek Odası'nca açıklanan ilkeler, hangi ortamda olursa olsun doğrudan ve dolaylı reklamı kesin bir biçimde yasaklamaktadır⁸⁶⁰.

İcra görevlilerinin internet sitesi sahibi olmalarına ise cevaz verilmektedir. Ancak, internet sitesinde yer alan hususların deontolojik kurallara sıkı şekilde tabi olması ve reklam mahiyetinde olmaması gerekir. İcra görevlilerinin internet sitelerinde ad, soyad, atanma tarihi, selefın adı, adres, ulaşım bilgileri, iletişim bilgileri, banka hesap numaraları, icra görevlisinin hangi mahkeme nezdinde *audiencier* (mübaşir) olarak çalıştığı, yer bakımından yetki, tarife ve hukukî açıklamalar gibi bilgileri bulundurmalarına izin verilmiştir. Ancak müşteri portföyüne, ciroya, ofis mensuplarının makalelerine, özel uzmanlık alanlarına, hobilerine ve hatta özgeçmişlerine dahi yer verilmesine cevaz verilmemektedir⁸⁶¹. İnternet sitelerinin deontolojik kurallara uygunluğu meslek odalarınca sıkı şekilde kontrol edilmektedir.

Öte yandan, idarî pozisyonlarda olanlar hariç olmak üzere, icra görevlilerinin meslek odasından önceden izin almaksızın radyo ve televizyon yayınlarına katılmaları ve gazetelerde yazı yazmaları yasaktır⁸⁶².

e. Meslektaşlarla ve Diğer Yargı Mensuplarıyla İlişkilerde Nazik Olma Mecburiyeti

Evvela icra görevlilerinin ofislerindeki çalışanlarıyla karşılıklı saygı ve güven çerçevesinde ilişki kurmaları gerekmektedir. İlişki çok mesafeli veya çok samimi olmamalı, nezaket çerçevesinde ölçülü ve profesyonel bir ilişki kurulmasına gayret edilmelidir⁸⁶³.

İcra görevlileri meslektaşlarıyla da sıklıkla irtibat hâlinde dirler. Meslek mensupları, meslektaşlarına karşı saygılı olmalı ve meslek etiğine aykırı davranışlardan ve özellikle haksız rekabet teşkil edebilecek eylemlerden

⁸⁵⁸ Guinot, **Valeurs**, s. 133 vd.

⁸⁵⁹ Guinot, **Valeurs**, s. 139 vd.

⁸⁶⁰ Guinot, **Valeurs**, s. 134-135.

⁸⁶¹ Guinot, **Valeurs**, s. 134-137.

⁸⁶² Yasağın kapsamı ve bu konudaki tartışmalar için bkz. Guinot, **Valeurs**, s. 140-142.

⁸⁶³ Guinot, **Valeurs**, s. 150-151.

kaçınmalıdırlar. Örneğin başka bir ofisin kâtiplerini kendi ofislerinde istihdam etmek maksadıyla ayartmamalıdırlar. Başka bir icra görevlisinin ofisinde çalışan kâtibin transfer edilmesi hâlinde eski işverene yazılı olarak haber verilmeli ve il meslek odasına da durum bildirilmelidir⁸⁶⁴.

İcra görevlileri yerine getirdikleri faaliyetin önemi nedeniyle diğer yargı mensuplarıyla ve kamu görevlileriyle sürekli ilişki hâlinindedir. Örneğin, icra görevlileri Fransız İcra Kanunu m. L. 122-2 uyarınca gereken hâllerde mahkemeden ve savcıdan gerekli izinlerin verilmesini ve gereken önlemlerin alınmasını isteyebilir. Yine aynı şekilde kolluk kuvvetlerinin de yardımı talep edilebilir. İcra görevlileri diğer yargı görevlileriyle ilişkilerinde de özenli olmalıdırlar. İcra görevlileri özellikle hâkimlerle ilişkilerinde saygılı olmalı⁸⁶⁵ ve adaletin iyi işlemesi için gerekli çabayı göstermelidirler. Görüldüğü üzere gerçekleştirilen faaliyetler bir bütün olup birçok kamu görevlisinin ortak çalışmasını gerektirmektedir. İcra görevlileri bu ilişkilerde meslek etiğine ve nezaket kurallarına uygun şekilde hareket etmelidirler.

İcra görevlilerinin bu yükümlülüğü yalnızca yargı görevlileriyle olan ilişkilerle sınırlı değildir. İcra görevlileri üçüncü kişilere karşı da mesleğin saygınlığını zedelemeyecek biçimde hareket etmelidirler⁸⁶⁶. Öte yandan, icra görevlilerinin özel hayatlarında da dikkatli hareket etmeleri, kişisel saygınlıklarını zedeleyecek hâl ve davranışlardan kaçınmaları gerekmektedir. Zira bunlar da meslek mensuplarının toplum nezdindeki imajını etkileyecek hususlardır.

f. Meslekî Kimlik İbraz Mecburiyeti

İcra görevlileri faaliyetleri esnasında, Adalet Bakanlığı'na düzenlenen esaslara uygun bir meslekî kimlik ibraz etme mecburiyeti altındadır (56-222 sayılı Kararname m. 17). Doktrinde bu mecburiyetin kamu düzeninin bir gereği olduğu belirtilmektedir⁸⁶⁷. İcra görevlisi faaliyetini icra etmeden evvel kendini tanıtmalı ve bir kamu görevlisi olduğunu hatırlatmalıdır.

İcra görevlisinin meslekî kimlik ibraz mecburiyetinin ne zaman ortaya çıktığı meselesi önemli bir konudur. Yükümlülüğün faaliyetin başlangıcından itibaren var

⁸⁶⁴ Guinot, **Valeurs**, s. 149-150.

⁸⁶⁵ Hâkimlerle ilişkilerde uyulması gereken çok ciddi nezaket kuralları vardır. Hâkimlere hitaben yazılacak dilekçelerde de ciddi şekli saygı kurallarına uyulması gerekir. Bu kurallara ilişkin olarak bkz. Guinot, **Valeurs**, s. 366 vd.

⁸⁶⁶ Guinot, **Valeurs**, s. 123 vd.; Safar/Rushe, s. 13.

⁸⁶⁷ Guinot, **Valeurs**, s. 138.

olduğu savunulabileceği gibi ilgililerin talebi üzerine ortaya çıktığı da savunulabilir. Meseleyi inceleyen Guinot lafza uygun bir cevapla sorunu çözmüştür. Yazara göre maddenin düzenlemesi açık olup maddede bir reaksiyondan değil bir aksiyondan bahsedilmektedir. O hâlde icra görevlisi kendisine yönelik bu tarz bir talep olmasa bile her hâlde kimliğini ibraz etmelidir. Kanaatimizce de bu yorum daha isabetlidir. Çünkü, kamu görevlisi niteliği ortaya konulmadan kişilerin malvarlığı üzerinde rızaları hilafına işlemler yapılması kamu düzenini sarsacak mahiyettedir. Pek tabii ki bu yükümlülüğün de mantıkî sınırları vardır. İcra görevlisinin ofisinde yapılan bir işlem söz konusuysa zaten fiziken bir icra görevlisi ofisinde bulunulduğundan bu yükümlülük mevcut değildir. Söz konusu yükümlülük, ofis dışında ezcümle borçlu veya üçüncü kişinin konutunda cebrî icra muameleleri yapılması gerektiğinde gündeme gelecek ve bu hâllerde anlam ifade edecektir⁸⁶⁸.

Kimlik ibrazı mecburiyetinin kişi yönünden kapsamına acaba yalnızca icra görevlileri mi dâhildir yoksa icra görevlilerinin ofisinde çalışan kâtipler de bu yükümlülüğe tabi midir? 56-222 sayılı Kararname m. 17'nin lafzına göre bu yükümlülük yalnızca icra görevlilerini kapsar. Ancak doktrinde, icra görevlisinin işlemi yaparken kimlik ibraz etme zorunda olurken kâtibinin aynı işlemi yaparken bu yükümlülüğe tabi olmamasının pek makûl olmadığı ifade edilmiş ve kâtiplere de il meslek odasının hazırlanan ve ofisin sahibi icra görevlisi tarafından karşı imzalanan bir kimlik verildiği de belirtilerek bu yükümlülüğün kapsamına kâtiplerin de girdiği ifade edilmiştir⁸⁶⁹. Bu görüşün neticesine katılmakla beraber gerekçesine kısmen katılmıyoruz. Çünkü icra görevlisinin yapabileceği işlemler ile kâtibin yapabileceği işlemler kapsam olarak bir değildir. İcra faaliyetleri icra görevlisinin tekelindedir ki, söz konusu ibraz mecburiyetinin öngörülmesindeki temel amaç da hakka müdahale edilen cebrî icra muamelelerinin düzenlenmesidir. Yani icra görevlisi ile kâtibin arasında bir kıyas yapmak pek isabetli bulunmamıştır. Ancak kanaatimizce de kâtiplerin kimlik ibrazı mecburiyeti vardır. Zira onlar da kamu gücünün imkânlarının bir kısmına sahip ofisin bünyesinde çalışmakta ve kamusal işler görmektedir, dolayısıyla ilgililerin hukukî güvenliği açısından kâtiplerin de bu yükümlülüğe tabi olduğu görüşü yerindedir.

⁸⁶⁸ Guinot, **Valeurs**, s. 138.

⁸⁶⁹ Guinot, **Valeurs**, s. 138-139.

g. **Kara Paranın Aklanmasıyla ve Yolsuzlukla Mücadele Yükümlülüğü**

30 Ocak 2009 tarih ve 2009-104 sayılı KHK ile icra görevlilerine, kara paranın aklanması ve terörün finansmanına karşı mücadele etme görev ve yetkisi verilmiştir. İcra görevlileri il meslek odasının talebi hâlinde Finansal ve Parasal Kanun kapsamına giren işlemlere ilişkin belgeleri sunmak zorundadırlar. Bu belgelerin beş yıl süreyle muhafaza edilmesi gerekir. İl meslek odası da yaptığı incelemelerle ilgili olarak cumhuriyet savcısına rapor verir.

Bu çerçevede, doktrinde serbest meslek mensubu icra görevlilerinin yolsuzluğa (bu bağlamda rüşvet, vergi kaçakçılığı, kara para aklama ve organize suçlara) karşı bir teminat olduğu belirtilmektedir⁸⁷⁰. Tam da bu nedenle yeni zenginler ve hukuk dışı yollara başvuranlar tarafından pek de sevilmediklerine dikkat çekilmektedir.

IV. İCRA GÖREVLİSİNİN SORUMLULUĞU

A. Genel Olarak

İcra görevlisi hızlı, etkin, yetkin, ulaşılabilir ve sorumlu bir profesyoneldir⁸⁷¹ ve icra faaliyetlerinin usûle uygun yerine getirilmesinin garantisidir⁸⁷². Hız, etkinlik, yetkinlik ve ulaşılabilirlik icra görevlisinin önemli özellikleri olsa da sorumluluk olmadan kalan özellikler pek bir anlam ifade etmez. Çünkü hakka doğrudan temas eden icra görevlisinin, tarafların ve üçüncü kişilerin haklarını ihlâl etme tehlikesi her zaman mevcuttur. İşte bu nedenle doğacak zararlara karşı ciddi ve kolektif bir mesuliyet öngörülmüştür. Öyle ki icra görevlisinin gerek aslî gerekse yan faaliyetlerini icra ederken verdiği zararlardan ötürü il meslek odası da müteselsilen sorumludur. Etkin ve işleyen bir sorumluluk sistemi, mesleğe ve adalete güven açısından olmazsa olmazdır⁸⁷³ ve kaliteyi artırıcı bir fonksiyona sahiptir. Son yapılan kamuoyu araştırmasında ülkemizde yargıya güven % 2,9 oranında tespit edilmiştir.

⁸⁷⁰ Dujardin, **Les huissiers**, s. 115-116. Yazar eserinde, kuvvetler ayrılığı ilkesinden yola çıkarak, icra görevlisinin bir yandan yargı erkinin öbür yandan yürütme erkinin yardımcısı mahiyetinde olduğunu belirtmiştir. İcra görevlisinin yalnızca kendisini tevkil edene değil karşı tarafa karşı da yükümlülükleri olduğu vurgulanmıştır. Ancak yazarın kuvvetler ayrılığı ile yolsuzlukla mücadele arasında nasıl bir bağlantı kurduğu açık değildir. Yazarın yolsuzlukla mücadele yönündeki sonucu makûl görünmekle beraber gerekçesi yetersiz bulunmuştur. Sonucu makûl bulmamızın sebebi ise, ciddi bir hukukî altyapısı olan ve önemli bir sorumluluk rejimine tabi olan icra görevlisinin faaliyetini meslek etiği çerçevesinde yerine getireceğine olan makûl inançtır. Yazar da bu hususu bir aksiyom (belit) olarak nitelendirmiştir.

⁸⁷¹ Piédelièvre, s. 72; **Les huissiers**, s. 508.

⁸⁷² Cour de Cassation, 1. Chambre Civile, n°: 14-29.776, T. 28.09.2016 (www.lextenso.fr); Cour de Cassation, 1. Chambre Civile, n°: 12-25.511, T. 13.05.2014 (www.lextenso.fr).

⁸⁷³ Fricero, **L'éthique**, s. 6. İcra görevlisinin tekel kapsamında olmayan faaliyetler bakımından tercih edilmesinin en önemli sebebi budur (Lefort, s. 163).

Sonucun tüm ülkeyi ne ölçüde temsil ettiği bilinemese de ankete katılan binlerce yurttaşın %97'sinin yargıya güvenmediği bir vakıadır⁸⁷⁴. Yargıya ve adalet yardımcılara güvenin sağlanması bakımından işleyen bir sorumluluk rejimi şarttır. Bu nedenle, sistem değişikliği olmasa dahi icra dairelerinin işlemlerinde etkin bir sorumluluk mekanizması kurulmalı ve gerçek anlamda işletilmeli⁸⁷⁵, rücu mekanizması etkinleştirilmeli ve bu çerçevede icra memurlarına ve görevlilerine meslekî sorumluluk sigortası zorunluluğu getirilmelidir⁸⁷⁶. Disiplin cezasını veya cezayı gerektiren fiillere karşı da müsamaha gösterilmemelidir. Zira, şeffaf ve belirli meslekî ilkeler ile işleyen bir sorumluluk rejimi liberal demokrasilerin ve hukuk devletinin ayırıcı ölçütlerindendir⁸⁷⁷ ve işleyen bir sorumluluk rejiminin kaliteyi artırıcı bir faktör olduğu da yadsınmamaktadır.

İcra görevlisinin sorumluluğu medenî sorumluluk, cezaî sorumluluk ve disiplin sorumluluğu olmak üzere üç ana başlıkta incelenebilir. Ancak belirtilmelidir ki bazı durumlarda bu sorumluluk türlerinin tamamı gündeme gelebilir⁸⁷⁸. Örneğin cezayı gerektiren bir fiil her hâlde disiplin yaptırımını gerektirecektir. Öte yandan bu fiil ile bir zarar ika edilmişse bu hâlde özel hukuk sorumluluğu da gündeme gelecektir. Bununla beraber, icra görevlilerinin fiilleri sebebiyle meslek odasının ve devletin sorumluluğu da incelenmelidir.

B. Özel Hukuk Sorumluluğu

Kimi hâllerde cezaî sorumluluk ve disiplin sorumluluğu söz konusu olsa da sorumluluğun özü özel hukuk sorumluluğudur⁸⁷⁹. Özel hukuk sorumluluğu ise esas olarak kusur sorumluluğudur⁸⁸⁰. İcra görevlisinin özel hukuk sorumluluğu esas olarak akdî veya kanunî bir yükümlülüğün ihlâli veya yerine getirilmemesi olarak

⁸⁷⁴ Söz konusu kamuoyu araştırması Avrasya Kamuoyu Araştırma Merkezi tarafından 9-17 Kasım 2016 tarihleri arasında 4240 katılımcı ile yapılmıştır. 2001 yılında Türkiye Genç İşadamları Derneği'nin yaptırdığı araştırmada bu oran % 3,3 çıkmıştı (Ökçesiz, **Yargıda Yozlaşma**, s. 24). Bu konuda 1996-2011 yılları arasında yapılan ve pek de iç açıcı olmayan kamuoyu araştırma sonuçları için bkz. Ökçesiz, **Yargıda Yozlaşma**, s. 24-25. Ayrıca bkz. Erhan Örselli, **Türkiye'de Yargıya Güven**, Konya 2016, s. 38 vd.

⁸⁷⁵ Beauchard, disiplin kurallarının Stalin dönemi Sovyet Anayasası'na benzememesi gerektiğini; etkin ve alenî şekilde uygulanması gerektiğini ifade etmiştir (Jean Beauchard, **Rapport de synthèse, Éthique et professions judiciaires** (Editör: Natalie Fricero), Nice 2004, s. 79).

⁸⁷⁶ Karslı, meslekî sorumluluk sigortasından bahsetmese de icra müdürlerinin sorumluluğuna ilişkin müstakil bir yasal düzenlemeye ihtiyaç duyulduğunu belirtmiştir (Karslı, **İcra**, s. 44).

⁸⁷⁷ Fricero, **L'éthique**, s. 7-8.

⁸⁷⁸ Fricero, **L'éthique**, s. 6.

⁸⁷⁹ Piédelièvre, s. 71.

⁸⁸⁰ Tylnski, C. I, s. 200 vd.

tanımlanabilir⁸⁸¹ ve icra görevlisinin özel hukuk sorumluluğuna alacaklı (müvekkil), borçlu ve diğer⁸⁸² üçüncü kişiler gidebilir. Bir icra işleminin veya geçici hukukî koruma önleminin yerine getirilmesi veya getirilmemesi yahut usûle aykırı olarak gerçekleştirilmesi sebebiyle ortaya çıkan zararların tazmini icra hâkiminden istenmelidir (Adlî Teşkilât Kanunu m. L. 213-6).

1. Alacaklıya Karşı Sorumluluğu

İcra görevlileri alacaklıların kalifiye bir vekili olarak vekâlet ilişkisi çerçevesinde müvekkilin uğradığı zararlardan sorumludurlar⁸⁸³. Zira icra görevlisi icra operasyonlarının yürütülmesinden mesûldür (FİK m. L. 122-2). Burada sözleşmesel sorumluluk söz konusudur ve sözleşmeye, Medeni Kanun'un m. 1984 vd. maddeleri uygulanır. İcra görevlisi çalıştırdığı kâtiplerin ve diğer yazıhane personelinin ika ettikleri zarardan da adam çalıştıran olması itibarıyla sorumludur⁸⁸⁴.

İcra görevlisi, vekâlet sözleşmesi ile alacaklının elindeki icra edilebilir belgenin doğru, tam ve hızlı bir şekilde icrasını gerçekleştirmeyi üstlenir⁸⁸⁵. Vekâlet akdi çerçevesinde sorumluluk bir yükümlülüğün ihlâli, icra faaliyetinin yerine getirilmemesi veya kötü yerine getirilmesi hâllerinde söz konusu olur⁸⁸⁶. İcra görevlisi bir profesyonel olduğundan basit ihmal derecesindeki kusurundan dahi sorumlu tutulmuştur. Kendisine bir ücret de ödendiğine göre verdiği hizmetin kusursuz olması beklenmektedir⁸⁸⁷. Alacaklının bir avukatının olması ve icra görevlisinin bu avukat tarafından tevkil edilmesi hâlinde dahi icra prosedürünün doğru yürütülememesi hâlinde bu hususta avukatın da kusuru olsa bile icra görevlisi sorumludur. Çünkü icra görevlisi kendisini tevkil edenin kim olduğundan bağımsız olarak icra faaliyetini kusursuz yerine getirmekle mükelleftir⁸⁸⁸. Bir başka hukuk profesyonelinin katılımı icra görevlisini sorumluluktan kurtarmaz. Örneğin alacaklının avukatı talep etmeyi ihmal etse dahi icra görevlisinin kendisine tevdi

⁸⁸¹ Safar/Rushe, s. 15.

⁸⁸² İcra görevlisi ile alacaklı (müvekkil) arasındaki ilişki bakımından takibin tarafı olan borçlu da üçüncü kişi olduğundan boçlu dışındaki kişileri ifade etmek üzere “diğer üçüncü kişiler” ifadesi tercih edilmiştir.

⁸⁸³ Tylinski, C. II, s. 401 vd.; Leborgne, s. 159 vd.; Fricero, **Les institutions**, s. 173; Brenner, **Procédures**, s. 47; Brenner, **Voies**, s. 43. Özbek, zararlardan sınırsız sorumluluğun önemli bir ilke olarak benimsendiğini belirtmiştir (Özbek, **İlâmlı İcra**, s. 264).

⁸⁸⁴ Julien/Taormina, s. 101; Guinot, **Valeurs**, s. 154; Bénard, s. 278.

⁸⁸⁵ Spinelli, s. 23; Couchez, s. 60; Couchez/Lebeau, s. 70; Fricero, **Exécution**, s. 70.

⁸⁸⁶ Leborgne, s. 159.

⁸⁸⁷ Spinelli, s. 22.

⁸⁸⁸ Leborgne, s. 160; Couchez/Lebeau, s. 70.

edilen icra edilebilir belgede vücut bulan alacağın gecikme faizini talebe eklemesi gerekir⁸⁸⁹.

İcra görevlisinin yaptığı gereksiz veya geçersiz işlemlerin masrafını kendisinin karşılaması gerektiğini belirtmiştik. Kanun bu hâllerde icra görevlisinin sorumluluğunun da gündeme gelebileceğini açık şekilde belirtmiştir (FMUK m. 650).

İcra görevlilerinin alacaklıya karşı sorumluluk hâllerine AİHM kararlarına da yansıyan bir örnek verilebilir. İcra görevlisinin borçluları borçlarını ödememeye teşvik edecek mahiyette kendisinden talep edilen cebrî icra işlemlerini geciktirmesi hâlinde sorumluluğu gündeme gelir⁸⁹⁰. Keza müvekkilin talimat vermeye yetkili olduğu sahada verilen talimatlara uymama da sorumluluk doğurur⁸⁹¹. İcra görevlisinin cebrî icra prosedürü esnasında sorumluluğuna yol açan bir örnek daha verilebilir. Şöyle ki, kural olarak tatil günlerinde cebrî icra muameleleri yapılamasa da gereklilik hâlinde hâkim izniyle bu muameleler yapılabilir. İcra görevlisinin gereklilik hâline rağmen bu muameleyi yapmaması sonucu alacaklıya karşı sorumluluğu⁸⁹² gündeme gelebilir.

Öte yandan icra görevlisinin tekel olarak yerine getirdiği tebligat faaliyetleri de sorumluluk davalarına vücut vermektedir. Tebligat sıkı şekil kurallarına bağlı bir alan olup Fransız Temyiz Mahkemesi tebligatın kurallara sıkı şekilde uygun biçimde yapılmış olup olmadığına azami ölçüde dikkat etmektedir. Örneğin muhatap adına tebligatı kabul edebilecek kişilere tebligat yapıldığında neden muhataba tebligat yapılmadığını tetkik etmekte ve tebligatın muhataba yapılması için gerekli çabanın sarfedildiğinin ortaya konmasını aramaktadır. Keza gerekli araştırma yapılmaksızın belediyeye tebligat de usûlsüz sayılmaktadır⁸⁹³. Tebligat çok önemli bir usûlî işlem olup icra görevlisinin usûle aykırı biçimde yaptığı tebligat sebebiyle hak kayıpları ve zararlar oluşabilmektedir. İşte bu hâlde de icra görevlisinin sorumluluğuna gidilebilir.

⁸⁸⁹ Leborgne, s. 160.

⁸⁹⁰ Payan, **La perspective**, s. 186-187. Zira icra görevlisinin makûl süreye uygun şekilde icra faaliyetini gerçekleştirmesi gerekir (Fricero, **Exécution**, s. 70)

⁸⁹¹ Tendler, s. 45. Ayrıca bkz. Puig, s. 648.

⁸⁹² Perrot/Théry, s. 176-177.

⁸⁹³ Spinelli, s. 24.

İcra görevlileri yetkin birer hukuk profesyoneli olarak belli konularda hukukî danışmanlık vermeye de mezun kılınmıştır. İşte, verdikleri yanlış tavsiyeler nedeniyle de icra görevlilerinin özel hukuk sorumluluğuna gidilebilir.

İcra görevlileri hazırladıkları tutanaklardaki usûlsüzlükler sebebiyle de sorumludurlar. Ancak, tutanak Bakanlıkça yetkilendirilmiş başka bir görevli tarafından hazırlanmışsa ve tutanağın maddî muhtevasının icra görevlisince tahkiki imkânı yoksa bu hâlde sorumlu olmaz (45-2592 sayılı KHK m. 2/II).

Açık artırma görevlilerinin olmadığı yerlerde, taşınırın adli veya iradî açık artırmalarının icra görevlileri tarafından düzenlenebileceği ve icra görevlilerinin bu faaliyet bakımından açık artırma görevlilerinin tabi oldukları kurallarla bağlı oldukları belirtilmişti. İşte icra görevlileri bu faaliyetlerdeki usûlsüzlüklerden sorumludurlar⁸⁹⁴ ve Fransız Ticaret Kanunu m. L. 321-17 uyarınca bu konudaki sorumluluğu kaldıran veya sınırlayan sorumsuzluk anlaşmaları yasaktır. Sorumluluğun zamanaşımı süresi beş yıl olup süre ihale tarihinden başlamaktadır.

Alacaklı tarafından açılacak davada uygulanacak hükümler vekâlet akdine ilişkin Medeni Kanun m. 1991 ile m. 1992'dir⁸⁹⁵. İcra görevlisinin alacaklıya karşı sorumluluğunda kusur, gerçek zarar ve illiyet bağı koşulları aranmıştır⁸⁹⁶. Öte yandan, Temyiz Mahkemesi'nin içtihatlarıyla zararın mahiyetiyle ilgili olarak yeni bir kavram ortaya konulmuştur. Tazmin edilebilir gerçek zarar ile tazmin edilmeyen muhtemel zarar arasında olmak üzere şans kaybı (*perte de chance*) kavramı ortaya çıkmış ve bunun da tazmin edilebileceği belirtilmiştir⁸⁹⁷. Ancak şans kaybının maddî olarak değerlendirilmesinin zor olduğuna da dikkat çekilmektedir⁸⁹⁸.

İcra görevlisinin sonucu taahhüt edip etmediği de sorumluluk değerlendirmesinde önem arz etmektedir. Doktrinde icra görevlisinin sonucu taahhüt etmediği yalnızca bir edim yükümlülüğü altında olduğu fakat bunun da

⁸⁹⁴ Leborgne, s. 162.

⁸⁹⁵ Yapılan icra işlemlerinin geçersizliği sebebiyle alacaklı tarafından açılacak sorumluluk davası ise haksız fiil esaslarına göre incelenecektir (Piédelièvre, s. 72; Tylinski, C. II, s. 409-410).

⁸⁹⁶ Piédelièvre, s. 71. Ayrıca bkz. Rémy Cabrillac, **Droit des obligations**, 12. Édition, Paris 2016, s. 152 vd.

⁸⁹⁷ Leborgne, s. 161; Laruier/Conte/Blanchard, s. 99. *Perte de chance* (şans kaybı) gerçek zarar değildir. Olumlu bir kazanım şansının kaybı veya bir olumsuzluğu engelleme şansının kaybı bu bağlamda değerlendirilmekte ve son aşamada bir olasılık hesabı yapılmak suretiyle şans kaybı tazmin edilmektedir. Örneğin Temyiz Mahkemesi bir kararında icra görevlisinin altı yıl boyunca hiçbir özen göstermemesini kusurlu sayıp icra görevlisini şans kaybı nedeniyle tazminata mahkûm etmiştir (Leborgne, s. 161).

⁸⁹⁸ Laruier/Conte/Blanchard, s. 99.

kuvvetlendirilmiş bir edim yükümlülüğü olduğu belirtilmiştir⁸⁹⁹. Vekâlet akdinin bir gereği olarak icra görevlisi sonucu borçlanmamakta olup görevin yerine getirilmesi (alacağın tahsili veya diğer bir icra işleminin etkin biçimde uygulanması) için en uygun gördüğü faaliyetleri yerine getirmekle mükelleftir yani hedeflenen sonuç gerçekleşmese bile icra görevlisi gerekli özeni göstermişse sorumlu olmaz⁹⁰⁰.

Sorumluluk davasında ispat meselesi önemlidir. Sorumluluk davası yapılması gereken işlemlerin yapılmaması sebebiyle açılmışsa, icra görevlisi kusurlu kabul edilmektedir. Bu davada talep edilen işlemin yerine getirilmemesinin yerinde olduğunu (örneğin talep edilen işlemin hukuka aykırı olması gibi) icra görevlisi ispat etmelidir. Dava faaliyetin kötü icra edilmesi sebebine dayanıyorsa bu hâlde alacaklının kusuru ispat etmesi gerekir⁹⁰¹.

Sorumluluk davasının nerede açılacağı bir başka önemli meseledir. Adli Teşkilât Kanunu m. L. 213-6 uyarınca bir icra işleminin veya geçici hukukî koruma önleminin yerine getirilmesi veya getirilmemesi yahut usûle aykırı olarak gerçekleştirilmesi sebebiyle ortaya çıkan zararların tazmini icra hâkiminden istenmelidir. Madde metninde icra hâkimine tazminat istemiyle gidebilecekler bakımından bir sınır öngörülmemiştir, yani ilk bakışta gerek alacaklı, gerekse borçlu ve ilgili üçüncü kişiler icra hâkimine gidebilir gibi görünse⁹⁰² de Temyiz Mahkemesi farklı kanaattedir⁹⁰³. Temyiz Mahkemesi, alacaklı ile üçüncü kişiler (borçlu ve diğer üçüncü kişiler) bakımından bir ayırım yapmakta ve borçlular ile üçüncü kişilerin açacağı sorumluluk davası bakımından icra hâkimini yetkili kabul etse de alacaklının vekâlet sözleşmesinin kötü ifa edildiği iddiasıyla açacağı sorumluluk davası bakımından farklı bir yaklaşım sergilemektedir, yani icra görevlisinin sorumluluğuna gitmek isteyen kişiye göre görevli mahkeme değişmektedir. Temyiz Mahkemesi'nin bu yaklaşımı doktrinde değişik açılardan değerlendirilmiştir. Piédelièvre'e göre böyle bir ayırım yapma, pratik sonuçları bakımından elverişsizdir⁹⁰⁴. Leborgne ise bu ayırımı yerinde bulmuş görünmektedir. Yazar, icra hâkiminin icra görevlisinin bir

⁸⁹⁹ Piédelièvre, s. 72; Leborgne, s. 161; Guinot, **Valeurs**, s. 74; Julien/Taormina, s. 101.

⁹⁰⁰ Guinot, **Valeurs**, s. 74-75; Fikret Eren, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, 4. Baskı, Ankara 2017, s. 710.

⁹⁰¹ Piédelièvre, s. 72. Ayrıca bkz. Mainguy, s. 614-615.

⁹⁰² Kötü niyetle takibe girişilmesi sebebiyle borçlunun alacaklıya açacağı dava ile takibe kötü niyetle mukavemet edilmesi sebebiyle alacaklının borçluya karşı açacağı sorumluluk davalarında da icra hâkimi görevlidir (Miniato, s. 68).

⁹⁰³ Cour de Cassation, 2. Chambre Civile, n°: 07-10.417, T. 21.02.2008 (www.lextenso.fr).

⁹⁰⁴ Piédelièvre, s. 71. Ayrıca bkz. Miniato, s. 68.

cebrî icra ajanı olarak yerine getirdiği faaliyetleri inceleyebileceğini belirtmiş ve icra görevlisinin müvekkil alacaklıyla ilişkisini inceleyemeyeceğini ifade etmiştir⁹⁰⁵.

2. Borçluya ve Üçüncü Kişilere Karşı Sorumluluğu

İcra görevlileri icra faaliyetini borçluya karşı gerçekleştirmekte ve kimi zaman üçüncü kişilerin sahalalarına da müdahale etmektedirler. İcra faaliyetinde borçluya ve üçüncü kişilere ika edilebilecek zararlardan icra görevlisi sorumludur⁹⁰⁶. Buradaki sorumluluk ise haksız fiil sorumluluğu olup buraya Medeni Kanun m. 1240 vd. maddeleri uygulanır. İcra görevlisinin üçüncü kişilere karşı sorumlu tutulabilmesi için hukuka aykırı kusurlu fiil, zarar ve illiyet bağı unsurlarının varlığı aranır⁹⁰⁷. İcra görevlileri Bakanlık yetkilisi olmaları ve bazı sahalarda tekel olarak hareket etmeleri itibarıyla Kanun'un kendilerine yüklediği herhangi bir yükümlülüğün ihlâlinden sorumlu tutulmuşlardır⁹⁰⁸. Öte yandan, icra görevlisi çalıştırdığı kâtiplerin ve yazıhanede çalışan diğer personelin ika ettikleri zarardan da adam çalıştıran olması itibarıyla sorumludur⁹⁰⁹.

İcra görevlilerinin borçluyu bilgilendirme yükümlülükleri de vardır. Bu yükümlülük alacaklının takip talebi üzerine borçluya yollanacak icra emrinde gerekli açıklamaların ve icra emrine karşı hukukî çarelerin gösterilmesi suretiyle olur⁹¹⁰. Yükümlülüğün ihlâli hâlinde icra görevlisinin sorumluluğu gündeme gelir.

İcra görevlisi her ne kadar alacaklının vekili de olsa alacaklının hukuka aykırı taleplerini uygulaması ve usûle aykırı şekilde takibi yürütmesi, etkisiz veya haksız işlemler yapması hâlinde sorumludur. Keza borçlunun bankada parası ve daha külfetsiz şekilde haczedilebilecek şeyler varken daha külfetli yolun seçilmesi icra görevlisinin sorumluluğunu gerektirir⁹¹¹. Yine borçlunun konutuna girilmesi belli hâllerde hâkim iznine tâbidir, borçlunun mallarını elinde bulunduran üçüncü kişinin konutuna girilmesi ise her hâlde hâkim iznine tabidir⁹¹². Bu kurala uyulmaksızın

⁹⁰⁵ Leborgne, s. 163.

⁹⁰⁶ Tylinski, C. II, s. 411 vd.

⁹⁰⁷ Spinelli, s. 24; Tylinski, C. II, s. 414-415. Bu unsurlar hakkında detaylı bilgi için bkz. Tylinski, C. II, s. 460 vd. Fransız hukukunda hukuka aykırılık ile kusurluluk aynı unsur altında değerlendirildiğinden “hukuka aykırı kusurlu fiil” şeklindeki kullanım tercih edilmiştir. Konuyla ilgili olarak bkz. Malinvaud, s. 354 vd.; Cabrillac, s. 229 vd.

⁹⁰⁸ Leborgne, s. 160.

⁹⁰⁹ Julien/Taormina, s. 101; Guinot, **Valeurs**, s. 154; Bénard, s. 278.

⁹¹⁰ Spinelli, s. 25.

⁹¹¹ Piédelièvre, s. 66. İcra işlemlerinin kötüye kullanılması da icra görevlisinin sorumluluğunu doğurur (Tendler, s. 45).

⁹¹² Couchez, s. 90.

konuta girilmesi hâllerinde icra görevlisine karşı tazminat davası açılabilecektir. Yine alacaklı tarafından verilen icra edilebilir olduğu iddia edilen belgenin bu vasıfta olmamasına veya talep tarihi itibarıyla icra edilebilirliğini yitirmesine rağmen buna dayanılarak işlem yapılması hâlinde icra görevlisi sorumludur⁹¹³. Keza takibin gerçekte kime karşı yöneltilmesi gerektiği hususunda gerekli tahkikatı yapması gereken de icra görevlisidir⁹¹⁴, yani alacaklının borçluyu yanlış göstermesi hâlinde icra görevlisi bunu düzeltmelidir.

Kural olarak tatil günlerinde cebrî icra muameleleri yapılamaz. Ancak gereklilik hâlinde hâkim izniyle bu muameleler yapılabilir. İcra görevlisinin gereklilik hâli olmaksızın tatil günlerine ve saatlere riayet etmemesi sonucu borçluya karşı sorumluluğu⁹¹⁵ gündeme gelebilir.

Yine tahliyenin icrasında da icra görevlisinin sorumluluğu gündeme gelebilir. Fransız mevzuatı tahliye takiplerinde borçluyu koruyucu düzenlemelere sahiptir. Örneğin kış döneminde tahliye kural olarak yasaktır. Yine tahliyenin icra edilebileceği dönemlerde de kural olarak tahliye emrinin tebliğinden itibaren iki ay geçmeden tahliye gerçekleştirilemez. İcra görevlisinin de bu ve buna benzer koruyucu düzenlemeleri, ihdas amacına uygun şekilde uygulaması gerekir. Koruyucu hükümlerle de ortaya konan menfaatleri gözetme yükümlülüğüne aykırılık hâlinde icra görevlisinin sorumluluğu gündeme gelir.

Neredeyse her icra prosedüründe gündeme gelebilecek bir sorumluluk hâli de bilgi ve belgelerin toplanmasında usûlsüzlük ve özellikle sır saklama yükümlülüğünün ihlâlidir. Bu konudaki ihlâller sebebiyle de icra görevlisinin özel hukuk sorumluluğuna gidilebilir⁹¹⁶.

Türk hukukunda olduğu gibi icra faaliyetiyle borçla ilgisi olmayan kişilere de etki edilebilmektedir. Borçluyla birlikte yaşayanlar veya yakınlarının da hukukî durumuna müdahaleler olabilmektedir. Yine yukarıda belirtilen kamusal nitelik icabı, icra görevlisinin üçüncü kişi menfaatlerini de azami ölçüde koruması gerekir.

⁹¹³ Piédelièvre, s. 73.

⁹¹⁴ Cour de Cassation, 1. Chambre Civile, n°: 97-22.660; T. 20.06.2000 (www.lexisnexis.com). Ayrıca bkz. Leborgne, s. 160.

⁹¹⁵ Perrot/Théry, s. 176-177.

⁹¹⁶ Leborgne, s. 157; Couchez/Lebeau, s. 71.

Üçüncü kişiler mevzuatla da ciddi ölçüde korunmuştur. Örneğin borçlunun üçüncü kişilerdeki mallarının satışı için icra hâkiminden izin almak gerekir. Keza üçüncü kişilerin konutunda bulunan, borçluya ait malların haczi amacıyla konuta girebilmek de icra hâkiminin özel iznine tabidir (FİK m. L. 221-1/III)⁹¹⁷. İcra görevlisinin üçüncü kişilerin haklarına haksız biçimde müdahale etmesiyle hakları haleldar olan üçüncü kişiler icra görevlisine karşı haksız fiile dayalı sorumluluk davası açabileceklerdir. Üçüncü kişilerin icra görevlisine karşı sorumluluk davası açabilmesi için, ika olunan zararın kişisel ve doğrudan olması gerekir.

3. Meslekî Sorumluluk Sigortası

Meslekî sorumluluk sigortası yargıda önemli bir alanı teşkil etmektedir. İcra görevlilerinin hakka doğrudan müdahale eden bir sahada görev yapmaları nedeniyle faaliyetleri riziko barındırmakta ve hak sahiplerinin de zararlarının tam olarak tahsil edilebilmesi için meslekî sorumluluk sigortası ile rizikonun temini gerekmektedir. Bazı kimselere faaliyetlerinin hususiyeti (ve özellikle sahip oldukları kamu gücü) sebebiyle bir teminat gösterme yükümlülüğü getirilmesi yeni bir düşünce de olmayıp, 18. yüzyılın sonlarından bu yana icra görevlilerinin de aralarında bulunduğu bir grup profesyonele teminat gösterme yükümlülüğü getirilmişti. Yine icra görevlileri ve istinaf mahkemeleri nezdinde avukatlık yapmaya yetkili kişiler bakımından belli risklere karşı meslek örgütleri nezdinde sandıklar kurulması da yeni bir düşünce değildir⁹¹⁸. 19. yüzyılda ise meslek mensuplarını kazalara ve yangınlara karşı koruyan sigortalar yaygınlaşmaya başlamıştır⁹¹⁹. İşte bu uygulamalar evrilerek ve çağa uygun bir şekilde bir meslekî sorumluluk sigortasına dönüşmüştür.

Fransız hukukunda icra görevlilerinin meslekî sorumluluk sigortası vardır ve bu sigortanın organizasyonu da hususiyetler barındırmaktadır. Şöyle ki ülkedeki tüm icra görevlilerinin meslekî sorumluluk sigortası ve sigorta primlerinin belirlenerek toplanması Ulusal Meslek Odası tarafından organize edilmiş olup (45-2592 sayılı KHK m. 2/III ve 56-222 sayılı Kararname m. 74, Ulusal Meslek Odası İç Tüzüğü, m. 13-1 ve m. 13-5), sigorta sözleşmesi tüm icra görevlilerinin menfaatine Ulusal

⁹¹⁷ Couchez, s. 60; Leborgne, s. 603.

⁹¹⁸ Hadi Slim, **Les garanties de l'indemnisation (Rapport français)**, La responsabilité liée aux activités juridiques, Colloque Grerca, Lyon 19-20 septembre 2014, http://gerca.univ-rennes1.fr/digitalAssets/317/317067_Theme5_France_H-SLIM.pdf, (Erişim Tarihi: 09.03.2017), s. 1, N. 1.

⁹¹⁹ Slim, s. 2, N. 3.

Meslek Odası'nca imzalanmaktadır⁹²⁰. Söz konusu sigorta türü kolektif sigorta olarak anılmaktadır. O hâlde eldeki sorumluluk sigortasında sigortacı rizikoyu üstlenen şirket, sigorta ettiren Ulusal Meslek Odası, sigortalı ise icra görevlileridir⁹²¹. Sigortanın kapsamına ise icra görevlilerinin mesleklerinin kapsamındaki aslî veya talî nitelikteki faaliyetler çerçevesinde kusurlarıyla ika ettikleri zararlar girer⁹²². Mesleğin icrası dışındaki faaliyetler ise bu sigorta kapsamında değildir⁹²³. Sigorta, icra görevlisinin faaliyet gösterdiği sürece etkilidir ve bu sigorta talep esaslı değil, olay esaslı olarak düzenlenmiştir. Bir başka deyişle icra görevlisi faaliyeti bıraktıktan sonra, mesleği icra ederkenki kusurlu fiilinden dolayı oluşan bir zarardan ötürü tazmin talebiyle karşılaşır bu da sigortanın kapsamındadır⁹²⁴. Burada önemli olan talebin yöneltilmesi veya zararın ortaya çıkması değil, zarara yol açan fiilin icra görevlisinin mesleği icra ettiği dönemde ve meslekî faaliyet kapsamında gerçekleştirilmiş olmasıdır. Söz konusu düzenlemenin vatandaşlar bakımından ciddi bir güven unsuru yarattığı rahatlıkla görülmektedir. Öyle ki zarar ika eden icra görevlisi faaliyetine son verse bile ortaya çıkan zararı karşılayacak güçlü bir mekanizma vardır.

Meslekî sorumluluk sigortalarında tercih edilen kolektif sigorta oldukça avantajlıdır. Zira bireysel sigorta sözleşmeleri çoğu zaman iltihakî olup sigortacı tarafından dayatılan şartları içermektedir. Oysa kolektif sigortalarda, meslek odası da ciddi bir pazarlık gücüne sahip olmaktadır. Yine bu sigorta türü sayesinde meslek mensuplarının neden olduğu rizikolar ulusal planda yönetilebilecek, daha uygun ve daha kapsamlı (gerek sözleşmeye dâhil rizikolar bakımından gerekse sigortacının olay başına sorumlu olduğu azamî miktar bakımından) bir sigorta sistemi oluşturulabilecektir⁹²⁵.

Şu da belirtilmelidir ki sigorta ile beraber Ulusal Meslek Odası Teminat Sandığı da varlığını sürdürmektedir. Ancak, bu oldukça kısıtlı bir çerçeveye sınırlı olup asıl teminat fonksiyonu sigortacı tarafından sağlanmaktadır. Teminat Sandığı tamamen idarî mahiyette faaliyet göstermekte ve meslek mensupları tarafından ika edilen zararlara ilişkin dosyaları tutmaktadırlar.

⁹²⁰ Miniato, s. 63. Ayrıntılı bilgi için bkz. Slim, s. 3, N. 7; Rodolphe Bigot/Pierre Roger, **L'assurance des professionnels du procès**, Revue générale du droit des assurances, 01/07/2010, n°2010-03, §I, B.

⁹²¹ Bigot/Roger, §I, C.

⁹²² Piédelièvre, s. 71.

⁹²³ Bigot/Roger, §II, A.

⁹²⁴ Piédelièvre, s. 71.

⁹²⁵ Slim, s. 11-12, N. 38.

Sigorta sözleşmesine ilişkin ilgi çekici bir nokta da icra görevlilerine rizikonun karşılanmasına belli bir oranda katılım zorunluluğu getirilmesidir. Bu oran, kural olarak %10'dur⁹²⁶. Söz konusu katılım payı, icra görevlilerini daha tedbirli hareket etmeye yönlelteceğinden isabetlidir. Meslekî sorumluluk sigortasına ilişkin sayısal veriler de meselenin somutlaştırılması bağlamında önemlidir. 2004-2008 yılları arasında hukuk sahasında gerçekleşen rizikoların %28'i (2422 riziko) icra görevlilerine ilişkin olup bunların maddî kıymeti tüm rizikolar toplamının %9'undan az bir tutara tekabül etmektedir. Bu olayların yalnızca %31'i yargı mercilerinin önüne götürülmüş, diğerleri ise yargı dışı yollarla çözüme kavuşturulmuştur⁹²⁷.

Fransa'da hukuk profesyonellerini ilgilendiren mevzuatta yapılan değişiklikler sigorta bağlamında da önem arz etmektedir. Şöyle ki 1 Temmuz 2022'den itibaren icra görevlileri ile açık artırma yetkilileri adalet komiseri adı altında birleştirileceği için sigortanın kapsamına giren aktivitelerin de sigortacılar tarafından revize edilmesi gerekecektir.

Hukukumuzda da hukuk profesyonellerinin meslekî sorumluluk sigortalarının düzenlenmesine dönük değerlendirmeler vardır⁹²⁸. Meselenin düzenlenmesi mesleğe olan güvenin artırılması için elzemdir. Keza, meslekî sorumluluk sigortalarının bir olumlu etkisi de anlaşmazlıkların mahkemeye taşınmasını engelleyebilmesidir. Sigortacılar, profesyonel ve hukuk sahasına hâkim şirketler olduğundan meslek mensuplarının ika ettikleri zararlar sebebiyle ortaya çıkan haklı talepleri, şirket uzmanları tarafından ciddi incelemeler yaptıktan sonra mesele yargı mercilerinin önüne taşınmaksızın kabul etmektedirler. Bu şekilde, icra görevlisinin kusuru sonucu hakları haleldar olan kişilerin zararlarının giderimi hızlı bir biçimde sağlanmaktadır⁹²⁹. O hâlde icra memurlarının statüsünün değiştirilmesi hâlinde meslekî sorumluluk sigortası üzerinde en fazla düşünülmesi gereken konulardan bir olmalı ve geniş kapsamlı bir sigorta düzenlenmelidir. Öte yandan icra memurlarının statüsü korunsa bile Devlet'in rücu alacağını temin maksadıyla bir meslekî sorumluluk sigortasının öngörülmesinin önünde bir engel yoktur. Söz konusu sigorta,

⁹²⁶ Bigot/Roger, §III, B.

⁹²⁷ Bigot/Roger, §II, B.

⁹²⁸ Pekcanitez, **Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanun Tasarısı'nın Tanıtımı, Makaleler**, Cilt II, s. 248. Fransız hukukunda yalnız icra görevlilerinin değil diğer hukuk profesyonellerinin de meslekî sorumluluk sigortası vardır. Ancak, bunlar farklı esaslara tabi olup doktrinde de mesleklerin farklı tarihsel köklere sahip olmaları ve farklı şekillerde gelişimlerini sürdürmeleri nedeniyle bu farklılıkların doğal olduğu ifade edilmektedir (Slim, s. 2, N. 6).

⁹²⁹ Slim, s. 12, N. 42; Bigot/Roger, §I, C.

hakları haleldar olanların tatmin edilmesini de kolaylaştıracaktır. Her ne kadar Any. m. 129/IV uyarınca tazminat davaları ancak idare aleyhine açılabilirse de sonradan rücu edilebileceği kesin olan bir tazminatın ödenmesi çok daha kolay olacaktır. Devlet memuru olarak çalışan hekimler bakımından 21 Temmuz 2010 tarihli 2010/I sayılı Tebliğ ile düzenlenen zorunlu malî sorumluluk sigortası benzeri bir meslekî sorumluluk sigortasının icra dairesi çalışanları bakımından düzenlenmesi mümkündür. Hekimler bakımından kabul edilen modele benzer şekilde, meslekî sorumluluk sigortasının icra dairesi çalışanları tarafından bireysel olarak akdedilmesi öngörülebilir. Primlerin de hekimler bakımından kabul edilen sistemde olduğu gibi (2010/I sayılı Tebliğ m. 3/I) icra dairesinde çalışan kişilerce ve Adalet Bakanlığı'na belli oranlarda ödenmesi düşünülebilir.

C. Disiplin Sorumluluğu

İcra görevlilerinin yerine getirdikleri faaliyetin önemi, gelişmiş meslek kurallarına tabi olmaları sonucunu doğurmuştur. Öte yandan tarihçe kısmında bahsedildiği üzere mesleğin üzerine yapışmış kötü şöhret de bu disiplin kurallarını daha da önemli bir konuma taşımıştır⁹³⁰. Bu bağlamda ahlak, etik, meslek ahlakı, deontoloji, disiplin önemli kavramlar hâline gelmektedir⁹³¹.

Ahlak, insan davranışlarını şekillendiren evrensel değerlerin ortak mirası olarak ifade edilmekte olup⁹³² bu kavramla sıkça karıştırılmakta olan etik ise kısaca ahlak bilimi olarak ifade edilir⁹³³. Deontoloji ise, bu evrensel değerlerin mesleğe yansması, yani meslek ahlakıdır⁹³⁴. Bir başka deyişle meslek mensuplarının riayet etmesi gereken ortak değerleri yani mesleğin icrasına bağlı tüm yükümlülükleri ifade

⁹³⁰ Guinot, **Valeurs**, s. 18.

⁹³¹ Bu konuda tarihsel kökleriyle beraber geniş açıklamalar için bkz. Guinot, **Valeurs**, s. 23 vd.

⁹³² Bir başka ifadeyle ahlak, iyi ile kötünün; adil ile gayriadilin; namuslu olma ile olmamanın ayırımını verir (Guinot, **Valeurs**, s. 24). TDK'ye göre ahlak, bir toplum içinde kişilerin uymak zorunda oldukları davranış biçimleri ve kurallarıdır (www.tdk.gov.tr).

⁹³³ Etik, ahlak üzerine teorik çalışmaları ifade eder (Guinot, **Valeurs**, s. 24). TDK'ye göre etik kelimesinin ilk anlamı töre bilimi ikinci anlamı ise çeşitli meslek kolları arasında tarafların uyması veya kaçınması gereken davranışlar bütünüdür (www.tdk.gov.tr).

⁹³⁴ Etik ile ahlakın birbirine sıklıkla karıştırıldığını belirtmiştik. Guinot'ya göre aslında burada biz de iki kavramı karıştırmış durumdayız. Çünkü yazara göre nasıl ki ahlaklılık denilip etiklik denilemiyorsa meslek etiği denilip meslek ahlakı denilemez (Guinot, **Valeurs**, s. 25). Ancak, yine de biz duruma göre “meslek ahlakı” tabirini kullanmayı tercih ediyoruz. Açıkçası bu da bir gerekliliğin sonucu olarak görülmüştür. Örneğin metinde “meslek ahlakına sahip olma” ibaresi çeşitli yerlerde kullanılmıştır. Bu ibare yerine “meslek etiğine sahip olma” denmesi pek isabetli görülmemiştir. Çünkü, etiğe sahip olunmaz ona riayet edilir. Ayrıca bkz. Yekta Güngör Özden, **Meslek Ahlakı**, Ankara Barosu Dergisi, Yıl:1974, Sayı:4, s. 659.

etmektedir⁹³⁵. Kanunla oluşturulmuş ve kamu gücüyle donatılmış bir mesleğin mensuplarının meslek kurallarını (deontolojik yükümlülükleri) ihlâl etmeleri hâlinde, ciddi ve işleyen bir disiplin mekanizmasıyla karşılaşmaları tabii ve zorunlu bir durumdur⁹³⁶. Disiplin, deontolojinin yaptırımsal boyutunu teşkil etmektedir⁹³⁷. Disiplin yaptırımını gerektiren her fiil aynı zamanda deontolojik yükümlülüğün ihlâli olsa da her deontolojik yükümlülüğün ihlâli disiplin yaptırımına bağlanmamış olabilir⁹³⁸.

İcra görevlilerinin yerine getirdikleri faaliyetin mahiyeti ile sahip oldukları bağımsız işleyiş düşünüldüğünde disiplin yaptırımlarının bu sahada ne kadar önemli olduğu açıkça görülecektir. İcra görevlisinin disiplin sorumluluğunun önemi menfaatleri gözetme yükümlülüğü bağlamında 1985 yılında meclis tartışmaları esnasında gündeme gelmiştir ve Adalet Bakanlığı'nca icra görevlisinin serbest meslek esaslarına tabi bir kamu görevlisi olduğunun altı çizilerek yanıtlanmıştır⁹³⁹. Bakanlıkça verilen yanıtta icra görevlisine sahip olduğu bağımsız sahayı zedeleyecek şekilde takip yolu seçiminin tavsiye edilemeyeceğini belirttikten sonra, deontolojik yükümlülüklerin ihlâli suretiyle takip yolu seçilmesi ve borçluya haddinden fazla malî külfet yüklenmesi hâlinde, disiplin yaptırımlarının gündeme geleceğini vurgulamıştır.

İcra görevlilerinin disiplini 28 Haziran 1945 tarihli ve 45-1418 sayılı KHK ile düzenlenmiştir⁹⁴⁰. İcra görevlilerinin meslekî yükümlülüklerini ihlâl etmesi hâliyle⁹⁴¹ özel hayata ilişkin kınanacak davranışlar⁹⁴² bu KHK ile disiplin cezasına bağlanmıştır. 45-1418 sayılı KHK m. 2 uyarınca, kanuna ve yönetmeliklere aykırı her davranış, meslek kurallarını ihlâl eder mahiyetteki her davranış, meslekî sahayla

⁹³⁵ Fricero, **L'éthique**, s. 5-6. Buna “ödev bilimi” de denebilir (Guinot, **Valeurs**, s. 27).

⁹³⁶ Dujardin, **Les huissiers**, s. 118. Abbou/Nicod, N. 10. Çünkü “Nasıl ahlâk olmayınca kişilik olmazsa, meslek ahlâkı olmayınca da o meslek olamaz” (Özden, s. 659).

⁹³⁷ Fricero, s. 6; Beauchard, s. 79. Disiplin toplumsal yaşamı muhafaza etmek için konulan kurallar olarak ifade edilmektedir. Hiyerarşi, gözetim ve yaptırım disiplinin üç unsurunu teşkil etmektedir (Guinot, **Valeurs**, s. 29).

⁹³⁸ Fricero, s. 6.

⁹³⁹ Bakanlıkça verilen yanıt için bkz. <http://archives.assemblee-nationale.fr/7/qst/7-qst-1985-02-18.pdf>; s. 686.

⁹⁴⁰ Bu KHK ile kamu görevlilerinin disiplinine ilişkin eski mevzuat kaldırılmış ve tüm esaslar bu KHK'da birleştirilmiştir (Vincent/Guinard/Montagnier/Varinard, s. 700). Bu KHK 1973 yılında ciddi değişikliklere uğramıştır.

⁹⁴¹ Örneğin sır saklama yükümlülüğünün ihlâli bu kapsamdadır. Yine yasaklılık hâline rağmen görev yapılması da disiplin sorumluluğunu doğurur (Fricero, **Exécution**, s. 69). Keza yapılan işlemlerin geçersiz olması hâlinde bu işlemlere ait masraflar ve zarar ortaya çıkmışsa tazminat ile beraber disiplin sorumluluğu da ortaya çıkar (Larguier/Conte/Blanchard, s. 99; Lefort, s. 184).

⁹⁴² Piédelièvre, s. 70; Guinot, **Valeurs**, s. 516; Bot, s. 23.

ilgili olsun olmasın şeref ve haysiyete⁹⁴³, mesleğin sahip olduğu imaja (mesleğin saygınlığına) aykırı her davranış disiplin yaptırımına tabidir. İcra görevlisinin meslekten istifa etmesi de mesleği icra ederken işlediği ve disiplin cezası gerektiren fiillerinin müeyyidelendirilmesine mani değildir. Ancak bu arada ofise halef olan icra görevlisi atanmışsa, sefeye verilecek ceza ne olursa olsun halef ofis hakkının sahibi olarak kalmaya devam eder (45-1418 sayılı KHK m. 45/IV).

Disiplin KHK'sı m. 3 uyarınca disiplin cezası gerektiren fiilin ağırlığına göre icra görevlisine uyarma, basit kınama, nitelikli (genel kurul önünde) kınama, fiilin tekrarından men, meslekten (geçici olarak) uzaklaştırma ve meslekten çıkarma (meslekî ölüm⁹⁴⁴) yaptırımları uygulanabilir. Meslekten uzaklaştırma ve çıkarma cezalarının dışındaki cezalarla birlikte icra görevlisinin en fazla on yıl boyunca oda yönetimi ve meslekî kurullara seçilmesi engellenebilir⁹⁴⁵. Hangi fiile hangi disiplin cezasının verileceğini kazüistik olarak belirlemek zordur. Ancak fiilin ağırlığına göre ilgili merci tarafından bir yaptırım takdir edilecektir. Pek tabii ki ceza hukuku ilkeleri buraya da sirayet etmiştir, yani kural olarak kusur ve buna bağlanan yaptırıma ilişkin belirgin esaslar vardır⁹⁴⁶. Örneğin meslektaşlarına karşı kusurlu davranışlar sergilenmesi hâlinde uyarma; faaliyetin icrası sırasındaki kusurlu davranışlara kınama; hâkimlere karşı kusurlu davranışlara nitelikli kınama; icra prosedürüne ilişkin bir işlemi şahsen yapmak yerine kâtime yaptırmak gibi ağır bir ihlâlde faaliyetin tekrarından men; kış döneminde (kış arasında) tahliye yapılması durumu gibi takibin bir tarafına ağır zarar veren işlemler yapılması hâlinde meslekten uzaklaştırma ve çok ağır kimi zaman organize ve genellikle ceza sorumluluğunu gerektiren hâllerde ise meslekten çıkarma yaptırımını uygulanmaktadır⁹⁴⁷. Ancak her

⁹⁴³ Bu kavramlar hakkında etimolojik açıklamaları da içeren detaylı bilgi için bkz. Guinot, **Valeurs**, s. 124-125. Yazar burada özetle namusluluğun içsel bir kavram olduğundan yani güzel ahlaka sahip olmayı ifade ettiğini belirtmiştir. Saygınlık ise bunun dışarıdan görünümüdür. İcra görevlisinin her iki özelliği de taşıması gerekir. Keza icra görevlisinin nezaket çerçevesinde hareket etmesi gerekir.

⁹⁴⁴ Bot, s. 24.

⁹⁴⁵ Douence/Azavant hatalı biçimde bu tamamlayıcı yaptırımın tüm yaptırımlarla beraber uygulanabileceği anlamını taşıyacak ifadeler kullanılmıştır (Douence/Azavant, s. 382). Bu yaklaşıma katılmak mümkün değildir. Zira bu görüş mevzuat bakımından yanlış olduğu gibi mantıken de tutarsızdır. Meslekten çıkarılan birinin oda seçimlerine katılımı zaten olanaksızdır; bu bağlamda oda seçimlerinde aday olamama yaptırımı anlamsızdır. Vincent/Guinhard/Montagnier/Varinard isabetli olarak meslekten çıkarma hâlinde icra görevlisinin meslek kuruluşlarına seçilmekten kesin olarak men edilmiş olduğunu belirtmişlerdir (Vincent/Guinhard/Montagnier/Varinard, s. 701). Gerçekten seçilme yasağı meslekten çıkarma yaptırımına tabii olarak mündemiçtir.

⁹⁴⁶ Bot, s. 24.

⁹⁴⁷ Guinot, **Valeurs**, s. 516-519.

hâlde somut olayın özellikleri de değerlendirilmeli ve failin (icra görevlisinin) niyeti de incelenmelidir⁹⁴⁸.

İcra görevlileri disipliner anlamda cumhuriyet savcısının denetimi altındadır⁹⁴⁹. Disiplin cezalarının verilmesi hususunda görev, ilgili il meslek odası ile asliye hukuk mahkemesi arasında paylaştırılmıştır⁹⁵⁰. Asliye hukuk mahkemesi tüm disiplin cezalarını vermeye yetkili iken, il meslek odası yalnızca hafif cezaları verme hususunda yetkilidir⁹⁵¹.

İl meslek odası nezdinde disiplin yaptırımlarıyla ilgilenen kişi idarî mümessil (*syndic*) dir. Disiplin KHK'sı m. 6 uyarınca idarî mümessil re'sen veya cumhuriyet savcısının daveti üzerine ya da oda mensupları ile ilgililerin talebi üzerine il meslek odasına disiplin cezası gerektiren hususu sunar. İl meslek odası fiilin ağırlığına göre uyarma, basit kınama ve genel kurul önünde kınama cezalarını verebilir (Disiplin KHK'sı m. 9).

Fiilin tekrarından men, meslekten geçici olarak uzaklaştırma ve meslekten çıkarma cezaları ise yalnızca ciddi ihlâllerde ve ciddi bir prosedür sonunda verilebilir. Öyle ki bu yaptırımlara meslek odası tarafından değil, cumhuriyet savcısının başvurusu üzerine asliye hukuk mahkemesince karar verilir⁹⁵².

Meslekten çıkarma yaptırımı sonuçlarının ağırlığı sebebiyle incelenmeye değerdir. Zira 28 Nisan 1816 tarihli Yasa'nın 91. maddesi uyarınca meslekten çıkarılan icra görevlisi ofis hakkının yalnızca unvan boyutunu değil iktisadî boyutunu da kaybetmektedir. Yani bu cezadan sonra icra görevliliği unvanı sona ermekle kalmamakta aynı zamanda halefini tayin etme hakkı da yitirilmektedir. Ancak, doktrinde bu yaptırımın çok ağır olduğu belirtilerek eleştirilmektedir⁹⁵³. Kanaatimizce de, meslekten çıkarma yalnızca ofis hakkının unvan boyutuna ilişkin

⁹⁴⁸ Guinot, **Valeurs**, s. 519.

⁹⁴⁹ Le Fur, N. 1; Abbou/Nicod, N. 10.

⁹⁵⁰ Guinchard/Ferrand/Chainais, *Procédure*, s. 188; Piédelièvre, s. 70; Bot, s. 24.

⁹⁵¹ Guinot, **Valeurs**, s. 517; Bot, s. 24; Régoli, s. 208; Scarano, s. 223.

⁹⁵² Fricero, **L'essentiel**, s. 122; Catala/Terré, s. 194; Taisne, **Institutions juridictionnelles**, s. 110; Fricero, **Les institutions**, s. 172; Bot, s. 24; Guinot, **Valeurs**, s. 517. Çünkü bu yaptırımlar ağır olmakla beraber bir de disiplin kurullarını oluşturan meslek mensuplarının da ofislerinin iktisadî değerini dolaylı olarak artıran yaptırımlardır (Douence/Azavant, s. 382). Şu da belirtilmelidir ki ağır disiplin cezalarının mahkemelerce verilmesi gerekliliği mesleğin aktüel statüsüne kavuştuğu 1813 yılından beri kabul edilegelmiştir (Tylinski, C. I, s. 12).

⁹⁵³ Guinot, **Valeurs**, s. 518.

olmalıdır. Ek bir para cezası öngörülebilir ise de yaptırımın ofis hakkının iktisadî unsuruna da sirayet ettirilmesi istisnâî hâller dışında gerçekten oldukça orantısızdır.

Gerek il meslek odasının gerekse asliye hukuk mahkemesince verilecek cezalara karşı bir ay (geçici uzaklaştırma hâlinde on beş gün) içerisinde istinaf mahkemesine başvurulabilir⁹⁵⁴.

Öte yandan hakkında disiplin soruşturması veya cezaî takibat olan icra görevlilerinin görevlerini devam etmesi sakıncalar ihtiva edebilir. İşte bu nedenle bir geçici koruma önlemi olarak “geçici uzaklaştırma mekanizması” öngörülmüştür (Disiplin KHK’sı m. 32 vd.) ve bu önlemin disiplin cezalarıyla karıştırılmaması gerekir. Söz konusu önleme her hâlde değil, istisnâî hâllerde başvurulması gerekir. Özellikle meslekten uzaklaştırma veya meslekten çıkarma istemiyle yapılan takibatlarda bu önleme başvurulması gündeme gelebilir⁹⁵⁵. İcra görevlisinin meslekten uzaklaştırılmasına karar verilmesi hâlinde asliye hukuk mahkemesince geçici uzaklaştırma süresi bu cezadan düşülebilir.

Disiplin cezalarıyla karıştırılmaması gereken bir diğer hâl ise icra görevlisinin ofis hakkına son verilmesidir. Ofis hakkına son verilmesi bir disiplin cezası değil, idarî yaptırımdır⁹⁵⁶. Bu kapsamda incelenecek ilk hâl 45-1418 sayılı KHK’nın 45. maddesi çerçevesinde mücbir bir sebep olmaksızın süresi içinde yemin edilmemesi hâlinde adayın görevi ifa etmekten vazgeçtiğinin kabulüyle ofis hakkının sona erdirilmesidir. Diğer hâller ise adayın yerleşim yerini değiştirmesi sebebiyle veya fiziksel yahut ruhsal durumunun mesleği icraya devam etmesine imkân vermemesi yahut mesleği icra etmeye yeterli olmaması hâlidir. Bu durumlarda da ofis hakkı idarî bir kararla sona erer. Burada il meslek odası, cumhuriyet savcısı ve asliye hukuk mahkemesinin dâhil olduğu bir prosedür vardır⁹⁵⁷. Bir disiplin cezası olarak meslekten çıkarmanın aksine, ofis hakkına son verilmesinde ofis hakkının yalnızca unvan boyutu sona erer. Ancak ofis hakkının iktisadî boyutu korunur, yani mesleği icra etmesine imkân kalmayan kişi ofisini seçtiği halefe devredebilir⁹⁵⁸.

⁹⁵⁴ Guinot, **Valeurs**, s. 527; Bot, s. 25.

⁹⁵⁵ Geçici uzaklaştırma mekanizmasında da cumhuriyet savcısı, il meslek odası ve asliye hukuk mahkemesi devreye girmektedir. Prosedür hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Guinot, **Valeurs**, s. 520 vd. Ayrıca bkz. Vincent/Guinard/Montagnier/Varinard, s. 701.

⁹⁵⁶ Guinot, **Valeurs**, s. 528.

⁹⁵⁷ Prosedür hakkında detaylı bilgi için bkz. Guinot, **Valeurs**, s. 528-530.

⁹⁵⁸ Guinot, **Valeurs**, s. 530.

Bakanlıklar arası bir karar ile vergi mevzuatına aykırılık sebebiyle icra görevlisi geçici süreyle faaliyetten men edilebilir (Vergi Kanunu m. 1750). Vergi mevzuatına aykırılık sebebiyle geçici süreyle faaliyetten men disipliner değil, idarî ve malî bir yaptırımdır⁹⁵⁹. Ancak, aykırılığın tespiti hâlinde disiplin yaptırımlarına yol açması da mümkündür.

Son olarak belirtmek gerekir ki, disiplin sorumluluğu yalnızca icra görevlileri bakımından değil geleceğin icra görevlileri olarak görülen stajyerler bakımından da uygulama alanı bulur. Staj bahsinde staj listesinden silinme meselesi incelenmiş olduğundan⁹⁶⁰ burada staj listesinden silinme yaptırımını doğuran hâller tekrar edilmeyecek, yalnızca diğer disiplin cezalarına kısaca değinilecektir. Stajyere, stajyerin tabi olduğu deontolojik yükümlülükleri ihlâl etmesi hâlinde uyarma, kınama, stajın bir yılı aşmayacak şekilde geçici süreyle durdurulması yaptırımları da uygulanabilir. Stajyerin disiplin yargılamasında yanında staj yapılan icra görevlisi de dinlenir⁹⁶¹.

D. Cezaî Sorumluluk

İcra görevlisi kendisine devredilen kamu gücünün kullanılması esnasında suç oluşturan fiiller işleyebilir. İcra görevlileri, görevlerini icra ederken işledikleri suçlar bakımından özel hükümlere tabidirler. Bu kişiler, ceza hukuku anlamında kamu gücünü temsil eden ve kamusal bir görev icra eden kişiler olup bu durum bazı suçlar bakımından ağırlaştırıcı bir hâl olarak karşımıza çıkmaktadır⁹⁶². Bazı suçlar ise mahsus suç şeklinde düzenlenmiş bu suçların failleri yalnızca kamu görevlileri olabilmektedir.

Cezaî sorumluluk noktasında incelenmesi gereken ilk hüküm Fransız Ceza Muhakemesi Kanunu m. R. 198'dir. Bu hüküm icra görevlisinin görevi kabul etme mecburiyetini ihlâlinin yaptırımı mahiyetindedir. Buna göre, görevi kabul etmeyen icra görevlisi savcının talebi üzerine cumhuriyet başsavcısının uyarısına rağmen işlemi yapmamakta diretirse görevden alınır. Aynı yaptırım mahkeme nezdinde çalışan ve yapması gereken işlemleri yapmayan *huissier audiencier* hakkında da uygulanmaktadır.

⁹⁵⁹ Guinot, **Valeurs**, s. 530.

⁹⁶⁰ Bkz. yuk. §1, III, B, 2.

⁹⁶¹ Guinot, **Valeurs**, s. 161-162.

⁹⁶² Renaut, N. 9-10.

Bu konuda önem arz eden ve sıklıkla uygulanma ihtimali olan ikinci hüküm sır saklama mecburiyetine ilişkin Fransız İcra Kanunu m. L. 152-3'tür. Anılan hükme göre; bilgi ve belgelere erişim hakkı çerçevesinde kamu kurumları ile finansal kuruluşlardan elde edilen bilgileri, söz konusu icra faaliyeti bakımından gerekli olduğu ölçüyü aşar şekilde kullanmak (örneğin üçüncü kişilerle paylaşmak) kesin olarak yasaklanmış olup bunun ihlâli hâlinde kişisel verilerin gizliliğini ihlâl sebebiyle Fransız Ceza Kanunu m. 226-21 uyarınca beş yıl hapis cezası ile 300.000 Avro para cezasına hükmedilir. Kişisel verilerin gizliliğini ihlâl suçu kapsamına girmese de, gizli kalması gereken bilgilerin paylaşılması hâlinde meslekî gizliliğin ihlâli sebebiyle bir yıl hapis cezası ile 15.000 Avro para cezasına hükmedilir (FCK m. 226-13). İcra görevlilerinin kara paranın aklanmasına, terörün finansmanına veya uyuşturucu ticaretine ilişkin belge ve bilgileri ise her hâlde cumhuriyet savcılığına bildirme yükümlülüğü vardır. Bu noktadaki bildirimler gizliliği ihlâl teşkil etmez⁹⁶³.

Konut dokunulmazlığı temel bir hak olup bu hakkın, kamu gücünü kullanan kişiler tarafından ihlâl edilmesi ağırlaştırıcı bir hâl olarak değil ayrı bir suç olarak düzenlenmiştir⁹⁶⁴. Fransız Ceza Kanunu m. 432-8 uyarınca, kamu gücü kullanan kişilerin konut dokunulmazlığını ihlâl etmelerinin yaptırımı iki yıl hapis cezası ile 30.000 Avro para cezasıdır. Bu suç tahliyeye ilişkin takiplerde özel bir öneme sahiptir. Daha önce de ifade ettiğimiz gibi, tahliyeye ilişkin takiplerde borçluları koruyucu düzenlemeler mevcuttur ve icra görevlisinin bu koruyucu düzenlemelere riayet etmemesi hâlinde konut dokunulmazlığını ihlâl suçunun oluşması mümkündür⁹⁶⁵.

İcra görevlilerinin görevi kötüye kullanma ve sahtecilik suçları çerçevesinde de takip edilmesi söz konusu olabilmektedir⁹⁶⁶. Sahtecilik suçunun icra görevlisi tarafından işlenmesi bir ağırlaştırıcı hâl olarak düzenlenmiş olup yaptırımı yedi yıl hapis cezası ile 100.000 Avro para cezasıdır (FCK m. 441-2/III).

Yine münhasıran icra görevlisince yapılması gereken işlemlerin kâtipler vasıtasıyla yapılması hâlinde de cezaî sorumluluk gündeme gelebilir⁹⁶⁷. Keza kamusal görev yerine getiren birer Bakanlık yetkilisi olmaları itibarıyla icra

⁹⁶³ Renault, N. 14.

⁹⁶⁴ Renault, N. 19.

⁹⁶⁵ Renault, N. 26.

⁹⁶⁶ Piédelièvre, s. 70; Renault, N. 30.

⁹⁶⁷ Guinot, **Valeurs**, s. 154.

görevlileri Fransız Ceza Kanunu'nun 4. Kitap 3. Başlık 2. Bölüm'ünde düzenlenen suçların faili olabilirler. Bu bağlamda icra görevlileri zimmet (FCK m. 432-10), rüşvet (FCK m. 432-11) ve haksız çıkar temini (FCK m. 432-12) suçlarının da faileri olabilirler⁹⁶⁸. Zimmetin yaptırımı beş yıl hapis cezası ile 500.000 Avro para cezası iken rüşvetin yaptırımı on yıl hapis cezası ile 1.000.000 Avro para cezasıdır.

E. İcra Görevlisinin Fiilleri Sebebiyle Ulusal Meslek Odasının Sorumluluğu

Ulusal Meslek Odası, icra görevlilerinin 56-222 sayılı Kararname'nin 20. maddesinde öngörülen ve Fransız Danıştay tarafından belirlenen koşullara uygun olarak icra edilebilen yan faaliyetlerden doğanlar da dâhil olmak üzere meslekî sorumluluklarını garanti etmektedir (45-2592 sayılı KHK m. 2/III).

Bu çerçevede icra görevlilerinin mesleklerini icra ederken özel hukuk veya ceza hukuku bağlamında sorumluluklarını gerektiren fiillerinden dolayı ortaya çıkan zararlar Ulusal Meslek Odası Teminat Sandığı tarafından da temin edilmiştir. Ulusal Meslek Odası, adeta mesleğin bütününe kolektif sorumluluğunu düzenlemektedir⁹⁶⁹. Yani icra görevlileri kendi eylemlerinden kendileri (meslekçe) sorumludur ve bu sorumluluk rejiminden gururla ("Sorumluluğum özgürlüğümdür" şeklinde çok veciz bir biçimde) söz edilmektedir⁹⁷⁰. Çünkü, icra görevlilerinin kendi ika ettikleri zarardan kendilerinin sorumlu olması mesleğin bağımsız olmasının ve bağımsız kalmasının temel sebeplerinden biri olarak görülmektedir. Bu düşünce pek de yanlış değildir. Gerçekten de meslek mensuplarının ika ettikleri zararın devletçe karşılanması mesleğin bağımsızlığına hâlel getirirdi.

F. İcra Görevlisinin Fiilleri Sebebiyle Devletin Sorumluluğu

İcra görevlilerinin fiilleri nedeniyle devletin bir noktada sorumlu olup olmayacağı meselesi önemli bir meseledir. Türk hukuku bakımından icra görevlilerinin ika ettiği zararlardan Devlet'in birinci derecede sorumlu olduğunda tereddüt yoktur⁹⁷¹. Acaba serbest meslek esaslarına tabi bir sistem kurmuş Fransa'da

⁹⁶⁸ Konuyla ilgili olarak bkz. http://www.justice.gouv.fr/art_pix/scpc2003-8.pdf, Erişim Tarihi: 10.04.2017. Ayrıca bkz. Renault, N. 10.

⁹⁶⁹ Safar/Rushe, s. 15.

⁹⁷⁰ Spinelli, s. 26.

⁹⁷¹ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, *İcra*, s. 112-113; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, *Ders Kitabı*, s. 91-92; Kuru, *İcra*, Cilt 1, s. 81 vd.; Kuru, *El Kitabı*, s. 98 vd.; Kuru, *İstinafa Göre İcra ve İflas*, s. 60-61; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz, *İcra*, s. 58-61; Postacıoğlu/Altay, *İcra*, s. 41 vd.; Muşul, *İcra*, Cilt I, s. 82; Karlı, *İcra*, s. 41, s. 45; Ulukapı, *İcra*, s. 24-25.

icra görevlilerinin ika ettiği zararlarda Devlet'in sorumluluğu gündeme gelebilecek midir? Spinelli meseleyi AİHM'ne Yunanistan aleyhine yapılan bir başvuruya kıyasla ele almış ve Fransa'nın tebligat ile icra işini organize ve teşkilâtli profesyonellere devrettiğini ve icra ile tebligatın mahkemenin ve dolayısıyla Devlet'in değil, tarafların meselesi olduğunu belirterek Fransa'nın icra görevlilerinin fiillerinden sorumlu olmayacağı kanaatinde olduğunu belirtmiş ve icra görevlilerinin fiillerinden kaynaklanan yıllık yaklaşık 4 milyon Avro tutarındaki zararın meslek tarafından Devlet katkısı olmaksızın karşılandığını ifade etmiştir⁹⁷². Ancak yazar bu görüşünde yalnız kalmış görünmektedir. Leborgne, serbest meslek mensubu olan icra görevlilerinin de fiillerinin özellikle AİHS m. 6 (adil yargılanma hakkı), m. 8 (özel yaşama ve aile hayatına saygı hakkı) ve Ek Protokol 1'e (mülkiyete ilişkin) aykırılık teşkil ederek Devlet'in sorumluluğuna sebep olabileceğini belirtmiştir⁹⁷³. Stoica, AİHM kararlarında icra görevlisinin iç hukuktaki statüsü ne olursa olsun (memur veya Bakanlıkça yetkilendirilen kişi) hukuka aykırı işlemlerinden doğan zararlardan Devletin sorumlu tutulduğunu vurgulamıştır⁹⁷⁴. Chainais/Ferrand/Guinchard da AİHM içtihatlarında icra görevlilerinin devlet ajanı olarak değerlendirildiğine ve bunların fiilleriyle oluşan hak kayıplarından devletin sorumlu olduğuna dikkat çekmiştir⁹⁷⁵. Payan da aynı tespiti yapmış ve Avrupa Konseyi üyesi ülkelerin icra memurlarının bir kamu görevlisi gibi vazife görürken (statüleri memur veya serbest çalışan kamu görevlisi olabilir) özensizlikleri sebebiyle ika ettikleri zararlardan Devlet'in sorumlu olacağını belirtmiştir. Hatta bu kuralı AİHM'nin icra görevlileri hakkında ortaya koyduğu iki temel esastan biri olarak saymıştır⁹⁷⁶. Spinelli'nin görüşünde yararlandığı Platakou kararında⁹⁷⁷, icra görevlisinin bir kamulaştırma prosedüründe kendisine verilen kamulaştırmaya itiraz dilekçesini zamanında tebliğ etmemesi söz konusu olup; Platakou'nun, itirazın icra görevlisinin kusurundan kaynaklanan ve mücbir sebep teşkil eden bir nedenle zamanında yapılamadığı yönündeki iddiası tüm iç hukuk mercilerince reddedilmiştir. Kararda icra görevlisinin bir devlet ajanı olup olmadığı tartışılmıştır. Yunanistan, icra görevlilerinin memur olmadığını, aynen avukatlar gibi serbest meslek icra ettiklerini

⁹⁷² Spinelli, s. 25-26.

⁹⁷³ Leborgne, s. 164.

⁹⁷⁴ Stoica, **Droit européen**, s. 177.

⁹⁷⁵ Chainais/Ferrand/Guinchard, **Procédure civile: Droit interne et européen du procès civil**, 33. Édition, Paris 2016, s. 192-193.

⁹⁷⁶ Payan, **La jurisprudence**, s. 18 vd.

⁹⁷⁷ AİHM, Platakou/Yunanistan, Başvuru no: 38460/97, T. 11.01.2001, özellikle 32, 33 ve 39. paragraflar. Karar hakkında bir değerlendirme için bkz. Benguerraiche, s. 59-60.

ve bu nedenle Yunanistan Devleti'nin sorumlu tutulamayacağını iddia etmiştir. AİHM ise icra görevlisinin bu sahada bir kamusal organ gibi hareket ettiğini tespit ederek Yunanistan'ın savunmasına itibar etmemiştir. Kanaatimizce, bu konuda evvela bir şeyin fiilen gerçekleşme olasılığı ile hukukî varsayım olarak değerlendirilmesinin farkı ortaya konmalıdır. Çünkü gerçekten de Fransız hukukunda sorumluluk sistemi çok iyi kurgulanmış, bireysel sorumluluğun yanında meslekî sorumluluk sigortası ve bununla beraber meslek mensuplarının (Meslek Odası Teminat Sandığı'nın) kolektif sorumluluğu kabul edilmiştir. Yani zarara uğrayan kişinin buralardan tatmin edilmemesi pek olasılık dâhilinde değildir. Buraya kadar incelenen husus meselenin gerçekleşme olasılığıdır ve kanaatimizce yazarı yanılgıya sürükleyen de sistemin çok iyi düzenlenmiş olmasıdır. Ancak meselenin hukukî değerlendirmesine gelirse, bir yurttaşın zararını söz konusu mekanizmalardan alamaması hâlinde, devletin –icra görevlilerinin serbest meslek mensubu olmalarına rağmen- sorumlu olduğunda tereddüt etmemek gerekir. Çünkü icra görevlisi serbest meslek şeklinde mesleğini icra etse de kullandığı şey kamu gücünden başka bir şey değildir. Bu faaliyet çerçevesinde doğan zarardan son raddede Devlet de sorumlu sayılmalıdır⁹⁷⁸. Fransa'da da icra görevlisi faaliyetlerini gerçekleştirirken kamu görevlisi olarak değerlendirildiğinden, kanaatimizce, Fransa aleyhine benzer sebeple yapılacak bir başvuruda AİHM'nin farklı yönde karar vermesi için bir gerekçe yoktur⁹⁷⁹. Keza AİHM bir başka kararında borçlunun banka hesaplarına yönelik uygulanması talep edilen haczin 57 gün boyunca uygulanmamış olması nedeniyle kamu görevlisi mevkiindeki icra görevlisinin görevini özensiz olarak yerine getirdiğine kanaat getirmiş ve adil yargılanma hakkının ihlâli sebebiyle Romanya'yı mahkûm etmiştir⁹⁸⁰. Mahkeme, bu kararında mahkeme kararını icrayla yetkili otoritelerin bundan imtina etmesinin devletin sorumluluğunu gerektireceğini açıkça vurgulamıştır⁹⁸¹.

Türk icra teşkilâtlanmasının değiştirilmesi ve icra memurlarının Devlet bünyesinden çıkartılarak serbest çalışan icra görevlileri hâline getirilmesi durumunda sistemin iyi düzenlenmesi gereklidir. Sistemin iyi kurgulanmaması hâlinde ciddi hak

⁹⁷⁸ Stoica, *Droit européen*, s. 177; Payan, *La perspective*, s. 186; Leborgne, s. 159.

⁹⁷⁹ Benguerraiche, s. 59 vd. AİHM'nin belirttiğimiz ilkeyi uyguladığı kararlara ilişkin açıklamalar için bkz. Payan, *La perspective*, s. 186-187. Bu kararlarda AİHM'nin icra görevlisinin usûlsüz tebligatı veya icra işlemlerini sürüncemede bırakması nedeniyle (makûl sürenin aşılması bağlamında) üye Devletleri mahkûm ettiği görülmektedir.

⁹⁸⁰ AİHM, Kocsis/Romanya, Başvuru no: 10395/02, T. 20.12.2007, pr. 105, pr. 44.

⁹⁸¹ AİHM, Kocsis/Romanya, Başvuru no: 10395/02, T. 20.12.2007, pr. 110.

ihlâlleri olabilecektir. İhlâllerin iç başvuru yollarıyla giderilememesi veya tazmin edilememesi hâlinde ise AİHM nezdinde yeni mahkûmiyetler alınabileceğini unutmamak gerekir. İhlâl durumunda Türk icra teşkilâtının serbest meslek esaslarına tabi şekilde örgütlendiği yönündeki bir savunma AİHM tarafından kabule şayan görülmeyecektir.

SONUÇ

Fransız icra teşkilâtında Türk hukukunun aksine icra memurları bulunmamaktadır. Fransız hukukunda icra görevlileri vardır ve bu kişiler Bakanlık'tan aldıkları yetkiyle serbest bir meslek icra etmektedirler. Bu kişiler Devlet'ten maaş almamakta, ofis giderlerini kendileri karşılamakta, personel maaşlarını kendileri ödemektedirler. Ancak meslek üzerinde gerek cumhuriyet savcılarının gerek Adalet Bakanlığı'nın gerekse meslek odalarının ciddi bir denetimi vardır. Adalet Bakanlığı, staja kabulden meslekten ayrılmaya kadar her aşamada önemli bir mevkidedir. Yani Fransız hukukunda icra görevliliği düzenlenmiş bir serbest meslektir.

Meslek mensupları meslek odaları nezdinde örgütlenmiştir. İdarî bölünmeye uygun olarak il meslek odaları, bölge meslek odaları ve Ulusal Meslek Odası şeklinde üç dereceli bir yapı mevcuttur. Meslek Odaları mesleği kamu otoriteleri nezdinde temsil etmekte ve meslek çıkarlarını savunmaktadırlar. Stajın ve meslek içi eğitimin düzenlenmesinde etkin olan meslek odaları meslek mensuplarına disiplin cezaları vermeye yetkilidir. Öte yandan mesleğin uluslararası düzeyde tanıtılması ve mesleğe ilişkin süreçlerde etkinlik kazanılması amacıyla Avrupa Meslek Odası ve Uluslararası İcra Görevlileri Birliği faaliyet göstermektedir. Uluslararası İcra Görevlileri Birliği icra teşkilâtlarının devletlerin bünyesinden çıkarılarak serbestleşmesini ve memurlardan değil, serbest meslek mensuplarından teşekkül etmesini sağlamak amacıyla çalışmalar yapmaktadır.

Mesleğin temelindeki kavram ofis hakkıdır. Ofis, yalnızca icra görevlisinin vazifesini yerine getirdiği yazıhaneyi değil asıl olarak Bakanlık tarafından verilen yetkiyi ifade etmektedir. Ofis hakkının iki boyutu vardır. Bunları, iktisadî boyut ve unvan boyutudur. Bu iki boyutun birleşimi mesleğin karakterini ortaya koymaktadır. İktisadî boyut icra görevlilerinin elde ettiği ofis hakkının malvarlığına dâhil kabul edilmesi ve bu bağlamda Adalet Bakanlığı'nın onayıyla kendilerine bir halef tayin etme hakkına sahip olmalarıdır. Ofis hakkının unvan boyutu ise faaliyetin kamusal

niteliğini, devletin ofislerin ihdas edilmesindeki müdahalesini, icra görevlisinin bu ofise Bakanlık tarafından atanmasını, verilen yetki çerçevesinde faaliyetlerini yerine getirmesini ve Bakanlık tarafından sürekli olarak denetlenmesini ifade etmektedir. Unvan boyutu Devlet'e ait olup, bu boyutun halef tayini suretiyle devri mümkün değildir.

Sistemin belki de en çarpıcı yanı ofis hakkının devredilebilirliği meselesi yani halefini tayin etme hakkıdır. İcra görevlileri çok yüksek bedeller ödeyerek devraldıkları ofisleri belli bir meblağ karşısında devretme hakkına da sahiptirler. Pek tabii ki ofisi devralacak kişinin bu faaliyeti icra etmesi için mesleğe kabulde aranan tüm koşulları taşıması ve Bakanlıkça yetkilendirilmesi gerekir.

Fransız icra görevlileri, hukuk fakültesi mezunu olan, iki yıllık staja tabi tutulan ve staj sonunda meslekî sınava alınan nitelikli hukukçulardır. Mesleğe girişteki zorluk faaliyetin kalitesinin teminatıdır. Öte yandan tüm bu koşulları taşıyan kişilerin faaliyete başlayabilmeleri bir ofis bulabilmelerine bağlıdır. 2010 yılında icra görevlilerine bağlı çalışma imkânı tanındığından bu tarihten itibaren ofis hakkı elde edilmeksizin çalışılması mümkündür. İcra görevlileri mesleği münferit olarak icra edebilecekleri gibi masraf ortaklığına dayalı olarak birlikte çalışabilirler. İcra görevlilerinin şirket şeklinde organize olmaları mümkündür. Söz konusu imkân düzenlenmiş mesleklere özgü şirket tiplerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Hatta günümüz Fransız hukuk sisteminde, hukuk sahasında faaliyet gösteren farklı mesleklere mensup kişilerin tek şirket çatısı altında faaliyet göstermeleri mümkündür.

İcra görevlileri Fransız hukukunda çok önemli bir yer işgal etmektedirler ve çok farklı sahalardaki önemli faaliyetleri icra etmektedirler. İcra görevlileri tekel olarak veya diğer meslek mensuplarıyla rekabet hâlinde çok çeşitli faaliyetlerle uğraşmaktadırlar. Cebrî icra faaliyeti icra görevlilerinin tekel olarak yerine getirdikleri en önemli faaliyettir. Söz konusu faaliyet kapsamında icra görevlileri kendilerine tevdi edilen icra edilebilir belgelerde ortaya konan hakkı yerine getirirler. İcra görevlileri alacaklının onayıyla en uygun cebrî icra yolunu seçmekle mükelleftirler. Faaliyetin başarıya ulaşması amacıyla icra görevlisine birçok imkân tanınmıştır. Bu bağlamda icra görevlisi bankalar ve kamu kurumlarından borçluya ilişkin bilgiler talep edebilmekte, icra faaliyeti sırasında mukavemetle karşılaşır

kolluk yardımı talep edebilmekte ve karşılaştığı icra zorluklarını icra hâkimine havale edebilmektedir.

Tekel olarak yerine getirilen bir diğer önemli faaliyet tebligattır. Tebligatın teknik bir faaliyet olması bu faaliyetin uzman kişilerce yerine getirilmesini gerektirmektedir. Fransız sisteminin tebligatın usûle uygun yapılması maksadıyla uygulamakta olduğu çözüm ilgi çekici ve ilham vericidir. Tebligatlar uzman hukukçular olan icra görevlileri tarafından yapılmaktadır. Söz konusu sistemden, noterlik memurları vasıtasıyla tebligatın yaygınlaştırılması suretiyle Türk hukukunda yararlanılması mümkündür. Serbest meslek mensuplarından müteşekkil bir icra sistemine geçildiği takdirde icra tebligatlarının dairelerin kendi personeliyle yapılması da düşünülebilir. Tebligatların uzman kişilerce yapılmasının yargılama ve icra faaliyetine getireceği hız ve güvence inkâr edilemez boyutlarda olacaktır. Öte yandan söz konusu düzenlemenin tebligat masraflarını artıracak olduğu açıktır. Ancak sağlanan hız ve güvence ile kıyaslandığında ücret artışı kolaylıkla kabul edilebilir. Nitekim Fransız hukukunda yasal gereklilik olmayan hâllerde dahi, çok daha pahalı olmasına rağmen icra görevlileri marifetiyle tebligat tercih edilmektedir.

İcra görevlilerinin tekel olarak yerine getirmedeği faaliyetlerin başlıcaları açık artırma yoluyla satış, delil tespiti, alacakların dostane yolla tahsili, bazı mahkemeler nezdinde tarafların temsili ve hukukî danışmanlıktır. Bu faaliyetlerin en önemlisi delil tespitidir. Delil tespiti faaliyeti ile icra görevlileri hukukî değerlendirme içermeyen vakıa tespitleri yaparlar. İcra görevlisince yapılan tespitler aksi ispat edilene kadar doğru kabul edilmektedir. Söz konusu tespit raporları kimi zaman anlaşmazlıkların mahkemelere intikal edilmeksizin sona ermelerini sağlamakta olup uyuşmazlığı önleme fonksiyonuna sahiptir. Meselenin mahkeme önüne gitmesi hâlinde ise delil tespiti tutanakları ispat faaliyetini oldukça kolaylaştırmaktadır. İcra teşkilâtımızın serbest meslek esasları çerçevesinde yeniden düzenlenmesi hâlinde icra görevlilerine tespit işlemi yapma yetkisinin verilmesi yerine noterlerin tespit işlemlerinin etkisini artırmak daha hızlı ve daha uygun bir yol olarak görülmektedir. Zira bu şekilde intibak problemleri en aza indirilecektir.

Yine serbest meslek mensubu olmalarının bir yansıması olarak icra görevlilerine bazı ikincil mahiyette faaliyetlerle uğraşma imkânı da tanınmıştır. İcra görevlilerinin ikincil mahiyette yerine getirebilecekleri faaliyetler arabuluculuk,

sigorta acenteliği ve varlık yönetiminden ibarettir. İcra görevlileri ikincil faaliyetler yapmak suretiyle ofislerine ek gelirler sağlamaktadırlar.

Meslek, yüzyılları aşan mazisine rağmen hâlen oldukça dinamiktir ve ciddi bir değişim ve dönüşüm hâlinindedir. Hatta 2015 yılından bu yana değişim ve dönüşüm süreci ivme kazanmıştır. 2015 yılında Macron Yasası ile başlayan ve 1 Temmuz 2022’de büyük ölçüde tamamlanması öngörülen değişim süreci mesleğe yeni bir çehre kazandıracaktır. Söz konusu reform ile icra görevlileri ile adli açık artırma görevlileri adalet komiseri adı altında birleşecek ve meslek odaları da üç dereceli yapıdan iki dereceli yapıya dönüştürülecektir. Adalet komiserleri hâlihazırda icra görevlileri ile açık artırma görevlilerinin yapmakta olduğu faaliyetlere ilaveten küllî icraya ilişkin bazı faaliyetler de icra edecektir. Bu bağlamda icra görevlilerinin belli bir miktarın altında ciroya sahip şirketlerin yeniden yapılandırılma ve iflâs tasfiye sürecinde mahkeme tarafından tasfiye memuru ve kayyım sıfatıyla sürekli surette görevlendirilebilmeleri mümkündür.

İcra görevlileri ile alacaklı arasında vekâlet sözleşmesi vardır. İcra görevlisi vekâlet sözleşmesi çerçevesinde ücret hakkına sahip olmakta ve bunun karşılığında icra faaliyetini özenle yerine getirmeyi taahhüt etmektedir. Öte yandan birer kamu görevlisi olmaları itibarıyla çeşitli haklara sahip olmaktadır. Bu bağlamda kolluk yardımı talep edebilmekte ve kamu kurumu ile bankalar nezdindeki kayıtlara ulaşabilmektedirler. Kendilerine tanınan bu hakların karşısında ise ciddi yükümlülükler yer almaktadır. İcra görevlilerinin borçluları bilgilendirmeleri ve borçlunun menfaatlerini gözetmeleri gerekmektedir. İcra görevlilerinin kendilerine teklif edilen görevi kabul etmeleri gerekmekte ve faaliyeti kural olarak bizzat yerine getirmeleri icap etmektedir. Meslek mensupları başka iş yapma yasağı ve reklam yasağı başta olmak üzere meslekleri icabı çok çeşitli yükümlülöklere tabidirler.

İcra görevlisinin yükümlölüklerini ihlâl etmesi hâlinde medenî, cezaî ve disiplin sorumluluğu gündeme gelmektedir. İcra görevlileri müvekkillerine karşı vekâlet sözleşmesi hükümlerine göre sorumlu iken borçluya karşı haksız fiil hükümleri çerçevesinde sorumludurlar. Özel hukuk sorumluluğu noktasında Fransız sisteminin özel yapısı tekrar ortaya çıkmaktadır. Öyle ki, ika ettikleri zararlardan birinci derecede sorumlu olan yine icra görevlileridir. İcra görevlilerinin sorumluluğu Ulusal Meslek Odası’nca sigorta ettirilmiştir. Söz konusu sorumluluk rejimi mesleğin bağımsız karakterinin bir sonucu olduğu gibi mesleğin bağımsız kalmasının

teminatıdır. Her ne kadar Devlet'in icra görevlilerinin fiillerinden sorumlu olmayacağı ileri sürülmüşse de AİHM içtihatları çerçevesinden bakıldığında icra görevlilerinin fiilleriyle oluşan ve iç hukukta tatmin edilmeyen bir zarardan son noktada Devlet de sorumludur. Devlet'in sorumluluğu, mesleğin kamusal niteliğinin sonucudur.

Serbest meslek mensuplarından oluşan icra sisteminin olumlu yanları olarak uzmanlık, etkinlik, hız ve sorumluluk sayılabilir. Gerçekten, icra görevlileri nitelikli hukukçulardır ve ciddi bir sorumluluk rejimine tabidirler. Serbest meslek esaslarına tabi sistem Devlet açısından da oldukça ekonomiktir. Öte yandan, cebri icra faaliyetinin hususiyeti bizi serbest meslek olarak icra edilmesine karşı mesafeli kılabılır. Çünkü alacaklının vekili olan ve menfaati alacaklıyla aynı doğrultuda olan bir icra görevlisi marifetiyle cebri icra faaliyetinin yerine getirilmesi tereddütler doğurabilir. Ancak icra teşkilatının Devlete bağlı memurlardan oluşması, karma yapıda olması veya serbest meslek mensuplarından teşekkül etmesi tamamen politik bir tercihtir. Hükümetlerin siyasî duruşları ve iktisat politikalarına göre bu sistemlerden birinin seçilmesi mümkündür ve aslında bu sistemlerin hiç birisine hukukî manada ve hakka ulaşma perspektifinden bakıldığında kategorik olarak iyi ya da kötü denemez. Yani serbest meslek mensuplarından oluşan icra teşkilatının iyi olduğu ne kadar doğru bir iddia ise Devlet'e bağlı memurlardan oluşan bir teşkilâtın iyi olduğu da aynı derecede doğru bir iddiadır. Bu sistemlerin teorik planda ve soyut olarak bakıldığında olumlu ve olumsuz yanları var ise de hiçbir sistem diğerine nazaran kategorik olarak daha iyi değildir. Sistemi iyi ya da kötü hâle getirecek olan icra memurunun statüsü değil, sistemin iç organizasyonu ve işleyişidir.

Bu bağlamda bakarsak, Türk icra sistemindeki kötü uygulamalar, iş yükü ve yoğun bürokrasiye bir çözüm olarak icra teşkilâtının serbest meslek esaslarına tabi kılınması düşünülebilir. Ancak Türk sisteminin hususiyeti, uygulamadaki problemler ve iş yükü karşısında bunun hukukumıza uygun olmadığı da savunulabilir. Söz konusu mesele hukukî olmaktan çok hukuk politikasına aittir.

Meselenin bir hukuk politikası tercihi olduğunu bir kez daha vurgulayarak belirtelim ki, serbest meslek mensuplarından teşekkül eden icra sistemi bir zorunluluk olarak görülmemiş olup kanaatimizce ülkemiz için pek de uygun olmayabilir. Çünkü, Türk sistemi ciddi bir birikime sahip olup bu birikimin ve tecrübenin korunması gerekir. Belirtmek gerekir ki serbest meslek esaslarına tabi icra

sistemine geçiş çok farklı bir zihniyete sahip radikal bir değişiklik olup intibakında ciddi problemler yaşanması olasıdır. Ancak yine de siyasî irade tarafından bu şekilde bir serbest meslek hâline getirme yolu seçilecekse dahi Kazakistan örneğinde olduğu gibi bir geçiş döneminin öngörölmesi ve bu dönem uygulamalarının neticesine göre hareket edilmesi uygun olacaktır. Şu da önemle belirtilmelidir ki, sistemin olduğu gibi kabul edilmesi yerine ölkemiz gerçekleri göz önünde tutularak Türk hukuk sistemine tam uyumu sağlanacak şekilde tasarlanarak entegre edilmesi gerekecektir. Bu bağlamda düşünüldüğünde kurulacak sistemde halefini tayin hakkının olmaması gerekmektedir. İcra ofislerine yapılacak atamalarda noterlik modelinin revize edilmek suretiyle kullanılması daha isabetli olacaktır. Meslek mensuplarının meslekî sorumluluk sigortasının düzenlenmesi ise bir zorunluluk olarak görölmektedir.

Serbest meslek esaslarına tabi icra sisteminin kuruluşunda iki yolun izlenmesi mümkündür. İlk yol olarak icra dairelerindeki mevcut personelden yeni kurulacak ofislerde istifade edilmesi düşünülebilir. Bu durumda geçiş düzenlemelerinin ve muafiyet uygulamalarının iyi planlanması gerekir. İlk yolun olumlu yanı geçişin yumuşak olması, meslek mensuplarından daha az tepki alınması ve mevcut birikimden istifade edilmesi imkânıdır. Olumsuz yanları ise eski kötü uygulamaların yeni dairelere sirayet etmesi ve mücadele edilen bozuklukların daha bağımsız bir yapıda var olmaya devam etmesidir. Söz konusu durum icra teşkilâtımız bakımından telafisi güç bir problem teşkil edecektir. Muafiyetlerin öngörüldüğü bir geçiş kabul edildiği takdirde, muafiyet koşullarını sağlayamayan icra müdürleri icra görevlisi olarak atanamayacak ve bulundukları kadro kaldırıldığı için kadro açığı ortaya çıkacaktır. Memuriyet statüsünün sağladığı güvenceler ihlâl edilmemek kaydıyla bu kişilerin başka yerlerde görevlendirilmeleri gündeme gelebilecektir.

Sistem değişikliğinde izlenebilecek ikinci yol ise tamamen yeni bir teşkilât oluşturmaktır. Tamamen yeni bir kadro kurulmasının olumlu yanı eski uygulamaların yeni kurulacak sisteme sirayet etmemesidir. Zira burada eski icra müdürleri bakımından özel bir muafiyet öngörölmemekte yani icra sistemi baştan yaratılmaktadır. Bu sistem çok iyi bir yasal düzenlemeyi gerektirmektedir. İcra personelinin yeni baştan seçilmesi kurulacak sistemin daha fazla sahiplenilmesini sağlayacak ve icra dairesi geleneklerinin yeni ofislere sirayetini engelleyecektir. Öte yandan mevcut uygulama birikiminden istifade edilemeyecek olması önemli bir

dezavantaj olacaktır. Mevcut icra dairesi çalışanları herhâlde memurluk statüsü çerçevesindeki güvencelerden istifade edeceklerdir

Diğer ülkelerde genel eğilim icra teşkilâtlarının Devlet dışına çıkarılması yönünde olsa da Fransız sisteminin tanıtıldığı bu çalışmada serbest meslek mensuplarından oluşan bir icra teşkilâtı önerilmemektedir. Buradaki önermemeden kastımız ise söz konusu sistemin yanında veya karşısında olmadığımızdır. Çünkü, iyi kurulan ve ciddi bir sorumluluk rejimi öngörülen bir sistemde icra personelinin statüsü ne olursa olsun problemler asgari düzeye inecektir. Belirtmemiz gerekir ki, sistemin değişip değişmemesinden bağımsız olarak bazı olumlu yönlerin hukukumuzda her hâlde alınması faydalı olacaktır. Bu bağlamda mevcut sistemde de, icra memuru (ya da en azından icra müdürü) olabilmek için hukuk fakültesi mezunu olma şartı getirilmesi, iki yıllık staj öngörülmesi, staj sonrasında da sınav yapılması, meslek süresince sürekli eğitim faaliyetlerinin gerçekleşmesi mümkün ve gereklidir. İcra faaliyetinin hassasiyeti gereği aynen devlet memuru olarak çalışan hekimler bakımından öngörülen zorunlu malî sorumluluk sigortası benzeri bir meslekî sorumluluk sigortasının düzenlenmesi düşünülebilir. Bu şekilde Devlet'in rücu alacağı temin edilmek suretiyle hakları haleldar olanlara daha kolay bir biçimde tazminatların ödenmesi sağlanabilir.

Vurgulamak gerekir ki üyesi olduğumuz Avrupa Konseyi'nin 9 Eylül 2003 tarihli tavsiye kararına uygun biçimde güvenlik, şeffaflık, ahlaklılık, meslekî yetkinlik ve sorumluluk ilkeleri çerçevesinde icra teşkilatımızın yeniden organize edilmesi gerekmektedir. Diğer ülkelerde genel eğilim icra teşkilâtlarının Devlet tüzel kişiliğinin dışına çıkarılması yönünde olsa da, Türk icra teşkilâtının yeniden yapılandırılması hâlihazırdaki memurluk statüsü çerçevesinde de pekâlâ yapılabilir. Zira Konsey'in icra teşkilâtında görevli kişilerin statüsüne dönük bir tavsiyesi söz konusu değildir. İcra personelinin statüsü ne olursa olsun; hızlı, etkili, yetkin ve sorumlu bir icra sistemi, hakkın etkin bir şekilde yerine getirilmesini sağlamak suretiyle ülkemizin hukukî manada güvenilirliğine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Abbou Serge/Nicod Benoît, **Huissier de justice**, 2004 (www.dalloz.fr).

Adalet Bakanlığı, **İcra Dairelerinin Etkinliğinin Artırılması Eşleştirme Projesi TR-2009-IB-JH-02 Davranış Kodları Eğitim Kitapçığı**, Ankara 2012 (Adalet Bakanlığı, **Davranış Kodları**).

Adalet Bakanlığı, **İcra Dairelerinin Etkinliğinin Artırılması Eşleştirme Projesi TR-2009-IB-JH-02 Yeni İcra Modeline İlişkin Kurs Eğitim Kitapçığı**, Ankara 2012 (Adalet Bakanlığı, **Kurs Kitapçığı**).

Aguila Yann, **Compétence territoriale des huissiers de justice**, Petites affiches, 14/08/2008, n°163, s. 10 vd. (www.lextenso.fr)

Almagro Hosete Jose, **Le titre exécutoire européen**, Actes du Colloque International de Sibiu (Roumanie) 13-14-15 Mai 2009 (Editörler: Isnard Jacques/Less Ioan), Paris 2011, s. 73-94.

Amrani-Mekki Soraya, **Le temps et le procès civil**, Paris 2002.

Arslan Ramazan/Tanriver Süha, **Yargı Örgütü Hukuku**, 2. Baskı, Ankara 2001.

Arslan Ramazan/Yılmaz Ejder/Taşpınar Ayvaz Sema, **İcra ve İflâs Hukuku**, 2. Baskı, Ankara 2016 (Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz, **İcra**).

Arslan Ramazan/Yılmaz Ejder/Taşpınar Ayvaz Sema, **Medenî Usul Hukuku**, 2. Baskı, Ankara 2016 (Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz, **Usûl**).

Attard Jérôme/Dupuis Michel/Laugier Maxence/Sagaert Vincent/Voinot Denis (Editörler), **Un recouvrement de créances sans frontières?**, Brüksel 2013.

Auby Jean-Marie/Auby Jean-Bernard/Jean-Pierre Didier /Taillefait Antony, **Droit de la fonction publique**, 7. Édition, Paris 2012.

Avrupa Adaletin Etkililiği Komisyonu (CEPEJ), **Avrupa Yargı Sistemleri 2010 Basımı (2008 Verileriyle): Adaletin Etkililiği ve Kalitesi**, Ankara 2010.

Beauchard Jean, **Rapport de synthèse**, Éthique et professions judiciaires (Editör: Fricero Natalie), Nice 2004, s. 75-82.

Bénard Florence, **L'huissier de justice aux XIXème et XXème siècles: Fonctionnaire public?**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Montpellier 1998.

Bendjouya Georges, **Procédure civile**, Grenoble 2001.

Benguerraiche Shéhérazade, **L'huissier de justice et la Convention européenne**

des droits de l'homme, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Aix en Provence 2009.

Berkin Necmeddin M., **İcra Hukuku Dersleri**, 2. Bası, İstanbul 1969.

Bernard Emmanuelle, **Réforme des tarifs des huissiers, greffiers et notaires: l'impact sera lourd pour les petites études**, Petites affiches, 04/04/2016, n°67, s. 3 (www.lextenso.fr).

Bigot Rodolphe/Roger Pierre, **L'assurance des professionnels du procès**, Revue générale du droit des assurances, 01/07/2010, n°2010-03, s. 904 vd. (www.lextenso.fr)

Blanc Emmanuel, **Les nouvelles procédures d'exécution Commentaire article par article de la loi n 91-650 du 9 juillet 1991 et des décrets d'application**, 2. Édition, Paris 1994.

Bléry Corinne, **Procédure simplifiée de recouvrement des petites créances (PSRPC): et une procédure de plus!**, Gazette du Palais, 31/05/2016, n°20, s. 15 vd. (www.lextenso.fr) (Bléry, **Procédure simplifiée**).

Bléry Corinne, **Quelle sanction pour l'absence de certaines des exigences relatives aux actes d'huissier de justice?**, Gazette du Palais, 09/09/2014, n°252, s. 19 (www.lextenso.fr) (Bléry, **Actes d'huissier**).

Bourdellois Béatrice, **Droit civil: Les contrats spéciaux**, 3. Édition, Paris 2015.

Bouvet Françoise, **La médiation familiale: regards croisés**, Gazette du Palais, 24/12/2013, n°358 (www.lextenso.fr).

Bot Yves, **Les institutions judiciaires: Organisation et fonctionnement**, Paris 1985.

Braconnay Nicolas/Delamarre Manuel, **Institutions juridictionnelles**, Paris 2007.

Brenner Claude, **Voies d'exécution**, Paris 2011 (Brenner, **Voies**).

Brenner Claude, **Procédures civiles d'exécution**, 8. Édition, Paris 2015 (Brenner, **Procédures**).

Broussolle Yves, **De formation professionnelle continue de certaines professions judiciaires ou juridiques réglementées**, Petites affiches, 06/03/2012, n°47, s. 3 vd. (www.lextenso.fr).

Cabrillac Rémy, **Droit des obligations**, 12. Édition, Paris 2016.

Cadiet Loïc/Jeuland Emmanuel, **Droit judiciaire privé**, 5. Édition, Paris 2006.

Camus Albert, **L'Étranger**, Paris 1942.

Carlier Agnès/Boccaro Valérie, **Le commissaire de justice ne nous fait pas rêver!**, Bulletin Joly Entreprises en difficulté, n° 06, s. 417 (www.lextenso.fr).

Casey Jérôme(Ed.), **L'enfant et sa famille**, Paris 2003.

Casson Philippe, **Deux ans de procédure d'injonction de payer (janvier 2014-décembre 2015)**, Procédures- Revue Mensuelle Lexisnexus Jurisclasseur, Y11: 22, Sayı: 3, s. 6-13.

Catala Pierre/Terré François, **Procédure civile et voies d'exécution**, Paris 1976.

Chabot-Léonard Denyse, **Saisies conservatoires et saisies-exécutions**, Brüksel 1979.

Chainais Cécile/Ferrand Frédérique/Guinchard Serge, **Procédure civile: Droit interne et européen du procès civil**, 33. Édition, Paris 2016.

Chambre National des Huissier de Justice Département Formation des Stagiaires (CNHJ), **Je veux devenir huissier de justice**, Paris 2016, <http://www.huissier-justice.fr/images-contenu/2014%20JUILLET-%20Brochure%20je%20veux%20devenir%20huissier%20de%20justice.pdf> (CNHJ, **Kılavuz**).

Chambre National des Huissier de Justice (CNHJ), **Dossier de presse: L'huissier de justice aujourd'hui**, <http://www.huissier-justice.fr/images-contenu/Dossier%20de%20presse.pdf> (CNHJ, **Dossier**).

Chardon Mathieu, **Comment remédier aux imperfections de certain textes?**, Actes du Colloque International de Sibiu (Roumanie) 13-14-15 Mai 2009 (Editörler: Isnard Jacques/Less Ioan), Paris 2011, s. 107- 110.

Chauvaud Frédéric/Petit Jacques-Guy/Yvorel Jean-Jacques, **Histoire de la justice et de la Révolution à nos jours**, Rennes 2007.

Chouraoui Gérard, **Formulaires des actes usuels des huissiers de justice**, Paris 1985.

Cirhinlioğlu Zafer, **Türkiye'de Hukuk Mesleği**, Ankara 1997.

Couchez Gérard, **Voies d'exécution**, 10. Édition, Paris 2010.

Couchez Gérard/Lebeau Daniel, **Voies d'exécution**, 11. Édition, Paris 2013.

Couchez Gérard/Lagarde Xavier, **Procédure civile**, 17. Édition, Paris 2014.

Crémieu Louis, **Traité Elementaire de procédures civiles et voies d'exécution**, Paris 1956.

Croze Hervé/Laporte Christian, **Guide pratique de la saisie immobilière**, 2. Édition, Paris 2010.

Croze Hervé/Morel Christian/Fradin Olivier, **Procédure Civile**, 3. Édition, Paris 2005.

Cuche Paul/Vincent Jean, **Voies d'exécution et procédures de distribution**, 8. Édition, Paris 1961.

Dalloz Marc/Courtin Christine, **Fonctionnaires et droit pénal: Des justiciables comme des autres**, Paris 2015.

Debeaurain Jean, **Théorie et Pratique des Institutions Juridictionnelles**, 3. Édition, Aix-Marseille 1998.

Deharo Gaëlle, **La nature juridique des actes d'huissier de justice**, Gazette du Palais, 30/01/2007, n°30, s. 2 vd. (www.lextenso.fr).

Del Prete Didier/Fischer Eva, **Institutions juridictionnelles**, Paris 2006.

Donnier Marc, **Voies d'exécution et procédures de distribution**, 5. Édition, Paris 1999.

Douchy-Oudot Mélina, **Procédure civile**, Paris 2010.

Douence Maylis/Azavant Marc, **Institutions juridictionnelles**, 2. Édition, Paris 2014.

Dufour Olivia, **Huissiers aujourd'hui... Officiers demain**, Petites Affiches, 25.06.1999, n°126, s. 3 vd.

Dufour Olivia, **Huissiers de justice: Une profession en voie de renovation**, Petites Affiches, 02.06.1999, n°109, s. 3 (www.lextenso.com).

Dujardin Roger, **La profession d'huissier de justice à statut libéral: une garantie contre la corruption et le blanchiment de l'argent**, La contribution des institutions dans l'aménagement de l'espace de liberté, de sécurité et de justice (Editörler: Fricero Natalie/Isnard Jacques), Reims 2005 (Dujardin, **La profession**).

Dujardin Roger, **Les huissiers de justice en droit comparé**, Hein Online, European Journal of Law Reform, Yıl: 2006, Cilt 8, s. 113-121 (Dujardin, **Les huissiers**).

Ecole Nationale de Procédure (ENP), **Les professionnels de la signification et de l'exécution en Europe, Rencontres européennes de l'ENPEPP**, Paris 2006 (ENP, **Rencontres européennes**)

Emerson Robert W, **The French Huissier as a Model for U.S. Civil Procedure Reform**, Hein Online, 43 U. Mich. J.L. Reform 1043 2009-2010.

Erdoğan Belgin, **Hukukta Latince Teknik Terimler Özlü Sözlük**, 3. Baskı, İstanbul 2011.

Eren Fikret, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, 4. Baskı, Ankara 2017.

Favoreu Louis/Gaia Patrick/Gheventian Richard/Mélin-Soucramanien Ferdinand/Pena Annabelle/Pfersmann Otto/Pini Joseph/Roux André/Scoffoni Guy/Tremeau Jérôme, **Droit des libertés fondamentales**, 7. Édition, Paris 2016.

Fricero Natalie, **Les enjeux nationaux et européens de l'éthique des professions judiciaires**, Éthique et professions judiciaires (Editör: Fricero Natalie), Nice 2004, s. 5-10 (Fricero, **L'éthique**).

Fricero Natalie, **Les institutions judiciaires**, 3. Édition, Paris 2010 (Fricero, **Les institutions**).

Fricero Natalie, **Procédures civiles d'exécution**, 2. Édition, Paris 2010 (Fricero, **Exécution**).

Fricero Natalie, **L'essentiel des institutions judiciaires**, 5. Édition, Paris 2010 (Fricero, **L'essentiel**).

Garsonnet Eugène/Josserand Louis, **Traité Élémentaire des Voies d'Exécution**, Paris 1920.

Gâtinais André, **L'huissier Auxiliaire de la justice**, Paris 1937.

Gaudemet-Tallon Hélène, **Compétence et exécution des jugements en Europe, Règlement 44/2001 Conventions de Bruxelles (1968) et de Lugano (1988 et 2007)**, 4. Édition, Paris 2010.

Giudicelli-Delage Geneviève, **Institutions juridictionnelles**, 2. Édition, Paris 1993.

Goichot Philippe, **La pratique des procédures de distrubiton (ordres et contribution)**, Paris 1978.

Gözler Kemal, **Türk Anayasa Hukuku Dersleri**, 20. Baskı, Bursa 2016.

Gözler Kemal/Kaplan Gürsel, **İdare Hukuku Dersleri**, 18. Baskı, Bursa 2016.

Gözübüyük A. Şeref, **Yönetim Hukuku**, 34. Bası, Ankara 2016.

Guinchard Serge/Ferrand Frédérique/Chainais Cécile, **Procédure civile**, 4. Édition, Paris 2015 (Guinchard/Ferrand/Chainais, **Procédure**).

Guinchard Serge/Ferrand Frédérique/Chainais Cécile, **Procédure civile: Droit interne et droit communautaire**, 29. Édition, Paris 2008 (Guinchard, Ferrand/Chainais, **Droit communautaire**).

Guinchard Serge (Ed.), **Droit et Pratique de la Procédure civile, Droit interne et européen**, 9. Édition, Paris 2016 (Guinchard, **Droit et pratique**).

Guinchard Serge (Ed.), **Répertoire de procédure civile**, Dalloz Veri Tabanı, Paris 2017 (Yazar-Guinchard, **Bölüm adı, Répertoire**).

Guinchard Serge/Moussa Tony (Ed.), **Droit et pratiques des voies d'exécution**, 8. Édition, Paris 2015.

Guinchard Serge/Varinard André/Debard Thierry, **Institutions juridictionnelles**, 13. Édition, Paris 2015.

Guinot Thierry, **L'huissier de justice, normes et valeurs: Ethique, déontologie, disciplines et normes professionnelles**, Paris 2004 (Guinot, **Valeurs**).

Guinot Thierry, **L'éthique de la profession d'huissier de justice: nouveaux aspects. La rapport à l'instrumentalisation**, Éthique et professions judiciaires (Editör: Fricero Natalie), Nice 2004, s. 11-19 (Guinot, **Nouveaux aspects**).

Güner Semih, **Avukathık Hukuku**, 6. Baskı, Ankara 2015.

Hamelin Jacques/Damien André, **Les règles de la profession d'avocat**, 7. Édition, Paris 1992.

Hartman Fanny, **Constitutionnalité du droit de présentation: un courte victoire pour le notariat**, Petites Affiches, 09.12.2014, n°245, s. 16 vd.

(www.lextenso.com).

Henrichfreise Sabine, **Frankreichs Anwaltschaft im Wandel: die Entwicklung des französischen Anwaltsrecht**, Essen 1992.

Héraud Alain/Maurin André, **Institutions judiciaires**, 4. Édition, Paris 2002.

Héron Jacques/Le Bars Thierry, **Droit judiciaire privé**, 3. Édition, Paris 2006.

Hoepffner Hélène, **Le démantèlement du notariat ne viendra pas du Conseil Constitutionnel!**, Les nouveaux Cahiers du Conseil Constitutionnel, Sayı:47, s. 187 vd. (www.lextenso.fr).

Hoonakker Philippe, **Procédures civiles d'exécution**, 5. Édition, Brüksel 2016.

Hughes Everett, **Le drame social du travail**, in Actes de la recherche en sciences sociales. Vol. 115, décembre 1996: Les nouvelles formes de domination dans le travail (2), s. 94-99.

Hurubă Eugen, **Discussions on the legal nature of civil enforcement and bailiff's institution**, Curentul Juridic, December 2013, Vol: 55, s. 152-157.

Isnard Jacques/Stoica Adrian, **L'huissier de justice-élément essentiel dans l'Etat de droit. Vision de CEDH sur son rôle dans les exécutions en nature**, Revista Română de Executare Silită, Yıl 2011, Sayı:1, s. 87-119.

Jauffret Alfred/Normand Jacques, **Manuel de procédure civile et voies d'exécution**, 14. Édition, Paris 1984.

Jeuland Emmanuel, **Droit processuel général**, 2. Édition, Paris 2012.

Jongbloed Anthonie W., **Signification de la procédure européenne d'injonction de payer et de la possibilité de recouvrer les montants de faible importance dans un contexte européen**, Actes du Colloque International de Sibiu (Roumanie) 13-14-15 Mai 2009 (Editörler: Isnard Jacques/Less Ioan), Paris 2011, s. 95-105.

Julien Pierre/Taormina Gilles, **Voies d'exécution et procédures de distribution**, 2. Édition, Paris 2010.

Juston Marc, **Justice et médiation familiale**, Gazette du Palais, 28/10/2008, n°302 s. 3 vd. (www.lextenso.fr).

Kaboğlu İbrahim Ö., **Anayasa Hukuku Dersleri (Genel Esaslar)**, 11. Baskı, İstanbul 2016.

Kairbekuli Shynarbek Akchabaev, **Selçukluların Türkistan'daki Temsilcisi Kazakistan ve Bu Ülkenin Hukuk Tarihinden Bir Kesit: İcra Hukukundaki Problemler**, Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Ekim 2015, Sayı: 10, s. 18-27.

Karlı Abdurrahim, **İcra ve İflas Hukuku**, 3. Baskı, İstanbul 2016 (Karlı, İcra).

Kayar Nihat, **Kamu Personel Yönetimi**, 7. Baskı, Bursa 2016.

Kuru Baki, **İcra ve İflâs Hukuku**, Cilt:1, 3. Baskı, İstanbul 1988 (Kuru, **İcra**, Cilt 1).

Kuru Baki, **İcra ve İflâs Hukuku**, Cilt:3, 3. Baskı, İstanbul 1993 (Kuru, **İcra**, Cilt 3).

Kuru Baki, **İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı**, İstanbul 2016 (Kuru, **Ders Kitabı**).

Kuru Baki, **İcra ve İflas Hukuku El Kitabı**, 2. Baskı, Ankara 2013 (Kuru, **El Kitabı**).

Kuru Baki, **İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku**, İstanbul 2016 (Kuru, **İstinafa Göre İcra ve İflas**).

Kuru Baki, **İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medenî Usul Hukuku**, İstanbul 2016 (Kuru, **İstinafa Göre Medeni Usul Hukuku**).

Kuru Baki/Arslan Ramazan/Yılmaz Ejder, **İcra ve İflas Hukuku**, 28. Baskı, Ankara 2014 (Kuru/Arslan/Yılmaz, **İcra**).

Kuru Baki/Arslan Ramazan/Yılmaz Ejder, **Medenî Usul Hukuku**, 25. Baskı, Ankara 2014 (Kuru/Arslan/Yılmaz, **Usul**).

Laborde-Lacoste Marcel, **Cours élémentaire de procédure civile et voies d'exécution**, 3. Édition, Paris 1956.

Laporte Christian, **Juge de l'exécution**, Procédures- Revue Mensuelle Lexisnexis Jurisclasseur, Yıl: 22, Sayı: 4, s. 16-18 (Laporte, **Juge**).

Laporte Christian, **Lettre de l'huissier au débiteur dans la procédure simplifiée de recouvrement des petits créances**, Procédures- Revue Mensuelle Lexisnexis Jurisclasseur, Yıl: 22, Sayı: 8-9, s. 31-32 (Laporte, **Procédure simplifiée**).

Laporte Christian, **Titre exécutoire et hypothèque**, Procédures- Revue Mensuelle Lexisnexis Jurisclasseur, Yıl: 22, Sayı: 3, s. 21-22 (Laporte, **Titre exécutoire**).

Laouenan Olivier/Epailly David, **La protection pénale de l'huissier de justice dans le cadre de son ministère**, Petites Affiches, 08/01/2002, n°6, s. 4 vd.

Larguier Jean/Conte Philippe/Blanchard Christophe, **Droit judiciaire privé**, 20. Édition, Paris 2010.

Lauba René/Lauba Adrien, **Le contentieux de l'exécution**, 12. Édition, Paris 2014.

Lauvergnat Ludovic, **Huissiers de justice: de quelques devoirs statutaires**, Gazette du Palais, n°29, s. 81 (www.lextenso.fr).

Le Corre Pierre Michelle, **Missions de procédures collectives confiées aux huissier de justice et commissaires-priseurs judiciaire et principe d'égalité des citoyens devant la loi**, http://www.dalloz-actualite.fr /chronique/missions-de-procedures-collectives-confiees-aux-huissiers-de-justice-et-commissaires-prise#.WHFLi_mLTIV (Erişim Tarihi: 20.02.2017).

Le Fur Patrick, **Huissier de justice**, 1996, (www.dalloz.fr).

Leborgne Anne, **Droit de l'exécution, Voies d'exécution et procédures de distribution**, 2. Édition, Paris 2014.

Lefort Christophe, **Procédure civile**, 5. Édition, Paris 2014.

Les huissiers de justice 2014, Paris 2014 (**Les huissiers**).

Libchaber Rémy, **Un titre exécutoire nouveau pour les créances de faible montant**, Revue des contrats, 01/09/2016, n°3, s. 458 vd. (www.lextenso.com).

Lucas François-Xavier, **Commentaire des dispositions de la loi du 6 août 2015 «pour la croissance, l'activité et l'égalité des chances économiques» intéressant le droit des entreprises en difficulté**, Bulletin Joly Entreprises en difficulté, 01/09/2015, n°05, s. 317 vd.

Mah Ebenezer Paul, **La profession d'huissier de justice au Cameroun francophone**, L'Harmattan, Paris 2014.

Mainguy Daniel, **Contrats spéciaux**, 10. Édition, Paris 2016.

Maistre du Chambon Patrick, **Droit des obligations, Régime général**, Grenoble 2005.

Malinvaud Philippe, **Droit des obligations**, 9. Édition, Paris 2005.

Mathieu-Fritz Alexandre, **Evolution et dynamique de la profession d'huissier de justice des années 1970 à nos jours**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Metz 2003 (Mathieu-Fritz, **Evolution**).

Mathieu-Fritz Alexandre, **Les huissiers de justice**, Paris 2005 (Mathieu-Fritz, **Les huissiers**).

Mathieu-Fritz Alexandre, **La compétence relationnelle dans l'application des décisions judiciaires. Eléments pour une sociologie de l'action des huissiers de justice dans le cadre du recouvrement de créances**, Réseaux 2003/5 (n° 121), p. 173-202 (Mathieu-Fritz, **La compétence**).

Mathieu-Fritz Alexandre, **L'huissier de justice, un juriste de proximité. Modalités et enjeux de l'inscription spatiale de l'activité professionnelle**, Espaces et sociétés 2004/3 (n° 118), p. 181-203 (Mathieu-Fritz, **Juriste de proximité**).

Mathieu-Fritz Alexandre, **Les représentations sociales de la profession d'huissier de justice**, Droit et société 2003/2 (n° 54), p. 491-515 (Mathieu-Fritz, **Les représentations**).

Mathieu-Fritz Alexandre, **Huissiers des villes, huissiers des champs**, Ethnologie française 2005/3 (Vol. 35), p. 493-501 (Mathieu-Fritz, **Huissiers des villes**).

Mathieu-Fritz Alexandre, **La resistible integration des femmes dans un univers professionnel masculin: Les huissiers de justice**, Sociétés contemporaines 2004/2 (n° 54), p. 75-99 (Mathieu-Fritz, **La resistible integration**).

Mathieu-Fritz Alexandre, **Les mutations de la profession d'huissier de justice depuis les années 1970**, Sociologie du travail, 48 (2006), s. 55-71 (Mathieu-Fritz,

Les mutations).

Mathieu-Fritz Alexandre/Quemin Alain, **8. Les officiers ministériels face à l'État et à l'Europe. Commissaires-priseurs, huissiers de justice et notaires**, in Didier Demazière et al., *Sociologie des groupes professionnels*, La Découverte «Recherches», 2009, p. 108-117 (Mathieu-Fritz/Quemin, **Les officiers ministériels**).

Maurin André/Brusorio Aillaud Marjorie/Héraud Alain, **Institutions juridictionnelles**, 10. Édition, Paris 2015.

Miniato Lionel, **Voies d'exécution et procédures de distribution**, Paris 2010.

Mourre-Schreiber Marie-Pierre, **La preuve par le constat d'huissier de justice**, Paris 2014.

Muşul Timuçin, **İcra ve İflâs Hukuku**, Cilt I-II, 6. Baskı, Ankara 2013 (Muşul, **İcra**).

Muşul Timuçin, **Tebliğat Hukuku**, 6. Baskı, Ankara 2016 (Muşul, **Tebliğat**).

Nicod Benoit, **Les voies d'exécution**, Paris 1995.

Niessen Thomas, **Frankreichs Anwaltschaft: Die große Reform des anwaltlichen Berufsrechts**, Köln 1994.

Nourissat Cyril, **Nouveau refus de la Cour de justice de caractériser des circonstances exceptionnelles en matière réexamen**, *Procédures- Revue Mensuelle Lexisnexis Jurisclasseur*, Yıl: 22, Sayı: 1, s. 29 (Nourissat, **Réexamen**).

Nourissat Cyril, **Certification et réexamen d'un titre exécutoire européen: petit guide à destination du législateur national**, *Procédures- Revue Mensuelle Lexisnexis Jurisclasseur*, Yıl: 22, Sayı: 2, s. 23 (Nourissat, **Certification**).

Nourissat Cyril, **Injonction de payer et règlement des petits litiges**, *Procédures- Revue Mensuelle Lexisnexis Jurisclasseur*, Yıl: 22, Sayı: 2, s. 22 (Nourissat, **Petits litiges**).

Nourissat Cyril, **Entre Bercy et Vendôme, en passant par la rue de l'Échelle: publication des décrets et arrêtés «Macron» sur les professions juridiques réglementées**, *Procédures- Revue Mensuelle Lexisnexis Jurisclasseur*, Yıl: 22, Sayı: 5, s. 1-2 (Nourissat, **Macron**).

Oğuz Arzu, **Karşılaştırmalı Hukuk: Kavram, Amaç ve İşlevler, Metod, Tarihçe, Büyük Hukuk Çevreleri**, Ankara 2003.

Olombi Jean-Claude, **La profession d'Huissier de Justice au Congo**, Paris 2008.

Ökçesiz Hayrettin, **İstanbul Barosu Çevresi Adli Yargıda Yolsuzluk Araştırması**, 2. Baskı, İstanbul 2001 (Ökçesiz, **Yolsuzluk Araştırması**).

Ökçesiz Hayrettin, **Yargıda Yozlaşma ve Yolsuzluk Üzerine, Kamusal ve Ticari Yaşamda Hukuk ve Etik Açısından Yolsuzlukla Mücadele** (Ed. Ünver Yener), Ankara 2014, s. 17-34 (Ökçesiz, **Yargıda Yozlaşma**).

Örselli Erhan, **Türkiye’de Yargıya Güven**, Konya 2016.

Özbek Mustafa Serdar, **Alternatif Uyuşmazlık Çözümü**, Cilt I-II, Ankara 2016 (Özbek, **Alternatif**).

Özbek Mustafa Serdar, **Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda İlâmlı İcranın Etkinliği**, 3. Baskı, Ankara 2016 (Özbek, **İlâmlı İcra**).

Özden Yekta Güngör, **Meslek Ahlâkı**, Ankara Barosu Dergisi, Yıl:1974, Sayı:4, s. 659-661.

Özekes Muhammet, **İcra Hukukunda Temel Haklar ve İlkeler**, Ankara 2009 (Özekes, **İlkeler**).

Özekes Muhammet, **Yeni Bir İcra Sistemi Önerisi**, Prof. Dr. Bilge Umar’a Armağan, DEÜHFD Cilt:11, Özel Sayı: 2009, s. 921-940 (Özekes, **Öneri**).

Öztürk Nazım, **Ekonomide Devletin Değişen Rolü**, Amme İdaresi Dergisi, Cilt: 39, S:1, Mart 2006, s. 17-38.

Parisot Daniel/Jauffret Alfred, **Manuel de procédure civile et voies d’exécution**, 6. Édition, Paris 1958.

Payan Guillaume, **Droit européen de l’exécution en matière civile et commerciale**, Brüksel 2012 (Payan, **Droit européen**).

Payan Guillaume, **La perspective d’un droit européen de l’exécution**, Actes du Colloque International de Sibiu (Roumanie) 13-14-15 Mai 2009 (Editörler: Isnard Jacques/Less Ioan), Paris 2011, s. 181-211 (Payan, **La perspective**).

Payan Guillaume, **La jurisprudence européenne (relative au droit à l’exécution des décisions de justice)**, http://www.uihj.com/ressources/21628/99/guillaume_payan.pdf, Erişim Tarihi: 13.01.2017 (Payan, **La jurisprudence**).

Peiser Gustave, **Droit administratif général**, 26. Édition, Paris 2014.

Pekcanitez Hakan, **İcra-İflâs Hukukunda Şikâyet**, Ankara 1986 (Pekcanitez, **Şikâyet**).

Pekcanitez Hakan, **Makaleler**, İstanbul 2016 (Pekcanitez, **Makale adı, Makaleler**).

Pekcanitez Hakan/Atalay Oğuz/Sungurtekin Özkan Meral/Özekes Muhammet, **İcra ve İflâs Hukuku**, 11. Bası, Ankara 2013 (Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, **İcra**).

Pekcanitez Hakan/Atalay Oğuz/Sungurtekin Özkan Meral/Özekes Muhammet, **İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı**, 3. Bası, Ankara 2016 (Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, **Ders Kitabı**).

Pekcanitez Hakan/Atalay Oğuz/Özekes Muhammet, **Medenî Usûl Hukuku Ders Kitabı**, 4. Bası, Ankara 2016 (Pekcanitez/Atalay/Özekes, **Usûl Ders Kitabı**).

Pekcanitez Hakan/Özekes Muhammet/Akkan Mine/Taş Korkmaz Hülya (Editörler), Pekcanitez Usûl Medenî Usûl Hukuku, İstanbul 2017 (Yazar, **Pekcanitez Usûl**).

Perrot Roger/Théry Philippe, **Procédures civiles d'exécution**, 3. Édition, Paris 2013.

Petitjean Victor, **Le statut de l'huissier de justice**, Brüksel 1973.

Piédelièvre Stéphane, **Procédures civiles d'exécution**, Paris 2016.

Postacioğlu İlhan E./Altay Sümer, **İcra Hukuku Esasları**, 5. Bası, İstanbul 2010 (Postacioğlu/Altay, **İcra**).

Postacioğlu İlhan E./Altay Sümer, **Medenî Usûl Hukuku Dersleri**, 7. Bası, İstanbul 2015 (Postacioğlu/Altay, **Usûl**).

Prévault Jacques/Vincent Jean, **Voies d'exécution**, 11. Édition, Paris 2001.

Puig Pascal, **Contrats spéciaux**, 6. Édition, Paris 2015.

Raviart Eugene, **Traite Formulaire de procédure generale**, Tome 2, 5. Édition, Paris 1933.

Régoli Hervé, **Institutions Judiciaires**, 3. Édition, Paris 2001.

Renault Marie-Cécile, **Notaires, avocats, huissiers en guerre contre Macron**, 8 Kasım 2014 tarihli Le Figaro Gazetesi, s. 22-23.

Renaut Marie-Hélène, **L'huissier de justice face au droit pénal**, Gazette du Palais, 12/10/2002, n°285, s. 3 vd.

Rolland Blandine, **Difficultés des Entreprises**, Procédures- Revue Mensuelle Lexisnexis Jurisclasseur, Yıl: 22, Sayı: 7, s. 27-28.

Safar Patrick/Rushe Ray, **French Huissiers de justice (bailiffs/judicial officers)**, http://www.huissier-justice.fr/images-contenu/FrenchBailiffs_BD.pdf (Erişim Tarihi: 12.12.2016).

Sannino Patrick, **L'huissier de justice du XXI siècle: pour une nouvelle jeunesse tournée vers le numérique!**, Procédures- Revue Mensuelle Lexisnexis Jurisclasseur, Yıl: 22, Sayı: 5, s. 1-3.

Sannino Patrick/Vayr Jonathan, **Huissiers de justice: une profession en pleine mutation**, Petites Affiches, 24.01.2017, n°17, s. 4.

Scarano Jean-Pierre, **Institutions juridictionnelles**, 10. Édition, Paris 2007.

Slim Hadi, **Les garanties de l'indemnisation (Rapport français)**, La responsabilité liée aux activités juridiques, Colloque Grerca, Lyon 19-20 septembre 2014, http://grerca.univ-rennes1.fr/digitalAssets/317/317067_Theme5_France_H-SLIM.pdf (Erişim Tarihi: 09.03.2017).

Sousa Laurent, **Procédure simplifiée de recouvrement des petites créances**, Procédures- Revue Mensuelle Lexisnexis Jurisclasseur, Yıl: 22, Sayı: 6, s. 10-13 (Sousa, **Procédure simplifiée**).

Spinelli Jean-Paul, **La responsabilité professionnelle des huissiers de justice**, Éthique et professions judiciaires (Editör: Fricero Natalie), Nice 2004, s. 21-26.

Stoica Adrian, **Le Statut de la profession de l’Huissier de Justice dans le Monde Contemporaine: Réalité et Perspective**; Hein Online, Contemporary Reading in Law and Social Justice Volume 4(2), 2012, s. 951-964 (Stoica, **Statut**).

Stoica Adrian, **Vers un droit européen autonome de l’exécution**, Actes du Colloque International de Sibiu (Roumanie) 13-14-15 Mai 2009 (Editörler: Isnard Jacques/Less Ioan), Paris 2011, s. 173-179 (Stoica, **Droit européen**).

Strickler Yves, **Procédure d’inscription de faux contre acte authentique**, Procédures- Revue Mensuelle Lexisnexis Jurisclasseur, Yıl: 22, Sayı: 2, s. 14-15 (Strickler, **Inscription de faux**).

Strickler Yves, **Critère de la connaissance de la mesure d’exécution**, Procédures- Revue Mensuelle Lexisnexis Jurisclasseur, Yıl: 22, Sayı: 4, s. 12 (Strickler, **La connaissance**).

Sungurtekin Özkan Meral, **Avrupa Birliği/Avrupa Topluluğu Usul Hukukuna Giriş**, Ankara 2009 (Sungurtekin Özkan, **Avrupa Usul Hukuku**).

Sungurtekin Özkan Meral, **Avukatlık Mesleği: Avukatın Hak ve Yükümlülükleri**, 4. Bası, İzmir 2013 (Sungurtekin Özkan, **Avukatlık**).

Taisne Jean-Jacques, **Institutions judiciaires**, 8. Édition, Paris 2002 (Taisne, **Institutions judiciaires**).

Taisne Jean-Jacques, **Institutions juridictionnelles**, 15. Édition, Paris 2016 (Taisne, **Institutions juridictionnelles**).

Tameghe Sylvain Sorel Kuate, **La justice, ses metiers, ses procédures- OHADA, union africaine, Nations unies, Afrique centrale, Afrique de l’Ouest, Cameroun**, Paris 2016.

Tanör Bülent/Yüzbaşıoğlu Necmi, **1982 Anayasasına Göre Türk Anayasa Hukuku**, 16. Bası, İstanbul 2016.

Tanrıver Süha, **Medenî Usûl Hukuku**, Cilt 1, Temel Kavramlar ve İlk Derece Yargılaması, Ankara 2016 (Tanrıver, **Usûl**).

Tanrıver Süha, **Noterlik Hukukuna İlişkin İncelemeler (1993-2011)**, Ankara 2011 (Tanrıver, **İncelemeler**).

Taşkın Mustafa, **Meslek Dışı (Halktan) Hâkimler**, Ankara 2010.

Taşpolat Tuğsavul Melis, **Türk Hukukunda Arabuluculuk**, Ankara 2012.

Tendler Roland, **Les voies d’exécution**, Paris 1998.

Thuderoz Christian, **Notaires et huissiers de justice: du patrimoine à l’entreprise**, Revue française de sociologie, XXXII, 1991, s. 209-239.

Türk Hukuk Kurumu, **Türk Hukuk Lûgatı**, 3. Baskı, Ankara 1991.

Traichel Christian, **Die Reform des französischen Zwangsvollstreckungsrechts, (loi n°91-650 vom 9. Juli 1991; décret n°92-755 vom 31. Juli 1992) eine**

rechtsvergleichende Untersuchung, Bielefeld Giesecking 1995.

Tylinski Yannick, **La responsabilité professionnelle de l'huissier de justice**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Aix-Marseille 2001.

Ulukapı Ömer, **İcra ve İflâs Hukuku**, Konya 2015 (Ulukapı, **İcra**).

Ulukapı Ömer, **Medenî Usûl Hukuku**, 3. Baskı, Konya 2015 (Ulukapı, **Usûl**).

Ulukapı Ömer/Atalı Murat, **Noterlik Hukuku**, 3. Baskı, Konya 2013.

Uyar Talih, **Gerekçeli-İçtihatlı İcra ve İflâs Kanunu Şerhi**, Cilt: 7, 2. Baskı, Ankara 2007.

Uz Abdullah, **Anayasal Bir Hak Olarak Kamu Hizmetine Girme Hakkı ve Liyakat İlkesi**, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Yıl: 2011, Cilt 2, Sayı 1, s. 59-94.

Üstündağ Saim, **İcra Hukukunun Esasları**, 8. Bası, İstanbul 2004 (Üstündağ, **İcra**).

Vayr Jonathan, **Les huissiers de justice regardent vers l'avenir avec optimisme**, Petites affiches, 02/02/2017, n° 024, s. 4.

Véron Michel, **Voies d'exécution et procédures de distribution**, Paris 1989.

Vincent Jean/Guinchard Serge/Montagnier Gabriel/Varinard André, **Institutions judiciaires: Organisation, Juridictions, Gens de justice**, 5. Édition, Paris 1999.

Vincent Jean/Guinchard Serge, **Procédure civile**, 25. Édition, Paris 1999.

Vinckel François, **Droit de l'exécution forcée**, Paris 2008.

Woopen Herbert, **Zwangsvollstreckung und Arrest in Forderungen nach französischem Recht unter besonderer Berücksichtigung der Vollstreckung in Bankkonten**, Köln 1989.

Yayla Yıldızhan, **İdare Hukuku**, 2. Bası, İstanbul 2010.

Yıldırım Mehmet Kâmil/Deren-Yıldırım Nevhis, **İcra ve İflas Hukuku**, 7. Baskı, İstanbul 2016.

Yılmaz Ejder, **İcra ve İflâs Kanunu Şerhi**, Ankara 2016 (Yılmaz, **Şerh**).

Yılmaz Ejder/Çağlar Tacar, **Tebliğat Hukuku**, 6. Baskı, Ankara 2013.

Ziytak Gülcan/Gürler Cemalettin, **İcra Dairelerinin Etkinliğinin Arttırılması Model Uygulaması Üzerine**, Ankara Barosu Dergisi, Yıl:2016, Sayı:3, s. 545-551.

Diğer Çevrimiçi kaynaklar

<http://archives.assemblee-nationale.fr/7/qst/7-qst-1985-02-18.pdf>

<http://www.cehj.eu/activites/projets/e-justice/>

<http://commissaires-priiseurs.com/wp-content/uploads/downloads/2015/10/Livret-conditions-acc%C3%A8s-aout-2011.pdf>

<http://www.conseil-etat.fr/Decisions-Avis-Publications/Decisions/Les-decisions-les-plus-importantes-du-Conseil-d-Etat/30-novembre-1923-Couiteas>

https://www.courdecassation.fr/jurisprudence_2/avis_cour_15/avis_class_239/1995_293/1995_0950008_302/0950008_p_165.html

<http://www.economie.gouv.fr/dgccrf/Lettre-de-requete-en-injonction-de-payer>

<http://www.enppro.org/>

<http://www.europe-eje.eu/fr/projet-eje>

<http://www.europeejl.eu/main/index.php?module=node&cmd=PageHome&func=showPage&nodeId=64>

<http://www.hukukihaber.net/gundem/icra-daireleri-kapatiliyor-h65506.html>

http://www.justice.gouv.fr/art_pix/scpc2003-8.pdf

http://www.justice.gouv.fr/publication/chiffres_cles_20151005.pdf

www.kazanci.com

<http://www.ladocumentationfrancaise.fr/var/storage/rapports-publics/084000041.pdf> (Attali Komisyonu Raporu)

<http://www.larousse.fr/>

<https://www.legifrance.gouv.fr/>

<https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000030978561&categorieLien=i>

<https://www.lexisnexis.com> (Jurisdata İçtihat Bankası)

<https://www.lextenso.fr/> (Lextenso Veri Tabanı)

<http://www.ohada.org/index.php/fr/>

<https://www.petitescreances.fr/>

https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805df12b (Avrupa Konseyi Rec(2003)17 sayılı tavsiye kararı)

<https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F1746>

<https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/R44053>

<https://www.service-public.fr/professionnels-entreprises/vosdroits/F32084>

<https://www.service-public.fr/professionnels-entreprises/vosdroits/F32117>

http://www.uihj.com/fr/code-mondial-de-l-execution_2165010.html

http://www.uihj.com/fr/la-profession-d-huissier-de-justice-dans-l-espace-judiciaire-europeen_1018013.html

http://www.uihj.com/ressources/21591/48/uihj_-_statuts_-_3_mai_2012.pdf

ÖZGEÇMİŞ

Mehmet Emin Alpaslan 01.10.1991 tarihinde Hatay’da doğdu. 2009 yılında Nihal-Turgut Anlar Anadolu Öğretmen Lisesi’nden, 2014 yılında ise Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nden mezun oldu. 2014 yılından bu yana Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisidir. Hâlen Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukuku Anabilim Dalı’nda araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.

TEZ ONAY SAYFASI

Üniversite	Galatasaray Üniversitesi
Enstitü	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Adı Soyadı	Mehmet Emin ALPASLAN
Tez Başlığı	Fransız Hukukunda İcra Görevlisi
Savunma Tarihi	05.06.2017
Danışmanı	Doç. Dr. Güray ERDÖNMEZ

JÜRİ ÜYELERİ

Ünvanı, Adı, Soyadı	İmza
Doç. Dr. Güray ERDÖNMEZ	
Prof. Dr. Hakan PEKCANİTEZ	
Prof. Dr. Murat ATALI	

Enstitü Müdürü
Prof. Dr. M. Numan ÖZTEK

